

PURCHASED FOR THE
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

FROM THE
CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT

FOR
CLASSICS

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

JOURNAL INTERNATIONAL

D'ARCHÉOLOGIE NUMISMATIQUE

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

JOURNAL INTERNATIONAL
D'ARCHÉOLOGIE
NUMISMATIQUE

DIRIGÉ ET PUBLIÉ

PAR

J. N. SVORONOS

Directeur du Musée National Numismatique

TOME DIXIÈME - ONZIÈME

1907-08

ATHÈNES

CHEZ L'ÉDITEUR M. J. N. SVORONOS
ET CHEZ MM. BECK ET BARTH

CJ
201
J7
t.10-11

ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ
ΑΛΙΕΙΣ ΟΙ ΕΚ ΤΙΡΥΝΘΟΣ
ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ

(Πίναξ II.)

1.— **Α** 15. Κεφαλὴ θεᾶς ἡ νύμι-
φης πρὸς δεξ. ἡς ἡ κόμη διπλῆ
ταινίᾳ περιβαλλομένη καταπί-
πτει εἰς εὐθεῖς, ἐνίστε δὲ καὶ
κυματίζοντας πλοκάμους.

”Ανευ ἐπιγραφῆς. Ἀρπη καὶ
οόπαλον πλαγίως τεθειμένα ἐν στε-
φάνῳ πετρουσελίνου (;) κάτω δε-
δεμένου. Ἡ ἀρπη ἔχει τὸ ἄγκι-
στρον ποτὲ μὲν πρὸς τῶν, ποτὲ
δὲ πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένον.

- α) 2,41.— Λονδίνον = BMC. Peloponnesus p. 140, 47, pl. XXVII, 14.
”Αγορασθὲν ἐν ἔτει 1875 παρὰ τοῦ κ. Πετρίδου μετ’ ἄλλων
διαφόρων, Κρητικῶν τὸ πλεῖστον, νομισμάτων.—Πίναξ II, 1.
β) 2,40.— ’Αθῆναι, Συλλ. Σούτσου ἀρ. 1062 = Revue Numismatique
1869 p. 178, 21, pl. VII. = Πίναξ II, 2.
γ) 2,51.— G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Ἐκ τῆς συλλογῆς Ρουσσοπούλου:
Πβλ. J. Hirsch, Catal. XIII, 2685, pl. XXX = Πίναξ II, 3.
δ) 2,61.— G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Αγορασθὲν ἐν Ἑλλάδι τῷ 1905.
= Πίναξ II, 4.
ε) 2,325.— Βερολίνον, Prokesch-Osten. Ἀγνώστου προελεύσεως.
ϛ) 2,60.— Βερολίνον, Imhoof. Αγορασθὲν παρὰ Λάμπρου ἀγνωστον πότε.
ζ) 2,53.— > ἀρ. 28286. Αγορασθὲν παρὰ Π. Λάμπρου ἐν ἔτει 1864.
η) — I. Λάμπρου, Ἀναγραφὴ τῶν νομισμάτων τῆς Πελοποννήσου
σελ. 96, πίν. ΙΒ', 5, ἐνθα ἡ ἀρπη (διπλὸν τοῦ Περσέως) πε-
ριγράφεται ἐκ περιέργου παραδρομῆς ὡς κινύρα (μουσικὸν
ὄργανον).

Σημ. Ταῦτα κατετάσσοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὸ ”Αργος τῆς Ἀργολίδος.

2.—**R 13.** Κεφαλὴ Ἡρακλέους πωγωνοφόρος ἐν λεοντῇ, πρὸς "Ανευ ἐπιγραφῆς. Ρόπαλον ἐν μέσῳ δύο ἀστέρων μεθ' ἔξ ακτίνων. Πεδίον ἔγκοιλον.

α) 0,94. — 'Λθῆναι, 1891/2, Α', 229. 'Εκ τῶν ἐν Μαντινείᾳ ἀνασκαφῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν. = **Πίναξ II**, 5.

β) 0,93. — 'Αθῆναι, 4396β. Δῶρον Ἐρεόκου Convert. = **Πίναξ II**, 6

γ) 0,90. — Λονδίνον. 'Εκ τῆς συλλογῆς Charles Tonnley = BMC. Pелопоннесus p. 121, 2, pl. XXVI, 2 (Λακωνία). = **Πίναξ II**, 7.

δ) 0,71. — Λονδίνον. 'Εκ τῆς συλλογῆς τοῦ λόρδου Elgin = BMC. Pелопоннесus p. 121, 3.

ε) 0,91. — Βερολίνον, Fox (παρὰ Borrell).

ζ) 0,87. — , Imhoof. Ἀγορασθὲν ἐν Ἀθήναις.

η) 0,77 (διάτρητον). — Βερολίνον, Prokesch-Osten.

η) 0,88. — G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Ἀγορασθὲν ἐν Ἑλλάδι τῷ 1900

θ) 0,88. — J. Hirsch, Catal. XIII ὥρα 2648.

ι) — I. Λάμπρος, 'Αναγραφὴ τῶν νομ. τῆς Πελοπονν. σ. 84, πίν. I', 9.

Σημ. Ταῦτα καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 3 κατετάσσοντο μέχρι τοῦτο εἰς τὴν Λακεδαιμονία.

3.—**R 11.** Κεφαλὴ Ἡρακλέους πωγωνοφόρος ἐν λεοντῇ, πρὸς "Ανευ ἐπιγραφῆς. Ρόπαλον. Πεδίον ἔγκοιλον.

** α) 0,95. — 'Αθῆναι, 4397. 'Εκ τοῦ εὑρήματος τοῦ Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν παρὰ Γρ. Μπουρνιά τῇ 27 Ιουλίου 1863 μετά δέκα χαλκῶν τῆς Τίρυνθος, δύο ἀργυρῶν τῆς Ἐρμιόνης καὶ δύο ἀργυρῶν τῆς Αιγίνης, πάντων προερχομένων ἐκ τοῦ αὐτοῦ εὑρήματος τοῦ Κρανιδίου. = **Πίναξ II**, 8.

β) 0,90. — Βερολίνον, Imhoof. Ἀγνωστον ποῦ καὶ πότε ἀγορασθέν.

4.—**R 11.** Ὄμοιώς.

ΤΙΡΥΝ άρ., ΘΙΩΝ δεξ. καὶ ἐν κύκλῳ πέριξ. Ρόπαλον, οὐ νή κεφαλὴ πρὸς τὰν. Πεδίον ἔγκοιλον.

α) 0,775. — J. Hirsch, Catal. XIII, ἀρ. 2738, πίν. XXX. = **Πίναξ II**, 9.

β) 0,66. — » » » » 2739. Ἀμφότερα ἐκ τῆς συλλογῆς Ἀθ. Ρουσοπούλου, πωλήθέντα παρὰ τοῦ Hirsch, τὸ μὲν ἀντὶ 305 τὸ δὲ ἀντὶ 90 μαρκῶν εἰς ἀγνώστους μοι. Τοῦ πρώτου εὗρον ἐκμαγεῖον ὑπὸ τοῦ Ποστολάκου ἐν τῇ συλλογῇ τῆς Γερμανικῆς Ἀρχαιολ. Σχολῆς μετά τῆς σημειώσεως αὐτοῦ «Vidi nummum Athenis die 30 Sept./12 Oct. 1885».

5.— Η 20. Κεφαλή Ἡρακλέους πω- γωνοφόρος ἐν λεοντῇ, πρὸς ἀρ.

- α) 4,70. — Βερολίνον, Prokesch-Osten. Ἀγνωστον πότε καὶ πόθεν ἀγο-
ρασθέν. — Rev. Numism. 1865 p. 153, 1 (εἰκών).
- β) 3,52. — Βερολίνον, Imhoof. Ἀγορασθέν παρὰ Π. Λάμπρου ἐν ἔτει 1878.
- γ) — Λονδίνον. Δωρηθὲν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ ἐν ἔτει 1850 ὑπὸ^{τῆς} British Treasury μετὰ πολλῶν ἄλλων διαφόρων Ἑλλη-
νικῶν νομισμάτων. — BMC. Peloponnesus p. 164, pl. XXX,
14. = **Πίναξ II**, 10.
- δ) 4,10. — G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Ἐκ τῆς συλλογῆς Ἀθ. Ρουσο-
πούλου. = **Πίναξ II**, 11.
- ε) — I. Λάμπρου, Ἄναγραφὴ τῶν νομισμάτων τῆς Πελοποννήσου
οειδ. 105, 1-2, πίν. ΙΓ', 2.

6.— Η 15. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς ἀρ. Πρὸ αὐ-

τῆς Δ. Τ — I. Φοῖνιξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ-
λύρᾳ (χελώνιον), δεξιᾷ δὲ στα-
φυλῇ.

- α) 2,03. — Ἀθῆναι, Συλλ. Σούτσου ἀρ. 1086.
- β) 1,84. — > 4457. Δᾶρον Μιχ. Ζαρίφη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.
Τὸ πρῶτον ἀναγνωρισθὲν ὑπὸ Π. Λάμπρου ὡς ἀνῆκον τῷ
Τίρυνθῃ. Ἰδε Rev. Numism. 1864 p. 184 note 2.
- γ) 2,99. — Κοπεγχάγη. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1892/3. (Ἐκτυπον ἀυτοῦ ἐν τῷ
Γερμανικῇ Ἀρχαιολ. Σχολῇ φέρετ τὴν σημείωσιν τοῦ Ποστο-
λάκα «apud J. Lambrum 9/21 Nov. 1892»).
- δ) 2,85. — Κοπεγχάγη. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1880/1. = **Πίναξ II**, 12.
- ε) 2,31. — Μουσεῖον Thorwaldsen ἐν Κοπεγχάγῃ. = Müller, Descript.
des monnaies antiques du Musée Thorwaldsen p. 127,
n° 804, pl. II, 1 (Δῆλος).
- Ϛ) — Λονδίνον = BMC. Peloponnesus p. 164, n° 2, pl. XXX, 15.
Δωρηθὲν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ ἐν ἔτει 1852 ὑπὸ τῆς Bri-
tish Treasury μετὰ πολλῶν ἄλλων νομισμάτων διαφόρων
Ἑλληνικῶν χωρῶν.
- Ϛ) 2,88. — Βερολίνον 115/1874. Ἀγορασθὲν παρὰ Π. Λάμπρου.
- η) 2,77. — Ἀλ. Μελετόπουλος. Προέλευσις «Κόρινθος ἢ Ἐρμόνη».
- θ) 2,56. — G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Ἐκ τῆς συλλογῆς Ἀθ. Ρουσο-
πούλου. = J. Hirsch, Cat XIII, n° 2740. = **Πίναξ II**, 13.
- ι) — Συλλογὴ Courtois. = Rev. Num. 1864, p. 178, 1, pl. VIII, 1.
- ια) — J. Hirsch, Catal. XIII, n° 2741.

Σημ. Ἐπὶ τῶν πλείστων τὸ Δ είναι ἀφανὲς ἔνεκεν ἀποτριβῆς. Σαφῶς
διατηρεῖται ἐπὶ τῶν κομματίων γ, δ, ε καὶ ι.

7.— **Α 12.** Ὁμοία κεφαλή, ἀλλὰ | — ἀρ. *Φοῖνιξ*. Δεξιὶ αὐτοῦ λύρα πρὸς δεξιά.

(χελώνιον) πλαγίως τεθειμένη.

α) 1,90. — Ἀθῆναι. Πρόφην Συλλογὴ Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας ἀρ. 481. = Λ. Engel: Rev. Numism. 1885 p. 13 n° 24 (ώς μετά *Tl[P]Y*). = **Πίναξ II, 14.**

8.— **Α 13.** Ὁμοίως. | — ἀριστ. *Φοῖνιξ*. Δεξιὶ αὐτοῦ μέγα **Δ** (= **Α**).

α) 2,03. — Ἀθῆναι 1904/5 ΚΛ' 2. Δωρηθὲν ὑπὸ Λύγερινοῦ Στογιάννου μεθ' ἐνὸς νομίσματος Ἐπιδαύρου. = **Πίναξ II, 15.**

** β) — Λονδονον. Ἀγορασθὲν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Fox ἐν ἔτει 1863. = BMC. Peloponnesus p. 164, 3 (ἐνθα περιγράφεται ὡς φέρον *Tl-RV*). = **Πίναξ II, 16.**

9.— **Α 12.** Ὁμοίως. | ΙΤ ἀριστ. *Φοῖνιξ*. Δεξιὶ αὐτοῦ κτεὶς θαλάσσιος (ὅστρακον).

** α) 1,77. — Ἀθῆναι 4460. Εὕρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῇ 27 Ιουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ. = Βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = **Πίναξ II, 17.**

β) 1,80. — Ἀθῆναι 4460. Δῶρον ΙΙ. Λάμπρου.

γ) 1,60. — » Συλλογὴ Σούτσου ἀρ. 1089. = **Πίναξ II, 18.**

** δ) — Συλλογὴ Courtois = Rev. Num. 1865, p. 178, n° 3, pl. VII, 3.

ε) 2,11. — Άλ. Μελετόπονδος ἐν Πειραιεῖ.

ζ) 1,95. — G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. Ἀγορασθὲν ἐν Ἀθήναις.

η) 1,75. — Κοπεγχάγῃ. Ἀγορασθὲν ἐν Κωνσταντινούπολει τῷ ἔτος 1904/5.

η) 1,74. — Βερολίνον 28847. Ἀγορασθὲν παρὰ Χελδράϊχ ἐν ἔτει 1869.

* θ) 1,85. — » Imhoof. "Ἀγνωστον πότε καὶ πόθεν.

ι) 1,94. — » » » » »

ια) 2,41. — » Löbbecke, παρὰ Güterbock.

10.— **Α 14.** Ἡ αὐτὴ κεφαλὴ πρὸς δ. | Ι—Τ *Φοῖνιξ*.

* α) 1,82. — Ἀθῆναι 4459. Δῶρον Κωνσταντίνου Κροκιδᾶ (Κορινθίου). = Ποστολάκας ἐν Πρυτανικῇ λογοδοσίᾳ 1863-4 σελ. 48 ἀρ. 32. = Rev. Numism. 1865 p. 153, 2. = **Πίναξ II, 19.**

11.— **Α 13.** Ὁμοίως. | Τ—Ι Ὁμοίως.

** α) 1,50. — Ἀθῆναι 4458. Ἀγορασθὲν παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ τῇ 27 Ιουλίου 1863. Βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = **Πίναξ II, 20.**

- β) 1,72. — Ἀθῆναι, Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας ἀρ. 482.
 γ) 1,80. — > 1903/4 ΛΒ', 35. Εῦσημα Ἐπιδαύρου ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας τοῦ 1903, ἀποσταλέν διὰ τοῦ ἑγγράφου ἀρ. 876 τῆς 20 Ἰουνίου 1904.
 ** δ) — Coll. Courtois = Rev. Num. 1864, p. 178, n° 2, pl. VII, 2.
 ε) — Cat. de la coll. L. Walcher de Molthein (1895) p.131, 1656.

- 12.— Α 12. Ὄμοιώς. | Τ—ΙΡ Ὄμοιώς.
 α) 1,65. — Ἀθῆναι 4461. Ἐξ ἀνταλλαγῆς. Ἰδε βιβλίον ἀνταλλαγῶν σελ. 119, παρὰ τοῦ Σ. Λαφαζάνη τὴν 2 Σεπτεμβρίου 1862. = Rev. Num. 1865 p. 153, 3. = **Πίναξ II, 21.**
 ** β) — Συλλογὴ Courtois = Rev. Num 1865 p. 153,3 (σημείωσις 1).
 * γ) 1,36. — Βερολίνον, Prokesch-Osten.
 δ) 1,74. — > Löbbecke. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1888.

- 13.— Α 12. Ὄμοιώς. | Σ — Ξ Ὄμοιώς.
 α) 1,51 — Ἀθῆναι 4467. Ἐξ ἀγορᾶς παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ τῇ 27 Ἰουνίου 1863. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = **Πίναξ II, 22.**
 14.— Α 12. Ὄμοιώς. | Υ — Ξ Ὄμοιώς.
 α) 1,60. — Ἀθῆναι 4463. Ἐξ ἀνταλλαγῆς. Ἰδε βιβλίον ἀνταλλαγῶν σελ. 119 παρὰ τοῦ Σ. Λαφαζάνη τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1862.
 β) 1,40. — Ἀθῆναι 4472β. Δῶρον Π. Λάμπρου = **Πίναξ II, 23.**
 γ) 1,55. — > 4472α. Δῶρον Π. Λάμπρου.
 ** δ) — Συλλογὴ Courtois = Rev. Num. 1864 p. 173, 6 pl. VII, 6.
 ε) 1,27. — Βερολίνον. Löbbecke παρὰ Güterboek = **Πίναξ II, 21.**

- 15.— Α 12. Ὄμοιώς. | Ξ — Ξ Ὄμοιώς.
 ** α) 1,85 — Ἀθῆναι 4463. Ἐξ ἀγορᾶς παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ τῇ 27 Ἰουνίου 1863. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = Rev. Num 1864 p. 178, 4bis. = **Πίναξ II, 25.**
 β) 1,71. — Βερολίνον 28847 παρὰ Χελδράϊχ 1869. = **Πίναξ II, 26.**

- 16.— Α 12. Ὄμοιώς. | Ξ — Ξ Ὄμοιώς.
 ** α) 1,75. — Ἀθῆναι 4462. Ἐξ ἀγορᾶς παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ τῇ 27 Ἰουνίου 1863. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = Rev. Num. 1864 p. 178, 4 pl. VII, 4. = **Πίναξ II, 27.**

- β) 1,46. — Κοπεγχάγη. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1907 παρὰ τοῦ Hirsch (Συλλογὴ Ρουσοπούλου). = Hirsch Cat. XIII n° 2742.
 γ) — Cat. Coll. Th. Prowe (1904) p. 47 n° 814.
 δ) 1,75. — Ἀλ. Μελετόπουλος ἐν Πειραιεῖ.
 ε) — I. Σόλων ἐν Ἀθήναις.

17.— Α 12. Ὁμοίως. | Τ — ΡΥΝ Ὁμοίως.

- α) 1,60 — Ἀθῆναι 4465. Ἐξ ἀνταλλαγῆς. Ἰδε βιβλίον ἀνταλλαγῶν σελ. 119 παρὰ τοῦ Σ. Λαφαζάνη τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1862. = Πίναξ II, 28.

18.— Α 13. Ὁμοίως. | Τ — ΡΥΝ Ὁμοίως.

- ** α) 1,90. — Ἀθῆναι 4464. Εῦρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῇ 27 Ιουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = Πίναξ II, 29.

- β) 1,70 — Ἀθῆναι 4466. Ἐξ ἀνταλλαγῆς παρὰ Σ. Λαφαζάνη τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1862. Ἰδε βιβλίον ἀνταλλαγῶν σελ. 131.

- γ) 1,67. — Ἀθῆναι 4466α. Δῶρον ΙΙ. Λάμπρου.

- δ) 1,37. — > 4466β. > »

- ε) 1,82. — Ἀθῆναι, Συλλογὴ Σούτσου ἀρ. 1087.

- ζ) 1,70. — > > > > 1088.

- ** ζ) — Λονδίνον. Ἀγορασθὲν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Fox ἐν ἔτει 1863. = BMC, Peloponnesus p. 164, 4. = Πίναξ II, 30.

- η) 1,44. — Μόναχον. Ἀγνώστου προελεύσεως.

- θ) 1,81. — Κοπεγχάγη (ἡ ἐπιγραφὴ ἐφθαλμένη). Ἀγνώστου προελεύσεως.

- ι) 1,43. — Κοπεγχάγη. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1907 παρὰ J. Hirsch.

- ια) 1,57. — Βερολίνον, Fox. Παρὰ Τρικούπη ἐν ἔτει 1864.

- ιβ) 1,58. — > 34/1886 Παρὰ von Sallet

- * ιγ) 1,78. — > Imhoof. Παρὰ Ἀθ. Ρουσοπούλου.

- ιδ) 1,52. — > Löbbecke. Ἀγορασθὲν τῷ 1878/9.

- ιε) 1,81. — > Prokesch-Osten. } "Λγνώστον

- ιζ) 1,53. — > Löbbecke. } πότε καὶ πόθεν

- * ιζ) 1,51. — > Prokesch-Osten. } ἡγοράσθησαν.

- ** ιη) 1,68. — > Fox. Παρὰ Merlin τῷ 1863.

- ιθ) — [>] = Doubletten des Kgl. Münzkabinets zu Berlin (1906) p. 50 n° 1004 (ἐσφαλμένως ὡς μετὰ ΤΙ — ΡΥ).

- ιι) — Παρίσιοι Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1875 ἐκ τῆς συλλογῆς Μαργαρίτου. = Rev. Numism. 1874/7 p. 448, 74.

- ια) — Luynes, Annali del Instituto 1842 p. 139 Monnum. III, 35, 13, ἔνθα τὸ μὲν μέταλλον ἐσφαλμένως ἐσημειώθη ὡς Α,

η δ' ἐπιγραφή ἐσφαλμένως ἀνεγνώσθη ΚΥΝΤΙ ἀποδοθέντος τοῦ νομίσματος εἰς τὸ Κυτίον τῆς Θεσσαλίας. Ἰδε R. Weil, ἐν Zeitsch. f. Num. I 217, καὶ ἐν Friedlaender. Reeretorium zur antiken Numismatik σελ. 207. Imhoof-Blumer Zeit. f. Num. τόμ. II (1875) p. 87.—Ο ς. Babelon μοὶ γράψει ὡς πρὸς τὸ νόμισμα τοῦτο «il n'est pas certain que le due de Luynes l'aie eue dans sa collection ou qu'il ait gardée».

αβ) 1,43. — Philipsen. Ἀγορασθὲν ἐν Ἑλλάδι τῷ 1898/9.

κγ) — I. Λάμπτρος, κατὰ ἔκτυπον A. Ποστολάκα, νῦν ἐν τῷ Γερμανικῷ Ἀρχαιολ. Σχολῆ Ἀθηνῶν.

κδ) — Αλ. Μελετόπουλος, ἐν Πειραιεῖ.

19.— Α 13. Ὁμοίως.

— ΤΙΡΥΝΘΑ Ὁμοίως.

* * α) 2,07. — Ἀθῆναι 4469. Εὑρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῇ 27 Ἰουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53.

* * β) — Συνλογὴ Courtois=Rev. Numism. 1864 p. 178,5 pl. VII,5. = Πίναξ II, 31.

γ) — [Βερολίνον νό 8836], (ή ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος) ἀγορασθὲν τῷ 1899 παρὰ Lussin.=Doubletten des Kgl Münzkabinets zu Berlin p. 50 νό 1003 (ἐσφαλμένως ὡς μετὰ ΤΙ—ΡΥ).

20.— Α 13. Ὁμοίως.

— ΤΙΡΥΝΘΑ Ὁμοίως.

* α) 1,57. — Ἀθῆναι 4471. Εὑρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῇ 27 Ἰουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53.= Rev. Num. 1864 p. 179, 7 pl. VII, 7. = Πίναξ II, 32.

β) — I. Λάμπτρος, Ἀναγραφὴ τῶν νομισμάτων τῆς Πελοποννήσου σελ. 105 πάν. ΙΙ', 3.

γ) 1,71 — Βερολίνον 28784 Κομισθὲν ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Bergmann ἐν ἔτει 1867.

δ) 1,48. — Βερολίνον. Imhoof, παρὰ Λάμπτρου. ἄγνωστον πότε.

ε) 2,10. — > Löbbecke παρὰ Güterboek.

21.— Α 13. Ὁμοίως.

— ΤΙΡΥΝΘΑ (οὗτως ἀνεν τοῦ μέσου Ν).

* α) 1,68. — Ἀθῆναι 4470. Εὑρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῇ 27 Ἰουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουρνιᾶ. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53.= Rev. Num. 1864 p. 178, 6bis. = Πίναξ II, 33.

β) 2,07 — Μόναχον. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1869 ἐν Ἀθῆναις παρὰ τοῦ αὐλικοῦ ἵστρου Sertori.

22.— Α 13. Ὁμοίως.

ΤΙΡΥ δεξ. ΝΘΙΩΝ ἀρ. κυκλικῶς περὶ ρόπαλον.

* * α) 2,58. — Ἀθῆναι 4472. Εὑρημα Κρανιδίου. Ἀγορασθὲν τῷ 27 Ἰουλίου 1863 παρὰ Γρ. Μπουνιᾶ. Ἰδε βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53. = *Πίναξ* II, 34.

* * β) — Συλλογὴ Courtois = Rev. Num. 1864 p. 179, 8 pl. VII, 8.

γ) 1,86. — Κοπεγχάγη. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1868.

δ) 1,07. — G. Philipsen ἐν Κοπεγχάγῃ. = *Πίναξ* II, 35.

ε) — Λονδίνον. = BMC. Peloponnesus p. 164, 5 pl. XXX, 16. = *Πίναξ* II, 36.

ζ) — Παρίσιοι. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1876 παρὰ Feuardent.

ζ) 1,82. — Βερολίνον 33/1886 παρὰ von Sallet.

η) 1,97. — » Imhoof. Ἀγνώστου προελεύσεως.

* θ) 1,74. — » *Prokesch-Osten*. Ἀγνώστου προελεύσεως.

ι) 2,26. — » Löbbecke. Ἀγορασθὲν ἐν ἔτει 1878/9.

* * ια) 1,64. — » *Fox*. Ἀγορασθέντα τῷ 1863 παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἄγγλου προξένου Merlin μετά τοῦ

* * ιβ) 1,87. — » *Fox*. ἀνωτέρῳ ἀρ. 18, η, καὶ δὴ «ἔξ εὐρήματος 60 δροῖων κομματίων».

ιγ) — [ ] Prokesch. = Doubletten des Kgl. Münzkabinets zu Berlin (1906) p. 50 n° 1004.

ιδ) — Cat. de la coll. Walcher de Molthein (1895) p. 131 n° 1657.

23.— Α 13. Ὁμοίως.

Ἄνεπιγραφον (;). Φοῖνιξ.

α) 1,71 (κατιωμένον). — Κοπεγχάγη. Ἀγνώστου προελεύσεως. = *Πίναξ* II, 37.

24.— Α 11. Κεφαλὴ ὅμοία (;) | Ἐπιγραφὴ δυσανάγνωστος. Φοῖνιξ. ἀλλὰ πρὸς ἀριστερά.

α) 1,40. — Ἀθῆναι 1896/7 IB I, 479 (δῶρον Τσιβουράκη). Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι ἴσως Κρητικόν. = *Πίναξ* II, 38.

Σημ. Εἰς τὴν πάντοτε φιλικὴν προθυμίαν τῶν σοφῶν συναδέλφων μου κ.κ. Babelon, Regling, Jörgensen, καὶ τοῦ φεῦ! τόσον προώρως ὅσον καὶ αἱφνίδιως θανόντος ἀγαπητοῦ μου Riggauer, ὃς καὶ ἐκείνην τῶν φύλων μου κ.κ. Philipsen, Μελετοπούλου καὶ Σόλωνος ὀφείλεται ἡ ἐν πλείστοις ἀκρίβεια καὶ αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ἀνωτέρῳ καταλόγου.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω περιγραφομένων νομισμάτων οὐδεὶς ἀμφέβαλλε μέχρι τοῦδε ὅτι ἐκόπησαν ἐν τῇ περιφήμῳ πόλει τῆς Τίρυνθος. Κύριος σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης εἶναι τὸ νὰ δειχθῇ ὅτι ἡ γενικὴ αὕτη πεποίθησις εἶναι ἐσφαλμένη, ὅτι δὲ ταῦτα ἐκόπησαν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἐρμιονίδος Ἀλιεῖς, ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε καταψυγόντων Τίρυνθίων μετὰ τὴν ἐτεῖ 468 π. Χ. καταστροφὴν τῆς πόλεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀργείων.

Τὴν καταστροφὴν ταύτην μνημονεύουσι τὰ ἔξης ἀρχαῖα χωρία :

Παυσαν. II, 25, 7 : *Προϊοῦσι δὲ ἐντεῦθεν καὶ ἐπιφατεῖσιν ἐς δεξιὰν Τίρυνθός ἐσιν ἐρείπια. Ἀρέστησαν δὲ καὶ Τίρυνθίους Ἀργεῖοι, ουροίκους προσλαβεῖν καὶ τὸ Ἀργος ἐπαυξῆσαι θελήσατες.*

Παυσαν. II, 17, 5 : *Τὸ δὲ ἀρχαῖοτατον (τῶν ἐν τῷ Ἡραίῳ ἀγαλμάτων τῆς Ἡρᾶς) πεποίηται μὲν ἐξ ἀχράδος¹, ἀρετέθη δὲ ἐς Τίρυνθα ὑπὸ Πειράσου τοῦ Ἀργον, Τίρυνθα δὲ ἀνελόντες Ἀργεῖοι κομίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον δ δὴ καὶ αὐτὸς εἰδον, καθήμερον ἄγαλμα οὐ μέγα.*

Παυσαν. VIII, 46, 3 : *Ἀργεῖοι δὲ τὰ ἐκ Τίρυνθος (ἀπαχθέντα ἀγάλματα) ἔιναι καὶ ἐς ἐμέ, τὸ μὲν παρὰ τὴν Ἡραν ξόανον, τὸ δὲ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐστὶν ἀνακείμενον τοῦ Ἡλείου.*

Παυσαν. V, 23, 3 : *Τούτων τῶν πόλεων (ῶν τὰ ὄνόματα ἥσαν ἐγγεγραμμένα ἐν Δελφοῖς ὡς πολεμησασῶν ἐναντίον Μαρδονίου τε καὶ Μήδων) τοσαίδε ἥσαν ἐφ' ἡμῶν ἔρημοι. Μυκηναῖοι μὲν καὶ Τιρύνθιοι τῶν Μηδικῶν ὑστερον ἐγένοντο ὑπὸ Ἀργείων ἀνάστατοι.*

Παυσαν. VIII, 27, 1 : *Συνῆλθον δὲ ὑπὲρ ἴσχύος ἐς αὐτὴν οἱ (συνοικίσαντες ἐν ἐτεῖ 370 π. Χ. τὴν Μεγάλην πόλιν) Ἀρχάδες, ἄτε καὶ Ἀργείοις ἐπιστάμενοι τὰ μὲν ἔιτι παλαιότερα μόνον οὐ κατὰ μίαν ἡμέραν ἐκάστην κινδυνεύοντας ἐπὸ Λακεδαιμονίων παραστῆναι τῷ πολέμῳ, ἐπειδὴ δὲ ἀνθρώπων πλήθει τὸ Ἀργος ἐπηγένησαν καταλύσατες Τίρυνθα καὶ Ὑσιάς τε καὶ Ὁρεάς καὶ Μυκήνας καὶ Μίδειαν καὶ εἰ δή τι ἄλλο πόλισμα οὐκ ἀξιόλογον ἐν τῇ Ἀργολίδι ἦν, τά τε ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἀδεέστερα τοῖς Ἀργείοις ὑπάρξαντα καὶ ἄμα ἐς τοὺς περιοίκους ἴσχὺν γενομένην αὐτοῖς.*

Αἴτιον τῆς μετὰ τὰ Μηδικὰ καταστροφῆς ταύτης τῆς Τίρυνθος

1. Πβλ. τὸ χωρίον Αλιαν. Ποικίλ. ἰστορ. III, 39: *"Οπι βαλάνους Ἀρχάδες... Τίρυνθιοι δὲ ἀχράδας δεῖπνον εἶχον.*

νπὸ τῶν Ἀργείων θεωρεῖται ὑπὸ τῶν νῦν σοφῶν αὐτὸ ἐκεῖνο, δι' ὃ
ὑπὸ τῶν αὐτῶν κατεστράφησαν καὶ αἱ Μυκῆναι, αἱ ἐν ταῖς ἀνωτέρω
μαρτυρίαις ἀναφερόμεναι ὡς σὺν τῇ Τίρυνθῃ καταστραφεῖσαι. Τὴν
καταστροφὴν δὲ ταύτην τῶν Μυκηνῶν δικαιολογεῖ ὁ Πανσανίας (II,
16, 5) ὡς ἔξῆς: «Μυκήνας δὲ Ἀργεῖοι καθεῖλον ὑπὸ ζηλοτυπίας. ήσυ-
χαζόντων γὰρ τῶν Ἀργείων κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Μήδου, Μυκη-
ναῖοι πέμπουσιν ἐς Θεομοπύλας ὄγδοήκοντα ἄνδρας, οἵ Λακεδαιμονίοις
μετέσχον τοῦ ἔργου. Τοῦτο ἥνεγκέ σφισιν ὅλεθρον τὸ φιλοτίμημα πα-
ροξύναντας Ἀργείους».

'Επτενέστερον ἴστορει ὡς ἔξῆς τὰ τῆς καταστροφῆς τῶν Μυκηνῶν
δι Ιόδωρος (XI, 65), δοῖςων ὡς ἔτος τοῦ γεγονότος τὴν 78ην ὀλυμ-
πιάδα (468-464 π. Χ.): «Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀργείοις καὶ Μυκηναῖοις
ἐνέστη πόλεμος διὰ τοιαύτας αἰτίας. Μυκηναῖοι διὰ τὸ παλαιὸν ἀξιώμα-
της ἰδίας πατρίδος οὐχ ὑπήκοον τοῖς Ἀργείοις, ὥσπερ αἱ λοιπαὶ πόλεις
αἱ κατὰ τὴν Ἀργείαν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν ταπιθμεοὶ τοῖς Ἀργείοις οὐ
προσεῖχον ἡμφισβήτουν δὲ καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἡρας, καὶ τὸν
ἀγῶνα τὸν Νεμεαῖον ἡξίουν ἔαντοὺς διοικεῖν πρὸς δὲ τούτοις τῶν Ἀρ-
γείων ψηφισαμένων μὴ συμμαχεῖν εἰς Θεομοπύλας τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις ἐὰν μὴ μέρος τῆς ἡγεμονίας αὐτοῖς παραδῶσι, μόνοι τῶν τὴν
Ἀργείαν κατοικούντων συνεμάχησαν οἱ Μυκηναῖοι τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις. Τὸ δὲ σύνολον ὑπάπτενον αὐτοὺς μήποτε ἵσχυσαντες ἐπὶ πλέον
τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβήτησοι τοῖς Ἀργείοις διὰ τὸ παλαιὸν φρόνημα
τῆς πόλεως. Διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας ἀλλοτρίως διακείμενοι, πάλαι μὲν
ἔσπενδον ἀραι τὴν πόλιν, τότε δὲ καιρὸν εὔθετον ἔχειν ἐνόμιζον, δρῶν-
τες τὸν Λακεδαιμονίους τεταπεινωμένους καὶ μὴ δυναμένους τοῖς Μυ-
κηναῖοις βοηθεῖν. Ἀθροίσαντες οὖν ἀξιόλογον δύναμιν ἐκ τε Ἀργούς
καὶ ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς, νικήσαντες δὲ
μάχῃ τὸν Μυκηναίους καὶ συγκλείσαντες ἐντὸς τειχῶν ἐπολιόρκουν τὴν
πόλιν οἵ δὲ Μυκηναῖοι χρόνον μέν τινα τὸν πολιορκοῦντας εὐτόνως
ἡμύνοντο, μετὰ δὲ ταῦτα λειπόμενοι τῷ πόνῳ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων
μὴ δυναμένων βοηθῆσαι διὰ τὸν ἰδίους πολέμους καὶ τὴν ἐκ τῶν σει-
σμῶν γενομένην αὐτοῖς συμφοράν, ἄλλων δ' οὐκ ὅτιων συμμάχων,
ἐρημίᾳ τῶν ἐπικουρούντων κατὰ κράτος ἥλωσαν. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι τὸν
Μυκηναίους ἀνδραποδισάμενοι καὶ δεκάτην ἐξ αὐτῶν τῷ θεῷ καθιε-

ωώσαντες τὰς Μυκήνας κατέσκαψαν. Αὗτη μὲν οὖν ἡ πόλις, εὐδαιμων ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις γενομένη καὶ μεγάλους ἄνδρας ἔχονσα καὶ πράξεις ἀξιολόγους ἐπιτελεσαμένη, τοιαύτην ἔσχε τὴν καταστροφήν, καὶ διέμεινεν ἀσίκητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων».

“Οτι δ' ἐκ τῆς Ἀργείας πλὴν τῶν Μυκηναίων μετέσχον τοῦ κατὰ τῶν Μήδων πολέμου καὶ οἱ Τιρύνθιοι, πιστοῦται ἐκ πολλῶν ἀρχαίων μαρτυριῶν¹, Ἰδίως δ' ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἐν Κωνσταντινούπολει βάσεως τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος, ἐφ' ἣς ἀναγράφονται μεταξὺ τῶν ἀποκρουσάντων τοὺς βαρβάρους οἱ ΤΙΡΥΝΘΙΟΙ καὶ ΜΥΚΑΝΕΣ².

“Ἄλλως διηγεῖται τὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Τίρυνθος ὁ Ἡρόδοτος (VI, 83), ὅστις ἴστορῶν τὸν βραχὺ πρὸ τοῦ 481 π. Χ. ὅλεθρον τῶν Ἀργείων ἐπὶ τοῦ Κλεομενικοῦ πολέμου, προσθέτει: «Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἔχηρωθη οὕτω, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ ποιήματα ἀρχοντές τε καὶ διέποντες, ἐς δὲ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες. Ἐπειτέν σφεας οὗτοι ἀνακτώμενοι δύσιον ἐς ἀωνιόν τὸ Ἀργος ἐξέβαλον. Ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον Τίρυνθα. Τέως μὲν δή σφι ἦν ἀρδματα ἐς ἀλλήλους, ἐπειτεν δὲ ἐς τοὺς δούλους ἤλθε ἀνήρ μάνις Κλέανδρος, γένος ἐών Φιγαλεὺς ἀπ' Ἀρκαδίης. Οὗτος τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότησι. Ἐκ τούτου δὲ πόλεμός σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχνόν, ἐς δὲ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν».

Τὴν οὕτω μεμαρτυρημένην καὶ κοινῶς παραδεκτὴν καταστροφὴν περὶ τὸ 468 π. Χ. τῆς Τίρυνθος, τῶν Μυκηνῶν καὶ τῶν ἄλλων μικροτέρων πόλεων τῆς Ἀργείας καὶ τὸν συνοικισμὸν τῶν κατοίκων αὐτῶν εἰς Ἀργος διημφισθήτησεν δὲ ἄγγλος ἴστορικὸς J. P. Mahaffy³, ὑποστηρίζεις δι' ίκανῶν ἐπιχειρημάτων τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρατεθέντι χωρίῳ (VIII, 27, 1) μνημονευομένη κατάλυσις τῆς Τίρυνθος, τῶν Μυκηνῶν, ‘Υσιῶν, Ὁρνεῶν καὶ

1. Ἡροδότου IX, 28, 31. — Παυσανίου V, 26: «Εἰσὶ δὲ ἐγγεγραμμέναι κατὰ τοῦ βάθρου (τοῦ ἐν Ὄλυμπίᾳ ἀγάλματος τοῦ Διός, διν ἀνέθεσαν Ἑλλήνων ὅσοι ἐπολέμησαν ἐναντίον Μαρδονίου καὶ Μήδων)... ἐκ δὲ τῆς χώρας Τιρύνθιοι... καὶ Ἀργείων οἱ Μυκήνας ἔχοντες».

2. E. Fabricius, Das platiensche Weighgeschenk in Delphi: Jahrbuch des D. Arch. Inst. I σελ. 176.

3. Hermathena V = Schliemann, Tiryns (1886) σελ. 40 κεξ.

Μιδείας, ώς καὶ ἡ διὰ τῶν κατοίκων αὐτῶν ἐπαύξησις τοῦ Ἀργους¹ ἀναφέρεται εἰς πολὺ τῶν Μηδικῶν ἀρχαιότερον συνοικισμὸν τῶν Ἀργείων, ἐντελῶς διοικούντων τοὺς συνοικισμοὺς τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Θησέως καὶ τῆς Μεγάλης πόλεως ἐπὶ Ἐπαμεινάνδου, καὶ δὴ εἰς συνοικισμὸν συντελεσθέντα ἐκ πολιτικῶν ὑπολογισμῶν, πιθανῶς ἐπὶ Φείδωνος τοῦ Ἀργείου μετὰ τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον τὸν ἐν δλυμπιάδι 29 (664 π. Χ.) περατωθέντα.

Τὴν δ' ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων μεμαρτυρημένην ὥπαρξιν τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τίρυνθος ἔξηγεῖται διὰ τοῦτο Mahaffy διὰ τῆς ὑποθέσεως, διὰ αἱ πόλεις αὗται μετὰ τὸν βίαιον συνοικισμὸν τῶν κατοίκων αὐτῶν εἰς Ἀργος ἔξηκολούθησαν ὑφιστάμεναι ὡς κῶμαι, κατοικούμεναι διὰ τῶν Πολιτῶν, διὰ δὲ κατόπιν ἐπὶ τῶν Μηδικῶν οἱ διάδοχοι οὕτοι τῶν ἀρχαίων κατοίκων, ἥ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔξοριστοι Ἀργεῖοι, μὴ ἐπιλαθόμενοι τῆς ίστορίας αὐτῶν καὶ τῶν πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα καθηκόντων συνηνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Μήδων ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῶν Τιρυνθίων καὶ Μυκηναίων, ἀποφεύγοντες οὕτω τὸ ὄνομα τῶν τότε γενικῶς περιφρονούμενων ώς οὐδετέρων παραμεινάντων Ἀργείων. Ἐκ τούτου δὲ παροξυνθέντες οἱ Ἀργεῖοι κατέστρεψαν τελείως τὰς κώμας αὐτῶν εἰς πρώτην εὑκαιρίαν εὐθὺς μετὰ τὰ Μηδικά.

Εἴτε ἡ γνώμη αὐτῇ εἶναι ἀληθὴς εἴτε μή, βέβαιον τιγχάνει διὰ περὶ τὸ ἔτος 468 π. Χ. ἡ Τίρυνς τῆς Ἀργείας κατεστράφη, τὸ πρῶτον ἥ τὸ δεύτερον ἥδη, τελείως καὶ ἐς ἀεὶ ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Οὕτως διὰ Παυσανίας εῦρεν αὐτὴν ἐρημον (V, 23, 3) καὶ εἰς ἐρείπια (II, 25, 7), δὲ Στράβων. (VIII, 37, 3) ἡρημωμένην. Ἡ περὶ τὰ μέσα τῆς Δῆς ἐκατονταετηρίδος ἀπλῆ μνεία αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Σκύλακος (49) ἐν τῇ Ἀργείᾳ χώρᾳ δὲν εἶναι ἀπόδειξις καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ αὐτονόμου ὑπάρχεως αὐτῆς τότε.

Τὴν αὐτὴν τελείαν ἐρήμωσιν ἐμαρτύρησαν καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ Schliemann, γράφοντος (Tiryans σελ. 53 κεξ.) διιτοῦ «Ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῆς Τίρυνθος εὗρηντο ἐπ' αὐτῆς ἥδη τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδαφικούς πλεῖστα θραύσματα ἐγχρώμων προϊστορικῶν ἀγγείων, ἔξι ὁν μέγα

1. Πρβλ. καὶ τὴν φράσιν τοῦ ἀνωτέρῳ παρατεθέντος ἐκ τοῦ Παυσανίου χωρίου II, 25, 7 «οντοίκους προσλαβεῖν καὶ τὸ Ἀργος ἐπ' αυξῆσαι θελήσαντες».

πλῆθος ἀνεφάνη κατόπιν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ, ἐνῷ παρ' ὅλην τὴν δραστηρίαν ἀναζήτησιν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἄνω καὶ μέσης ἀκροπόλεως δὲν ἡδυνήθημεν νὰ ἀνακαλύψωμεν οὐδὲ ἐν τεμάχιον ἀγγείων ἐλληνικῶν ἢ ἁωμαῖκῶν χρόνων». Περαιτέρω δὲ βεβαιοῦ (σελ. 54) ὡς πόρισμα τῶν ἀνασκαφῶν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις καταστροφῆς τοῦ μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου τῶν βασιλέων τῆς Τίρυνθος οὐδέποτ' ἔκτοτ' ἔκτισθη ἄλλο τι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἢ ναὸς ἐρημικὸς βυζαντινός, ὑπὸ τάφων χριστιανικῶν περιβαλλόμενος.

Παρ' ὅλα δ' ὅμως ταῦτα ὁ Schliemann φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν παναρχαίου πόλεως τῆς Τίρυνθος ἔκτισθη «ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις» νέα πόλις. Τεκμήρια δὲ τούτου θεωρεῖ δύο τινά: «πρῶτον μὲν τὰ ἐν πολλαῖς ὑπ' αὐτοῦ ὀρυχθείσαις τάφοις εὑρεθέντα τεμάχια «ἐλληνικῶν» ἀγγείων, δεύτερον δὲ «μικρὸν θησαυρὸν Τίρυνθιακῶν νομισμάτων ἀνακαλυφθέντα 25 περίπου ἔτη [πρὸ τοῦ 1886 ὅτε ὁ Σχλίμαν ἔγραφε ταῦτα] ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Τίρυνθος, ἀτινα, ὡς μοι ἀπέδειξεν ὁ κύριος Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας, διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν, ἀνήκουσι τὸ πλεῖστον εἰς τὸν 5ον αἰῶνα π. Χ., ἔνια δὲ εἰς τὸν Μακεδονικὸν χρόνον, φέρουσι δὲ ἐφ' ἐνὸς μὲν κεφαλὴν Ἀπόλλωνος, ἐφ' ἑτέρου δὲ φοίνικα καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ΤΙ, ΤΙΡΥΝ ή ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ».

‘Ως πρὸς τὸ πρῶτον τεκμήριον παρατηροῦμεν ὅτι τὰ μὲν ἀγγεῖα τῶν «κλασσικῶν χρόνων» δύνανται κάλλιστα νὰ προέρχωνται ἐκ τῆς ἐν ἔτει 468 καταστραφείσης πόλεως, ὅτι δ' ὁ Dörpfeld, δὲν ἔτι νέου ἀνασκάπτων τὴν Τίρυνθα καὶ οὖ ἐζήτησα τὴν γνώμην, ἐβεβαίωσε με ὅτι οὐδὲν τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων ἐν Τίρυνθι μαρτυρεῖ ὑπὸ τῶν πόλεως κατὰ τὸν 4ον καὶ 3ον αἰῶνα π. Χ. ἢ καὶ κατόπιν.

Τὸ δεύτερον δ' ἐπιχείρημα τοῦ Schliemann εἶναι ἀβάσιμον. ‘Ο 25 περίπου ἔτη πρὸ τοῦ 1886, ὅτε ὁ Σχλίμαν ἔγραφε ταῦτα, εὑρεθεῖς θησαυρὸς δὲν ἀνεκαλύφθη ἐν Τίρυνθι. ‘Ο Courtois¹, εἰς οὖ τὴν περὶ τῶν νομισμάτων τοῦ ἐν λόγῳ εὑρημάτος διατριβὴν παραπέμπει ὁ Schliemann, σημειοῦ ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν ὅτι «Ces monnaies ont été trouvées avec plusieurs autres, au mois de mai 1863,

1. Rev. Numism. 1866 σελ. 181 καὶ 1865 σελ.

dans l'Argolide, à une heure et demi de Cranidi, non loin de Castri, l'antique Hermione. Elles étaient renfermées dans une vase de terre. Toutes les pièces provenant de cette trouvaille ont été, aussitôt découvertes, transportées à Athènes. Le Cabinet, usant tout naturellement de son droit, a fait parmi elles le choix du seigneur. Je ne suis venu qu'après, mais la différence entre mes exemplaires et les siens est insignifiante. Les uns et les autres sont en bronze».

'Εξ ἄλλου δ' ενδίσκω σημείωσιν αὐτοῦ τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου μου 'Αχ. Ποστολάκα, ἐν τῷ χειρογράφῳ Βιβλίῳ τῶν ἀγορῶν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἐν σελ. 53 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27 Ἰουλίου 1863, ὅτι τὰ χαλκᾶ ταῦτα νομίσματα τῶν Τιρυνθίων, ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ ὑπὸ ἀριθ. 3 α ἀνεπίγραφον ἀργυροῦν τῆς Τίρυνθος, καὶ τὰ τέσσαρα ἀργυρᾶ τῆς Ἐρμόνης καὶ Αἰγίνης, περὶ ὧν κατωτέρω (σελ. 31), «εὑρέθησαν ἐντὸς ἀγγείου πηλίνου 1 καὶ ½ ὥραν ἀπὸ τοῦ Κρανιδίου τῆς Πελοποννήσου κατὰ μῆνα Μάιου τοῦ 1863 μὲν ἄλλα τινὰ ὅμοια ἀργυρᾶ καὶ τῆς Τίρυνθος χάλκινα, ὅλα τὸν ἀριθμὸν 500». Ο αὐτὸς 'Αχ. Ποστολάκας μηνύμονεύων τὰ αὐτὰ νομίσματα ἐν τῇ ἐντύπῳ Λογοδοσίᾳ τοῦ Πέτρου Παπαρρηγοπούλου, πρυτάνεως κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1862-1863, γράφει ἐν σελίδι 72: «εὑρέθησαν δὲ ταῦτα εἰς τινὰ θέσιν 1 καὶ ½ ὥραν ἀπέχονταν ἀπὸ τοῦ Κρανιδίου τῷ 1863 κατὰ μῆνα Μάιου, ἐπροσκήνθησαν δὲ διὰ τῆς λίαν καλοκαγάθου προσπαθεῖας καὶ ζήλου ἐθνικοῦ τε καὶ ἐπιστημονικοῦ τοῦ φιλομούσου κυρίου 'Ανδρέα Ζέρβα, πληρεξούσιον Ἐρμονίδος». Πρὸς τούτοις δ κ. K. Regling ἀνεκούνωσέ μοι, ὅτι δ στρατηγὸς FOX ἡγόρασεν ἐν ἑτει 1863 παρὰ τοῦ τότε ἐν Ἀθήναις ἀγγλου προξένου Merlin πέντε ὅμοια χαλκᾶ Τιρυνθίων ἐκ τοῦ αὐτοῦ εὑρίματος περιέχοντος ἐν δλῳ 60 ὅμοια (ἴδε ἀρ. 8 β, 16 γ, 18 ιη, 22 ια καὶ ιβ), ὅτι δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Βερολίνου τὰ διὰ γραμμῆς ὑποσημειούμενα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ φαίνονται, ἐκ τοῦ χρώματος αὐτῶν, προερχόμενα ἐκ τοῦ αὐτοῦ εὑρίματος (ἴδε ἀρ. 9 θ, 12 γ, 18 ιγ καὶ ιζ, 22 θ). Τέλος δὲ κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. W. Wroth, δ αὐτὸς FOX κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπώλησε τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ δύο ὅμοια (ἀρ. 8 β, 18 ζ). 'Εν τῷ καταλόγῳ ἡμῶν τὰ βεβαίως ἐκ τοῦ εὑρίματος τοῦ Κρανιδίου

προερχόμενα ἐσημειώθησαν διὰ δύο ἀστερίσκων, δι' ἑνὸς δὲ τὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα.

Οὔτες ή ἐν Τίρυνθι ἀνακάλυψις τοῦ ἐν λόγῳ θησαυροῦ τῶν Τιρυνθιακῶν νομισμάτων δὲν εἶναι ἀληθῆς. Σπουδαιότερον ὅμως εἶναι ὅτι οὕτε κατὰ τὰς ἐν Τίρυνθι ἐπανειλημμένας ἀνασκαφὰς τῶν Schlieemann καὶ Dörpfeld εὐρέθη ποτ' ἔκει ἔστω καὶ ἐν τοιοῦτον νόμισμα, οὐτ' ἐγὼ αὐτὸς ὁ ἐπὶ δωδεκαετίαν ἥδη, σχεδὸν κατ' ἔτος, ἐπισκεπτόμενος τὰ ἐρείπια τῆς Τίρυνθος καὶ ἀμέσως ὑπ' αὐτὰ ἐνίοτε ἐπὶ μῆνας οἰκῶν ἐν τῇ Γεωργικῇ Σχολῇ παρὰ τῇ ἀδελφῇ μου κυρίᾳ Χαροκλείᾳ Χασιώτου, συζύγῳ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, ἥδυνθήμην νὰ ἀνακαλύψω τοιαῦτα ἐν Τίρυνθι ἢ περὶ αὐτήν, ἀν καὶ πολλάκις ἡρεύνησα εὐθὺς μετὰ ὁμαδαίας βροχῆς, ἐφιλοτίμησα δὲ πρὸς τοῦτο ἐπὶ ἔτη καὶ πάντας τοὺς περιοίκους χωρικοὺς καὶ ἐργάτας τῆς Σχολῆς, γενναῖον κέρδος ὑποσχεθεὶς πρὸς τὸν ἀνακαλύψοντα ἐν οίονδήποτε Τιρυνθιακὸν νόμισμα. "Ομοιαι ἔρευναι τοῦ νῦν ἀνασκάπτοντος τὴν Τίρυνθα κ. Dörpfeld, γενόμεναι τῇ παρακλήσει μουν, εἰς τὸ αὐτὸν κατέλιξαν ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα.

Τὸ μόνον, ἔκτὸς τῶν τοῦ εὑρήματος τοῦ Κρανιδίου, γνωστῆς προελύσεως Τιρυνθιακὸν χαλκοῦν νόμισμα (ἀριθ. 11 γ) ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ εἰς ἵσην ἀπόστασιν ἀπὸ Κρανιδίου καὶ Τίρυνθος κειμένῳ ἴερῷ τῆς Ἐπιδαύρου¹.

Ἡ παντελῆς αὗτη ἔλλειψις Τιρυνθιακῶν νομισμάτων ἐκ τῶν νῦν ἔρειπίων τῆς Τίρυνθος καὶ ἡ εἰς μέγα πλῆθος ἀνακάλυψις αὐτῶν ἐν τῷ Κρανιδίῳ τῆς Ἐρμιονίδος, οὐ ἐπίνειον ὁ Ἀλιεῖς τὸ πάλαι καλούμενος λιμὴν Πόρτο-Χέλι, ὑπέμνησάν με τὰ ἔξης χωρία ἀρχαίων συγγραφέων :

Ἡροδότου VII, 137 : *Tὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τὸν παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλεών τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριοτον τὸν Σπερθίεω, δις εἷλε Ἀλιέας τὸνς ἐκ Τίρυνθος δικάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν [περὶ τὸ 460 π. Χ.], δῆλον ὅν μοι, ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μῆνος.*

1. Ἡ ἐν Μαντινείᾳ ἀνακάλυψις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 α νομίσματος οὐδεμίαν βάσιμον ἔνδειξιν δυνατὸν νὰ παράσχῃ ἡμῖν, ἄτε ὅντος οὐδὲ μόνον ἀμφιβόλου ποιού απονομῆς, ἀλλὰ καὶ ἀργυροῦ, ἐποιένως εὐρείας κυκλοφορίας.

Στέφανος Βυζάντιος ἐν λ. Ἀλιεῖς, πόλις Ἀργολικῆς [Λακωνικῆς, ἔκδ. Westermann] παραθαλασσία τὸ ἑθνικὸν ὅμοίως, ὡς ἀπὸ τοῦ Ἀλιεύς. Ἐφορος ἐν τῷ ἔκτῳ, δτι Τιρύνθιοι εἰσιν οὗτοι¹ καὶ ἐξαναστάντες ἐβούλεύοντο οἰκεῖν τινα τόπον καὶ ἡρώων τὸν θεόν. Ἐχρησε δὲ οὕτως «ποῖ τὸν λαβὼν καὶ ποῖ τὸν καθίξω καὶ ποῖ τὸν οἴκησιν ἔχων ἄλιεα τε κεκλησθαι»². Ἐλέγετο δ' οὕτως διὰ τὸ πολλοὺς τῶν Ἐρμιονέων ἄλιευομένους κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οἰκεῖν τῆς χώρας. Τὸ θηλυκὸν Ἀλιάς. Καὶ Ἀλικὸς τὸ κτητικόν.

Ο αὐτὸς ἐν λ. Τίρυνς, πόλις τῆς Πελοποννήσου... ἀπὸ Τίρυνθος τῆς Ἀλω θυγατρός, ἦτις Ἀμφιτρύωνος ἦν ἀδελφή. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀλιεῖς, διὰ τὸ πολλοὺς ἄλιευομένους οἰκεῖν αὐτοῦ.

Εὔστάθιος εἰς Ἰλιάδ. B, 559: Καλεῖται δέ, φασί, Τίρυνς ἀπὸ Τίρυνθος, ἀδελφοῦ Ἀμφιτρύωνος. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀλιᾶς (γρ. Ἀλιεῖς) διὰ τὸ πολλοὺς ἄλιευομένους οἰκεῖν ἐκεῖ. Κατὰ δὲ Παυσανίαν Ἀλικοὶ περὶ Τίρυνθα οἱ τὰ περὶ θάλασσαν τὴν Πελοποννήσου οἰκοῦντες. Ηβλ. ὅμως Παυσαν. 2, 36, 1, ὅστις οὐχὶ περὶ Τίρυνθα θέτει τοὺς Ἀλικοὺς ἀλλ' ἐν τῇ Ἐρμιονίδι.

Στραβωνος VIII, 373 (ἔκδ. Meinecke 1877): Ἡρήμωσαν δὲ τὰς πλείστας (τῶν μικρῶν πόλεων τῆς Ἀργείας) οἱ Ἀργεῖοι ἀπειθούσας. Οἱ δ' οἰκήτορες οἱ μὲν ἐκ [τῆς] Τίρυνθος. ἀπῆλθον εἰς Ἐπίδαυρον, οἱ δὲ ἐκ τῆς....] εἰς τοὺς Ἀλιεῖς καλούμενους. (Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν κώδικι B ἀναγινώσκονται ταῦτα ὡς ἔξης διὰ δευτέρας χειρὸς διωρ-

οὶ δὲ τῆς θωμένα: Τίρυνθος μὲν εἰς Ἐπίδαυρον ἀφίκοντο, ἐκ δ' Ἐρμιόνης τοὺς ουμένους εἰς ἄλιεῖς καλούνται γάρ οὕτως.

Κατ' ἐμὲ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στραβωνος εἶχεν ἀρχικῶς ὡς ἔξης: Οἱ δ' οἰκήτορες Τίρυνθος μὲν εἰς Ἐπίδαυρον ἀφίκοντο, ἐκ δ' [Ἐπίδαυρον] Ἐρμιόνης εἰς Ἀλιεῖς.

Κατὰ τὰ χωρία ταῦτα οἱ κάτοικοι τῆς ἐν ἔτει 468 ἀλωθείσης ὑπὸ τῶν Ἀργείων Τίρυνθος φεύγοντες πρὸ τῶν Ἀργείων ἥλθον τὸ πρῶτον διὰ τῆς Ἀργούς-Τίρυνθος-Ἐπιδαύρου ἀρχαίας καὶ νῦν δδοῦ εἰς

1. Τιρύνθιοι εἰσιν οὗτοι. R. Οὗτοι Τιρύνθιοι εἰσι. AV.

2. Ὁ χρησμὸς οὗτος ἐννοητέος ὡς ἔξης: [δέξῃ] ποῖ τὸν λαβὼν [ἄξω] καὶ ποῖ τὸν καθίξω καὶ ποῖ τὸν ἔκθα τὸ τὴν οἰκησιν ἔχειν ἀλιῆ τε (ἢ ἔχων ἄλιῆ) κεκλησθαι.

Ἐπίδαιρον, ἐκεῖθεν δὲ τῇ συμβουλῇ χρησιμοῦ (προφανῶς τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος) κατῆλθον περιπτέρω εἰς τοὺς Ἐρμιονεῖς, λαβόντες παρὰ τούτων πρὸς οἴκησιν τὸ Ἀλιεῖς καλούμενον τμῆμα τῆς χώρας αὐτῶν, ἵτοι τὴν περιοχὴν τοῦ νῦν Κρανιδίου μετὰ τοῦ λαμπροῦ λιμένος Πόρτο-Χέλι. Οὕτως ἥδη περὶ τὸ ἔτος 460 ὁ Ἡρόδοτος καλεῖ τοὺς Ἀλιεῖς Ἀλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος. Τὸ δ' ὅτι ὁ Σπαρτιάτης Ἀνήριστος ὁ Σπερθίων εἶλε τότε τοὺς Ἀλιεῖς ἀπλῶς καταπλεύσας διὰ μιᾶς καὶ μόνης ὀλκάδος ἔξηγεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἐκ Τίρυνθος Ἀλιεῖς λίαν προθύμως θὰ προσετέθησαν εἰς τὸ μέρος τῶν Λακεδαιμονίων, ἔχθρῶν τῶν Ἀθηναίων, πρὸς οὓς τότε ἀκριβῶς (461 π. Χ.), ὡς γνωστόν, συνεμάχησαν οἱ καταστρέψαντες τὴν πατρίδα τῶν Τίρυνθίων Ἀργείοι.

Βραδύτερον οἱ ἐκ Τίρυνθος Ἀλιεῖς ἔκοψαν ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν πατρίδι νομίσματα ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῶν ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ, Τίρυνθα καλέσαντες καὶ τὴν νέαν αὐτῶν πόλιν. Εἰς τὴν νέαν ταῦτην Τίρυνθα τῆς Ἐρμιονίδος καὶ οὐχὶ τὴν ὁμηρικὴν πόλιν τῆς Ἀργείας ἀπέβλεπον αἱ πηγαί, παρ' ὧν ἀρυσθέντες οἱ ὄψιμων χρόνων συγγραφεῖς Στέφανος Βυζάντιος καὶ Εὐστάθιος γράφουσιν ὅτι ἐκαλεῖτο πρότερον Ἀλιεῖς.

“Οτι δὲ τὰ ἐν Ἐρμιονίδι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀλιέων μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μιαρὰν τοῦ Κρανιδίου εὑρεθέντα χαλκᾶ νομίσματα τῶν ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ ἐκόπησαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀλιέων τῇ πράγματι 1 καὶ ½ ὥραν ἀπὸ τοῦ Κρανιδίου κειμένη (ἴδε κατωτέρω), καλουμένη δὲ ὑπὸ τῶν πηγῶν Ἀλία, Ἀλιεῖς ἢ Ἀλίκη, ἐπιβεβαιοῦται πρῶτον ὑπὸ τῆς τεχνοτροπίας τῶν ἐπ' αὐτῶν κεφαλῶν, ἀπαραλλάκτων πρὸς τὰς τῶν νομισμάτων τῶν Ἐρμιονέων (πβλ. πίν. II, ἀρ. 38α: Τίρυνς, πρὸς ἀρ. 39: Ἐρμιόνη), δεύτερον ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἐνὸς τῶν κερμάτων τούτων (ἀρ. 8) ΤΙ—Α τῆς σημαινούσης ἵσως=Τι(ρυνθίων) Ἀ[λιέων], ἦν καὶ τὸ Α τοῦτο δυνατὸν νὰ είναι μᾶλλον ὄνομα ἀρχοντος ὡς τὸ Δ τοῦ ἀρ. 6· τρίτον ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τινῶν ἔξ αὐτῶν συμβόλου θαλασσίου δοστράκου ἀναφερομένου εἰτ' ἐν γένει εἰς τὴν ἄλιείαν τῶν Ἀλιέων εἴτε ἰδίως εἰς τὴν περίφημιον ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῶν ἄλιείαν τῆς διασήμου Ἐρμιονικῆς πορφύρας¹. Ἡ παλαιὰ Τίρυνς τῆς Ἀργείας, μεσόγειος οὖσα,

1. Ο Πλούταρχος ἐν Βίῳ Ἀλεξανδρου 36 ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος κυριεύσας τοὺς θησαυροὺς τῶν Σούσων εῖχεν ἐν αὐτοῖς «πορφύρας Ἐρμιονικῆς τά-

οὐδέποτ' ἀναφέρεται ὡς πόλις σχετιζομένη πρὸς τὴν θάλασσαν ἢ τὴν ἄλιείαν. Τέλος τῶν κυρίων τύπων τῶν νομισμάτων οἱ μὲν ἐπὶ τῶν χαλκῶν τύποι τοῦ Ἀπόλλωνος (κεφαλή, λύρα, φοῖνιξ) ἀναφέρονται προφανῶς οὐχὶ εἰς τὴν λατρείαν τῆς παλαιᾶς Τίρυνθος, ἔνθα οὐδέποτ' ἀπαντᾶ ὁ Ἀπόλλων¹, ἀλλ' εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Θόρνακος (Κοκκυγίου) τῆς χώρας τῶν Ἀλιέων λατρευόμενον Ἀπόλλωνα, οὗ τὸν ναὸν εἶδεν ὁ Παυσανίας ἥρειπωμένον². Πιθανὸν μάλιστα ὁ ναὸς οὗτος νὰ ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν ἐκ Τίρυνθος Ἀλιέων εὑθὺς μετὰ τὸν ἀνωτέρῳ παρατεθέντα χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑποδειξαντος αὐτοῖς (προφανῶς κατόπιν συνεννοήσεως τῶν συμμάχων Ἐπιδαυρίων καὶ Ἐρμιονέων, ἔχθρῶν τῶν Ἀργείων,) τὸ μέρος τοῦτο πρὸς ἐποίκησιν.

Οἱ δ' ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν καὶ τινῶν τῶν χαλκῶν ἀπαντῶντες τύποι τοῦ Ἡρακλέους — ὃν οὐδέποτε εὑρίσκομεν ἐπὶ τῶν αὐτονόμων νομισμάτων τῶν Ἀργείων — προσφενὸς ἔξηλέγχθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ Τίρυνθος φυγάδων Ἀλιέων, ὡς ἐνθυμίζοντες ὅτι ὁ ἥρως οὗτος κατώκησεν ἐν τῇ παλαιῇ καὶ τῷ γένει αὐτοῦ ἀνηκούσῃ Τίρυνθι, δουλεύων ἐπὶ μακρὰ ἔτη τῷ ἀχαρίστῳ Ἀργείῳ Εὔρυσθεῖ³, ἔξεδιώχθη δ' ἐξ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, σφετερισθέντος τὴν χώραν⁴ ἀκριβῶς ὅπως οἱ Τιρύνθιοι τῶν

λαντα πεντακιοχῆλια, συγκειμένης μὲν ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακοσίων, πρόσηπατον δὲ τὸ ἄνθος ἔτι καὶ νεαρὸν φυλαττούσης».

1. Ἡ ἔλλειψις αὕτη πάσης μνείας λατρείας Ἀπόλλωνος ἐν Τίρυνθι ἡνάγκαιος τὸν Courtois (Rev. Num. 1864 σελ. 183) νὰ ὑπολάβῃ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Σικνῶν λατρευόμενου λυκοπτόνου Ἀπόλλωνος, οὗ ἡ λατρεία θὰ ἐπεξετάθη μέχρι Τίρυνθος, διερ οὐτελῶς ἀπίθανον.

2. Παυσανίου 2, 36, 1: «Ἐστι δ' οὖν ὅδος καὶ ἐς ταύτην (*Ἀλίκην*) τοῦ τε Πρωτὸς (τῆς Ἐρμόνης) μέσον καὶ δρόντος ἐτέρου Θόρνακος καλουμένον τὸ ἀρχαῖον ἀπὸ δὲ τῆς Διὸς ἐς κόκκινην τὸν δρυνθανόντα ἀλλαγῆς λεγομένης ἐνταῦθα γενέσθαι μετονομασθῆναι τὸ δρός φασίν. Ἱερὰ καὶ ἐς τόδε ἐπὶ ἀκρων τῶν δρῶν, ἐπὶ μὲν τῷ Κοκκυγίῳ Λιός, ἐν δὲ τῷ Πρωτί έστιν *Ἡρας*. Καὶ τοῦ τε Κοκκυγίου πρὸς τοῖς πέροις ναός ἐπι, θύραι δὲ οὐκ ἔρεστήκασιν, οὐδὲ δροφον εἰχεν, οὐδέποτε εἴη πάγαλμα. Εἶναι δὲ ἐλέγετο ὁ ναὸς Ἀπόλλωνος.

3. Ἀπολλοδ. 2, 4, 12: «Ἡ δὲ Πνυθία τοῖς πρῶτοις *Ἡρακλέα* αὐτὸν προσηγόρευεν· τὸ δὲ πρῶτον τοῦ Ἀλκείδης προσηγορεύετο. Κατοικεῖν δὲ αὐτὸν εἶπεν ἐν Τίρυνθι, Εὐρυσθεῖ λατρεύοντα ἔτη δώδεκα, καὶ τοὺς ἐπιτασσομένους ἄδλους δέκα ἐπιτελεῖν, καὶ οἵτις ἦφη, τῶν ἄδλων οντιτελεθέντων, ἀθάνατον αὐτὸν ἔσοσθαι. Τοῦτο ἀκούσας δ' Ἡρακλῆς εἰς Τίρυνθα ἤλθε· καὶ τὸ προστατόμενον ὑπὸ Εὔρυσθεώς ἐτέλει.

4. Παυσαν. 8, 14, 2.

ιστορικῶν χρόνων ὑπήκουον τοῖς Ἀργείοις πρὸν ἦ ὑπ' αὐτῶν ἀπανθρώπως ἔξωσθῶσιν εἰς τοὺς Ἀλιεῖς. Ἐκ τῆς ἐν Τίρυνθι ταύτης διαιμονῆς ὁ Ἡρακλῆς ἐκαλεῖτο Τιρύνθιος¹.

"Αν δὲ πράγματι τὸ ὑπ' ἀρ. 1 ἀργυροῦν νόμισμα, τὸ ἀνεπίγραφον ὡς τὰ ὑπ' ἀρ. 2-3 ἀργυρᾶ νομίσματα, ἀνήκουσιν, ὡς νομῆσι, εἰς τοὺς ἐκ Τίρυνθος Ἀλιεῖς, τότε δὲ ἐπ' αὐτοῦ παρὰ τὸ ὁρόπαλον τύπος τῆς ἀρπῆς, γνωστοῦ συμβόλου τοῦ Περσέως, ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὴν παραδόσιν, καθ' ἣν δὲ Περσεὺς φεύγων ἐκ τοῦ Ἀργους ἐβασίλευσε Τίρυνθος, προστειχίσας Μίδειαν καὶ Μυκήνας². Οἱ ἐπίσης φυγόντες ἐκ τῆς Ἀργείας Τιρύνθιοι ἥδυναντο κάλλιστα νὰ θέσωσιν ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν τὸ σύμβολον τοῦ Περσέως παρὰ τὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἥρωος Ἡρακλέους. Αὐτὴ δὲ παρθενικὴ κεφαλὴ τῆς κυρίας ὅψεως τοῦ αὐτοῦ νομίσματος δυνατὸν νὰ εἰκονίζῃ τὴν παρθένον ἐπὶ "Ἡραν, ἵσ τὴν λατρείαν καὶ τὴν περὶ τῆς φθορᾶς αὐτῆς παραδόσιν εὑρίσκομεν ἐντετοπισμένην ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀλιέων (ἴδε ἀνωτέρῳ σελ. 22 σημ. 2).

"Οσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ σύμβολον τῆς σταφυλῆς ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 6 νομισμάτων, δὲν γνωρίζομεν μὲν ἄν δὲ ἡ χώρα τῶν Τιρυνθίων Ἀλιέων, τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς μεθύσων διακωμῷδουμένων, ἥτο τὸ πάλαι ἀμπελόεσσα ὡς ἡ γείτων αὐτῆς Ἐπίδαυρος³, ἡ καὶ νῦν πολύοινος, σημειοῦμεν ὅμως ὅτι δὲ νῦν κατέχων τὴν τῶν Ἀλιέων χώραν δῆμος τῶν Κρανιδιωτῶν παράγει ἐτησίως πλέον τῶν 250,000 ὀκάδων οίνου⁴.

Περὶ δὲ τῶν Ἀλιέων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἔχομεν πλὴν τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων χωρίων τὰς ἔξῆς εἰδήσεις :

Σκύλαξ § 50 : Μετὰ δὲ τὴν Ἐπιδαυρίων χώραν Ἀλία καὶ λιμήν. Αὕτη ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου.

Παυσαν. 2, 36 : Κατὰ δὲ τὴν (ἀπὸ Ἐρμόνης) ἐπὶ Μάσητα εὐθεῖαν προελθοῦσιν ἐπιά πον σταδίους καὶ ἐξ ἀριστερὰ ἐπιτραπέσιν ἐς Ἀλίκην ἔστιν ὁδός. Ἡ δὲ Ἀλίκη τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἔστιν ἔοημος, φύετο δὲ καὶ αὕτη ποτέ, καὶ Ἀλικὸς λόγος ἐν στήλαις ἔστι ταῖς Ἐπιδαυρίων,

1. Παυσαν. 10, 13, 8.

2. Ἀπολλοδ. 2, 4, 3, 4.

3. Ἰλιάδος Β, 561.

4. Λ. Μηλιαράκη, Γεωγραφία Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας σελ. 240.

αὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ λάματα ἐγγεγραμμένα ἔχουσιν ἄλλο δὲ σύγγραμμα οὐδὲν οίδα ἀξιόχρεων, ἔνθα ἡ πόλεως Ἀλίκης ἡ ἀνδρῶν ἐστὶν Ἀλικᾶν μηῆμη. "Εστι δ' οὖν ὅδος καὶ ἐς ταύτην... (τὴν συνέχειαν ἵδε ἀνωτέρῳ σελ. 22 ἐν σημ. 2).

Τὰ δύο ταῦτα χωρία ταυτίζουσι σαφέστατα τὴν χώραν καὶ πόλιν τῶν Ἀλιέων πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ νῦν Κρανιδίου τῆς Ἐρμιονίδος τοῦ ἔχοντος τὸν λαμπρὸν καὶ πράγματι «ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου» κείμενον λιμένα Πόρτο-Χέλι, ἔνθα, δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι, κεῖνται ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς μικρᾶς χερσονήσου ἐκτισμένα σημαντικὰ ἐρείπια τῆς πόλεως τῶν Ἀλιέων κατεχούσης ἀκριβῶς τὴν θέσιν, ἥν σαφῶς ὁρίζει δι Παυσανίας. Γνωρίζομεν ἐπίσης ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (II, 34, 8), ὅτι καὶ ἡ πρὸ τοῦ λιμένος τοῦ Χελίου κειμένη γῆσος Χηνίτσα ἐκαλεῖτο Ἀλιοῦσσα, παρέχουσα καὶ αὕτη «λιμέρᾳ ἐνορμίσασθαι ναυσὶν ἐπιτήδειον»¹.

"Ησύχιος ἐν λ. Ἀλί[α] ἐν Πελοποννήσῳ τῶν Ἀλιέων χώρα.

Στέφρ. Βυζάντιος ἐν λ. "Αλυκός, πόλις Πελοποννήσου «Εἰς Ἀσίνην Ἀλυκόν τε καὶ ἄμπελον τοῦ Ερμιονέων». Καλλίμαχος. Τὸ ἐθνικὸν Ἀλύκιος. (Πβλ. Schneider, Callimachea τόμ. II σελ. 186 ἀπόσπ. 186).

Τέλος ἐν χρονολογικῶς καθωρισμένοις χωρίοις ἀναφέρονται οἱ Ἀλιεῖς, πλὴν τοῦ ἀνωτέρῳ παρατεθέντος χωρίου τοῦ Ἡροδότου (460 π. Χ.), ἐν τοῖς ἔξης:

459-458 π. Χ.: Θουκυδ. 1, 105: 'Αθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἀλιᾶς πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχη ἐγέρετο, καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι.

CIG. I, 165 = Dittenberger, Syllogue I, 9: Οἵδε ἐν τῷ πολέμῳ ἀπέθανον... ἐν Ἀλιεῦσιν.

Διοδώρου 11, 78: Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθήνησι μὲν ἦν ἀρχων Φιλοκλῆς, ἐν Ρώμῃ δὲ τὴν ὕπατον ἀρχὴν διεδέξατο Αὖλος Ποστούμιος Ρήγουλος καὶ Σπόριος Φούριος Μεδιολανός. Ἐπὶ δὲ

1. "Ιδε P. Boblaye, Recherches 66.— Leake, Morea 2 p. 462 κέξ.— Τοῦ αὐτοῦ Peloponnesiaca p. 287 κέξ.— E. Curtius, Peloponnesus II, 461.— Bursian, Geographie von Griechenland II, 98.— Frazer, Pausanias III, 297 κέξ.— Lolling: Athen. Mitteil. 4 (1879) p. 108.— A. Μηλιαράκη, Γεωγραφία πολιτική νέα καὶ ἀρχαία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (Ἀθῆναι 1886) σελ. 251-254.

ιούτων Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους ἐνστάντος πολέμου πρὸς Ἀθηναίους, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοὺς Ἀθηναῖοι. Γενομένης δὲ μάχης ἵσχυρᾶς ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι μεγάλῳ στόλῳ καταπλεύσαντες πρὸς τοὺς ὄντος αἰματομένους Ἀλιεῖς, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τῶν πολεμάων ἀνεῖλον οὐκ ὀλίγους (459 π. Χ.). Συστραφέντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ δύναμιν ἀξόλογον ἀθροισάντων, συνέστη μάχη πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὴν καλουμένην Κεκρυφάλειαν¹, καθ' ἣν πάλιν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι (458 π. Χ.).

430 π. Χ.: Θουκυδίδου 2, 56: Ἀφικόμενοι δὲ (οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν συνεκστρατευσάντων Χίων καὶ Λεσβίων) ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες ἐς ἐλπίδα μὲν ἡλθον τοῦ ἐλεῖν, οὐ μέντοι προσεχώρησε γε. Ἀραγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπίδαυρου ἔτεμον τὴν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἀλάδα καὶ τὴν Ἐρμιονίδα. Ἔστι δὲ πάντα ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου.

394 π. Χ.: Ξενοφῶντος Ἑλληνικῶν 4, 2, 16: Συνελέγησαν γὰρ ὅπλαται Λακεδαιμονίων μὲν τελείων ἑξακισχιλίους, Ἡλείων δὲ καὶ Τριφυλίων καὶ Ἀρωραίων καὶ Λασιωνίων ἑγγὺς τρισχιλίους καὶ Σικυωνίων πεντακόσιους καὶ χίλιους, Ἐπιδαυρίων δὲ καὶ Τροιζηνίων καὶ Ἐρμιονέων καὶ Ἀιιῶν ἑγένοντο οὐκ ἐλάτιον τρισχιλίων.

373 π. Χ.: Ξενοφῶντος Ἑλληνικῶν 6, 2, 3: Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ζακύνθιοι πέμψαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔλεγον οἴα πεπονθότες εἶναι ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου, εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀδικεῖν τε ἥγοντο τοὺς Ἀθηναίους καὶ ναυτικὸν πάλιν κατεσκεύαζον καὶ συνετάσσοντο ἐς ἑξήκοντα ναῦς ἀπ' αὐτῆς τε τῆς Λακεδαίμονος καὶ Κορίνθου καὶ Λευκάδος καὶ Ἀμβρακίας καὶ Ἡλιδος καὶ Ζακύνθου καὶ Ἀχαΐας καὶ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐρμιόνος καὶ Ἀιιῶν.

369 π. Χ.: Ξενοφῶντος Ἑλληνικῶν 7, 2, 2: (μετὰ τὸ ἀτύχημα τῆς ἐν Λευκτροῖς μάχης πιστοὶ παρέμειναν τοῖς Λακεδαιμονίοις) ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυιατάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀρχάδας καὶ Ἀργείους δύμας ἐβοήθησαν αὐτοῖς... Κορίνθιοι, Ἐπιδαύριοι, Τροιζῆνοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυώνιοι καὶ Πελλήνεῖς.

1. Κεκρυφάλεια εἶναι ἡ μεταξὺ Αιγαίνης καὶ Ἐπιδαύρου νῆσος, ἡ νῦν Ἀγκίστρι καλουμένη.

Εἰς τοὺς αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὰ χωρία ταῦτα χρόνους ἀνήκει καὶ ἡ ἐν ταῖς ἐξ Ἐπιδαύρου ἐπιγραφαῖς τῶν Ιαμάτων τοῦ Ἀσκληπιοῦ, αὐταῖς ἐκείναις ὁν ἐμνήσθη ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρατεθέντι χωρίῳ ὁ Παυσανίας, τρὶς¹ γενομένη μνεία κατοίκων τῆς Ἀλιάδος ταύτης χώρας (Ἀλικῶν). Ὡς γνωστόν, αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἐκ τῶν χαρακτήρων καὶ τοῦ λεκτικοῦ φαίνονται ἀνήκουσαι εἰς τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰώνος π. Χ. (320 κατὰ τὴν γνώμην τοῦ M. Fraenkel)², αἵτινες δῆμος ἀντιγράφουσι κείμενα ἐπιγραφῶν πολὺ ἀρχαιοτέρων, ὡς ἐξάγεται ἐκ κειμένου "Ιππυος τοῦ Ῥηγίνου ἴστορικοῦ τῆς ἐποχῆς τῶν Μηδικῶν πολέμων (Fragm. Hist. graec. II, 15), ἀναφέροντος θαυμασίαν θεραπείαν γυναικός, θεραπείαν διὰ τῶν αὐτῶν σχεδὸν λέξεων ἐπαναλαμβανομένην ἐν μιᾷ τῶν ἐν λόγῳ στηλῶν τῆς Ἐπιδαύρου³.

Μέχρι τοῦ τέλους ἄρα τοῦ Δ' αἰώνος ἡ πόλις τῶν ἐκ Τίρυνθος Ἀλιέων ἐξηκολούθει γενικῶς καλούμενη Ἀλία, Ἀλιεῖς ἢ Ἀλίκη καὶ οὐχὶ Τίρυνς οἱ δὲ κάτοικοι Ἀλικοί, Ἀλιεῖς ἢ Ἀλιεῖς οἱ ἐκ Τίρυνθος. Μόλις δὲ κατόπιν ἐτεκράτησε τὸ ὄνομα Τίρυνς, ὡς διδάσκουσι τὰ νομίσματ' αὐτῶν, ἀτινα δὲν εἶναι ἀρχαιότερα τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου αἰώνος π. Χ. (ἴδε εὐθὺς κατωτέρω), "Οτι δ' ὅμως καὶ πρότερον οἱ Ἀλιεῖς ἦσαν γνωστοὶ ἀπλῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Τίρυνθίων, ἐνδεικνύεται ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (X, 442 d) περισωθέντων στίχων τοῦ Ἐφίππου ἐν Βουσίριδι (Fragm. Com. II, 251, k), ὅστις ἐμπαῖζων ὡς μεθύσους τοὺς Τίρυνθίους ποιεῖ τὸν Ἡρακλέα λέγοντα :

1. *Inscriptiones Graecae vol IV (Argolis)* ἀρ. 951, 120 καὶ 952, 20 καὶ 65 : 'Ἐν τῷ πρώτῳ χωρίῳ ἀναφέρεται Ἀλκέτας Ἀλικὸς τυφλὸς θεραπευθεὶς ἐν τῷ ιερῷ τῆς Ἐπιδαύρου. Ἐν τῷ δευτέρῳ παῖς Ἀριστόκοιτος Ἀλικός, ὅστις ἀποκολυμβήσας εἰς τὴν θάλασσαν ἔφθασεν εἰς τόπον κύκλῳ πέτραις περιεχόμενον, ἐξ οὐ δὲν ἡδύνατο νὰ ἐξέλθῃ, σωθεὶς δὲ μόλις μετὰ ἐπτά ημέρας ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῇ διδηγίᾳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἐν τῷ τρίτῳ τέλος χωρίῳ ἀναφέρεται Θέρσαρδος Ἀλικὸς φθισικός, ὅστις εἰδεν ἐν ἐνυπνίῳ τὸν Ἀσκληπιὸν ἐλαυνόμενον ἐφ' ἀμάξης ὑπὸ δρακόντων εἰς Ἀλιεῖς, κατόπιν δὲ τοῦ ἐνυπνίου τούτου ἰδρύσας τῇ ὑποδεῖξει Δελφικοῦ χρησμοῦ τέμενος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, προφανῶς ἐν τῇ χώρᾳ ἡ πόλει τῶν Ἀλιέων.

2. *Inscr. Graecae* ε. ἀ. — 'O S. Reinach, *Traité d'épigr.* «il ne paraît pas antérieur au IVe siècle». — Μόνος ὁ Dittenberger, *Syllogue* 2 ἀρ. 802-803 γράφει, ἀνευ δῆμος αἰτιολογίας, «sine dubio tertii saeculi».

3. P. Cavvadias, *Feuilles d'Epidaure* σελ. 23.

οὐκ οἰσθά μ' ὄντα, πρὸς θεῶν, Τιρύνθιον
 Ἀργεῖον; οἱ μεθύοντες αἱὲ τὰς μάχας
 πάσας μάχονται. Β τοιγαροῦν φεύγοντος ἀεὶ ¹.

'Αληθῶς δ 'Αθηναῖος οὗτος κωμικὸς ποιητὴς "Εφιππος ἀνήκει εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Πλάτωνος, ὅτε ἡ Τίρυνς μὲν τῆς Ἀργείας δὲν ὑπῆρχε πλέον, οἱ δ 'Αργεῖοι ἥσαν φύλοι καὶ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, ἐνῷ οἱ ἐν Ἀλιεῦσι Τιρύνθιοι ἥσαν σταθεροὶ σύμμαχοι τῶν ἔχθρῶν τῶν Ἀθηναίων, πολλάκις πρὸ αὐτῶν φυγόντες καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἐφίππου οὐχὶ μόνον ὡς μέθυσοι, ἀλλὰ καὶ ὡς δειλοὶ ἀεὶ φεύγοντες κωμῳδούμενοι.

Εἰς τοὺς αὐτοὺς Τιρύνθιον τῆς Ἀλίας ἀναφέρεται πάντως καὶ τὸ προφανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς ἀττικῆς κωμῳδίας πιγάσαν ἀνέκδοτον παρὰ Θεοφράστῳ (μέσα Δ' αἰῶνος), γράφοντος «ἐν τῷ περὶ Κωμῳδίας», ὅτι τοὺς «Τιρύνθιον φιλόγελως ὄντας, ἀχρείους δὲ πρὸς τὰ σπουδαιότερα τῶν πραγμάτων, καταφυγεῖν ἐπὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἀπαλλαγῆναι βουλομένους τοῦ πάθους, καὶ τὸν θεὸν ἀνελεῖν αὐτοῖς, ἦν θύσιον τῷ Πιοσειδῶνι ταῦρον ἀγελαστὶ τοῦτον ἐμβάλωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, παύσεσθαι. Οἱ δὲ δεδιότες μὴ διαμάρτωσι τοῦ λογίου τὸν παῖδας ἐκώλυσαν παρεῖναι τῇ θυσίᾳ. Μαθὼν οὖν εἰς καὶ συγκαταμχθείς, ἐπείπερ ἐβόων ἀπελαύνοντες αὐτόν, τί δῆτ', ἔφη, δεδοίκατε μὴ τὸ σφάγιον ὑμῶν ἀνατρέψω; γελασάντων δὲ ἔμαθον ἔργων τὸν θεὸν δείξαντα ὡς ἄρα τὸ πολυχρόνιον ἥθος ἀμήχανόν ἐστι θεραπευθῆναι».

"Ως πρὸς τὴν χρονολογίαν δὲ τῶν ἐνεπιγράφων νομισμάτων τῶν ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ τούτων σημειοῦμεν ὅτι αἱ γνῶμαι τῶν νομισματικῶν διέστανται ἀλλήλων. Ο Courtois (Rev. Num. 1864 σελ. 185) γράφει: «La destruction de Tirynthe eut lieu vers 468 a. J. Chr. On serait porté tout naturellement à croire que les monnaies de cette ville ont été frappées antérieurement à cette date. Le contraire paraît difficilement admissible. Cependant la fabrique, le style, la présence de la lettre Ω déclarent un âge de beaucoup postérieur. D'autre part, on trouve sur plusieurs

1. Ηβλ. καὶ Λίλιανοῦ Ποικίλη ἱστορία III 15: Καὶ Ἀργεῖοι δὲ καὶ [γρ. Ἀρ-
 γείων δὲ οἱ] Τιρύνθιοι κεκωμῳδηνται καὶ οὗτοι ἀκρατέστερον τῷ οἴνῳ προσοιόντες.

d'entre elles le R, indice d'une haute antiquité que contredisent l'absence d'aire en creux sur tous les exemplaires connus, la présence de l'Ω, enfin le métal même de pièces. Il est vrai que l'Ω se rencontre seulement sur les monnaies où se lit la légende complète ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ et où paraît le Ρ grec ordinaire ; mais ce détail qu'il était nécessaire de signaler, ne décide pas suffisamment la question, et les diverses pièces figurées sur la planche VII ont entre elles une ressemblance si parfait quand au style et à la fabrique qu'il est à peu près impossible de ne pas leur assigner à toutes une même époque d'émission. Ces pièces ont pu être frappées *postérieurement à Alexandre le Grand*, comme simple souvenir historique, et alors qu'il n'y avait plus d'inconvénient à rappeler aux Tirynthiens devenus depuis longtemps citoyens d'Argos leur patrie première. On aurait conservé sur quelques-unes au *rho* sa forme primitive, soit par caprice d'artiste soit par pur amour pour l'archaïsme».

'Ο αὐτὸς Courtois ἐν ἔτοι βραδύτερον (Rev. Num. 1865 σελ. 157) δημοσιεύων τὸ φέρον τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλέους χαλκοῦν νόμισμα τῆς συλλογῆς τοῦ Prokesch-Osten (ἀρ. 5) γράφει : «Quant à sa date d'émission, le métal et le style rendent difficile de ne pas la placer au IV siècle avant notre ère, c'est-à-dire à une époque où Tirynthe n'existe plus. Force m'est, cette fois encore, de m'en tenir à l'hypothèse (si peu satisfaisante, je le sais mieux que personne) de ma première étude, que les monnaies de Tirynthiens qui nous sont parvenues ont dû être frappées à titre de simple souvenir historique».

Τὴν ἔξήγησιν ταύτην τοῦ ἀρχαϊσμοῦ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν νομισμάτων τῆς Τίρυνθος παρεδέχθη ἐν ἔτει 1874 ὁ von Sallet (Zeits. f. Num. I σελ. 27,2), γράφων ὅτι εἶναι «besonders merwürdig der Archaismus auf den Münzen von Tiryns: ΙΤ, ΤΙΡVN etc. Bei Tiryns ist dies offenbar archäologische Reminiscenz, ein Localpatriotismus». Τὸ αὐτὸ δ' ὅμως ἔτος ὁ R. Weil (αὐτόθι σελ. 217 κἄξ.), ἀποχρούων δύ' εὐλόγων ἐπιχειρημάτων τὴν ὑπόθεσιν τοῦ

Courtois, ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα ἐκόπησαν ὑπὸ τῶν Ἀργείων ὡς ἴστορική τις ἀνάμνησις τῆς Τίρυνθος, ἀποφαίνεται δρθῆς ὅτι πρόκειται περὶ κοπῆς ἐπ' ἀρκετὰ ἔτη διαρκεσάσης. Περὶ δὲ τῶν αἰτίων καὶ τοῦ χρόνου τῆς κοπῆς αὐτῶν γράφει τὰ ἔξης: «Ἡ ἀρχαία Τίρυνς κατεστράφη περὶ τὸ ἔτος 463 [γρ. 468] π. Χ., οἵ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἦναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἀργους ἐν μέρει μὲν νὰ συνοικισθῶσιν εἰς τὸ Ἀργος, ἐν μέρει δὲ νὰ καταφύγωσι παρὰ τοῖς Ἀλιεῦσι τῆς Ἐρμιονίδος. Ἡ κατὰ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος ἀπλῇ μνεία τῆς Τίρυνθος ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ἐν τῇ Ἀργείᾳ χώρᾳ δὲν ἐπιτρέπει καὶ τὸ συμπέρασμα ὅτι πράγματι αὐτῇ διέφερε πολὺ κώμης ἀλιέων. Ἡ νέα Τίρυνς, τὴν ὑπαρξίν τῆς δοπίας μαρτυροῦσιν ἀσφαλῶς μόνα τὰ ἐν λόγῳ νομίσματα, δῆμείλει πιθανῶς τὴν γέννησιν αὐτὴν εἰς ἀλλαγὴν τινα τοῦ ἐν Ἀργει πολιτεύματος, καθ' ἣν ἥλθον εἰς τὰ πράγματα οἱ ὀλιγαρχικοί. Ἀποκλειομένης τῆς συντόμου ἐν ἔτει 418 ἀλλαγῆς τοῦ πολιτεύματος (Θουκυδ. V, 81 κεξ.), τοιαύτη ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἐν Ἀργει μετὰ τὸ πέρας τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου (Διοδώρου XVIII, 57). Ἄν αὐτῇ ἐπεκράτησε παρὰ τὸ κίρυγμα τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ τοῦ Πολυσπέρχοντος, ἡ ἄν ἐπῆλθον ἡ ὅχι ἐπανειλημμέναι ἀλλαγαὶ τοῦ πολιτεύματος ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Διαδόχων, βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπαντᾷ ἐν Ἀργει ἀκόμη ἐν ἔτει 272 ὀλιγαρχικὴ μερίς, ὑποσιηζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀγηγόνον τοῦ Γονατᾶ κατὰ τοῦ Πύρρου (Πλούτιάρχ. Πύρρ., 30 κεξ.). Ἡ ἐποχὴ δ' αὐτῇ συμφωνεῖ πρὸς τὴν τεχνοτροπίαν τῶν ἐν λόγῳ Τίρυνθιακῶν νομισμάτων. Ἀναφερομένη δὲ ἡ νέα Τίρυνς εἰς τὰς παραδόσεις τῆς παλαιᾶς, ἀπειμιήθη εἰς τὰς ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἐπιγραφάς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ Ε' αἰῶνος π. Χ. Ἐν τούτοις μέροις τῶν χαλκῶν νομισμάτων παρουσιάζει ἀπτηλαγμένας τοῦ ἀρχαϊσμοῦ τούτου ἐπιγραφάς ΤΙΡ, ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ».

Τέλος ἐν ἔτει 1887 ὁ Percy-Gardner¹ ἔγραψεν ὅτι «εἰς διαφόρους ἐποχὰς μεταξὺ τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ Ε' αἰῶνος καὶ τοῦ τέλους τοῦ Δ', ἡ πόλις τῆς Τίρυνθος ἔκοψε χαλκᾶ νομίσματα, τινὰ τῶν δοπίων εἶναι πολὺ ἀρχαίας κατασκευῆς καὶ διατηροῦσιν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς αὐτῶν τὸ ἀρχαῖκὸν R. Ἐάν θεωρήσωμεν ὡς βέβαιον ὅτι οἱ

1. British Museum Catalogue of Greek coins. Peloponnesus σελ. LIV κεξ. καὶ σελ. 164.

Τιρύνθιοι ἀνέκτησαν κατὰ διαιλείμματα τὴν ἀπὸ τῶν Ἀργείων ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, κεφαλαίνομεν σπουδαῖον ἴστορικὸν γεγονός. Ἡ ἀνόρθωσις τῆς Τίρυνθος θὰ ἡτο φυσικὴ ἀνάγκη δι' ἔχθρὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ συντρίψῃ ἢ νὰ ταπεινώσῃ τὸ Ἀργος. Δυνατὸν νὰ εἶναι ἐπεισόδιον τοῦ ἐν ἔτει 394 π. Χ. πολέμου, ὅτε ἡ Κόρινθος καὶ τὸ Ἀργος συμμαχήσασαι ἐκήρυξαν πόλεμον τῇ Σπάρτῃ. Δίς διαρκοῦντος τοῦ πολέμου τούτου αἱ Σπαρτιατικαὶ στρατιαι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀργολίδα, τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν Ἀγησίλαον καὶ τὸ δεύτερον ὑπὸ τὸν Ἀγησίπολιν, ὅτε συνέφερεν αὐτοῖς νὰ δῷθωσασιν ὀχύρωμα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ἡ ἐπανόρθωσις τῆς αὐτονομίας τῆς Τίρυνθος ἥτο τι ὅλως φυσικόν. Ἡ δὲ τεχνοτροπία τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων οὐδόλως ἀντιτίθεται εἰς τὴν κοπὴν αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Δ' ἐκατονταετηρίδος. Τοῦτο δ' ὅμως δὲν εἶναι βέβαιον, ὡς μὴ ἀποκλειομένης τῆς ὑποθέσεως ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀργεῖοι θὰ ἐπώκισαν τὴν Τίρυνθα, ἐπιτρέψαντες εἰς τοὺς ἀποίκους νὰ κόψωσιν δλίγα ἔγχώρια χαλκᾶ νομίσματα πρὸς ίδίαν αὐτῶν χρῆσιν». Κατ' ἀκολουθίαν τῶν σκέψεων τούτων δ. κ. P. Gardner χρονολογεῖ ἐν τῷ καταλόγῳ (σελ. 164) τὰ μὲν φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλέους χαλκᾶ (ἀρ. 5) ἀπὸ τοῦ 421-370 π. Χ., τὰ δὲ φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸν φοίνικα χαλκᾶ (ἀρ. 6 κεξ.) ἀπὸ τοῦ 370-300 π. Χ. Ἡ χρονολόγησις αὐτῇ τοῦ P. Gardner εἶναι ἡ νῦν ἐπικρατοῦσα παρὰ τοῖς διαφόροις νομισματολόγοις ἐν τῇ συντάξει τῶν νομισματικῶν αὐτῶν καταλόγων¹.

Ἡ δ' ἐμὴ γνώμη ἔχει ὡς ἔξῆς. Ἐπιμελῆς ἔξετασις πάντων τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ ἡμῶν περιγραφομένων νομισμάτων δεικνύει σαφῶς ὅτι πάντα ταῦτ' ἀνήκουσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, τῶν ἀργυρῶν καὶ τῶν φερόντων τὸν τύπον τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἡρακλέους χαλκῶν ἀποτελούντων τὰ μεγαλύτερα κλάσματα τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως. Τὸ ἀρχαϊκὸν σχῆμα τῶν χαρακτήρων τῶν ἐπιγραφῶν ἐνίσιν ἔξι αὐτῶν (R, Y, N) καὶ ἡ βουστροφήδον γραφὴ δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς χρονολόγησιν αὐτῶν ἔξι ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς, ἀφοῦ τὰ λοιπὰ δύοισι τυπα νομίσματα φέροντα τὰς ἐπιγραφὰς κανονικῶς ἔξι ἀριστερῶν πρὸς δεξιὰ καὶ τοὺς συνήθεις χαρακτήρας (P, Y, N, Ω), ἔχουσι τὴν κυρίαν αὐτῶν ὅψιν

1. "Ιδε π. χ. Doubletten des Kgl. Münz-kabinets zu Berlin (1906) σ. 50.
— Dr J. Hirsch, Cat. XIII (coll. Rousopoulos) σελ. 161.

κεκομιμένην πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν σφραγίδων, δι' ὧν καὶ ταῦτα, δει-
κνύοντα οὕτως ὅτι πρόκειται περὶ ἀρχαῖσιοῦ ἔξεζητημένου. Πόσον δὲ
τοῦτο εἶναι ἀληθὲς δεικνύεται καὶ ὑπὸ τῶν κομιατίων (ἀριθ. 14),
ἐφ' ὧν ὁ σφραγιδογύψος ἀγνοῶν ἐκ τῆς καθημερινῆς χρήσεως τὸ R
ἔχαραξεν ἀντί τοῦ ἐν B !

'Ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου σημειώ-
σεων τοῦ κ. Ἀχιλλέως Ποστολάκα ἔξαγεται ὅτι τὸ ἐκ 500 νομισμάτων
εὑρημα τοῦ Κρανιδίου περιεῖχε καὶ ἄλλα νομίσματα ὅμοια πρὸς τὰ
ἔξης, ἀτινα τότε εἰσῆλθον ἐκ τοῦ αὐτοῦ εὑρήματος εἰς τὸ Ἐθν. Νομι-
σματικὸν Μουσεῖον (ἴδε Βιβλίον ἀγορῶν σελ. 53).

ΕΡΜΙΟΝΗ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ.

Ρ 10, γραμμ. 0,93.— Κεφαλὴ Δήμητρος φερούσης στεφάνην, πρὸς ἄρ.

"Οπ. ΕΡ ἐν μέσῳ στεφάνου σταχύων.

'Αθῆναι 4436. Εὑρημα Κρανιδίου. — Imhoof-Blumer, Monn. grecq.
σελ. 179, 117 πίν. E, 3. — Πίναξ II, 41.

Ρ 11, γραμμ. 0,95.— Κεφαλὴ Δήμητρος πρὸς ἄρ. φερούσης στεφάνην,
κεκομιμένην διὰ σφαιριδίων, καὶ στέφανον σταχύων. Περὶ¹
τὸν τράχηλον αὐτῆς περιδέραιον καὶ εἰς τὰ ὤτα ἐνώτια.

"Οπ. ΕΡ
ΔΙ ἐν στεφάνῳ σταχύων.

'Αθῆναι 4437. Εὑρημα Κρανιδίου. — Imhoof-Blumer ε. ἀ. σ. 179, 118
πίν. E, 4. — Πίναξ II, 40.

ΑΙΓΑΙΝΑ ΝΗΣΟΣ.

Ρ 11, γραμμ. 0,92.— Χελώνη χερσαίᾳ. Εἰς τὸ πεδίον A.

"Οπ. Δ—Ι ἐν τετραγώνῳ ἐγκούλῳ εἰς πέντε μέρη, διὰ δύο γραμ-
μῶν διηρημένῳ.

'Αθῆναι 3266. Εὑρημα Κρανιδίου. — Πίναξ II, 42.

Ρ 11, γραμμ. 0,90.— Όμοιός.

"Οπ. Δ—Ι—Κ—Α—ΙΟ ἐν διμοίῳ τετραγώνῳ.

'Αθῆναι 3267. Εὑρημα Κρανιδίου. — Πίναξ II, 43.

ΣΚΥΡΟΣ.

Α 15.— Κεφαλὴ Ερμοῦ μετὰ πετάσου, πρὸς ἄρ.

"Οπ. Δύο γλαῦκες.

'Αθῆναι 1134β. Εὑρημα Κρανιδίου. — Σβορῶνος ἐν Διεθν. Ἐφημ. τῆς
Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. III σελ. 14, 4 (εἰκών)

Τῶν νομισμάτων τούτων τὸ τελευταῖον ἔνεκα τῆς ἡμιβαρβάρου αὐτοῦ τεχνοτροπίας καὶ τοῦ ἀβεβαίου τῆς ἀπονομῆς εἰς οὐδὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ ἐπασχολοῦντος ἡμᾶς χρονολογικοῦ προβλήματος. ¹ Ισως μάλιστα ἐκ πλάνης τοῦ Α. Ποστολάκα ἐσημειώθη ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ εὑρήματος τοῦ Κρανιδίου. Τὰ τῆς Ἐρμιόνης δῆμος καὶ Αἴγινης εἶναι κατὰ τεχνοτροπίαν καὶ ὀλκὴν σύγχρονα καὶ συγγενῆ πρὸς τὰ τῶν Ἀλιέων Τιρυνθίων, παρουσιάζουσι δὲ διά τινα ἄγνωστον ἡμῖν ἴστορικὸν λόγον καὶ τὸν αὐτὸν ἵσως νόμισματικὸν ἀρχοντα: Δ (Τιρυνς ἀριθ. 6) ΔΙ (Ἐρμιόνη καὶ Αἴγινα) ΔΙΚΑΙΟ (Αἴγινα). Πβλ. καὶ τὰ τῆς Κορίνθου τὰ φέροντα ΔΙ, κοπέντα δὲ «περὶ τὸ 350-338 π. Χ.», = BMC. Corinth pl. X, 4-19 (”Ιδε κατωτέρω σελ. 33).

Τὰ τῆς Ἐρμιόνης ὁ P. Gardner¹ θεωρεῖ ἀνήκοντα εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα 370-300 π. Χ. Τὰ τῆς Αἴγινης ὁ Head² τάσσει εἰς τοὺς χρόνους τοὺς ἀπὸ τοῦ 404, ὅτε ὁ Λύσανδρος ἐπιτηνώρθιωσε τὴν πολιτείαν τῶν Αἰγινητῶν, μέχρι τοῦ τρίτου αἰῶνος π. Χ. Κατ’ ἓμέ, ἀν λάβωμεν ὑπ’ ὅτι οἱ Αἰγινῆται, Ἀλιεῖς, Ἐρμιονεῖς, Ἐπιδαύριοι καὶ Τροιζήνιοι σταθερῶς ἀπὸ τοῦ 459 μέχρι τοῦ 369 π. Χ. ἀναφέρονται ὡς σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων, πρὸς δὲ ὅτι καὶ μετὰ τὸ ἐν ἔτει 369 ἀτύχημα τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Λεύκτροις παρέμειναν, — καίπερ ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀργείους καὶ Ἀρκάδας, — πιστοὶ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι οἱ Κορίνθιοι, Ἐπιδαύριοι, Τροιζήνιοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυώνιοι καὶ Πελληνεῖς, τὰ νομίσματα ταῦτα τῶν Αἰγινητῶν εἶναι μεταγενέστερα τῶν ἀπὸ τοῦ 407 μέχρι 367 χρονικοῦ διαστήματος τῆς ἐλευθερίας τῶν Αἰγινητῶν, οἵτινες διατελέσαντες κατόπιν ἀπὸ τοῦ 367-318 ὑπόδουλοι τῶν Ἀθηναίων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχουφαν τὰ ἐν λόγῳ νομίσματα ἢ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς συμμαχίας αὐτῶν πρὸς τὸν Κάσσανδρον³ (318 π. Χ.) καὶ Δημήτριον⁴

1. BMC. Peloponnesus σελ. 160.

2. BMC. Attica, Aegina etc. σελ. 142 ἀρ. 199-201.

3. Διόδωρ. 18, 69: Ὁ Κάσσανδρος ἀναλαβὼν τὸν στόλον Αἰγινῆταις προσηγάγετο.

4. Πολύαιν. IV, 7, 5: Δημήτριος, Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα λαβών.

(307 π. Χ.) ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων¹. Τότε ἵσως οἱ σύμμαχοι Ἀλιεῖς, Ἐρμιονεῖς, Αἰγινῆται, Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι ἔκοψαν ἐκ κοινῆς συννενοήσεως τὰ φέροντα τὰ γράμματα Δ, ΔΙ καὶ ΔΙΚΑΙΟ σύγχρονα την τεχνοτροπίαν νομίσματα. Ἐπισταμένη μελέτη τῆς ὅλης ὥλης δυνατὸν ἵσως νὰ διαφωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἄν πρόκειται περὶ διαφόρων ἐγχωρίων νομισματικῶν ἀρχόντων ἑκάστης πόλεως, ἢ ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἐπιστατήσαντος εἰς τὴν ἔκδοσιν πάντων τῶν ἐν λόγῳ διμοίας τεχνοτροπίας νομισμάτων. Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι τὸ δεύτερον τοῦτο φαίνεται ἐκ πρώτης ὅψεως λίαν ἀπίθανον, ἀλλ' ἡ ἐπισταμένη μελέτη διμοίων θεμάτων πολλάκις ἔδειξεν ὅτι τὸ ἀληθὲς δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἐκ πρώτης ὅψεως πιθανώτερον φαινόμενον.

'Ἐν τοῖς νῦν χρόνοις ἡ χώρα τῶν Ἀλιέων ἐγένετο μέρος τῆς ἐπαρχίας Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος, ἀποτελοῦσα τὸν χερσονησίζοντα δῆμον Κρανιδίου (μετὰ 7,000 κατοίκων), οὐδὲν οἱ κάτοικοι διεφύλαξαν τὸ ἀρχαῖον ἐπάγγελμα τῶν Ἀλιέων, τὸ σημαῖνον οὐχὶ μόνον τοὺς ἀλιεῖς ἰχθύων κτλ., ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' ἔξοχὴν θαλασσινὸς ἄνδρας (πβλ. Εὐσταθίου εἰς Ὁδύσσ. ω, 419 [1865]: «λέγονται δὲ καὶ ἄλλως ἀλιεῖς οἱ ἀπλῶς περὶ ἀλα πονούμενοι, οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης ἰχθυοβόλοι»). Τὸ κυριώτατον τῶν εἰσοδημάτων τῶν Κρανιδιωτῶν προέρχεται ἐκ τῆς ναυτιλίας, ἐξ ἡς κυρίως προήχθησαν εἰς ἴκανην εὐπορίαν καὶ κατέστησαν τὴν κωμόπολιν αὐτῶν ἀληθῆ πόλιν. Μέχρι πρό τινος τὸ Κρανίδιον εἶχε 35 πλοῖα μεγάλης χωρητικότητος καὶ 100 τρεχαντήρια, βραχὺ δὲ κατόπιν (μετὰ τὴν κρίσιν· τῶν ἴστιοφόρων ἐν ἔτει 1886) εἶχε μόνον 16 μιεγάλα πλοῖα καὶ 60 τρεχαντήρια. "Αμα δ' ὅμως τῇ παρακμῇ τῆς διὰ τῶν ἴστιοφόρων ναυτιλίας οἱ Κρανιδιῶται ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπογγαλιείαν, ἦν ἀσκοῦσιν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ἔχοντες (ἐν ἔτει 1886) 150-200 σπογγαλιευτικὰ πλοῖα καὶ σπογγαλιεῖς πλέον τῶν 700, οἵτινες ἀναχωροῦντες κατὰ Μάρτιον μῆνα ἐπιστρέφουσι κατὰ Σεπτέμβριον. Οἱ δὲ ἀλιεῖς τοῦ Πόρτο-Χελίου ἐπινείου κώμης τῶν Κρανιδιωτῶν, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως τῶν Ἀλιέων, ἔχοντες νῦν 50 περίπου οἰκίας καὶ 120 κατοίκους, ἐξάγουσι κατ' ἔτος καὶ περὶ τὰς 2,000 ὁκάδας ἔη-

1. E. About. Mémoire sur l'île d'Egine : Archives des Missions scientifiques. τόμ. III σελ. 538 καὶ Müller, Aiginetieorum Liber σελ. 191.

ρῶν δικταποδίων, ἄτινα πωλοῦσιν εἰς τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην¹. 'Ἐν μιᾷ λέξει πάντες οἱ Κρανιδιῶται εἶναι καὶ νῦν ἀνδρες κατ' ἔξοχὴν «ἄλιεῖς» καὶ «περὶ ἄλα πονούμενοι». Τὸ δ' ἐπάγγελμα αὐτῶν, καθ' ἑκάστην πλεόντων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔξιγεῖται τὴν ἐνίστ' ἐκ τῶν χωρῶν τούτων προέλευσιν νομισμάτων τῶν ΤΙΡΥΝΘΙΩΝ, ἄτινα προφανῶς θὰ ἐκόμισαν οὗτοι πρὸς πώλησιν μεθ' ἑαυτῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν (ἀρ. 6 β, 9 γ).

ΠΡΟΣΘΗΚΗ.

- Τῇ Τίρυνθι ἀπεδόθη ἀλλοτε ὑπὸ τοῦ Imhoof-Blumer (Zeit. f. Num. I, 325) ἀργυροῦν νόμισμα, φέρον ἐφ' ἐνὸς πωγωνοφόρον κεφαλὴν Ἡρακλέους πρὸς ἀρ. ἐν λεοντῇ, ἐφ' ἑτέρου δὲ ἐν τετραγώνῳ ἐγκούλῳ **ἜΓΙ** καὶ δύο μικρῶν σταφυλῶν κρεμαμένων ἀπὸ τῶν ἀκρων τῆς ἀνω κεραίας τοῦ Τ. "Ἐκτοτε δ' ὅμως γενικῶς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ πάντων καὶ τοῦ Imhoof-Blumer, ὅτι τὸ νόμισμα τοῦτο ἀνήκει τῇ Ἀκαρνανίᾳ, ἀποδιδόμενον διαφοροτρόπως εἰς τὰς πόλεις Ἀλύζειαν, Στράτον ἢ Οίνιαδας. Τοῦ κέρματος τούτου σημειῶ τὰ ἔξης κομμάτια:
- α) 1,12.—Γλασκώβη.=Combe, Mus. Hunter, πίναξ LX, 15 (Τίριδα).—Imhoof-Blumer, Num. Zeitsch. I 327 (Τίρυνς).—Π. Λάμπρος: Zeit. f. Num. II, 174, 9 (Ἀλύζεια Ἀκαρνανίας).—Imhoof-Blumer, Num. Zeitsch. X (1878) σελ. 51 (εἰκὼν) καὶ σελ. 164-165 (Στράτος Ἀκαρνανίας).—Macdonald, Catal. of the Hunterian Collection II 26, 1 (Στράτος Ἀκαρνανίας).
  - β) 1,09.—Βέννη.=L. Müller, Undersogelse af graeske Mynter 1857 κτλ 11. —Rev. Num. 1862 σελ. 301 κέξ.—Imhoof-Blumer, Num. Zeitsch. X σελ. 51.
  - γ) 1,13.—Βερολίνον (Imhoof).
  - δ) 0,83 (διάτρητον).—P. Gardner, BMC. Thessaly to Aetolia σελ. 189, 5 πίν. XXIX, 13 (Οίνιάδαι Ἀκαρνανίας).

1. Α. Μηλιαράκης ἔ. ἀ. σελ. 240-241.

ΕΥΡΗΜΑ ΣΟΦΙΚΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΙΑΣ

(Πίναξ I.)

Ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς παρούσης Διεθνοῦς Ἐφημερίδος τῆς Νομισματ. Ἀρχαιολογίας σελ. 289-296 (ἔτος 1899) περιεγράφαμεν συνοπτικῶς τὸ ἔξ 945 ἀργυρῶν νομισμάτων εὑρηματα τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης τοῦ κόλπου τῆς Ἐπιδαυρίας Σοφικοῦ, δόντες καὶ πᾶσαν σχετικὴν πρὸς τὸ εὑρημα εἰδησιν. Ἄλλ' ὅτε τότε τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύσαμεν τὸ εὑρημα, τὰ νομίσματα ἥσαν ἰσχυρῶς κατιωμένα, κατ' ἀκολουθίαν δὲ δυσχερεστάτῃ ἡ ἀναγνώρισις καὶ περιγραφὴ ἐνδὸς ἐκάστου αὐτῶν. Ἐκτοτε πάντα ταῦτα ἐκαθαρίσθησαν χημικῶς καὶ ἐγένετο δύνατὸν νὰ φανῇ ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου δι, τι δὲν διέβρωσεν ἡ θάλασσα, κατ' ἀκολουθίαν δὲ νὰ καταταχθῶσιν δρυθότερον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ εὑρημα τοῦτο δύναται μεγάλως νὰ ἐπικυρήσῃ νομισματικαῖς μελέταις ἀφορώσαις εἰς σπουδαῖα καὶ δυσχερέστατα νομισματικὰ προβλήματα, π. χ. ταῖς πρὸς χρονολογικὸν καθορισμὸν τῶν τελευταίων Ἀττικῶν τετραδράχμων τοῦ παλαιοῦ τύπου, ταῖς πρὸς γεωγραφικὴν καὶ χρονολογικὴν κατάταξιν τῶν τοῦ Ἀλεξανδρείου τύπου νομισμάτων κλπ., δημοσιεύσιμεν ἐνταῦθια νέον κατάλογον αὐτῶν, ἀπεικονίζοντες συγχρόνως ἐπὶ τοῦ πίνακος I τὰ σπουδαιότερα ἡ χαρακτηριστικῶτερα ἔξ αὐτῶν ὡς πρὸς τοὺς χρόνους εἰς οὓς ἀνήκει τὸ σύνολον τοῦ εὑρηματος. Τὰς δόκιμες ἐθεώρησα περιττὸν νὰ προσθέσω ἔνεκα τῆς γενικῆς φιλορᾶς, ἦν πάντα τὰ κέρματα ὑπέστησαν ἐκ τῆς ἐπὶ χιλιετηρίδας παραμονῆς αὐτῶν ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης.

ΘΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ.

Λυσίμαχος (306-281 π. Χ.).

1—5 *Ρ δραχμαί. Τύποι Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου.*

Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου ἐν λεόντῃ πρὸς δεξ.

”Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ Ζεὺς ἀετοφόρος, καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ.

- 1.— Müller, Die Münzen des Thracischen Königs Lysimachos ἀρ. 16.
- 2.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 21.
- 3.—   »   »   » 24.
- 4.— Ἀριστερᾶ Α; ‘Υπὸ τὸν θρόνον λαμπάς.
- 5.— Ἐφθαμένον.

6—18. *Τύποι Λυσιμάχου.*

- 6.— *Ρ τετράδραχμον. Διακριτικὰ σύμβολα ἐφθαμένα.* = *Πίναξ I*, 1.
- 7.— *Ρ δραχμή. Ἄνευ συμβόλων.*
- 8.—   »   Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 60 (*Λυσιμάχεια*). = *Πίναξ I*, 2.
- 9.—   »   »   » 298 (*ἀβέβαια Θράκης*).
- 10.—   »   »   » 309 (*ΛΟ*) πβλ. 318 (*ἀβέβ. Θράκης*).
- 11.—   »   »   » 336 (*Φύλιπποι*).
- 12-13.—   »   »   » 421 (*Ἐφεσος*).
- 14.—   »   »   » 772 (*ἀβέβαια Ἑλλάδος*).
- 15-18.— *Σύμβολα ἐφθαμένα.*

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ.

Ἀλέξανδρος δ Μέγας (336-323 π. Χ.).

19—35. *Τετράδραχμα ἀργυροῦ.*

- 19.— *Μ, σῦριγξ καὶ ΜΕ ἀρ. (Μεγαλόπολις Ἀρκαδίας;).* = *Πίναξ I*, 3.
- 20.— Müller, Numismatique d'Alexandre le Grand ἀρ. 234 (*ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας*).
- 21.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 735; (*ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας, Θράκης καὶ Θεσσαλίας*).

- 22.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 1015 ("Εφεσος).
 23-24.— »   »   1380 ("Αραδος Φοινίκης).
 25.—   »   »   1452 "Ακη Φοινίκης. Χρονολογία III III — ΙΙ.
 26-27.— »   »   1504 (Σελευκιδῶν ἡράτος).
 28.—   »   »   1557 σύμβολον ἀσπίς, (ἀβέβαια εν γένει).
 29-35.— Γράμματα, σύμβολα κτλ. ἐφθαρμένα.

36—407. Δεραχμαὶ μετ' εὐδιακρίτων συμβόλων καὶ μονογραφημάτων.

- 36-39.— "Ανευ συμβόλων ἢ μονογραφημάτων.
 40.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 11, ἀλλ' ὑπὸ τὸν θρόνον σταφυλὴ ἢ διάφορον μονογράφημα (Πέλλα Μακεδονίας).
 41.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 11 ὑπὸ τὸν θρόνον δυσδιάκριτον μονογράφημα (Πέλλα Μακεδονίας).
 42.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 27 ('Αμφίπολις Μακεδονίας).
 43-44.— »   »   27, ἀλλ' ἡ λαμπτὰς πρὸ τοῦ Διός.
 45-50.— »   »   31 ('Αμφίπολις).
 51-52.— »   »   87   »
 53.—   »   »   117 (Τραιλίου Μακεδονίας).
 54-56.— »   »   129   »
 57.— 'Αριστ. ἄνθος, ὑπὸ τὸν θρόνον ΠΥ (Τραιλίου Μακεδονίας).
 58-59.— 'Αριστ. ἄνθος καὶ ΠΥ.
 60-65.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 140 ("Ηράκλεια Σιντική), πρβλ. καὶ 839
                     (ἀβέβαια 'Ελλάδος).
 66.— "Ομοιαν τῷ 839, ἀλλ' ὑπὸ τὸν θρόνον Α;
 67.— Müller ἀρ. 147 (Φίλιπποι Μακεδονίας).
 68.—   »   »   155 ("Ακροάθων   »   ).
 69.—   »   »   188 ("Αφυτις   »   ) ὑπὸ τὸν θρόνον τὸ μονογράφημα τοῦ τετραδράχμου ἀρ. 187.
 70-71.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 240 (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας).
 72.—   »   »   »   241   »   »   »
 73-74.—   »   »   »   242   »   »   »
 75-79.—   »   »   »   252   »   »   »
 80-82.— "Ομοια, ἀλλὰ τὰ πρὸ τοῦ Διός μονογραφήματα ἐφθαρμένα.

- 83-86.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 254 (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας).
- 87-88.— "Ομοια, ἀλλὰ μετὰ διαφόρου μονογραφήματος ΜΡ.
- 89.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 262 (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας).
- 90.— » » » 263 » » »
- 91-100.— » » » 264 » » »
- 101-104.— » » » 271 » » »
- 105-107.— » » » 273 » » »
- 108-110.— » » » 274; » » »
- 111-113.— » » » 275 » » »
- 114.— » » » 276 » » »
- 115.— Ἀριστ. ΜΥΡ, ὑπὸ τὸν θρόνον μηνίσκος.
- 116-119.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 283 (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας).
- 120-123.— » » » 288 ("Αβδηρα Θράκης).
- 124.— » » πβλ. τετράδρ. 291 ("Αβδηρα Θράκης).
- 125-126.— » » πβλ. 298 ΤΙΜΘ ἀριστ., κεφαλὴ γρυπὸς ὑπὸ τὸν θρόνον.
- 127-129.— Müller πβλ. ἀρ. 301, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ πρὸ τοῦ Διός (Σαμοθράκη).
- 130.— Müller πβλ. ἀρ. 304 (Σαμοθράκη).
- 131.— Κεφαλὴ κριοῦ πρὸ τοῦ Διός, Κ ὑπὸ τὸν θρόνον.
- 132.— Müller ἀρ. 304.
- 133.— » » 307 (Μαρώνεια Θράκης).
- 134.— Πβλ. Müller ἀρ. 310 (Καρδία).
- 135-140.— » » 313 »
- 141-142.— » » 314 »
- 143-150.— » » 317 »
- 151.— » » 327 »
- 152-154.— » » 331 » = *Pivax* I, 5.
- 155.— » » 335 »
- 156.— » » 338 »
- 157-159.— » » 339 »
- 160.— » » 341 »
- 161.— » » 342 »
- 162-164.— » » 343 »

- 165.— Πβλ. Müller ἀρ. 344 (Καρδία).
- 166.— > > 348 >
- 167-168.— Προτομὴ λέοντος καὶ ΜΥΠΘ; πρὸ τοῦ Διός, κεφαλὴ γρυπὸς ὑπὸ τὸν θρόνον.
- 169.— ; ; ὑπὸ τὸν θρόνον Φ.
- 170.— Müller ἀρ. 357 (Καρδία).
- 171-173.— > > 358 >
- 174.— > > 389 (ἀβέβαιοι πόλεις τῆς νοτίου Θράκης).
- 175.— > > 390 > > > > >
- 176-180.— > > 398 (Πέρινθος).
- 181.— Müller ἀρ. 400 (Πέρινθος).
- 182-183.— Müller πβλ. 502-504 μονογράφημα ΜΑΧ ἄνω πρόφρας (Μαγνησία Θεσσαλίας).
- 184-185.— Müller ἀρ. 521 (Μελίταια Θεσσαλίας).
- 186-187.— > > 522 > >
- 188-189.— > πβλ. 535 (Τρίκαη Θεσσαλίας).
- 190-191.— > ἀρ. 554 (ἀβέβ. πόλεις Μακεδ., Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 192.— > > 556 > > >
- 193.— > > 568 > > >
- 194-196.— > > 600 > > >
- 197-198.— > > > ἀλλὰ Θ κάτω τοῦ θρόνου (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας, Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 199-201.— Müller ἀρ. 602 (ἀβέβ. πόλεις Μακεδ., Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 202-207.— > > 605 > > >
- 208-211.— > > 607 > > >
- 212-214.— > > 609 > > >
- 215-223.— > > 612 > > >
- 224-225.— > > 614 > > >
- 226-227.— > > 616 > > >
- 228-229.— > ὅμοιον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν θρόνον ΑΛ (ἀβέβαιοι πόλεις Μακεδονίας, Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 230.— Müller ἀρ. 622 (ἀβέβ. πόλεις Μακεδ., Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 231-238.— > > 627 > > >
- 239-243.— > > 628 > > >

- 244-245.— Müller ἀρ. 629 (ἀβέβιτος πόλεις Μιασκεδ., Θράκης ἢ Θεσσαλίας).
- 246-249.— » » 631 » » »
- 250.— » » 648 » » »
- 251-253.— » » 657 » » »
- 254-255.— » » 668 » » »
- 256-258.— » » 675 » » »
- 259-281.— » » 763 (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 282-283.— » » 766 » » »
- 284.— » πβλ. 772 ΠΑ ἀρ. καὶ ΗΑΤ ὑπὸ τὸν θρόνον.
- 285-289.— » ἀρ. 784 (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 290.— » » 795 » » »
- 291.— Ἀρ. ΤΙ, ὑπὸ τὸν θρόνον ΑΤ; (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 292-295.— Müller ἀρ. 801 (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 296-299.— » » 807 » » »
- 300.— » » 810 (;) » » »
- 301.— » » 812 » » »
- 302.— » » 813 ὑπὸ τὸν θρόνον Α (ἀβέβιτος τῆς κυρ. Ἑλλάδ.).
- 303.— » » 814 (δραχμή). » » »
- 304.— Ἀριστ. ΚΙ, ὑπὸ τὸν θρόνον οὐδέν. » » »
- 305.— Müller ἀρ. 819; (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 306-317.— Müller ἀρ. 821 (ἀβέβιαια τῆς κυρίως Ἑλλάδος).
- 318-321.— » » 823 » » »
- 322-324.— » » 833 » » »
- 325.— » » 835 » » »
- 326.— » » 839 (;) » » »
- 327.— » » 1017 ("Εφεσος Ιωνίας).
- 328.— » » 1032 (Πριήνη »).
- 329-331.— » » 1057 (Μίλητος »).
- 332.— Ἀριστ. ὁπαλον καὶ Δ, ὑπὸ τὸν θρόνον ΝΚ (πβλ. Müller 1058-1067, "Ηράκλεια Ιωνίας").
- 333.— Τοῦ αὐτοῦ νομισματοκοπείου, ἀλλὰ διάφορον ὑπὸ τὸν θρόνον ΣΕ;
- 334-335.— Müller ἀρ. 1129 (Καρίας διάφοροι πόλεις).
- 336-340.— » » 1133 » » »
- 341.— » » 1136 (δραχμή) » » »

342-345.—Müller ἀρ 1140 (Καρίας διάφοροι πόλεις).

346.—'Αρ. πέλεκυς καὶ ΣΑ   »   »

347-348.—"Ομοια ἐφθαρμένα ἔχοντα τὸν πέλεκυν ὑπὸ τὸν θρόνον.

349.—Müller ἀρ. 1248 (δραχμή) (Σίδη Παμφυλίας).

350-351.—"Ομοια ἔχοντα καὶ λ ὑπὸ τὸν θρόνον.

352.—Müller ἀρ. 1267 (Σίδη Παμφυλίας).

353.—   »   » 1273 (Λυκία).

354-355.—Müller ἀρ. 1360 (δραχμή) ("Αραδος Φοινίκης).

356-357.—   »   » 1393   »   »

358.—'Αρ. ἄγκυρα καὶ Α, ὑπὸ τὸν θρόνον Μ | Κράτος τῶν Σελευκι-

359.— »   »   »   » ΝΔ | δῶν, πβλ. Müller ἀρ.

360.— »   » καὶ Β,   »   » ; | 1491-1514.

361.—Müller ἀρ. 1531 (ἀβέβαια ἐν γένει). = *Πίναξ* I, 4.

362.—   »   » 1533   »   »

363.—   »   » 1534   »   »

364.—   »   » 1579   »   »

365-366.—Müller ἀρ. 1581 (ἀβέβαια ἐν γένει).

367-369.—   »   » 1583   »   »

370.—   »   » 1605   »   »

371-379.—   »   » 1618   »   »

380-382.—   »   » 1626   »   »

383-384.—   »   » 1629   »   »

385-389 (=285-289).—Müller ἀρ. 784 (ἀβέβαια Ἐλλάδος).

390.—   »   » 785   »   »

391.—Müller ἀρ. 1665 (ἀβέβαια ἐν γένει).

392.—   »   » 1667   »   »

393.—'Αριστ. Β, ὑπὸ τὸν θρόνον Ν (ἀβέβαια ἐν γένει).

394.—   »   Β,   »   Α;   »   »

395-396.—Müller ἀρ. 1675 (ἀβέβαια ἐν γένει).

397-400.—   »   » 1682   »   »

401-402.—   »   » 1689 καὶ Π ἀρ.

403.—   »   » 1693

404.—   »   » 1701

405-407.—   »   » 1710

408—427. Διάφοροι δραχμαὶ Ἀλεξάνδρου καλῆς διατηρήσεως,
ἔλλείπουσαι παρὰ Müller.

<i>Πρὸ τοῦ Διός</i>	<i>Ὑπὸ τὸν θρόνον</i>
408.— <u>ΠΟ ΔΙ</u>	—
409.— <u>ΜΤ</u>	ΟΚ
410.— <u>ΕΦ</u>	ΑΤ
411.— <u>ΠΥΡ</u>	ΣΕ (:)
412.— <u>ΚΕ</u>	ΑΛ
413-415.— <u>ΣΗ</u>	ΛΥ
416.— —	ΛΥ
417.— [Λ]Υ	»
418.— <u>ΜΟ</u>	ΗΔ
419-420.— <u>Ν</u>	—
421.— <u>ΝΚ</u> καὶ μέλισσα	—
422.— —	ΞΚ
423.— —	Υ ἡ ἄνθος.
424.— <u>Μ</u> ἐν στεφάνῳ σταχύων	Κεφαλὴ Πανός;
425.— <u>ΑΙ</u> ἐν στεφάνῳ	—
426.— Κριθὴ καὶ Φ	Πεντάγωνον.
427.— Κεφαλὴ ἀρ.	ΘΗΡ

428-510.—'Ογδοήκοντα τρεῖς δραχμαὶ μετὰ συμβόλων, γραμμάτων κτλ. ἐν μέρει κατεστραμμένων.

511-737.—Διακόσιαι εἴκοσιν ἑπτὰ δραχμαὶ ἐντελῶς κατεστραμμέναι. Τούτων τινὲς ἵσως ἀνήκουσιν εἰς Φίλιππον τὸν Γ' τῆς Μακεδονίας ἢ Σέλευκον τὸν Α' τῆς Συρίας.

Φίλιππος Γ' ὁ Ἀρριδαῖος (323-317 π. Χ.).

a) *Τετράδραχμα.*

738.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 99 (Λυκία).

β) *Δραχμαῖ.*

739.— Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 36 ('Ακροάθων).

740.— » » » 38 (;) ἀντὶ ΣΑ ἵσως ΤΙ ('Ακροάθων).

- 741.—'Αριστ. Μ καὶ ; ὑπὸ τὸν θρόνον ἀστήρ (Ἄκροιάθων).
 742.—Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 45 (ἀβέβαια Μακεδονίας).
 743-744.—Müller ἀρ. 50   »   »
 745-748.—   »   79 (ἀβέβαια βιορείου Ἑλλάδος).
 749.—   »   89   »   »
 750-752.—   »   89^a   »   »
 753.—   »   101 (Σίδη Παμφυλίας).
 754.—   »   101, ἀλλὰ καὶ ΠΑ ὑπὸ τὸν θρόνον (Σίδη Παμφυλίας). = **Πίναξ I, 6.**
 755.—Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 135 (ἀβέβαια ἐν γένει).
 756.—   »   »   136   »   ?
 757.—   »   »   137   »   »
 758-767.—Δέκα δραχμαὶ ἐντελῶς ἐφθαρμέναι.

Δημήτριος ὁ Πολιορκητής (294-288 π. Χ.).

- 768-771.—Τέσσαρες δραχμαί, ὃν αἱ δύο καλῆς διατηρήσεως:
 "Η Νίκη τῆς Σαμοθράκης ἐπὶ πρῷρας πρὸς ἀρ.
 "Οπ. ΒΑΣΙ—ΛΕΩ—Σ | ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ποσειδῶν γυμνός, ἵστα-
 μενος πρὸς ἀρ., ἔγων πέριξ τῆς ἀριστερᾶς τὴν χλαμύδα, διὰ
 δὲ τῆς δεξιᾶς κραδαίνων τὴν τρίαιναν. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Α,
 δεξ. ΑΝ ἐν Ο. = **Πίναξ I, 8.**
 772.—"Ημίδραχμον τῶν αὐτῶν τύπων ἡμίφθαρτον.
 773.—Δραχμὴ. Κεφαλὴ Δημητρίου πρὸς δεξ.
 "Οπ. Ο αὐτὸς τύπος τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλ' ἐφθαρμένος. = **Πί-
 ναξ I, 7.**

'Αντίγονος ὁ Γορατᾶς (277-239 π. Χ.).

- 774-776.—Τρεῖς δραχμαί, ὃν μόνον ἡ μία καλῆς διατηρήσεως :
 Κεφαλὴ Ποσειδῶνος πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ δεξ., ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ἀριστ. Ἀθηνᾶ Πρόμαχος
 πρὸς ἀριστ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Μακεδονικὸν κράνος, δεξ. δὲ ΤΙ.
 = **Πίναξ I, 9.**

ΑΙΤΩΛΙΑ (279 π. X.).

777.—**Ρ** τετράδραχμον.

Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ πρὸς δ. Κύκλ. οφαιριδίων.
 "Οπ. ΑΙΤΩΛΩΝ ἀρ. ἐκ τῶν κάτω. Ἡ Λίτωλία καθημένη ἐπὶ
 ἀσπίδων πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς αὐτῆς Α, οὗ ἂνω μονο-
 γράφημα **ΜΗΤΡΙ**. = **Πίναξ** I, 10.

ΒΟΙΩΤΙΑ (315-288 π. X.).

778.—**Ρ** τετράδραχμον. Κεφαλὴ Ποσειδῶνος πρὸς δεξ.

"Οπ. [ΒΟΙΩΤΩΝ] δεξ. Ποσειδῶν καθήμενος πρὸς ἀρ. καὶ κρα-
 τῶν ἐν τῇ δεξ. δελφῖνα. (Τύπος ἐφθαρμένος.) = **Πίναξ** I, 12.

ΑΘΗΝΑΙ.

779-913.—Ἐκατὸν τριάκοντα πέντε τετράδραχμα Μακεδονικῆς ἐποχῆς,
 τὰ πλεῖστα ἐντελῶς κατεστραμμένα. Τὴν τεχνοτροπίαν αὐτῶν
 δεικνύουσι τὰ ἀπεικονισθέντα ἐνταῦθα (**Πίναξ** I, 13-17) πρὸς
 ἃ πάντα εἰναι ὅμοια. Ἀρχικῶς ἦσαν 141, ἀλλ' ἐδόθησαν, ἀδείᾳ
 τῆς Κυβερνήσεως, ἐξ πρὸς χημικὴν ἀνάλυσιν τῷ κ. Χρηστο-
 μάνῳ, καθηγητῇ τῆς Χημείας ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ.

ΛΑΚΩΝΙΑ (τέλη τρίτου αἰώνος π. X. Χρόνοι Ἀντιόχου A'
 Συνοίσις: 293-280 π. X.).

914.—**Ρ** τετράδραχμον. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

"Οπ. Ἡρακλῆς γυμνός, καθήμενος πρὸς ἀρ. ἐπὶ βράχου, ἐφ' οὐ-
 ᾶ λεοντῇ, τὴν δεξ. στηλοῦσαν ἐπὶ ρόπαλου, τὴν δ' ἀρ. ἐπὶ τοῦ
 βράχου. = **Πίναξ** I, 20.

ΠΕΡΓΑΜΟΣ.

Αιτταλος A' (241-197 π. X.).

915.—**Ρ** τετράδραχμον. "Ομοιον τῷ παρὰ Imhoof-Blumer, Die
 Münzen der Dynastie von Pergamon, Taf. I, n° 9. =
Πίναξ I, 19.

ΡΟΔΟΣ ΝΗΣΟΣ (333-304 π. Χ.).

916-917.—Δραχμαὶ δύο τοῦ τύπου τῶν ἐν BMC. Cařia κτλ. πίν.
XXXVII. Ἡ μία λίαν ἐφθαρμένη. = *Πίναξ* I, 11.

ΣΥΓΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ.

Σέλευκος Α' (312-280 π. Χ.).

918.—**R** τετράδραχμον τύπου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου. Ὁμοιον τῷ παρὰ BMC. Seleucid Kings σελ. 2 ἀρ. 13. = *Πίναξ* I, 21.

919.—Δραχμὴ τύπου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου. Ἀριστ. ΔΗΤΡ, ὑπὸ τὸν θρόνον ΣΕ. = *Πίναξ* I, 23.

920.—Ομοίως. Ἀριστ. ; ὑπὸ τὸν θρόνον Δ.

921.—**R** τετράδραχμον ἐφθαρμένον τύπων κεφαλῆς Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἐπὶ ἀρματος τεσσάρων ἐλεφάντων. = *Πίναξ* I, 22.

'Αντίοχος Α' (293-280 π. Χ.) ἢ 'Αντίοχος Β' (261-246 π. Χ.).

922.—**R** τετράδραχμον ἐντελῶς κατεστραμένον, τύπου Ἀπόλλωνος ἐπὶ τοῦ ὄμφαλοῦ.

Σέλευκος Β' Καλλίνικος (242-226 π. Χ.).

923-924.—**R** δραχμή. Κεφαλὴ Σελεύκου Β' πρὸς δ. μετὰ διαδήματος. Ὁπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ—ΣΕΛΕΥΚΟΥ Ἀπόλλων γυμνός, ἵσταμενος πρὸς ἀρ., στηριζόμενος τῇ ἀρ. ἐπὶ τρίποδος, ἔχων δὲ ἐν τῇ δεξ. βέλος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Α καὶ δεξ. Δ. = *Πίναξ* I, 24.

925.—Ομοίως, ἀλλ' ἀρ. ΑΥ καὶ δεξ. ΤΡ.

926.—Ομοίως, ἀλλ' ἐφθαρμένα τὰ μονογραφήματα.

[927-930].—Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν κατελογίσθησαν ἔνεκα τῶν ἔξ αἰτιῶν νομισμάτων, ἀτινα ἀνελύθησαν, καὶ δύο ἀθηναϊκῶν δραχμῶν εὑρεθεισῶν ἐπὶ πλέον κατὰ τὸν νῦν καθαρισμὸν τῶν νομισμάτων.

ΑΙΓΑΙΟΣ

Τετράδραχμα δρυνοῦ Πτολεμαῖων.

α) *Πτολεμαῖος Α' Σωτῆρ* (305-285 π. Χ.).

931.—Τὸ περιγραφὲν ἐν Ι. Σβορῶνου, Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων, ὑπὸ ἀρ. 254 γ.

β) *Πτολεμαῖος Β' Φιλάδελφος* (285-246 π. Χ.).

932.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 548 γ.

933.—» » » 584 δ (κοπὲν ἐν ἔτει 271 π. Χ.).

934.—“Ομοιον, ἀλλὰ μετ’ ἐφθαρμένης χρονολογίας, τούτου δ’ ἔνεκα μὴ καταλογισθὲν ἐν τῇ συγγραφῇ μου.

935-937.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 644 β (κοπέντα ἐν Τύρῳ περὶ τὸ 267 π. Χ.).

938.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 713 ζ (κοπὲν ἐν Σιδῶνι περὶ τὰ 285/4 π. Χ.).

939.—» » » 720 ζ (κοπὲν ἐν Σιδῶνι περὶ τὸ 262 π. Χ.).

940.—» » » 813 β (κοπὲν ἐν Ἰόπῃ τὸ ΛΣ ἔτος τοῦ Φιλαδέλφου ἥτοι ἐν ἔτει 250 π. Χ.).

941.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 833 ε (κοπὲν ἐν Γάζῃ τὸ ΛΙ ἔτος τοῦ Φιλαδέλφου, ἥτοι ἐν ἔτει 249 π. Χ.).

γ) *Πτολεμαῖος Γ' Εὐεργέτης* (247-220 π. Χ.).

942.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 996 α καὶ πίναξ XXX, 2.

943-944.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 1001 ε καὶ ζ.

945.—Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀρ. 1035 β (κοπὲν ἐν Πτολεμαῖδι τὸ Β ἔτος τοῦ Εὐεργέτου ἥτοι ἐν ἔτει 245 π. Χ.).

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ

ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩ ΜΟΥΣΕΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

(Συνέχεια και τέλος. "Ιδε τόμ. Θ", σελ. 61 κέπ.)

ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ ΑΠΛΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ

Α'. ΑΝΩΝΥΜΑ

1. Ἐπιγραφαὶ ἀνώνυμοι.

703 α. — ΟΥCΦ — . ΑΓΙΕ — ΙΜΙ = *Oὐ σφ[ρ]αγί(ς) εἰμί.*

"Οπ. ΤΗΝ — ΓΡΑΦΗ — ΟΡΩΝ — . ΟΕΙ = *Tὴν γραφὴ(ν) δρῶν [ν]όει.* Τρίμ. ίαμβ.

0,023. (Συλλογὴ Μακρίδου, 482). Μετρίας διατηρήσεως.

703 β. — ΘΡΑΚΙ — ΛΕΙΟC = δ ἄγιος Βασιλεῖος. Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Βασιλείου.

"Οπ. + ΟΥCΦΡΑ — ΓΙCΕΙΜΙ — ΤΗΝΓΡΑΦΗΝ — ΡΛΕΠΩΝ — ΝΟΕΙ = + *Oὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν βλέπων νόει.* Τρίμ. ίαμβ.

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 110). Ἀρίστης διατηρήσεως.

704 α. — + ΌV — CΦΡΑ — ΓΙCΕΙ — MI — —*— = *Oὐ σφραγὶς εἰμί.*

"Οπ. ΤΗΝ — ΓΡΑΦ, — ΓΝΩC, — ΡΛΕΠ, — Ν = *Tὴν γραφὴ(ν) γνώσ(ει) βλέπ(ω)ν.* Τρίμ. ίαμβ.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 483). Μετρίας διατηρήσεως.

705 α. — . . . . — ΟΧΟΝΙΑΤ = [*O ἀ(ρ)χ(άγγελος) Μιχ(αὴλ)*] δ Χονιάτ(ης). Ό αρχ. Μιχαὴλ ιστάμενος κατ' ἐνώπιον.

"Οπ. + ΟΥCΦΡΑ — ΓΙCΕΙΜΗ — ΤΗΝΓΡΑΦ, — ΡΛΕΠΩΝ — ΝΟΕΙ = + *Oὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴ(ν) βλέπων νόει.* Τρίμ. ίαμβ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 322), Καλῆς διατηρήσεως.

705 β. — [ΜΗΡ]—[ΘΝ] Η. ΗΤΟ. — Ν. ΜΟ Προτομὴ Θεοτόκου, δεομένης.

"Οπ. ΟΥCΦΡΑ — ΓΙCΕΙΜΙ — ΤΗΝΓΡΑΦ — ΓΝωC.. — .ΠωΝ = Οὖ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφ(ῆν) γνώσ[ει βλέ]πων. Τοίμ. ἵαμβ. 0,027. (Συλ. Μαχρίδου, 481). Μετρίας διατηρήσεως.

718 α. — CΦΡΑΓ — ΤΟVΔΕ. — ΚΝVΕΙ = Σφραγ(ίδα) τοῦ(tο) δε[ι]κνύει.

"Οπ. + ΓΡΑΦΗ — CΦΡΑΓΙ — ΔΑΤΟY = + Γραφῆ(s) σφραγίδα τοῦ(tο).

0,035. (Συλ. Μαχρίδου, 487). Μετρίας διατηρήσεως.

718 β. — CΦΡΑ — ΓΗCΦV — ΛΑΧΤΙΡ = Σφραγὴς φυλαχτίρ.

"Οπ. ΓΡΑΜ, — Τω, ΗΠΡ, — ΜΑΤω — Ν = Γραμ(μά)ιω(r) ἢ πρ(αγ)μάτων. Τοίμ. ἵαμβ.

0,025. (Συλ. Μαχρίδου, 484). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

719 α. — ΘΝΙΚ, — .ΑΟC = δ ἄγιος Νικ(ό)[λ]αος. Κιονιγδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΤΙCΕΙΜ. — ΤΗΝΓΡΑΦ. — ΙCΘΙ.ΛΕ — ΠωΝ = Τίς εἰμ[ι] τὴν γραφ(ῆν) [μν]ίσθι (οὕτω) [β]λέπων. Τοίμ. ἵαμβ.

0,022. (Συλ. Μαχρίδου, 75). Ἀρίστης διετηρήσεως.

2. Τύποι ἀγίων καὶ παραστάσεις.

724 α. — Μ—ΘΝ — ΘΝΙΚΟΛΑΟC Ή Θεοτόκος καὶ δ ἄγιος Νικόλαος ἵσταμενοι ἀντωποί.

"Οπ. ΘΘΕ — ΟΔΩΡ, 'Ο ἄγιος Θεόδωρος ἵσταμενος κατ' ἐνώπιον.

0,021. (Συλ. Μαχρίδου, 68). Μετρίας διατηρήσεως.

724 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου, δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

"Οπ. ΘΙΩ — ΟΓΗ Προτομὴ Ἰωάννου τοῦ Προδούμου.

0,017. (Συλ. Μαχρίδου, 77). Μετρίας διατηρήσεως.

725 α. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης. Πέριξ ἐπιγραφή ἔξιτηλος.

*Οπ. ΜΙ—ΧΑ. Προτομὴ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 76). Μετρίας διατηρήσεως.

725 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος καθημένη ἐπὶ θρόνου, βρεφοχρατοῦσα.

*Οπ. Χ
ΑΡ—[Χ
Μ] Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἵσταμενος.

0,038. (Συλ. Μακρίδου, 26). Μετρίας διατηρήσεως.

727 α. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἵσταμένη, βρεφοχρατοῦσα.

*Οπ. ΘΓΕ—ΓΙΟC Ὁ ἄγιος Γεώργιος ἵσταμενος.

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 78). Καλῆς διατηρήσεως.

727 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἵσταμένη, δεομένη.

*Οπ. ΘΘΕ—ΟΔΩΡ Ο ἄγιος Θεόδωρος ἵσταμενος, φέρων δόρυ καὶ σπάθην.

0,016. (Συλ. Μακρίδου, 467). Καλῆς διατηρήσεως.

727 γ. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

*Οπ. ΘΝΙΚΟ—ΛΑΟC Προτομὴ ἄγίου Νικολάου.

0,020 (Συλ. Μακρίδου, 129). Μετρίας διατηρήσεως.

727 δ. — Μ—Θ Προτομὴ Θεοτόκου.

*Οπ. ΝΙ'—ΛΑ = [δ ἄγιος] Νι(κό)λα(os). Προτομὴ ἄγίου Νικολάου.

0,019. (Συλ. Μακρίδου, 73). Μετρίας διατηρήσεως.

728 α. — ΜΗΡ—Θ Προτομὴ Θεοτόκου.

*Οπ. ΘΓΕ—ΩΡΓΙΟC Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν ἄγίου Γεωργίου ἵσταμένου.

0,024. (1899-1900, I', 44).

728 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δειομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

"Οπ. . Κω — ΝΣΑΝΤ, Προτομὴ ἀγίου Κωνσταντίνου.

0,018. (Συλ. Μακρίδου, 135). Καλῆς διατηρήσεως.

752 α. — ΘΝΙ — ΚΟΛΑΟ, = δ ἄγιος Νικόλαο(ς). Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 70). Μετρίας διατηρήσεως.

752 β. — ΘΝΙΚΟ — ΛΑΟC = δ ἄγιος Νικόλαος. Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΘΡΑΚΙ — ΛΕΙΟC = δ ἄγιος Βασίλειος. Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Βασιλείου.

0,027. (Συλ. Μακρίδου, 69). Καλῆς διατηρήσεως.

752 γ. — ΘΓΕ — ΩΡΓ, Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Γεωργίου.

"Οπ. Σ. — Δω Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγ. Θεοδώρου. 0,016. (1901 2, I', 53).

752 δ. — ΘΓΕ — ΩΡΓΙ Προτομὴ ἀγίου Γεωργίου.

"Οπ. Θ. — ΟΔ. Προτομὴ Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου (;). 0,016. (Συλ. Μακρίδου, 197). Μετρίας διατηρήσεως.

754 α. — ΘΠΕΤΡ — . = δ ἄγιος Πέτρο[ος]. Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.

"Οπ. . . . — ΔΟΡ = [δ ἄγιος Θεόδορο(ος)]. Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 74) Μετρίας διατηρήσεως.

755 α. — ΘΠΑΝΤ — ΛΕΗΜ' = δ ἄγιος Παντ(ε)λεήμ(ων). Κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Παντελεήμονος.

"Οπ. ΘΔΑΜ — [ΘΚΟCΜ] = δ ἄγιος Δαμ(ιανός) — [δ ἄγιος Κοσμ(ᾶς)]. Προτομαὶ τῶν ἀγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ. 0,030. (Συλ. Μακρίδου, 71). Μετρίας διατηρήσεως.

Β'. ΜΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

1. *Μονογραφήματα ἐκατέρωθεν.*

775 α. — Μονογράφημα = *Iωάννου.*

”Οπ. Μονογράφημα = ἀξίωμα τοῦ κτήτορος.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 94). Καλῆς διατηρήσεως.

776 α. — Μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος.

”Οπ. ”Ετερον μονογράφημα = ἀπὸ ἐπάρχων (;

0,028. (Συλ. Μακρίδου, 477). Καλῆς διατηρήσεως.

777 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς τὸ κύριον ὄνομα τοῦ κτήτορος.

”Οπ. ”Ωσαύτως σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς τὸ ἀ-
ξίωμα τοῦ κτήτορος.

9,025. (Σ. Π. 'Ακαδ. ἔτος 1004-5, IA', 86).

816 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει.

”Οπ. ”Ομοιον μονογράφημα = *Iωάννη.*

0,028. (Συλ. Μακρίδου, 345). Καλῆς διατηρήσεως.

816 β. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει.

”Οπ. ”Ομοιον μονογράφ. ἀναλυόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος.

0,029. (Συλ. Μακρίδου, 83). Μετρίας διατηρήσεως.

816 γ. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

”Οπ. ”Ομοιον μονογράφημα = *Γεωργίω.*

0,025. (1901-2, I', 88).

821 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει τῷ σῷ δούλῳ.

”Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον = ὄνομα κτήτορος.

0,091. (1901-2, I', 96).

821 β. — Ομοίως.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θωμᾶ (;

0,028. (1901-2, I', 86).

821 γ. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

”Οπ. Ὁμοιον μονογράφημα.

0,024. (1901-2, Ι', 87).

821 δ. — Μονογράφημα = *Πέτρου*.

”Οπ. Ὁμοιον ἐφθαρμένον.

0,021. (1901-2, Ι', 92).

821 ε. — Συμπλήμα γραμμάτων.

”Οπ. Ἐξίτηλον μονογράφημα.

0,017. (Σ. Π. 1901-2, Α', 122).

821 ζ. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = *'Ιωάννου*.

”Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,020. (1901-2, Ι', 91).

821 ι. — Ὁμοιον = *Θεοδώρου*.

”Οπ. Μονογράφημα = ἀξίωμα τοῦ κτήτορος.

0,021. (1901-2, Ι', 89).

2. *Μονογραφήματα μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος τύπου τοῦ ἀετοῦ*.

849 α. — *Αετός*.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἐφθαρμένον = *Θεοδώρου* (;

0,020. (1901-2, Ι', 51).

849 β. — *Ομοίως*.

”Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,021. (1901-2, Ι', 52).

850 α. — *Ομοίως*.

”Οπ. Μονογράφημα = *Θεοδώρου* (;

0,022. (1901-2, Ι', 49).

851 α. — *Ομοίως*, ἀλλ' ἄνωθεν τοῦ ἀετοῦ +.

”Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,018. (1901-2, Ι', 47).

851 β. — Ἀετός, ἄνωθεν +.

”Οπ. Μονογράφημα = Ἰωάννου.

0,021. (1901-2, I', 48).

3. *Ἀετὸς ἀφ' ἐνός, κύρια δυόματα ἀφ' ἐτέρου.*

852 α. — Τύπος ἀετοῦ ὡς συνήθως, ἐν στεφάνῳ. ”Ανω σταυρὸς μικρός.

”Οπ. + ΛΕ—ΟΝΤΙ—ΟΝ = + Λεοντίου. ’Ἐν στεφάνῳ.

0,018. (1901 2, I', 45).

852 β. — Ν ἄνωθεν ἀετοῦ ὡς συνήθως.

”Οπ. ΝΟΝ—ΝΟΝ = Νόννου.

0,020. (1901-2, I, 46).

852 γ. — Μονογράφημα ἀναγνωστέον Θεοδώρου ἄνωθεν ἀετοῦ μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων.

”Οπ. + ΒΙΟ—ΒΕΒΠ—ΑΤΕΡ—ΙΟΥ = + νίον Εὐπατερίου.

0,028. (Συλ. Μακρίδου, 458). Καλῆς διατηρήσεως.

4. *Μονογραφήματα ἀφ' ἐνός.*

a'.) *Μονογραφήματα. — Γράμματα.*

854 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα ἵσως Ἀθανασίου.

”Οπ. Μονογράφημα = ἀξιωμα τοῦ κτήτορος.

0,924. (1901-2, I , 93).

854 β-γ. — Δύο ἔτερα ὅμοια.

0,024. (1901-2, I', 94 καὶ 95). Κίβδηλα γενόμενα ἐκ μήτρας ληφθείσης ἐκ τοῦ πρώτου.

β'.) *Τύποι διάφοροι. — Μονογραφήματα.*

855 α. — Λέων βαίνων πρὸς ἀριστερά.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θωμᾶ.

0,916. (Σ. Π. ἔτος 1904-5, IA', 90).

855 β. — Λέων ἄνωθεν ἀετοῦ μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων.

"Οπ. Μονογράφημα = Θεοδώρου.

0,025. (Συλ. Μακρίδου, 398). Καλῆς διατηρήσεως.

858 α. — Σταυρὸς ἔχων εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν ἀνὰ τρία σφαιρίδια.

"Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,016. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1904-5, IA', 91).

858 β. — Σταυρός.

"Οπ. Μονογράφημα.

0,014. (1901-2, I', 97).

γ'.) *Tύποι ἀγίων. — Μονογραφήματα.*

859 α. — Ἡ Θεοτόκος βρεφοκρατοῦσα ἐν μέσῳ δύο μικρῶν σταυρῶν.

"Οπ. Μονογράφημα = ὅνομα καὶ ἴσως ἐν ταυτῷ ἀξίωμα τοῦ κτήτορος.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 493). Καλῆς διατηρήσεως.

859 β. — Όμοίως.

"Οπ. Μονογράφημα = Γεωργίου.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 395). Καλῆς διατηρήσεως.

860 α. — Προτομὴ τῆς Θεοτόκου ἑκατέρωθεν ἀνὰ εἰς μικρὸς σταυρός.

"Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,020. (1901-2, I'. 59).

861 α. — Προτομὴ τῆς Θεοτόκου μετὰ τοῦ βρέφους.

"Οπ. Μονογράφημα ἐν κύκλῳ γραμμῆς.

0,020. (Συλ. Μακρίδου, 25). Καλῆς διατηρήσεως.

868 α. — Προτομὴ Ἰησοῦ.

"Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,022. (1901-2, I', 55).

868 β. — Προτομὴ Ἰησοῦ.

”Οπ. Μονογράφημα κάτωθεν προτομῶν Ἰησοῦ καὶ Θεοτόκου.

0,024. (1901-2, KZ', 88).

868 γ. — Προτομὴ Θεοτόκου. Ἀνὰ εἶς ἀστὴρ ἐκατέρωθεν.

”Οπ. Μονογράφημα.

0,025. (Συλ. Μαζίδου, 20). Καλῆς διατηρήσεως.

869 α. — Προτομὴ ἁγίου ἔχουσα ἐκατέρωθεν ἀνὰ ἕνα μικρὸν σταυρόν.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,022. (1901-2, I', 57).

870 α. — f ἐκατέρωθεν προτομῆς ἁγίου τινός.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,023. (1901-2, I', 54).

871 α. — Προτομὴ ἁγίου ἔχουσα ἐκατέρωθεν ἀνὰ ἕνα μικρὸν σταυρόν.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,023. (1901-2, I', 58).

872 α. — Προτομὴ ἁγίου ἔχοντος μακρὸν πώγωνα.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα.

0,020. (1901-2, I', 56).

873 α. — Προτομὴ ἁγίου ἔχουσα ἐκατέρωθεν ἀνὰ ἕνα μικρὸν σταυρόν.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,021. (1901-2, I', 60).

873 β. — Προτομὴ ἁγίου ἐφθαρμένη.

”Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,021. (1901-2, I', 63).

875 α. — Προτομὴ ἁγίου.

”Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0,020. (1901-2, I', 62).

875 β. — Ἔτερον ὅμοιον.

0,020. (1901-2, I', 64). Κίβδηλον γινόμενον ἐκ τῆς αὐτῆς μήτρας.

876 α. — Προτομὴ ἄγίου ἢ τῆς Θεοτόκου.

"Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἐφθαμένον.
0,019. (1901-2, I', 65).

δ'.) *Μονογραφήματα. — Ὀνόματα.*

892 α. — Συμπίλημα γραμμάτων = ὄνομα τοῦ κτήτορος.

"Οπ. ΔΙ.Ο — .ΟΙΟ Β
0,025. (Συλ. Μακρίδου, 476). Μετρίας διατηρήσεως.

892 β. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοδώρου.

"Οπ. Α.. — ΛΙ.ΟΥ — Λ..ΟΘ — ΣΙΟ Β
0,021. (1901-2, I', 84).

894 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει, ἐν ταῖς γωνίαις [τῷ—σῷ—δ]ού—λῳ.

"Οπ. .. — ΠΙΦΑ — .ΗΩ + = [+ 'Ε]πιφα[ν]ήῳ +.
0,021. (Συλ. Μακρίδου, 191). Μετριωτάτης διατηρήσεως,

905 α. — ΓΕ. — ΡΓΙ — ΟΒ = Γε[ω]ργίου.

"Οπ. Μονογράφημα, ἵσως χαρτονλαρίου.
0,024. (Συλ. Μακρίδου, 202). Μετρίας διατηρήσεως.

ε'.) *Τύπος ἀγίου. — Σταυρός.*

905 β. — Ι — ΟΑ = δ ἀ(γιος) Ιω(άννης). Προτομὴ αὐτοῦ.

"Οπ. Σταυρὸς οὗ τὰ ἀκρα λήγουσιν εἰς ἔλικας σχηματίζοντας μετὰ τοῦ σταυροῦ ἐν σχῆμα κοσμητικόν.
0,019. (Συλ. Μάκριδου, 227). Καλῆς διατηρήσεως.

Γ'. ΤΥΠΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ.

1. *Ὀνόματα, ἐπικλήσεις καὶ δῆτραι.*

908 α. — + ΘΕΟΤΟΚΈΒ—ΟΗΘΗ+ = + Θεοτόκε βοήθη +

"Οπ. + ΤΩ — ΔΟΥΛΩ Σ — ΟΥ ΘΕΟΔ — ωΡΩ = + τῷ δούλῳ σου Θεοδώρῳ.

0,027. (Συλ. Μακρίδου, 455). Καλῆς διατηρήσεως.

908 β. — + ΘΕ — ΟΤΟΚ — ΕΒΟΗ — ΘΗ = + Θεοτόκε βοήθη.

*Οπ. ΤωΔ — ΟΥΛΩ ΣΟΥ — ΜΑΡΙΑ — ΝΩ + = τῷ δούλῳ σου Μαριαῷ +.

0,032. (Συλ. Μακρίδου, 312). Καλῆς διατηρήσεως.

908 γ. — ΘΕΟ — ΤΟΚΕ — ΒΟΗ — ΘΗ = Θεοτόκε βοήθη.

*Οπ. Μονογράφημα = ὄνομα καὶ ἀξίωμα τοῦ κτήτορος.

0,025. (Συλ. Μακρίδου, 479). Καλῆς διατηρήσεως.

908 δ. — .ΕΩ. — ΟΚΕΡΟΗ — ΘΙΤΟ..Δ. — ΝΛ. = [Θ]εω-[τ]όκε βοήθι το [σο] δ[ο]ύλ[α].

*Οπ. ΙCΙΔ — ωΡΟV

0,025. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος IA', 92).

908 ε. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει.

*Οπ. .Δ — ΟΥΛΩ ΣΟΥ — ΠΕΤΡ = [τῷ] δούλῳ σου Πέτρ[ῳ].

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 386). Μετρίας διατηρήσεως.

908 ζ. — ΖΑ — ΧΑΡ — Ι. = Ζαχαρ[ον].

*Οπ. ΘΟΥ — ΘΑΗΛ — .ΟΝ

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 475). Μετρίας διατηρήσεως.

908 ξ. — Μονογράφημα ἐφθαρμένον = ὄνομα τοῦ κτήτορος.

*Οπ. ΔΟΥ — ΛΟΥΤΙC — ΘΕΟΤΟ — ΚΟV = Δούλου τις Θεοτόκου.

0,027. (Συλ. Μακρίδου, 426). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

912 α. — + ΚΕΡΤΩ ΣΩΔ' ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων, πέριξ σταυροῦ ἐπὶ βάσεων.

*Οπ. + ΘΕΩ — ΦΝ.ΑΚΤ — ΟΝΑΜΗ — Ν = + Θεωφυ-[λ]άκτον ἀμήν.

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 472). Μετρίας διατηρήσεως.

912 β. — Διπλοῦς σταυρὸς διηνθισμένος.

*Οπ. ΣΙΣΟ

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 97). Μετρίας διατηρήσεως.

933 α. — + ΛΕ—ΟΝΤΑ—ΧΡΙC—Ε = + Λέοντα Χριστόν[τ]

*Οπ. ΤΟΝ—CΟΝΟΙ—ΚΕΤΗ—CΚΕΠΕ = τὸν σὸν οἰκέτην(ν) σκέπε. Τρίμ. Ιαμβ.

0,027. (Συλ. Μακρίδου, 279). Καλῆς διατηρήσεως.

933 β. — ΛΟΓΟΥC—CΦΡΑ—ΓΙΣΩ = Λόγους σφραγίζω

*Οπ. ΣΓΡΑ—ΦΑΣΤΟΥ—ΑΝΘΙΜΟΥ = καὶ γραφάς τοῦ Ἀνθίμου. Τρίμ. Ιαμβ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 96). Καλῆς διατηρήσεως.

933 γ. — + — .ΡΑΦ — .ΦΡΑ.. — ΣΩ = + [Γ]ραφ(ἀς)
[σ]φρα[γί]ζω

*Οπ. .ΛΟΓΟΥ — .ΡΙC .— ..Ρ. = [καὶ] λόγου(ς) [Χ]ριστοφόρο[ου]. Τρίμ. Ιαμβ.

0,020. (Συλ. Μακρίδου, 485). Κακῆς διατηρήσεως.

939 α. — ΓΡΑΦ. — C C ΦΡΑ—ΓΙΣΩ = Γραφ[ἀ]ς σφραγίζω

*Οπ. ΚΑΙ—ΛΟΓΟΥC—ΙΩ = καὶ λόγους Ἰω(άννου). Τρίμ. Ιαμβ.

0,021. (1904-5, ΚΓ', 30).

939 β. — + ΛΟ—ΓΟΥC—CΦΡΑ—ΓΙΣΩ = + Λόγους σφραγίζω

*Οπ. ΚΑΙ—ΓΡΑΦ., — ΙΩ = καὶ γραφ(ἀς) Ἰω(άννου). Τρ. Ιαμβ.

0,019. (Σ. Π. 1901-2, Α', 121).

939 γ. — + — ΛΟΓΟΥC—ΚΕΓΡΑ—ΦΑC = + Λόγους κὲ γραφᾶς

*Οπ. ΣΦΡΑ—ΓΙΣΩΡΑ—..ΑΟ. = σφραγίζω . . . . .

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 486). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

939 δ. — + — ΣΦΡΑ—ΓΙΣΤV—ΠΟΥΜ—ΑΙ = Σφραγίς τυποῦμαι.

*Οπ. + — ΓΡΑΜ· ΜΑΤΩΝ—ΓΡΗΓΟ—ΡΙΟV = Γραμμάτων Γρηγορίου. Τρίμ. Ιαμβ.

0,025. (Σ. Π. 1901-2, ΑΑ', 45).

939 ε. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἴσταμένη, δεομένη.

*Οπ. ΓΡΑΦ' — ΣΦΡΑΓΙΣ' — ΣΛΟΓΟΥC — ΚΩΝ =
Γραφ(ᾶς) σφραγίζ(ω) καὶ λόγους Κων(στατίνου). Τρίμ. ίαμβ.

0,018. (Συλ. Μακρίδου, 138). Καλῆς διατηρήσεως.

939 ζ. — *Ετερον ὅμοιον.

0,014. (Συλ. Μακρίδου, 164). Μετρίας διατηρήσεως.

940 α. — Μ—Θ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

*Οπ. + — ΘΚΕΡ,Θ,— ΑΝΤΡΟ — ΝΙΚΟ = + Θ(εοτό)κε
β(οή)θ(ει) Ἀντρονίκο.

0,016. (Συλ. Μακρίδου, 85). Καλῆς διατηρήσεως.

940 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἴσταμένη, ἀνατείνουσα χεῖρας

*Οπ. + ΗCA — ΙΟΝΛΕΩΝ — ΤΑΠΑΡΘΕ — ΝΕCKE
— Π... = + Ἡσαίον (;) Λεόντα Παρθένε οκέπ[οις]. Τρίμ. ίαμβ.

0,030. (Συλ. Μακρίδου, 272). Μετρίας διατηρήσεως.

940 γ. — Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης, βρεφοκρατούσης.

*Οπ. + ΓΡΑΦ — ΣΦΡΑΓΙΖ — ΣΛΟΓΡΑ — ΣΙΛΙΟ. =
+ Γραφ(ᾶς) σφραγίζ(ω) καὶ λόγ(ους) Βασιλίο[ν]. Τρίμ. ίαμβ.

0,017. (Α. Ε. 1901-2, ΚΖ', 89).

940 δ. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἴσταμένη, βρεφοκρατοῦσα.

*Οπ. + ΣΦΡΑ — ΓΙCΓΡΑ — φωΝΜΟΙ — ΠΑΡΘΕΝΟC
— ΠΑΙΔΟΤΡΟ — φΟC = + Σφραγίς γραφῶν μοι Παρθένος
παιδοτρόφος. Τρίμ. ίαμβ.

0,018. (Συλ. Μακρίδου, 488). Καλῆς διατηρήσεως.

940 ε. — ΜΗΡ—ΘΝ Ἡ Θεοτόκος ἐπὶ θώκου, βρεφοκρατοῦσα.

*Οπ. + ΣΦΡΑ — ΓΙCΓΡΑ — φωΝΜΟΙ — ΜΗΤΡΟΠΑΡ
— ΘΕΝΕΚΟΡΗ = + Σφραγίς γραφῶν μοι μητροπάρθενε Κόρη.
Τρίμ. ίαμβ.

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 489). Καλῆς διατηρήσεως.

948 α. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

"Οπ. + ΚΕΡ, Θ — Τω Ϲω Δ — ΝΙΚΗΦ' - Ρω = + K(ύρι)ε
β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δ(ούλῳ) Νικηφ(ό)ρω.

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 367). Μετρίας διατηρήσεως.

948 β. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

"Οπ. ΚΕΡΘ — .ΟΔΟΥΛΟϹ — .ΓΙΑΝΙ = K(ύρι)ε β(οή)-
θ(ει) [τ]ο δούλο σ[ου] Γιάνι.

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 180). Μετρίας διατηρήσεως.

948 γ. — Μ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους
ἐν δίσκῳ.

"Οπ. + — ΑΓΝΗ ϹΚΕ — ΠΕΤ ω Ϲω — ΔΟΥΛ ω — ΚΩΝ
= + Αγνή σκέπε τῷ σῷ δούλῳ Κων(σταντίνῳ). Τρίμ. Ιαμβ.
0,019. (Συλ. Μακρίδου, 136). Καλῆς διατηρήσεως.

949 α. — ΗΗΡ—ΘΝ Τ = Μήτηρ Θ(εο)ῦ ή Αχειροποίητος.

"Η Θεοτόκος ἴσταμένη, ἀνατείνουσα χεῖρας ἵκετιδας.

"Οπ. ..... — .ΑΝΔΡΟΝΙΚ — ΟΝΑΓΝΗΠΑΡΟϹ —
ΜΕϹΚΕΠΟΙϹ — ..... — .....

0,038. (Συλ. Μακρίδου, 6). Μετρίας διατηρήσεως Τὸ πέταλον ἔχει δὶς πιε-
σθῇ ὑπὸ τοῦ βουλητηρίου ἐξ οὗ καθίσταται ἀδύνατος ή ἀνάγνωσις τῶν τελευ-
ταίων στίχων.

950 α. — Θ—Π = Θ(εοτόκος) Π(αρθένος). Προτομὴ Θεοτόκου.

"Οπ. + ΠΕ — ΤΡΟΥΝΔ — ΟΥΛΟΝ — ΤΗϹΘΕΟ — ..ΚΟΥ
= + Πέτρου δούλου τῆς Θεο[τό]κου.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 389). Μετρίας διατηρήσεως.

951 α. — Προτομὴ Θεοτόκου μετὰ τοῦ βρέφους. Ἐκατέρωθεν ἀνὰ
εἰς μικρὸς σταυρός.

"Οπ. + ΔΟΥ — ΛΚΙΤ — ΙΟΝ = + Δουλικίου.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 181). Καλῆς διατηρήσεως.

952 α. — ΜΗΡ—Θ Προτομὴ Θεοτόκου φερούσης ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος. Πέριξ ΣΦΡΑΓ, ΓΡΑ...ΛΟΓΟΥΣ. ΟΙΠΑΡ = Σφράγ(ιζον) γρα[φ](άς) [καὶ] λόγους [μ]οι Παρ(θένε). Τρίμ. ίαμβ.

*Οπ. + ΣΚΠΝC — ΠΑΝΑΓΗΕ — . ΕΟΔΟΣΙΟ — ΣΟΛΑΤΡΙ — ΤΟ.ΙΟΥ — ΝΙ = + Σκ(έ)πνς Πανάγηε [Θ]εοδοσίο σο λάτρι το. λιούνι.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 437). Μετρίας διατηρήσεως.

952 β. — Θεοτόκος ίσταμένη, δεομένη.

*Οπ. . . . . — ΟΙΚΕ. . . . ΤΑ — ΣΓΡΑΦΑΣΤΩΝ — ΠΡΑΚΤΕΩΝ: ΚΩ — ΝΚΤΑΝΤΙ. ΟΣΠ. . . . . = οἰκέ[της]
τὰς γραφὰς τῶν πρακτέων : Κωνσταντῖ[ν]ος Π. . . . .

0,031. (Συλ. Μακρίδου, 143). Κακῆς διατηρήσεως.

961 α. — [ΙC]—ΧC Ὁ Ἰησοῦς ίσταμενος.

*Οπ. + ΣΕ. . — ΘΝΘΟΝΤΗΝ — ΣΟΦΙΗΣΚΕ — ΠΟΙCΙΩ
= + ...

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 265). Μετρίας διατηρήσεως.

961 β. — ΙC—ΧC Προτομὴ τοῦ Χριστοῦ. Πέριξ . . . . . ΡΙ-
ΣΤΟΦ, ΚΟΥΜΕ. . . . . = ... [X]ριστοφ(όρω) κουμε[ρ-
πιαρίω].

*Οπ. . . ΡΟ — ΙΘΗΤΟ ΣΟ — ΔΟΝΛΟ ΧΡ — Ι C T O Φ O
— . ω = [K(ύρι)ε] βοϊθη το σο δούλο Χριστοφό[ρ]ω.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 451). Μετρίας διατηρήσεως.

961 γ. — ΙC—ΧC Προτομὴ Ἰησοῦ.

*Οπ. + — ΚΕΡΘ — ΤΩ ΣΩ ΔΟΥ — ΛΩ ΚΩΝ = + K(ύ-
ρι)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δούλῳ Κων(σταντίνῳ).

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 133). Καλῆς διατηρήσεως.

966 α. — Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

*Οπ. + ΚΕ. . ΟΗΘ. . — . ω Σω. — ΝΗΚΗ — . . = + K(ύ-
ρι)ε [β]οήθ[ει τ]ῷ σῷ [δ]ούλῳ Νηκή[τᾳ].

0,025. (Συλ. Μακρίδου, 348). Μετρίας διατηρήσεως.

967α. — . . . — ΚΟΛ' Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. φΡΟ.. — ΓΡΑ.. — ΕΓωΓΕΤ. — ΘΕΟΦΙΛ. — ΟΙΚ.ΙΑ. — ΠΡ..Ο — ΤΕ.. = Φρο[ν]ο(δς) γραφ[ῶν] ἔγωγε τ[ῷ] Θεοφίλ[ῳ]..... Τρίμ. ίαμβ.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 435). Μετρίας διατηρήσεως.

968α. — ΘΝΙ—ΚΟΛ, Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. + ΑΓ.. — ΝΙΚΟΛΑΕ — ΡΟΗΘ, ΤωC, — ΔΟΥΛΩΝΙ — ΚΟΛΑΩ = "Αγ[ιε] Νικόλαε βοήθ(ει) τῷ σ(ῷ) δούλῳ Νικολάῳ.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 356). Καλῆς διατηρήσεως.

969α. — ΘΝΙ—ΚΟΛ, Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. + ΚΕ — ΡΟΗΘΗ — ..CΟΔ.. — ΛΟΝΙΚΟ — ΛΑΟ = + Κ(νρι)ε βοήθῃ [τῷ] σο δ[ού]λο Νικολάο.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 355). Μετρίας διατηρήσεως.

969β. — ΘΝΙΚ—ΟΛ, Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΘΚΕ — ΡΟΗΘ — .ΕΩ — . = Θ(εοτό)κε βοήθ(ει) [Λ]έω[ν](τι).

0,020. (Συλ. Μακρίδου, 292). Μετρίας διατηρήσεως.

970α. — ΘΝΙ—ΚΟΛ' Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΠΡΟC — .ΑΤΗCΜ, — ..φΡΑΓΙ — .Μ'ΚΑΡ — ΤΛΗCΙ. = Προστάτης μ(ον) [καὶ σ]φραγί[ς] μ(ά)καρ (;).....

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 119). Μετρίας διατηρήσεως.

971α. — ΘΝΗ—ΚΟΛΑΟ. = δ ἄγιος Νηκόλαος (οὗτω). Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. ΓΡΑφΑC — ΚΟΜΙΣΩ — ΣΛΟΓΟΥC — ΙΩ = Γραφὰς κομίζω καὶ λόγους Ἰω(άννον). Τρίμ. ίαμβ.

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 252). Μετρίας διατηρήσεως.

972α. — . . . — ΛΑΟC Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

[”]Οπ. + — CωΖΟΙC—ΜΑΚΑΡΜΕ—ΚωΝCTANTΙ
—ΝΟΝΙΚΕΤΗΝ = + Σώζοις μάκαρ με Κωνσταντίνον ἵκετην.
Τρίμ. ίαμβ.

0,025. (Συλ. Μακρίδου, 141). Μετρίας διατηρήσεως.

973 α. — ΘΝΙ—ΚΟΛ, Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς ἀγίου Νικολάου.

[”]Οπ. + — ΚΕΡΘ,— ΤωCωΔΟΥ—ΛωΚΩΝ = + K(ύ-
ωt)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δούλῳ Κων(σταντίνῳ).

0,018. (Σ. Π. 1901-2, ΛΑ', 44).

974 α. — ΜΧ = Μιχαήλ, ΘΝΙΚΟΛΑΟC = ὁ ἄγιος Νικόλαος,
κιονηδόν. Ἀρχ. Μιχαήλ καὶ ἄγιος Νικόλαος ἴσταμενοι κατ' ἐνώπιον.

[”]Οπ. + ΓΡΑ—φΑCC φP,—ΓΙΣωΚΑΙ—ΛΟΓΟΥCRA
—CΙΛΕΙΟΥ = Γραφὰς σφρ(α)γίζω καὶ λόγους Βασιλείου. Τρίμ. ίαμβ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 111). Ἀρίστης διατηρήσεως.

975 α. — ΘΕΕΟ—. ωΡΟC ‘Ο ἄγιος Θεόδωρος ἴσταμενος.

[”]Οπ. .....—ΤΕΘΕ—. ΔωΡΕΑ—ΘΛωφω—ΡΕ
= ....[φύλατ]τε Θε[ό]δωρε ἀθλωφώρε.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 72). Μετρίας διατηρήσεως.

975 β. — .—Ο. ωΡ . ‘Ο ἄγιος Θεόδωρος ἴσταμενος.

[”]Οπ. .....—. ΘΕΙΤω—. ωΔΟΥΛω—ΚΩΝΤω—
.... = [+ Θ(εοτό)κε βοή]θει τῷ [σ]ῷ δούλῳ Κων(σταντίνῳ) τῷ ...
0,018. (Συλ. Μακρίδου, 137). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

975 γ. — .IO,— .Δ.Ρ, ‘Ο ἄγιος Θεόδωρος ἴσταμενος.

[”]Οπ. .....—.ΑΤΕΘ—. ΟΔωΡΕ.—ΘΛΟΦΟΡ. =
[Δοῦλον (;) φύλ]ατε Θ[ε]όδωρε [ά]θλοφόρε. Τρίμ. ίαμβ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 189). Μετρίας διατηρήσεως.

975 δ. — ΟΑΓΙΟC—ΘΕΟΔωΡΟΣ ‘Ο ἄγιος Θεόδωρος
ἴσταμενος.

"Οπ. + ΘΕΟC.. — ΤΟΝΚΥΡΟCCΕ — ΤωNNVN
 ΠΡΑΚΤΕωN — ΑΘΛΗΤΑ ΘΕΟΔΩ — ΡΟCOΙCΓΡΑΦΕΙ
 — ΚΡΙΝΕΙ = + ... κῦρος σε τῶν νῦν πρακτέων ἀθλητὰ
 Θεόδωρος οἰς γράφει κρίνει. Τρίμ. ίαμβ.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 453). Μετρίας διατηρήσεως.

975 ε. — . . . — Δ.ΡΟC Προτομὴ ἄγίου Θεοδώρου.

"Οπ. + ΚΕ — .ΟΗΘΙ — .ωCωΔ — .ΤΕΦΑ — Νω =
 + K(ύρι)e [β]οήθι [τ]ῷ σῷ δ(oύλῳ) [Σ]ιεφάνῳ.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 422). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

975 ι. — ΘΔΗ — ΜΙΤΡΙ Ὁ ἄγιος Δημήτριος ἴστάμενος.

"Οπ. + ΔΙΜΙ — ΤΡΙΟΝΦV — ΛΑΤΕΤΟΝ — .ΟΝΟΙΚ
 = + Διμίτριον φύλατε τὸν [σ]ὸν οἰκ(έτηγ). Τρίμ. ίαμβ.

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 495). Μετρίας διατηρήσεως.

975 ζ. — .ΔΗΜΗ — ΤΡΙΟC Ὁ ἄγιος Δημήτριος ἴστάμενος.

"Οπ. + ΙCAA — ΚΙΟΝΦV — ΛΑΤΤΕΔΗ — ΜΗΤΡΙΕ
 — ΜΑΡΤVC = + Ἰσαάκιον φύλαττε Δημήτριε μάρτυς.

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 185). Καλῆς διατηρήσεως.

975 η. — ΘΔΗΜ — . . . Ὁ ἄγιος Δημήτριος ἴστάμενος.

"Οπ. ... ΑΝ — .ΘΛΗΤΑ — .ΗΜΗΤΡΙ — .ΝΜΕCΚ.
 — . . . = . . αν [ἀ]θλητὰ Δημήτρι[ο]ν με σκ[έπ]οις.

0,016. (Σ. Π. 1904-5, ΚΓ', 29).

975 ϑ. — ΘΔΗΜΗΤ — . . . Ὁ ἄγιος Δημήτριος ἴστάμενος.

"Οπ. .ΜωΝV — .ΟΥΝΤΟC — .ΦΡΑΓ, ΕΙ — .ΣΚΑΙΦV
 — ΛΑΞ = [‘Ο]μωνν[μ]οῦντος [σ]φραγ(ίς) εἰ̄[η]ς καὶ φύλαξ. Τρ. ίαμβ.
 0,018. (Σ. Η. 1902-3, ΛΑ', 43).

976 α. — ΘΓΕΩΡ — ΓΙΟC Προτομὴ ἄγίου Γεωργίου.

"Οπ. + ΚΕΡΘ — ΤωCω — ΔΟΥΛΩΓ — ΕωΡΓΙ — ω =
 + K(ύρι)e β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δούλῳ Γεωργίῳ.

0,019. (Συλ. Μακρίδου, 203). Μετρίας διατηρήσεως.

977 α. — Οἱ ἄγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος ἵσταμενοι κατ' ἐνώπιον.
 Ὁπ. + ΘΚΕ—ΡΟΗΘΤΩ—.ωΔΟΥΛΩ—ΓΕΩΡΓΙ—ω
 = + Θ(εοτό)κε βοήθ(ει) τῷ [σ]ῷ δούλῳ Γεωργίῳ.

0,020. (Συλ. Μακρίδου, 369). Μετρίας διατηρήσεως.

988 α. — . . -- ΧΜΛ Προτομὴ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ.
 Ὁπ. + ΑΡΧΗ—ΣΤΡΑΤΙ—ΓΕΡ,Θ,ΤΩ—.ωΔ'ΜΙ—
 ΑΗΛ = + Ἀρχηστράτιγε β(οή)θ(ει) τῷ [σ]ῷ δ(ούλῳ) Μι[χ]αὴλ.
 0,026. (Συλ. Μακρίδου, 316). Καλῆς διατηρήσεως.

993 α. — ΘΙΩ—Ο>XΜ = δ ἄγιος Ἰω(άννης) δ Xρ(υσόστι)μ(ος).
 Προτομὴ αὐτοῦ.

“Οπ. + ΚΕΡΘ,—ΤΩΣΩΔ'—ΛΩΤΩ = + Κ(ύρι)ε β(οή)-
 θ(ει) τῷ σῷ δ(ού)λῳ Ἰω(άννη).

0,018. (Συλ. Μακρίδου, 223). Καλῆς διατηρήσεως.

993 β. — Προτομὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.
 Ὁπ. ΣΦΡΑ..—ΣΥΤΙ..—ΣΙΛΟΓΩΝ—ΚΩΝΣΤΑ—
 ΝΤΙΝ. = Σφρα[γίς] σν..... λόγων Κωνστοντίν[ον]. Τρίμ. ίαμβ.

0,021. (Συλ. Μακρίδου; 134). Μετρίας διατηρήσεως

1014 α. — ΘCTΦΑΝΟC—ΟΝΕΟ, = δ ἄ(γιος) Στ(ε)φανος δ
 Νέος. Προτομὴ Στεφάνου τοῦ Νέου.

“Οπ. ΟΜΝΜ—ΣΦΝCΦ—ΝCKΠ

0,016. (Συλ. Μακρίδου, 419). Καλῆς διατηρήσεως.

1015 α. — Προτομὴ ἄγίου Εὐστρατίου.
 “Οπ. ΦΡΑΓΙ,—.ΑΦΑC.I—.ΟCΛ.AC—.VCTPA
 —ΤΙΟV = [Σ]φραγί(ζω) [γρ]αφάς .....[E]νστρατίου.

0,018. (Συλ. Μακρίδου, 193). Μετρίας διατηρήσεως.

1016 α. — . . — ΔΡΕ.. Προτομὴ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου.

“Οπ. + ΠΡΩΤ'—ΚΛΗΤΕ—ΡΘΤΩCω—ΔΟΥΛΛΕ—
 .Τ' = Πρωτ(ό)κλητε β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δούλῳ Λέ[ον]τ(ι).

0,017. (Συλ. Μακρίδου, 283). Μετρίας διατηρήσεως.

1017 α. — Προτομὴ ὁγίου.

"Οπ. + ΚωΝ—CTANTI—NONCK—ΕΠΗC = + Kων-
σιαντήνον σκέπης (sic).

0,021. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1904-5, IA', 116).

1018 α. — Προτομὴ ὁγίου.

"Οπ. + ΚΕΡΘ—ΘΩΜΑΝ—ΙΕΝΕΙ—ΡΗ = + K(ύρι)ε
β(oή)θ(ei) Θωμᾶν . . . .

0,019. (Συλ. Μακρίδου, 397). Μετριωτάτης διατηρήσεως

1019 α — Ἐφθαρμένον ἔμπροσθεν.

"Οπ. + ΚΕΡΟ — ΗΘΕΙΤω — ΣΩΔΟΥΛ' — CTVΛΙ —
ΑΝ. = + K(ύρι)ε βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Σινλιαρ[ῷ].

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 415). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

2. Δίγλωσσα.

1048 α. — ΣΕΥΕ — RUS = Severus.

"Οπ. Μονογράφημα ὅπερ ἵσως ἀναγνωστέον Σεβήρου.

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 405). Μετριώτις διατηρήσεως.

1051 α. — Προτομὴ ὁγίου.

"Οπ. + ΙΟΗ. — ΑΝΝ.Σ — .Ο ΑΝΙ

0,021. (Συλ. Μακρίδου, 238). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1052 α. — ANT — ωΝΙ — ΝΟΥ = 'Αντωνίου.

"Οπ. ιη — τονι — ηψ = Antoninu.

0,022. (Σ. Π. 1901-2, Γ', 69).

1052 β. — + CEP — ΓΙΟ — Υ = Σεργίου.

"Οπ. + ΣΕΡ — τιψ = Sergiu.

0,023. (Σ. Π. 1901-2, Γ', 73).

3. Μετὰ λατινικῶν ἐπιγραφῶν.

1057 α. — + FO — ΤΙΙ — Σ = Fotius.

"Οπ. + SCH — ΟΛΑΣ — ΤΚ = scholast(i)k(us).

0,026. (Συλ. Μακρίδου, 393). Καλῆς διατηρήσεως.

1057 β. — + ΡΕ — ΤΡΙ = *Petri.*

*Οπ. ΡΡΑΕ — ΦΕΚΤΙ = *praefecti.*

0,024. (Συλ. Μακρίδου, 387). Καλῆς διατηρήσεως.

ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΑ ΕΦΘΑΡΜΕΝΑ.

1058 α. — Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

*Οπ. ΘΚΕΡΘ — ωΝ. RV — . . . — . . . — . . . = Θ(εοτό)κε β(οή)θ(ει) [K]ων(σταυτίνω) . . . . .

0.020 (Συλ. Μακρίδου, 151). Κακῆς διατηρήσεως

1059 α. — . . — ΤΛΕ. — Προτομὴ ἀγίου Παντελεήμονος.

*Οπ. + ΚΕΡΟΗΘΙΤΩCω . . . πέριξ σταυροῦ διηνθισμένου ἐπὶ βάσεως.

0.027. (Συλ. Μακρίδου 341). Μετρίας διατηρήσεως.

1060 α. — ΘΘΕ — . . = ὁ ἄγιος Θε[όδωρ]ος. Προτομὴ ἀγίου Θεοδώρου.

*Οπ. ΕΡΘ — ..CΙΛΙΩ — ..ΟΝΠΑ — ..ΡΟ = [K(ύρι)]ε β(οή)θ(ει) [Ba]σιλίω . . . . .

0.016. (Συλ. Μακρίδου, 108). Μετρίας διατηρήσεως.

1061 α. — .ΧΑ — . . . ΙΗΛ = [ἀρ]χά(γγελος) [Γαβρ]ιήλ. Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἴστιμενος.

*Οπ. ΣΦΡΑ. — ΓΑΡΠΙΗ — ΕΙΜΙΤΟΥ — .ΕΟΛ. . . — . . . = Σφρα[γ]ι(ει) Γαβριὴλ[λ] εἰμὶ τοῦ . . . . .

0.024. (Συλ. Μακρίδου, 196). Μετρίας διατηρήσεως.

1062 α. — Προτομὴ ἀγίου.

*Οπ. ΟΜΩΝ. — ωCΦΡΑ — ΓΙΣΕ. . . — . . . = Ομων[ύ]-μω σφράγιζε . . . . .

0.016. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 118).

1062 β. — Θεοτόκος φέρουσα ἐν δίσκῳ τὸ βρέφος.

"Οπ. .φΡΑΓΙC — . . . ΑΙΘ — .Ο.Η — . ,

0,017. (Σ. Π. 1904-5, Α', 119).

1063 α. — Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης. Πέριξ Θεοτόκε βοήθει.

"Οπ. Προτομὴ ἀγίου Γεωργίου ἢ Δημητρίου. Ἐπιγραφὴ πέριξ
ἐφθαρμένη.

0,015. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 117).

1064 α. — ΜΗΡ—. . Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης, μετὰ τοῦ βρέ-
φους ἐν δίσκῳ. Ἐπιγραφὴ πέριξ ΝΩΤΗ. . . . .

"Οπ. . . ΑΘ. — . . . ΑΙΩ — . . . ΧΙΕΡ — .ΝΤ

0,021. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 110).

1065 α. — Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

"Οπ. + ΘΚΕ — RΘ. . . . — ΤΩCΩI — KΕΤΗ = + Θ(εο-
τόκ)ε β(οή)θ(ει) . . . . τῷ σῷ ἴκειη.

0,016. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 106).

1066 α. — Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

"Οπ. . . — .CPωΝΛ — . . . . — ΙΛΛ. .

0,012. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 109).

1067 α. — . . — ΘV Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

"Οπ. + ΘΚΕRΘ — ΘΕΟΔΩΡ. — . . . . — . . . = + Θ(εο-
τόκ)ε β(οή)θ(ει) Θεοδωρ. . . . .

0,016. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 111)

1068 α. — Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. + KΕRΘ — ΝΙΚΟΛΑΩ — . . . . — . . . . =
+ K(ύρι)ε β(οή)θ(ει) Νικολάω . . . . .
0,029. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 114).

1069 α. — ΘΓ. — ΔΓ Κιονηδὸν ἐκατέρωθεν πρότομῆς ἀγίου
Γεωργίου.

"Οπ. ΓΕΟ. — ΓΙΟΝ. . — ΜΑΚ. . — . . . = Γεό[ρ]γιον. . . .

0,016. (1904-5, ΚΓ', 31).

1070 α. — Προτομὴ ἀγίου.

*Οπ. .ΙΣΛ. — .ΚΩΜ. — .ΤΟΜ. — .

0.018. (1901-2, I', 68).

1071 α. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει, ἐν ταῖς γωνίαις τῷ—σῷ—δού—λῳ.

*Οπ. Β... — ΛΙΩΣ — ΕΠΙΣ. — .ΟΡ = *B[ασι]λίω*. . . . .

0.027. (Συλ. Μαζιδον, 107). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1072 α. — Ἐφθαρμένον ἔμπροσθεν.

*Οπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἐφθαρμένον.

0.026. (1901-2, I', 61).

1073 α. — Ἀετὸς (ῶς συνήθως) ἐν στεφάνῳ.

*Οπ. Ὄμοιώς.

0.019. (1901-2, I', 42). Κίβδηλον νεώτερον.

1074 α. — ΚΕΒΟ — ΗΘΗ

*Οπ. .ΗΛ — ΙCTP — ..

0.018 (1901-2, I', 77).

1075 α. — .Α. — ΤΑCΙ — ΟV = [*Av*]a[σ]ιασίον.

*Οπ. Ἐφθαρμένον.

0.021. (1901-2, I', 78).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σφραγίδια.

1175 β. — . . . — ΔΕC. Προτομὴ Λέοντος τοῦ Γ'.

"Οπ. Προτομὴ Κωνσταντίνου Ε' καὶ Λέοντος Δ'.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 23). Μετρίας διατηρήσεως.

1175 γ. — . . — ΧΑΗΛΕΣΙΛΕ Προτομὴ Μιχαὴλ Α' τοῦ Ραγκαβέ.

"Οπ. . . . SXRIS... Προτομὴ Ἰησοῦ.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 33). Μετρίας διατηρήσεως.

1182 α. — + ΑΛΕΞΙΔΕΙ. — . . . = + 'Αλέξι[ος δεσπ(ότης)].

Προτομὴ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ.

"Οπ. IC—XC Προτομὴ Χριστοῦ.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 2). Μετρίας διατηρήσεως.

1183 α. — ..Ι—ΔΕ.. Προτομὴ τοῦ αὐτοῦ.

"Οπ. IC—XC Προτομὴ Χριστοῦ.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 3). Μετρίας διατηρήσεως.

1183 β. — + ΑΛΕΞΙΖ—.ΗΡΙ[NH] 'Αλέξιος ὁ Κομνηνὸς καὶ Εἰρήνη ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἴσταμενοι φέροντες μέγαν ἐν τῷ μέσῳ κείμενον σταυρόν.

"Οπ. Ἀλέξιος καὶ ἄγιος τις φέροντες λάβαρον.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 5). Μετρίας διατηρήσεως.

1183 γ. — + ΑΛΕΞΙΔΕΙ. — . . . Προτομὴ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Εἰρήνης φερόντων σταυρόν.

"Οπ. IC-XC—. . . . Ἰησοῦς ἐν προτομῇ καὶ Ἀλέξιος φέροντες σταυρόν.

0,0 . (Συλ. Μακρίδου, 4). Μετρίας διατηρήσεως.

Χαλκᾶ σύμβολα.

1185 α. — + ΤΗΣ — .ΠΕΡΑΓΙ — ΑΣΘΚΟΥ = + $T_{\eta s}$
 [ν]περαγίας Θ(εοτό)κου

*Οπ. ΤΗΣ — ΑΧΕΙΡΟ — ΠΟΙΗΤΟΥ = $\tau_{\eta s}$ Ἀχειροποιήτου.

0,022 (Συλ. Μακρίδου, 500). Μετρίας διατηρήσεως. *Ετερον παρά Schlumberger Mélanges I σελ. 284.

1185 β. — + ΓΡΗ — ΓΟΡΙΩ — ΜΑΓΙC — ΤΡΩ = + Γρη-
 γορίω μαγίτρω

*Οπ. ΤΩΤΑ — ΡΩΝΙ — ΤΗ = $\tau_{\tilde{\eta}}$ Ταρωνίη.

0,017 (Συλ. Μακρίδου, 498). Μετρίας διατηρήσεως. *Ετερον παρά Schlumberger Mélanges I σελ. 309-310.

1185 γ. — ΜΗΡ—ΘΝ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

*Οπ. ΘΔΗΜ, — ΤΡΙΟ, Προτομὴ ἀγίου Δημητρίου.

0,021. (Συλλ. Μακρίδου, 499). Καλῆς διατηρήσεως. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Schlumberger Mélanges I σελ. 307.

Μολύβδινον σύμβολον.

1185 δ. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

*Οπ. *Ἀσημον.

0,017. (1901-2, Ι', 85).

Πῶμα ἀγγείου.

1185 ε. — Προτομὴ ἀνδρὸς (αὐτοκράτορος) φέροντος χλαιμύδα καὶ
 διάδημα, πρὸς δεξ. Ἐκατέρωθεν ἀνὰ εἰς μικρὸς σταυρός.

*Οπ. Κωνοειδῆς ἐπιφάνεια διαμπερὲς ἔχουσα.

0,020. (Συλ. Μακρίδου, 31). Καλῆς διατηρήσεως.

1185 ζ. — Πέταλλον ἄνευ διαμπεροῦς, φέρον ἐκατέρωθεν εὐθείαν
 προεξοχὴν διατέμνονταν αὐτὸς εἰς δύο ἥμικυκλα.

0,026. (Σ. Π. 1904-5, ΙΑ', 120).

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

1230. — . — ΧΑΗΛ Προτομὴ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

"Οπ. ΣΦΡ. — ΚΥΤ, . — ΣΟΥΜΤΡ. — ΚΩΝ = Σφρ[α-
γ](ις) Κυτ(ίον) (;) . . . μητρ[οπ](ολίτον) Κων(σταντίνον).

0,022. (Συλ. Μακρίδου, 22). Μετρίας διατηρήσεως.

1231. — Προτομὴ ἀγίου.

"Οπ. ΚΑΜ — ΕΡΚΙ — ΟΥ

0,020. (1901-2, I', 67).

1232. — + — ΤΟΝΘ — ΕΙΟΥ = + Τοῦ θείου

"Οπ. ΒΕ — ΑΤΙΟ — Υ = Βεατίου.

0,024 (Συλ. Μακρίδου, 117). Καλῆς διατηρήσεως.

1233. — . — ΛΜ. — .ΙΑС ΓΡΑ — ΦΗΝΙΚΗΦ — ΟΡΟΥ

"Οπ. ΣΤΙΧΟΥCΕ — ΧΙCHMA. — ΤΡΟΝΟΥCΕ —
ΠΤΟΥCΤVΠ — ΟVC

Αἱ ἐπιγραφαὶ ἀμφοτέρων τῶν ὅψεων ἀποτελοῦσι δύο τριμ. ίαι-
βικοὺς στίχους:

. . . . . . ιας [ῆ] γραφὴ Νικηφόρου
στίχους ἔχ<ε>ι σήμα[ν]ισον, οὐ σεπτοὺς τύπους.

0,031. (Συλλ. Μακρίδου, 374). Μετρίας διατηρήσεως

1234. — ΜΙ — ΧΛ Προτομὴ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

"Οπ. ΚΕΡ — .ΙΧΑΗΛ — ΠΑΘΑΡ. — ωCΙ. . . . = K(ύ-
ρι)ε β[(οή)θ(ει) Μ]ιχαήλ [σ]παθαρ[ί]φ. . . .

0,020. (Συλλ. Μακρίδου, 329). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1235. — ΘΝΙ — ΚΟΛ Προτομὴ ἀγίου Νικολάου.

"Οπ. + .ΕR,Θ, — ΤωCωΔ, — ΛΕΩΝΤ, — ΧΑΡΤΟΥ —
Λ,Ρ = + [K(ύρι)]ε β(οή)θ(ει) ιφ̄ οφ̄ δ(ούλφ) Λέωντ(ι) χαρτουλ(α)ρ(ιφ).

0,026. (Συλλ. Μακρίδου, 275) Μετρίας διατηρήσεως.

1236. — ΜΡ—Θ Προτομὴ Θεοτόκου δεομένης.

"Οπ. . . . — ΙΟΚΑΜ—ΑΤΗΡΩΝ—.ΕΣΚΕ—ΠΟΙC = ... ιο Καματηρόν [μ]ε σκέποις.

0,019. (Σ. Π. 1904-5, IA', 103).

1237. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = κύριον ὄνομα κτήτορος.

"Οπ. ΤΡΑ—ΚΤΕΥ—ΤΟΥ

0,021. (1901-2, I', 79) Κίβδηλον ἀλλὰ γενόμενον ἐκ μήτρας γνησίου.

1238. — "Ετερον ὁσαύτως χίβδηλον.

0,021. (1901-2, I', 80).

1239. — 'Αετὸς κατιωμένος.

"Οπ. Μονογράφημα ἐφθαρμένον ὅπερ ἵσως ἀναγνωστέον Θεοδώρου.

0,022. (Άκαδ. ἔτος 1901-2, I', 50). Κακῆς διατηρήσεως.

1240. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει.

"Οπ. Μονογράφημα = ὄνομα κτήτορος· Η[ΠΑ]Τ[ω] πέριξ.

0,026. (Σ. Π. 1905-6, Τ', 19). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1241. — 'Ομοίως ἔμπροσθεν.

"Οπ. Μονογράφημα = ὄνομα κτήτορος, ἵσως Νικήτα.

0,026. (Σ. Π. 1905-6, Τ', 18). Μετρίας διατηρήσεως.

1242. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει. Πέριξ τῷ σῷ δούλῳ.

"Οπ. ΕΠΙΦ.—. . . . —. . . . = 'Επιφ[ανείω]. . . . .

'Επιγραφὴ τετράστιχος ἔξιτηλος κατὰ τὸ πλεῖστον.

0,026. (Σ. Π. 1905-6, Τ', 20). Κακῆς διατηρήσεως.

1243. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοήθει.

"Οπ. Μονογράφημα = ὄνομα καὶ ἀξιώμα τοῦ κτήτορος.

0,019. (Άκαδ. ἔτος 1901-2, I', 90). Μετριωτάτης διατηρήσεως

1244. — Διπλοῦς σταυρὸς ἐφθαρμένος.

"Οπ. **ΚΕΒΟ** — **ΙΘΗΤ.** — **ΣΟΔΟΝΛ.** — **ΛΕΩ.** = *K(ύρι)ε βοϊθη τ[ῷ] σο δούλ[ῳ]* Λέο[n]ι.

0,020. (Ε. Σ. 13133). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1245. — Σταυροειδὲς μονογράφημα = Θεοτόκε βοϊθει.

"Οπ. + — **ΒΑΣΙΛ** — **ΕΙΟΒ** — +

0,017. (Σ. Π. 1899-1900, I', 84). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1246. — [ΜΗΡ] — **Θ[Ν]** Θεοτόκος δεομένη μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

"Οπ. . . ΚΟ — . . ΟΝ — **ΠΡΟ.ΑΡ** — . **ΕΝΕΚΕ** — Π. . C = [*Ni*]κό[λα]ον (;) πρό(εδρον) [Π]αρ[θ]ένε σκέπ[οι]ς. Τούμ. Ιαμβ.

0,019. (Ε. Σ. 13151). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1247. — Μ. — . . Προτομὴ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Πέριξ ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος.

"Οπ. **ΕΝΒ** — . . **ΒΚΕΗ**. — . . **ΙCAC**. — . . **COI**

0,021. ('Ακαδ. ἔτος 1901-2, ΛΔ', 213).

1248. — . ΘΝ. . — **ΛΑΟ** Προτομὴ ἄγίου Νικολάου.

"Οπ. + **ΚΕΡ** — **ΘΤΟ.Ο** — **ΔΟΒ. .** — **ΝΙΚΟ** — **ΛΑΟ** = *K(ύρι)ε β(οή)θ(ει) το [σ]ο δού[λῳ]* Νικολάο.

0,021. (Ε. Σ. 13141). Μετριωτάτης διατηρήσεως.

1249. — . **ΜΟΝ** — **HC**

"Οπ. **ΤΟΥ** . . . . .

0,020 ('Ακαδ. ἔτος 1901-2, I', 76) Κακῆς διατηρήσεως.

1250-1255. — "Εξ μολυβδόβουλα ὅλως ἐφθαρμένα.

(Α. Ε. 2581, 2540, 2676, 2681, 2718, 2806.)

1256-1257. — "Ετερα δύο ωσαύτως ἐφθαρμένα.

(Ε. Σ. 13159 καὶ 'Ακαδ. ἔτος 1896-7, ΙΗ', 6.)

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΑΩΝ¹

Α'. ΠΡΟΣΩΠΑ.

- 'Αδράμιος 1029
'Αδράμιος πρωτοσπαθάριος 513^α
'Αγάπιος 1128
'Αδριανός σπαθάριος 525.
'Αδριανός Δαλασσηνός 618.
'Αδριανός Κομηνός πρωτοσέβαστος 499
'Αθανάσιος 854^α, 854^β 854γ.
'Αθανάσιος πατρίκιος 454.
'Αθανάσιος σπαθάροκανδιδάτος 548γ.
Αιμολιανός νοτάριος 425.
'Ακινδυνός Καλαμαρᾶς 631, 632, 633
'Αλέξανδρος Καρδάσιλας νοελλίστιμος 418^α.
'Αλέξιος 967.
'Αλέξιος (Κομνηνός) 282γ. 1176, 1187.
'Αλῆς ὀστιάριος 448
'Αμωρᾶς πρωτονοτάριος 431^β.
'Αναστάσιος πρωτοσπαθάριος καὶ πατρίκιος 507.
'Αναστάσιος ὑπάτος 579.
'Ανδρέας ἀπὸ ἐπάρχων 356^α.
'Ανδρέας ἐπίσκοπος Αθηνῶν 56^α.
'Ανδρέας πατρίκιος 465.
'Ανδρέας πρεσβύτερος 265.

- 'Ανδρέας σπαθάριος 524^α.
'Ανδρόνικος 940^α, 949^α.
'Ανδρόνικος δεσπότης Παλαιολόγος 287, 288.
'Ανδρόνικος πατρίκιος 453^β.
'Ανδρόνικος πρωτοσπαθάριος, κριτής Βολεροῦ, Στρυμῶνος καὶ Θεσσαλονίκης 11.
'Ανδρόνικος Καππαδόκης 636^α.
'Ανδρόνικος Ὁπός ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ βέστης 297^α.
Αννα 1025, 1044, 1047.
Αννα Δούκινα σεβαστὴ 294.
Αννα Κομνηνοδόύκη 647.
Αννα Ρωμαία πρωτοκουροπαλάτισσα 385.
'Αντωνίνος 1052^α.
Antoninus 1052^α.
'Αντώνιος μητροπολίτης Σμύρνης 139.
'Αντώνιος μοναχός 261.
'Αντώνιος σπαθάροκανδιδάτος 537.
'Αντώνιος ὕπατος, κόμης 199^α.
'Απελάτης νοτάριος 420^α.
'Αριστόμαχος δρουγγάριος 191.
'Αρκάδιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Βοσπόρου 15.
'Αρσάκης πρωτοσπαθάριος, ἀσηκρήτις καὶ κριτής τοῦ Χαρσιανοῦ 155^α.

1. Αἱ παραπομπαὶ ἔγένοντο εἰς τοὺς αὖξοντας ἀριθμοὺς τοῦ καταλόγου. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν ἐν τοῖς ἑπτῆς τόμοις τῆς παρούσας Διεύθυνσί τῆς Νομισματ. Ἀρχαιολογίας: 1-52 τόμ. Ε' (1902) σελ. 149-164. — 53-185 τόμ. Ε' (1902) σελ. 189-228. — 186-340 τόμ. Γ' (1903) σελ. 49-88. — 341-479 τόμ. Γ' (1903) σελ. 333-364. — 480-550 τόμ. Ζ' (1904) σελ. 161-176. — 551-774 τόμ. Ζ' (1904) σελ. 255-310. — 775-1057 τόμ. Η' (1905) σελ. 53-102. — 1058-1199 (κατὰ λάθος μετὰ τὸν ἀριθμὸν 1191 ἀντὶ 1192 ἵποη 1162 μέχρι τοῦ 1199 ἀντὶ 1229) τόμ. Η' (1905) σελ. 195-222. — Συμπλήγωμα: 1^α-702^α τόμ. Θ' (1906) σελ. 61-146. — 703^α-1257 τόμ. Ι' (1907) σελ. 47-74.

- Άρταμάσδος; πατρίκιος καὶ κουροπαλάτης 382 α .
- Βασανίκιος σπαθάριος καὶ ἄρχων κόρτης 298.
- Βαδλουΐνος βεστάργης καὶ δούξ¹ Εδεσῆς 174.
- Βαλάντιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Καππαδοκίας 151.
- Βάνης πατρίκιος, σπαθάριος καὶ ὑπατος 577.
- Βαρδάνης ἀνθύπατος, πατρίκιος καὶ πρωτοσπαθάριος 296.
- Βαρδάνης ἀπὸ ἐπάρχων 358.
- Βαρδάνης πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς τῶν Βουκελλαρίων 162.
- Βάρδας ἀνθύπατος 297 γ .
- Βάρδας πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς 220.
- Βάρδας πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ τρικλίνου, ὑπατος, κριτὴς τοῦ βῆλου, νοτάριος 596.
- Βάρδας σπαθάριος 533.
- Βάρδας Ἐρωτικὸς 623 β .
- Βαρνάδας κουράτωρ Κύπρου 165.
- Βαρνάδας νοτάριος 420 β .
- Βάρος ὑπατος 557.
- Βασιλάκις πρωτοπόρος 483 β .
- Βασίλειος 841, 850, 940 γ , 974 α , 1016, 1034, 1060 α , 1071 α , 1073, 1162.
- Basilius 279.
- Basilius autoerector 280.
- Βασίλειος ἀνθύπατος, πατρίκιος καὶ πρωτοσπαθάριος 453 α .
- Βασίλειος βασιλικὸς βεστάρης 314 α .
- Βασίλειος διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ κουδουκλεῖστος 27 α .
- Βασίλειος ἐπίσκοπος Μαχνησίας Σιτέλου 131.
- Βασίλειος ἐπίσκοπος Προσάρτου 13.
- Βασίλειος ἐπίσκοπος Προυσιάδος 164.
- Βασίλειος κένσωρ, κριτὴς 371 β .
- Βασίλειος κύμης 197.
- Βασίλειος μητροπολίτης Κορίνθου 78.
- Βασίλειος πατριάρχης Ἀντιοχείας 171.
- Βασίλειος ποιμὴν Ἐρισσοῦ 85.
- Βασίλειος πρόδρομος, δούξ Εδεσητῶν 173.
- Βασίλειος πρωτοβεστάργης, κριτὴς τοῦ βῆλου καὶ τῶν Κινουρρωτῶν 142 α .
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος 506.
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος ἀπὸ ἐπάρχων 518 η .
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος, ἔξακτωρ καὶ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος 343 α .
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου 593.
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος καὶ δούξ Καλχέριας 116.
- Βασίλειος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν 147.
- Βασίλειος ῥαίκτωρ 489, 489 α .
- Βασίλειος σφρίζων 208 γ .
- Βασίλειος σπαθάριος 516, 523 β .
- Βασίλειος ὑπατος 561.
- Βασίλειος Δαρεστινός πρωτοκουροπαλάτης 389 α .
- Βασίλειος Ἐρωτικὸς κριτὴς Ἐλλάδος καὶ Πελοποννήσου 94 β .
- Βασίλειος Καμπτηρός, Καντακουζηνός σεστάτος 496 α .
- Βασίλειος Κόκκινος πρωτοσπαθάριος 514.
- Βασίλειος Λευκηδονίτης 654 α .
- Βασίλειος Λημόνης 654 α .
- Βασίλειος Λινήτης πρόδρομος 483 α .
- Βασίλειος Μαριάντης 658.
- Βασίλειος Μουρμούρης 663.
- Βεάτος 1049.
- Βλάστιος 912.
- Βλάστιος πρωτονοτάριος 427.
- Βόνος 784.
- Βόνος πατρίκιος 452 α .
- Βραδόνης ὑπατος 556.
- Γαέρηλη 1061 α , 1157.
- Γαέρηλη δρουγγάριος 193 α .
- Γαέρηλη πρωτοσπαθάριος καὶ κριτὴς Ἐλλάδος 51.
- Γαέρηλη Λιναδᾶς ῥαίκτωρ 488.
- Γενάριος 1164.
- Γενέσιος 1014.
- Γεράσιμος Πελακούδης 681.
- Γερμανός ἀπὸ ἐπάρχων 349.
- Γερμανός μητροπολίτης Θηρῶν 64.
- Γεωργίος 816 γ , 824, 827, 851, 859 β , 905 α , 930, 976 α , 978, 993, 1035, 1041, 1048, 1069 α , 1158.
- Γεώργιος ἀπὸ ἐπάρχων 358 α .

Γεώργιος ἀπὸ ὑπάτων 585.
 Γεώργιος ἀρχιεπίσκοπος 239.
 Γεώργιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρούμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης 22.
 Γεώργιος δοῦλος Νεαπόλεως 118.
 Γεώργιος μητροπολίτης Κορινθου 79.
 Γεώργιος μητροπολίτης Ρόδου 146.
 Γεώργιος μοναχὸς 259α.
 Γεώργιος πατρίκιος 450.
 Γεώργιος πατρίκιος καὶ γενικός λογοθέτης 406.
 Γεώργιος πατρίκιος καὶ μάγιστρος 408.
 Γεώργιος πρωτοκήταρχος 196.
 Γεώργιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Χερσόνησος 118α.
 Γεώργιος σπαθάριος καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος 41.
 Γεώργιος σεβαστός 493β.
 Γεώργιος σκριβων 208β.
 Γεώργιος σπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 437.
 Γεώργιος σπαθάριος, ὥπατος καὶ πρωτοντάρχιος τοῦ κρατουοῦ καὶ ἄγιος ἡμῶν βασιλέως 432.
 Γεώργιος στρατηγὸς 215.
 Γεώργιος στράτωρ 533α.
 Γεώργιος στυλίτης τῆς Χίου 100α.
 Γεώργιος ὥπατος 560.
 Γεώργιος Ἀτταλειώτης πρωτοσπαθάριος 519.
 Γεώργιος Δρόσος 623, 623α.
 Γεώργιος Εὐρόπολος πριμακῆρος 624.
 Γεώργιος Κάρανος 639.
 Γεώργιος Καραντηνός 640α.
 Γεώργιος Κιδυρραιώτης πρωτοπρόεδρος 476.
 Γεώργιος Κόκκινος πραγματευτὴς 468.
 Γεώργιος Πανάρετος 676.
 Γεώργιος Πλευρῆς 685.
 Γεώργιος Πολιτόπωλος βεστάρχης 308.
 Γεώργιος Χορδολίθες 700.
 Γιάννης 948β.
 Γιούνωρ ἀπὸ ὑπάτων 586α.
 Γρηγόριος 900, 939δ.

Γρηγόριος δρουγγάριος 189.
 Γρηγόριος μάγιστρος καὶ κατεπάνω 410α.
 Γρηγόριος μοναχὸς καὶ ἱγούμενος τοῦ Ἀγίου 253α.
 Γρηγόριος πρωτοσπαθάριος 502α.
 Γρηγόριος πρωτοσπαθάριος καίσταρχος καὶ ἄρχοντας τῶν κομματικῶν Θεσσαλονίκης 3.
 Γρηγόριος σιλεντιάριος καὶ τοῦ λογοθεσίου 501β.
 Γρηγόριος σπαθάριος 528.
 Γρηγόριος ὥπατος 561α, 570.
 Γρηγόριος ὥπατος καὶ σπαθάριος 523α.
 Γρηγόριος Ζαχαρίωτης λογαριαστὴς καὶ κουροπαλάτης 400β.
 Γρηγόριος Καματηρός πρωτοπρεσβύτερος Ηλεονονήσου καὶ Ελλάδος 94, 94α.
 Γρηγόριος Κιδυρραιώτης Ἰλλούστρος καὶ δικαστόλος (κριτής) 363α.
 Γρηγόριος Ταρανίτης μάγιστρος 1185β.
 Δαβίδ νοτάριος τοῦ οἰκιστικοῦ 435α.
 Δαβίδ ὥπατος 562β.
 Δαβίδ ὥπατος καὶ λογοθέτης 562α.
 Δάνη (?) διοικητὴς 352β.
 Δαργαστάριος ἄρχοντας Ελλάδος 49.
 Δανιὴλ σπαθαροκνήδηδάτος καὶ τουρμάχης 232.
 Δημήτριος 914, 915, 975ς, 975η, 984, 985.
 Δημήτριος ἀπὸ ἐπάρχουν 199α, 353.
 Δημήτριος διάκονος καὶ διδάσκαλος 246.
 Δημήτριος μητροπολίτης Κυζίου 122ι.
 Δημήτριος οἰκονόμος 264
 Δημήτριος πρωτοσπαθάριος 504α, 512α.
 Δημήτριος Βασιλικός 610α.
 Δημήτριος Δαιμονῆς 619.
 Δημήτριος Καλαμαρᾶς
 Δημήτριος Μαραπᾶς 657β.
 Δημήτριος Μαυροκαράκαλος 660α.
 Δημήτριος Πάρδος 678.
 Δοσίθεος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρούμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης 21.
 Δουλκίτιος (?) 951α.
 Δωρόθεος ἀπὸ ὑπάτων 582β.
 Δωρόθεος στρατηγός, σπαθάριος 530.

- Ειρηναῖος σπαθαροκανδιδᾶτος 557α.
 Εἰρηναῖος Ῥαδίνης πρωτοσπαθάριος 518.
 Εἰρηνικὸς ὑπάτος 556β.
 Εἰρήνη (Κομνηνή) 1176, 1187.
 Ἐλπιδηφόρος 955.
 Ἐμμανουὴλ 940, 1028.
 Ἐμμανουὴλ Ζιρίζης 625.
 Ἐπιφάνειος 835, 836, 894α, 908.
 Ἐπιφάνειος ἀπὸ ἐπάρχων 354
 Ἐπιφάνειος ἀστηράτις 301.
 Ἐπιφάνειος δρουγγάριος 193.
 Ἐπιφάνειος ἐπίσκοπος 249α
 Ἐπιφάνειος καγκελάριος 365, 366.
 Ἐπιφάνειος νοτάριος 428α.
 Ἐπιφάνειος πριμικῆριος καὶ σπαθάριος 472.
 Ἐπιφάνειος σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ τουρ-
 μάρχης 284.
 Ἐπιφάνειος Καματηρὸς ἔπαρχος καὶ πρέ-
 δρος 345.
 Εὐγένειος 909.
 Εὔδοξια 1092.
 Εὔδοξία μοναχὴ καὶ δούλη τῆς Ηεριδόξου
 184.
 Εὔδοξία σεβαστοκρατόρισσα 497.
 Εὔδυμος 959.
 Εὔδύμιος μητροπολίτης Ηέργης 143.
 Εὔμάθειος Φιλοκαλλῆς μάγιστρος 412
 Εὔπατέριος 852γ
 Εὔσταθιος 937, 1032.
 Εὔσταθιος σπαθαροκανδιδᾶτος 534.
 Εὔσταθιος Ειφίας πριμικῆριος καὶ κοιτω-
 νίτης 374.
 Εὔστάλης βασιλικὸς γαρτοφύλαξ 273.
 Εὔστρατιος Χαλκίτης πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ
 τοῦ Χρυσοτρικλίνου 595.
 Εὔτύχιος ἡγούμενος τῆς Νίας 100β.
 Ζάκουστος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς
 218.
 Ζαχαρίας 908ς, 1059.
 Ζωΐος ἐπίσκοπος 249γ.
 Ζώρκας (ἢ Ζωρκᾶς) κτήτωρ 400.
 Ἡλίας σπαθάριος 524.
 Ἡσαΐας 940β.
 Θεόγνωστος κανδιδᾶτος καὶ κριτὴς 393.
- Θεόγνωστος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Θεσ-
 σαλονίκης 8α, 8β.
 Θεόγνωστος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς
 τῆς Σάμου 134α.
 Θεόγνωστος σπαθάριος 526α.
 Θεοδόσιος 257.
 Θεοδόσιος 952α.
 Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Κορώνης 88, 89.
 Θεοδόσιος κομμαρικάριος 375.
 Θεοδόσιος μητροπολίτης 259.
 Θεοδόσιος μοναχὸς ὁ Μαμολίτης 260α.
 Θεοδόσιος πατρίκιος, πριμικῆριος, πρωτο-
 σπαθάριος καὶ ἐπὶ τοῦ γρυποτρικλίνου
 593α.
 Θεοδόσιος σκρινιάριος 208δ.
 Θεοδόσιος σπαθαροκανδιδᾶτος 540.
 Θεοδόσιος σύγκελλος καὶ σακελλάριος 489β.
 Θεοδόσιος ὑπάτος 573, 578.
 Θεοδόσιος ὑπάτος, κύρης τῶν βασιλικῶν
 ὅθρίων 206β.
 Θεόδοτος 791, 846.
 Θεόδοτος ἐκ προσώπου 486.
 Θεόδοτος ὑπάτος 556γ.
 Θεόδωρος 789, 808, 821ς, 831, 850α,
 852γ, 855β, 892β, 901, 908α, 948, 970,
 972, 975δ, 1053, 1060, 1067α.
 Θεόδωρος ἀπὸ ἐπάρχων 356.
 Θεόδωρος ἀπὸ ὑπάτων 583, 587.
 Θεόδωρος ἀρχιεπίσκοπος Κύρρου 166, 166x.
 Θεόδωρος διστάπατος 327α.
 Θεόδωρος δούκης Ἐλλάδος 39.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Αἰγίνης 62, 62α.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ἀργους 82.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Κορώνης 88α.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Λακεδαιμονίας 84.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Μεθώνης 92, 93.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Πανίου 31α.
 Θεόδωρος ἐπίσκοπος Χαλκίδος 68α.
 Θεόδωρος ἡγούμενος τῶν Στουδίτῶν 28.
 Θεόδωρος ἰλλούστριος 362β.
 Θεόδωρος καγκελάριος 367.
 Θεόδωρος κανδιδᾶτος 369β.
 Θεόδωρος κληρικὸς τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
 σίας 26.

- Θεόδωρος κόμης 200.
 Θεόδωρος κόμης καὶ τὸν δεῆσεων 323α.
 Θεόδωρος κουνικουλάρχος; 378γ.
 Θεόδωρος μητροπολίτης Λαρισίεις τῆς μεγάλης 133.
 Θεόδωρος νοτάριος 426
 Θεόδωρος παλατίνος 448α.
 Θεόδωρος πατριάρχης Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας 170.
 Θεόδωρος πατρίκιος 450β, 451β.
 Θεόδωρος πατρίκιος καὶ στρατηγός 211, 211δ.
 Θεόδωρος ποιμὴν Σερρῶν 33.
 Θεόδωρος πρεσβύτερος 267.
 Θεόδωρος πρέσβυτος 483δ.
 Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος 502δ, 504, 504ε, 518α.
 Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 441, 443α.
 Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου 94α.
 Θεόδωρος σαρίζων 208α.
 Θεόδωρος σπαθάριος καὶ κόμης τῆς κόρτης 205.
 Θεόδωρος σπαθάριος, μέγας γραπτούλαρχος τοῦ γενικοῦ λογοθεσίου, κριτής ἐπὶ τοῦ Ἱπποδρόμου, Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος ὁ ἐπὶ τῶν δεῆσεων 402.
 Θεόδωρος σπαθαροκανδιδᾶς; 535.
 Θεόδωρος σπαθαροκανδιδᾶς ἐπὶ τῶν ἡγα...
 Θεόδωρος στρατηλάτης 210.
 Θεόδωρος ὑπάτος 575.
 Θεόδωρος Ἀγιο.... μάγιστρος 410ε.
 Θεόδωρος Ἄδρασθρός 600.
 Θεόδωρος Ἀντιοχίτης πρωτοπρόεδρος 475.
 Θεόδωρος Βάρδας 610.
 Θεόδωρος Βερμηώτης 611.
 Θεόδωρος Δαρατινός σεβαστός 493γ.
 Θεόδωρος Θεοδοσίουλος σεβαστός καὶ ἐπαρχος 346.
 Θεόδωρος Καρμαλίκης πρωτοσπαθάριος, ὑπάτος καὶ βεστιαρίτης 640γ.
 Θεόδωρος Λάσκαρις ὁ βασιλεὺς 286.
- Θεόδωρος Μαυρικῖς 659.
 Θεόδωρος Μελίας ταξιάρχης καὶ κανδιδᾶς 224α.
 Θεόδωρος Μεσσαρίτης 661α.
 Θεόδωρος Μιχρός 662α.
 Θεόδωρος Μονομάχος μάγιστρος 410.
 Θεόδωρος Σμύρνος πρωτοπρόεδρος καὶ κοινίσταρ 372.
 Θεόδωρος Τέρτης (;) 1112.
 Θεόδωρος Χατζίνης 699.
 Θεόδωρος Δούκαινας ἡ Παλαιολογίνα 284, 285.
 Θεόδωρος Κομνηνή
 Θεόκτιστος πατρίκιος 122.
 Θεόκτιστος πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 440α.
 Θεόπεμπτος ἐπίσκοπος Λακεδαιμονίας 85.
 Θεοφάνης βασιλικὸς καρίκης 371α.
 Θεοφάνης μάγιστρος 411.
 Θεοφάνης νοτάριος 434.
 Θεοφάνης πατρίκιος καὶ πρωτοσπαθάριος 502.
 Θεοφάνης πρεμικήριος τῶν ταβουλαρίων 475α.
 Θεοφάνης πρωτοσπαθάριος 518ς.
 Θεοφάνης πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς κοιμητηρίαριος 376α.
 Θεοφάνης σπαθάριος 533γ.
 Θεοφάνης σπαθαροκανδιδᾶς καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 431γ.
 Θεοφάνων δούκιστα 1042.
 Θεοφίλος 967α.
 Θεοφίλος πρωτοσπαθάριος 511.
 Θεοφίλος σπαθάριος καὶ στρατηγός 213.
 Θεοφύλακτος 893, 912α, 925, 965.
 Θεοφύλακτος ἐπίσκοπος Ἀδρανίας 179α.
 Θεοφύλακτος ἐπίσκοπος Σινώπης 158β.
 Θεοφύλακτος ἐπίσκοπος Τράλλεων 139β.
 Θεοφύλακτος νοτάριος 430.
 Θεοφύλακτος πραγματευτής 469.
 Θεοφύλακτος πρωτοσπαθάριος 517.
 Θεοφύλακτος σπαθάριος καὶ ἔργων τοῦ βασιλικοῦ ἀρμαμένου 186.
 Θεοφύλακτος στρατηγός 211γ, 216.
 Θεοφύλακτος ὑπάτος 564α.

- Θεοφύλακτος ὑπάτος καὶ διοικητὴς τῶν ἐπαρχιῶν 326^α.
- Θεοφύλακτος Δαλασσηνὸς 618^α.
- Θεογάριστος Ἰλλούστριος 363, 364.
- Θωμᾶς 822, 964, 1018^α.
- Θωμᾶς διούπατος 588^β.
- Θωμᾶς πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Ἱερογούνης 175.
- Θωμᾶς Ἀρτεδάνειος πριμικήριος 474.
- Ιάκωβος ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης 8^ε.
- Ιγνάτιος ἀπὸ ἐπάρχιων 352.
- Ιγνάτιος μητροπολίτης Κυζίκου 122^α.
- Ιγνάτιος μητροπολίτης Νικομηδίας 122^α.
- Ιγνάτιος μοναχὸς 261^α.
- Ιγνάτιος Κληταρίης μοναχὸς 260^β.
- Ιλαρίων πρωτοσπαθάριος καὶ ἄρχοντος Βαγενίταις 105.
- Ιλλάριος ὑπάτος 567.
- Ιμέριος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν καὶ πρωτονοτάριος Παφλαγωνίας 159.
- Ιουλιανὸς μητροπολίτης Σελεύκειας 17.
- Ιουλιανὸς ὑπάτος 562
- Ιούνωρ στρατηλάχτης 210^α.
- Ισαάκιος 975^α.
- Ισαάκιος δεσπότης ὁ Κομνηνός 289.
- Ισαὰκ ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Ἐφέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσῃς Ἀσίας 136^α.
- Ισιδώρος 882.
- Ισιδώρος κομμαρκάριος Ἑλλάδος 37.
- Ισιδώρος στρατηλάχτης 209^β.
- Ισιδώρος στράτιορος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 437^α.
- Ιωάννης 775^α, 793, 804, 806, 807, 816, 816^α, 821^α, 826, 837, 839, 848, 891, 896, 913, 917, 920, 932, 939, 939^α, 839^β, 951, 956, 958, 971^α, 977, 993^α, 1011, 1012, 1027, 1051, 1051^α, 1083, 1102, 1153.
- Ιωάννης ἀπὸ ἐπάρχιων καὶ γαρουλάριος 588.
- Ιωάννης ἀρχιεπίσκοπος 240, 241.
- Ιωάννης ἀρχιεπίσκοπος Δυρραχίου 108.
- Ιωάννης ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης 18, 18^α.
- Ιωάννης ἀσηκρήτις τῆς Νέοδης (ἢ Κέρδης) 303.
- Ιωάννης βασιλικὸς ἀσηκρήτις 302.
- Ιωάννης βασιλικὸς βεστήτωρ καὶ γαρουλάριος Παφλαγωνίας 159^α.
- Ιωάννης βασιλικὸς κουβικουλάριος 378, 379.
- Ιωάννης διάκονος καὶ πρωτέεδικος 247^α.
- Ιωάννης διοικητὴς καὶ κομμαρκάριος Θεσσαλονίκης 3^α.
- Ιωάννης δρουγγάριος 194.
- Ιωάννης εἰδικός 342.
- Ιωάννης ἄπαρχος 1187.
- Ιωάννης ἐπίσκοπος 250.
- Ιωάννης ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν 56.
- Ιωάννης ἐπίσκοπος Κορώνης 90.
- Ιωάννης illustrius 362^α.
- Ιωάννης ἰλλούστριος καὶ ἀνόνυμος 195.
- Ιωάννης καὶ Θωμᾶς ἐργαστηριάρχαι καὶ ἄρχοντες 361.
- Ιωάννης κύμης τῆς κόρτης 204.
- Ιωάννης κομμαρκάριος καὶ ἀδυνητός Θεσσαλονίκης 4.
- Ιωάννης κουροπαλάχτης 387^β.
- Ιωάννης κριτής 395^α.
- Ιωάννης κριτής καὶ λογαριαστὴς τοῦ βεστιαρίου 400^α.
- Ιωάννης μητροπολίτης Σάρδεων 132.
- Ιωάννης μοναχὸς καὶ καθηγουμένος Σάρκηνῆς 28^α.
- Ιωάννης νέος ἕνοδόχος 436.
- Ιωάννης ὄριαρίτης Σμύρνης 138.
- Ιωάννης ὄστιάριος 447.
- Ιωάννης παρακοιμόμενος 448^β.
- Ιωάννης πατρίκιος 449^α.
- Ιωάννης πατρίκιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Θράκης 14^α.
- Ιωάννης πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Λογγοθαρδίας 115.
- Ιωάννης ποιμὴν Πανίου 31^γ.
- Ιωάννης πρεπόσιτος 470.
- Ιωάννης πριμικήριος 471.
- Ιωάννης πρόδερμος λογοθέτης τοῦ δρόμου καὶ στρατηγός τῶν..... 407^α.

- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος 503, 518γ, 515.
1165.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ γρυποτερικλίνου 597β.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ γρυποτερικλίνου καὶ θεσμοφύλαξ 598α.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 439.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Ἐλλάδος 46
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος, κριτὴς καὶ μυστογράφος 397.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος, νοτάριος 518δ.
- 'Ιωάννης πρωτοσπαθάριος, ὑπατος 598α.
- 'Ιωάννης σεβαστός καὶ μέγας δομέστικος 492α.
- 'Ιωάννης secretis 301α.
- 'Ιωάννης σπαθάριος 520, 522.
- 'Ιωάννης σπαθάριος, ἐπὶ τοῦ γρυποτερικλίνου, ἔξακτωρ 597α.
- 'Ιωάννης σπαθάριος καὶ κύμης τῆς λαμπίας 206.
- 'Ιωάννης σπαθάριος, κένσωρ καὶ ἀναγραφεὺς τῶν Θρακησίων 130
- 'Ιωάννης σπαθαροκανδιδάτος 548β.
- 'Ιωάννης σπαθαροκανδιδάτος, ἀσηκρύτις καὶ χριτὴς Ἱερέως 177α.
- 'Ιωάννης στρατηλάτης 209α, 209ε.
- 'Ιωάννης τεθουλάριος Ἀβδόν 554.
- 'Ιωάννης ὕπατος 559, 561β, 563, 564, 566.
- 'Ιωάννης ὕπατος καὶ σπαθάριος 524α
- 'Ιωάννης Ἀλολ.ος (;) σεβαστός 495
- 'Ιωάννης Ἀνεμᾶς 601β.
- 'Ιωάννης Ἀρεῖ.... κουροπαλάτης 387α.
- 'Ιωάννης Ἀσάννιος 608
- 'Ιωάννης Αὐληνός 609β.
- 'Ιωάννης Βλαχερνίσης, πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ γρυποτερικλίνου καὶ μυστολέκτης 598β.
- 'Ιωάννης Δούκας σεβαστός 492γ.
- 'Ιωάννης Ζερδός 224α.
- 'Ιωάννης Καραδίτης 638.
- 'Ιωάννης Καραντηνός 640, 640β.
- 'Ιωάννης Καριανίτης 643.
- 'Ιωάννης Κατάκαλος σπαθάριος καὶ ταγματούλαξ 645.
- 'Ιωάννης Κομηνὸς κουροπαλάτης 386.
- 'Ιωάννης Κριθαρᾶς 649.
- 'Ιωάννης Κριτόποιλος 649α.
- 'Ιωάννης Κυριώτης 650α.
- 'Ιωάννης Λαμψιώτης 652.
- 'Ιωάννης Μαχρεμβούλιτης δρουγγάριος τῆς βίγλας 194α.
- 'Ιωάννης Μαλεσῆς κουροπαλάτης 382β.
- 'Ιωάννης Μουσῆς (ἢ ίωας Μουσηλέμ) πατρίκιος καὶ νοτάριος τοῦ βασιλέως 432α.
- 'Ιωάννης Ναρσίτης 667.
- 'Ιωάννης Παγωμένος
- 'Ιωάννης Παροίτης 679.
- 'Ιωάννης Πεδιάσιμος 680.
- 'Ιωάννης Ριζινός 686.
- 'Ιωάννης Σαρακινόπουλος 687.
- 'Ιωάννης Σπανός σπαθαροκανδιδάτος 545.
- 'Ιωάννης Ταρχανιώτης 692.
- 'Ιωάννης Τριακοντάξιος κουροπαλάτης 391.
- 'Ιωάννης Τι.....τα.. κουροπαλάτης 891α.
- 'Ιωάννης Χρύσανθος 701.
- 'Ιωὴλ Γαλάτων μοναχὸς 262, 262α.
- 'Ιωσήφ Βρυέννης 612α.
- 'Ιωσήφ Βρυέννιος σεβαστός 613.
- 'Ιωσήφ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως 22α.
- Καλλίνικος τοποτηρητής 227α.
- Κάλλιστος κανοδιδάτος 369α.
- Carellus candidatus 368.
- Κατυρίων (;) Κατετάλδος 644.
- Κομητᾶς ἐπίσκοπος 249α.
- Κοντός (;) πρωτοσπαθάριος 594δ.
- Constantinos 275δ, 278γ.
- Constantinos Δεσποτίς 280α.
- Constantius 279.
- Κόνων τουρμάρχης 231.
- Κόνων ὕπατος 886.
- Κοσμᾶς ἀρχιεπίσκοπος 242.
- Κοσμᾶς ἀρχιεπίσκοπος Ἀρεῖης 160.
- Κοσμᾶς ἀρχιεπίσκοπος Κεραύνων 113.
- Κοσμᾶς ἀσηκρύτις 303α.

- Κοσμᾶς ἔπαρχος 1188.
 Κοσμᾶς Ἰλλούστριος 362γ, 362δ.
 Κοσμᾶς μητροπολίτης Νέων Πατρῶν 67.
 Κοσμᾶς μητροπολίτης Ταρσοῦ 148.
 Κοσμᾶς σιλεντιάριος 501γ.
 Κοσμᾶς σπαθαροκανδιδᾶτος 535α.
 Κοσμᾶς Μακροπόδαρος σπαθαροκανδιδᾶτος 657.
 Κύριλλος 1010.
 Κύριλλος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλ. 23.
 Κυριακός πρωτοκουβικουλάριος 378δ.
 Κυριακός πρωτοσπαθάριος 518ζ.
 Κωνσταντῖνος 829, 923, 939ε, 939ζ, 941,
 943, 948γ, 960, 966, 972α, 973α, 975α,
 975β, 993β, 1017α, 1019, 1020, 1026,
 1036, 1045, 1114.
 Κωνσταντῖνος ἀπὸ ἐπάρχων 349α.
 Κωνσταντῖνος ἀπὸ ὑπάτων 582α.
 Κωνσταντῖνος ἄρχων καὶ κομμερκιάριος 377.
 Κωνσταντῖνος ἀσηκρήτης 302α, 305.
 Κωνσταντῖνος βασιλικός νοτάριος 435.
 Κωνσταντῖνος βεστάργης 309.
 Κωνσταντῖνος βεστάργητοι Ἀγ. "Ορους 9.
 Κωνσταντῖνος γενικός κουμμερκιάριος 375α.
 Κωνσταντῖνος δεσπότης 294α.
 Κωνσταντῖνος δομέστικος καὶ πατρίκιος 461.
 Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Κορώνης 91.
 Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Πάρου 104.
 Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Ὦρεοῦ 69, 70.
 Κωνσταντῖνος κανδιδᾶτος, κομμερκιάριος
 καὶ πρωτονοτάριος Θεσσαλονίκης 4α.
 Κωνσταντῖνος κουδουκλείσιος καὶ κόμης 201.
 Κωνσταντῖνος μάγιστρος, βέστης, χριτῆς
 τοῦ βῆλου καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ 155β.
 Κωνσταντῖνος μετρητὴς 414β.
 Κωνσταντῖνος μητροπολίτης Θηρῶν.
 Κωνσταντῖνος μητροπολίτης Κερκύρας 114.
 Κωνσταντῖνος μητροπολίτης Κιτίου (;) 1230.
 Κωνσταντῖνος μητροπολίτης Σμύρνης 139α.
 Κωνσταντῖνος ὁ τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς
 Χίων 99.
 Κωνσταντῖνος πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως 17α.
- Κωνσταντῖνος πατρίκιος 451δ.
 Κωνσταντῖνος πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος
 508.
 Κωνσταντῖνος πριμικήριος 473.
 Κωνσταντῖνος πριμικήριος, βασιλικὸς ὄστιά-
 ριος καὶ γενικὸς λογοθέτης 408α.
 Κωνσταντῖνος πριμικήριος, ὑπατος καὶ ἀνα-
 γραφεὺς Βουλγαρίας 119.
 Κωνσταντῖνος πρόεδρος, εἰδικὸς Μυτηλίνης
 341.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ χρυ-
 σοτριλίνου καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου
 592α.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τῶν οἰ-
 κιακῶν, κριτῆς τῆς Θράκης 14β.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος καὶ ἀναγρα-
 φεὺς τοῦ Χαρσιανοῦ 155.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος καὶ ἔπαρχος
 Πόλεως 16.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν
 οἰκιακῶν 439α.
 Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος. πανυπερσέ-
 βαστος 498γ.
 Κωνσταντῖνος σπαθάριος 521.
 Κωνσταντῖνος σπαθάριος καὶ δρουγγάριος
 190.
 Κωνσταντῖνος σπαθάριος καὶ στρατηγὸς
 Δυρραχίου 106, 107.
 Κωνσταντῖνος σπαθάριος καὶ τουρμάρχης
 230.
 Κωνσταντῖνος σπαθαροκανδιδᾶτος, ἄρχων
 543.
 Κωνσταντῖνος σπαθαροκουβικουλάριος 548α.
 Κωνσταντῖνος στρατηλάτης 209δ.
 Κωνσταντῖνος στράτωρ 549, 549β.
 Κωνσταντῖνος ὑπατος καὶ χαρτουλάριος τοῦ
 γενικοῦ λογοθεσίου 401.
 Κωνσταντῖνος Ἀδρόνους μοναχὸς 601.
 Κωνσταντῖνος Ἀλωπός πρωτονοβελλίσμος
 418.
 Κωνσταντῖνος Ἀντιοχίτης 604.
 Κωνσταντῖνος Ἀργυρόπιολος μάγιστρος καὶ
 στρατηγὸς τῆς Σάμου 134.
 Κωνσταντῖνος Βου..ος πρύεδρος 482α.

- Κωνσταντίνος Βρίγγας σύμπονος 553β.
 Κωνσταντίνος Γρεβλᾶς 617.
 Κωνσταντίνος Δαλασσηγός ὁ Δούκας 618β.
 Κωνσταντίνος Δούκας βασιλεὺς 281, 281α.
 Κωνσταντίνος Δούκας πρωτοπρόεδρος 477.
 Κωνσταντίνος Δούκας σεβαστός 492δ.
 Κωνσταντίνος Δούκας Παλαιολόγος δεσπότης 622γ.
 Κωνσταντίνος Θεοδωρόκυρος πατρίκιος 462.
 Κωνσταντίνος Καταπονίτης 644α.
 Κωνσταντίνος Κρατερός ἀνθύπατος πατρίκιος 648α.
 Κωνσταντίνος Λαζᾶς πρωτοσπαθάριος 651.
 Κωνσταντίνος Μελίας μέγας ἐπισκοπήτης 360.
 Κωνσταντίνος Μελισσινός 661α.
 Κωνσταντίνος Μητροπολιτανός πρόεδρος 482.
 Κωνσταντίνος Μουστακᾶς 664.
 Κωνσταντίνος Παχομένος 660α.
 Κωνσταντίνος Πεπαγωμένος σπαθαροκουνικούλαριος 669.
 Κωνσταντίνος Πετραγωνίτης 683.
 Κωνσταντίνος Ρογγέριος σεβαστός 493α.
 Κωνσταντίνος Σκληρός βεστάργης καὶ χρητῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας 32.
 Κωνσταντίνος Τορνίκης σεβαστός 492.
 Κωνσταντίνος Φιολίτης 695.
 Κωνσταντίνος Χρυσοβαλανητῆς πρωτοπαθάριος κρητῆς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου βεστιάριος καὶ ἔξακτορ 399α.
 Λαχυτανής 653α.
 Λεόντιος 852α, 947.
 Λεόντιος ἀπὸ ἐπάρχων 359.
 Λεόντιος κουβικουλάριος καὶ βασιλικός γραπτούλαριος 591.
 Λεύκιος 1166.
 Λέων 933α, 940β, 898, 969γ, 1016α.
 Leon 27δ.
 Λέων ἀκόλουθος 238.
 Λέων διάκονος 245.
 Λέων διάκονος βασιλικός σκευοφύλακ 244α.
 Λέων διάκονος καὶ ὑπομηματογράφος 272.
 Λέων ἐκ προσώπου 484.
 Λέων ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν 56β.
- Λέων ἐπίσκοπος Δαλιστάνδου 144.
 Λέων ἐπίσκοπος Προυσιάδος 163.
 Λέων ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος 373.
 Λέων ἡγούμενος 253.
 Λέων κανδιδᾶτος 370.
 Λέων κληρικός 25δα.
 Λέων κομμερικάριος καὶ ἀνδικός ε' Θεσσαλονίκης 5.
 Λέων κομμερικάριος Νικαίας 122δ.
 Λέων κουροπαλάτης 383.
 Λέων λογοθέτης τοῦ πρωτοπροΐου 407β.
 Λέων μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ σύγκειλος 59.
 Λέων νοτάριος 422, 423, 428α.
 Λέων νοτάριος Χαλδίας 158.
 Λέων πατρίκιος 457.
 Λέων πατρίκιος καὶ στρατηγός Σικελίας 114α.
 Λέων (.) πατρίκιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός 212.
 Λέων πρωμαχήριος ἐπὶ τῶν τραπεζῶν καὶ βεστάργης 55δ.
 Λέων πρόεδρος (=ἐπίσκοπος) Τυάνων 153.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ κλεισουράρχης Σελευκίας 147.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Ἐλλάδος 45.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Θεσσαλονίκης 8.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Πελοποννήσου 72.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός τοῦ Αἰγαίου πελάγους 98.
 Λέων πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγός Χερσονήσου 121.
 Λέων πρωτοσπαθάριος κανδιδᾶτος καὶ γραπτούλαριος 504γ.
 Λέων σεβαστοφόρος πρωτοδέστης τοῦ φιλογράφου δεσπότου 498α.
 Λέων σπαθάριος 523, 527α.
 Λέων σπαθάριος καὶ κομμερικάριος 376.
 Λέων σπαθάριος καὶ κομμερικάριος Θεσσαλονίκης 6.
 Λέων σπαθάριος καὶ κομμερικάριος Χαλδίας 156.

Λέων σπαθάριος καὶ αριτής τοῦ βήλου, ἔξακτωρ καὶ μέγας κουράτωρ τῶν δέκαν 444.
 Λέων σπαθάριος καὶ μέγας κουράτωρ τοῦ βασιλικοῦ οίκου τῶν Μαγγάνων 30.
 Λέων σπαθάριος καὶ στρατηγός Κεφαλληνίας 109.
 Λέων σπαθάριος καὶ στρατηγός τῶν Βουτελαρίων 162α.
 Λέων σπαθάριος καὶ τουρμάρχης 526.
 Λέων σπαθαροκανδιδάτος 536α.
 Λέων σπαθαροκανδιδάτος καὶ κύμης 200α.
 Λέων στράτωρ 549α, 553.
 Λέων σύγκελλος 271.
 Λέων τοποτηρηγῆς 226
 Λέων τουρμάρχης 235.
 Λέων ὑπατος 557α.
 Λέων ὑπατος καὶ πρωτονοτάριος Χαλδίας 157.
 Λέων ὑπατος, σπαθάριος 565α.
 Λέων ὑπατος, σπαθάριος καὶ ἔπαρχος Θεσσαλονίκης 81.
 Λέων φύλαξ 587α.
 Λέων Ἀγιογριστοφορίτης πρωτοσπαθάριος καὶ κομμερκιάριος 377α.
 Λέων Ἀλωπός 601α.
 Λέων Βατάτζης 610β.
 Λέων Βουνερῆς (ἢ Κουνερῆς) πατρίκιος 611α.
 Λέων Γηράρδος σεβαστός 494.
 Λέων Δροσινός 629γ.
 Λέων Ἰκανάτος 629α.
 Λέων Κουλούκας 648.
 Λέων Λιθοκαστρίτης 655
 Λέων Λουλούκης πατρίκιος 456.
 Λέων Μετών σπαθαροβεστιαρίτης 319β.
 Λέων Μωρόκανος 666.
 Λέων Πάμφυλος 671, 672, 673, 674, 675.
 Λέων Πεπανός 682.
 Λέων Πιρωνίτης 684.
 Λέων Σγουρός σεβαστούπερτατος 498.
 Λέων Χαμάρετος 697, 698.
 Λογγίνος μητροπολίτης 258
 Λουκᾶς 830.
 Λουκᾶς ἐπίσκοπος Εύριπου 68.
 Λουκᾶς μοναχὸς 260δ.

Λύκαστος σπαθάριος καὶ ἀναγραφεὺς Πελοποννήσου 76.
 Μανουὴλ 783.
 Μανουὴλ πατρίκιος καὶ δομέστικος τῶν βασιλικῶν σχολῶν 187α.
 Μανουὴλ Ἀτταλειάτης 609α.
 Μανουὴλ Γρανάτος βεστιαρίτης 319α.
 Μανουὴλ Διμύρης σεβαστός 491, 622.
 Μανουὴλ Θεοτόκος 627.
 Μανουὴλ Καμύτζης Κομνηνοδούκας πρωτοστράτωρ 637.
 Μανουὴλ Κομνηνός πρόεδρος 647α.
 Μανουὴλ Ταζάκης 691.
 Μαρία θυγάτηρ τοῦ Ἀνιώτου 603α.
 Μαρία πρωτοσπαθαρία καὶ στρατήγισσα 1046.
 Μαρία σεβαστὴ 292.
 Μαρία Μακρεμβολίτισσα, κουροπαλάτισσα 382.
 Μαριανὸς 908β.
 Μαριανὸς πατρίκιος καὶ στρατηγός 452.
 Μαριανὸς πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 438α.
 Μαρινός ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητῆς 586.
 Μαρινός ὑπατος, σπαθάριος 565.
 Μαρτύριος 906.
 Μασγὰδ σπαθάριος 533ε.
 Μαυριανὸς ἀπὸ ἐπάρχων 355α.
 Μελέτιος μοναχὸς 262γ
 Μενέθιος στρατηλάτης 209γ.
 Μηνᾶς 1007.
 Μιγαὴλ 938, 998α, 989, 992, 1015, 1018, 1030, 1082, 1091, 1104.
 Μιγαὴλ ἀνθύπατος, πατρίκιος καὶ ἔπαρχος 297.
 Μιγαὴλ ἀσηκρῆτις 305α.
 Μιγαὴλ βασιλικὸς μανδάτωρ 414α.
 Μιγαὴλ βασιλικὸς ὄστιάριος καὶ χριτής Ἑλλάδος 52.
 Μιγαὴλ διάκονος 247.
 Μιγαὴλ διάκονος, κουδουκλείσιος καὶ σκευοφύλαξ 268.
 Μιγαὴλ διοικητῆς 325α.
 Μιγαὴλ ἐπίσκοπος Ἐρυθρῆς 137.

- Μιγαήλ ἐπίσκοπος Καμουλαινῶν 154.
 Μιγαήλ ἐπίσκοπος Σάμου 140.
 Μιγαήλ ἐπίσκοπος Ὡρεῶν 70α.
 Μιγαήλ κανδιδᾶτος καὶ . . . τῶν ἑλεοφυτῶν
369γ.
 Μιγαήλ κουδουκλείσιος 256.
 Μιγαήλ κουροπαλάτης καὶ κριτῆς 392.
 Μιγαήλ μάγιστρος 410δ.
 Μιγαήλ μητροπολίτης Εύγαλτων 152, 152α.
 Μιγαήλ μητροπολίτης Καρίας 172.
 Μιγαήλ νεόρυτος 263.
 Μιγαήλ νοτάριος 420.
 Μιγαήλ πατρίκιος 816, 904.
 Μιγαήλ πατρίκιος, ἀνθύπατος, βέστης, βε-
στάρχης καὶ στρατιωτικὸς λογοθέτης 220α.
 Μιγαήλ πατρίκιος πρωτοσπαθάριος 451γ.
 Μιγαήλ πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος καὶ
στρατηγὸς τῶν Θρακησίων 125.
 Μιγαήλ πριμικήριος 472α.
 Μιγαήλ πρόεδρος 483γ.
 Μιγαήλ πρωτονοτάριος 431α.
 Μιγαήλ πρωτοπρόεδρος, κριτῆς 396.
 Μιγαήλ πρωτοπρόεδρος, ἔπαρχος καὶ μα-
στικὸς 415.
 Μιγαήλ πρωτοσπαθάριος 502β, 502ε.
 Μιγαήλ πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκια-
κῶν 443.
 Μιγαήλ σεβαστὸς 493.
 Μιγαήλ σεβαστὸς ὁ τοῦ Δούκα 290.
 Μιγαήλ σπαθάριος 525α, 533δ.
 Μιγαήλ σπαθάριος, βασιλικὸς νοτάριος 431δ.
 Μιγαήλ σπαθαροκανδιδᾶτος 546.
 Μιγαήλ σπαθαροκανδιδᾶτος ἡ θύμη τῶν
βαρδίων 307.
 Μιγαήλ σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ ἐπὶ τῶν οἰ-
κιακῶν 442.
 Μιγαήλ τουρμάργης 236.
 Μιγαήλ Ἀγρίτης 599.
 Μιγαήλ Ἀντίπαπος βιστάρχης καὶ προ-
νοητῆς Ἀθηνῶν 55.
 Μιγαήλ Βαρύς κουροπαλάτης 384.
 Μιγαήλ Βαρύς μητροπολίτης Τραϊανουπό-
λεως 12.
 Μιγαήλ Δούκας πρωτοκουροπαλάτης 392α.
- Μιγαήλ Δούκας σεβαστὸς 492.
 Μιγαήλ Καρατηρός [πρωτονοβελλίσιμος
419α.
 Μιγαήλ Καρδιωμάτης 641.
 Μιγαήλ Μακρῆς 656.
 Μιγαήλ Μανουηλίτης 657α.
 Μιγαήλ Μαυρίκης μάγιστρος, βέστης καὶ
κατεπάνω 410β.
 Μιγαήλ Μοναχίτης ἀνθύπατος 297β.
 Μιγαήλ Μυραλίθης 665.
 Μιγαήλ Παγῆς πρωτοσπαθάριος καὶ ταξί-
αρχος 224.
 Μιγαήλ Σαρόπουλος πρωτοσπαθάριος καὶ
μυστογράφος 417.
 Μιγαήλ Στυπιώτης ἀνθύπατος, πατρίκιος
καὶ σπαθάριος 458.
 Νάρσος ἐπίσκοπος 249.
 Νάστος 911.
 Νήφων ἀρχιερεὺς Νοσογράδου 177β.
 Νικήτας 817, 931, 966α, 987, 1001, 1098.
 Νικήτας δικαστής Μεσοποταμίας 155γ.
 Νικήτας ἐπὶ τῶν ἀγελῶν 300.
 Νικήτας ἐπόπτης Ἑλλάδος 43α.
 Νικήτας κομμαρικάριος Ἑλλάδος 38.
 Νικήτας μάγιστρος 409.
 Νικήτας μάγιστρος, βέστης καὶ κατεπάνω
410ς.
 Νικήτας μεράρχης 207.
 Νικήτας μητροπολίτης Ἀθηνῶν 57.
 Νικήτας μοναχὸς 262β.
 Νικήτας μοναχὸς καὶ σύγκελλος 269.
 Νικήτας πατρίκιος 839.
 Νικήτας πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος καὶ
στρατηγὸς τῶν Θρακησίων 126.
 Νικήτας πρωτοβεστάρχης, ἀνθύπατος, κό-
μης 199γ.
 Νικήτας πρωτοσπαθάριος, κριτῆς 394.
 Νικήτας πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς 214.
 Νικήτας πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς
Ἑλλάδος 48α.
 Νικήτας πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Κε-
ραλληνίας 110.
 Νικήτας σπαθάριος, δρουγγάριος τοῦ Αἰ-
γαίου πελάζους 97.

- Νικήτας σπαθάριος καὶ δούκ Χαλδίας 158 α .
 Νικήτας σπαθάριος καὶ στρατηγός τῶν Θρακῶν 127.
 Νικήτας σπαθάροκανδιδάχτος 539, 548.
 Νικήτας σπαθαροκανδιδάχτος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ νοτάριος τοῦ φιλογρίστου δεσπότου 594 α
 Νικήτας σπαθαροκανδιδάχτος καὶ γαρτουλάριος τοῦ θέματος τῶν Κιδυρραιωτῶν 142.
 Νικήτας σπαθαροκανδιδάχτος καὶ γαρτουλάριος τοῦ στρατιωτικοῦ 591 α .
 Νικήτας στράτωρ καὶ ςργων Ἀθηνῶν 54
 Νικήτας σύγκελλος καὶ γαρτουλάριος τοῦ ὄρφανοτροφείου Ἰωνοπόλεως 159 β .
 Νικήτας Καραμαλῆς πρωτοκουροπαλάτης 387.
 Νικήτας Μαυροτύρης 661.
 Νικήτας Μουζάκης 662.
 Νικήτας Τετραφίνος 693.
 Νικήτας Τορνίκης 694.
 Νικήτας Χωριάτης πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 440.
 Νικηφόρος 944, 948 α , 971, 1031.
 Nicefor's Staurac 278 α .
 Νικηφόρος βασιλεὺς καὶ Σταυράκιος 278 α .
 Νικηφόρος βέστης, πραιπόσιτος καὶ μέγας οἰκονόμος τῶν εὐαγῶν 252.
 Νικηφόρος δεσπότης ὁ Βοτανειάτης 282, 282 α , 282β.
 Νικηφόρος ἐπίσκοπος Κώκου 179 β .
 Νικηφόρος κατεπάνω 195.
 Νικηφόρος κληρικὸς τῆς Μεγάλης Ἑγκλησίας 27.
 Νικηφόρος νοτάριος 424 α .
 Νικηφόρος ποιμὴν Πανίου 31 β .
 Νικηφόρος πρόεδρος (ἐπίσκοπος) Τράλλεων 139 γ .
 Νικηφόρος πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 437δ, 438.
 Νικηφόρος σπαθάριος καὶ νοτάριος Ἑλλάδος 50.
 Νικηφόρος ταξιουλάριος 554 α .
 Νικηφόρος Βλαχερνίτης 616.
- Νικηφόρος Δούκας σεβαστός 291, 496 β .
 Νικηφόρος Κάσπαξ σεβαστός 490.
 Νικηφόρος Κασταμονίτης πρωτοκουροπαλάτης 390.
 Νικηφόρος Ραδινός ἐπὶ τοῦ γρυποτρικλίνου 539.
 Νικηφόρος Σχραντηγίς κουροπαλάτης 389
 Νικόλαος 968 α , 969 α , 997, 1013, 1068 α , 1108, 1163.
 Νικόλαος ἀνθύπατος 297 α .
 Νικόλαος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης 17.
 Νικόλαος ἀρχιεπίσκοπος Χίου 100.
 Νικόλαος βασιλικὸς σχολάριος 223.
 Νικόλαος βεστάρχης 310.
 Νικόλαος δεσπότης 298.
 Νικόλαος κανδιδάχτος 370 α .
 Νικόλαος κανδιδάχτης καὶ διοικητής Ἑλλάδος 40.
 Νικόλαος κουράτωρ πατρίκιος 381 γ .
 Νικόλαος μάγιστρος καὶ στρατηγός τῶν Θρακησίων.
 Νικόλαος μητροπολίτης Ἀθηνῶν 58.
 Νικόλαος μοναχὸς καὶ καθηγούμενος τῆς μονῆς τῶν Παλαιστράτων 182.
 Νικόλαος νοτάριος 424, 429, 433.
 Νικόλαος πατρίκιος 459.
 Νικόλαος πριμικήριος, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, κριτής ἐπὶ τοῦ Ἰπποδρόμου καὶ μυστογράφος 399.
 Νικόλαος πριμικήριος καὶ ἑδομάριος 248.
 Νικόλαος πρόεδρος Ἀθηνῶν 55 α .
 Νικόλαος πρωτοσπαθάριος 504 β .
 Νικόλαος πρωτοσπαθάριος καὶ μέγας κουράτωρ 381 α .
 Νικόλαος σπαθάριος 527.
 Νικόλαος σπαθάριος καὶ κομμερκιάριος Δεκαπόλεως 172 α .
 Νικόλαος σπαθαροκανδιδάχτος 536.
 Νικόλαος στράτωρ καὶ διοικητής 325 δ .
 Νικόλαος ὑπατος, γαρτοφύλακ Κεφαλληνίας 112.
 Νικόλαος Ἀγιοθεοδωρίτης 599 α .
 Νικόλαος Ἀκάπνης δικαστής Ἑλλάδος 416,

- Νικόλαος 'Αριστείνος 606.
 Νικόλαος 'Αρτακάς κουράτωρ 381δ.
 Νικόλαος Ζωναρχῆς νοθελλίσιμος 418β.
 Νικόλαος Καλόμαλλος 635.
 Νικόλαος Κατακαλὸν 646.
 Νόνος 778, 788, 852β.
 Ξένη μοναχὴ ἡ Κομηνὴ 261.
 Πάργαλος 'Αγρίτης 599.
 Πανάρετος Ήπατος 568.
 Πανγκαρίος τοποτηρητῆς 227.
 Παυλίνος σπαθαροκανδιδάτος καὶ κατεπάνω Μηδίας 177.
 Παῦλος ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου 77.
 Παῦλος διάκονος καὶ ἀρχυροποράτης 244.
 Παῦλος μάγιστρος 413.
 Παῦλος πατρίκιος καὶ μάγιστρος 410γ.
 Παῦλος πρόεδρος ποίμνης Δαρφνίου 61.
 Παῦλος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ γρυποτεραικλίνου, χριτῆς τοῦ Ἰπποδρόμου καὶ στρατιωτικὸς λογοθέτης 208
 Παῦλος σπαθάριος καὶ βεστάργης 533β.
 Παῦλος Μαυροζούμης 660.
 Παιδιώτης 670.
 Πέτρος 821δ, 895, 868, 908ε.
 Petrus 1057β.
 Πέτρος ἀνθύπατος καὶ στρατηγὸς τῶν Θρησίων 128.
 Πέτρος ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρίκιος 452.
 Πέτρος διοικητῆς 325γ.
 Πέτρος δούξ^ε Αντιοχείας ὁ Λι. ελλίσιος 167β.
 Πέτρος ἐπίσκοπος "Αργους 81.
 Πέτρος ἡγούμενος 254.
 Πέτρος μάγιστρος 'Αντιοχείας 167α.
 Πέτρος ὄστιάριος καὶ πρωτοδέστης τοῦ φιλογρίστου δεσπότου 446.
 Πέτρος πρωτοσπαθάριος καὶ ταγματοφύλακς 228α.
 Πέτρος σπαθαροκανδιδάτος 541.
 Πέτρος Κ.ιμος 650.
 Πετρωνᾶς 969.
 Πετρωνᾶς ἀκόλουθος 237.
 Πετρωνᾶς ἀπὸ ἐπάρχων 357.
 Πλούτινος 910, 919.
 Πλούτινος πατρίκιος 449β.
- Πλωτῖνος σχολάριος 221.
 Πολύευκτος 542.
 Πολυγρόνιος ὕπατος 572.
 Προκόπιος ὄστιάριος, κουράτωρ 381β.
 'Ρενουάκιος πρωτοσπαθάριος 509.
 'Ρίζας ἀπὸ ἐπάρχων 348.
 'Ρωμανὸς 976.
 'Ρωμανὸς μοναχός 260ε.
 'Ρωμανὸς προικικήριος καὶ πρωτονοτάριος 428.
 'Ρωμανὸς χαρτουλάριος 588α.
 'Ρωμανὸς Διογένης πατρίκιος, ἀνθύπατος, βέστης καὶ στρατηγὸς 622α.
 'Ρωμανὸς Θεοδωρόκανος 626.
 'Ρωμανὸς Ναβατζόπωλος πρωτοσπαθάριος 666α.
 'Ρωμανὸς Χαλκίτης 696.
 Σάδδας ἀρχιεπίσκοπος Λέ.... 180.
 Σάδδας καθηγούμενος 253β.
 Σάδδας μητροπολίτης Ἀθηνῶν 57α.
 Σαμονῆλ 'Αλουσιὰν πρόεδρος καὶ δούς 188α.
 Σα... διοικητῆς "Ανδρου 101.
 Σαπούχας πρωτοσπαθάριος 505.
 Severus 1048α.
 Σεθῆρος 1048α.
 Σέδων 897.
 Σέργιος 1052β, 1189.
 Sergius 1052β.
 Σέργιος ἀπὸ ἐπάρχων 355β.
 Σέργιος μάγιστρος, ἀνθύπατος, πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου 407.
 Σέργιος πατρίκιος, πρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ 40δ.
 Σέργιος μητροπολίτης Κορίνθου 80.
 Σέργιος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς 211β.
 Σέργιος πατρίκιος καὶ τοποτηρητῆς 449.
 Σέργιος πρωτοσπαθάριος 502γ.
 Σέργιος σιλεντιάριος 501α.
 Σέργιος στράτωρ 550.
 Σέργιος Μεσοποταμίτης 662.
 Σισίνιος 903.
 Σισίνιος ἀπὸ ἐπάρχων 348α.
 Σισίνιος ἀπὸ ὑπάτων 584.

- Σισίννιος βασιλικός νοτάριος 431δ.
 Σισίννιος βασιλικός πρόεδρος Ἀθηνῶν 53.
 Σισίννιος τοποτηρητής 225.
 Σισίννιος πατρίκιος 450α.
 Σισίννιος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Λυκανού 154α.
 Σισίννιος σπαθαροκανδιδᾶτος, ἀσηκρήτις καὶ βασιλικός νοτάριος 548α.
 Σταυράκιος 907.
 Σταυράκιος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς 211α.
 Σταυράκιος σπαθάριος καὶ τουρμάρχης Βιζάνης 31.
 Σταυράκιος σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ πρωτοιτάριος τῶν κομμαρκίων Θεσσαλονίκης 7.
 Στάσιμος βασιλικός χαρτουλάριος καὶ κουράτωρ 380.
 Στέφανος 999, 105, 1129, 1139, 1147.
 Στέφανος βεστάρχης καὶ ἔπαρχος 347.
 Στέφανος πατρίκιος 453.
 Στέφανος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς 217, 219.
 Στέφανος πραγματευτῆς 467.
 Στέφανος πρεσβύτερος καὶ βασιλικός αληρικός 266.
 Στέφανος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος 48.
 Στέφανος σπαθάριος καὶ στρατηγὸς Κεφαλληνίας 111.
 Στέφανος σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ χαρτουλάριος τοῦ γενικοῦ λογοθεσίου 591ε.
 Στέφανος στράτωρ καὶ ἀσηκρήτις 552.
 Στέφανος Δασδινός 1067.
 Στέφανος Σταμπ... 689.
 Στέφανος Χρυσοδέργης χαρτοφύλακτῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 702.
 Στρατήγιος πατρίκιος 451α.
 Στρατήγιος πρωτοπρόεδρος 480.
 Στυλιανός 1019α.
 Στυλιανός δρουγγάριος τοῦ Ὁψικίου 192.
 Στυλιανός πατρίκιος 463.
 Στυλιανός πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν δεκασεων 323β.
 Συμεὼν 109δ, 1142, 1146.
 Συμεὼν ἐκ προσώπου 487.
 Συμεὼν μητροπολίτης Λασοδικείας 133α.
- Συμεὼν πρόεδρος (μητροπολίτης) Κυζίκου 122ζ.
 Συμεὼν πρωτοσπαθάριος 513, 518ε.
 Συμεὼν πρωτοσπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν σογιαλῶν 187.
 Συμεὼν σύγκελλος 270.
 Συμεὼν Ἀντιοχίτης, πατρίκιος 604α.
 Συναγέρης 690.
 Σχολαστίκος κουνικουλάριος καὶ χαρτουλάριος 589.
 Σωτήριγος πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 437β.
 Σωτήριγος σχολάριος Τυάνου 152β.
 Σωφρόνιος ἄρχων Ρόδου 145.
 Τιμόθεος ἀπὸ ἐπάρχων 355γ.
 Τιμόθεος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης 23.
 Τρύφων ὑπάτος 566α.
 Ὑπάτιος ἀπὸ ἐπάρχων 350, 351.
 Ὑπάτιος στράτωρ καὶ τουρμάρχης Μαρμαριτζίου 71.
 Φιλάρετος Ὁδρα... κουροπαλάτης 387γ.
 Φιλιππικὸς ὑπάτος 558, 569.
 Φιλιππος 916.
 Φιλιππος μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν 83.
 Φιλιππος Παντεγνῆς 677.
 Φιλόθεος 926.
 Φιλόθεος μοναχὸς 260.
 Φιλόθεος σπαθάριος 533α.
 Φιλόδενος ἐπίσκοπος Μαγνησίας 131α.
 Φλάξιος 812.
 Φλῶρος 845.
 Focas per. pauc. (αὐτοκράτωρ) 275, 275α.
 Fotius 1057α.
 Φωκᾶς σπαθάριος καὶ στρατηγὸς τῆς Ἀνατολῆς 146α.
 Φωκᾶς σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ πρωτονοτάριος Πελοποννήσου 75.
 Φωτεινὸς ἀπὸ οἴκων 582.
 Φωτεινὸς στράτωρ 549γ.
 Φωτεινὸς ὑπάτος 563α, 574.

Φωτεινός Γρανάτος 617 α .

Χαμδούνιος κουροπαλάτης 388.

Χαυτούνης 982.

Χατάνιος πρωτοσπαθάριος 518 β .

Χριστοφόρος 933γ, 935.

Χριστοφόρος κομμερκιάριος 961 β .

Χριστοφόρος σεβαστοφόρος 498 β .

Χριστοφόρος Κεντηνάρις πρωτογραφοτέριχλινος καὶ ἀσηκρήτης 598γ.

Χριστοφόρος Τιμωνίτης χριτής τοῦ βηθλεού 397 α , 397 β .

B'. ΛΞΙΩΜΑΤΑ.

ἀναδικός Θεσσαλονίκης Ἰωάννης 4.

ἀναδιτικός δ' Θεσσαλονίκης Λέων 5.

ἀκόλουθος 237, 238.

ἀναγραφεὺς Βουλγαρίς; Κωνσταντῖνος 119.

» τῶν Θρακητῶν Ἰωάννης 130.

» Πελοποννήσου Λύκαστος 76.

» τοῦ Χριστανοῦ Κονσταντῖνος 155.

ἀνθύπατος 128, 199γ, 220 α , 295, 296, 297, 297 α , 297 β , 297γ, 297δ, 306, 407, 453 α , 458, 622 α , 648 α .

ἀντιγραφεὺς 306.

ἀπὸ ἐπάρχων 199, 348, 348 α , 349, 349 α , 350, 352, 353, 354, 355, 355 α , 355 β , 355γ, 355δ, 356, 357, 358, 358 α , 359, 360, 518γ, 588, 776 α .

ἀπὸ ὑπάτων 452, 582, 582 α , 582 β , 583, 584, 585, 586, 586 α , 587.

apo upaton 581.

ἀργυροπράτης 244

ἀρχιεπίσκοπος 239, 240, 241, 242, 243.

» Ἀρχιεπίσκοπος Κοσμᾶς 160.

» Δυρραχίου Ἰωάννης 108.

» Ἐφέσου Ἰστάκης 136 α

» Θεσσαλονίκης Ἰάκωνος 8ε.

» Κερκύρας Κοσμᾶς 113

» Κορίνθου Παῦλος 77.

» Κύπρου Θεόδωρος 166.

» Κων/πόλεως Γεωργίος

» Δοσίθεος 21.

ἀρχιεπίσκοπος Κων/πόλεως Ἰωάννης 18, 18 α .

» » Ἰωάννης 22 α .

» » Κύριλλος 23 α .

» » Κωνσταντῖνος 17 α .

» » Ναυλακος 17.

» » Τιμόθεος 23.

» Λε.... Σάδδης 180.

» Χίου Νικόλαος 100.

ἀρχιγάων 361, 371, 543.

» πόρτης 298.

» τοῦ βιτσιλικοῦ ἀρματέντου Θεοφύλακτος 186

» τῶν αἰδιδιτῶν (ἢ αἰδιλιτῶν;) 299.

» τῶν κομμερκίων Θεσσαλονίκης Γρηγόριος 3

ἀρχιγάων Ἀθηνῶν Νικήτας 54.

» Ἐλλάδος Διργαστάρδος 49.

» Βαγενιτίας Ἄλαρίων

» Θηδῶν Καλλονᾶς 63.

» Κριοταύρου 178.

» Ρόδου Σωφρόνιος 145.

ἀπηκρήτις 155 α , 177 α , 301, 302, 302 α , 208 α , 304, 305, 305 α , 306, 548 α , 552.

» τῆς Νέρδης (ἢ Κέρδης;) 303.

autocrator 280.

ἀύγοντα 284, 285.

βιτσιλεύς 281, 281 α , 286.

βεστίργης 32, 55, 174, 220 α , 308, 309, 310, 347, 533 β , 555, 1158.

» τοῦ Ἀγίου Ὁρού Κωνσταντῖνος 9.

βέστης 155 β , 220 α , 252, 297, 410 β , 410 ς , 797.

βεστήτωρ 159 α .

βεστιάριος 399 α .

βεστιαρίτης 319 α , 640γ.

γενικός κομμερκίαρχος 375 α , 376 α .

γενικός λογοθέτης 403, 404, 406, 408 α .

δέκανος 181.

δειπότης 282, 282 α , 287, 288, 289, 293, 294 α , 622γ, 1176, 1182.

διάκονος 244, 244 α , 245, 246, 247, 247 α , 268, 272.

- διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Βασιλείους 27α.
- διδάσκαλος 246.
- δικαστής 363α.
- » 'Ελλάδος Νικόλαος Ἀχάρηνος 416.
- » Μεσοποταμίας Νικήτας 155γ.
- διοικητής 325α, 325β, 325γ, 325δ, 586.
- » τῶν ἐπαρχῶν 326α.
- » 'Ελλάδος Νικόλαος 40.
- » Θεσσαλονίκης Ἰωάννης 3α.
- » "Ανδρου Σα... 101.
- διούπατος 323α, 588β, 327.
- δομέστικος 329α, 461, 605.
- » τῶν βασιλικῶν συγκλητῶν 187α.
- » τῶν σχολῶν 187, 188.
- δούκισσα 1042.
- δοὺξ 188α.
- » 'Αντιοχείας Ηὔτρος ὁ Λι. λλίσιος 167β.
- » 'Εδεσης Βαλδουΐνος 174.
- » 'Εδεστῶν Βασιλείου 173.
- » 'Ελλάδος Θεόδωρος 39.
- » Καλαθρίας Βασιλείας
- » ...ε..ειος 117.
- » Νεαπόλεως Γεώργιος 118.
- δρουγγάριος 189, 190, 191, 193, 193α, 194.
- » τῆς βίγλας 194α.
- » τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Νικήτας 97.
- » τοῦ Θεολόγου 135
- » τοῦ Ὁφικίου Στυλιανός 192.
- ἐπίσκοπος 249, 249α, 249β, 249γ, 250, 787.
- » 'Αγρῶν 149, 150
- » 'Αδρανίας Θεοφύλακτος 179α.
- » 'Αθηνῶν Ἀνδρέας 56α.
- » » Ἰωάννης 56.
- » » Λέων 56β.
- » Λιγίνης Θεόδωρος 62, 62α.
- » "Ανδρου Λέων (;) 102.
- » 'Αργους Πέτρος 81.
- » » Θεόδωρος 82.
- » Δαλιτσάνδου Λέων 144.
- » 'Ερυθρῆς Μιχαὴλ 137.
- » Εύριπου Λουκᾶς 68.
- » Θηρας 103.
- ἐπίσκοπος Καιμουλιανῶν Μιχαὴλ 154.
- » Κορώνης Θεόδοσιος 88, 89.
- » » Θεόδωρος 68α.
- » » Ἰωάννης 90.
- » » Κωνσταντίνος 91.
- » Κώκου Νικηφόρος 179β.
- » Λακεδαιμονίας Θεόδωρος 84.
- » » Θεόπεμπτος 85.
- » Μαγνησίας Βασιλείος 131.
- » » Φιλόξενος 131α.
- » Μεθώνης Θεόδωρος 92, 93.
- » 'Ονωριάδος 179.
- » Πανίου Θεόδωρος 31α.
- » Πάρου Κωνσταντίνος 101.
- » Προβάτου Βασιλείος 13.
- » Προυσιάδος Βασιλείος 164.
- » » Λέων 163.
- » Σάρου Μιχαὴλ 140.
- » Σινώπης Θεοφύλακτος 158β.
- » Τράλλεων Θεοφύλακτος 139α.
- » Χαλκίδος Θεόδωρος 68α.
- » Χίου Κωνσταντίνος 99.
- » 'Ωρεῶν Κωνσταντίνος
- » » Μιχαὴλ 70α.
- έδομαριος 248.
- εἰδίκος 340, 342.
- » Μιτυλήνης Κωνσταντίνος 341.
- ἐκκλησένδικοι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας 24.
- ἐκκλησία 484, 485, 486, 487.
- ἐξάκτωρ 343, 399α, 444, 597.
- ἐπαρχος 136α.
- ἐπαρχος 297, 344, 345, 346, 347, 415, 483, 784, 1187, 1188.
- » Θεσσαλονίκης Λέων 8γ.
- ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος 373, 399.
- ἐπὶ τοῦ τρικλίνου 594, 596.
- ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου 208, 579α, 592α, 593α, 594α, 598α, 598β.
- ἐπὶ τῶν ἀγελῶν 300.
- ἐπὶ τῶν βαρδάρων 307.
- ἐπὶ τῶν δεήσεων 323α, 323β, 402.
- ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν 14β, 159, 437, 437α, 437β, 437γ, 437δ, 438, 438α, 439,

- 439 α , 440, 440 α , 441, 442,
443.
- ἐπὶ τῶν τραπέζων 555.
- ἐπόπτης Ἐλλάδος Νικήτας 49 α .
- ἔργαστηράρχης 361.
- ἥγονμενος 253, 254.
- » τοῦ Ἀγίου Γρηγόριος 253 α .
- » τῆς Νέας Εὐτύχιος 100 β .
- » τῶν Στουδίτῶν Θεόδωρος 28.
- » μονῆς τοῦ Στέλιου 181.
- θεσμοφύλαξ 598 α .
- ἱλιούστριος 362 β , 362 γ , 362 δ , 363, 363 α ,
364.
- illustrius 362, 362 α .
- καγκελάριος 365, 366, 367.
- καθηγούμενος 253 β .
- » μονῆς Ηλαιοιστράτων Νικόλαος 182.
- » Σαρακηνῆς Ἰωάννης 28 α .
- καίσταρχος 3.
- κανδιδάτος 4 α , 40, 202, 224 α , 369, 369 α ,
369 β , 369 γ , 370, 370 α ,
393, 504 γ .
- candidatus 368.
- καρίκης (βασιλικός) 371 α .
- κατεπάνω 195, 410 α , 410 β , 410 γ .
- » Μηδίας Παυλίνος 177.
- κένσωρ 130, 371 β .
- κλεισουράρχης Σελευκείας Λέων 147.
- κληρικός 255, 255 α , 266.
- » τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Θεόδωρος 26.
- » τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Νικηφόρος 27.
- κομμερκιάριος 375, 376, 377, 377 α , 961 β .
- » 'Ελλάδος Ἰσίδωρος 37.
- » » Νικήτας 38
- » Θεσσαλονίκης Ἰωάννης 4.
- » » Λέων 5.
- » » » 6.
- » » Ἰωάννης 3 α .
- » » Κωνσταντίνος 4 α .
- » Δεκαπόλεως Νικόλαος 172 α .
- » Νικίας Λέων 122 δ .
- κομμερκιάριος Χαλδίας Λέων 156.
- » Χερσώνος . . . . . 120.
- κόρης 197, 198, 199, 199 α , 199 β , 199 γ ,
200, 200 α , 201, 202, 323.
- » τῆς κόρης 203, 204, 205.
- » λαμίας 206.
- κοικίστωρ 372.
- κοιτωνίτης 374.
- κουζίκουλάριος 378, 378 α , 378 β , 378 γ , 379,
589, 591.
- κουδουκλείσιος 201, 256, 257, 268.
- κουράτωρ 380, 381 β , 381 γ , 381 δ .
- » τῶν β . . . . 381.
- » τῶν δέξιων 445.
- » Κύπρου Βαρνάβας;
- κουροπαλάτης 382 α , 382 β , 383, 384, 386,
387, 387 α , 387 β , 387 γ , 388,
389, 391, 392, 400 β , 891 α .
- κουροπαλάτισσα 382.
- κριτής 371 β , 393, 394, 395, 395 α , 396,
397, 400
- » τοῦ βηλου 142 α , 155 β , 444, 596.
- » ἐπὶ τοῦ Ἰπποδρόμου 208, 399, 399 α .
- » » Πελοποννήσου 398.
- » » » » καὶ
» 'Ελλάδος 402.
- » Βολεροῦ, Στρυμῶνος καὶ Θεσσαλονίκης Ἀνδρόνικος 11.
- » 'Ελλάδος 51.
- » » Μιγανὴ 52.
- » » καὶ Πελοποννήσου 93.
- » » » » Βασιλείος Ἐρωτικὸς 94 β .
- » Θράκης Κωνσταντίνος 14 β .
- » » καὶ Μακεδονίας Κωνσταντίνος Σκληρὸς 32.
- » 'Ιεροίας Ἰωάννης 177 α .
- » τῶν Κιενδρειωτῶν Βασίλειος (Ἐριθος) 142 α .
- » τοῦ Χαρσιανοῦ Ἀρσάκης 155 α .
- » » Κωνσταντίνος 155 β .
- κτήτωρ 400
- λογαριαστής 400 β .
- » τοῦ βεστιαρίου 400 α .

- λογοθέτης 562α.
 » τοῦ γενικοῦ 405.
 » τοῦ δρόμου 407, 407α, 592α.
 » τοῦ πραιτωρίου 407β.
 μάγιστρος 134, 405, 407, 408, 409, 410,
     410α, 410β, 410γ, 410δ,
     410ε, 410ς, 411, 412, 413.
 » Ἀντιοχείας Πέτρος 167α.
 μέγας δομέστικος 492α, 496.
 » κανδιδάτος σχολῆς πέμπτης 371.
 » κουράτωρ 381α.
 » » τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν
     Μαγγάνων 30.
 » » τῶν ὁζέων 444.
 » οἰκονόμος τῶν εὐαγγῶν 252.
 » γαρτούλαρίος τοῦ γενικ. λογοθεσίου 402.
 μεράρχης 207.
 μετρητής 414β.
 μητροπολίτης 258, 259.
 » Ἀθηνῶν Λέων 59.
 »   » Νικήτας 57.
 »   » Νικόλαος 58
 »   » Σάδεας 57α.
 » Εὐγαῖτων Μιχαὴλ 152, 152α.
 » Θηρᾶν Γερμανός 64.
 »   » Κωνσταντίνος 65.
 » Καρίας Μιχαὴλ 172.
 » Κερκύρας Κωνσταντίνος 114.
 » Κορίνθου Βασιλείος 78.
 »   » Γεώργιος 79.
 »   » Σέργιος 80.
 » Κυζίκου Δημήτριος 122ε.
 »   » Ἰγνάτιος 122ς.
 » Λαοδικείας Θεόδωρος 133.
 »   » Συμεὼν 133α.
 » Νικομηδείας Ἰγνάτιος 122α.
 » Πατρῶν (παλαιῶν) Φιλιπ-
     πος 83.
 »   » (νέων) Κοσμᾶς 67.
 » Ηέργης Εὐθύμιος 143.
 » Ρόδου Γεώργιος 145.
 » Σάρδεων Ἰωάννης 132.
 » Σελευκείας Ἰουλιανὸς 17.
 » Σμύρνης Ἀντόνιος 139.
- μητροπολίτης Σμύρνης Κωνσταντίνος 139α.
 »   » Ταρσοῦ Κοσμᾶς 148.
 »   » Τραϊανουπόλεως Μιχαὴλ ὁ
     Βαρύς 12.
 μοναχὴ 184, 261.
 μοναχὸς 182, 260, 260α, 260β, 260γ 260δ,
     260ε, 261 261α, 261β, 262,
     262α, 262β, 262γ, 269, 601.
 μυστικὸς 415.
 μυστογράφος 397, 399, 417.
 μυστολέκτης 598, 416.
 νεόφυτος 263.
 νοτάριος 420, 420α, 421, 422, 423, 423α,
     424, 424α, 425, 426, 429,
     430, 433, 434, 596
 »   » βασιλικὸς 431δ 435, 548α.
 »   » τοῦ βασιλέως 432α, 594α.
 »   » τοῦ οἰκιστικοῦ 435α.
 »   » τοῦ σεκρέτου οἰκιακοῦ 500.
 »   » Χαλδίσις 158.
 νοεδελίσιμος 418α, 418β.
 ξενοδόχος 436.
 οἰκονόμος 264.
 ὄφιαρίτης Σμύρνης Ἰωάννης 138.
 ὀστιάριος 52, 381β, 408α, 446, 447, 448.
 παλατίνος 448α.
 πανυπερσέσαστος 498γ.
 πατακοιμάμενος 448δ.
 πατριάρχης Ἀντιοχείας Βασιλείος 171.
 »   » Θεουπίλεως, Μεγάλης Ἀντιο-
     χείας Θεόδωρος 170
 »   » οἰκουμενικὸς Ἰωάννης 18, 19, 20.
 »   »   » Δοσθέος 21.
 »   »   » Γεώργιος 22.
 »   »   » Τιμόθεος 23.
 »   »   » Ἰωάννης 18α
 »   »   » Ἰωσῆς 22α.
 »   »   » Κύριλλος 23α.
 »   »   » Κωνσταντίνος 17α.
 πατρίκιος 8α, 8β, 14α, 115, 125, 126,
     154α, 187α, 211, 211α,
     211β, 220α, 297, 381γ,
     382α, 398, 403, 404, 405,
     406, 407, 408, 410γ, 432α,

- 449, 449 α , 449 β , 450, 450 α ,
450 β , 451, 451 α , 451 β ,
451 γ , 451 δ , 452, 452 α ,
452 β , 453, 453 α , 453 β ,
454, 455, 456, 457, 458,
459, 460, 461, 462, 463,
464, 465, 466, 502, 507,
508, 577, 592, 593 α , 604 α ,
611 α , 622 α , 648 α , 804 816,
839, 904, 905.
- ποιμὴν (= ἄρχετες) 251.
 » 'Εργασῶν Βασιλείου 85.
 » Κιτίου 167.
 » Πανίου 'Ιωάννης 31 γ .
 » " Νικηφόρος 31 β .
 » Σερρῶν Θεόδωρος 33.
- πραγματευτής 467, 468, 469.
- praefectus 1057 β .
- πραιπόσιτος 252, 470, 612.
- πρεσβύτερος 265, 266, 267, 788.
 » τοῦ ναοῦ Ἀγίας Σοφίας 24.
- πρ̄ιμακήριος 119, 248, 374, 399, 408, 428,
 471, 472, 473, 474, 555, 624.
- πρ̄ιμακήριος τῶν ταξιουλαρίων 475 α .
- πρόεδρος 173, 188 α , 341, 345, 407 α , 478,
 479, 482, 482 α , 483, 483 α ,
 483 β , 483 γ , 647 α , 697.
 » 'Αθηνῶν Σισίνιος 53.
 » " Νικόλαος 55 α .
- πρόεδρος (ἄρχετες) 'Αθηνῶν (ἀνώνυμος)
 58 α .
 » » 'Εργέσου (ἀνώνυμος)
 136.
 » » Δακεδαῖμονον (ἀνώνυμος) 86 87.
 » » Κυζίκου Συμεὼν 122 β .
 » » Νικομηδείας (ἀνώνυμος) 122.
 » » Τριάλλεων Νικηφόρος
 139 γ .
 » » Τυάνων Λέων 153.
- πρόεδρος (ῆγούμενος) ποιμὴνς Δαρψίου
 Παῦλος; 61.
- προκαθήμενος Δράμας; Καλόγρωμος 34.
- προκαθήμενος Θεσσαλονίκης; Ιωάννης Σπαρτούδης 8δ.
- προνογέτης 'Αθηνῶν Μιχαὴλ Ἀντίπαππος ἢ Ἀντιπάππας 55.
- πρωτοεπιτάρχης 142 α , 199 γ .
- πρωτοέστης τοῦ βασιλέως 446, 498 α .
- πρωτοκένταρχος; 196.
- πρωτοκουροπαλάτης 378δ.
- πρωτοκουροπαλάτισσα 387, 389 α , 392 α .
- πρωτοκυνηγός 385.
- πρωτοκυνηγός; 1159.
- πρωτονοσέλλισμος 418, 419, 419 α .
- πρωτονοτάριος; 427, 428, 431, 431 α .
 » τοῦ βασιλέως; 432.
 » 'Ελλάδος Νικηφόρος 50.
 » Θεσσαλονίκης Κονσταντίνος 42.
 » κομμερκίων Θεσσαλονίκης Σταυράκιος; 7.
 » Πελοποννήσου Φωκᾶς 75.
 » Παραλαγμονίς Ίμερος; 159.
 » Χαλδίας Λέων 157.
- πρωτοφράτιωρ 'Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου Γρηγόριος Καμπαρός 94, 94 α .
- πρωτορόδρομος 372, 396, 415, 475, 476,
 477, 480, 481.
- πρωτοσέβαστος 499.
- πρωτοπατάριος 3, 8, 11, 14 α , 15, 43, 44,
 45, 46, 47, 48, 48 α , 51,
 72, 73, 74, 94 α , 98, 110,
 115, 116, 117, 121, 124,
 125, 126, 134 α , 141, 147,
 151, 155, 155 α , 208, 212,
 218, 223 α , 224, 323, 329 α ,
 343, 376 α , 377 α , 381, 381 α ,
 394, 395, 397, 399 α , 405,
 407, 417, 437 β , 437 δ , 438,
 438 α , 439, 439 α , 440, 440 α ,
 441, 454 γ , 453 α , 502, 502 α ,
 502 β , 502 γ , 502 δ , 502 ε ,
 503, 504, 505, 506, 507,
 508, 509, 510, 511, 512,
 512 α , 513, 513 α , 514, 515,
 517, 518, 518 α , 518 β , 518 γ ,

- 518δ, 518ε, 518ς, 518γ, 518ζ,
518η, 519, 529, 592, 592α,
593, 593α, 594, 595, 596,
597, 597β, 598α, 598β,
640γ, 651, 1165.
- πρωτοσπαθαρία 1046.
- ράικτωρ 139, 150, 488, 489.
- σακελλάριος 498β.
- σεδαστή 292, 294.
- σεδαστής 8δ, 290, 291, 346, 490, 491,
492, 492α, 492β, 492γ,
492δ, 493α, 493β, 493γ,
494, 495, 496, 496α, 496β,
618, 622, 1083.
- σεδαστοχρατόρισσα 497.
- σεδαστοφόρος 498α.
- σεδαστούπερτατός 498.
- σιλεντιέριος 501, 501α, 501β, 501γ.
- σκευοφύλαξ 244α, 268.
- σκρίδων 208α, 208β, 208γ.
- σκρινιάριος 208γ.
- σπαθάριος 5, 8γ, 30, 31, 41, 42, 43γ, 50,
97, 106, 107, 111, 120, 123,
127, 156, 158α, 162α, 172α,
186, 190, 198, 205, 206,
213, 230, 298, 299, 376,
402, 432, 437, 444, 445,
458, 472, 485, 516, 520,
521, 522, 523, 523α, 523β,
524, 524α, 524β, 525, 525α,
526, 526α, 527, 527α, 528,
530, 531, 532, 533, 533α,
533β, 533γ, 533δ, 533ε,
565, 565α, 571, 576, 577,
590, 597α, 643.
- σπαθαροθεστιαρίης 319β.
- σπαθαροκανδιδάτος 7, 75, 142, 177, 177α,
200α, 203, 228, 229, 232,
233, 234, 304, 306, 442,
534, 535, 535α, 536α, 537,
537α, 537β, 537γ, 538, 539,
540, 541, 542, 543, 544,
545, 546, 547, 548, 591ε,
591ς, 594α, 657, 1065.
- σπαθαροκουνικουλάριος 458α, 669.
- στρατηγός 146α, 178, 211, 211α, 211β,
211γ, 212, 213, 214, 215,
216, 217, 218, 219, 220,
452δ, 530, 580, 622α.
- » Αιγαίοι Πελάγους Λέων 98.
- » τῶν Ἀνατολικῶν Βασιλείων 147.
- » Βοσπόρου Ἀρχάδιος 15.
- » τῶν Βουκελλαρίων . . . . . 161.
- » " " Βαρδάνης 162.
- » τῶν Βουτελλαρίων Λέων 162α.
- στρατηγός Δυρραχίου Κοινωνικήνος 106,
107.
- » Ἐλλάδος Νικήτας 48α.
- » " Στέφανος 48
- » " . . . λείας (;) 42.
- » " . . . 43.
- » " . . . 41, 44, 45, 46, 47.
- » " καὶ Ηλεοποννήσου Θεόδωρος 94α.
- Θεσσαλονίκης Θεόγυμνος 8α, 8β.
- » " Λέων 8.
- » τῆς Θράκης Ἰωάννης 14α.
- » " Α . . . 14.
- » τῶν Θρακησίων Μεγάλη
- » " Νικήτας 126, 127.
- » " Νικόλαος 129.
- » " Ηέτρος 128.
- » " . . . 123, 124.
- » Ιεριχοῦ; Θωμᾶς 175.
- Καππαδοκίας Βαλάντιος 151.
- Κεφαλληνίας Νικήτας 110.
- » " Στέφανος 111.
- » " . . . 109.
- τῶν Κιένυρραιωτῶν . . . . . 141.
- Λογγοθαρδίας Ἰωάννης 115.
- Λυκανδοῦ Σισίννιος 151α.
- Πελοποννήσου Λέων 72.
- » " . . . 73, 74.
- τῆς Σάμου Θεόγυμνος 134α.
- » " Κωνσταντίνος ὁ Ἀργυρόπωλος 134.
- » Χερσόνος Λέων 121.
- στρατήγισσα 1046.

στρατηλάτης; 209, 209 α , 209 β , 209 γ , 209 δ ,
209 ε , 210, 210 α .

στρατιωτικός λογοθέτης; 208, 220 α .

στράτωρ 54, 71, 135, 325 α , 437 α , 549,
549 α , 549 β , 549 γ , 550, 551,
552, 553, 553 α .

στυλίτης τῆς Χίου Γεώργιος 100 α .

σύγκελλος 59, 243, 269, 270, 271, 159 β , 498 β ,
σύμπονος 553 β .

σγόλάξιος 221, 222, 223.

scholasticus 1057 α .

σγολάξιος Τυάνου Σωτήριος 152 β .

ταξιδιώτης 554 α .

» Αξόδου

ταχυματοφύλαξ 223 α , 645.

ταξιάρχης 224, 224 α .

ταπετηρητής 225, 226, 227, 227 α , 228,
229, 449.

ταυριάρχης 230, 231, 232, 233, 234, 235,
236, 526.

» Βιζύης Σταυρίκιος 31.

» Μαργαριτέζιος Έπιπλατος 71.

τρακτευτής 1237, 1238.

ὑπάτος 8 γ , 112, 119, 157, 199 β , 206 β ,
329 α , 362 α , 401, 432, 523 α ,
524, 524 α , 556, 556 α , 556 β ,
556 γ , 557, 558, 559, 560,
561, 561 α , 561 β , 562, 562 α ,
562 β , 563, 564, 564 α , 565,
565 α , 566, 566 α , 567, 568,
569, 570, 571, 572, 573,
574, 575, 576, 577, 578,
579, 580, 596, 640 γ .

ὑπέρτιμος 136 α .

ὑπομνηματογράφος 272.

φύλαξ 587 α .

γρατουλάξιος 274, 504 γ , 588, 588 α , 589,
590, 591 α , 790.

» (βασιλικός) 380, 591.

» τοῦ λογοθεσίου 398.

» τοῦ γενικοῦ λογοθεσίου 401,
591 ε .

» τοῦ δραγανοτροφείου Ιωνοπόλεως Νικήτας 159 β .

γρατουλάξιος τοῦ στρατιωτικοῦ 591 ζ .

» τοῦ θέματος τῶν Κιβυρραιωτῶν Νικήτας 142.

» Παρθαγωνίας Ιωάννης 159 α .

γρατοφύλαξ (βασιλικός) 273.

» τῆς Μεγάλης Εκκλησίας Στέφανος ὁ Χρυσοβέργης 702.

• Κεφαλληγίας Νικόλαος 112.

Γ'. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ.

Άγιον "Ορος 9.

Άγροι 149, 150.

Άδρανία 179 α .

Άθηναι 53, 54, 55, 55 α , 56, 56 α , 57, 57 α ,
58, 58 α , 59, 60.

Αίγαίον Πέλαγος 96, 97, 98, 98 α .

Αἴγινα 62, 62 α .

Ανατολὴ 146 α .

Ανατολικῶν (θέμα) 146.

Άνδρος 101, 102.

Άντιόγεια 167 α , 167 β , 170, 171.

Άρχαβλη 160.

Άργος 81, 82.

Βαγενίτια 105.

Βιζύη 31.

Βολερόν 11.

Βουκελλαριών (θέμα) 161, 162, 162 α .

Βουλγαρία 11.

Βόσπορος 10.

Δαλίσανδος 144.

Δεκάπολεις 172 α .

Δράμα 34.

Δυρράχιον 106, 107, 108

Έδεσσα 173, 174.

Έλλαξ 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42,
43, 44, 45, 46, 46 α , 47, 48, 48 α , 48 β ,
49, 49 α , 50, 51, 52, 94, 94 α , 94 β , 95.

Έρισσός 8 ζ .

Έρυθρη 137.

Έφεσος 136, 136 α .

Εὔριπος 68.

Εύγάιτα 152, 152 α .

Θεολόγος 135.

Θεούπολις ('Αντιόχεια) 168, 169, 170, 171. Θεσσαλονίκη 1, 1α, 2, 3, 3α, 4, 4α, 5, 6, 7, 8, 8α, 3β, 8γ, 8δ, 8ε, 11 Θῆραι 63, 64, 65 Θήρα 103. Θράκη 14, 14α, 14β, 32. Θρακησίων (θέμα) 123, 124, 125, 126, 127, 128, 128α, 129, 130. Ιενηρία 177α. Ιεριγώ 175. Ιωνόπολις 159β. Καλαθρία 116, 117, 117α. Καμουλιανὰ 124. Καππαδοκία 151. Καρία 172. Κέρκυρα 113, 114. Κεφαλληνία 109, 110, 111, 112 Κινυρρωτῶν (θέμα) 141, 142, 142α. Κίτιον 167. Κόρινθος 77, 78, 79, 80. Κορώνη 88, 89, 90, 91. Κριόταυρος 178. Κύζικος 122α, 122β, 422ζ. Κύπρος 165, 166, 166α. Κῦνος 179β. Κωνσταντία 179γ, 179δ. Κωνσταντινούπολις 17, 17α, 18, 18α, 19, 20, 21, 22, 22α, 23, 23α. Λακεδαιμονία 84, 85, 86, 87. Λαοδίκεια 133, 138α. Λογγοθερδία 115. Λυκανδός 154α. Μαγνησία 131, 131α. Μακεδονία 32. Μαρμαρίτιον 71. Μεθώνη 92, 93. Μεσοποταμία 155γ. Μηδία 177. Μυτιλήνη 341 Νεάπολις 118. Νέα Ρώμη (Κωνσταντινούπολις) 17, 17α, 18, 18α, 19, 20, 21, 22, 22α, 23, 23α. Νικομήδεια 122, 122α. Νοεογράδον 177β.	'Ονωρικής 179. 'Οψίκιον 122β, 122γ. Πανίον 31α, 31β, 31γ. Πάρος 104. Πάτραι (νέα) 67. Πάτραι (παλαιά) 88. Παφλαγωνία 159, 159α. Πελοπόννησος 72, 73, 74, 75, 76, 94, 94α, 94β, 95 Πέργη 143. Πόλις (Κωνσταντινούπολις) 16 Πρόστατον 13. Προυσίας 163, 164 Πρόδος 144α, 145. Σάμος 134, 134α, 140. Σάρδεις 132. Σελεύκεια 17, 147α. Σέρραι 33. Σιδη 143α. Σικελία 114α. Σινάπη 158β. Σιμύρη 138, 139, 139α. Στρυμόν 11. Ταρσός 147α, 148, 148α. Τραϊανούπολις 12. Τράλλεις 139β, 139γ. Τύανα 152β, 153. Χαλδία 156, 157, 158, 158α. Χαλκίς 68α. Χαρσιανό (θέμα) 155, 155α, 155β. Χερσών 118α, 120, 121. Χίος 99, 100, 100α. 'Ωρεός 69, 70, 70α.
- Δ'. MONAI, NAOI K.T.A.
- Μονή Δαρψίου 61.
- > Δογειαρίου
  - > 'Ορσόνων 136 β .
  - > 'Οσίου Λουκᾶ 66.
  - > Ηπαλαιοστράτων 182.
  - > Σαρακηνῆς 28 α .
  - > Στουδίου 28.
  - > τοῦ Στύλου 181.

Αγία Σοφία 24, 25.
Θεοτόκος; τὸ Δαρεῖν; 183, 183^z.

- » ἡ Πάναγρος; 185.
- » ἡ Πεζίδοξος; 184.
- » τῶν Ἀθηνῶν 60.

Λαζάρος τοῦ Ἀγίου Σάββα 176.
Μεγάλη Ευχλητία 26, 27, 27^z.
Τὰ Μάγγανα 30.

Ε'. ΚΟΜΜΕΡΚΙΑ.

κομμέρκια 278.

- » Λιγκίου Πελάγους 96.
- » Ἐλλαδὸς 36.
- » στρατηγίας Ἐλλαδὸς 35.
- » Θεσσαλονίκης 1, 2.

Γ'. ΤΥΠΟΙ.

α') Θρησκευτικῶν εἰκόνων καὶ συμβόλων.

Αγιος Ἄνναςτάσιος; ἐν προτομῇ 740.
 » Ἀνδρέας; » 83.
 » Ἀντώνιος; »
 » ἐν προτομῇ ἀδιάγνωστος; 52, 73, 74,
     122^z, 147, 148^z, 166, 166^z, 173,
     200, 203, 217, 236, 239, 253^z,
     312, 324, 342, 344^z, 377, 426,
     429, 533^z, 533^γ, 533δ, 548^z,
     587, 638, 666, 727, 731, 736,
     752, 755, 758, 764, 767, 770,
     771, 869, 870, 871, 872, 873,
     875, 876, 877, 971, 1021, 1077,
     1092, 1109, 1110, 1116, 1118,
     1127, 1128, 1129, 1130, 1131,
     1135, 1137, 1138, 1140, 1141,
     1142, 1143, 1149, 1151, 1168,
     1174, 1175, 1192.
 » ιστάμενος ἀδιάγνωστος; 389, 389^z,
     580, 695, 713, 890, 983, 1119,
     1120, 1121, 1123, 1124, 1144,
     1153.
 » ἔφιππος; ἀδιάγνωστος; 888, 1055, 1169.
 Αγίου ἀδιάγνωστου κεφαλὴ 473.

Αγίων (ἢ βασιλέων) δύο ἀδιάγνωστων προ-
ταιρειῶν 254, 722, 770, 1190.

Αγιοι δύο ιστάμενοι; ἀδιάγνωστοι; 463.
 » » περιπλέγδην κρατούμενοι (Πέ-
 τρος καὶ Πετύλος;) 113, 1146.

Αγίου τύπος ἔξιτηλος 445, 962, 1125, 1133.
 Αρχάγγελος; ἐν προτομῇ 729.

» ιστάμενος 603, 710, 711.
 Ανάστασις τοῦ Χριστοῦ 774, 1173.

Βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ 889.

Αγιος Βασιλείος ὁ Μέγας; ἐν προτομῇ 164,
 171, 658, 712, 752, 1009, 1016, 1126.

Γαρθῆνή ἀρχάγγελος; ἐν προτομῇ 51, 431.
 Γέννησις τοῦ Χριστοῦ 774.

Αγιος Γεώργιος; ἐν προτομῇ 138, 196, 318,
 329^z, 386, 410^z, 414^z, 419, 432,
 461, 474, 480, 482^z, 517, 518^z,
 518^z, 587^z, 601^z, 624, 649^z, 651,
 662^z, 735, 738, 756, 757, 762,
 763, 764, 766, 772, 976, 977,
 978, 979, 980, 981.

- » Γεώργιος ιστάμενος; 337, 338, 390,
     448^z, 492^z, 499, 599, 612^z, 639,
     670^z, 693^z, 700, 753, 982, 1122.
- » Γεώργιος; ἔφιππος; 260^γ, 492δ.
- » » καὶ ἄγιος Θεοδώρος; ιστά-
     μενοι; 410, 412.
- » Γρηγόριος; ὁ Θεολόγος; ἐν προτομῇ
     1017.
- » Γρηγόριος; ὁ Θεολόγος; ιστάμενος; 343.
- » » » καὶ ἄγιος Γε-
     ώργιος ιστάμενοι; 410^z.
- » Γρηγόριος; ὁ Θαυματουργός; ἐν προ-
     τομῇ 743.
- » Δημήτριος; ἐν προτομῇ 8^ε, 119, 149,
     150, 228^z, 410δ, 462, 492^z, 617,
     619, 620, 643, 677, 726, 732,
     733, 765, 766, 767, 768, 1117.
- » Δημήτριος; ιστάμενος 8^ε, 262, 262^z,
     494, 495, 496, 597^ε, 630, 648^z,
     759, 760, 984, 985, 986, 1114.
- » Δημήτριος; ἔφιππος; 769.
- » Δημήτριος καὶ Θεοτόκος; ιστάμενοι;
     ἀντωποὶ; 7.

"Αγιος Δημήτριος και ἅγιος Νικόλαος ιστάμενοι 371.

» Ἐπιφάνειος ιστάμενος 748.

Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου 100β, 339, 498β, 669, 754, 1147.

"Αγιος Εύσταθιος ἐν προτομῇ 374.

» Εύστρατιος ἐν προτομῇ 334, 598α.

» » ιστάμενος 1015.

Ηλίας προφήτης ἐπὶ ἄρματος 604α.

"Αγιος Θεοδόσιος ὁ Κονιοράχγης ἐν προτομῇ 136β, 260

» Θεόδωρος ἐν προτομῇ 31α, 152, 152α, 170, 179β, 220, 235, 267, 297γ, 305, 320, 360, 443α, 504ι, 518η, 622α, 645, 671, 672, 673, 674, 675, 681, 734, 762, 763, 966, 967, 968, 969, 970, 1112, 1113.

» Θεόδωρος ιστάμενος 139γ, 174, 286, 289, 387, 387α, 387β, 387γ, 388, 391α, 410ε, 483γ, 492γ, 493γ, 498, 610, 615, 647α, 653, 690, 887, 972, 973, 974, 975, 1189.

» Θεόδωρος ἔφιππος 661β.

"Αγιοι Θεόδωροι ιστάμενοι 80.

» » » ἀντωποί, δεόμενοι 33.

Θεοτόκος ἐν προτομῇ 68α, 133α, 201, 211δ, 255, 319α, 347, 378, 431β, 518α, 542, 553α, 591α, 654α, 662α, 688ε, 727δ, 728α, 771, 880, 950, 950α, 1089, 1093, 1185.

» ἐν προτομῇ βρεφοκρατοῦσα 17, 23, 23α, 28α, 31γ, 34, 58, 130, 153β, 218, 294α, 316, 336, 397α, 397β, 483α, 519, 601, 680, 879, 952, 953, 954, 955, 956, 1094, 1095.

» ἐν προτομῇ μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ 57α, 163, 182, 211γ, 297α, 428, 545, 664, 723, 852, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 878, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945,

946, 947, 991, 1046, 1064α, 1066α, 1085, 1086.

Θεοτόκος ἐν προτομῇ δεομένη 15, 31β, 55α, 56β, 58α, 85, 122ε, 139β, 179α, 183α, 184, 185, 187, 188, 194α, 257, 292, 305α, 324, 341, 371α, 382β, 410α, 411, 428α, 431γ, 470, 493β, 497, 518ε, 533, 543, 547, 554α, 609α, 622δ, 623β, 629α, 640α, 662, 682α, 688δ, 689α, 692β, 703, 707, 708, 724, 725, 725α, 727, 727α, 728, 729, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 741, 750, 931, 940α, 948β, 951, 1044, 1047, 1063α, 1065α, 1067α, 1074, 1075, 1080, 1082, 1083, 1087, 1090, 1174, 1190.

» ἐν προτομῇ δεομένη μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ 55, 61, 86, 87, 94, 94α, 103, 144, 153, 177β, 183, 207, 261, 270, 272, 291, 294, 310, 315, 328, 330, 383, 396, 407α, 418, 456, 475, 478, 518, 601α, 605, 672, 614, 618, 621, 622β, 628, 640, 650, 652, 685, 685α, 688, 688γ, 688ε, 691, 693, 699, 701, 704, 705, 706, 724β, 728β, 730, 740, 948γ, 1064α, 1066α, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1076, 1078, 1079, 1084, 1088, 1115.

» ἐπὶ θώκου βρεφοκρατοῦσα 17α, 18, 18α, 19, 20, 21, 22, 59, 284, 285, 372, 483δ, 489δ, 604, 742, 940ε.

» ἐπὶ θρόνου βρεφοκρατοῦσα 22α, 142α, 159β, 188α, 432α, 483β, 725β, 742, 948, 949, 1170, 1189.

» ἐπὶ θώκου καὶ ἱκατέρωθεν ἅγιος τις καὶ Μιγανὴ ἀρχάγγελος 702.

» ισταμένη 275α, 275β, 335, 609β.

» ισταμένη βρεφοκρατοῦσα 12, 17, 91, 134, 249β, 249γ, 261α,

278 α , 343 α , 399, 415, 418 β ,
428 β , 457, 479, 586 α , 586 γ ,
647, 661 α , 673 α , 727 α , 748,
940 δ , 963, 964.

Θεοτόκος ισταμένη βρεφοκρατοῦσα ἐν μέσῳ
δύο ἀγγέλων 155 β
» ισταμένη βρεφοκρατοῦσα καὶ ἄγιος
τις ιστάμενος 220 α .
» ισταμένη δεομένη 32, 167, 260 ϵ ,
346, 546, 599 α , 623, 633 α , 694,
727 β , 743, 744, 745, 746, 939 ε ,
952 β , 961, 965, 1102, 1103.
» ισταμένη μετὰ τοῦ βρέφους ἐπὶ
τοῦ στήθους 275, 345, 747, 1101.
καὶ ἄγιος Παῦλος ιστάμενος 431.
» καὶ Ἰωάννης ὁ Προδόρομος (ἐν
μέσῳ, ἔνω προτομῇ Ἰησοῦ) 617 α
καὶ Ἰουστίνιανός ιστάμενος φέρον-
τες τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας 24.
» ἡ ἄγια τις ισταμένη 882.
»   » δεομένη 483.

Ἄγιος; Θεοφάνης ἐν προτομῇ 251
» Θωμᾶς   » 518 ε .

Ἴησος ἐν προτομῇ 200 α , 278 β , 278 γ , 279,
279 α , 280 β , 281, 281 α , 281 β ,
281 β , 281 γ , 282, 282 β , 497,
599 α , 874, 1163, 1182, 1183,
1184, 1185, 1186, 1199.
» ιστάμενος 287, 288, 491, 622, 881,
1176, 1177, 1178, 1179, 1180,
1181.
» καθήμενος ἐπὶ θρόνου 282 α , 282 γ ,
283.

Ἄγιος; Ἰωάννης ὁ Προδόρομος ἐν προτομῇ
28, 181 (.), 297 δ , 395 α , 427,
435 α , 482, 498 γ , 518 γ , 533 ε ,
608, 611, 667, 688 ε , 726, 749,
1011, 1134.
» Ἰωάννης ὁ Προδόρομος ιστάμενος
518 δ , 652, 749, 1012, 1111, 1145.
» Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐν προτομῇ
92, 93, 136.
» Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ιστάμενος 88,
136 α , 242, 744, 993, 994, 995.

» Λαζαρίς Ιωάννης ὁ Θεολόγος καθήμενος καὶ
ἄγιος Παῦλος ιστάμενος 373.

» Ιωάννης ὁ Καλυβίτης ἐν προτομῇ 395.

» Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν προ-
τομῇ 247 α , 679, 686, 688, 739,
754, 1081, 1019, 1054.

» Κοδράτος ἐν προτομῇ 131 α .

» Κόνων ιστάμενος 886.

Κοίμησις τῆς Θεοτόκου 676.

Ἄγιος Κωνσταντῖνος (ὁ Μέγας) ἐν προ-
τομῇ 155.

» Κωνσταντῖνος (ὁ Μέγας) ιστάμενος
1024.

» Κωνσταντῖνος (ὁ Μέγας) καὶ Ἐλένη,
ιστάμενος 683.

» Λεόντιος ἐν προτομῇ 255 α .

» Μᾶρκος   » 398.

» Μαρτῖνος   » 1014.

» Μεθόδιος ιστάμενος 1191.

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἐν προτομῇ 10, 27 α ,
147 α , 247, 256, 263, 297 β ,
311, 392 α , 431 δ , 443, 464,
518, 533 β , 548 α , 656, 657 α ,
688 β , 730, 756, 758, 988, 989,
1096, 1097, 1098, 1099, 1100,
1104, 1105, 1132.

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ιστάμενος; 154, 195 α ,
285 α , 290, 319 β , 418 α , 492,
493, 516, 600, 610 β , 634, 641,
692 α , 694 α , 709, 742, 745,
747, 759, 760, 761, 883, 884,
990, 991, 992, 1193.

Μονογράφημα τοῦ ὄντος τοῦ Χριστοῦ
489, 489.

Ἄγιος Νικήτας ἐν προτομῇ 179, 219, 229,
234, 548, 987.

» Νικήτας ιστάμενος 392.

» Νικόλαος ἐν προτομῇ 27, 100, 129,
133, 140, 151, 165, 224 α , 260 δ ,
262 β , 293, 317, 325 δ , 370 α ,
381 γ , 381 δ , 394, 416, 430,
458, 459, 460, 475 α , 514, 548 γ ,
591 ε , 595, 596, 597, 597 α ,
624 α , 640 α , 644 α , 646, 648,

649, 689, 724, 725, 746, 750,
753, 996, 997, 998, 1000, 1001,
1002, 1003, 1004, 1005, 1006,
1007, 1008, 1010, 1013, 1045,
1091, 1139, 1162.

"Αγιος Νικόλαος ιστάμενος 248, 481, 598 γ ,
769.

» Παντελεήμων ἐν προτομῇ 465, 466,
598, 737, 1020.

"Αγιοι Παῦλος καὶ Πέτρος ἐν προτομῇ 258.

» " " ιστάμενοι ἔχον-
τες ἐν τῷ μέσῳ τὸν μητροπολί-
την Κερκύρας Κωνσταντίνον 114.

"Αγιος Πέτρος ἐν προτομῇ 167 α .

» Πολύκαρπος ἐν προτομῇ 139, 1023.

» Προκόπιος " 9.

» Σάδεας " 176.

"Αγιοι Σέργιος καὶ Βάκχος ιστάμενοι 493 α .

"Αγία Σοφία ισταμένη 249, 259.

Σταυρός 75, 81, 102, 122, 122 α , 122 γ ,
131, 145, 146, 160, 172 α , 269,
275 γ , 275 δ , 314 α , 369 β , 376 α ,
381 α , 437 β , 437 δ , 438 α , 440,
504 γ , 504 δ , 520, 521, 522, 535,
536 α , 552, 591 ς , 592 α , 593 α ,
599 β , 609, 858, 925, 1065,
1154, 1173.

» διπλοῦς 8, 26, 40, 45, 46, 48,
48 α , 53, 54, 68, 69, 70, 71,
72, 77, 78, 98, 99, 105, 115,
121, 122 ε , 134 α , 144 α , 155 α ,
156, 175, 177, 180, 187, 202,
205, 206, 206 α , 214, 228, 243,
303, 303 α , 327 α , 331, 332, 344,
369 γ , 376, 381, 381 β , 393, 408 α ,
437 γ , 438, 439, 439 α , 440 α ,
441, 442, 446, 467, 468, 471,
472, 487, 504, 504 α , 504 β , 505,
506, 507, 508, 510, 526, 526 α ,
527, 527 α , 528, 535 α , 536, 537,
537 α , 538, 551, 552, 553, 592,
593, 610 α , 657, 772, 912, 913,
914, 926, 927, 1060, 1061,
1062, 1064, 1066, 1067.

Σταυροειδὲς κύρμημα 333.

"Αγιος Στέφανος ἐν προτομῇ 266, 999, 1022.

» Συμεὼν ὁ Στυλίτης ἐπὶ στύλου 100 α .

» Χριστοφόρος ἐν προτομῇ 377 α .

Σύμβολον ἀπτινωτὸν 104.

β') Βασιλέων.

'Αλέξιος Α' ὁ Κομνηνὸς ιστάμενος 282 γ .

» " " καὶ Εἰρήνη ἡ γυνὴ¹
αὐτοῦ ἐν προτομῇ 1187, 1188.

» Α' ὁ Κομνηνὸς καὶ Εἰρήνη ἡ γυνὴ¹
αὐτοῦ ιστάμενοι 1176, 1177,
1178, 1179, 1180, 1181.

'Ανδρόνικος Β' Παλαιολόγος ιστάμενος 287.

» Γ' " " 288.

Βασιλείος Β' ὁ Βουλγαροκτόνος ἐν προτομῇ²
280.

» Β' ὁ Βουλγαροκτόνος καὶ Κων-
σταντίνος ΙΙ' ἐν προτομῇ 279,
279 α .

Θεοδώρα Δούκαινα Παλαιολογίνα ισταμένη³
284, 285.

'Ιουστινιανὸς Α' ἐν προτομῇ 1199.

» Β' ιστάμενος 275 β .

'Ιωάννης Β' ὁ Κομνηνὸς ιστάμενος 1176,
1177, 1178, 1179, 1180, 1181.

Κωνσταντίνος ὁ Ποργωνάτος (;) ἐν προτομῇ⁴
275 γ .

Κωνσταντίνος Γ' καὶ Εἰρήνη ἡ 'Αθηναία
ἐν προτομῇ 278.

Κωνσταντίνος Ι' ὁ Πορφυρογέννητος ἐν
προτομῇ 278 γ .

Κωνσταντίνος Ι' ὁ Δούκας ἐν προτομῇ 281,
281 β , 281 γ .

Κωνσταντίνος Ι' ὁ Δούκας ιστάμενος 281 α .

Κωνσταντίνος ΙΙ' ὁ Μονομάχος ἐν προ-
τομῇ 280 α , 280 β .

Κωνσταντίνος Δούκας Παλαιολόγος ιστάμε-
νος 622 γ .

Λέων Γ' καὶ Αλέξανδρος ἐν προτομῇ 278 β .

Νικηφόρος Β' ὁ Βοτανειάτης ἐν προτομῇ⁵
282, 282 α .

Νικηφόρος Β' ὁ Βοτανειάτης ιστάμενος 282 β .

Φωκᾶς ἐν προτομῇ 275, 275 α .

Βασιλεὺς ἀδιάγνωστος ἐν προτομῇ 277,
1182, 1183, 1184, 1185, 1186.
> ἀδιάγνωστος ἵσταμενος 283, 285^α,
361.

Βασιλεῖς δύο ἀδιάγνωστοι ἐν προτομῇ 1,
35, 36, 96, 276, 278.
> δύο ἀδιάγνωστοι καθημενοί 2.

γ') Επάρχων.

Ιωάννης ἐν προτομῇ 1187.

Κοσμᾶς > 1188.

Σέργιος > 1189.

δ') Αδήλων.

Τρεῖς μορφαὶ ἰστάμεναι 1198.

ε') Ζώων.

Αἰτός 159, 307, 362^γ, 362^δ, 556^α, 556^β,
556^γ, 564^β, 910, 1056.
> (ἰδιάζων τύπος) 845, 846, 847,
848, 849, 850, 851, 852.
> σπαράσσων ζῷον 906.

Αἰτός σπαράσσων ζῷον 907.
> δικέπαλος 47.

Δράκων 540, 773.

Κροῖς 908.

Λέων 722, 855, 857, 1043.
> πτερωτός 142.

Πτηνόν 48^β (ταῦς;), 215, 233 (περι-
στερά ἡ πέρδις), 377^β, 512, 512^α,
678, 909 (πέρδις;), 1148.

Τρῶς 63, 122^δ, 513, 513^α, 539.

ζ') Ποικίλα.

Γρύλλος (τρεῖς κεφαλαὶ ἀνθρώπινοι συγκε-
κολημέναι) 334.

Δένδρον 221.

Κόσμημα κυκλοτερὲς 1178.

Κυπάρισσοι δύο 231.

Λυγνία ἐπιάζωτος 1179.

ζ') Τύποι ἔξιτηλοι.

178, 304, 326, 500, 591^β, 856, 928,
1025, 1063, 1068, 1150.

Z'. ΕΜΜΕΤΡΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ..

α') Στίχοι τριμετροι ιαμβικοι.

1.—'Αεραμίου στράγγισμα τῶν γραζῶν τόδε	1029.
2.—'Αγνὲ σκέποις με τὸν πρόεδρον Ἐφέσου	136.
3.—'Αγνὴ σκέποις με Νήφωντα Νοσογράδου	177 ^β .
4.—'Αγνὴ δρόσιζε Γεώργιον τον Δρόσον	623 ^α .
5.—'Αγνὴ σκέπε τῷ σῷ δούλῳ Κωνσταντίνῳ	948 ^γ .
6.—'Αγνὴ φυλάττοις Κωνσταντίνον σὸν λάτρην	960.
7.—'Αγνή μοι σκέπε Νικόλαον βεστάρην	310.
8.—'Αγνὴ γραζὰς Χριστοφόρου (δούλου) σκέποις	935.
9.—'Αθλητὰ πατερίκιον Ἀνδρέαν σκέποις	465.
10.—'Ανδρονίκου στράγγισμα τοῦ Καππαδόκη	636 ^α .

11.—'Ανδουκοίτου (;) Λέοντος Ἀλωποῦ τύπος	601α.
12.—'Αντζᾶν πρόεδρον σὸν ὄμοινυμον σκέποις	603.
13.—'Αριστηνοῦ σφράγισμα τοῦ Νικολάου	606.
14.—'Αρχιστράτηγε Μιχαὴλ λάτριν σκέποις	992.
15.—"Αργιων Μιχαὴλ ταγμάτων οὐρανίων φρουρεῖ Μιχαὴλ σεβαστὸν τὸν.....	493.
16.—Βουλὰς βεβαιῶ Νικῆτα καὶ τοὺς λόγους τηρῶ δικαστοῦ τῆς Μεσοποταμίας	155γ.
17.—Γερασίμου σφράγισμα τοῦ Πελακούδη	681.
18.—Γεώργιον δρόσισον Ἀγνὴ τὸν Δρόσον	993
19.—Γεώργιον σκέποις με σεμνὲ Παρθένε λύγνος γιγάντοι τοῖς ποσὶ φᾶς ταῖς τρίσοις	993, 994
20.—Γραφὰς βεβαιῶ Ἰωάννου Παρίση	679.
21.—Γραφὰς βεβαιῶ τῆς μονῆς Χρυσοστόμου	29.
22.—Γραφὰς Λέοντος Λιθοκαστρίτου φέρω	655.
23.—Γραφὰς σεβαστοῦ Λέοντος τοῦ Γηράδου μυροθλήτα.....κύρος.....	494.
24.—Γραφὰς κομῆτον καὶ λόγους Ἰωάννου	971α.
25.—Γραφὰς σφραγῖζω Ἀγαπίου Μα...στη	1128.
26.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ κρίσεις Εὐθυμίου	959.
27.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Βασιλείου	940γ.
28.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Ἰωάννου	933, 939α.
29.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Κωνσταντίου	939ε, 1036
30.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Νικολάου	1013.
31.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Ρωμανοῦ	976.
32.—Γραφὰς σφραγῖζω καὶ λόγους Χριστοφόρου	933γ.
33.—Γραφὰς σφραγῖζω Μιχαὴλ νεοφύτου	263.
34.—Γραφὰς σφραγῖζω Ρωμανοῦ τοῦ Χαλκίτου	696.
35.—Γραφὰς σφραγῖζω ταπεινοῦ Ἰωάννου	939.

- 36.— Γραφὴ παριστάῃ καὶ γένος μου καὶ τύχην 1040.
 37.— Γραφῶν τῶν δὲ σφραγίς Γεωργίου 1085.
 38.— Γραφῶν σφραγίς Θεοδώρου πρεσβυτέρου 267.
 39.— Γρηγορίῳ μαγίστρῳ τῷ Ταρανίτῃ 1185^β.
 40.— Δασειρόλιχ φύλαττε τὰς γραφὰς μάρτυς 975
 41.— Δέσποινα σῷζεις Σπόνδυλον Κωνσταντίνου 688^γ
 42.— Δέσποινα φρύνει Χριστοφόρον Χοῦμνον 700^α.
 43.— Δημήτριον φύλαττε τὸν σὸν ἵκετην 975^δ.
 44.— Δούλον σὸν δὲ Πάνταγνε τὸν Σεμιὸν σκέποις 688.
 45.— Δρουγγάριον με τῆς βίγλας Ἰωάννην
Μακρεμβολίτην δούλον Ἀγνὴ σὸν σκέποις 194^ε.
 46.— Ἐγὼ σφραγίζω τοὺς λόγους τῶν γραπτῶν 961.
 47.— Ἐγὼ τὸ κύρος καὶ γραφαῖς καὶ πρακτέοις
δικαιοδότου καὶ χανικλείου νέμω 360^α.
 48.— Εἰ βούλει μαθεῖν τὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν ὅρα 710.
 49.— Εἴης γραφῶν μου καὶ βίου φύλαξ Κόρη 946.
 50.— Εἰμὶ φύλαξ... καὶ γραφῶν εἰμὶ φύλαξ 963.
 51.— Εἰμὶ φύλαξ.... καὶ γραφῶν εἰμὶ φύλαξ 1153.
 52.— Εἴποι σαφῶς γὰρ ἡ γραφὴ τίνος πέλω 718.
 53.— Ἐκ τῆς γραφῆς γνῶθι με τὸν γεγραφώτα 720.
 54.— Ἐπαρχος ἐκ σοῦ καὶ πρόεδρος Παρθένε
Ἐπιφάνειος Καματηρός, ὃν σκέποις 345.
 55.— Ἐπιγραφὴν σφραγίδι μὴ ζήτει βλέπων 719.
 56.— Ἐπισφραγίσοις ἡ ἔυνωρὶς μαρτύρων
Δούκα σεβαστοῦ τὰς γραφὰς Ἰωάννου 492^γ.
 57.— Ἐπισφράγισμα πράξεών τε καὶ λόγων
τοῦ γραμματικοῦ τυγχάνω Κωνσταντίνου 321.
 58.— Ἐρωτικοῦ σφράγισμα τοῦ Βασιλείου
κρήτεις ἐποντος Ἐλλάδος καὶ Πέλοπος 943¹.

1. Καὶ τὸ ὄπ' ἀριθ. 95 οὗτῳ ἀναγνωστέον.

59.—Ζαδαρειώτου τῶν γραφῶν Γρηγορίου λογαριαστοῦ, κουροπαλάτου τύπος	400β.
60.—Ἡσαίου Λέοντα Παρθένε σκέποις	940β.
61.—Θείαις γραφαῖς ἡμῶν χῦρος ἀδελφιδὸν χυροῦντος ἀεὶ Ἰωάννου Ασαννίου (;) σφραγισμός με.....	608.
62.—Θεόδωρου σκέποις με τὸν Μεσσαρίτην	661β.
63.—Θεοδώρου σφράγισμα Σερρῶν ποιημένος	33.
64.—Θρακήσιον με φύλαττε σὸν ἱκέτην	628.
65.—Θωμᾶ φύλαττε κλάσματα γραφῆς Κόρη	964.
66.—Ικανᾶτον Λέοντα Παρθένε σκέποις	629α.
67.—Ιλλουστρίου σφράγισμα καὶ δικασπόλου Κιεύρραιώτου Γρηγορίου τυγγάνω	363α.
68.—Ισαάκιον φύλαττε Δημήτριε μάρτυς	363α.
69.—Ιστῷ σε φρούρῳ τῶν ἐμῶν γραφῶν ἄναξ μέγας λογιστῆς.....	1024.
70.—Ιωάννην Κριτόπωλον μάρτυς σκέποις	649α.
71.—Ιωάννην Ηλάναγνε σκέπε σὸν δούλον	932.
72.—Ιωάννην Χρύσανθον Ἀγνή με σκέποις 701, 701α, 701β, 701γ.	
73.—Ιωάννου κλειστῶν γραφῶν Πιστοφίλου	684α.
74 —Ιωάννου σφραγίς νέου ἔνοδόγχου	
75.—Κένσορα Βασιλείου ἡ σφραγὶς γράφει χριτὴν.....	371β.
76 —Κλῆσιν τε τιμὴν ἡ γραφὴ προδεικνύει	1196.
77.—Κύριλλον Νικόλαε σὸν δούλον σκέποις	1010.
88.—Κυροῦσι πράξεις καὶ γραφὰς Ἀκινδύνου τοῦ Καλαμαρᾶ δύο καὶ μόνοι στύγοι 631, 632, 633.	
79 —Κύρος προφῆτῶν καὶ σφραγίς Ιωάννου γραφὴς κυροῦ σφραγιστὰς Ταργανειώτου	692.
80.—Κωνσταντίνου σφράγισμα Βρίγγα συμπόνου	553β.
81.—Κωνσταντίνου σφράγισμα Κασταμονίτου	644α.

82.— Κωνσταντίνου σφράγισμα Πετραγωνίτου	683.
83.— Κωνσταντίνος μοναχὸς ὁ Ἀδρόνους	601
84.— Κωνσταντίνῳ μοι τῷ Μελισσινῷ Κόρη ἐπισταγῆσις τὰς γραφὰς τῷ σῷ τύπῳ	661α.
85.— Λάτριν σὸν Παρθένε 'Εμμανουὴλ σκέπε	940.
86.— Λέοντα Χριστὲ τὸν σὸν ἴκετην σκέπε	933α.
87.— Λόγου μαθητῶν ἀκρότητη σκεποῖτε με τὸν τοῦ Νικαίας Κερκύρας Κωνσταντίνον	114.
88.— Λόγους σφραγῖσω καὶ γραφὰς Ἱεράκη	629.
89.— Λόγους σφραγῖσω καὶ γραφὰς Ἐμμανουὴλ	1028.
90.— Λόγους σφραγῖσω καὶ γραφὰς τοῦ Ἀνθίμου	933β.
91.— Λόγους σφραγῖσω καὶ γραφὰς Ἰωάννου	939β.
92.— Μάρτυς σεβεστὸν τὸν.....σκέποις πιστὸν λάτριν σὸν ἐκ γένους Καμύτζον (ἢ Καμύτζων)	
93.— Μάρτυς σῆκε σὸν Νικήταν τὸν λάτριν	987.
94.— Μῆτερ Θεοῦ σφραγὶς καὶ σκέπη σύ μοι	952, 953.
95.— Μιγάλη βέστη τῷ Λυκούδῃ μοι σκέποις	316.
96.— Νικήταν Ἀγνὴ τὸν μεράρχην με σκέποις	207.
97.— Νικηφόρον Δέσποινα σὸν λάτριν σκέποις	944.
98.— Νικηφόρου σφράγισμα χριτοῦ Σερβλίου	688α.
99.— Νικηφόρου σφράγισμα τοῦ Βλαχερνίτου	616.
100.— Νικολαον πρόσεδρον Παρθένε σκέποις	1246.
101.— Νικολάου σφράγισμα τοῦ Καλομάλλου	635.
102.— Ὁμώνυμον μάρτυς σκέποις Θεόδωρε	972.
103.— Ὁμώνυμον σκέποις με σὸν δοῦλον μάκκρη	998, 1004.
104.— Ὁμώνυμον σκέποις με μάρτυς σὸν δοῦλον	973.
105.— Ὁμώνυμον φύλαττε σὸν δοῦλον μάρτυς	1117.
106.— Ὁμώνυμον σκέποις με Μυρέων φωστήρ	1002.
107.— Ὁμώνυμον σὸν πρωτομάρτυς με σκέποις	1022.

108.—'Ομωνυμον σὸν.....μάρτυς σκέποις	980.
109.—'Ομωνυμοῦντα μάρτυς ἵκετην σκέποις	981.
110.—'Ομωνυμοῦντι σὴν γάριν πάτερ δίδου	1006.
111.—'Ομωνυμοῦντος σφραγὶς εἴης καὶ φύλαξ	9750.
112.—'Ομωνυμοῦντος σφραγὶς ἔσω καὶ φύλαξ	983.
113.—"Ορα σφράγισμα πρωτοπροέδρου Σιδῆς	143 ^α .
114.—Ο σοὶ πεποιθώς πᾶν κατορθοὶ Χριστέ μου	1038, 1039.
115.—Ο Τυάνων πρόεδρος εὔτελής Λέων	153.
116.—Οὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν βλέπων νόει	
703β, 705, 705 ^α , 708, 709, 712, 714, 715, 717.	
117.—Οὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν βλέπων γνῶσῃ	703, 704.
118.—Οὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν γνῶσῃ βλέπων	
704 ^α , 705β, 707.	
119.—Οὐ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν ὁρῶν νόει	703 ^α , 716.
120.—Οὐ σφραγὶς εἰμὶ ἡ γραφὴ <i>(σοὶ)</i> δεικνύει	706.
121.—Οὐ περ σφραγὶς πέψυκα γραφὴ μηγνύει	721.
122.—Πάναγνε Κόρη μητρὸς ἐξ Εὐδοκίας	
Εὐδοκίαν σκέποις με τὴν σὴν ἵκετιν	
σεβαστοκρατόρισσαν ἐκ βασιλέων κλάδου	497.
123.—Ηαρθένε σκέποις σὸν δοῦλον Κωνσταντῖνον	943.
124.—Παύλου σφράγισμα τοῦ Μαυροζούμη	660.
125.—Πίστιν σφραγὶς δίδοσι τοῖς γεγραμμένοις	410.
126.—Πράξεις σφραγίζω Μιχαὴλ τὰς ἑγγράφους	
τοῦ Καματηροῦ πρωτονοσέλλιστίου	419 ^α .
127.—Πρόδρομε σκέπε 'Ιωάννην τὸν χριτήν	395 ^α .
128.—Πράξεις σεβαστῶν Κουναδίου Κοπτεροῦ	
καὶ Καλογνώμου προκαθημένου Δράμας	
Πάναγνε κυροῦ μοι Παρθένε	34.
129.—Πράξεις σφραγίζω καὶ γραφὰς <i>(τοῦ)</i> Ἀννίνου	602.
130.—Πρόεδρον Ἀγνὴ Λακεδαιμόνων σκέποις	86, 87.
131.—Πρωτοστράτορος τοῦ Καμύτζη πατρόθεν	
σφραγὶς Μανουὴλ.....	
μητρόθεν Κομηνηδούκα τοῦ χρατοῦντος	637.

132.— Πτεροῖς Μιγαῆλ Μανουηλίτην σκέπε	657z.
133.— Πτερύγων τῶν σὸν στρατηλάτα τοῦ Καλέργη περιφρουρει γραπτέα	634.
134.— Σκέποις ποιμένα <με> Θεόφανες σκέποις	251.
135.— Σαγιτάριον Νικήτην Ἀγνὴ σκέποις	686
136.— Σεβαστούπερτατον μάρτυς με σκέποις Λέοντα Σγουρόν, ἐκ γένους κατηγμένου	498.
137.— Σὲ φρουρὸν τίθημι Νικόλαε τριμάκαρ	996.
138.— Σκέπε με μάρτυς σὸν.....Καλαμαρῆν γραψάς δὲ φρούρησον καὶ μα...συμφρονίου	630.
139.— Σκέποις Ἀθηνῶν τὸν πρόεδρον Παρθένε	58z.
140.— Σκέποις πάτερ σὸν Βασιλείου ικέτην	1016.
141.— Σκέποις Μανουῆλ Ἀτταλειατην Κόρη	609z.
142.— Σκέποις <με> Ἀγνὴ Μιγαῆλ τὸν σὸν λάτριν	938.
143.— Σκέποις με μάρτυς Δημήτριον σὸν λάτριν	985.
144.— Σκέποις Πάναγνα Λέοντα πατρίκιον	457.
145.— Σκέποις ὁ μάρτυς Ἰωσήφ τῷ Βρυζένῃ	612z.
146.— Σὸν δούλον Ἰωάννην Παρθένε σκέποις	958.
147.— Σὸν Ἰωάννην σκέποις στρατηλάτα με	1027.
148.— Σὸν Μανουῆλ Δέσποινα Ταχάκην σκέποις	691.
149.— Σταυροῦ ζωητόρου τυποῦσα στημείον προέδρου Νικομηδείας.....	122.
150.— Στέψανον ἐκ γένους.....σκέπε με Παρθένε	1147.
151.— Συνωνυμοῦντι γάριν μάρτυς παράσγου	968.
152.— Στραγίδα τὴν σὸν Μιγαῆλ πρωτοστάτα ποθεὶ σεβαστός Μιγαῆλ ὁ τοῦ Δούκα	290.
153.— Στράγγιε μάρτυς τὰς γραψάς Γεωργίου Πατλαιολόγου Κομνηνοῦ ἑβῆς κλίδου	670z.
154.— Στραγίς Ἀθηνῶν ποιμένος Νικολάου	58.
155.— Στραγίς ἀθλητὴ τῷ Λαπαρόῳ βοήθει	653.

- 156.— Σφραγὶς ἀθλητὴς Θεοδώρῳ τυγχάνει
τῷ Βάρδῳ..... 610.
- 157.— Σφραγὶς βεβαιοῖ τοὺς λόγους Ἰωάννου 1011.
- 158.— Σφραγὶς γενοῦ μοι καὶ κράτος Θεοῦ Λόγε
οἰκτρῷ Μανουὴλ σεβαστῷ τῷ Διημύρῃ 491, 622.
- 159.— Σφραγὶς γραμμάτων Λέοντος τουρμάρχου 235.
- 160.— Σφραγὶς γραφῶν Λέοντος πριμικηρίου 555.
- 161.— Σφραγὶς γραφῶν μοι μητροπάρθενε Κόρη 940ε.
- 162.— Σφραγὶς γραφῶν μοι Παρθένος παιδοτρόφος 940δ.
- 163.— Σφραγὶς Δαλασσηνοῦ Θεοφυλάκτου 618α.
- 164.— Σφραγὶς ἐπισκόπου Ἀγρῶν καὶ ἔπικτωρος 149, 150.
- 165.— Σφραγὶς Ἐρισσοῦ ποιμένος Βασιλείου 85.
- 166.— Σφραγὶς Ἰωὴλ μοναχοῦ τοῦ Γαλάτωνος 262, 262α.
- 167.— Σφραγὶς Κομνηνῆς εὐχλεοῦς Θεοδώρας 647β.
- 168.— Σφραγὶς Κορώνης εὐτελοῦς Κωνσταντίνου 91.
- 169.— Σφραγὶς Λέοντος τοῦ Πεπανοῦ τυγχάνω 682.
- 170.— Σφραγὶς Λέοντος τοῦ Φραγγοποίου 695α.
- 171.— Σφραγὶς Λέοντος τοῦ Χαμαρέτου 698.
- 172.— Σφραγὶς λόγων πέψυκα Παύλου μαγίστρου 413.
- 173.— Σφραγὶς Μανουὴλ ἐκ γένους Θεοτόκου 627.
- 174.— Σφραγὶς Μαραπᾶ τυγχάνω Δημητρίου 657β.
- 175.— Σφραγὶς Μα....τοῦ Σάδηα καθηγουμένου 253β.
- 176.— Σφραγὶς Μιχαὴλ Ὁρεᾶν ἐπισκόπου 70α.
- 177.— Σφραγὶς Μιχαὴλ εὐτελοῦς διακόνου 247.
- 178.— Σφραγὶς Μιχαὴλ εὐτελοῦς Μυραλίδου 665.
- 179.— Σφραγὶς μοναχοῦ Μελετίου <τυγχάνω> 262γ.
- 180.— Σφραγὶς Ὅσιου Λουκᾶ τοῦ Στειριώτου 66.
- 181.— Σφραγὶς ὁ Χριστός καὶ φυλακτὴρ καὶ σκέπη
ἀνακτόπαιδος δεσπότου Κωνσταντίνου
καὶ πορφυρανθοῦς Δούκα Παλαιολόγου 622γ.

- 182.— Σφραγίς Πάναγης Θεοφυλάκτω^{965.}
 183.— Σφραγίς Πανίου ποιμένος Ιωάννου^{31γ.}
 184.— Σφραγίς Πανίου ποιμένος Νικηφόρου^{31δ.}
 185.— Σφραγίς πέψυκα Μουρμουρή Βασιλείου^{663.}
 186.— Σφραγίς πέψυκα Νικολάου διεσπότου^{293.}
 187.— Σφραγίς προέδρου Μιχαήλ δικαστηρίου^{324.}
 188.— Σφραγίς προέδρου τῆς Κορινθίου Σεργίου^{80.}
 189.— Σφραγίς προέδρου Παύλου ποίμνης Δαρζνίου^{61.}
 190.— Σφραγίς προέδρου Τράλλεων Νικηφόρου^{131γ.}
 191.— Σφραγίς Ραθηγοῦ τῶν γραχῶν Κωνσταντίνου^{685α.}
 192.— Σφραγίς σεβαστοῦ Ἰωαννῆ^{613.}
 193.— Σφραγίς σεβαστοῦ Καματηροῦ πατρόθεν
Καντακουζηνοῦ μητρόθεν Βασιλείου^{496α.}
 194.— Σφραγίς σεβαστοῦ Μιχαήλ αὗτη Δούκα^{492.}
 195.— Σφραγίς σεβαστοῦ Νικηφόρου τοῦ Δούκα^{291.}
 196.— Σφραγίς σεβαστοῦ Νικηφόρου τοῦ Δούκα
ἡδὲν γένους ἔχοντος ἐκ βασιλέων^{496β.}
 197.— Σφραγίς σεβαστοῦ Σπαρτηνοῦ Ἰωάννου
Θεσσαλονίκης προκαθημένου τόδε^{8δ.}
 198.— Σφραγίς σεβαστοῦ Τορνίκη Κωνσταντίνου^{492β.}
 199.— Σφραγίς στρατηγοῦ Στεφάνου πατρικίου^{219.}
 200.— Σφραγίς Συμεὼν προέδρου τῆς Κυζίκου^{122γ.}
 201.— Σφραγίς τυγχάνων Ἀριστηνοῦ γραμμάτων^{607.}
 202.— Σφραγίς τυποῦμαι γραμμάτων Γρηγορίου^{939δ.}
 203.— Σφράγις φυλακῆρος τῆς γραφῆς Γεωργίου
τοῦ νῦν προεδρεύοντος ἐν Κορινθίοις^{122.}
 204.— Σφραγίς φυλακῆρος γραμμάτων ἢ πραγμάτων^{718β.}
 205.— Σφράγισμα Δούκα σεβαστοῦ Κωνσταντίνου
ὅν περ ἀθλητὴ ἐκ πάσης βλάσης ὁνού^{492δ.}
 206.— Σφράγισμα μάρτυς τῶν γραχῶν Ἰωάννου
τοῦ πανσεβάστου καὶ παρακοιμωμένου^{448β.}

207.— Σφραγισμός κλειστῶν γραφῶν Ἰωάννου	1012.
208.— Σώζοις Ἀγνή με τὴν σεβαστὴν Μαρίαν	292.
209.— Σώζοις μάκαρ Κωνσταντίνον ἵκέτην	972α.
210.— Σώζοις με Χριστὲ Κωνσταντίνον τὸν Φιολίτην	695.
211.— Σῶτερ βούθει Φωτεινῷ τῷ Γρανάτῳ	617α.
212.— Ταῖς ἱκεσίαις τοῦ μάρτυρος ὁ Λόγε Χαμδούνιον φύλαττε κουροπαλάτην	388.
213.— Τῇ προέδρου Λέοντος τοῦ Χαμαρέτου τυπῷ σφραγίδι Λακεδαίμονος τύπον	697.
214.— Τῇ σῇ κραταιῷ δεξιᾷ Θεοῦ Λόγε Νικηφόρον φύλαττε τὸν σὸν ἵκέτην	1031.
215.— Τὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν μνήσθητι βλέπων	719α.
216.— Τοῖς γράμμασι Λέοντα Πάμφιλον φέρω	671, 642.
217.— Τὸν Βατάτζην Λέοντα Μιχαὴλ σκέποις	610β.
218.— Τὸν Δομεστικόπουλον μητροπάρθενε σκέποις	622β.
219.— Τὸν Λινέτην πρόεδρον Ἀγνή Παρθένε φύλαττε Βασιλείου τὸν σὸν ἵκέτην	483α.
220.— Τὸν Πλευρῆν Γεώργιον σκέποις με Κόρη	685.
221.— Τὸν Συλίγουδην μητροπάρθενε σκέποις	688γ.
222.— Τὸν Σκληρὸν Ἀνδρόνικον Ἀγνή με σκέποις	688δ.
223.— Τὸν τῆς Θήρας πρόεδρον Παρθένε σκέποις	103.
224.— Τὸν Τορνίλην με Νικήταν Κόρη σκέποις	694.
225.— Τὸν τοῦ Κυτίου Πάναγια ποιμένα σκέποις	167.
226.— Τὸν τῶν γραφῶν σφράγισμα τῶν Ἰωάννου ἢ Σαρακινόπουλον ἡ κλῆσις φέρει	647.
227.— Τὸν Χορδολίθαν σὸν ὄμώνυμον σκέποις	700.
228.— Τοῦ Μωσα. καὶ σφράγισμα τοῦ Θεοδώρου	702β.
229.— Τοῦ Ρωγερίου σεβαστοῦ Κωνσταντίνου	493α.
230.— Τοῦ Φιλοκαλλοῦς Εὐμαρίθου μαγίστρου	412.
231.— Τύπος σεβαστοῦ Κάσπακος Νικηφόρου	490.

- 232.—Τῶν γραφῶν Εὐσταθίου σεραγίς ὑπάρχω
1032.
- 233.—Τῶν θελημάτων σεραγίς Ἰωάννου
977.
- 234.—Τῶν Παγκάλου σεράγισμα γραφῆν 'Αγρίτου
599.
- 235.—Φιλανθρωπινός ἐξ αἰματος Αὐδόνων
γένου τῷ πρώτῳ σοι κυροὶ τὰ πρακτέα
694α.
- 236.—Φρουρὸς γραφῶν ἔγωγε τῷ Θεοφίλῳ
967α.
- 237.—Φύλακα γραφῶν τῶν ἐμῶν τίθημι σε
κλῆτιν Τζέμπεινος.....
693β.
- 238.—Φύλακε γραφῶν μοι τῶν νόσων ἀργηγέτης
988.
- 239.—Φύλακτε Χριστὲ Μιγαήλ σὸν ἵκέτην
1030.
- 240.—Χριστοφόρου σεράγισμα σεβαστοφόρου
498β.
- 241.—Ως ὅργανόν σοι Παῦλε ἐμπνεῖ τὴν γέρειν
ἢ γείρι δοῦλου· ἔστι τοῦτο μαστήριον
373.
- 242.—.....τὸν μυστολέκτην Νικόλαον Ἀκάπνην
416.
- 243.—.....ἢ.....ίας ἡ γραφὴ Νικηφόρου
στίγμους ἔχει σήμαντρον, οὐ σεπτοὺς τύπους
1233.
- 244.—.....κέρδος σε τῶν νῦν πρακτέων
ἀθλητὴ Θεόδωρος οἶς γράψει κρίνει
975δ.

β') Στίχοι πολιτικοί.

- 245.—Γεώργιον Πανάρετόν με Θεοτόκε σκέπε
676.
- 246.—Γρατὰς σεραγίζω Κωνσταντίνου Δαλασσηνοῦ τοῦ Δούκα
618β.
- 247.—Δοῦλον σκέποις πρωτονοθελλίσιμον ἢ Θεοῦ μάρτυς
419.
- 248.—Ιεράρχη βογθεὶς *(με)* Πλατιτικὸν σὸν δοῦλον
1009.
- 249.—Κύριε βογθεὶς τὸν βουλῶντα δι' ἐμὲ δικαιώς
711.
- 250.—Ομώνυμον σὸν φύλαττε Νικόλαε τρισμάχαρ
1003.
- 251.—Ομώνυμον φύλαττε ὥ Γρηγόριε Θεολόγε
1017.
- 252.—Σεραγίς γραμμάτων Γαβριὴλ ἁγίκτωρος τοῦ Λιταδῶ
488.
- 253.—Σεραγίς Θωμᾶ πριμικηρίου τοῦ Ἀρταδανείου
474.
- 254.—Τρισάγιε Κύριε δοῦλον [*με*] τῆς Θεοτόκου σῶσον
τὸν σὸν Δουλοθασιλειον ἐπίσκοπον Προοδάτου
13.

255.—.....σοι Μαρίας υἱὲ
στρογγύλου ἵστημι γραφῶν σὲ τῆς βροντῆς τὸν γόνον
995

'Επιγραφὴς ἐμμέτρους μὴ πλήρεις ἔγουσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 383, 464, 478, 495, 496, 680, 689, 934, 939γ, 952β, 957, 970α, 974, 975γ, 975η, 979, 986, 993β, 999, 1000, 1008, 1015, 1021, 1061α, 1062α, 1082, 1083, 1091, 1107, 1111, 1129, 1145, 1146, 1152, 1155, 1156, 1157, 1159, 1162, 1162α καὶ τινὰ ἄλλα.

Διορθώσεις εἰς τὸν κατάλογον τῶν μολυβδούσιλλων δημοσιεύθησανται βραδύτερον.
'Αναγραφῶν ὅμως κρίνομεν ἵνα ἀπὸ τοῦδε ὑποδείξωμεν τὰς ἔξης:

'Αριθ. 28, στίχ. 7, ἀντὶ Στουδί(τῶν) γράψε Στουδί(ou).

'Αριθ. 34, στίχ. 9, ἀντὶ κοπτέρου γράψε Κοπτέρου.

'Αριθ. 34, στίχ. 10, ἀντὶ κύρου μοι γράψε κυροῦ μοι.

'Αριθ. 61, στίχ. 6, ἀντὶ ΙΙ' ἢ ΙΓ' ἔκαποντ. γράψε ΙΑ' ἢ ΙΒ' ἔκαποντ.

'Αριθ. 66, ἀντὶ Μονὴ Οσίου Λουκᾶ (ἐν Βοιωτίᾳ) γράψε (ἐν Φωκίδι).

'Αριθ. 81, στίχ. 6, ἀντὶ Θ' ἔκαποντατηρίδος γράψε Θ' ἢ Ι' ἔκαποντατηρίδος.

'Αριθ. 175, τὸ μολυβδόσιυλλον τοῦτο τακτέον εἰς τὸ Θέμα Νικοπόλεως.

'Αριθ. 181, ἵσως ἀνήκει εἰς τὴν ἐν τῷ Θέματι Καλαθρίας μονὴν τοῦ Στόλου.

'Αριθ. 182, στίχ. 7, ἀντὶ Παλαιστράτων ἡδύνατο τις ν' ἀναγνώσῃ Καλλιστράτων. τὸ πρῶτον ὅμως γράμματα τοῦ ὄντηματος ἐν τῷ μολύβδῳ. εἶναι σαφὲς Π.

'Αριθ. 185, ἵσως ἀνήκει εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ ὁμώνυμον μονὴν.

'Αριθ. 368, στίχ. 1 καὶ 2, ἵσως ἀναγγ. Carelli candidatu.

'Αριθ. 621, τὸ ἐπώνυμον φαίνεται ὅτι εἶναι Ιασίτης.

'Αριθ. 636, στίχ. 4, ὁ ὄρθιὸς τύπος τοῦ ὄντηματος εἶναι καὶ ὡς ἐν τῇ ἀμέσως κατωτέρῳ μολ. ὑπ' ἀριθ. 637 Καμύτζης· μήπως ἐνταῦθα δέαν ν' ἀναγνωσθῇ ἐκ γένους Καμύτζων (;).

'Αριθ. 85, ἡ ἀπόδοσις τοῦ μολυβδούσιυλλον εἰς τὴν ἐν τῷ Θέματι Θεσσαλονίκης ἐκ-
κλησίαν Ιερισσοῦ δὲν δύναται νὰ νομισθῇ ἀσφαλής.

'Αριθ. 100β, ἐπειδὴ, ὡς γνωστόν, καὶ ἄλλαι μοναῖ ἐκαλοῦντο Νέαι, ὡς ἡ ἐν Ἀργο-
λίδι, ἡ ἐν Κωνσταντινούπολει Νέα Ἐκκλησία ἢ Μονὴ κ.λ. διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ νο-
μισθῇ ἀσφαλής ἡ ἀπόδοσις τοῦ μολ. εἰς τὴν ἐν Χίῳ Νέαν Μονῆν.

'Αριθ. 179α, πιθανώτατα τὸ μολ. ἀνήκει εἰς τὴν ἐν Βιθυνίᾳ ἐπισκοπὴν Ἀδρανοῦς ἢ
Ἀδρανοῦ.

'Αριθ. 197γ, ἵσως εἶναι ἡ ἐν Κύπρῳ γνωστὴ ἐκκλησία Κωνσταντίας.

'Αριθ. 432α, ἀντὶ Μουσῆη ἵσως ἀναγνωστέον Μουσῆη(λέμ).

'Αριθ. 609α, τὸ μολυβδόσιυλλον φέρει σαφῶς ΑΤΤΑΛΕΙΑΤΗΝ καίτοι ὄρθιτερος
εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἐπωνύμου Ἀτταλειότης.

ΤΟ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΟΝ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΔΑΒΙΔ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

(Πίναξ III.)

'Ἐν τῷ Η' τόμῳ τῆς Διεύθυνοῦς Ἐφημερίδος τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας σελ. 237-248 ἐδημοσιεύσαμεν ἀπάντησιν εἰς τὴν περὶ τοῦ μολυβδοβούλου τούτου πραγματείαν τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου, δημοσιεύσεῖσαν ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ Ἐφημερίδι τόμ. Η' σελ. 121-132, ἐν ῥό κ. Κωνσταντόπουλος ἐπέκρινεν ἐτέραν πραγματείαν ἡμῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος δημοσιεύσεῖσαν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει Ῥωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου (τ. VIII) καὶ ἐν ἴδιαιτέρᾳ συμπληρωματικῇ αὐτοῦ ἐκδόσει δημοσιεύσεῖσαν καὶ ταύτην κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1905 ἔτους.

Ἐις τὴν ἀπάντησιν ἡμῶν ταύτην ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἔκρινε καλὸν ἵνα ἀπαντήσῃ ἡμῖν ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ τῆς ὁμοίους Ἐφημερίδος σελ. 293-322.

'Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπάντησις αὕτη οὐδόλως ἔπεισεν ἡμᾶς, ἐνίσχυσε δὲ μᾶλλον εἰς τὸ μὴ μεταλλάξαι ποσῶς ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀπαντήσει ἡμῶν ἐκείνῃ γεγραμμένων, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν, ἵνα τὸ ὄντα πλέον ἀνταπαντήσωμεν καὶ κλείσωμεν διὰ παντός, εἰ δυνατόν, τὴν συζήτησιν ταύτην.

Μὴ ἐπιθυμοῦντες ἵνα ἐπαναλάβωμεν τὰ αὐτὰ ἐπιχειρήματα, ἅπερ ἵκανα, πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν καὶ ἀποχρῶντα ἐθεωρήσαμεν, διότι τοιουτορόπως ὅδὸν ἐργασίας διανοῖξομεν, οἵ δὲ καιροὶ οὐ μενετοί, περιοριζόμεθα κυρίως εἰς τὰ ἀπαραιτήτως ἀφορῶντα εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα.

Καὶ πρῶτον μὲν συζητητέον ἂν ἡ ἔμπροσθεν εἰκὼν παρίστησι τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ, ἢ τὸν προφητάνακτα Δαβίδ, δεύτερον δὲ ἂν ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰκόνος ἐπιγραφὴ δηλοῖ Δαβίδ τὸν Κομνηνόν, ἢ τὸν προφητάνακτα Δαβίδ.

Τῶν δύο τούτων ἔξαριθμούμενων ἀποχρώντως, λύεται καὶ τὸ προκείμενον ζήτημα, διότι τὰ λοιπά εἰσι δευτερεύοντα.

Εἴπομεν ἐν ταῖς προηγουμέναις ἡμῶν πραγματείαις, ὅτι ἡ εἰκὼν παρίστησι βασιλέα στολὴν βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος φέροντα μετὰ τῶν κρεμαμένων διακριτικῶν προπενδουλίων, εἰκονιζομένων διὰ σφαιριδίων καταληγόντων εἰς σχῆμα σταυροῦ, ὅπερ ἀριδήλως σημαίνει, ὅτι πρόκειται περὶ χριστιανοῦ βασιλέως, καὶ οὐχὶ περὶ ἄλλου μὴ γινώσκοντος μηδὲ τιμῶντος τὸν σταυρόν.

Ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει ἄρα ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ μολυβδοβούλλου τὸν βασιλέα τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ, φέροντα, ὡς ἡγεμόνα Βυζαντινόν, οὗτος εἰπεῖν, τὴν στολὴν Βυζαντινοῦ βασιλέως τοῦ XV αἰῶνος.

Καὶ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἰδέα ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦδε παραμένει ἡ αὕτη καὶ ταύτην ὑπεδείξαμεν διὰ διαφόρων Βυζαντινῶν εἰκόνων ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἀθῷ, Ιερουσαλήμ καὶ ἀλλαχοῦ, δογματικὸν πλέον τύπον φερουσπῶν.

Ο. κ. Κωνσταντόπολος ὅμως ἀπέναντι ταιαύτης ἀριδήλου καὶ σαφοῦς ἔξηγήσεως προβάλλει παράδοξον πάντως ὑπεκφυγὴν μᾶλλον ἢ ἔξήγησιν.

Παραδέχεται ἐν πρώτοις ὅτι ἡ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν εἰκόσι τῶν ἐκκλησιῶν ἀκόμη καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παρ' ἡμῖν συνήθει Ψαλτήριῳ¹ τῷ περιέχοντι τὴν εἰκόνα τοῦ Προφήτου, οὐχὶ βεβαίως κατὰ φαντασίαν ἀπειροκάλων «κοινῶν χειρωνάκτων τῶν νεωτέρων χρόνων», ὡς διατείνεται ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, ἀλλ' ἀνδρῶν ἀκολουθούντων παλαιὰν καὶ γεραρὰν παράδοσιν².

1. Τὸ παρ' ἡμῖν Ψαλτήριον μετὰ τῆς εἰκόνος τοῦ προφήτου Δαβίδ είναι τὸ δεύτερον ἑλληνικὸν βιβλίον τὸ διά τοῦ τύπου δημοσιευθέν ἐν Μεδιολάνοις κατὰ τὸ 1481 ἐκ χειρογράφου εἰκονογραφημένου κώδικος τοῦ XII αἰῶνος.

2. Παρὰ τοῖς διασφῶμένοις³ καλλιτεχνικοῖς μνημείοις τῆς Ἀνατολῆς ἀριδήλως καταφαίνεται ὅτι πᾶσαι αἱ Ἱεραὶ παραστάσεις καὶ εἰκονίσεις ἐγένοντο οὐχὶ

Ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο δὲν συντελεῖ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἐπιθυμιεῖ δὲ ὅπως παριστᾶ ἡ εἰκὼν τὸν Προφήτην, κατέφυγεν εἰς τὴν τολμηρὰν δύντως ἵδεαν ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ τεχνῖται παρίστων τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ ὃς χριστιανὸν βασιλέα, κεκοσμημένον διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ.

Εἰς ἀνεύρεσιν δὲ τοιούτων εἰκόνων παραλείπων τὸ Βυζάντιον, τὸ πλῆρες λαμπρῶν εἰκόνων καὶ παραστάσεων, ἐποχῆς ἀκμαιοτάτης, παραλείπων τὰς ἀκροπόλεις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔνθα ἥκμασαν καὶ εἰργάσθησαν οἱ δεξιώτεροι καλλιτέχναι τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν μεσαίωνα, παραλείπων λέγω τὰ κυριώτερα ταῦτα κέντρα, παραπέμπει ἡμᾶς εἰς τὸν Τρούλλον τοῦ Ἀγίου Μάρκου ἐν Βενετίᾳ, εἰς τὸ Πάνορμον τῆς Σικελίας καὶ ζωγραφίας χειρογράφων κωδίκων, ἔνθα διατείνεται, ὅτι ἀνευρίσκει δῆθεν τοιαύτας παραστάσεις τοῦ προφήτου Δαβὶδ, ὅμοίας δῆθεν ταῖς τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἐπομένως καὶ τῇ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλου παραστάσει τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ, ὅπερ διὰ τὸν ἀληθῆ ἐπιστήμονα εἶναι δύντως ἀνεξήγητον.

Εἰς τὰς τοιαύτας ὑπεκφυγὰς ἀναγκαζόμεθα χάριν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας ἵνα προσκαλέσωμεν αὐτὸν ὅπως ἵδη καὶ μελετήσῃ τὰς σοβιαρὰς καὶ κανονικὰς παραστάσεις τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ τῆς Μονῆς τῆς Χώρας ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς Μονῆς τοῦ Δαφνίου ἐν Ἀθήναις, τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἐν Φωκίδι¹, αὕτινες παρουσιάζουσιν ἀναμφισβήτητον καλλιτεχνικὴν ὑπεροχὴν ὡς πρὸς τὴν ἐντελῆ ἀκρίβειαν τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀγιασμέντων τύπων, εἰκονιζομένου τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ, ὡς πάντοτε, διὰ βασιλικοῦ μανδύου-χλαμύδος καὶ κοδώνας ἢ διαδήματος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἀνευ ὅμως προπενδούλίων κατ' ἔλευθέραν βιούλησιν τοῦ καλλιτέχνου, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ Δύσει, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει ἀπαραβάτου τύπου καὶ δρῶν ὑποδεδειγμένων ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καθ' οὓς ἐκαλλιεργήθησαν τύποι τῶν εἰκόνων ἐν γένει, οἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν καθωρίζοντο προφορικῶς καὶ δι' ὑποδειγμάτων, προτόντος δὲ τοῦ χρόνου διὰ διδασκαλίας γραπτῆς ἐν εἴδει ἐγχειριδίου «Ἀνθεντικοῦ» καλουμένου.

Τὰ ἐγχειρίδια ταῦτα ἐν χρήσει ὅντα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς καλλιτέχναις ἐμπεριεῖχον ὑποδείγματα εἰκόνων ἐκ παραδόσεων διασωθέντα καὶ καθαγιασθέντα ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐξ οὗ καὶ παρατηρεῖται ὅτι ἐν τῇ Δύσει ὑφίστατο καὶ πρὸ τοῦ χρόνου εἰσέτι τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐκκλησιῶν διαφορὰ ἐν ταῖς παραστάσεσι τῶν ἰερῶν εἰκόνων.

1. N. Πορφύρικης «Τοιχογραφίαι ἀρχαίων ναῶν», Μόσχα 1890 σελ. 31-36.

(έλλοβίων) καὶ σημείων σταυροῦ, ὡς καὶ τοὺς κάτωθεν εἰκονογραφημένους διὰ κινναβάρεως χειρογράφους βυζαντινοὺς κώδικας ἦτοι:

Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Ῥωσσάνης τοῦ 527 ἔτους¹, ἐνθα εἰκονίζεται ὁ προφήτης Δαβὶδ 22 τὸ ὅλον φορᾶς² φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κορώναν³ δόμοίαν ἐκείνη, τὴν δοποίαν βλέπομεν εἰς τὰς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Ψαλτηρίοις εἰκόνας τοῦ προφήτου Δαβὶδ, καὶ τοιοῦτον μανδύαν πορφυροῦν, ἐν εἶδος χλαίνης βασιλικῆς, ἐπὶ πλουσίου χιτῶνος, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀναπεπταμένον κύλινδρον, ὡς οὗτος παρίσταται ἐπὶ τῶν μωσαϊκῶν τῆς ἐν Κωνσταντινούπόλει ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἥτοι κατὰ τὸν καθιερωμένον ὑπὸ τῆς ἀγιογραφίας τρόπον⁴, ἐνθα εἰσὶ γεγραμμέναι αἱ προφητεῖαι, ὡς τοῦτο ἐντέλλονται καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς VII Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν οἷς γίνεται λόγος περὶ τῶν παραστάσεων τῶν προφητῶν τῶν ἐπὶ τῆς εἰκόνος, τῆς οὕσης ἀνηρημένης πρὸ τῶν βασιλείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως⁵, καίπερ, ὡς φαίνεται, κατὰ τὸν IV-V αἰῶνα, οἱ προφῆται οἱ προφητεύσαντες περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ εἰκονίζοντο κρατοῦντες καὶ ἀνεῳγμένας βίβλους ἥ Ψαλτήρια. Ἐνταῦθα ἐπὶ μιᾶς τῶν παραστάσεων τοῦ προφήτου Δαβὶδ, παραπλεύρως αὐτοῦ τίθεται ἡ γνωστὴ ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ψαλτηρίου Σαμβύκη⁶, ἀνευ δικιάς ἔχουσα προπενδουλίων, καὶ σημείων σταυροῦ. Ἐν δὲ τῷ κώδικι τούτῳ παρατηρεῖται ὅτι τὰ χαρα-

1. Oscar de Gebhardt et Adolph Harnack «Evangeliorum Codex Graecus purpureus Rossanensis» in 4° Leipzig 1880. Οὕσωφ «Codex Rossanensis» ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἐν Μόσχᾳ Ἀρχ. Ἐταιρείας 1881 τ. IX φυλ. 1.

2. N. Ποντόβασκης «Τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τοῖς εἰκονογραφημένοις βυζαντινοῖς καὶ ἡσικοῖς μνημείοις» Πετρούπολις 1892 σελ. XI.

3. Ch. Daremberg et Edm. Saglio «Dictionnaire des antiquités Grecques et Romaines» Paris p. 1522.

4. Adolf Bauer and Joseph Strzygowski, Eine Alexandrinische Weltchronik. Text und Miniaturen eines Griechischen Papyrus der Sammlung W. Golenisew. Mit Doppeltafeln u. 36 Abbildungen im Texte, Wien 1905.

5. Ἱερ. Συν. σελ. 804 «...τὴν πρὸ τῶν βασιλείων λέγω εἰκόνα ἐγείραντες, ἐν ᾧ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν ἀναθέμενοι τὰς ἰδέας, καὶ τὰς τούτων περὶ τοῦ Κυρίου ἐγγράφαντες φωνάς».

6. Τὸ μουσικὸν τοῦτο δργανον, ἐβραΐστι λεγόμενον Σαβεκά, ἡ καθ' ἡμᾶς ἄρφα ἡ ἄρπα, ἡ μὲ κορδάς ἀνίσου μεγέθους ἥτο ἐν χρήσει ἀποκλειστικῶς παρ' Ἐβραίοις καὶ Αλγυπτίοις καὶ εἰδικῶς ἐλέγετο Ψαλτήριον, ἐξ οὐ καὶ ἡ βίβλος τῶν ψαλμῶν τοῦ προφ. Δαβὶδ ὀνομάσθη «Ψαλτήριον».

κτηριστικὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ εἰσὶν ὅλως διάφορα τῶν τοιούτων ἐκ τῶν μεταγενεστέρων καὶ γνωστῶν ἡμῖν εἰκονογραφημένων κωδίκων ἐνταῦθα ὁ προφήτης Δαβὶδ εἰκονίζεται φέρων κόμην ὑπόφαιον, τὸν δὲ πώγωνα ὀλόκληρον καὶ μέλανα¹.

Τὸ οὐ σιμιρὰν ἄξιαν ἔχον ὑπὸ ἔποψιν τῶν ἀρχαίων ἀμφιέσεων Συριακὸν Εὐαγγέλιον τῆς Λαυρεντιανῆς βιβλιοθήκης· τῆς Φλωρεντίας ὑπ' ἀριθ. 56, ὅπερ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ῥαβούλα κατὰ τὸ 586 ἔτος. Ἐνταῦθα οἱ προφῆται εἰκονίζονται μὲν ὅνθιμὸν ὅλως ἀρχαῖον, καὶ τὸ περίεργον πάντων, ὅτι αἱ ἀμφιέσεις αὐτῶν οὐδόλως διαφέρουσιν ἐκείνων τῶν ἀμφιέσεων, τὰς δοπίας τινὲς σήμερον καλοῦσι καταχρηστικῶς ἐξ ἑπερμέτρου πάντως ζήλου ἀμφιέσεις βυζαντινάς.

Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἐν Πετρουπόλει Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 21 VIII-IX αἰῶνος, ἔνθα εἰκονίζεται ὁ προφήτης Δαβὶδ, φέρων μὲν βασιλικὸν μανδύαν καὶ διάδημα, ἄνευ δικαιοπειδούλιων καὶ σημείων σταυροῦ.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ XI αἰῶνος τῆς ἐθν. βιβλ. τῶν Παρισίων (Supp. Gr. 914)², ἔνθα ὁ προφήτης Δαβὶδ, ὃς ἐστεμμένη κεφαλή, φέρει τὸ σύνηθες διάδημα προσόντοιον τῷ τῶν Ῥωμαίων Ὑπάτων καὶ τῶν πρώτων βασιλέων τοῦ Βυζαντίου, ἄνευ δικαιοπειδούλιων καὶ σημείων σταυροῦ.

Τὸ Ψαλτήριον τῆς βιβλ. τῶν Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 139 ἔργον IX-X αἰῶνος, τοῦ δοπίου ή βυζαντινὴ καταγωγὴ διαμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ Waagen, ἔνθα εἰκονίζεται ὁ προφήτης Δαβὶδ ὃς γέρων ὅθυιος, ἐν ἀμφιέσει διοιομόρφῳ τῇ τῶν Ῥωμαίων Ὑπάτων καὶ παραστάσει ἐμφαντικῇ καὶ πομπώδει κατὰ τὸ ἔθος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων³, ὅτε ἐνεφανίζοντο οὗτοι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, κρατῶν διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀνεφγμένον. Ψαλτήριον, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς εὐλογῶν. 'Ἐν

1. Τὸ πρῶτον κατὰ τὸν IX αἰῶνα ὁ προφ. Δαβὶδ ἥρξατο εἰκονιζόμενος μετὰ πώγωνος λευκοῦ καὶ μετὰ τύπου αὐστηρῶς ξηροῦ.

2. N. Ποκρόβσκης «Τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τοῖς εἰκονογραφημένοις Βυζαντ. καὶ Ῥωσ. μνημείοις» σελ. XXVII. Henri Bordier «Description des peintures dans les manuscrits. Grecs de la Bibliothèque Nationale» Paris 1883 p. 221.

3. 'Ο N. Κονδακώφ ἐν μὲν τῷ ὁμοιοτάτῳ κειμένῳ τῆς ιστορίας τῆς εἰκονογραφίας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα ταύτην χαρακτηρίζει ὡς παράστασιν πομπώδη καὶ πανηγυρικήν, ἐν δὲ τῷ γαλλικῷ ὡς ἀνάρρησιν τοῦ προφ. Δαβὶδ.

έτερα εἰκόνι παρίσταται ὁ προφήτης Δαβὶδ γονυκλινὴς ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου, ἀπαραλλάκτως ὡς βλέπομεν τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν προσευχόμενον, φέρων καὶ τὸ ἐκ μαργάρων διάδημα, ἀνευ δικαίου προπενδούλιων καὶ σημείων σταυροῦ.

Τὸν ἐφάμιλλον ὑπὸ ἔποψιν καλλιτεχνίας Κώδ. τῆς Παλ. Γραφῆς καὶ τοῦ Ψαλτηρίου ἐκ τῆς Βατικανῆς βιβλ. τοῦ τμήματος τῆς βασιλίσσης Χριστίνης ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ IX-X αἰῶνος.

Τὸ ἔξαίσιον ἐπίσης ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν Ψαλτήριον τῆς Ἀμβροσιανῆς βιβλ. τοῦ Μιλάνου ὑπ' ἀριθ. 54 τοῦ X αἰῶνος.

Τὸ Ψαλτήριον τῆς Βερβεριανῆς βιβλ. ὑπ' ἀρ. 202 τοῦ XII αἰῶνος.

Τὸν δύο κώδ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τῆς Ἀμβροσιανῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 49-50 τοῦ IX αἰῶνος.

Τὸν μέγαν Ἑλληνικὸν Κώδ. τῆς Παρισ. βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 923 τοῦ IX αἰῶνος, ἐκ τῶν ζωγραφῶν τοῦ διποίου δύναται τις σαφῶς νὰ σηματίσῃ ίδεαν τῶν ἀρχαίων παραστάσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν πατριαρχῶν, τὰ πρότυπα τῶν διποίων ἐκανόνισε καὶ ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν τύπων αὐτῶν, ἀπαραλλάκτως ὡς παρεδέχθη τοὺς τύπους τῶν ἀγίων εἰκόνων ἐκ τοῦ γνωστοῦ Βασιλειανοῦ (ῶς ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ II) μηνολογίου τοῦ X αἰῶνος.

Τὸ Ψαλτήριον τῆς Βατικανῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 752 ἐν δυσὶ τόμοις XI αἰῶνος, καθ' ὅλα προσόμοιον ὡς πρὸς τὸ καλλιτεχνικὸν μέρος τῇ Ὁκταεύχῳ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης, καὶ ἐνθα εἰκονίζεται ὁ προφήτης Δαβὶδ ὡς προσευχόμενος, ὡς ὑμγφόδος, ὡς προφητεύων, ὡς ἄναξ, ὡς ἀντιλήπτωρ, ὡς κρούων τὴν σαμβύκην κλπ.

Τὸ Ψαλτήριον τῆς αὐτῆς βιβλ. προσόμοιον τῷ κώδ. τῆς βασιλίσσης Χριστίνης, Palat. ὑπ' ἀριθ. 381 τοῦ XI αἰῶνος, καὶ τοῦ διποίου ἡ πρώτη εἰκὼν παριστᾶ τὸν βασιλέα τῶν Ἐβραίων Δαβὶδ, φέροντα ἐρυθρὸν χιτῶνα καὶ κυανῆν χλαμύδα, κρούοντα δὲ τὴν μεγάλην Ἐβραϊκὴν τρίγωνον "Ἄρπαν τὴν ἐβραϊστὶ Σαβεκά.

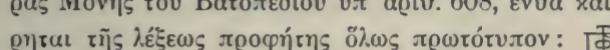
Τὸ σπουδαιότατον ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν Ψαλτήριον τῆς Βερβεριανῆς βιβλ. τοῦ ἔτους 1177 καὶ ὑπ' ἀριθ. 202, ἐκ τῶν ἐπτὰ εἰκόνων τοῦ διποίου ἡ πρώτη παριστᾶ τὸν προφήτην Δαβὶδ, ἰστάμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου, φέροντα δὲ κατὰ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ βασιλικὴν ἀμφίεσιν καὶ χριόμενον ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ· ἡ δευτέρα παριστᾶ ἐπίσης τὸν

προφήτην Δαβὶδ ἵσταμενον ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου, ἔκτεινοντα τὰς χεῖρας, ὅπως λάβῃ τόμον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, φέροντα δὲ βασιλικὸν πορφυρὸν μανδύαν, διάδημα ἐκ μαργάρων καὶ ἐρυθρὰ βασιλικὰ πέδιλα κεκοσμημένα ἐπίσης διὰ μαργάρων· ἡ τρίτη παριστᾶ τὸν αὐτὸν προφήτην Δαβὶδ, φέροντα τὴν αὐτὴν ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ εἰκόνι ἀμφίεσιν βασιλέως, καὶ ἡ τετάρτη παριστᾶ τὸν προφήτην κρούοντα τὴν σαμβύκην.

Τὸν κώδ. τοῦ Κοσμᾶ Ἰνδικοπλεύστου ἐκ τῆς Βατικανῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 699 καὶ τὸ ἀντίγραφον αὐτοῦ ἐκ τῆς Λαυρεντιανῆς βιβλ. plut. 9 κώδ. ὑπ' ἀριθ. 28, ἔνθα δύναται νὰ ἴδῃ τις εἰκονιζομένην ὅλην τὴν χορείαν τῶν προφητῶν.

Τὸν βασιλικὸν κώδ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τῆς Παρισινῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 510, ἔνθα εἰκονίζεται ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοκία μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου (880-885), ἐπίσης καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ἐν συνήθει μὲν ἀμφιέσει βασιλικῆ καὶ διαδήματι, ἀλλ' ὅλως κατὰ διάφορον μορφὴν τῆς τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου.

Τὸν κώδ. τῶν ὄμιλων Ἰακώβου περὶ τῆς παρθένου τῆς Βατικανῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1126 τοῦ XI-XII αἰῶνος.

Τὸν κώδ. Ψαλτηρίου XIII αἰῶνος ἐκ τῆς βιβλ. τῆς ἐν Ἀθῷ Ιερᾶς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ὑπ' ἀριθ. 608, ἔνθα καὶ μονογράφημα εὑρηται τῆς λέξεως προφήτης ὅλως πρωτότυπον:

'Ἐν ὅλοις τοῖς ἔνδεκα ἀνωτέρῳ κώδιξιν ὁ προφητάναξ Δαβὶδ εἰκονίζεται ἀνευ προπενδουλίων (ἐλλοβίων) καὶ σημείων σταυροῦ.

Τὸν κώδ. τῆς Παρισινῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1208 τοῦ XI-XII αἰῶνος¹, ἔνθυ ἐν μιᾷ εἰκόνι τῆς ἀναλήψεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ παρίσταται ὁ προφήτης Δαβὶδ, φέρων μανδύαν ἐν εἴδει χλαιμύδος καὶ τιάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ εὐλητήριον (τόμον)

1. D'Agincourt LI. Lenoir Archit. Monast. t. I p. 288 Paris 1852. Henri Bordier « Description des peintures dans les manuscrits Gr. » Paris 1883 p. 149-150.— « Εργα τῆς ἐν Μόσχῃ Ἀρχ. Ἐταιρείας τ. XI, φυλ. 2, σελ. 45. R. de Fleury « La St-Vierge » pl. LXXI.— N. Κονδακώφ Ιστορία τῆς Βυζαντινῆς καλλιτ. καὶ εἰκονογρ. ἑω. κειμ., Ὁδησσός 1876 σελ. 222.— N. Ποκρόβσκης « Τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τοῖς εἰκονογραφημ. μνημείοις » σελ. 432-461.

ἀναπεπταμένον, ἔνθα γέγραπται «ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος» Ψαλμ. XLVI, 6, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς εὐλογεῖ· ἐν ἑτέρᾳ εἰκόνι παριστῶνται ὁ προφητάναξ Δαβὶδ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, φέροντες καὶ ἐνταῦθα, διὸν προφητάναξ Δαβὶδ τὸν συνήμη βασιλικὸν μανδύαν καὶ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἀνευ προπενδουλίων καὶ ἀνευ σημείων σταυροῦ, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος σάκκον μετὰ λώρου καὶ στέμμα¹ αὐτοκρατορικὸν μετὰ τῶν διακριτικῶν ἔκείνων σημείων τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων — τῶν προπενδουλίων — ἐκ μαργάρων ἐκατέρωθεν τῶν κροτάφων κρεμαμένων καὶ κατερχομένων μέχρι τοῦ πώγωνος, καταληγόντων δ' εἰς σχῆμα σταυροῦ.

Τὰς εἰκόνας, ἐν δλαις ταῖς παραστάσεσιν ἔκείναις, ἐν αἷς εἰκονίζεται ἡ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ἐπιφοίτησις τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας, καὶ ἔνθα, δλως χωριστὰ ἀπὸ τοὺς καθημένους ἐν ἡμικυκλίῳ δώδεκα ἀποστόλους, ὁ προφήτης Δαβὶδ εἰκονίζεται ἐν σκοτεινῷ σπηλαίῳ, ὡς μὴ ἀνήκων εἰς τὴν δόλομέλειαν τῆς Ἱερᾶς συνόδου τῆς Νέας Διαμήκης, ἵσταμενος δρυμίος ἐν πλήρει ἀμφιέσει βασιλικῇ φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κορώναν² ἀπαραλλάκτως ὡς βλέπομεν τὸν προφήτην Δαβὶδ εἰκονιζόμενον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Ψαλτηρίοις, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἐνταῦθα, ἀντὶ ἄρπας, κρατεῖ διὰ τῶν δύο χειρῶν του μέγα μανδήλιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐναποτίθενται 12 εἰλητήρια (τόμοι ḥ ἄλλως εἰλητά).

Τοιαύτας ἀπαραλλάκτους παραστάσεις εἴδομεν ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν δλαις ταῖς ἐν Ἀθῷ ἐκκλησίαις ἐκτὸς τῆς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου καὶ ἐπὶ εἰκόνων XVI, XVII καὶ XVIII αἰῶνος ἐκ τῆς συλλογῆς τοιούτων τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν³ καὶ ἐπὶ ἀργυροῦ καλλιτεχνικωτάτου καλύμματος Εὐαγγελίου XII αἰῶνος περιελ-

1. Ποιούμεθα διάκρισιν μεταξὺ στέμματος (στεφάνης), διαδήματος. κορώνας, τιάρας, μίτρας καὶ καισαρικίου.

2. Ὁ προφήτης Δαβὶδ ἐνταῦθα εἰκονίζεται ἀπαραλλάκτως ὡς εἰκονίζεται ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐν τῷ Βατικανῷ Βασιλειανῷ Μηνολογίῳ τῇ 29 Δεκεμβρίου καὶ ἐν τῷ κώδικι Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τῆς Ἐθν. βιβλ. Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 510 φυλ. 137 εἰκὼν 67.

3. N. Ποκρόβσκης «Τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τοῖς εἰκονογραφημένοις μνημείοις» σελ. 454-456. — Πρόχορωφ «Χριστιανικαὶ ἀρχαιότητες» Μόσχα 1863-1864.

θόντος πρό τινων ἐτῶν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐν Λονδίνῳ Μουσείου, φωτοτυπίαν τοῦ δόποίου κατέχομεν¹.

'Επὶ τέλους παραπέμπομεν εἰς τὸ ἀξιόλογον σύγγραμμα Die byzantinische Psalterillustration im Mittelalter von J. J. Tikkanen Bd. I. Die Psalterillustration in der Kunstgeschichte, Helsingfors 1895, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ εἰκονογραφημένον σύγγραμμα τοῦ Ed. Beissel Vaticanische Miniaturen, Freiburg Breisgau 1893.

Διεξερζόμενος οὕτω καὶ μελετῶν τὰς προμηνούνθείσας ὑφ' ἡμῶν κυριωτέρας καὶ αὐθεντικάς ταύτας ἀγιολογικάς βυζαντινάς πηγάς, ἔνθα εὑρηται αἱ γνήσιαι καὶ κανονικαὶ παραστάσεις τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ, καὶ ἐν αἷς εἰκονίζεται οὗτος ἀνέκαθεν ὡς βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, φέρων μὲν βασιλικὴν περιβολὴν ἀδιακρίτως εἴτε μανδύαν ἐν εἴδει χλαιμύδος, εἴτε χλαιναν καὶ στεφάνην ἐν εἴδει, εἴτε κορώναν ἢ διαδήματος προσομοίου τῷ τῶν Ῥωμαίων Ὑπάτων, ἃνευ δημαρχίας προπενδουλίων (ἐλλοβίων), ἃνευ λαβάρου, ἃνευ νάρθηκος, ἃνευ σφαίρας, ἃνευ σκῆπτρου καὶ ἃνευ σημείων σταυροῦ, δ. κ. Κωνσταντόπολος θὰ δημιολγήσῃ «ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ», ὅτι ἄλλως πως εἰκονίζετο παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ὁ προφητάναξ Δαβὶδ καὶ ἄλλως πως οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες.

‘Ο κ. Κωνσταντόπολος παρουσιάσας ἡμῖν ὡς φαίνεται ἀβασανίστως καὶ μετὰ σπουδῆς τὴν ἐκ τοῦ Τρούλλου τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου εἰκόνα τοῦ προφήτου Δαβὶδ πρὸς ἀντίχρουσιν τῶν λεγομένων ἡμῶν, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου παράστασις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ οὐδὲν ἔχει κοινὸν μετὰ τῶν γνωστῶν παρὰ τῇ βυζαντινῇ ἀγιογραφίᾳ παραστάσεων τοῦ προφήτου Δαβὶδ, δισχυρίσθη ὅτι ἡ εἰκὼν, τὴν δοπίαν προσάγει ἡμῖν, τυγχάνει «ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς αὐτῆς» (!)² καὶ ὅτι μάλιστα «ὅ τύπος αὐτὸς τοῦ ἐκ

1. 'Ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Μπασκόβου δῶρον Ἀννης Κομινηῆς.

2. 'Η Ἰστορία τῆς καλλιτεχνίας παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς μίαν καὶ μόνην ἀκμὴν τῆς ἡλικίας εὐτεχνίας γινώσκει, ἐκείνην ἥτις καθιερωμένως ἀρχεται ἀπὸ τοῦ V αἰώνος καὶ λήγει κατὰ τὸν VII αἰώνα. "Ολοι ἀνεξαιρέτως οἱ Ἰστορικοὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην θεωροῦσιν ὡς ἀκμιβῆ γνώμονα τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀγιολογικῶν τύπων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

»τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγ. Μάρκου τῆς Βενετίας τοῦ προφήτου Δαβὶδ εἶναι »σταυρὸς ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀγιογραφίᾳ» (!) καὶ ὅτι δῆθεν «πάντες οἱ »ναοὶ ἀπὸ τῆς Θ' μέχρι τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, οἱ διὰ ψηφιδώ-»σεως διακοσμηθέντες, τοιοῦτον παρουσιάζουσι τύπον τοῦ βασιλέως »καὶ προφήτου Δαβὶδ» !!!

Εἰς πάντας τοὺς ἀστηρίκτους τούτους διισχυρισμοὺς τοῦ κ. Κων-σταντοπούλου θεωροῦμεν ἀπαραίτητον ἡμῶν καθῆκον ἵνα ἀντιτάξω-μεν, χάριν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, μηδόλως παραβιάζοντες τὰ δρια τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος τῆς ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, τὰς κατωτέρω παρατηρήσεις ἡμῶν.

Ἐάν δ. κ. Κωνσταντόπουλος οἰκειότερον πως εἶχε πρὸς τὴν βυζαν-τινὴν καλλιτεχνίαν ἥθελε, διακρίνει, νομίζομεν, κáλλιον τὸ ἔκτροπον καὶ αὐθαίρετον τῆς ἐκ τοῦ ἀγ. Μάρκου παραστάσεως τοῦ προφήτου Δαβὶδ καὶ δὲν ἥθελε μοχθήσει ἐπὶ ματαίῳ, ὅπως παρουσιάσῃ ἡμῖν μίαν τοιαύτην ἀδόκιμον καὶ φαντασιώδη εἰκόνα, τῆς δποίας τὸ ὄλον ἐμφαίνει φανερὰν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ ἀνθροῦ καὶ τοῦ τύπου τῆς εἰκονογραφικῆς σκιαγραφίας τῶν Βυζαντινῶν.

“Ολοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἴστορικοὶ τῆς καλλιτεχνίας παραδέχονται ὅτι κατὰ τὴν δευτερεύουσαν ταύτην περίοδον τῆς καλλιτεχνίας ἐν Βυζαν-τίῳ ἦν ἐποχή, καθ' ἓν μόνον ἀπόπειραι ἐγίγνοντο προσεγγίσεως πρὸς τὴν πρώτην ἀκμὴν τῆς καλλιτεχνίας, ἀρχομένη ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ τέ-λους τοῦ IX αἰώνος καὶ λήγουσα περὶ τὰ μέσα περίπου τοῦ XII αἰώνος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βυζαντίου, ἡ Κων-σταντινούπολις, ἥρξατο μεταδίδουσα τὰ φῶτα τῆς καλλιτεχνίας αὐτῆς κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους τῆς Με-σογείου θαλάσσης, ἀκολούθως εἰς Καλαβρίαν καὶ Σικελίαν καὶ μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ XII αἰώνος εἰς τὴν Βενετίαν, δπότε ἥρξατο πλέον ἡ ὀλοσχερής κατάπτωσις καὶ ἀποσύνθεσις τῶν τύπων ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ.

“Οστις ἐπεσκέψθη τὸν ναὸν τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἅγίου Μάρκου καὶ θαυμάζων τὸ τεχνικὸν μέρος τῶν μωσαϊκῶν αὐτοῦ, καταλαμβάνεται ὑπὸ μεγίστης ἀθυμίας, δρῶν ὅτι ὁ προπλάστης ἐν ταῖς σκιαγραφίαις τῶν παραστάσεων αὐτοῦ ἔφθασε μέχρις ἀπιστεύτου σημείου φαν-τασίας, τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ καλύμματα ἐπὶ τῶν παρισταμένων εἰκό-

νων αὐτοῦ φέρουσιν ἀκατάληπτα σχήματα. Πάντες οἱ ἀληθῆς ἐπιστήμονες, οἱ περιγράφαντες τὰ μωσαϊκὰ τοῦ ναοῦ τούτου, ἐνορῶσιν ἐν αὐτοῖς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς καταπτώσεως τῆς καλλιτεχνίας, ἥτοι τὸ γῆρας, τὴν ὑπόφαιον κόμην, τὸ ἔλαιοχρον πρόσωπον, τὸν λευκὸν καὶ μακρὸν πώγωνα, τὸν κατὰ φαντασίαν ἀποκρυφικὸν συμβολισμόν, τὴν τραχεῖαν ἀμουσίαν καὶ τὴν εὐρεῖαν αὐθαιρεσίαν τῶν μωσαϊκῶν παραστάσεων, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ τὴν ἐσφαλμένην ἀντίληψιν τοῦ καλλιτέχνου, ἥτις διὰ τὸ ἴδιότερον αὐτῆς ἐπέφερε σύγχυσιν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ οὕτως, ὥστε οὐ μόνον ἡ βυζαντινὴ τέχνη, καίπερ πεπτωκῦνα, ἐκάκισε τὰ μωσαϊκὰ ταῦτα ὡς καὶ ἡ ἐκκλησία, ἥτις διεμαρτυρήθη, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ξένοι οἱ Ἰταλοὶ καλλιτέχναι ἀπεκάλεσαν τὰς σκιαγραφίας τῶν μωσαϊκῶν τοῦ Ἀγίου Μάρκου τῆς Βενετίας στρεβλὰς καὶ ἀξέστους.

Οὕτω παρατηροῦμεν εἰκονιζομένους τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὕαν ἐπὶ τῆς κλίνης ἐνηγκαλισμένους καὶ μετ' ἐπιγραφῆς Crescite, τὰς τραχείας καὶ ἀφελεῖς σκηνὰς τοῦ Λώτ μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ πολλὰς ἑτέρας φαντασιώδεις καὶ ἐπαγωγοὺς εἰκονίσεις, ἐν αἷς καὶ τοὺς πρόφτεις μετὰ τῶν σημείων τοῦ σταυροῦ κλπ.

Ἡ ἐπαγωγὸς αὕτη τάσις ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ τῆς Δύσεως ἥτο ἀνέκαθεν γνωστή, ὅπερ μαρτυρεῖ πληρέστατα τὸ γεγονός, ὅτι τὸ Βυζαντιον ἐπηρέαζεν αὐτόθι μόνον ὑπὸ ἐπιψιν τελειότητος τέχνης, τεχνῖται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἥσαν αὐτόχθονες¹. Ὁ Ποκρόβσκης, ὁ Κονδακώφ, ὁ Waagen, ὁ D'Agencourt καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν θόλων καὶ ἀψίδων τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου μωσαϊκά, τὰ εἰκονίζοντα τοὺς ἀγίους, τοὺς μάρτυρας, τοὺς ἔξομολογιτάς, τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς λευτίας, τοὺς προφήτας, τοὺς πατριάρχας, τοὺς ἀποστόλους, τὰς ἀγίας γυναικας καὶ παρθένους, παρουσιάζουσιν ἔλλειψιν σταθεροῦ χαρακτῆρος καὶ ἀτημελησίαν ἐν τῇ ἐπικοσμητικῇ καὶ καθιστῶσι τὰ μωσαϊκὰ ταῦτα ὀλίγον ἀξιόλογα. Ὁ Rumohr ἐν τῇ γνωστῇ αὗτοῦ μελέτῃ περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ζωγραφικῆς τέχνης παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς² ἀναφερόμενος εἰς τὴν εἰκονογραφημένην βίβλον τῆς

1. N. Ποκρόβσκης «Τοιχογραφίαι τῶν ἀρχαίων ναῶν» σελ. 3. — N. Κονδακώφ «Ἴστορία τῆς Βυζαντινῆς καλλιτεχνίας» ὁμο. κειμ. σελ. 197.— Meschinello «La chiesa ducale de St-Marco. III vol. Venet. 1753.

2. «Kunstblatt» 1821. «Italienische Forschungen» I σελ. 306.

Λαυρεντιανῆς βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας Plut. t. Cod. 38 XI αιώνος, καθόρζει τὴν πραγματικὴν θέσιν τῆς βιζαντινῆς καλλιτεχνίας ἐν σχέσει πρὸς ἑκείνην τῆς Δύσεως, καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ βιζαντινὴ καλλιτεχνία διεκρίνετο πάντοτε τῆς καλλιτεχνίας τῆς Δύσεως, ἔξασκοῦσα ἐπὶ τῆς τελευταίας τὴν ἐπιρροὴν ἀντῆς μόνον ὑπὸ ἔποψιν τεχνικῆς τελειότητος.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃ δέ τις μέχρι τίνος βαθμοῦ καταπτώσεως ἀφικνοῦνται αἱ καλλιτεχνικαὶ παραστάσεις τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἀγ. Μάρκου, ἀρκεῖ νὰ δίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν μωσαϊκῶν τοῦ ἄνω τῆς Ἀγίας Τραπέζης θόλου αὐτοῦ καὶ θὰ νομίσῃ ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ θηλυμανοῦ Σολομῶντος ἀναπαρίσταται τὸ ἐργοτιμωμένον πρόσωπον τῆς αὐτοκρατείρας Θεοδώρας συζύγου τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Οἱ δὲ ἄγιοι εἰκονίζονται, ἐκτός τινων ἔξαιρέσεων, τῶν τριῶν ἱεραρχῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοπότιμου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, κατ' ἴδιόρρυθμον ὅλως καὶ δμοιόμορφον τύπον, διακρινόμενοι ἀπ' ἀλλήλων μόνον ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν τριχῶν τῆς κόμης καὶ τοῦ γενείου.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὰ μωσαϊκὰ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου ἐν Βενετίᾳ, περὶ ὧν ὁ κ. Κωνσταντόπουλος μετὰ τοσούτου στόμφου ποιεῖται λόγον.

'Αλλ' ὁ κ. Κωνσταντόπουλος δὲν ἡρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἀγ. Μάρκου τῆς Βενετίας εἰκόνα τοῦ προφήτου Δαβίδ, ἀλλὰ παρέπεμψεν ἡμᾶς καὶ εἰς ζωγραφίας διὰ κινναβάρεως — miniatures — τῶν χειρογράφων κωδίκων.

Καὶ πρῶτον μὲν παραπέμπει ἡμᾶς εἰς δύο εἰκόνας τοῦ κωδ. Ψαλτηρίου IX-X αἰῶνος τῆς Παρισινῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 139, περὶ τῆς μιᾶς τῶν ὅποιων ἐποιησάμεθα ἥδη λόγον ἐν οἰκείῳ μέρει· ἐνταῦθα εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, μὴ ἀντιληφθεὶς καλῶς τὴν περιγραφήν, τὴν ὅποιαν δίδουσιν εἰς τὰς δύο ἐκ τῶν δεκατεσσάρων εἰκόνων τοῦ κωδικος τούτου οἱ περιγράφαντες αὐτὸν ἐπιστήμονες ἀρχαιολόγοι, διαβεβαιοῦ ἡμᾶς, ὅτι ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἡ ἕκτη εἰκών, εἰκονίζει τὸν προφήτην Δαβὶδ στεφόμενον «κατὰ τὸ ἔθος τῶν βιζαντινῶν αὐτοκρατόρων» καὶ ὅτι φέρει ταυτοχρόνως καὶ σκῆπτρον.

Εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου ἀντὶ πά-

σης ἄλλης ἀπαντήσεως πρώτιστα παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ κείμενον, εἰς δὲ παραπέμπει, ἵτοι εἰς τὴν ἴστορίαν τῆς Βυζαντινῆς καλλιτεχνίας τοῦ Κονδακῶφ (Γαλλ. ἔκδ. τ. II σελ. 33), ἥτις ἔχει ὡς ἀκολούθως: Le couronnement de David (sous forme d'une élévation sur le bouclier¹) cette miniature, par son sujet d'origine *Germanique* intéressait beaucoup d'Agincourt (pl. 61 fig. 8-11), καὶ ἀκολούθως χάριν περιεργείας, παραθέτομεν τὴν περιγραφὴν τῆς εἰκόνος ταύτης τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὡς πράγματι αὕτη ἔχει.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἡ παριστῶσα τὸν προφήτην Δαβὶδ ἔχει ὅλως συμβολικὸν χαρακτῆρα, οὐδένα δὲ πραγματικόν. Ὁ συμβολικὸς δ' οὗτος χαρακτὴρ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἥτο συνήθης². Ὁ προφήτης Δαβὶδ εἰκονίζεται ἐνταῦθα νεώτατος, ὅλως ἀγένειος, ἀτημέλητον ἔχων τὴν κόμην, φέρων κολόβιον ἢ μᾶλλον ἡμισόλευκον ἀρμιλαύσιον ἐν εἴδει χιτῶνος ἢ φαινόλις μετὰ διασῆμων ἐξ ἐκατέρων τῶν ὄμιων, κατεργοχομένης μέχρι τῶν γονάτων, ἵσταται δὲ ὅρθιος ἐπὶ ἑνὸς εἰδους ἀργείου ἀσπίδος καὶ αἱρεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ³, παράστασις συμβολικὴ κατὰ τὸ ὅγητὸν τοῦ προφήτου Δαβὶδ:

«Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα».

Ψαλμ. 90.

Κρατεῖ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κηρύκειον ὡς «ὅάβδον τῆς βασιλείας του», εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὅποιου φέρεται ἀστήρ, τὴν δὲ δεξιὰν ἔχει ἀναπεπταμένην πρὸς τὰ ἄνω, καθ' ἣν ίδιως στιγμὴν ἡ σοφία, συμβολικῶς εἰκονιζομένη, ἐτοιμάζεται διὰ τῆς δεξιᾶς αὐτῆς χειρὸς νὺν ἐπιιθέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον κατὰ τὸ ὅγητὸν τοῦ Δαβὶδ:

«Ἐθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου». Ψαλμ. 20.

«Ωστε ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ταύτης περιγραφῆς τῆς περὶ ἡς δὲ λόγος εἰκόνος καὶ ἐκείνης ἣν ἐποιησάμεθα προηγουμένως, δῆλον γίνεται ὅτι

1. La Grande Encyclopédie t. 7 pag. 577.

2. Ch. Diehl, Miniature du Skylitzes XIV siècle: Collect. des Hautes études n° 869.

3. G. Schlumberger «L'Epopée Byz. J. Tsimiskès» p. 285.

οὐδεμία ἐκ τῶν παραστάσεων τούτων ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα καὶ ἀποροῦμεν διὰ ποῖον λόγον ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἔφερεν ἡμῖν ὡς παράδειγμα τὰς εἰκόνας ταύτας (!).

'Ἐν τέλει ὁ κ. Κωνσταντόπουλος παραπέμπει ἡμᾶς καὶ εἰς ἑτέραν εἰκόνα τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ, τὴν δποίαν ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Schlumberger εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ¹, ἐπειδὴ δμως οὗτε ὁ κ. Schlumberger, οὔτε ὁ ἐρανιστὴς αὐτοῦ κ. Κωνσταντόπουλος δίδουσιν ἡμῖν πληροφορίαν παρὰ τίνος ἀκριβῶς κώδικος ἐλήφθη ἡ εἰκὼν αὕτη, ἀναλαμβάνομεν ἡμεῖς χάριν ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας νῦν περιγράψωμεν δλας τὰς περιπετείας τῆς εἰκόνος ταύτης ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν διαφόρων συγγραφέων.

"Ο κώδικς οὗτος, ἐξ οὗ ἐλήφθη ἡ περὶ ἣς ὁ λόγος εἰκών, ἔνθα παρίστανται δμοῦ δύο βασιλεῖς, είναι ὁ ὑπ' ἀριθ. 64 τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων X αἰῶνος καὶ κατέχει πρωτεύουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν εἰκονογραφημένων χειρογράφων Εὐαγγελίων.

Οι πλεῖστοι ἐπιστήμονες οἱ περιγράψαγτες τὸν κώδικα τοῦτον, ἐν οἷς ὁ γαλάτης Labart καὶ ὁ ὁδοσσός ἀρχαιολόγος Δ. Βελιάεφ, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῆς κατὰ προσέγγισιν χρονολογίας τοῦ κώδικος τούτου ὡς καὶ ἐκ πλείστων ἑτέρων παραδειγμάτων, ὡς π. χ. βυζαντινῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς ταύτης² κ.λ.π., δός δ' εἰπεῖν καὶ ἐκ τῆς ἀμφιέσεως τῶν παρισταμένων προσώπων, ἀνεγνώρισαν ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ὡς εἰκονιζομένους δύο συγχρόνους βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου, ἥτοι τὸν νέον αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον τὸν Πορφυρογέννητον καὶ τὸν γέροντα αὐτοκράτορα Ρωμανὸν Α' τὸν Λεκαπηνὸν (920-944), ὅντας περιβεβλημένους ἀμφοτέρους τὴν συνήθη καθημερινὴν αὐτῶν ἀμφίεσιν καὶ φέροντας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τὸ αὐτοκρατορικὸν καισαρίκιον³.

1. G. Schlumberger «Un Emp. Byz. au Xme siècle Nicéphore Phocas» p. 181, 285.

2. J. Sabatier, Mon. Byz. t. II pl. XLVI 6.

3. "Οπως σχηματίσῃ τις ἀκριβῆ ίδέαν περὶ τῆς ἐπισήμου τε καὶ μὴ ἀμφιέσεως τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, δύναται νὰ σπουδάσῃ τὰς λαμπρὰς εἰκόνας τὰς ἐν τῷ κώδ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εὑρισκομένας τῆς Παριο. Βιβλ. Coisl. ὑπ' ἀριθ. 79 τοῦ 1078-1081 ἔτους. Τὸν κώδ. τοῦτον πρῶτος περιέγραψεν ὁ Monfaucon ἐν τῇ αὐτοῦ «Bibliotheca Coisliana olim Seguriana» Parisiis 1715 p. 132 sequi. καὶ ἔτεροι, ἐν οἷς καὶ ὁ ὁδοσσός ἀρχαιολόγος Δ. Βελιάεφ. 'Ἐν μῆτ τῶν

Τούναντίον δ N. Κονδακώφ, τὸ πρόσωπον τὸ ἔξεικονίζον ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ κατὰ τὸν Labart καὶ Βελιάεφ Κωνσταντίνον τὸν Πορφυρογέννητον τὸ ὑπέλαβεν, ἀνευ ἀποχρῶντος λόγου, ἀναφερόμενον εἰς τὸν προφήτην Σολομῶντα, τὸ δ' ἔτερον πρόσωπον, τὸ εἰκονίζον κατὰ τοὺς αὐτοὺς Labart καὶ Βελιάεφ Ρωμανὸν Α' τὸν Λεκαπηνὸν (912-959) ὃς παριστῶν τὸν προφήτην Δαβίδ. Ὁ Louard θεωρεῖ, ἐξ ἄλλου, ὑποθετικῶς τὴν μὲν εἰκόνα τὴν παριστάνουσαν τὸν Κωνσταντίνον ὡς τὴν εἰκόνα τοῦ προφήτου Σολομῶντος, τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ Ρωμανοῦ ὡς παριστῶσαν τὸν βασιλέα Ἡρώδην. Ὁ Bordier ἐπίσης καθ' ὑπόθεσιν θεωρεῖ τὴν μὲν εἰκόνα τοῦ Ρωμανοῦ ὡς τὴν τοῦ Σολομῶντος, τὴν δὲ ἐτέραν τὸν αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ὡς τὴν τοῦ Ροβοάμι. Ὁ κ. Schlumberger ὅμως, τάναπαλιν, ἐνῷ θεωρεῖ τὴν πρώτην εἰκόνα ὡς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητον¹, τὴν ἐτέραν, τὴν κατὰ τὸν Labart καὶ Βελιάεφ παριστῶσαν τὸν αὐτοκράτορα Ρωμανόν, ὑπολαμβάνει ὡς τὴν εἰκόνα τοῦ προφήτου Δαβίδ², ἀλλ' ὁ κ. Schlumberger εἰκάζω ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐπηρεάσθη ἐκ τοῦ κώδ. τῶν δύμιλιῶν τοῦ Ἰακώβου ἐκ τῆς Βατικανῆς βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1126 XI-XII αἰῶνος καὶ ἐκ τοῦ ἐτέρου τῆς Παρισινῆς βιβλ. κώδικος ὑπ' ἀριθ. 1208, ἐνθα ἐν μιᾷ εἰκόνι συμπαριστῶνται Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ, ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ χαρακτηριστικώτερῃ ταύτῃ εἰκόνι σαφῶς παρατηρεῖται ἡ ὑφισταμένη μεγάλη διαφορὰ τῶν ἀμφιέσεων τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ προφήτου, περὶ ἣς προκειμένου, ὡς φαίνεται, διέλαθε τὸν σοφὸν Γαλάτην, ὅτι ἔδει καὶ ἐνταῦθα νὰ ὑπάρχῃ ἡ τοι-εἰκόνων τοῦ κώδικος τούτου εἰκονίζεται ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος ὁ Βοτανεάτης περιβεβλημένος τὴν στολήν, τὴν δόποιαν ἔφερεν διπότε παρίστατο ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἐν ἄλλαις ἐκκλησιαστικαῖς τελεταῖς, ἥτοι χιτῶνα, σάκκον—δυβητήσιον· ἐν ἐτέρᾳ εἰκόνι, ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ εἰκονίζεται φέρων ἀμφιέσιν ἐνθρονιστικήν, ἥτις συνίστατο ἐκ χιτῶνος, σκαραμαγγίου μετά λόρου, χρατῶν διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς λάβαρον, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἀκακίαν. Ἐν ἄλλῃ δὲ πάλιν εἰκόνι, ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ Νικηφόρος ὁ Βοτανεάτης περιβεβλημένος τὴν συνήθη καθημερινὴν αὐτοῦ ἀμφιέσιν, συνισταμένην ἐκ χιτῶνος καὶ σαγίου (sagum) κάθηται ἐπὶ τοῦ χρυσοσελλίου, ἐπὶ τοῦ δόποιου διακρίνεται τὸ ἐρυθρὸν σκαμνάλιον.

1. G. Schlumberger Un Emp. Byz. au Xme siècle p. 181.

2. G. Schlumberger ἐνθ' ἀν. p. 285.

αύτη διαφορὰ ἐν ταῖς ἀμφίσεσι καὶ ὅτι τὴν διαφορὰν ταύτην καὶ διάκρισιν οἱ Βυζαντινοὶ ἐποιοῦντο πάντοτε δισάκις εἰκόνιζον τὸ ίερὸν πρόσωπον τοῦ αὐτοκράτορος αὐτῶν, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ πρέπει νῦν παραδεχθῆμεν ὅτι ἐνταῦθα ἔχομεν εἰκόνας τῶν δύο συγχρόνων βασιλέων, τοῦ νέου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Ζ' καὶ τοῦ γέροντος Ρωμανοῦ τοῦ Α' τοῦ Λεκαπτηνοῦ, περιβεβλημένους ἀμφοτέρους τὴν καθημερινὴν αὐτῶν ἀμφίσειν καὶ οὐχὶ τὰς εἰκόνας τῶν προφητῶν ἢ ἄλλων τινῶν.

Ἐὰν δὲ ὁ Κονδακώφ ἔσφαλεν ἐν τῇ ὑποθέσει αὐτοῦ ταύτῃ καὶ ὑπέλαβεν, ὡς εἴπομεν, τοὺς δύο αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ὡς τοὺς δύο προφήτας, τοῦτο οὐδαμοῦ ἄλλοι διφεύλομεν ἵνα ἀποδῶμεν ἢ εἰς τὸ ὅτι ἀμφότερα τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα πρόσωπα φέρουσι διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀνεψημένα εἰλητήρια, ὡς φέρουσι κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ οἱ προφῆται, οὕτω δὲ παρενοήθη, ὡς φαίνεται, τὸ γεγονός, καθ' ὃ ἔχομεν καὶ παραδείγματα, ἐν οἷς οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες καὶ αὐτοκράτειραι εἰκονίζοντο ἐνίστεις πρατοῦντες εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀναπεπταμένους κυλίγδους¹ ἢ εἰλητά.

"Ηδη ἀς ὕδωμεν τίς ὁ λόγος ὁ ἔξαναγκάσας τὸν κ. Κωνσταντόπουλον ἵνα παρουσιάσῃ ἡμῖν μετὰ τοσαύτης ἐπιδείξεως τὰς ὡς ἄνωθεν εἰκόνας τοῦ προφήτου Δαβὶδ καὶ Ἰδίως ἐκείνην τὴν ἐκ τοῦ Τρούλου τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου.

'Ο κ. Κωνσταντόπουλος ἀναγνούς, φαίνεται, τὴν ἡμετέραν περιγραφὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου παραστάσεως τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ, ἐσκέφθη ὅτι ἡδύνατο ἵνα παρουσιάσῃ ἡμῖν τὸ ἔκτροπον ἐκεῖνο καὶ παραδοξότατον φωτοτυπικὸν διμοίωμα ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου, ἵνα ὑποστηρέῃ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ὅτι ὁ προφήτης Δαβὶδ εἰκονίζετο παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἀπαραλλάκτως ὡς εἰκονίζοντο οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες.

Εἴπομεν ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ οὐδὲν ἔχει κοινὸν μετὰ τῶν γνωστῶν παρὰ τῇ ἀγιογραφίᾳ εἰκόνων τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ καὶ

1. Σημειώσεις τῆς Λύτοκρατορικῆς Ρωσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἔταιρείας τ. VI τεῦχος 3-4, Πετρούπολις 1893, εἰκὼν V σελ. 289. Περιγραφὴ τοιούτων παραστάσεων ὑπὸ Δ. Βελιάφ.

ἀποδεικνύεται τὸ ἀληθὲς τοῦ ἡμετέρου δισχυρισμοῦ ἐκ τῆς κάτωθι ἀκριβῶν περιγραφῆς ἀμφοτέρων τῶν παραστάσεων τοῦ τε αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ καὶ τοῦ ὁμιλοῦντος αὐτῷ βασιλέως καὶ προφήτου.

Καὶ ὁ μὲν προφητάνας Δαβίδ, τὴν εἰκόνα τοῦ δποίου φέρει ἡμῖν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἄγ. Μάρκου ὡς παράδειγμα ὁ κ. Κωνσταντόπολος, δὲν φέρει ἀσφαλῶς χαρακτῆρα περιβολῆς βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, ἔστω καὶ συνῳδὺ τῷ τύπῳ περιβολῆς τῶν πρώτων βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Οὗτος ἵσταται ὅρθιος, φέρων βυζαντινὸν διάδημα καὶ περιβεβλημένος χιτῶνα (*interula*), τὸ ποίκιλμα τοῦ δποίου φέρει τύπον ἔργου Λογγιθαδικοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ χιτῶνος μανδύαν, ὃν οὐδόλως δυνιμεύθα ἵνα ὀνομάσωμεν χλαμύδα, ὡς ἔφερον αὐτὴν οἱ πρῶτοι βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες Ἀρκάδιος, Θεοδόσιος καὶ Ἰουστινιανὸς¹ καὶ αἱ αὐτοκράτειραι κατὰ τὸν Χ καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ XI αἰῶνος², καὶ ἥτις ἐπορποῦτο ωρισμένως ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὕμου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν εἰδος σαγίου (*sagum*) ὁμαϊκοῦ ἐνδύματος καλουμένου «*Abolla senatoria*», πορπουμένου σχεδὸν κατὰ μέσον τοῦ στήθους³. Προσέτι ἐπὶ τοῦ σαγίου τούτου κατὰ μέσον τοῦ στήθους διακρίνεται ἔρρημα μένον σημεῖόν τι, ἐπίμηκες, ὡσεὶ τὸ γνωστὸν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς «ταυλίον», ἐπιπρόσθετον χρυσοῦνφαντον σημεῖον, ὅπερ ἐκάλυπτε σχεδὸν ὅλον τὸν θώρακα καὶ τὸ δποίον συνήθως ἐκάλουν «χρυσόταυλον», «χρυσοσήμιαντον», ἀπαράλλακτον ὡς τὸ τῶν Ρωμαίων «*clavus*» ωρισμένης ἐποχῆς, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς διακριτικὸν ἔμβλημα τῶν ὑπάτων καὶ πατρικίων ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἐπὶ τῶν χλαμύδων τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων σημεῖον τοῦτο ἦτο τετράγωνον⁴ καὶ οὐχὶ ἐπίμηκες, ὃ δὲ προιρήτης Δαβίδ παρίσταται φέρων ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπιμήκη λατινικὸν σταυρόν, ἐπεται ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν εἶναι τὸ «ταυλίον» τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἀλλὰ τὸ γνωστὸν «Κυριακὸν σημεῖον»

1. R. Jacquemin «Histoire générale du Costume du IV-XII siècles» Paris 1880.

2. R. Jacquemin ἐνθ' ἀν. pag. 105 pl. 19 — Charles Diehl «Études Byzantines» Paris 1905 p. 119.

3. "Ιδε τὴν διδακτικωτάτην ὑπὸ ἔποψιν τῶν παρ' Ἐβραίοις ἀμφιέσεων ἀναλυτικὴν Βίβλον ἐκ τῆς βιβλ. τῆς ἐν "Ἄθῳ Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ὑπὸ ἀριθ. 1.

4. R. Jacquemin «Histoire générale du Costume» pl. 1.

τῶν σταυροφόρων¹. Κρατεῖ δὲ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρὸς ἀνεῳγμένον εἴλητὸν κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἀγιογραφίας παραδεδεγμένον τύπον, τὴν δὲ δεξιὰν αὐτοῦ φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους.

Συγκρίνων τις τὴν ἀνάμικτον ταύτην περιβολὴν τοῦ προφήτου Δαβὶδ ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν μωσαϊκῶν τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἀγίου Μάρκου, αἵτινες καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν παρουσιάζουσι κρῆμα διαφόρων ἐποχῶν, καὶ ὡν ἐκάστη συνεισφέρει στοιχεῖα δημιουργούμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ αὐθαιρέτου μαντείας, εὐρίσκει τὴν ἀμφίεσιν ταύτην τοῦ προφήτου Δαβὶδ, ἔξαιρουμένου τοῦ βασιλικοῦ διαδήματος, ἀπαράλλακτον σχεδὸν πρὸς ἐκείνην τῶν Ρωμαίων τοῦ VIII αἰώνος καὶ τῆς τῶν γερουσιαστῶν καὶ μυστικοσυμβούλων τῆς Βενετίας, Γενούης καὶ Φλωρεντίας² καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδεμίαν ἔχουσαν σχέσιν πρὸς ἀμφίεσιν Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος³ οὕτε τῆς πρὸ τοῦ VIII αἰώνος ἐποχῆς, — δόπτε οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἐνεδύοντο ἐίτε ὡς Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες, φέροντες τὴν γνωστὴν αὐτῶν στρατιωτικὴν πανοπλίαν, εἴτε τὴν ἐνθρονιστικήν, φέροντες τὸ λάβαρον, τὴν χρυσῆν σφράγαν μετὰ σταυροῦ καὶ τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα, υἱοθετηθέντα ἀπαντα ὑπὸ τῶν πρώτων Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὡς προσόντα τοῦ ἔξοχου αὐτῶν ἀξιώματος, — ἀλλ' οὕτε καὶ τῆς μετὰ τὸν VIII αἰώνα ἀμφιεσεως, δόπτε, πάλιν, οἱ αὐτοκράτορες ἔφερον εἴτε τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ἀμφίεσιν, ὡς εἰκονίζεται Βασιλεὺς δ ΙΙ δ Βουλγαροκτόνος ἐν τῷ γνωστῷ Ψαλτηρίῳ τῆς Βενετίας τοῦ XI αἰώνος, καὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ νομισμάτων χρυσῶν (ἐμφαινόντων ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς αὐτῶν ὅψεως τὴν ἐνθρονιστικὴν αὐτῶν ἀμφίεσιν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τὴν πολεμικὴν αὐτῶν πανοπλίαν), ἐπὶ χρυ-

1. E. A. Sophocles «Greek Lexicon» New-York.

2. R. Jacquemin «Histoire gén. de Costume» p. 21, 41.

3. Εἰκόνες Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων περισφέζονται ἐν χειρογράφοις κώδιξιν, ἐν ψηφιδωτοῖς καὶ τοιχογραφίαις ἐκκλησιῶν, νομίσμασι, χρυσοβούλλοις καὶ ἐν ἄλλοις παντοίοις μικροτεχνήμασιν, ἐν οἷς ἔξεχουσι τὰ ἐλεφάντινα δίπτυχα, ἔχομεν δὲ καὶ τινὰ γλυπτικὰ ἔργα. Εἰς τὰς γνωστὰς μέχρι τοῦδε εἰκόνας τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων τάσσονται καὶ αἱ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Ζωναρᾶ α. S. 55, τῆς βιβλ. Estense τῆς Μοδένης, αἵτινες εἰσὶ περὶ τὰς 90 κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἀθήναις διεθνεῖ ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ τοῦ 1905 περὶ τοῦ κώδικος τούτου διακοίνωσιν τοῦ καθηγητοῦ Σπ. Λάμπρου.

σοβιούλλων καὶ ἐπὶ μολυβδοβούλλων, εἴτε τὴν ἐνθρονιστικὴν αὐτῶν, συνισταμένην ἐκ σάκκου, σκαραμαγγίου μετὰ λάρδου, λαβάρου, εἴτε νάρθηκος, σφαιρίας χρυσῆς μετὰ σταυροῦ, εἰλητηρίου ἢ ἀκακίας.

Ἡδη μεταβῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου εἰκόνος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ, ἥτις ἔχει ὅδε: Ὁ αὐτοκράτωρ Δαβίδ κάθηται ἐπὶ θρόνου περιβεβλημένος τὴν ἐπίσημον στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἀμφίεσιν, ἥτις συνίσταται ἐκ τῆς πανοπλίας καὶ στέμματος βασιλικοῦ μετὰ προπενδουλίων κατασείστων, κατέχων διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς τὸ γνωστὸν κρινοειδὲς¹ ἔμβλημα τῆς ἰσχύος τῆς δυναστείας τῶν Κομνηνῶν, τὸν Νάρθηκα λεγόμενον², ὃς σύνηθές ἐστι κρατεῖν τὸν βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα, ὅταν καὶ τὸ στέμμα φορῇ, τῇ δὲ ἀριστερᾷ βλατίον κώδικι ἐοικός, διακριτικὸν ἔμβλημα τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν νόμων τῶν ὑπ' αὐτοῦ συντεταγμένων.

Ἐκ τῶν προφανεστάτων καὶ ζωσῶν τούτων ἀποδεῖξεων τῆς διαφορᾶς ἐν τῇ ἀντιπαραθέσει τῶν δύο τούτων εἰκόνων τοῦ προφήτου Δαβίδ καὶ τοῦ διμωνύμου αὐτῷ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος πειθόμενα πληρέστατα, ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν δύψεως τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου εἰκὼν δηλοῖ οὐχὶ τὸν προφήτην Δαβίδ, ἀλλὰ τὸν βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ, ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Ἄλλὰ ποὺν εἰσέτι προβῶμεν εἰς τοῦτο, νομίζω λίαν ἐπίκαιρον, ὡς πάντῃ σπουδαῖον, ἵνα διαλάβω ἐνταῦθα δλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀγιολογικῶν μνημείων ἐκείνων, ἐποχῆς καταπτώσεως τῆς καλλιτεχνίας, ἣτινα θεωροῦνται ὡς δυτικῆς προελεύσεως; Ἰδίᾳ δὲ προελεύσεως ἐξ Ἰταλίας, καὶ τὰ δποῖα ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἀείποτε ἐθεώρησε καὶ θεωρεῖ ἔκτροπα, αὐθαίρετα καὶ καθόλου ἀπαράδεκτα.

1. J. Sabatier «Description générale de Mon. Byzantines» Paris 1862.

2. Τὸν σχῆμα κρίνουν ἔχοντας Νάρθηκα «fleurdelisé» ὡς σύμβολον ἰσχύος εὐρίσκομεν ἐπὶ σφραγῖδος Φιλέπτου τοῦ Τάραντος υἱοῦ τοῦ Καρόλου II τῆς Ἀνδεγαυίας, βασιλέως τῆς Νεαπόλεως καὶ τιτουλαρίου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινούπολεως. Τὸ κρινοειδὲς τοῦτο ἔμβλημα τὸ παρέλαβεν ἀκολούθως ἡ δυναστεία τῶν Βουρβόνων. *Mélanges d'Archéolog. Byz.* par G. Schlumberger Paris 1895 p. 107. — Ch. Daremberg et Edm. Saglio p. 1095, *Dictionnaire des antiquités Grecques et Romaines*.

Τουαῦται π. χ. παραστάσεις εἰσὸν δ 'Ι. Χριστός, φέρων λευκὸν γένειον ἀπαραλλάκτως ὡς δ Μωϋσῆς, δ Μιχαὴλ Ἀρχάγγελος, φέρων στολὴν ἁμαίνου ὑπάτου καὶ κρατῶν ὁμφαίαν, δ προφήτης Ἡλίας πίπτων κατὰ γῆς μὲ τοὺς πόδας ἄνω, δ 'Ι. Χριστός, δ Μωϋσῆς, δ 'Αρρών καὶ ἄλλοι ἐν ἀρχιερατικῇ ἀμφιέσει, φέροντες μίτρας, δ 'Ι. Χριστὸς φέρων λευκὸν μακρὸν χιτῶνα, νίμβον δόξης μετὰ σταυροῦ καὶ ἀγγέλου πτερού, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ποτήριον, δ 'Ι. Χριστὸς φέρων βαρέα χρυσοποίκιλτα αὐτοκρατορικὰ ἐνδύματα καὶ λιθοκόλλητον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μίτραν, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ προφῆται, φέροντες σταυροὺς κατὰ τὸ πρότυπον τῆς παραστάσεως τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων ἐκ τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἁγ. Μάρκου, τῆς δποίας οὐδ' δ συμβολισμὸς αὐτῆς παρουσιάζει ποιάν τινα δικαιολογίαν.

Περὶ τῶν ἐκτιρόπων τούτων παραστάσεων ἐγράφησαν πολλὰ καὶ ἔχαρακτηρίσμησαν πάντοτε ὡς αὐθαίρετοι καὶ φαντασιώδεις, κυρίως δμως ἐκαυτηρίσπεν αὐτὰς δ σοφὸς καθηγητὴς τῆς ἐν Πετρουπόλει πνευματικῆς Ἀκαδημίας καὶ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Πετρουπόλει ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, δστις λέγει τάδε : «Πολλάκις μὲν παρατηροῦνται ἐν τῇ ἀγιογραφίᾳ ἀναχρονισμοί, ὡς π. χ. ἐπὶ τῆς εἰκόνος τῆς Ὑπαπαντῆς νὰ ζωγραφίζωνται σταυροί, ἀλλὰ νὰ τίμενται σταυροὶ ἐπὶ τῶν ἀμφιέσεων τῶν προσώπων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, προφητῶν κ.τ.λ. ἔστω καὶ ἐπὶ ἀρχιερέων, τὸ τοιοῦτον ἔστιν οὐ μόνον ἀλλόκοτον καὶ αὐθαίρετον, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἀπαράδεκτον ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, ἀποδεικνύουσι δὲ ὅλαι αἱ τοιαύτης φύσεως παραστάσεις δτὶ δὲν ἀπορρέουσιν αὗται ποσῶς ἐκ χειρῶν ἐξησκημένων καλλιτεχνῶν τοῦ Βυζαντίου, ἔνθα οὐδαμοῦ ἀπαντῶμεν τοιαύτας ἐκτρόπους παραστάσεις»¹.

Ἡ πολυσήμαντος αὕτη δήλωσις τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς ἀρκεῖ, ἔστω δὲ ὡς ἐπισφράγισις τῶν δσων μέχρι τοῦδε εἴπομεν καὶ ἀπεδείξαμεν, δτὶ ἄλλως πως εἰκονίζετο παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς δ προφήτης Δαβὶδ καὶ ἄλλως πως οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες.

Μετὰ τὸ περὶ ἀμφιέσεως ζήτημα τοῦ προφήτου Δαβὶδ μεταβῶμεν εἰς τὸ τοῦ στεφάνου δόξης (nimbus), σπουδαῖον καὶ τοῦτο ζήτημα.

‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος μετὰ πολλῆς πεποιθήσεως φαίνεται δια-

1. N. Ποκρόβσκης «Τοιχογραφίαι τῶν ἀρχαίων ναῶν», ἐν Πετρουπόλει 1890 σελ. 47.

κηρύττων ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ, ὅτι «ἡ εἰκὼν τοῦ μολυβδοβούλλου ἀναγνωρίζεται ὡς παριστῶσα τὸν βασιλέα καὶ προφήτην Δαβὶδ ἐκ τοῦ στεφάνου δόξης ἢ ἄλλῳ (*nimbus*) τοῦ περιβάλλοντος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ».

Εἰς ἀπάντησιν τῆς πάντης ἀδοκίμου ταύτης εἰσηγήσεως τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου πρῶτον μὲν διαβεβαιοῦμεν αὐτὸν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου στεφάνη δόξης δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' οὐδὲ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε τοιαύτη, δεύτερον δὲ ὅτι καὶ ἐὰν ὑπῆρχε τοιαύτη στεφάνη δόξης, οὐδόλως ἀπορον ἐστὶ τὸ τοιοῦτον, καθότι ἔχομεν πλεῖστα ὅσα μνημεῖα, εἰκονίζοντα Ρωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας φέροντας τὸν στέφανον δόξης, ὡς π. χ. ἐπὶ νομισμάτων, ἐπὶ χρυσοβούλλων, ἐπὶ μολυβδοβούλλων, ἐπὶ ἐγκαυμάτων, ἐπὶ διπτύχων καὶ ἐπὶ παντοίων ἄλλων μνημείων.

Οἱ Βυζαντινοὶ Ἰδίως αὐτοκράτορες ὡς κατατασσόμενοι ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄγιων ἐτιλοφροδοῦντο συνήμως διὰ τοῦ ἄγιος, Θεοῖς, Ἱερός, καὶ οὐ μόνον οἱ Ἰδιοὶ ἐτιλοφροδοῦντο οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς χρείαν αὐτῶν ἀντικείμενα, δι' ὃ εἴθιστο ἵνα εἰκονίζωνται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ μέχρι τοῦ τελευταίου Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, φέροντες ὡς στολισμὸν τῆς δόξης καὶ ἀγιώσύνης αὐτῶν τὸν στέφανον (*nimbus*), τὴν συνήμειαν δὲ ταύτην τοῦ εἰκονίζειν τὰς ἐστεμμένας κεφαλὰς μετὰ στεφάνου δόξης παρέλαβον καὶ οἱ πρῶτοι βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀρμενίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Πολωνίας καὶ ἄλλοι.

Μή ἐπιθυμοῦντες ἵνα εἴπωμεν πλείου περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, παρατέμπομεν τὸν κ. Κωνσταντόπολον ἵνα μελετήσῃ τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀναριθμήτους πηγάς¹.

1. L. Stefani, *Nimbus und Strahlenkranz in den Werken der alten Kunst*, Petersbourg 1859. — J. Sabatier, *Description générale des Monn. Byz.* Paris 1862 t. I p. 31-33, pl. VII, 2, 26, pl. IX, 2, pl. XI, 19, 20, 22, pl. XII, 6, pl. XXII, 1, 2, 4, 11, pl. XXIV, 9, pl. XXVI, 21, 23, 24, 25, 26, pl. XXVII, 26; t. II, pl. LXII, 17, pl. LXIII, 7, 8, 9, 10, 11, 19, 20. — Ch. Daremberg et Saglio, *Dictionnaire des Antiq. Gr. et Rom. sous le mot "nimbus"* p. 84-85. — Charles Diehl, *Etudes Byz.* p. 112, 115, 117, 119, 121, 123, 139, 149. — G. Schlumberger, *Sigillographie de l'Emp. Byz.* p. 130, 425. — G. Schlumberger, *Mélanges d'Archéolog. Byz.* p. 186, pl. X, 3, 264. — N. Kov-

Βαίνοντες περαιτέρω παρατηροῦμεν καὶ αὐθις ὅτι ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, ζητῶν ἵνα φανῇ πειστικώτερος ἐν τῷ δισχυρισμῷ αὗτοῦ, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου εἰκὼν δὲν παριστᾷ τὸν αὐτοκράτορα Δαβίδ, εἶπεν ὅτι ἀναδρομή τις εἰς τὰ μολυβδόβουλα ἄλλων βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἐν οἷς ἀπεικονίζονται οὗτοι, θὰ πείσῃ ἡμᾶς, ὅτι «οὐδέποτε εὑρηται ἐν αὐτοῖς μόνον ἡ εἰκὼν τοῦ Θνητοῦ βασιλέως, ἀλλὰ πάντοτε, ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὅψεως εἰκονίζεται ἰερὸς τύπος συνήθως ὁ Ἰησοῦς καὶ σπανιώτερον ἡ Θεοτόκος» καὶ πρὸς τοῦτο ἔφερε παράδειγμα ἐκ τοιούτων μολυβδοβούλλων, δὲν ἔφερεν ὅμως οὐδὲ ἐν μολυβδόβουλον ἡ χρυσόβουλλον βασιλικόν, ἐπὶ τοῦ ἐνδεκάτου μὲν μέρους τοῦ δροίου νὰ παρίσταται ὁ εἰκονιζόμενος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ὅψεως τῆς σφραγίδος αὐτοῦ ὁ ὅμώνυμος αὐτῷ ἄγιος, ὃν τύπον ἐπιζητεῖ νὰ εὑρῃ νῦν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου.

Ἄπαντῶντες εἰς τὸν δισχυρισμὸν τοῦτον τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου ἀπεδείξαμεν αὐτῷ ὅτι εἰ καὶ ἡ συνήθεια αὕτη παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς φαίνεται μὲν ἐν τισιν ἐπιπολάζουσα, οὐχ ἦττον ὅμως ἔχει καὶ αὕτη καὶ τὰς ἔξαιρεσις αὐτῆς, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου προσηγάγομεν αὐτῷ δεκάδας διλοκλήρων βυζαντινῶν βασιλικῶν μολυβδοβούλλων, ἐν οἷς ἀπεικονίζονται μὲν Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες, οὐδεὶς ὅμως ἐπὶ τῆς ἑτέρας αὐτῶν ὅψεως εἰκονίζεται ἰερὸς τύπος.

Εἰς ταῦτα πάντα ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἀπήντησε μέν, ἀλλὰ δι' ὑπεκφυγῶν, διότι ἡμεῖς, ἐρειδόμενοι μόνον εἰς τὰ γραφόμενα αὐτοῦ,

δακὼφ Ἰστορία τῶν μνημείων τῶν Βυζαντινῶν ἐγκαυμάτων Πετρούπολις σελ. 128 εἰκὼν 25. — Σπ. Λάμπρου Ἰστορία τῆς Ἑλλάδος τ. Γ', σελ. 768, 801, 817, τ. Ε', σελ. 65, 248, 299, 301, 307, 425, 479. — Κώδ. Εὐαγγελίου ἐθν. βιβλ. Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 64. — Κώδ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Παρ. βιβλ. Coisl. ὑπ' ἀριθ. 79. — Κώδ. Ὁμ. Ἰακώβου Βατικαν. βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1126. — Κώδ. Ὁμ. Ἰακώβου Παρισ. βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1208. — Κώδ. Παρισ. βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 139. — Δελτίον θον τεῦχος Β' τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας, εἰκὼν Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου. — Σπ. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομνήμων τ. Γ' τεῦχος Β' σελ. 242 πάν. Α'. — G. Schlumberger, Nicéphore Phocas Paris 1890 p. 304, 365, 369. — Cohen, Monn. Imp. VI.— Waddington, Inscript. de Syrie. — Eckhel, Doct. num. VIII.— Froehner, Médailles de l'Emp. Romain.— Mommsen, op. cit. II., III. — Caylus, Numismatica. — Maden: Num. Chron. t. XVIII κλπ.

ἀπηντήσαμεν ὅτι ἔπρεπεν· νῦν ὅμως ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ζητῶν διέξοδον ὑπεκφεύγει λέγων ὅτι ἡμεῖς παρενοήσαμεν ὅσα αὐτὸς ἔγραψε (μᾶλλον ὅσα αὐτὸς γράφων ἐνόει) περὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν μολυβδοβιούλλων, καὶ παραπέμπων ἡμᾶς εἰς τὸ περὶ τῶν βασιλικῶν σφραγίδων κεφάλαιον τῆς Σιγιλλογραφίας τοῦ G. Schlumberger, διατίνεται ὅτι ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν τὰ λεγόμενα αὐτοκρατορικὰ μολυβδόβουλλα.

'Απαριθμῶν δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον τὰ ὑφ' ἡμῶν προσαχθέντα ἐν τῇ μελέτῃ ἡμῶν εἰς ἀναίρεσιν τῶν λεγομένων του βυζαντινὰ μολυβδόβουλλα, ἐν οἷς εἰκονίζονται Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες, εὐρίσκει, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι τὰ προσαχθέντα μολυβδόβουλλα, καίτοι φέρουσι τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος, δὲν δύνανται ὅμως νὰ ὀνομασθῶσι μολυβδόβουλλα βασιλικὰ — ὡς ἐὰν θὰ ἥδυνατο ἔκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ νὰ ἐπιθέτῃ ἐπὶ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ σφραγίδος τὴν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος, — ἀφ' ἑτέρου δέ, ἑτέρας σφραγίδας ὑφ' ἡμῶν προσαχθείσας, ὡς ἀνηκούσας εἰς Φράγκους βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου, ἀποδοκιμάζει καὶ ἄλλας τὰς ἀποσιωπὰ διλοτελῶς, διότι αὗται ἀντιβαίνουσιν ἡ καὶ ἀνατρέπουσιν ἄρδην τὰς εἰσηγήσεις αὐτοῦ. Οὕτως ἀπεσιώπησε τὸ βασιλικὸν μολυβδόβουλλον τὸ παριστῶν τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀρτάβαζον, ἀμφοτέρους ἐν προτομῇ καὶ ἀμφιέσει βασιλικῇ (Sigillographie p. 420). Τὸ βασιλικὸν μολυβδόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλέξιον τοῦ Κομνηνοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἔνθα παρίσταται ἐπὶ μὲν τῆς ἐμπροσθίμης ὅψεως αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ «Ἀλέξιος Δεσπότης ὁ Κομνηνός», ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ὅψεως εἰκονίζεται ὁ ἐγγονος αὐτοῦ «Σεβαστὸς Κωνσταντίνος», ἀμφότεροι περιβεβλημένοι τὴν ἐπίσημον αὐτῶν βασιλικὴν ἀμφίσειν (G. Schlumberger Mélanges d'Arch. Byz. p. 263-264). 'Ἐπίσης δὲ ἀπεσιώπησε τὸ ἑτερον μολυβδόβουλλον τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζούντος Δαβίδ τὸ ὑπὸ τοῦ Δορίγην ἐκδούνεν (Sigillographie p. 425). Συνεπῶς αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου παταγώδεις καὶ μεθ' ὑπεκφυγῶν εἰσηγήσεις τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου δὲν δύνανται παντάπασιν ἵνα ἔχωσι λόγον ὑποστάσεως.

'Επιληφθῶμεν νῦν τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιγραφῆς κύκλῳ τοῦ αὐτοκράτορος· αὕτη ἐξ ἀριστερῶν λέγει: «ὁ βασιλεὺς» καὶ ἐκ δεξιῶν

‘ΚΑ ΔΔ. Τὰ γράμματα ταῦτα ἀνέγνωμεν «Κ(αὶ) Δ(ύτοκράτωρ) Τραπεζοῦντος Δαβίδ»· ἐνταῦθα ἐμμείνωμεν ἐπὶ βραχύ· τὸ ‘Κ δὲν δύναται ποσῶς νὰ ἔη ΚΑ(!), τοιοῦτον τρόπον ἀναγνώσεως ἐν συνεπτυγμέναις γραφαῖς, ἐλλείποντος μάλιστα τοῦ I, οὐδαμοῦ εὑρίσκομεν, διὰ τοῦτο, ὃς ἐν μεγάλῃ συμπτύξει γεγραμμένον ἀνέγνωμεν Κ(αὶ) Δ(ύτοκράτωρ), ἀφοῦ μάλιστα τοιαύτας συμπτύξεις «πηχυαίων» ὀνομάτων, ὡς ἀποκαλεῖ ταῦτα δ. κ. Κωνσταντόπουλος ἔχομεν πολλὰς ἄλλας καὶ μάλιστα καὶ ἐπὶ μολυβδοθυόλλων καὶ νομισμάτων¹, ὡς π. χ. εἰς τὴν λέξιν «βασιλεὺς» «βασιλικός» διὰ μόνου τοῦ γράμματος Β, εἰς τὴν λέξιν «πατριάρχης» διὰ τοῦ γράμματος Π καὶ πολλὰ ἄλλα, μάλιστα δὲ ἐν ἐπιγραφαῖς εὑρίσκονται πλεῖσται ὅσαι τοιαῦται γραφαὶ δι’ ἐνὸς καὶ μόνου γράμματος, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπιγραφὴ συνίστατο κατὰ τὸν Προκόπιον ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου ἀπλοῦ ἵπτα, ὃν τρόπον γραφῆς τοῦ δνόματος αὐτοῦ εὑρίσκομεν καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς.

Οὗτος λοιπὸν ἦν ὁ τίτλος, μᾶλλον τὸ πρῶτον μέρος τοῦ τίτλου τοῦ ἀντοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος.

Περὶ τοῦ μονογραφήματος ΠΙ εἴπομεν ἴκανὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἡμῶν πραγματείᾳ, ἀποδεῖξαντες διὰ πλείστων παραδειγμάτων, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ προφήτης, ἐλλείπει δὲ τὸ σχῆμα τοῦ Φ ἐντὸς τῶν δύο σκελῶν ΤΦ̄, ἐνθα καὶ διάτοπος ὑπῆρχε.

Τοῦτο ἐνόησε καὶ ὠμολόγησε σιωπηρῶς, ἐννοεῖται, δ. κ. Κωνσταντόπουλος, ἀλλ’ ἐξ διμοίων λόγων κινούμενος ζητεῖ ὑπεκφυγὴν καὶ ταύτην εὑρίσκει εἰς τὴν παραλειψιν τοῦ χαράκτου, ὅστις ἐξ ἀβλεψίας ἢ ἀμελείας ἡ ἐλλείψεως χώρου παρέλειψε νὰ χαράξῃ τὸ Φ ἐντὸς τῶν σκελῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ πολὺ σμικροτέρων τοιούτων μονογραφημάτων τὸ Φ δὲν λείπει². ‘Αλλ’ εἶναι λύσις αὕτη; διὰ τοιούτων ὑπεκφυγῶν οὐδόλως λύνονται ζητήματα. Ὁ χαράκτης εἰς τὰ τυπικὰ καὶ ἀναλοίωτα, μάλιστα δὲ ἐπὶ σφραγίδων, φερούσῶν ἐπίσημον χαρακτῆρα, ὡς ἡ σφρα-

1. G. Schlumberger, «Sigillographie de l'Emp. Byz.» p. 221, 589 — J. Sabatier «Mon. Byz.» t. II pl. LXVII, 13.

2. G. Schlumberger, Mélanges d'Archéologie Byz. p. 33. — Gazette archéologique Paris 1883 t. VIII, p. 303, pl. L, n° 14. — G. Schlumberger, L'Epopée Byz. 3me partie p. 521, 697.

γίς τοῦ βασιλέως, δὲν ἡδύνατο ἵνα παραλείψῃ βεβαίως ἐν ψηφίον, τοῦ ὄποίου ἡ ὑπαρξία κέκτηται τοιαύτην μεγάλην σημασίαν ἐν τῇ ἐνοίᾳ. Τί μένει λοιπὸν ἐκ τούτων; ὅτι ἡ συνεπτυγμένη γραφὴ πᾶ περιέχει τὰ τρία ἀπαιτούμενα γράμματα τῆς λέξεως Τ. Ρ. Π. = Τραπεζοῦντος¹, ὅτι δὲ εἰσὶ τρία μᾶλλον τὰ γράμματα ἐν τῷ μονογραφήματι τούτῳ, ἥτοι Τ. Ρ. Π. ἢ Π. Τ. Ρ. φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀπαντῶσι ταῦτα, ὡς εἴπομεν, ἐν τῇ λέξει τροπάριον, τρόπαιον, τράπεζα καὶ ἐν τῇ λέξει ΠΙΑΡΧΗ = πατριάρχης.

Τὸν ἐπίσημον τίτλον τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Τραπεζοῦντος ὑπεδεῖξαμεν πρότερον ἡμεῖς τῷ κ. Κωνσταντοπούλῳ, ὥστε εἰναι περιττὸν ἵνα ἐπαναλαμβάνη τοῦτο καὶ δι' ἄλλων μαρτυριῶν, ὡσεὶ μὴ ἐγινώσκομεν τοῦτο (βεβαίως οὐχὶ πρὰς ἐπίδειξιν γνώσεων, ἃς δὲν ἀρνούμεθα τῷ ἔλλογίμῳ κ. Κωνσταντοπούλῳ), προσεθέμεθα δμως, ὅτι πλὴν τοῦ ἐπισήμου τίτλου ἐν τῇ κοινῇ χρήσει τοῦ λαοῦ, τῶν συγγραφέων καὶ ἄλλων λογίων ἐν ἐγγράφοις δημοσίοις συνήθης τίτλος ἦν «ὁ βασιλεὺς», «ὁ ἄγιος βασιλεὺς», «ὁ αὐτοκράτωρ Τραπεζοῦντος», ὡς λέγουσι συνήθως «οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης», «οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου», «εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Βυζαντίου», οὕτως ἔλεγον «οἱ βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζοῦντος», «εἰς τὰ βασίλεια τῆς Τραπεζοῦντος». Ἰδοὺ δὲ καὶ τινα παραδείγματα ἐκ πολλῶν:

‘Ο Νικηφόρος Γεργιορᾶς λέγει «ἡγεμόνες Τραπεζοῦντίων», «ἡγεμονία Τραπεζοῦντίων», «τὰ βασίλεια Τραπεζοῦντος», «Εἰρήνη ἡ βασιλίς τῶν Τραπεζοῦντίων», «Βασίλειος ὁ νιὸς τοῦ Ἀλεξίου τὴν τῶν Τραπεζοῦντίων ἡγεμονίαν διαδεξάμενος»². ‘Ο Χαλκοκονδύλης, ὁ Δούκας καὶ ὁ Φραντσῆς πάντες καλοῦσι τοὺς Μεγάλους Κομνηνοὺς ὑπὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ δόνομα «βασιλεῖς τῆς Τραπεζοῦντος». Προσέτι ὁ γνωστὸς ἴστορικὸς Haithon, ὁ Clavijo, ὁ Muratori, ὁ Leunclavius, ἡ «Turcograecia», ὁ Ἀχροπολίτης, Δωρόθεος ὁ Μονεμβα-

1. Κατὰ περίεργον συγκυρίαν παρατηρεῖται ὅτι δλα τὰ περὶ τὸ 350 π. Χ. ἀναγόμενα καὶ σφζόμενα νομίσματα τῆς Τραπεζοῦντος φέρουσι τρίτου σημείου = τράπεζαν προσομοιάζουσαν τῷ Γοτθικῷ κεφαλαίῳ γράμματι ΠΙ=ταῦ καὶ τὴν γραφήν τοῦ ὄποίου ὡς Τ παρεδέχθησαν καὶ οἱ ‘Ρῶσοι κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως παρ’ αὐτοῖς τοῦ πολιτικοῦ ἀλφαρβήτου.

2. N. Γεργιορᾶς ἔκδ. Βόννης Α' 148-149, 536, 550, Β' 678, 683.

σίας¹, ὁ Καντεμίρης, ὁ Saadeddin, ὁ Πανάρετος² πάντες καλοῦσι τοὺς Μεγάλους Κομνηνοὺς βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορας τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τὸ βασίλειον αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος, «Imperio di Trabisonda». Ὁ Λαόνικος³ φέρει πολλὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολάς, αἵτινες καλοῦσι τοὺς Μεγάλους Κομνηνοὺς βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορας Τραπεζοῦντος, ὁ Wadding⁴ «Joannem Comnenum Imperatorem Trapezuntii», «Imperatoris Trapezundarum»⁵, «Imperatoris Trapezundini»⁶, ἐξ ἐπιγραφῆς ἐν Ἀγίῳ Ορει: «τὴν δε περικαλλῆ τοῦ ἀγίου Διονυσίου μονὴν ἔκτισεν ὁ ἀοιδίμος βασιλεὺς Τραπεζοῦντος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐπὶ ἔτος Χριστοῦ ἡπτ' (1380)», Θεόδωρος ὁ Γαβρᾶς «ἐψάλλοντο ἐν φρόνῳ ὑφίστατο ἡ αὐτοκρατορία Τραπεζοῦντος ἐν ἰδίοις ναοῖς τῆς ὁμωνύμου αὐτῆς πρωτευούσης πόλεως»⁷.

«Ωστε καὶ ἡλίου φαιεινότερον, ὅτι οἱ Μεγάλοι Κομνηνοὶ φέροντες τὸν περιεκτικὸν τίτλον τῆς αὐτοκρατορίας των «βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζοῦντος» οὐδόλως ἐμείουν τὰ κυριαρχικὰ αὐτῶν δικαιώματα, διότι αὐτοκρατορίαν Τραπεζοῦντος λέγοντες δὲν ἐνόουν ποσῶς τὴν πόλιν Τραπεζοῦντος, ἥτις ἦτο ἀπλῶς καὶ μόνον ὁμώνυμος τῆς αὐτοκρατορίας πρωτεύουσα⁸.

1. Synopsis Hist. p. 533 ed. 1631 «τὸν δὲ βασιλέα Τραπεζοῦντος Κῦρ Δαβίδ».

2. Χρονικὸν «Περὶ τῶν τῆς Τραπεζοῦντος βασιλέων μεγάλων Κομνηνῶν».

3. Λαόνικος Βιβλ. II καὶ IX.

4. T. V p. 254-291. Spand. Annal. Eccles. ad. ann. 1291.

5. Consilium Basil. et Florent. pag. Colon. 1551.

6. Ducange Fam. August. Byz. p. 160 ed. Venet.

7. Βυζαντινὸν Χρονικὸν «Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἰστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος» ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως τ. XII σελ. 133-134, Πετρούπολις 1906.

8. Original-Fragmente, Chroniken, Inschriften und anderes Materiale zur Geschichte des Kaiserthums Trapezunt von D. J. Ph. Fallmerayer: Abhandlungen d. III Cl. d. Ak. d. Wiss. III Bd. Abth III σελ. 145 ἐν ὑποσημεώσει ἐκ τοῦ Eugenicus MSS. R. 1 C. pag. 179 recto: «ἡ αὐτὴ Τραπεζοῦντε, ἡ πόλις ὅλη καθ' αὐτὴν καὶ ἀκρόπολις, οὐ τῶν περὶ αὐτὴν μόνον ἀγοῦν καὶ θείων σηκῶν, καὶ τῶν τερπνῶν προυστείων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω καὶ ἀπωτέρω πολισμάτων αὐτῆς καὶ κωμῶν καὶ ξυμπάσης ἀπλῶς τῆς περιοικίδος ἥδη καὶ τῶν ἀντιπέραν ἐνίους, ὅσους κόσμιος τὸ ἀπὸ Χριστοῦ καλεῖσθαι». Ἐπίσης: MSS. Venet. fol. 158 verso lin. 6.

‘Ο μητροπολίτης Τραπεζούντος Ἰωσήφ περὶ τὰ μέσα τοῦ XIV αἰώνος λέγει: «Περὶ τῶν συσσήμων Ἀλεξίου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ τὰ τῆς βασιλείας τῶν Τραπεζούντιων σκῆπτρα ὃ ἐν βασιλεῦσι διαδέχεται περιφανέστατος καὶ ἀξιάγαστος Ἀλέξιος»¹. ‘Ο μητροπολίτης Τραπεζούντος Ἰωάννης Λαζαρόπουλος ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀγίου Εὐγενίου λέγει²: «Βασιλειος αὐτοκράτωρ Τραπεζούντος 1333-1340». ὃ αὐτὸς «τόνδε Τραπεζούντος ἄρχειν λαζόντα εἰδώς, ὡς οὐκ ὥφειλεν, ἀφελῆ τε καὶ χαῦνον γέροντά τε καὶ ἄπαιδα Μιχαὴλ τὸν Κομνηνὸν ἀναλαμβάνει τὸν τῆς αὐτῆς Τραπεζούντος ἀξίως κληροῦχον ἄρχῆς ἄξιον είναι τὸν Μέγαν Κομνηνὸν Ἀλέξιον» καὶ «ἄρξει δὲ Τραπεζούντος Ἀλέξιος», «Ἀλέξιος αὐτοκράτωρ Τραπεζούντος 1349-1390».

Οἱ πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἔλεγον «βασιλεῦ τῆς Τραπεζούντος καὶ πάσης Λαζικῆς»³.

Ἐν ἐπιστολῇ Ἰωάννου XXII πάπα Πώμης, ἀπολυθείσῃ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1329 ἔτους καὶ ἀπευθυνομένῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον ἀναγινώσκομεν τήνδε τὴν ἐπιγραφήν:

«Magnifico viro Trapezundarum Imperatori Gratiam in praesenti que perducat ad Gloriam in futuro»⁴.

‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος δισχροίζεται ὅτι οἱ Μεγάλοι Κομνηνοὶ «ἔχοντες ἔδραν τὴν πόλιν Τραπεζούντα ἐκάλουν ἑαυτοὺς βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορας Ἀνατολῆς», καὶ ἀκολούθως ὅτι δῆθεν «ἐκ τῶν ἐπισήμων μνημείων ἔξαγεται ὅτι οὗτοι δὲν ἐκάλουν ἑαυτοὺς βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορας Τραπεζούντος» καὶ ὅτι ἐπομένως, προσθέτει ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, «ἄν τὸ μολυβδόβουλον ἀνῆκεν ὅντως εἰς τὸν τελευταῖον Κομνηνὸν Τραπεζούντος Δαβίδ, ἐν αὐτῷ οὗτος θ' ἀπεκα-

1. *Fontes Historiae Imperii Trapezuntensi* A. Παπαδοπούλου Κεραμέως Πλετρόπολις 1897 σελ. 59.

2. Λ. Παπαδοπούλου Κεραμέως ἐνθ' ἀν. σελ. 134-136.

3. «Περιπόθητε συμπέθερε τοῦ χρατίστου καὶ ἀγίου μου αὐτοκράτορος, εὐγενέστατε, ἐνδοξότατε, ἀνδρικώτατε, φρονιμώτατε Βασιλεῦ τῆς Τραπεζούντος καὶ πάσης Λαζικῆς ἐν ἀγίῳ πνεύματι ποθεινότατε νιέ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ Μανουὴλ Μέγα Κομνηνὲ . . .». *Acta Patriarchatus Constantinopolitani* Fr. Miklosich τ. II σελ. 541-543

4. J. Ph. Fallmerayer, *Geschichte des Kaiserthums von Trapezunt* p. 266 München 1827.

»λεῖτο βασιλεὺς Ἀνατολῆς», διότι, λέγει, «θὰ ἀπετέλει αὐτόχρημα ἄρ-
»νησιν τῶν κυριαρχικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ἂν ὅνόμαζον ἑαυτοὺς
»βασιλεῖς Τραπεζοῦντος». Ὅτι δὲ ὁ δισχυρισμὸς οὗτος τοῦ κ. Κων-
σταντοπούλου εἶναι ἀβάσιμος, ὅτι πολλάκις οἱ Μεγάλοι Κομνηνοὶ
ἐκάλουν ἑαυτοὺς ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις βασιλεῖς Τραπεζοῦντος, φέ-
ρομεν πρὸς ἔνδειξιν ἐπιγραφὴν τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς
Τραπεζοῦντος Ἰωάννου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ
πρὸς Εὐγένιον IV τὸν πάπαν Ρώμης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 18 Ὀκτω-
βρίου 1434, δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ Mansi εἰς τὰ αὐτοῦ «Acta
Concil Florentin ad annum 1434» καὶ ἔχουσης οὕτω:

«Τῷ Ἀγιωτάτῳ καὶ Μακαριωτάτῳ ἐν Χριστῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ
»Εὐγενίῳ IV ἄκρῳ Ἀρχιερεῖ τῶν Ρωμαίων Σεβασμιωτάτῳ — Ἰωάν-
»νης ὁ Μέγας Κομνηνὸς ἐλέφ Θεοῦ Αὐτοκράτορῳ Τραπεζοῦντος».

Ἐπίσης καὶ ἴδιαν ὅμοιογίαν τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς
Τραπεζοῦντος Δαβὶδ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐκ-
λαμπρότατον. Δοῦκα τῆς Βουργουνδίας ἔχουσαν οὕτω:

«Ego David Imperatore Trapezundarum...»¹.

Μεταβαίνοντες εἰς τὸ ἄξιωμα ὅτι «ὅ μόνιμος καὶ σταθερὸς τύπος
»τῆς ἐπιγραφῆς τῆς συνδεούσης εἰκόνα αὐτοκράτορος εἶναι τοιοῦτος
»ἵτοι προηγεῖται τὸ κύριον ὄνομα καὶ ἔπειται ὁ τίτλος», παρατηροῦμεν
ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ τοιοῦτον ὡς κανών, διότι ἔχομεν καὶ
παραδείγματα, ἐν οἷς προηγεῖται ὁ τίτλος καὶ ἔπειται τὸ ὄνομα. Οὕτως
ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς εἰκόνος τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ ἐκ τῆς Μαρκιανῆς βι-
βλιοθήκης, ἦν ἐπιτυχέστατα μετέδωκεν ἡμῖν ὁ κ. Σπ. Λάμπρος ἐν τῷ
«Νέῳ Ἑλληνομνήμονι» αὐτοῦ (τόμ. A', τεῦχος α', σελ. 61), σώζεται
ἐπιγραφὴ τοῦ αὐτοκράτορος, ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

«Ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτορ Ρωμαίων
»Νικηφόρος Φωκᾶς...».

Ο τύπος οὗτος τῆς ἐπιγραφῆς τῶν αὐτοκρατόρων εἶναι τύπος
πάντων τῶν ὁμοίων καὶ χριστιανῶν βασιλέων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.
οὕτως ἐντὸς τοῦ ὑπερθύρου τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Τραπεζοῦν-
τος ἀναγινώσκομεν τίτλον αὐτοκρατορικὸν ἀρχόμενον οὕτως: «Αὐτο-

1. J. Ph. Fallmerayer ἐνθ' ἀνωτ.

κράτορι Καίσαρι Γαϊφ Αύρηλίφ Βαλερίφ Διοκλητιανῷ κλπ.» ἐτέραν ἐπιγραφὴν ὑπεράνω τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ τείχους τῆς Τραπεζοῦντος τοῦ 543 ἔτους ἔχουσαν ὡδε: «ἐν ὀνόματι τοῦ Δεσπότου ἡμῶν ΙΧ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανός, Ἀλαμιανικός, Γοτθικός, Γερμανικός, Φραγκικός, Ἀντικός, Ἀλανικός, Οὐανδαιλικός, Ἀφρικανός, εὐσεβής, ἔνδοξος, νικητής, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος Αὔγουστος», οἷα ἐπιγραφὴ ἐπετίθετο καὶ ἐπὶ ἐπισήμων αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων τοῦ Ἰουστινιανοῦ¹. «Ἐτέρα ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ κυρίως ναοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐν Τραπεζοῦντι ἔχει ὡδε: «Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Φλ. Ἰουστινιανός, εὐσεβής, νικητής, τροπαιοῦχος, Μέγιστος, ἀεισέβαστος Αὔγουστος παρέσχετο ἵνδ. Ε', ἔτους ΖΠ'= 480» (χρονολ. Τραπεζοῦντος) καθ' ἡμᾶς 524 ἔτος· ἐτέρα ἐπιγραφὴ: «Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Φλαύιος Λέων, εὐσεβής, εὐτυχής, ἔνδοξος, νικητής, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος Αὔγουστος, πιστὸς βασιλεύς»². ἐτέρα ἐπιγραφὴ ἐπὶ λευκοτάτου μαρμαρίνου διαζώματος ἐπὶ τοῦ πέμπτου Πύργου ἀπὸ τῆς Χρυσῆς Πύλης τῆς Κωνσταντινουπόλεως: «πᾶσι Ρωμαίοις Μέγας Δεσπότης Ρωμανός». Ἐπὶ τῆς Χρυσῆς Πύλης τῆς Κωνσταντινουπόλεως «Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Φλαύιος Κωνσταντῖνος μέγιστος, εὐσεβής, εὐτυχής Αὔγουστος κλπ.». Ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Τραπεζοῦντος ἐπιγραφὴ ἀναγομένη εἰς τοὺς χρόνους Ἀλεξίου τοῦ Γ' 1349-1390 «Πιστὸς Ἐώας καὶ Περατίας Ἀναξ Κομνηνὸς Ἀλέξιος ἐν Χριστῷ Μέγας». Ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος βυζαντινὴ παράστασις, εἰκονιζουσα ἐν τῷ μέσῳ τὴν Θεοτόκον, ἔχουσαν ἐξ ἀριστερῶν τὸν Πατρίκιον Νικηφόρον, ἐκ δεξιῶν γονυκλινῆ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, ἵσως τὸν Ζ', μετ' ἐπιγραφῆς: «Ἀναξ κραταιὸς Δεσπότης Κωνσταντῖνος». Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἀρκαδίου καὶ τοῦ νίοῦ αὐτοῦ Θεοδοσίου II, Λέοντος τοῦ I καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Τιβερίου V καὶ Ἀνσιμάρου, Ἰουστίνου, Ἀναστασίου II καὶ πολλῶν ἄλλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων Ρώμης καὶ Βυζαντίου, διετήρησαν διμοιόδοφον τύπον ἐπιγραφῆς ἀρχόμενον οὐχὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνό-

1. J. Sabatier «Mon. Byz.» t. A' p. 77.

2. J. Sabatier ἐνθ' ἀνωτ.

ματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ τίτλου, εἴτε ἀπ' εὐθείας, μόνον ἐκ τοῦ τίτλου αὐτῶν ἀρχόμενον.

Ἐπὶ νομίσματος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ Α' βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος 1204-1222 ὑπάρχει ἐπιγραφὴ «Καῖσαρ ὁ Μέγας Ἀλέξιος»¹. Τοιοῦτον τύπον ἐπιγραφῆς ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν ἔφερον καὶ οἱ πρὸ Χριστοῦ βασιλεῖς τοῦ Πόντου, δηλ. ἦρχετο ὁ τίτλος καὶ εἶπετο τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως οὕτω :

«Βασιλέως Βασιλέων Φαρνάκου».

«Βασιλέως Βασιλέων Μεγάλου Φαρνάκου»².

Οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ρωσίας, ὡς παραλαβόντες ὅλους τοὺς τύπους καὶ τὰ ἔθη τῆς Βυζαντινῆς αὐλῆς τοῦ Χ αἰῶνος, διετήρησαν καὶ μέχρι σήμερον τὸν τύπον τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῶν ὅμοιόμορφον πρὸς ἐκεῖνον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

Τὸν αὐτὸν τύπον αὐτοκρατορικῆς ἐπιγραφῆς ἀπαντῶμεν καὶ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῶν λοιπῶν σλαυτικῶν χριστιανικῶν κρατῶν, ἔτι δὲ καὶ παρὰ τῇ Ἀρμενίᾳ καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ.

Ὑπολαμβάνω ὅτι ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου προηγεῖτο τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος τότε μόνον, ὅπότε οἱ αὐτοκράτορες σὺν τῷ ὀνόματι αὐτῶν τῷ κυρίῳ προέβαινον εἰς προσθήκην καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς δυναστείας αὐτῶν ἐν τῷ τέλει οὕτως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων παρατηρεῖται ἡ μεταβολὴ αὗτη τοῦ τύπου τῆς ἐπιγραφῆς τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καίτοι πολλάκις συντομίας ἔνεκα παρέλειπον τὸ ἐπίθετον καὶ τότε ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ βασιλέως ἦρχετο ἀπὸ τοῦ τίτλου αὐτοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἐλάμβανε τὴν δέουσαν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιγραφῆς.

Κατὰ ταῦτα μὴ οὕσης δυνατῆς ἐκ φειδοῦς τοῦ χώρου τῆς παρατάξεως σχοινοτενῶν ἐπισήμων τίτλων ἐν τοῖς νομίσμασιν ὡς καὶ ἐν τοῖς μολυβδοβιούλλοις, ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ὁ ἐπίσημος τίτλος «βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ πάσης Ἀνατολῆς, Ἰβήρων καὶ Περσίας ὁ Μέγας Κομνηνὸς» δὲν ἥδυνατο νὰ περιληφθῇ ἐν τῷ μικροτάτῳ χώρῳ

1. J. Sabatier t. II p. 310 pl. LXVII, 5.

2. Joseph Eckhel vol. IV p. 459. — Ἰστορία νομισμάτων ὑπὸ Head μετάφρ. Σβιορώνου τόμ. B', 12.

τῆς σφραγίδος. Ναι δὲν χωρεῖ, ώς δὲν χωρεῖ εἰς ὅλην τὴν σειρὰν τῶν νομισμάτων τῆς Τραπεζοῦντος, τὰ δποῖα ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Κωνσταντόπουλος εἰς μαρτυρίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων, διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Δαβίδ, ώς συνήθως γίνεται ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, προείλετο ἵνα χαράξῃ βραχυγραφικώτατα καὶ συνεπτυγμένως 'ΚΔ—ΠΔΑ.

'Ηθέλησε νὰ ἀμφισβητήσῃ τοῦτο ἦ (Τραπεζοῦντος) ὁ κ. Κωνσταντόπουλος λέγων, ὅτι ἐν νομίσμασι Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ αὐτοκράτορος Τραπεζοῦντος ὑπάρχει ὁ τύπος ΤΠΖ = Τραπεζοῦντος, σωζόμενος ἐν Avignone, λέγει δὲ ὅτι «ἡ γραφὴ αὗτη ἡτο τύπος τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως». 'Η βεβαίωσις αὗτη τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου δὲν εἶναι ὁρθή, διότι ἐν ἄλλοις νομίσμασι τῶν αὐτῶν Κομνηνῶν εὑρίσκεται καὶ ἄλλη γραφὴ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἔχουσα οὐτως: (ὅ ἄγ. Εὐγένιος) ΤΡΠ—ΖΤ—ος καὶ ἐπὶ νομίσματων Ἰωάννου τοῦ Ἀξούχου ΠΓ—Ζ, καὶ ἐπὶ ἀργυροῦ νομίσματος Μανουὴλ Δ' ΠΓ—Ζ καὶ ΠΡ—ΠΖ καὶ ἄλλαι γραφαὶ ἀκόμη διάφοροι εὑρίσκονται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Ἰωάννου Λεοντίδου ἐν Τραπεζοῦντι, ὥστε δὲν εἶναι τύπος ὁρισμένος τὸ ΤΠΖ, ώς οὐκ ὁρθῶς διατείνεται ὁ κ. Κωνσταντόπουλος.

'Ο αὐτὸς ἀποπειρώμενος ἵνα καθιερώσῃ πρωτοφανεῖς διαφορὰς ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ διὰ τοῦ ἀξιώματος «ἄλλοι νόμοι διέπουσι τὴν γραφὴν τῶν κωδίκων καὶ ἄλλοι τὴν ἐγχάραξιν τῶν μολυβδοβούλλων», φαίνεται ὅτι δὲν ἐσκέψθη κατὰ πόσον ἀδικεῖ αὐτὸς ἔαυτὸν οὐτωσὶ ἀποφαινόμενος καὶ ἴδον διατί.

'Η σιγιλλογραφία βαίνουσα τοῖς ἔχνεσι τῆς νομισματικῆς ἔξακολουθεῖ καὶ αὕτη ἀναπτυσσομένη ἐν τοῖς κόλποις τῆς παλαιογραφίας καὶ τῆς ἐπιγραφικῆς, αὗτινες εἰσὶ πάντοτε ἡ κυριωτάτη κρηπὶς πρὸς εἰδικωτέραν καὶ μεθοδικωτέραν ἔξερεύνησιν τῶν ἐν τῇ σιγιλλογραφίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαντωσῶν γραφῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ σιγιλλογραφία προϊόντος τοῦ χρόνου ηὑξήθη καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἀρκούντως ἐμεγαλύνθη, συγκριτικῶς ὅμως εἶναι εἰοέτι ἐπιστήμη νέα. Μόλις περὶ τὰ 1884 ὁ διαπρεπὴς γάλλος κ. G. Schlumberger ἀπεπειράθη νὰ θέσῃ τὰς πρώτας βάσεις τῆς Βυζαντινῆς σιγιλλογραφίας, ἐξ ἣς τὸ πρῶτον ἡρύσθημεν σειρᾶς αὐτοκρατόρων, στρατηγῶν, ἀξιωματικῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, αὐλικῶν, ὀνομάτων, τίτλων, μονῶν, ἀγίων, πατριαρχῶν, ἐπισκόπων κλπ.,

οὐδὲν δ' ἔτερον νέον παρουσίασεν ἡμῖν αὐτῇ ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ ὅμως καὶ ἐπιγραφικῇ ὅλοι οἱ τρόποι καὶ τὰ συστήματα τῆς συμπιλήσεως καὶ τῆς συμπτύξεως τῶν γραμμάτων καὶ τῆς συγκοπῆς τῶν συλλαβῶν κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ τῆς κατὰ φωνὴν μόνον χρήσεως τῶν διαφόρων φωνήντων καὶ διφθόγγων ἀδιαφόρως (ὅς τὸ ο=ω=ῳ, τὸ υ=ι=ῃ, τὸ ι=υ=η=ῃ=ει), οἱ γνωστοὶ πάντως τῷ κ. Κωνσταντοπούλῳ ἐκ τῶν μολυβδοβιούλλων, εἰσὶ γνωστοί, γνωστότατοι τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐξ ἔτερων γραπτῶν μνημείων—καθόκων, νομισμάτων καὶ ἐπιγραφῶν πολὺ πρότερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν εἶχε γνωρίσει οὗτος τὰ διάφορα ταῦτα συστήματα τῆς γραφῆς ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μέχρι τοῦδε μολυβδοβιούλλων.

Ἡ ἀπειρία τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ καὶ ἐπιγραφικῇ καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν δλίγων παραδειγμάτων λέγει «ἀπλοῦν κεφαλαῖον Δ εἴτε μόνον εἴτε μετὰ κεραίας ἐν τοῖς μολυβδοβιούλλοις σημαίνει πρῶτος» καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὸ Δ μετὰ κεραίας ἐν αὐτοῖς τοῖς μολυβδοβιούλλοις τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου καὶ ἀλλαχοῦ σημαίνει καὶ ἄγιος ὁς καὶ τὴν προ πρόθεσιν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μ μετὰ κεραίας ἵσον Μήτηρ καὶ Μιχαήλ, καὶ τοῦ Θ ἐπίσης μετὰ κεραίας ἵσον Θεοῦ, Θεοτόκος, τὸ δὲ Δ ὅπερ ἐντὸς Θ ἐν τῇ ἐπιγραφικῇ σημαίνει ἄγιος, σημαίνει ταυτοχρόνως καὶ τὰς λέξεις ἀδρίστος καὶ ἀδόρατος. Ἐπὶ τῶν μολυβδοβιούλλων τῶν νομισμάτων καὶ ἀλλαχοῦ πληθὺν ἔχομεν τοιούτων μονογραφηματικῶν γραφῶν καὶ δὴ «ὄνομάτων πηχυαίων» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου.

Ἐτερον παράδειγμα: Ἐκ τῆς ὅπισθεν ὅψεως ἐπιγραφῆς τὸ ΒΑΣΙΛΕῖ ἔχει μᾶλλον ὕδε. Ὁ κ. Κωνσταντόπολος διατείνεται ἀξιωματικῶς, διτὶ ἐν τοῖς μολυβδοβιούλλοις: «δσάκις συγκόπτεται λέξις λήγουσα εἰς ΛΕΩC, ή συγκοπὴ γίνεται μετὰ τοῦ Λ, παραλειπομένης τῆς καταλήξεως ΕωC ώς: ΘΕ8ΠΟΛ', ΜΕΓΑΛΟΠΟΛ', ἄλλως ἡ λέξις χαράσσεται δλογράφως ώς: ΒΑCΙΛΕωC, ΘΕ8ΠΟΛΕωC, ΝΕΑΤΠΟΛΕωC, ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝ8ΠΟΛΕωC. Κατὰ ταῦτα ἐν τῷ μολυβδοβιούλλῳ τοῦ Δαβίδ Κομνηνοῦ, ἀν ἥθελον νὰ γράψωσι τὴν λέξιν ΒΑCΙΛΕωC, θὰ ἔχάρασσον ταύτην ἢ δλογράφως ἢ ΒΑCΙΛ καὶ οὐχὶ ΒΑCΙΛΕ».

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἐκ τῶν μολυβδοβιούλλων αὐτῶν τοῦ κ. Κων-

σταντοπούλου ἔχομεν γραφὰς ΗΛΙΣΠΟΛΕ, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕ, ΝΙΚΟΠΟΛΕΩ¹, ΤΡΑΙΑΝΣΠΟ, ΘΕΥΠΟΛΕΩ, ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕ², ἐπίσης ΠΑΝΤΕΛΕ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕ, καὶ ΣΑΡΔΕ, ΔΥCΕ. Τοιαύτις γραφῆς παραδείγματα καὶ ἐπὶ νομισμάτων ἔχομεν πλεῖστα, ὡς π. χ. ἐπὶ τῶν νομισμάτων Σαρία βασιλέως Θράκης εὑρίσκομεν τὴν γραφὴν ΒΑΣΙΛΕ³ καὶ ΒΑΣΙ⁴, ἐπὶ βυζαντινῶν νομισμάτων τῆς νήσου Ρόδου ΒΑCΙΛΕ⁴, ἐπὶ νομισμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ ΒΑCΙΛΕ⁵ καὶ πλεῖστα δσα ἔτερα παραδείγματα ἐκ κωδίκων καὶ ἐπιγραφῶν Βυζαντινῶν ἐκδεδομένων τε καὶ ἀνεκδότων, περὶ ᾧ ἀνεφέρομεν ἐν τῇ προηγούμενῃ ἡμῶν διατριβῇ.

'Αλλ' ἐκτὸς τῆς διὰ συγκοπῆς ταύτης γραφῆς τῶν καταλήξεων ωC καὶ ωN τῆς ἄλλως τε γνωστῆς εἰς τοὺς περὶ τὴν παλαιογραφίαν καὶ ἐπιγραφικὴν ἐντριβεῖς δοντας, ὑπάρχει καὶ τὸ ἡμιστρόγγυλον ἐκεῖνο σημεῖον, τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ ἔχον ἐστραμμένον τὸ ἄνοιγμα αὐτοῦ, τὸ ἐπιγραφικὸν τῆς ωC λεγόμενον, ἐν σχήματι ἀκριβῶς τοῦ ἡμίσεος τοῦ ω κατὰ τὸν Κόππα ἔχον οὕτω C, δπερ, ὡς φαίνεται, προῆλθεν ἐξ ἐτέρου ταχυγραφικοῦ σημείου τῆς ΟC συλλαβῆς = U.

Καὶ ἐν μὲν τοῖς κώδιξι τὸ σημεῖον τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σημειοῦται διὰ μίσχου ɔ=ωC; ἐν δὲ ταῖς ἐπιγραφαῖς ἄνευ αὐτοῦ, ὡς π. χ. τὸ ἀναπληρωματικὸν τοῦτο ἐπιγραφικὸν σημεῖον τῆς ωC συλλαβῆς φαίνεται ἐπὶ τοῦ ἐτέρου περισωθέντος ἀντιτύπου τοῦ μολυβδοβούλου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Al. Sorlin Dorigny ἐν τῇ λέξει ΒΑCΙΛΕC=βασιλέως⁶, ἐπὶ νομίσματος Ἀλεξίου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ ΒΑCΙΛΕC=βασιλέως⁷, ἐπὶ μολυβδοβούλου ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ

1. Συλλογὴ μολυβδοβούλ. Ρωσ. Ἀρχ. Ἰνστ. ἐκδ. Β. Πάντσεγκο ἐν ταῖς Εἰδήσεσι τοῦ Ἰνστ. τ. VIII τεῦχος 3 πίν. XXVIII, XXXI.

2. G. Schlumberger, Sigillographie pag. 118, 297, 310, 504.

3. Ed. de Cadalvane, Recueil des Médailles Grecq. Paris 1828 p. 35, 40.

4. I. Σβορώνου. Βυζαντιακὰ νομισματικὰ ζητήματα: Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχαιολ. ἔτος 1899 σελ. 389 — G. Schlumberger, Numismatique de l'Orient Latin Paris 1878.

5. J. Sabatier, Mon. Byzant. Paris 1862 t. II pl. XLVIII, 3, 4, 5. — G. Schlumberger, L'Epopée Byz. à la fin du Xme siècle p. 319, 322.

6. G. Schlumberger, Sigillographie de l'Emp. Byz. p. 425.

7. J. Sabatier, Mon. Byz. t. II pl. XLVII, 5.

Αρχαιολ. Μουσείου Ἀθηνῶν ΔΥΣΕΩΣ=δύσεως, ἐπὶ νομίσματος τῆς δυναστείας τῆς νήσου Ρόδου ΒΔ—ΣΙΛΕΩΣ¹ καὶ ἔξ ἄλλων πολλῶν ἐπιγραφικῶν μνημείων. Τὸ ἐπιγραφικὸν τοῦτο σημεῖον τῆς συλλαβῆς ωC, ὡς εἴπομεν, προσλαμβάνον μίσχον ἢ οὐ, δηλοῖ τὴν ωC, ἀλλ' εἰς πολὺ σπανίας περιστάσεις δηλοῖ καὶ τὴν κατάληξιν ΟVC, ὡς π. χ. ΕΝΚΛΕΩ=ΕΝΚΛΕΟVC².

Σπανίως μέν, ἀλλ' ἀπαντᾶ τιθέμενον ἐν συντετμημέναις λέξεσιν ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀντὶ τῆς ωC συλλαβῆς ἐν "Ο μικρόν, τὸ ὅποιον πάλιν, ὁσάκις τίθεται εἴτε ἀνωθεν τῆς παραληγούσης εἴτε εἰς τὴν λίγουσαν, σημαίνει καὶ τὴν κατάληξιν ΟC καὶ ἄλλοτε πάλιν, ὡς εἴπομεν, ἀντικαθιστᾶ τὸ ὧ μέγα³. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ταχυγραφικῶν καὶ ἐπιγραφικῶν σημείων, σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι πρὸς δήλωσιν τῆς συλλαβῆς ωN ἔχομεν τὸ τιθονιανὸν σημεῖον, δημοιόμορφον πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὸ δηλοῦν τὴν ωC συλλαβήν, ἐστραμμένον ὅμως ἔχον τὸ ἄνοιγμα αὐτοῦ πρὸς τὰ κάτω Ο=ωN.

Περὶ τῶν τοιούτου εἴδους σπουδαιοτάτων «Signa auxiliaria» καὶ ἑτέρων σπουδαίων παλαιογραφικῶν καὶ ἐπιγραφικῶν ζητημάτων παραπέμπομεν τὸν βουλόμενον εἰς τὰς κάτωθι σημειουμένας παλαιογραφικὰς πηγάς⁴.

1. G. Schlumberger, *Numismatique de l'Orient Latin*, Paris 1878.

2. G. Schlumberger, *Sigillographie* σελ. 644.

3. G. Schlumberger ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 554, 634.

4. Cod. Baroce, 26, 5, XI ineuntis.—Cod. Laur. Conv. Soppr. 177 saec. X.—Cod. Paris 3032, S. X ('Ἐφρογένης').—Cod. Vat 1809 X αἰῶνος, τοῦ ὅποιου τὰ 44 φύλλα εἰσὶ γεγραμμένα διὰ συντετμημένων συλλαβῶν.—Cod. Nonni Gr. Ferr. "Ἐργα τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ νέου «ἐν λεπτῷ καὶ πυκνῷ ἰδιοχέζω» B. a. XIX. B. a. I. B. a. IV. B. a. III. s. XII. Cod. Angel. B. 3. II. Cod. Vat. 1982 (cod. Basil 21) S. X.—Cod. Vallicel D. 43 δύο αὐτοῦ φύλλα.—Cod. Paris 990, a, 1030.—Allen, *Notes on abbreviations in Greek manuscripts*, Oxford 1889.—Astle, *The Origin and progress of Writing*, London 1803.—Lehman, *Die tachygraphischen Abkürzungen der Griechischen Handschriften*, Leipzig 1880.—Mass, *Observation paleographica (Melanges Graux. Paris 1884)*—Gitlbauer, *Die Ueberreste Griechischer Tachygraphie im Codex Vaticanus Graecus 1809 (=Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, philos.-histor. Classe, XXVIII Band 1878).*—Wattenbach, *XII Schrifttafeln zu Wattenbach's Anleitung zur Griechischen Palaeographie* Leipzig 1877. «Scripturae Graecae specimina» Leipzig 1883. *Paleographical Society Facsimiles of*

⁷Ἐκ τῶν πιγῶν τούτων ἀναμφηρίστως πεισθήσεται ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν μολυβδοβούλλων γραφὴ δὲν εἶναι ποσῶς διάφροδος τῆς ἐν τοῖς κώδιξι γραφῆς, ἀλλὰ γραφὴ ὁμοιόμορφος καθ' ὅλα, συστηματοποιηθεῖσα εἰσέστι ἀπὸ τοῦ Χ αἰῶνος, ὡς τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ περισσωθέντα μηνημεῖα τοῦ Χ—XI αἰῶνος.

⁸Οσον δ' ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὅψεως τοῦ μολυβδοβούλλου κατὰ φαντασίαν ἐπινόησιν ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου ἐνὸς V μετὰ τοῦ γράμματος Σ ἐν τῇ λέξει ΒΑΣΙΛΕ, ἐπιτρεψάτω ἡμῖν ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἵνα φανῶμεν πρὸς αὐτὸν αὐστηρότεροι τοῦ δέοντος διὰ τοὺς ἔξης λόγους.

⁹Ἔχοντες ἐν τῇ κατοχῇ ἡμῶν μεγεθυντικὴν φωτοτυπικὴν εἰκόνα τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου καὶ μὴ δυνάμενοι ἔνεκα λόγων τεχνικῶν ἵνα προμηθεύσωμεν ἐντεῦθεν τὸ ζητηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. I. Σβορώνου ἐκμαγεῖον τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβούλλου, ἀπεστείλαμεν αὐτῷ τὴν περὶ ἣς ὁ λόγος φωτοτυπικὴν εἰκόνα ἀπλῶς καὶ μόνον ἵνα πεισθῇ ὅτι οὐδὲν σημεῖον ἐνὸς ^VΨ ψιλὸν ἐν τῇ σφραγὶδι ἡμῶν ὑπάρχει, καὶ τὴν ὅποιαν παραλαβὼν ἀδείᾳ τοῦ κ. Σβορώνου ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἐδημοσίευσεν, οὐδόλως ἀναλογιζόμενος τὸ ἄτοπον, εἰς τὸ δοποῖον θὰ ὑπέπιπτε τις, δημοσιεύων ἐν μεγεθύνσει φωτοτυπικὴν εἰκόνα ἀντικειμένου ἐξ ἐγχαράκτου ὥλης, ὡς εἰνάι ὁ μόλυβδος.

Καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προκειμένου περὶ τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου δὲν ἡτο δυνατὸν ἵνα προκύψῃ ἔτερόν τι ἢ ἐκεῖνο, ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς ἔκαστον, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἴσχυρῶς ἐπιδρᾷ ἡ φαντασία καὶ δημιουργεῖ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἀνύπαρκτα φαινόμενα, καθόσον, ἐὰν καὶ ἐκ τῆς φωτοτυπικῆς ταύτης εἰκόνος ἥθελε τυχὸν λάβει ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἑτέραν αὐτῆς φωτοτυπικὴν ἐν μεγεθύνσει, ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι ἔκάστη ἄμυξις ἐπ' αὐτοῦ ἥθελε παρουσιάσει αὐτῷ πληθὺν ἑτέρων γραμμάτων.

¹⁰Οὐδεν διεβεβαιοῦμεν τὸν κ. Κωνσταντόπουλον διὰ τοῦ πλέον κατηγορηματικωτέρου τρόπου, ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ μολυβδοβούλλῳ πᾶν

manuscripts and inscriptions, ed. Bond. Thomson and Warner, I serie 3 vol. London 1873-1883. 2 serie, 1884.—Wilcken, Tafeln zur älteren Griechischen Palaeographie. Leipzig und Berlin 1891.—Gardthausen, Griechische Palaeographie.

ἄλλο τι ὑπάρχει ἢ ἐν ὅτι τῷ ψιλόν, καθότι, ὡς εἴπομεν καὶ ὡς φαίνεται τοῦτο, ἐν ὅτι τῷ ψιλὸν οὐδόλως χωρεῖ διὰ τὴν ἔλλειψιν χώρου.

Πρὸς ἐντελῆ οὐχ ἡττον κατάρρωψιν τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου, περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ φανταστικοῦ ὅτι τῷ ψιλὸν παρατιθέμενα ὡδε πρὸς τῇ ἡμετέρᾳ σφραγῖδι τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ ἐν φυσικῷ μεγέθει καὶ ἐτερον ἀντίτυπον σφραγῖδος τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ ἡχρωτηριασμένον δυστυχῶς κατὰ τὸ ἐν τρίτον αὐτῆς, δημοσιευθεῖσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Al. Sorlin Dorigny ἐν τῷ Bulletin Critique n. 1, de la III année, 15 Mai 1882 καὶ εἴτα ὑπὸ τοῦ κ. G. Schlumberger Sigillographie p. 425.

Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ἐτέρου ἀντιτύπου τούτου τῆς σφραγῖδος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ καταφανὲς πλέον καθίσταται διτὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ὁπισθίας ὄψεως τοῦ μολυβδοβιούλλου ὑπάρχει ἡ γενικὴ πτῶσις ΒΑΣΙΛΕΩΣ καὶ οὐχὶ ἡ κλητικὴ ΒΑΣΙΛΕΥ, ὡς βλέπει δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐνταῦθα, ἡ λήγουσα τῆς λέξεως βασιλέως, δηλ. ἡ συλλαβὴ ως σημειοῦται λίαν σαφῶς διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐπιγραφικοῦ σημείου τῆς συλλαβῆς ως = ω¹ (ἴδε τὸ ἐν πίνακι III μολυβδ. ὑπ' ἀριθ. Α'). "Οθεν συμπληροῦντες τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ κεκολοβιωμένου, ὡς εἴπομεν, ἐτέρου τούτου μολυβδοβιούλλου τοῦ δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ κ. S. Dorigny, διὰ τῆς τοιαύτης ἐπιγραφῆς τοῦ ἡμετέρου δημοίου μολυβδοβιούλλου ἔχομεν τὴν ἐπιγραφὴν ἀπαράλλακτον ὡς ἡμεῖς ἀνεγνώσαμεν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μολυβδοβιούλλου (ἴδε ἐν πίνακι III μολυβδ. ὑπ' ἀριθ. Β') ἥτοι:

«ΔΔΔ ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΑΣΦΑΛΕC ΓΡΑ/ΦΩΝ ΚΥΡΟC/
ΔΔΔ ΚΟΜΗΗΝΟV/ΒΑΣΙΛΕΓΓΟ/Ν8 ΓΙΝΟV/».

Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἐτέρου δημοίου μολυβδοβιούλλου τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ τοῦ Κομνηνοῦ, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν ἵνα ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν ὑφισταμένην ἐλαχίστην μεταξὺ τῶν δύο

1. Ὡς ἐπίσης διὰ τοῦ γνωστοῦ ταχυγραφικοῦ σημείου — fragmentum Bonbiense (S. VII-VIII) V, σημειοῦται ἡ λήγουσα (δίφθογγος) ΟΥ ἐν τῷ δύναμι τοῦ ΚΟΜΗΗΝV=ΚΟΜΗΗΝΟV.

τούτων μολυβδοβούλλων διαφορὰν ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τὴν διάθεσιν τῶν γραμμάτων, τὴν διαφορὰν ἐν τῇ παραστάσει καὶ τὴν τοιαύτην ἐν τῇ ἀμφιέσει τοῦ αὐτοκράτορος, ἣτινα οὐδόλως παραβλάπιουσι τὸ κείμενον τῆς ἐπιγραφῆς τῆς σφραγῖδος, ἄλλως τε δὲν εἶναι καὶ τὸ πρῶτον παράδειγμα, ὅπερ ἔχομεν ἐνταῦθα εἰς τοιαύτας διαφορὰς βασιλικῶν σφραγίδων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, παραδ. χάριν ἔχομεν δύο σφραγῖδας τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία εἶναι ἡ ἀποκειμένη ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ ἀρχειῳ τῆς Βιέννης, ἡ δὲ δευτέρα ἐν τῷ R. Archivio di Stato τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Μοδένης (Μυτίνης), αἵτινες ἀντιπαραβαλλόμεναι πρὸς ἄλλήλας παρουσιάζονται οὐκ ὀλίγας διαφορὰς περὶ τε τὴν διάθεσιν τῶν γραμμάτων, τὴν γραφὴν αὐτῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν παράστασιν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐσθῆτα καὶ ὡς πρὸς τὸ στέμμα, ὡς τοῦτο ὁρθῶς παρετήρησεν δὲ Σπ. Λάμπρος¹, περιγράψας μάλιστα τὰς ἐν λόγῳ διαφοράς.

Περὶ δὲ τοῦ ὅτι ὃ ἐν τῷ μολυβδοβούλλῳ αὐτοκράτωρ Δαβὶδ ἀποκαλῶν ἔαυτὸν βασιλέα, δὲν δύναται, ὡς διατείνεται ὁ κ. Κωνσταντόπουλος. ἵν' ἀποκαλῇ ἔαυτὸν ταυτοχρόνως καὶ βασιλέγγονον, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι πᾶς τις τυγχάνων γνώστης τῆς συνωνυμίας τῶν λέξεων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ τῆς ὀνοματοθείας παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς δὲν θὰ ἀρνηθῇ ὅτι τὸ βασιλέγγονος εἶναι συνώνυμον τοῦ ἀπόγονος καὶ τῆς λέξεως βλαστός, ἐξ οὐ καὶ πορφυρόβλαστος², καθόσον βασιλέγγονον λέγοντες οἱ Βυζαντινοὶ ἐνόσουν τὸν ἐκ γόνου βασιλέων καταγόμενον, τὸν ὥσταν βασιλικὴν ἔχοντα οὐ μόνον πρὸς πάππον, ἄλλα καὶ πάππον πρὸς πάππον, τὸν ὥσταν βασιλικὴν ἔχοντα, ὡς ἀπεκάλει αὐτὸς ἔαυτὸν καὶ Ἀνδρόνικος δέ Β', ὁ γέρων λεγόμενος Παλαιολόγος, ὡς καταγόμενος ἐκ τῶν προβασιλευσασῶν οἰκογενειῶν Δούκα, Ἀγγέλου καὶ Κομνηνοῦ καὶ δι' αὐτὸν καὶ ὑπεγράφετο «Ἀνδρόνικος ἐν Ἱριστῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων Δούκας Ἀγγελος Κομνηνος δ Παλαιολόγος»¹, ὥστε καὶ δ βασιλεὺς Δαβὶδ, ἐνταῦθα πάνυ ὁρθῶς ἀποκαλεῖ αὐτὸς ἔαυτὸν βασιλέγγονον· ἐὰν δὲ ἔχο-

1. Σπ. Λάμπρου «Νέος Ἑλληνομήμων» τ. III, τεῦχος Β', σελ. 229, πίν. Δ'.

2. G. Schlumberger, Sigillographie p 582. Ήμετέρα ἐκδ. Κωνσταντίνου Ροδίου στίχ. 1, 27, 'Οδησσός 1896.

σατο τῇ λέξει βασιλέγγονος, ἡτις εἶναι καθ' ὅλα συνώνυμος τῷ ἀπόγονος, τὸ τοιοῦτον ἐγένετο χάριν τοῦ μέτρου, ὥστε οὐδεμίαν εὑρίσκομεν ἐνταῦθα παρατυπίαν ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν καὶ μάλιστα ἀφοῦ εἴναι γνωστὸν ὅτι οἱ αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζοῦντος ἐνηβρύνοντο ἐπὶ τῷ ὅτι ἡσαν ἀπόγονοι, βασιλέγγονοι τοῦ πρώτου ἰδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῆς Τραπεζοῦντος Ἀλεξίου τοῦ Α⁷ καὶ ἐκάλουν ἑαυτοὺς ὡς τοιούτους¹. Μαρτυρεῖ δὲ τοῦτο Γεώργιος δ Σχολάριος, ὅστις μνημονεύων περὶ τοῦ Τραπεζοῦντος Χρονογράφου Θεωνᾶ, ἵστοριογράφου τῆς αὐλῆς τῶν μεγάλων Κομνηνῶν, προσάγει μαρτυρίαν ὅτι δ Θεωνᾶς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος λέγει: «Ἐκ δὲ τοῦ Ἀλεξίου κατάγεσθαι τὴν βασιλικὴν οἰκίαν φασὶ τῆς σῆς λίαν κραταιότητος»². Ἐτερον παράδειγμα σχετικόν: Ιωάννης δ Λούκας εἶχεν ἐπὶ μὲν τῶν νομισμάτων αὗτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν «Ιωάννης Δεσπότης», ἐπὶ δὲ τῆς σφραγίδος αὗτοῦ τὴν κάτωθι ἔμμετρον ἐπιγραφήν:

«Σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης δ Δούκας
 'Ρίζαν γένους ἔχοντος ἐκ βασιλέων»   ἦ
 «Σφραγὶς σεβαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 'Ρίζαν γένους ἔχοντος ἐκ Βασιλέων».

Καὶ ἐπὶ τέλους ἔχομεν καὶ τὸ ἔτερον ἀντίτυπον τῆς σφραγίδος τοῦ αὐτοῦ βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ, τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Dognigny, ὅστις ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν βασιλέγγονον.

Καὶ ἐν τῇ ἐπαναλήψει τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἴδιως τοῦ ὄνόματος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ ἐν τῷ ἔμμετρῳ ἐπιγράμματι «τοῦ παραδόξου καὶ πρωτοφανοῦς τούτου φαινομένου» κατὰ τὸν κ. Κωνσταντόπολον σφράλλεται οὕτος σφόδρα.

“Οτι ἐν τῇ ποιήσει ἡ τοιαύτη κυρίων ὀνομάτων ἐπανάληψις είναι συνήθης, φέρομεν πλεῖστα παραδείγματα ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ὃν οἱ Βυζαντινοὶ ἡσαν ἀκριβεῖς μιμηταί. Αὗτίκα δὲ ἐκ τοῦ Ὁμήρου, ὅστις πρόκειμένου περὶ κυρίων ὀνομάτων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νηῶν

1. Χρυσόβουλλον ἐκ τῆς ἐν Ἀγίᾳ Ορει Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ἔκδ. ὑπὸ W. Regel, Πετρούπολις 1898, 6809-1301, 14 ἱνδ., μηνὶ Ιουλίῳ περὶ τῶν κτημάτων τῆς μονῆς, σελ. 6

2. Σπ. Λάμπτρου «Νέος Ἐλληνομνήμων» τ. Α', τεῦχος Β', σελ. 192.

('Ιλ. B, 494-877) Ιδίως ἀναφέρει πλεῖστα τοιαῦτα παραδείγματα ἐπαναλήψεων, τοῦτο δείκνυται.

«Τῶν μὲν ἄρ' Ἀμφίμαχος καὶ Νάστης ἡγησάσιν,
Νάστης Ἀμφίμαχός τε Νομίουνος, ἀγλαὰ τέκνα». ('Ιλ. B, 870-1.)

«Νιρεὺς αὖ Σύμμηθεν ἄγε τρεῖς νῆσας ἔσσας,
Νιρεὺς Ἀγλαΐης νίδος Χαρόποιό τ' ἄνακτος,
Νιρεύς, δι; κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλιον ἥλθεν». ('Ιλ. B, 671-3.)

« . . . . . ἀρ' Ἀξιοῦ εὐρὺν δέοντος
Ἀξιοῦ, οὐ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίνδυναι αἰαν». ('Ιλ. B, 849-50.)

«Ἐνθα δὲ Σίσυφος ἔσκει, ὃ κέρδιστος γένεται ἀνδρῶν,
Σίσυφος Αἰολίδης· ὁ δ' ἄρα Γλαῦκον τέκεθ' νίόν,
αὐτάρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην». ('Ιλ. Z, 153-5.)

«Τῶν αὐθ' Ὅριακίδης ἥρος· Ἀσιος ὅρχαμος ἀνδρῶν,
Ἀσιος Ὅριακίδης, διν Ἀρισβηθεν φέρον ἵπποι». ('Ιλ. B, 837-8.)

«Ἐστη σκῆπτρον ἔχων τὸ μὲν Ἡφαιστος κάμε τεύχων.
Ἡφαιστος μὲν δῶκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι,
αὐτάρ ἄρα Ζεὺς δῶκε διακτόρῳ ἀργεῖφόντῃ·

Ἐρμείας δὲ ἄναξ δῶκεν Πέλοπι πληξίππῳ,
αὐτάρ ὁ αὐτεὶ Πέλοψ δῶκεν Ἀιτρέι ποιμένι λαῶν
Ἀιτρεὺς δὲ θυήσικων ἔλιπεν πολύαρι Θυέστη,
αὐτάρ ὁ αὐτεὶ Θυέστη· Ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆγαι». ('Ιλ. B, 101-7.)

'Επίσης 'Ιλ. B, 541-2, 690-1, 606-8, 727-8, 741-2, 752-3, 756-8, 782-3.

'Ιλ. A, 255.

'Ιλ. Γ, 122-3, 230-1.

'Ιλ. Δ, 192-3, 35, 256-7, 474-5.

'Ιλ. E, 471-2, 463.

'Ιλ. Z, 22-3, 163-4, 395-6.

Ἡδυνάμεθα ἵνα ἐπεκτείνωμεν ἐπὶ πολὺ τὸν κατάλογον τῶν ἐπαναλήψεων καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁαφρδιῶν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἐξ οὗ ἀπέρρευσε πᾶσα ἡ ποίησις τῶν ἀρχαίων καὶ εἰς ἦν οἱ Βυζαντινοί, προηγγιησαμένων τῶν Ἀλεξανδρινῶν, πολὺ ἐνησχολήθησαν, ὡς ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἄλλοι.

Άλλα φρονοῦμεν ὅτι ἀρκοῦσι τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα, πρὸς ἀπόδειξην ὅτι ἡ ἐπανάληψις τῶν κυρίων ὄνομάτων ἥτο καὶ εἶναι λίαν συνήθης παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὅλων τῶν αἰώνων.

Απαυδήσαντες ἡδη ἐκ τοῦ ἀλλεπαλλήλου καὶ κατ' ἀνάγκην μακρῷ ἐλέγχου τῶν ἀβασίμων σκέψεων καὶ κρίσεων τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου, καθόσον ἄλλως, τοῦτο ὅμοιογητέον, μετὰ πολλῆς θλίψεως ἐπράξαμεν, καταντῶμεν εἰς τὸ τελικὸν ἔξαγόμενον τῆς ἀνταπαντήσεως ἡμῶν, ἐπιλέγοντες ἐν συνόψει:

α') "Οτι, ἡ ἐπὶ τοῦ μολυβδοβούλου εἰκὼν δὲν παριστᾶ τὸν προφήτην Δαβίδ, ἀλλὰ τὸν βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ τὸν μέγαν Κομνηνόν.

β') "Οτι ἡ ἐπιγραφὴ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀναμφηρίστως περιέχει 'Κ(αὶ) Α(ὐτοκράτωρ) Τραπεζοῦντος Δαβὶδ, καὶ

γ) "Οτι ἡ ὅπισθεν ἐπιγραφὴ φέρει τὴν γενικὴν (κτ.) πτῶσιν ΒΑΣΙΛΕΩΣ καὶ οὐχὶ τὴν αἰητικὴν ΒΑΣΙΛΕΥΝ.

"Ατινα εἰσὶ τὰ καίρια τῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν καταρρίπτεται ἡ ὑπόθεσις καὶ δόξα τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου.

Παράδοξον ἀληθῶς· ὃ τι συνέβη εἰς τὸν τίτλον τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Τραπεζοῦντος, ως ἀνωτέρω εἴπομεν, τὸ αὐτὸν συμβαίνει καὶ εἰς τὴν μετρικὴν τοῦ πρώτου στίχου τῆς σφραγῖδος.

Προκειμένου περὶ τοῦ τίτλου τῶν αὐτοκρατόρων ὑπεδεῖξαμεν τῷ κ. Κωνσταντοπούλῳ ἐν τῇ ἐπικρίσει ἡμῶν, ὅτι ὁ τίτλος, ώς παρεῖχεν αὐτὸν ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, εἶναι ἀνακριβὴς καὶ συνεπληρώσαμεν αὐτόν· τὸ αὐτὸν συμβαίνει νῦν καὶ ἐπὶ τῶν δύο στίχων τῆς ὅπισθεν ὁψεως τοῦ μολυβδοβούλου.

Κατ' ἀρχὰς ὁ κ. Κωνσταντόπουλος εἶπεν ὅτι ὁ μὲν α' τῶν στίχων εἶναι δεκατρισύλλαβος, ὁ δὲ β' δωδεκασύλλαβος· τῷ ὑπεδεῖξαμεν ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι ἀνακριβές, διότι οἱ στίχοι εἶναι τρίμετροι ἴαμβικοί, ὧν ὁ α' ἔχει μίαν συλλαβὴν περιττεύονσαν εἰς τὴν λέξιν «βασιλέως», πρᾶγμα σύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, παρὰ τῷ Ὀμήρῳ αὐτῷ καὶ τοῖς τραγικοῖς, τοῦθ' ὅπερ ἐθεραπεύσαμεν προχείρως διὰ τῆς συνιζήσεως, συνηθεστάτης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μετρικῇ καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ δημοτικῇ ἡμῶν ποιήσει, καθόσον ἡ Μετρικὴ εἶναι μία παρ' Ἐλλησιν, εἴτε ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν συλλαβῶν βασιζομένη, ώς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει καὶ ἐν

τοῖς Ιαμβικοῖς κανόσι τοῦ Δαμασκηνοῦ τῶν μέσων χρόνων, εἴτε ἐπὶ τοῦ τόνου ἐν τῇ νεωτέρᾳ.

Προχείρως δὲ προσηγάγομεν παραδείγματα ἐκ τοῦ Εὐριπίδου εἰς ἀπόδεξιν τῶν λεγομένων. Καὶ δῆμος ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἀντὶ νὰ μελετήσῃ τὰ πρωτότυπα κείμενα καταφεύγει εἰς μαρτυρίας ἄλλων, ὃν τὸ κῦρος, ἐν τῇ μετρικῇ μάλιστα, δὲν είναι ἀναμφισβήτητον.

Καιρὸς πλέον νομίζομεν καὶ καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ παύσωμεν τοῦ βαδίζειν ἐπὶ πεπατημένων δδῶν καὶ τοῦ νομίζειν ἀπαραίτητον τὴν τῶν ξένων ποδηγέτησιν καὶ χειραγωγίαν ἐν τῇ ἔλληνικῇ μάλιστα γλώσσῃ, τὴν δοποίαν ἡμεῖς ὡς "Ἐλληνες καὶ ἐννοοῦμεν κάλλιον τῶν ξένων καὶ αἰσθανόμεθα πληρέστατα, καιρὸς λέγω, δπως μὴ δεχώμεθα ἀνεξελέγκτως τὰς ὑπὸ τῶν ξένων προσφερομένας ἐρεύνας, καιρὸς μᾶλλον τοῦ βασανίζειν ἐπιμελῶς αὐτάς, καὶ διορθοῦν δπως τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ δροῦ κατανόησις αὐτῶν, ἦν ἡμεῖς οἱ "Ἐλληνες δυνάμεθα εὐκολώτερον ἵνα κατορθώσωμεν, κάλλιον παντὸς ξένου.

Όμογενῆς καθηγητῆς καὶ δεινὸς τῆς ἔλληνικῆς φιλολογίας μύστης δ. κ. Ματθαῖος Παρανίκας, ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ « Περὶ μετρικῆς τῶν Βυζαντινῶν » δροῦς ἀποφαίνεται περὶ τούτων τάδε :

« Οἱ Πατέρες ἡμῶν οἱ Βυζαντινοὶ παραμελήσαντες ἐν τῇ στιχουρῷ γίᾳ τὸν χρόνον, τὸν δὲ τόνον εἰσαγαγόντες, ἐμιμῆθησαν ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτῶν τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Πάντα μονονού τὰ εἰδη τῶν μέτρων κατά τε χρόνον καὶ τόνον εῦρονται παρ' αὐτοῖς, πάντες δὲ οἱ στίχοι τῶν ἀρχαίων λυρικῶν καὶ δραματικῶν ποιητῶν δύνανται ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὰ μέλη τῶν Βυζαντινῶν.

» Οἱ εὐρωπαῖοι ἔλληνισται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς αὐτῶν μὴ ἐννοοῦντες τὴν χάριν τῆς ἐρδούμιου ἀπαγγελίας τῶν ἡμετέρων ποιημάτων, ἦν εἰχον καὶ οἱ Βυζαντινοί, τοῦτο δέ, ἀγνοοῦντες κυρίως τὸ μέλος τῶν ποιημάτων τούτων, καθ' ὃ εἶναι ἐν χρήσει οἱ ἄλογοι τόνοι, περιορίζονται μόνον εἰς τὸ νεκύὸν δι' αὐτοὺς γράμμα καὶ εἰς τὸν τόνον τῶν λέξεων, ὃν τινὲς μὲν ἐλλείπουσι, τινὲς δὲ μεταβάλλουσι θέσιν, τούτου δ' ἔνεκα προσκρούοντιν εἰς πολλὰς δυσκολίας περὶ τὴν μετρικήν, εἰς ἦν ἡμεῖς οἱ "Ἐλληνες ἐσμὲν ἀρμοδιώτεροι διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἔξηγηταί »¹.

1. Ματθαῖος Παρανίκας « Η Μετρικὴ τῶν Βυζαντινῶν » καὶ ιδίᾳ τῶν ὑμνο-

‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος, ἐλέγχων ἡμᾶς ὡς χωλαίνοντας δῆθεν περὶ τὴν μετρικήν, καὶ παραπέμπων εἰς τὸ περὶ Βυζαντινῆς λογοτεχνίας ἔργον τοῦ κ. Κρουμβάχερ, ἀντιγράφει αὐτὸν αὐτολεξεῖ λέγων:

«Ο βυζαντινὸς τρίμετρος σύγκειται κατὰ κανόνα ἐκ δώδεκα συλλαβῶν», καὶ ἐπιπροστιθέμενος «δὲν θὰ ἐφέρομεν δὲ παραδείγματα πρὸς πίστωσιν τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ Εὐριπίδου, ἢν ἐγνωρίζομεν τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Β. Μένερ, ὅτι δηλαδὴ ποιητική τις σχολὴ κατὰ τὸν VI αἰῶνα ἀπέρριψεν ἐν πλήρει συνειδήσει τὸν δραματικὸν τρίμετρον μετὰ τῶν διαλύσεων καὶ ἀναπαίστων αὐτοῦ, ἐκλέξασα ἐν πλήρει συνειδήσει τὸν λυρικὸν τρίμετρόν, τοῦ δοποίου παράδειγμα εἶχον ἐν τῷ πολὺ ἀναγνωσκομένῳ Λυκόφρονι». Καὶ ὅμως ἀπατᾶται εἰς τοῦτο ὁ κ. Μένερ, διότι δυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἵκανα παραδείγματα ἐκ τοῦ Λυκόφρονος, εἰς τὰ δοποῖα αἱ διαλύσεις εἶναι ἐν χρήσει, δι' ὃν οἱ στίχοι γίνονται πολλάκις δεκατρισύλλαβοι, ὡς π. χ. οἱ ἐκ τῆς Λυκόφρονος Κασσάνδρας ἢ Ἀλεξάνδρας κάτωθι ίαμβικοὶ στίχοι:

« <u>κλάζων τ'</u> ἀμί/ητον <u>στομα/τι</u> ωι/γίστην βοήν»	στίχ. 263
« <u>Βοαρμία / Λυγγᾶς</u> 'Ομν/λωᾶς βία»	» 520
« <u>τείνει πρὸς αἴ/θραν</u> <u>κρᾶτα</u> <u>Πολυ/δέγμων λόφος</u> »	» 700
« <u>λοιβαῖσι καὶ / θύσιθλοισι</u> <u>Παρ/θενόπην</u> βοῶν»	» 720
« <u>κρόκαι δε Μινυ/ῶν</u> εὐλιπῆ στεγάσματα»	» 874
« <u>Ἐνράξ</u> 'Αλαί/ον <u>Παταρεως</u> ἀνακτόρων»	
ἢ « <u>Ἐνράξ</u> 'Αλαί/ον <u>Παταρεως</u> ἀνακτόρων»	» 920
« <u>ὅ δ'</u> <u>ἴπι/κτων</u> <u>Λαγαρίας / ἐν</u> ἀγκάλαις»	» 930

”Ιδε καὶ στ. 962, 963, 1027, 1046, 1164, 1218, 1222, 1242, 1288, 1469 κτλ.

Παραδείγματα τοιαῦτα ίαμβικῶν τριμέτρων δεκατρισυλλάβων καὶ δεκατετρασυλλάβων ἔχομεν πλεῖστα ὅσα καὶ ἐκ πολλῶν βυζαντινῶν

γράφων ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τ. ΚΖ', σελ. 346. ”Επίσης τοῦ αὐτοῦ «Περὶ μετρικῆς τῶν ὑμνογράφων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας» ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ τοῦ Ἐλλην. Φιλ. Συλλ. τ. Θ' καὶ Ι'.

ποιητῶν καὶ ἐξ αὐτῶν εἰσέτι τῶν μολυβδοβούλλων, ὡς π. χ. ἐκ τοῦ προχείρου :

- «Σφραγὶς μὲν αὕτη σὸν τύχῃ ἐκτυπουμένη».
- «Ομώνυμον σκέπαις με μάρτυς τὸν σὸν δοῦλον».
- «Σκέπαις με μάρτυς Γρηγόριον συνώνυμον».
- «Κλῆσίν τε τιμήν τε ἡ γραφὴ προδεικνύει»¹.
- «Τοῦτό σοι τὸ δῶρον καὶ καλῷ μοι προστάτη»².
- «Ιουστινιανὸν ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν μέγαν».
- «Ιουστινιανὸς καθεῖλεν εἰς τὸ γῆς πέδον»³.
- «Μονῆς φιλίας σοι Ξανθοπούλων ἀγίων».
- «Βέλιστε ἄνδρῶν Νικόλαε, κλέος λόγων»⁴ κλπ.

Ἐὰν ἀπέρριψαν οἱ Βυζαντῖνοι ἐν πλήρει συνειδήσει τὸν δραματικὸν τριμέτρον μετὰ τῶν διαλύσεων καὶ ἀναπαίστων αὐτῶν, τότε τί πρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ἔξοχωτέρου τῶν Βυζαντινῶν ποιητῶν καὶ μελῳδοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ κατὰ τὸν Η΄ αἰῶνα ἀκμάσαντος, δῆστις ἐν τοῖς τρισὶν αὐτοῦ Ἱαμβικοῖς κανόσιν, εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν, τὰ Θεοφάνεια καὶ τὴν Πεντηκοστήν, περιλαμβάνει περὶ τοὺς 400 σχεδὸν στίχους ὁραιίους τριμέτρους ἱάμβους πλήρεις χάριτος καὶ φαντασίας;

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἄγνοια τοῦ Μέγερ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κρουμβάκερ περὶ τὴν βυζαντινὴν μετρικήν, τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ τῶν ἀντιγραφέων αὐτῶν !

Παραλείπομεν καὶ τὸν ἄλλους Ἱαμβικοὺς τριμέτρους στίχους μεθ' ἐνὸς ἔξαμέτρου εἰς τὰ Συναξάρια τῶν ἀγίων τὰ καθ' ἐκάστην ἀναγνωσκόμενα.

Αλλ', ὡς εἴπομεν, ὁ κ. Κωνσταντόπουλος οὐδ' ἀναφέρει καν τὰ Ἱαμβεῖα τοῦ Δαμασκηνοῦ, τὰ δοῦλα εἰσὶ πεποιημένα κατὰ τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, ἐπιφωνεῖ δ' ἡμῖν ὅτι καὶ τοῖς ἄκρῳ δακτύλῳ τῆς Βυζαντινῆς μετρικῆς ἀφαμένοις ταῦτα εἶναι γνωστότατα, καίτοι αὐτῷ τούτῳ

1. G. Schlumberger, Sigillographie de l'Emp. Byz. p. 64, 65, 66.

2. N. Kondakoff, Histoire de l'art Byz. Paris 1891 t. II p. 42.

3. Κωνσταντῖνος Ρόδιος ἡμετ. ἐκδ. 'Οδησσός 1896 στίχ. 43, 365, 496.

4. Κῶδ. Παρισ. ὑπ' ἀριθ. 1213, «Νέος Ἑλληνομνήμων» Σπ. Λάμπρου τ. B', τεῦχος γ', σελ. 300.

μένουσιν ἄγνωστα καὶ κοινοὶ τόποι, εἰ καὶ κοινοὶ τόποι ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς ὁριοφυκῆς ἀλλοίαν ἔχουσιν ἔννοιαν.

Τοῦ παραδόξου φαινομένου τούτου ὀφείλομεν ἵνα ἀναζητήσωμεν τὸν λόγον.

‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος ἐν τῇ ἀπαντήσει αὗτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπίκρισιν παρεδέχθη ὅτι, ὡς προκειμένου περὶ τοῦ τίτλου τῶν αὐτοκρατόρων, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, οἱ δύο στίχοι εἶναι, ὡς τῷ ὑπεδείξαμεν, τρίμετροι ἱαμβικοί, ἐπειδὴ ὅμως θέλει ἐπιμόνως ἵνα ἀναγνωσθῇ ἡ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ λέξις **BACIΛΕV** καὶ οὐχὶ **BACIΛΕωC**, ὡς ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν καὶ ὡς ἔχει ἐν τῷ ἑτέρῳ ἀντιτύπῳ τοῦ αὐτοῦ μολυβδοβούλλου τῷ ὑπὸ τοῦ κ. S. Dorigny ἐκδοθέντι, λέγει κατὰ τὸν Κρονμβάχερ, ὅτι πρέπει ὁ στίχος νὰ εἶναι δωδεκασύλλαβος καὶ οὐχὶ δεκατρισύλλαβος ὡς ἔχει· ἀλλ’ ἡγνοοῦμεν ἀρά γε τοῦτο, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐσημειώσαμεν καὶ τὸ διάγραμμα τῶν τριῶν διποδιῶν τοῦ τριμέτρου, αἵτινες ἀνὰ τέσσαρας ἐκάστη ἔχουσι συλλαβάς; βεβαίως τὸ ἐγνωρίζομεν, ἀφοῦ μάλιστα ἐθεραπεύσαμεν τὴν διάλυσιν **ΕιωC** διὰ τῆς συνιζήσεως, οὕτω δὲ κατεστήσαμεν τὸν στίχον δωδεκασύλλαβον, ὅστις εἶναι ἄλλως ὅντως δωδεκασύλλαβος διὰ τῆς βραχυγραφίας **BACIΛE**.

Ἐπιμυμῶν ὅμως ὁ κ. Κωνσταντόπουλος νὰ ἀναγνωσθῇ **BACIΛE** καὶ βλέπων πάντοτε ὑπὸ τὴν ἴσχυράν, ὡς εἴπομεν, ἐπίδρασιν τῆς φαντασίας του τὸ ἀνύπαρκτον **V** ἐν τῷ φανερῷ **BACIΛE** ἐπιμένει καὶ καλὰ εἰς τὴν ἐσφαλμένην ἀνάγνωσιν.

Ἐπομένως χαίρειν τοῦτον ἐῶντες, ἀφίεμεν αὐτῷ ἐλεύθερον τὸ στάδιον, κλείοντες διὰ παντὸς τὴν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος συζήτησιν.

*Ἐγραφον ἐν Σμύρνῃ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1906.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΙ. ΒΕΓΛΕΡΗΣ

ΜΙΚΡΑ ΠΑΡΕΡΓΑ

Α'. ΝΟΜΙΣΜΑ ΔΗΡΙΕΩΝ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Α 15 χιλμ.— Κεφαλή πωγωνοφόρος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ κατενώπιον καὶ δλίγον τι ἔστραμμένη πρὸς ἄρ. Ὅτων ἀριστερὰ ►.

”Οπ. ▶ 8 ◀ πέριξ φαρέτρας καὶ τόξου χιαστὶ τεθειμένων. Τὸ δὲ λον ἐν τετραγώνῳ ἔγκοιλῳ.

Τὸ πρῶτον γνωσθὲν κομμάτιον τοῦ νομίσματος τούτου, ἀνακαλυφθὲν ἐν Κραβασαρῷ (Αμβρακίᾳ) τῆς Ἀκαρνανίας, ἐδημοσίευσεν ὁ Prokesch-Osten ἐν τῇ Archaeol. Zeitung τοῦ 1846 σελ. 266, δεκτὴς τὴν γνώμην τοῦ Borrell, καθ' ἣν δέον τοῦτο νὰ ταχθῇ ὑπὸ τὴν Δάρδανον πόλιν τῆς Τρωάδος. Ἐτερον ὅμοιον κομμάτιον, μετριωτάτης διατηρήσεως (γραμμ. 1,73), εἰσῆλθεν ἐν ἔτει 1861 εἰς τὸ Ἐθνικὸν ἡμῖν Νομισματικὸν Μουσεῖον ἐκ τῆς δωρεᾶς Μιχαὴλ Ζαρίφη τῆς μηνημονευομένης ἐν τῇ ἐντύπῳ Πρυτανικῆς Λογοδοσίας τοῦ Κ. Ἀσωπίου σελ. 92, ἔνθα ὅμως δὲν μηνιονεύεται ἴδιαιτέρως τὸ νόμισμα, δπερ κατὰ τὸ χειρόγραφον Βιβλίον τῶν Δωρητῶν τοῦ Νομισμ. Μουσείου σελ. 113 ἔθεωρήμῃ ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα ὡς «ιριώβολον τῶν Δαρδάνων, ἔθνους τῆς Ἰλλυρίας κατὰ τὴν τοῦ κ. Παύλου λάμπρου ἀπόδοσιν», ταχθὲν ὑπὸ ἀριθ. 1812. Βραδύτερον δὲ ἐν τῷ Numismatic Chronicle τοῦ 1871 (N. S. vol. XI p. 165 pl. VI, 7) τρίτον ὅμοιον κέρμα, δλκῆς 2,26, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ P. Gardner, γράψαντος ὅτι «τὰ νομίσματα τῆς Δαρδάνου τῆς Τρωάδος εἶναι τόσον διάφορα τούτου, ὥστε ἡ εἰς αὐτὴν ἀπόδοσις εἶναι βεβαίως ἐσφαλμένη, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸ ἔγκοιλον τετράγωνον ἐνδεικνύουσιν ὡς πατρίδα τὴν Θεσσαλίαν, τὸ δὲ κ τὴν Ἰταλίαν ἢ Σικελίαν». Τὴν εἰς Μικρὰν Ασίαν ἀπόδοσιν ἀπέκλουσεν ἐν ἔτει 1885 καὶ ὁ R. Weil (Fried-

laender, Repertorium zur antiken Numismatik σελ. 255). Τέλος ἐν ἔτει 1887 ὁ von Sallet δημοσιεύων δύο ὄμοια κέρματα τῆς συλλογῆς τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Λονδίνου (Zeitsch. für Numismatik Bd. XIV pag. 8 Taf. I, 5) θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν ἀνάγνωσιν Δαρ..., ἐπομένως καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς Δάρδανον τῆς Τρωάδος ἢ ἀλλην πόλιν οὔτως ἀρχομένην, ἀσφαλῆ δὲ μόνον τὴν ἀνάγνωσιν Δρα..., προσθέτων ὅρθως ὅτι ἡ τεχνοτροπία τῶν νομισμάτων τούτων ὅμοιαί ει πρὸς τὴν τῶν τῆς Στράτου τῆς Ἀκαρνανίας.

Ἡ γνώμη αὕτη ἐπεκράτησεν ἔκτοτε, οὗτο δὲ καὶ ὁ τελευταῖος ἐν ἔτει 1905 δημοσιεύσας ὅμοιον κέρμα, ὀλκῆς γρ. 2,01 (Hirsch, Cat. № XIII ἀριθ. 1573 Taf. XX [συλλογὴ Ἀθ. Ρουσοπούλου]) τάσσει αὐτὸν ὑπὸ τὴν Δρα... ἀγνωστὸν πόλιν τῆς Ἀκαρνανίας, περιγράφων μάλιστα τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλέους ὡς κεφαλὴν Ἀχελῷου.

“Οτι τὸ νόμισμα τοῦτο ἀνήκει πράγματι εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, δηλοῦται σαφῶς ὑπό τε τῆς γνωστῆς προελεύσεως ἐξ Ἀκαρνανίας ἐνὸς ἐξ αὐτῶν καὶ τῆς τελείας ταυτότητος τῆς τεχνοτροπίας τῶν τύπων αὐτοῦ, τοῦ τετραγώνου ἐγκοίλου, τῶν γραμμάτων Ι, Α, πρὸς ἐκεῖνα πλείστων ἀργυρῶν Ἀκαρνανικῶν νομισμάτων τοῦ αὐτοῦ σταθμητικοῦ κανόνος (πβλ. BMC. Thessaly to Aetolia pl. XXVII, 1, XXIX, 11, 13, 15.— Imhoof-Blumer, Die Münzen Acarnanies: Numismat Zeitschrift Bd. X S. 51, 158-167 κτλ. ἐνθα παράβαλε καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ΙΤ καὶ ΑΓΤΣ [Στράτος]). Αὕτη ἡ ὑπαρξίας τοῦ Α ἐπὶ τῆς ἐμπλοσθίας ὅψεως τοῦ ἐν λόγῳ νομίσματος συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἔθος τῶν Ἀκαρνάνων τοῦ νὰ θέτωσιν ἐπὶ τῆς κυρίας ὅψεως, πλὴν τοῦ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὅψεως ὀνόματος τῆς πόλεως, τὰ ἀρκτικὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν Ἀκαρνάνων (πρβ. Στράτος, Λευκάς, Οἰνιάδαι, παρὰ Imhoof ἐ. ἀ. σελ. 17, 19-21, 151).

Προκειμένου δὲ περὶ ἐπιγραφῆς ἀρχαῖούσης καὶ βουστροφηδὸν γεγραμμένης, καθ' ἀ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἀλλων τῶν ἀνωνέρω μνημονεύθεντων Ἀκαρνανικῶν νομισμάτων, ἡ ἀνάγνωσις Δ-α-ρ... εἶναι, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ von Sallet, τόσον πιθανὴ δσον καὶ ἡ Δ-ρ-α...

Ἐντυχῶς ἐνῷ οὐδεμιᾶς Ἀκαρνανικῆς πόλεως τὸ ὄνομα ἀρχεται διὰ τῶν γραμμάτων Δαρ, ἔχομεν πόλιν τῆς Ἀκαρνανίας αὐτόνομον καὶ σπουδαίαν, ἵσ τὸ ὄνομα παρέχει τὰ ἀρκτικὰ Δαρ... Ἡ ἐπὶ χαλκῆς πλα-

κός «Συνθήκη καὶ συμμαχία Αἰτωλοῖς καὶ Ἀκαρνάοις», ἣν ἀνεκάλυψε ἐσχάτως δ. κ. Γ. Σωτηριάδης κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Θεομίου Ἀπόλλωνος ('Αρχαιολ. Ἐφημ. 1905 σελ. 55 κέξ.), ἀνίκουνσα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' αἰῶνος π. Χ., συνωμολογήθη «ἐπὶ στραταγῶν ἐν Ἀκαρνανίᾳ Βυνθάρου Οἰνάδα, Ἐπιλάου Δηριέως, Ἀγήσωνος Σιρατίου, Ἀλκέτα Φοιτάνος, Ἀλκίνου Θυρρείου, Θέωρος Ἀρακτοφιέως, Πολυκλέους Λευκαδίου» κτλ. Ὁ κ. Σωτηριάδης δορθῶς ἀνεγνώρισεν ὅτι δ. Δηριένδ. Ἐπίλαος εἶναι ἐκ τῶν μνημονευομένων παρὰ Διοδώρῳ XIX, 67 Δεριέων Ἀκαρνάνων, τῶν τῇ συμβουλῇ τοῦ Κασσάνδρου ἐγκαταλειφάντων τὰ μικρὰ χωρία αὐτῶν καὶ συνοικισθέντων μεθ' ἐτέρων εἰς Ἀγρίνιον. Αὐτὸς τὸ κείμενον τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Σωτηριάδου ἀνακαλυψθείσης ἐπιγραφῆς, ἐνῷ ἔχομεν τὰς γραφὰς Συνθήκα, Ἀγαθᾶ Τύχα, εἰρήναν, ἀλλάλοις, ἀώ, πλάν, στραταγῶν κτλ., οὐδεμίαν ἀφίνει ἀμφιβολίαν ὅτι οἱ Δηριεῖς ἢ Δεριεῖς εἶναι οἱ κόψαντες τὰ ἐξ Ἀκαρνανίας νομίσματα ταῦτα τῶν Δαρ(ιέων).

B'. ΤΛΗ.... ΚΑΙ ΛΙΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΙΑΣ
ΤΗ ΛΙΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ

'O Fox ἐν Engravings of unedited or rare greek coins Part. I p. 16 n° 45 ἐδημοσίευσε σμικρὸν ἀργυροῦν νομισμάτιον ὀλκῆς 0,94, φέρον τοὺς ἐκ τῶν νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Καλχηδόνος γνωστοὺς τύπους ἥτοι ἐφ' ἐνὸς βοῦν ἢ ταῦρον πρὸς ἄρ., ἐφ' ἐτέρου δὲ ἔγκοιλον σχήματος σταυροῦ μαιανδρομόρφου ὑπὸ σφαιροδίων πληρουμένου, ὅπερ ὅμως ἐν μὲν τῇ θέσει τοῦ ἔθνικοῦ τοῦ Βυζαντίου (ΤΥ) ἢ τῆς Καλχηδόνος (ΚΑΛΧ) φέρει τὴν ἐπιγραφὴν ΛΙΝ, τὸν δὲ βοῦν εἰκονίζει βαίνοντα οὐχὶ ἐπὶ δελφῖνος, ὡς ἐν Βυζαντίῳ, ἢ ἐπὶ στάχυος ὡς ἐν Καλχηδόνι, ἀλλ' ἐπὶ σπέρματος σίτου ἢ κριθῆς. Ἀναγνώσας δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΑΙΝ ἀπέδωκεν αὐτὸς εἰς τὴν Αἰνον τῆς Θράκης. 'Αλλ' ὁ von Sallet ἀναδημοσιεύσυς αὐτό, νῦν εὑρισκόμενον ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Βερολίνου, καὶ ἐπιμελῶς ἀπεικονίσας (Die Antiken Münzen Bd. I S. 127), γράφει ὅτι φέρει ΛΙΝ σημειῶν συγχρόνως τὰ ἐξῆς: «Ἄν τὸ νόμισμα ἐκόπη πράγματι ἐν

Αἶνω ἡ ἀπλῶς εἰναι βάρβαρόν τι νόμισμα τῆς Καλχηδόνος παραμένει ἀβέβαιον. Ἡ τεχνοτροπία αὐτοῦ εἰναι ἐν τούτοις ἐπιμεμελημένη καὶ καλή. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸ πρῶτον γράμμα ἔχει τὸ σχῆμα Λ, ἐν τούτοις δύναται κάλλιστα ἔνεκα τῆς σμικρότητος αὐτοῦ νὰ ἐτέθη ἀντὶ τοῦ Α. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῶν διμοιστύπων νομισμάτων τῆς Καλχηδόνος καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀκριβῶς ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εὑρηται τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, εἰναι λίαν πιθανὸν ὅτι ἡ Αἶνος ἔκοψεν ἀληθῶς, ἐκ συνεννοήσεως πρὸς τὰς γειτονικὰς πόλεις Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα, νομίσματα τῶν αὐτῶν τύπων.

Ἐσχάτως δὲ ὁ κ. Anderson, διευθυντὴς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀγγλικῶν τηλεγράφων, ἐδωρήσατο τῇ αἰτήσει μου τῷ Ἐθνικῷ Νομισματ. Μουσείῳ τὸ ἔξῆς παρόμοιον νόμισμα, εύρεθν ἐν Κίῳ τῆς Βιθυνίας, ἀπεικονισθησόμενον δὲ κατωτέρω ἐν τοῖς πίναξι τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημ. ἔτος προσκτημάτων τοῦ Ἐθν. Νομισμ. Μουσείου.

Α 15, γραμμ. 1,90.—ΤΛΗ ἀνω βοὸς βαίνοντος πρὸς ἀρ. ἐπὶ δελφῖνος (,), ἐγέίροντος δὲ τὸν δεξιὸν πόδα.

“Οπ. Ἐγκοιλον σχῆματος σταυροῦ μαιανδρομόρφου, οὗ τὰ κενὰ πληροῦνται ὑπὸ σφαιριδίων.

Αἱ ἐπιγραφαὶ ΛΙΝ καὶ ΤΛΗ κατέχουσαι τὴν αὐτὴν θέσιν, ἦν ἐπὶ τῶν διμοιστύπων νομισμάτων τὰ ἔθνικὰ τῶν Βυζαντίων καὶ Καλχηδονίων, ἐνδείκνυνται ὡς ἔθνικά, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον, ὅπως διακρίνονται τὰ νομίσματα τῶν Βυζαντίων ἀπὸ τὰ τῶν Καλχηδονίων διὰ τοῦ συμβόλου, ἐφ' οὗ βαίνει ὁ βοῦς, οὗτοι καὶ ταῦτα ἔχουσι διάφορα σύμβολα καὶ δὴ τὸ μὲν κόκκον κριθῆς, τὸ δὲ δυσδιάκριτόν τι, ὅπερ δὲν φαίνεται οὕτε δελφὶς οὕτε στάχυς.

Διὰ τῶν γραμμάτων ΛΙΝ ἀρχεται τὸ ὄνομα χωρίου τῆς Ἑλλησποντίας γνωστοῦ ἐκ τῆς ἔξῆς δύο ἀρχαίων μαρτυριῶν:

Στράβωνος κεφ. 588: «Πιτύα δ' ἔστιν ἐν Πιτυοῦντι τῆς Παριανῆς ὑπεροχείμενον ἔχονσα πιτυῶδες ὄρος· μεταξὺ δὲ κεῖται Παρίον καὶ Πριάπου κατὰ Λίνον χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ, ὅπου οἱ Λινούσιοι κοχλίαι ἀριστοι τῶν πάντων ἀλίσκονται».

Στέφ. Βυζάντιος ἐν λ Λίνον, χωρίον τῆς Ἑλλησποντίας. Στράβων τρισκαιδεκάτη: «μεταξὺ δὲ κεῖται τοῦ Παρίον καὶ τοῦ Πριάπου

κατὰ Λίνον· οἵ οἰκοῦντες Λινούσιοι». — 'Ἐν τοῖς χειρογράφοις ἐπικρατεῖ ἡ γραφὴ «καὶ τὸ Λίνον» ἀντὶ «κατὰ Λίνον».'

Ο Fox γράφει περὶ τοῦ συμβόλου, ἐφ' οὗ βαίνει ὁ βοῦς τοῦ ἐν λόγῳ νομισμάτιον, ὅτι εἶναι «κόκκος σίτου, ἢ ἐπιδορατίς, ἢ δυνατὸν ἵχθυς», προτιμῷ δὲ νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν ὡς ἐπιδορατίδα. 'Ο von 'Sallet θεωρεῖ αὐτὸν ἀσφαλῶς ὡς κόκκον σίτου. 'Αλλ' ὁ κ. K. Regling ἔξετάσας ἐκ νέου τὸ νομισμάτιον τῇ αἰτήσει μου γράφει μοι ὅτι τὸ σύμβολον δυνατὸν¹ νὰ εἶναι κοχλίας. Τοῦτο θὰ ἡτο ἡ ἀριστη ἐπιβεβαίωσις τῆς ἀπονομῆς ἡμῶν ταύτης. 'Ο αὐτὸς ὅμως κ. Regling παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ δυνατὸν ἵσως νὰ ἀναγνωσθῇ ΛΙΛ πιθανώτερον ἢ ΛΙΝ, δικαίως δ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐσκέφθη ὅτι τὸ νομισμάτιον δυνατὸν νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν γείτονα τῇ Καλχηδόνι καὶ τῷ Βυζαντίῳ λιμένα τῆς Βιθυνίας Λίλλιον (ὁ Müller διορθοῖ Λίλαιον: πβλ. τὴν Λιλαίαν τῆς Φωκίδος), τὸν ἀναφερόμενον ἐν 'Αρριανοῦ Περίπλῳ Εὔξείνου Πόντου, 18, 6 (Müller Geogr. Gr. minores I p. 383) πβλ. καὶ Λιλεόν ἢ Διλεοῦν ἀναφερόμενον ὡς ἐμπορικὸν λιμένα τῆς Βιθυνίας ἐν 'Ανωνύμῳ Περίπλῳ Εὔξείνου Πόντου, 9 (=Müller ε. ἀ. I, 404).

'Ἄργυρᾶ τινα νομίσματα τοῦ Παρίου, καθ' ἣν ἔκειτο τὸ Λίνον, παρουσιάζουσιν ἀνάλογον τύπον βοῦς ἰσταμένου, ἐπὶ διοπάλου ὅμιως.

Διὰ τῶν γραμμάτων ΤΛΗ οὐδὲν ἐθνικὸν γνωρίζω ἀρχόμενον πλὴν τοῦ τῶν Τλητῶν, ιβηρικοῦ ἐθνους ἐν τῇ χώρᾳ Ταρτησοφ (Θεόπομπος παρὸν Στεφ. Βυζαντίῳ ἐν λ.), τῶν κατ' οὐδένα τρόπον δυναμένων νὰ σχετισθῶσι πρὸς τὸ ἡμέτερον νόμισμα, ὅπερ πιθανῶς δηλοῖ ἄγνωστον ἡμῖν πόλιν τῆς Ἑλλήσποντίας.

'Αὕτη φαίνεται μοι ἡ πιθανωτέρα γνώμη περὶ τῶν δύο τούτων κερμάτων. Τὴν δὲ σκέψιν ὅτι τὰ ΛΙΛ ἢ ΛΙΝ καὶ ΤΛΗ δυνατὸν νὰ ὁσιν ὀνόματα ἀρχόντων (π. χ. Λίννιος, Λίνδιος, Λίνδος, Λίνος, Λινύας ἢ Τλημονίδης, Τληπόλεμος, Τλησίας κτλ.) τοῦ Βυζαντίου ἢ τῆς Καλ-

1. «Dass die Münze eine Muschel, nicht ein Korn hat, wäre nicht ganz ausgeschlossen, aber ΛΙΝ ist absolut deutlich zu lesen und es ist nur fraglich, ob ΛΙΝ oder ΛΙΛ mit einem Stempelriss am zweiten Schenkel zu lesen ist; für letzteres wäre auf Λίλλιον, Λιλέον in den beiden Periplus, Stadt an der Küste von Bithynien, also nicht so gar weit von Kalchedon, zu verweisen; doch ist die Münze etwas barbarisch im Stil und könnte also Nachprägung sein». (K. Regling, ἐν ἐπιστολῇ τῆς 21 Μαΐου 1907).

χηδόνος, ἐξ ἑκείνων ἀτινα ἀπαντῶμεν εἰς μονογραφήματα ἐπὶ τῶν διμοιοτύπων νομισμάτων παρὰ τὰ ἔθνικά, παραλειφθέντων τῶν ἔθνικῶν ἐλλείψει χώρου ἔνεκα τῆς συμιρότητος τῶν κερμάτων, ἀποκλείει ἡ ὑπαρξίς ἐπ' αὐτῶν διαφόρων συμβόλων τῶν ἐπὶ τῶν διμοιοτύπων νομισμάτων τῶν δύο τούτων πόλεων. "Αλλώς ἐν διμοίαις περιπτώσεσι παραλείπεται τὸ δνομα τοῦ ἀρχοντος μᾶλλον ἢ τὸ ἔθνικόν.

Γ'. ΜΝΑΙΑΙΟΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Ε'

κοπὴν ὑπὸ Σκόπα τοῦ Αἰτωλοῦ.

Μεταξὺ τῶν χωρίων Χρυσοβίτσης, Μπαμπίνη καὶ Προδρόμου τῆς Ἀκαρνανίας ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως χρυσοῦν δικάδραχμον Πτολεμαίου Ε', δλκῆς γραμμ. 27,52, ἀπαράλακτον πρὸς τὰ περιγραφέντα καὶ ἀπεικονισθέντα ὑπ' ἐμοῦ ὑπ' ἀριθ. 1257 πίν. XLI, 17-18 τῆς συγγραφῆς *Νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων*, ἔνθα (τόμ. Α', σελ. τκα'-τκβ') ἐξήτησα νὰ ἀποδεῖξω ὅτι τὸ ἐπ' αὐτῶν μονογράφημα ΚΙ (=ΣΚΦΠΑΣ) ἀναφέρεται εἰς τὸν περίφημον Αἰτωλὸν Σκόπαν, τὸν πλῆθος χρυσίου λαβόντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου Ε' πρὸς ξενολογίαν μισθοφόρων ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ, βραδύτερον δὲ «πιστωθέντα περὶ τῶν δλων» ἐν τῇ διοικήσει τοῦ κράτους, ἐν ἥ διεδέχθη τὸν Τληπόλεμον. Τότε δὲ (200-198 π. Χ.) φρονῶ ὅτι ἔκοψε τὰ ἐν λόγῳ κέρματα διὰ τοῦ μεγίστου ποσοῦ τοῦ χρυσίου, δι' οὗ ἐμίσθωσεν ἐν Αἰτωλίᾳ 6000 πεζοὺς καὶ 500 ἵππεῖς, λαμβάνων αὐτὸς μὲν «δψώνιον τῆς ἡμέρας ἑκάστης δεκαμναιαῖον (1000 δραχμὰς ἀργύρου), οἵ δ' ἐπὶ τινος ἡγεμονίας μετ' αὐτοῦ τεταγμένοι μναιαιῶν» ἦτοι κέρμα διμοιον πρὸς τὸ ἐνταῦθα μνημονεύσιμενον, οὗ τὴν ἐν Ἀκαρνανίᾳ, πατρίδι τῶν μισθοφόρων τοῦ Σκόπα, ἀνακάλυψιν σημειῶ ἐνταῦθα ἰδιαιτέρως ὃς ἔμμεσον ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης μου περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ μονογραφήματος. "Οτι δὲ ἄνδρες τῆς περιωπῆς τοῦ Σκόπα, στρατηγοὶ καὶ ἐπίτροποι τῶν Πτολεμαίων, ἔθετον ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν Πτολεμαίων τὰ μονογραφήματα αὐτῶν, ἀπέδειξα ἡδη ἐν τῇ ἔηθείσῃ συγγραφῇ μου διὰ πλήθους παραδειγμάτων.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1906—1907

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Σ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Κύριε Πρύτανε,

Διαρκοῦντος τοῦ ἄρτι λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, τοῦ ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1906 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1907, τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἴδιαιτέρα νομισματικὴ συλλογὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπλουτίσθησαν διὰ 1385 νομισμάτων καὶ ἀρχαίων κοσμημάτων, ὅν χρυσᾶ 63, ἀργυρᾶ 472, κράματος 1, χαλκᾶ 668, μολύβδινα 3, σιδηρᾶ καὶ ἄλλων ἥλῶν 178.

Τὴν προέλευσιν τῶν προσκτημάτων τούτων δεικνύει ὁ ἐνταῦθα (σελ. 164-165) παρεντιθέμενος συνοπτικὸς πίναξ, ἐν ᾧ τὰ εἰς τὴν ἴδιαιτέραν συλλογὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνήκοντα σημειοῦνται δι’ ἀστερίσκων.

Πάντα τὰνωτέρω κατετάχθησαν εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις, ἀφοῦ συνετάχθη εἰς διπλοῦν λεπτομερῆς περιγραφικὸς κατάλογος, οὐ τὸ μὲν πρωτότυπον κατετέθη ἐν τῷ Ἀρχείῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, τὸ δὲ ἀντίγραφον ὑποβάλλομεν ‘Υμῖν σήμερον σὺν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει, ἵνα συμφώνως τῷ περὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Β. Διατάγματι τυπωθῇ καὶ ἀποσταλῇ τῷ Σ. ‘Υπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

Τὰ ἔξ ἀνασκαφῶν.

Τὸ σημαντικότερον τῶν προσκτημάτων τούτων εἶναι τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἡραίου τῆς Ἀργολίδος προερχόμενα (Καταλ. ΙΘ'), δηλαδὴ ὁ μέγας προφειδώνειος σιδηροῦς σταθμητικὸς νομισματικὸς κανὼν καὶ ἡ κολοσσιαία δέσμη σιδηρῶν ὀβελῶν, ἢτοι πρωτογόνων

(Τὴν συνέχειαν ἵδε ἐν σελ. 166.)

Σύνοψις τῶν εἰσαγγελέων κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν έτος 1906-1907

KI'.	Δωδον Κωνσταντ. Ρωμαίου, ἀρχαιολόγου	1	1	1
ΚΔ'.	Ιωάννου Φύλετου	—	—	1
ΚΕ'.	Μηταλλ Καιστρου	—	—	1
ΚΓ'.	Τὰ παραδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἑφόρου ἀρχαιοτήτων Δ. Σταυροπούλου, εὑρέθεντα δὲ ἐν Δήλῳ καὶ Μήνονφ.	438	—	—
KZ'.	Δωρόον Μηταλλ Ζαμπαούλη ἐκ Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας	28	—	—
ΚΗ'.	Ζήσιον Χαρημβασιλείου ἐκ Φιλιπποπόλεως Θράκης	59	—	—
ΚΘ'.	τῆς Α. Σ. Πορφυρίου Β'. ἀρχειπισκόπου τοῦ Ορούς Σινά	—	—	1
Δ'.	Μητ., Καιστράνη ἐξ Ἀθηνῶν	—	—	1
ΔΔ'.	Ε. Μασοπά ἐκ Κρήτης	—	—	1
ΔΒ'.	Γεωργ. Βεγλέρεη ἐξ Σμύρνης	—	—	1
ΔΓ'.	τῆς Λ. Σ. ἐπισκόπου τοῦ Αγίου Ιωρδάνου κ. Επιφανίου	293	—	—
ΔΔ'.	Κ. Χ. Μαραποτούλου ἐκ Θεοφαλονίας	62	—	1
ΔΕ'.	Αλεξ. Βερέτα ἐξ Ἀθηνῶν	—	—	1
ΔΓ'.	James Anderson, διευθυντοῦ τῶν ἀγγλικῶν τηλεγράφων	—	—	1
ΔΖ'.	B. Νοοτράκη ἀρχαρίου ἀρχαιοτήτων	—	—	1
ΔΗ'.	Δημητρ. Κερατίδηου ἀμπερού ἐκ Σιντούλεως	—	—	1
ΔΘ'.	Γεοργίου Μπουφέτη ἐκ Καρδίλλας τῆς Μακεδονίας	—	—	14
Μ'.	Δημητρ. Ταβιανώτου ἐξ Ροστοβίου τῆς Ρωσίας	52	—	—
ΜΑ'.	τοῦ ἀρχιμανδρίου Φιλιπποπολεως Φωτίου Μανιάτου.	61	—	1
ΜΒ'.	Ιωάννου Μεταξά ἐκ Βοιμβάτης τοῦ Ινδοῦν	—	—	1
ΜΓ'.	ἀνονύμου	—	—	3
ΜΔ'.	Παρά τῆς Ελληνικῆς Καλλιτεχνικῆς Εταιρείας καὶ τοῦ Λ. Λατίου	—	2	8
		63	472	1
		668	3	178
		1385		

"Ητοι χρυσᾶς εξήκοντα τρία, ἀργυρᾶ τερακόσια ἔβδομήκοντα δύο, χράματος ἥν, χαλκᾶς εξακόντα ἅξι-κοντα δύτικά, μολύβδινα τρία καὶ διαφόρον μετάλλων ἔκατὸν ἔβδομήκοντα δύτω. Εν δλῷ κύλια τριακόσια ὁρδοίκοντα πέντε.

νομισμάτων τῶν Πελοποννησίων, ἦν ἀνέθηκεν εἰς τὸ Ἡραῖον πρὸς ἀνάμνησιν τῶν πρωτογόνων νομισμάτων αὐτὸς δὲ βασιλεὺς τοῦ Ἀργούντος Φείδων, δὲ πρῶτος εἰσαγαγὼν ἐν Ἑλλάδι τὴν χρῆσιν τῶν ἔξι ἀργύρου νομισμάτων. Συγχρόνως δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ Μουσεῖον παραδοθέντα ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου μέγα χῦμα χαλκοῦ, προερχόμενον ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Μυκηνῶν, καὶ δέκα ἔξι δημοια χύματα χαλκοῦ, εὑρεθέντα ἐν Κύμῃ τῆς Εὐβοίας, πάντα πρωτογόνα νομίσματα, πελέκεις καλούμενα. Διὰ τῆς προσκτήσεως τῶν μοναδικῶν τούτων μνημείων τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον προσεκτήσατο κειμήλια ἔξυψοῦντα τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ σπουδαιότητα, μέλλοντα δὲ νὰ κατασταθῶσι περίφημα ἐν ταῖς νομισματικαῖς μελέταις. Ἡδη δὲ ἐδημοσιεύσαμεν αὐτὰ μετὰ πολλῶν εἰκόνων καὶ ἐκτενῶν ὑπομνημάτων ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐφημερίδι τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολογίας (τόμ. Θ', σελ. 153 202, πίνακες III, IV, V, X, XI, XII).

Τῶν ἔξι ἀνασκαφῶν προερχομένων προσκτημάτων δεύτερον τὴν σπουδαιότητα εἶναι τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Δήλου ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς συλλεχθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἐκεῖ ἀρχαιοτήτων παραδοθέντα νομίσματα, μετὰ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἐν Δήλῳ καὶ Μυκόνῳ περισυλλεγέντων ἄλλων νομισμάτων, ἀφ' οὗ πρότερον παρ' αὐτοῦ μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιμελείας καὶ γνώσεως ἐκαθαρίσθησαν, κατετάχθησαν καὶ κατελογίσθησαν. Εἶναι δὲ ταῦτα 438 νομίσματα (Καταλ. ΚΓ'), δι' ὧν σημαντικῶς πλουτίζονται κυρίως αἱ σειραὶ τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Δήλου καὶ Μυκόνου. Ἰδίως τὰ νέα ἐν Δήλῳ εὑρήματα Ἀθηναϊκῶν ἀργυρῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων ἔχουσι μεγάλην ἐπιστημονικὴν σπουδαιότητα, συμπληροῦντα τὰ ἥδη ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ ἀνακαλυφθέντα πολυνάριθμα εὑρήματα διοίων νομισμάτων, περὶ ὧν διέλαβον ἐν τῇ ἐπησίᾳ ἐκθέσει τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τὸ δὲ σπανιώτερον τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ἀνακαλυφθέντων εἶναι τὸ ἐν τῷ καταλόγῳ ὑπὸ ἀριθ. 203, τοῦ ΚΣ', περιγραφὲν ἀνέκδοτον τετράδραχμον τοῦ Μιθραδάτου, βασιλέως τοῦ Πόντου.

'Εξ ἀνασκαφῶν ἔχομεν ἐπίσης τὰ ὑπὸ στοιχείον Δ' περιγραφόμενα εὑρήματα τῶν ἐν Ἀργει ἀνασκαφῶν τοῦ Ὀλλανδοῦ ἀρχαιολόγου κ. W. Vollgraff, καὶ τὰ ἐκ Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων κομισθέντα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Ἀντ. Κεραμοπούλου (Καταλ. Γ').

Τὰ ἐκ δωρεῶν.

Τῶν δωρεῶν σημαντικωτάτη εἶναι ἡ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Ἀγίου Ἰορδάνου κ. Ἐπιφανίου, ἀποτελουμένη ἐξ 62 χρυσῶν νομισμάτων καὶ κοσμημάτων καὶ 293 ἀργυρῶν νομισμάτων (Καταλ. ΛΓ'), προερχομένων σχεδὸν πάντων ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εὐρήματος, ἀξίου ἴδιαιτέρας μελέτης διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ δυνάμενα νὰ ἔξαχθῶσιν ἐπιστημονικὰ συμπεράσματα.

Περίεργος εἶναι καὶ ἡ δωρεὰ ἑτέρου διμογενοῦς κληρικοῦ, ἡ τῆς Α. Σ. Πορφυρίου Β', ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ἀγίου Ὁρού Σινᾶ, ἐνεκα τοῦ τόπου ἐνθα εὑρέθησαν τὰ καθ' ἕαυτὰ κοινὰ νομίσματα ταῦτα (Καταλ. ΚΘ').

Τῶν λοιπῶν ἵκανῶς πολυναρθίμων δωρεῶν πλουσία μὲν εἶναι ἡ τοῦ ἐν Ροστοβίῳ τῆς Ρωσίας κ. Δημητρίου Ταβανιώτου (Καταλ. Μ'), σημαντικαὶ δὲ αἱ τῶν κ. κ. James Anderson (Α' καὶ ΛΓ'), Μιχαὴλ Ζαμαούλη (ΚΖ'), Ε. Μασταπᾶ (ΛΑ'), Ἀλ. Βερέτα (ΛΕ'), Δ. Κερατίδου (ΛΗ') κτλ. περιέχουσαι ἀνέκδοτα Ἑλληνικὰ νομίσματα

Ἐξ ἀγορῶν.

Ἄγοραὶ ἐγένοντο σχεδὸν μόνον διὰ τῆς μικρᾶς ἐτησίας πιστώσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἥτοι τοῦ μόνου χρηματικοῦ πόρου τοῦ Μουσείου, δι' οὐ πλούτιζεται κατὰ τὸ δυνατὸν μόνη ἡ ἴδιαιτέρα συλλογὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Είναι δὲ τὰ ἀγορασθέντα (Καταλ. Ε', Σ', ΙΑ', ΙΓ' καὶ ΙΖ') ἐν χρυσοῦν τετράδραχμον Πτολεμαίου Β' Φιλαδέλφου, μοναδικὸν καὶ πάνυ σπουδαῖον διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ νέαν χρονολογίαν, εἴκοσιν δκτὼ ἀργυρᾶ τετράδραχμα Ἀθηναϊκὰ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων, πληροῦντα ἰσάριθμα κενὰ τῆς Ἐθνικῆς καὶ Πανεπιστημιακῆς συλλογῆς, ἐν ἀργυροῦν τετράδραχμον Λυσιμάχου καὶ ἐν γαλκοῦν Ἀθηνῶν σπανίου τύπου.

Ἡ ἴδιαιτέρα *Βιβλιοθήκη* τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἐπλουτίσθη μεγάλως κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημ. ἔτος χοήμασι τοῦ Δωριδείου κληροδοτήματος, δι' ὧν ἐπίσης κατεσκευάσθησαν καὶ νέαι νομισματοθήκαι καὶ ἐκθεματικαὶ τράπεζαι.

Ἐπίσης μεγάλως ἐπλουτίσθη καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἐκμαγείων νομισμάτων, σημαντικῶς δὲ προηγώησε καὶ ὁ χημικὸς καθαρισμὸς καὶ

ἐπιμέλεια τῶν σφόδρα δξιδιωμένων νομισμάτων, δι' ἀμφότερα ἐργασθέντος μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἵκανότητος τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Νομισμ. Μουσείου κ. Κ. Φύλιου.

'Αρχομένου τοῦ λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ἡρξάμην τῆς διδασκαλίας θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν μαθημάτων τῆς νομισματικῆς ἐπιστήμης συμφώνως τῷ πρὸς τοῦτο ἐκδούμεντι Βασιλικῷ Διατάγματι τῆς 14 Ιανουαρίου 1906. Τὰ μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν πλεῖστοι ἐπιστήμονες καὶ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου μετὰ πολλῆς ἀντιλήψεως καὶ ἐνδιαφέροντος.

Δυστυχῶς ἡ ὑπὲρ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου σπουδαιοτέρᾳ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος προσπαθειῶν μου, τῆς ψηφίσεως διηλαδὴ *νόμου* ἐπιτρέποντος τὴν πώλησιν τῶν ἐν αὐτῷ συσσωρευμέντων πολλαπλῶν νομισμάτων, ὃν σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττοῦται ἡ ἀξία, πώλησις δι' ἥς καὶ μόνης τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον θὰ προσκτήσηται τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα, ἐφ' ὃν ἀσφαλῶς θὰ στηρίζῃ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ ἀκμήν, ἀπέτυχε, τοῦ νομοσχεδίου τῆς Σ. Κυβερνήσεως ψηφισθέντος εἰς πρώτην μόνον ἀνάγνωσιν, ἔνεκα τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀναμίξεως ἐκ τοῦ ἀφανοῦς προσώπων πολλάκις ἐκ συστήματος παραβλαψάντων διὰ κακοβούλων εἰσηγήσεων πᾶσαν ὑπὲρ τῆς ἀκμῆς τοῦ Μουσείου τούτου γενναίαν προσπάθειαν. Καὶ ἀνηρέθησαν μὲν ἀρμοδίως αἱ πρὸς καλῆς πίστεως βουλευτὰς εἰσηγήσεις αὗται, ἀλλὰ καιρὸς δὲν ὑπῆρχε πλέον πρὸς ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου, ὡς τῆς Βουλῆς εὐθὺς τότε περατώσασης τὰς ἐργασίας αὗτῆς. Ἡμεῖς μὴ ἀπογιητευόμενοι θέλομεν κατὰ καθηκον πράξει πᾶν δι, τι δυνάμεθα ἵνα ἀποφασισθῇ τὸ μέτρον τοῦτο, δι' οὗ μόνον θὰ ἀκμάσῃ τὸ Μουσεῖον, ἀλλὰ καὶ θὰ τεθῇ ὁ μόνος δυνατὸς φραγμὸς εἰς τὴν ἐλευθέρως νευμομένην τὰ ἐν Ἑλλάδι ἀνακαλυπτόμενα νομίσματα ἀρχαιοκαπηλίαν.

Τέλος. ἀναφέρομεν ὅτι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐφαρμόζοντες τοὺς κειμένους νόμους παρεδώσαμεν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τὰς ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ κατατεθείσας διαφόρων γενῶν μὴ νομισματικὰς ἀρχαιότητας. Δραπτόμενοι διμως τῆς εὐκαιρίας ταύτης παρατηροῦμεν ὅτι, δύσον ἐπιδοκιμάζομεν τὴν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Μουσείῳ συγκέντρωσιν τῶν διμογενῶν ἀρχαιοτήτων, τοσοῦτον καὶ ἀποδοκιμάζομεν τὴν ἐν τῷ

Ἐθνικῷ Ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ κατάθεσιν τῶν μιτρολογικῶν καὶ σφραγιδολυφικῶν ἀρχαιοτήτων, σταθμίων δηλαδή, σφραγίδων καὶ δακτυλιολίθων. Ἐπιστημονικῶς δρθή είναι μόνη ἡ κατάθεσις αὐτῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, ὡς στενῶς ἀμφοτέρων πρὸς τὰ νομίσματα συνδεομένων. Συγχρόνως πέμπομεν Υἱὸν ἀντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς παραδόσεως τῶν ἐν λόγῳ ἀρχαιοτήτων ('Αρχ. Νομ. Μουσείου ἀριθ. 2070), παρακαλοῦντες ἵνα καὶ τοῦτο τυπωθῇ σὺν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει.

'Ἐν Ἀθήναις τῷ 1 Ὁκτωβρίου 1907.

Ἐνπειθέστατος

Ο Διευθυντής τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Πρωτόκολλον παραδόσεως καὶ παραλαβῆς.

Σήμερον τῇ 18 Ἰανουαρίου 1906, ἡμέρᾳ Τετάρτη, ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, ὁ Διευθυντής τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου I. Σβορώνος καὶ ὁ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ Ἐφόρος B. Στάτης κατὰ συνέπειαν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10374 ἐγγράφου τοῦ 'Υπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὁ μὲν πρῶτος παρέδωκεν, ὁ δὲ δεύτερος παρέλαβεν, ὅπως καταθέσῃ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ τὰς ὡς ἔξῆς περιγραφομένας ἀρχαιότητας, αἵτινες είναι ἀλλότριαι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, τῆς περιγραφῆς αὐτῶν ληφθεῖσης ἐκ τοῦ «πρωτοκόλλου παραλαβῆς τῶν ἀλλοτρίων τῇ νομισματικῇ ἀντικειμένων», συνταχθέντος τῇ 4 Ὁκτωβρίου 1890 μεταξὺ τῶν Π. Καββαδία καὶ A. Λόλλιγ καὶ τοῦ I. Σβορώνου, ἀντιγράφοντος δὲ τὰς περιγραφὰς ἐκ τῆς ἐν τοῖς Λόγοις καὶ Εὐθύναις τοῦ Φρεαρίτου καταγραφῆς ὑπὸ τὸν ἔκαστον' ἐν παρενθέσει σημειούμενον ἀριθμόν.

1) Φύλλα χρυσοῦ καθαρωτάτου λεπτότατα ἐκ νεκρικοῦ στεφάνου, γραμμ. 20,375. (Φρεαρίτου ἀρ. 1.)

2) Ὁκτὼ ταινιοειδῆ χρυσᾶ ἐλάσματα, χρησιμεύοντα εἰς γυναικεῖον κόσμιον, ἐξ ὧν τὰ μὲν τέσσαρα πλατύτερα καὶ μακρότερα, γραμμ. 20,74, τὰ δὲ λοιπὰ στενώτερα καὶ βραχύτερα, γραμμ. 4,345.

3) Ψέλλιον γυναικεῖον χρυσοῦν, γραμμ. 1,39.

4) Δίσκος χρυσοῦς ἐλασμάτινος, γραμμ. 2,045.

- 5) Χρυσῆ πόρπη, γραμμ. 1,368.
- 6 καὶ 6^α) Δύο χρυσοῖ νεκρικοὶ μεγάλοι δακτύλιοι, τρέδοντες λίθους φαιοὺς ἐγγεγλυμένους, ἐξ ὅν δι μέν ἔστι βάρους γρ. 9,984, δὲ 16,20.
- 7) Εἰς χρυσοῦς νεκρικὸς δακτύλιος μετὰ λίθου μὴ ἐγγεγλυμένου, γραμμ. 3,997.
- 8) Εἰς νεκρικὸς χρυσοῦς δακτύλιος ἐλασμάτινος, γραμμ. 1,798.
- 9) Εἰς χρυσοῦς δακτύλιος, φέρων πρόσωπον ἀνάγλυφον γυναικὸς ἀντίον, γραμμ. 4,25.
- 10) Εἰς χρυσοῦς δακτύλιος, φέρων ποτὲ λίθον, ἢδη ἀπολωλότα, γραμμ. 1,130.
- 11) Ἐν ζεῦγος νεκρικῶν χρυσῶν ἐνωτίων, φερόντων Νίκας, γρ. 3,618.
- 12) Ἐν ζεῦγος νεκρικῶν χρυσῶν ἐνωτίων, φερόντων Σφίγγας, γραμμ. 1,32.
- 13) Χρυσᾶ τινα διάτρητα σφαιρίδια περιδεραίου, γρ. 6,145. (Φ. 16.)
- 14) Εἰς λίθος σιμαράγδου, γραμμ. 0,265. (Φ. 17.)
- 15) Φύλλα χρυσοῦ πεπιεσμένα, γραμμ. 2,865. (Φ. 18.)
- 16) Κόγχη κατιωμένη ἀργυρᾶ μετὰ πέντε μικρῶν τεμαχίων, γραμμ. 33,61. (Φ. 19.)
- 17) Ἐν ἀγγεῖον ἀργυροῦν κατιωμένον καὶ συνηρμολογημένον, γραμμ. 127,93. (Φ. 20.)
- 18) Εἰς χαλκοῦς τέττιξ, γραμμ. 19,66. (Φ. 21.)
- 19) Ἐν ζεῦγος ἐνωτίων χρυσῶν φερόντων περιστεράς, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν δποίων ὑπάρχει λίθος ἐρυθρὸς πολύτιμος, γρ. 4,842. (Φ. 22.)
- 20) Σφραγὶς κρυσταλλίνη, φέρουσα ἐγγεγλυμένον γρῦπα. (Φ. 23.)
- 21) Δακτύλιος κατασκευῆς νεωτέρας, φέρων δμως ἐπὶ τῆς σφενδόνης λίθον ἀρχαῖον, ἐφ' οὗ ἡ Τύχη ἐγγέλυπται. (Φ. 24.)
- 22) Δακτύλιος ἐπίσης κατασκευῆς νεωτέρας, φέρων καὶ οὗτος λίθον πράσινον ἀβραξικόν, λίαν περίεργον. (Φ. 25.)
- 23) Σφραγὶς ἀρχαία ἐκ λίθου ποικίλου, διάτρητος, φέρουσα δάμαλιν θηλαῖζουσαν μόσχον. (Φ. 26.)
- 24) Σφραγὶς ἀρχαία διάτρητος ἐκ λίθου κιτρίνου διαφανοῦς, φέρουσα δύο ἐπαλλήλους ἐλάφους. (Φ. 27.)
- 25) Ἀρχαῖος χρυσοῦς δακτύλιος, φέρων ἐπὶ λίθου πρασίνου μεγάλου τὴν προτομὴν τοῦ αὐτοκράτορος Σεπτιμίου Σεούνηρου. (Φ. 28.)

- 26) Εἰς δακτυλιόλιθος ἀρχαῖος, κεφαμόχρους, φέρων Ὀρην τροπαιοφόρον. (Φ. 29.)
- 27) Δακτυλιόλιθος λίθου σαρδόνυχος, φέρων Ὀρποκοράτην ἵσταμενον. (Φ. 30.)
- 28) Δακτυλιόλιθος μέγας, φέρων ἔρωτα ἐπὶ ξυνωρίδος πτερωτῶν λεόντων. (Φ. 31.)
- 29) Δακτυλιόλιθος διαφανῆς, σαρδίου λίθου, φέρων σχῆμα πάνθεον, ἥτοι Ἀθηνᾶν, Νίκην, Δῆμητρα καὶ Τύχην. (Φ. 32.)
- 30) Λίθος ἀχάτης ἀβραξικός, φέρων ἐνθεν μὲν ἐπιγραφὴν ΧΝΟΥΦΙ, ἐνθεν δὲ ὅφιν δάκνοντα τὴν οὐράν, ἐντὸς δὲ τοῦ σχηματιζομένου οὗτον κύκλου σύμβολά τινα δυσεξήγητα. (Φ. 33.)
- 31) Δακτυλιόλιθος ἀρχαῖος, πράσινος, διαφανῆς, φέρων τὰς προτομὰς τοῦ Σαφάπιδος καὶ τῆς Ἰσιδος. (Φ. 34.)
- 32) Ψέλλιον ἀρχαῖον δρειχάλκινον. (Φ. 35.)
- 33) Τέσσαρα ἀρχαίστατα διάτρητα σωμάτια, διαφόρους ὕλης καὶ χρώματος, φέροντα κοσμήματα καὶ σχήματα ζῴων. (Φ. 38.)
- 34) Ὁρειγάλκινος δίσκος, φέρων ἐγκεχαραγμένα ἐνθεν μὲν φρουρίου πύλην, ἐνθεν δὲ κύκλον ἀπλοῦν. Σταθμίον. (Φ. 39.)
- 35) Σφραγιδόλιθος ποικίλος, διάτρητος, ἄσημος. (Φ. 40.)
- 36) Κυλινδρίσκος ἐκ λίθου σκληροτάτου πρασίνου. (Φ. 41.)
- 37) Σκαραβαῖος μικρὸς ἡκρωτηριασμένος, διάτρητος, ἐκ λίθου σαρδίου. (Φ. 42.)
- 38) Κυλινδρίσκος διάτρητος ἐκ λίθου σαρδίου. (Φ. 43.)
- 39) Κεφαλὴ Μεδούσης ἀνάγλυφος ἐπὶ ἐλάσματος δρειχαλκίνου. (Φ. 44.)
- 40) Σκαραβαῖος μικρὸς ἐκ λίθου κυανοῦ, φέρων σημεῖα ἰερογλυφικά. (Φ. 48.)
- 41) Κύλινδρος διάτρητος, φέρων ἐπιγραφὰς ἰερογλυφικάς. (Φ. 49.)
- 42) Χήμη δρειχαλκίνη. (Φ. 50.)
- 43) Δακτυλιόλιθος ἀρχαῖος ἐκ σαρδίου λίθου, φέρων τοὺς Διοσκούρους, περὶ τὴν ἄκραν δλίγον τὴν ἡκρωτηριασμένος. (Φ. 51.)
- 44) Σκαραβαῖος μικρὸς ἐξ ἀχάτου λίθου, φέρων ἐγκεχαραγμένον λαγωόν. (Φ. 52.)
- 45) Σκαραβαῖος ἐκ μίγματος κυανοπρασίνου φέρων γράμματα ἰερογλυφικά. (Φ. 53.)

- 46) Δακτυλιόλιθος ἐκ λίθου ίάσπιδος κιτρίνου, φέρων ἐγκεχαραγμένον λέοντα τρέχοντα. (Φ. 54.)
- 47) Δακτυλιόλιθος ἀρχαῖος ἔξι ἀχάτου λίθου ἐντὸς σφενδόνης νεωτέρας κατασκευῆς, φέρων Βάκχην θύμουσαν ἐπὶ βωμίσκου, κειμένου ἐνώπιον ναΐδίου ἰδρυμένου ἐπὶ βράχου. (Φ. 56.)
- 48) Δακτυλιόλιθος ἐλάχιστος ἐκ σαρδίου λίθου, φέρων ἐγγεγλυμένα δύο κέρατα τῆς Ἀμαλθείας (ἔργον κακότεχνον). (Φ. 57.)
- 49) Προτομὴ γελοιογραφικὴ δρειχαλκίη ἀμφιβόλου διαγνώσεως (εὐρεθεῖσα ὑπὸ χωρικοῦ Βουλγάρου εἰς τὰ πέροις τοῦ Βιδινίου). (Φ. 58.)
- 50) Χρυσοῦν νεανικὸν βακχικὸν σχῆμα μετὰ φαλλοῦ. (Φ. 59.)
- 51) Σκαραβαῖος μέσου μεγέθους Αἰγυπτιακός, φέρων ἐγγεγλυμένον ἄνδρα ἄγοντα αἴγαγρον. (Φ. 60.)
- 52) Λίθος ἀχάτης διάτρητος, φέρων ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου μέρους αὗτοῦ ἐγγεγλυμμένον κυνίδιον. (Φ. 61.)
- 53) Σκαραβαῖος ἐκ λίθου φαιοῦ μαλακοῦ, φέρων ἐγγεγλυμμένον τέρας, ἔχον κεφαλὴν μὲν καὶ σῶμα λέοντος, πόδας δὲ ἀνθρωπίνους. (Φ. 62.)
- 54) Λίθος λευκὸς διάτρητος ἐπιμήκης, φέρων τέρας θαλάσσιον τραγοκέφαλον. (Φ. 63.)
- 55) Λίθος λευκὸς διάτρητος, φέρων ἀνθέμιον. (Φ. 64.)
- 56) Λίθος ἐρυθρόφαιος (;) πανάρχαιος, φέρων λέοντα πτερωτὸν (;) μετὰ κεφαλῆς ἐστραμμένης. (Φ. 65.)
- 57) Καμέον φέρον προτομὴν Ἀθηνᾶς ἐκ λίθου σαρδόνυχος. (Φ. 68.)
- 58) Δύο τετράγωνα ἐκ μίγματος δύτοῦ, φέροντα δύο ἀνθρωπίνας μορφὰς καθημένας μετ' ἐπιγραφῆς ἀγνώστου γραφῆς (εὐρέθησαν ἐν Παλμύρᾳ). (Φ. 69.)
- 59) Δακτύλιος δρειχάλκινος, φέρων ἐγγεγλυμμένην περιστερὰν κρατοῦσαν ἀπὸ τῶν δινύχων στέφανον. (Φ. 70.)
- 60) Δακτύλιος δρειχάλκινος, φέρων σχῆμα ἀνθοειδές (Φ. 71.)
- 61) Δακτύλιος δρειχάλκινος, οὕς ἡ σφενδόνη λίαν ἐφθαρμένη. (Φ. 72.)
- 62) Λίθος φαιδὸς διάτρητος, φέρων ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου μέρους αὗτοῦ ἄνδρα γυμνὸν ἔχοντα τὸν δεξιὸν βραχίονα ὑψωμένον μεταξὺ πέντε γραμμάτων. (Φ. 75.)
- 63) Πυραμίδιον ἔξι δρειχάλκου κατάκοσμον. (Φ. 77.)

- 64) Αἰχμὴ δρειχαλκίνη βέλους. (Φ. 78.)
- 65) Μαρμάρινον λεκανίδιον πρὸς χρῆσιν ἵσως ἐντριμμάτων γυναικείων. (Φ. 79.)
- 66) Τετράγωνον διάτρητον ἐν τῷ κέντρῳ ἐκ μίγματος, φέρον σχήματα σκελοειδῆ. (Φ. 80.)
- 67) Δύο μολύβδινα διάτρητα κυκλοτερῷ σώματα, φέροντα ἀφ' ἐνὸς μὲν στέφανον κισσοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀστέρα. (Φ. 81.)
- 68) Τρία ἔλασμάτια δρειχαλκίνα, ἵσως δικαστικὰ εἰσιτήρια, ἔξ ὧν τὸ μὲν φέρει ἐπιγραφὴν Β Διονύσιος Κλέμα Τοικοδυ καὶ κατὰ τὸ ἄκρον κεφαλὴν Γοργόνος, τὸ δὲ ἐπιγραφὴν Ε Λυσιθείδης Θριάσιος, τὸ δὲ ἄπλως τὰ στοιχεῖα ^{Ε Π}
_Α (Φ. 82.)
- 69) Τεμάχιον τετράγωνον δρειχάλκινον ἐν μιᾷ πλευρᾷ δδοντωτόν, φέρον ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους ἐντὸς τετραγώνου ἐγκούλου τὸ γράμμα Β, ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ δύο Κ Κ. (Φ. 83.)
- 70) Τεμάχιον μικρὸν πυρίτου λίθου, φέρον ἐν σχήματι δακτυλιόλιθου ἐν τῷ μέσῳ ἐγγεγλυμμένην κεφαλὴν, πέριξ δὲ ἑτέρας ἔξ κεφαλᾶς (βαρβαροτέχνους). (Φ. 84.)
- 71) Μικρὰ προτομὴ ἀντία Σαράπιδος ἔξ δρειχάλκου. (Φ. 86.)
- 72) Σχῆμα μικρᾶς μοιμίας ἐκ ξύλου συκομορέας, χρησιμεῦνον ὡς θήκη τοῦ ὑπ' ἀρ. 8^ο παπύρου [νῦν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ]. (Φ. 92.)
- 73) Κεφαλὴ μικρὰ νεανικὴ ἐκ μαρμάρου ἡκρωτηριασμένη ἀπὸ τῆς ἐνὸς μέροι τοῦ πώγωνος (ἔξ Ιμβρου). (Φ. 94.)
- 74) Ἐν προσωπεῖον δρειχάλκινον. (Φ. 99.)
- 75) Τεμάχιον κεφαλῆς μαρμαρίνης (ἔξ Ιμβρου). (Φ. 100.)
- 76) Κεφαλὴ μικρὰ μαρμαρίνη ἀρίστου δυντοῦ. (Φ. 101.)
- 77) Λυχνίδιον δρειχάλκινον καλῶς κατιωμένον, φέρον ἐκατέρῳ θεοῖς ἔξέχουσαν λέοντος κεφαλήν. (Φ. 104.)
- 78) Κυνάριον δρειχάλκινον ἐπὶ βάσεως μολυβδίνης. (Φ. 106.)
- 79) Ἀγγεῖον ἀργυροῦν κατιωμένον βάρους δραμ. 141 ἥτοι γραμμ. 451,2 πλῆρες ὅστιν ἀρχαίων ἀπηνθρακωμένων, εὑρεθὲν ἐν Ἀθήναις ἐντὸς μαρμαρίνου δοχείου. Ἡσαν τὰ ὅστα ταῦτα κόρης κατὰ τὴν ἔκτης ἐπιγραφὴν «Θεοφύλη Φανοδίκου Ραμνουσίου θυγάτηρ». (Φ. 107.)
- 80) Ἐνδεκα κυλινδρίσκοι χρυσοῖ διάτρητοι καὶ μῆγμα πράσινον

φέρον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας κιτρίνας ἔλικας. Οἱ χρυσοὶ κυλινδρίσκοι ἄνευ τοῦ πρασίνου μίγματος εἰσὶ βάρους γραμμ. 3,465. (Φ. 108.)

81) Ἐν ζεῦγος χρυσῶν ἐνωτίων, ἀποληγόντων εἰς κεφαλὰς λεόντων, βάρους γραμμ. 4,367. (Φ. 109.)

82) Ἐν ζεῦγος χρυσῶν ἐνωτίων εἰς σχῆμα ὅφεως, γρ. 3,812. (Φ. 110.)

83) Ἐν ζεῦγος χρυσῶν ἐνωτίων, ἀποληγόντων εἰς δίσκον, γραμμ. 2,35. (Φ. 111.)

84) Ἐν ἐνώτιον χρυσοῦν, ἀπολῆγον εἰς κεφαλὴν δελφῖνος κερασφόρου, γραμμ. 1,252. (Φ. 112.)

85) Δακτύλιος χρυσοῦς ἄνευ λίθου μετὰ σφενδόνης, πεπιεσμένος, γραμμ. 1,645. (Φ. 113.)

86) Πέντε μικρὰ χρυσᾶ κοσμήματα, ἀνήκοντα εἰς περιδέραιον, γραμμ. 2,152. (Φ. 114.)

87) Δακτύλιος ἀργυροῦς, φέρων ἐπὶ τῆς σφενδόνης κεφαλὴν Ἡρας, γραμμ. 4,34. (Φ. 115.)

88) Σφραγὶς ὁρειχαλκίνη κατιωμένη σχήματος ἐλλειπτικοῦ, φέρουσα Σειληνὸν ἀσκοφόρον ἐπὶ βάθρου ἴσταμενον καὶ Ἐρμῆν ἐπίσης ἴσταμενον. Ἐν μέσῳ δὲ ἀετὸν μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων, ἄνωθεν δὲ μηνίσκον (ἔργον Ρωμαϊκῶν χρόνων). (Φ. 116.)

89) Περικεφαλαία ὁρειχαλκίνη, ἥς τὸ ἀνώτερον μέρος ἐλλείπει. (Φ. 117.)

90) Δίσκος μολύβδινος ἔντρητος, φέρων ἐξ ἑνὸς στέφανον κισσοῦ, ἐξ ἑτέρου στέφανον ἵσως ἐκ δάφνης. (Φ. 149.)

91) Δύο μολύβδιδες σφενδόνης, φέρουσαι ἡ μὲν ἐπιγραφὴν ΑΝ ἐξ ἑνὸς καὶ ΦΙ ἐξ ἑτέρου, ἡ δὲ ΜΙ ἐξ ἑνὸς καὶ ΝΑΞ ἀφ' ἑτέρου. (Φ. 150.)

92) Δύο δακτυλιόλιθοι, τῶν δοπίων ἡ μὲν ἔστιν ἐκ σαρδίου λίθου, μετ' ἐγκεχαραγμένης νεανικῆς γυμνῆς προτομῆς, ἡ δὲ ἑτέρα ἐξ ὕλου πρασίνης μετ' ἐρυθρῶν κηλίδων (ἀπομίμησις Ἰάσπιδος) φέρει προτομὴν ἐγκεχαραγμένην Ἀθηνᾶς. Ἀμφότεραι αἱ λίθοι αὗταί εἰσι νέας ἀναντιρρήτως κατασκευῆς.

93) Δακτύλιος χάλκινος, ἔχων δεδεμένον ἐν τῇ σφενδόνῃ ἡμιωβόλιον τῶν Ἀθηνῶν· ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ ἔστιν ἐγκεχαραγμένον ΞΕΙΝΙΟΝ (ἀναντιρρήτως νέας κατασκευῆς μετὰ παραπεποιημένης τοῦ μετάλλου κατιώσεως).

94) Σφενδόνη δακτυλίου ἔξι ἀργύρου μετ' ἀρχαίας ἀραβικῆς (κονφικῆς) τετραστίχου ἐπιγραφῆς.

95) Τέσσαρες κύλινδροι χαλδαϊκοὶ διάτοητοι μετ' ἐγγεγλυμμένων παραστάσεων καὶ ἐπιγραφῶν τῶν ἔξης: α') 'Ἐκ λίθου κιτρινολεύκου ἡκρωτηριασμένου τὸ ἄνω μέρος μετὰ τῆς ἔξης παραστάσεως θεός πτερωτὸς ἴσταμενος ἐν μέσῳ δύο πτερωτῶν καὶ ἐπὶ τῶν διπισθίων ποδῶν ἴσταμένων λεόντων, ὃν δπισθεν αἱὲς ἴσταμένη· μέγεθος 0,034. β') 'Ἐκ λίθου μελανοφαίου χρώματος μετὰ τῆς ἔξης παραστάσεως· δύο θεότητες ἴσταμεναι, ὃν μεταξὺ κορμὸς φοίνικος, καὶ ἀριστερᾶς τῷ δρῶντι μηνίσκος· δπισθεν τῶν θεῶν ἐπιγραφὴ δίστιχος· μέγεθος 0,025. γ') 'Ἐκ κρυστάλλου λευκοῦ χρώματος μετὰ τῆς ἔξης παραστάσεως· θεότης ἴσταμένη πρὸς δεξ., ἔμπροσθεν δ' αὐτῆς ἐπιγραφὴ τρίστιχος· μέγεθος 0,027. δ') 'Ἐκ λίθου μελανοφαίου ἡκρωτηριασμένου, μετὰ τῆς ἔξης παραστάσεως· θεότης καθημένη πρὸς δεξ., ἡς τὸ κάτω μέρος ἡκρωτηριασμένον, ἔμπροσθεν αὐτῆς μορφὴ ἴσταμένη πρὸς ἀριστ. καὶ ὑψοῦσα τὴν δεξ., ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἄνωθεν αὐτῶν σύμβολόν τι· δπισθεν δὲ δίστιχος ἐπιγραφή· μέγεθος 0,016.

96) Λίθος τετράγωνος χρώματος ἐρυθροκιτρίνου ἐνεπίγραφος μετὰ τῆς ἔξης ἐγγλύφου παραστάσεως· ὃς θηλάζουσα ἐννέα χοιρίδια· μ. 0,020.*

97) Λίθος ἐλλειφοειδῆς χρώματος ποικίλου, μετ' ἐγγλύφου παραστάσεως· Ἡρακλέους ἄγχοντος λέοντα· μέγεθος 0,043 - 0,025.

98) Δακτύλιος ὁρειχάλκινος, οὗ ἡ σφενδόνη κοσμεῖται δι' ἄπλων γραμμῶν.

99) Δακτύλιοις χρώματος ἐρυθροῦ μετ' ἐγγλύφου κακοτέχνου παραστάσεως γυναικός, ἴσταμένης πρὸς ἀριστερά.

100) Δακτύλιος μέγας χρυσοῦς, οὗ δὲν τῇ σφενδόνῃ λίθος χρώματος ἐρυθροῦ καὶ φέρων τὴν ἔξης παράστασιν· Μαινάς ἐν γόνασιν ἐπὶ βωμοῦ ἐστεμένουν, ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἀντεστραμμένην· ἐν τῷ πεδίῳ δεξιᾷ μὲν Ἐρμῆς Πανός, ἀριστερᾶς δὲ σατυρίσκος θυρσοφόρος καθήμενος καὶ πίνων ἐν σκύφῳ.

101) Ἐκατὸν πέντε «Ὀργανα πολεμικὰ ἀγρίων αὐτοχθόνων φυλῶν τῆς Ἀμερικῆς».

102) Δέκα ἔξι ἐκμαγεῖα διμοίων δπλων.

* Ιδε Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Η' σελ. 260 καὶ 279 πίν. VII, 14.

103) Τρία χρυσᾶ προσαρτήματα κόσμου γυναικείου φέροντα, τὸ μὲν κεφαλὴν γυναικὸς ἐν καταγραφῇ (πρὸς δεξιὰ) γραμμ. 0,35· τὸ δὲ κεφαλὴν γυναικὸς ἀντίαν γραμμ. 0,375· τὸ δὲ κόσμημα ἀστεροειδὲς ἐν τῷ μέσῳ φέρον λίθον μικρὸν ἐρυθρὸν διαφανῆ γρ. 2,040. (Φ. 15.)

104) Ράβδος Ἀσκληπιοῦ χαλκῆς μετ' ὄφεως ὑψ. 0,09.

105) Λίθος νησιωτικὸς μέλας μετ' ἄνθους λωτοῦ.

106) Γυναικεία μαρμαρίνη κεφαλὴ καλυπτομένη διὰ πέπλου, ἔλλιπτὴς κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ κρανίου καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ὡς καὶ δλον τὸ περὶ τὸ στόμα καὶ τὴν σιαγόνα κάτω μέρος τοῦ προσώπου, ἐκ νεκρικοῦ ἀναγλύφου τῆς πλακός, τοῦ δόποιον σφῆζεται μικρὸν μέρος. Εὐφεδὲν ἐσχάτως ἐν τῷ κήπῳ τῆς Σιναίας Ἀκαδημείας ὑπὸ I. Σβιορώνου.

107) Δακτυλιόλιθος σαρδίνου λίθου μετὰ παραστάσεως Ἀθηνᾶς διαμ. 0,097. (1891-1892 Συλλ. Τρικούπη ἀριθ. 217.)

108) Πρασινόχρονος λίθος δακτυλίου. Ἀθηνᾶ Ἰσταμένη. Κακότεχνον. Διάμ. 0,011. (1091-1892 Συλλ. Τρικούπη ἀριθ. 218.)

109) Χαλκοῦς δακτύλιος ἔχων ἐν τῇ σφενδόνῃ κακότεχνον μορφὴν γυναικείαν, κρατοῦσαν ἐν ἑκάστῃ χειρὶ δᾶδα. (1904-1905 Α' 78.)

110) Ὄμοιος χαλκοῦς δακτύλιος, ἔχων ὀλίγῳ μεγαλειτέραν σφενδόνην μετὰ παραπλησίας παραστάσεως γυναικείας μορφῆς μετὰ δάδων. (1904-1905 Α' 77.)

111) Δακτυλιόλιθος μικρὸς μέλας ἔχων παράστασιν ἀνδρικῆς γενειοφόρου φαλακρᾶς κεφαλῆς πρὸς ἀριστερά. (1898-99 Α' 34)

112) Λίθος στεατίτης δρυμογωνικὸς διάτρητος, ἔχων ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν διάφορα γραμμικὰ σχῆματα. (1898-99 ΚΤ' 699.)

113) Ἐξαρτημάτιον ἐκ περιάπτου, εἰκονίζον προσωπεῖον ἀτεχνον μετὰ κρίκου ἄνω. Ἐξ ὑάλου κυανόχρου. (1891-1892 ΚΤ' 700.)

114) Ἐξαρτημάτιον ἐκ περιάπτου, εἰκονίζον προσωπεῖον ἔχον περὶ τὸ μέτωπον στέμμα κυλινδρικὸν καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κρίκου. Τὸ πρόσωπον ἐρυθρόν. Ἐξ ὑάλου. (1891-1892 ΚΤ' 701.)

115) Σταθμίον τετραγωνικὸν μολύβδινον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ἀγγεῖον μόνωτον, οὗ ἄνωθεν βιούχρανον καὶ κάτω κατὰ τὰ ἄκρα Κ Υ (ἐκ Κύμης).

·   Ὁ παραλαβὼν
B. ΣΤΑΗΣ

·   Ὁ παραδοὺς
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1906 μέχοι 31 Αὐγούστου 1907.

(Πίνακες IV—VII.)

Α' (1 Σεπτεμβρίου 1906).

Δᾶρον κ. James Anderson, διευθυντοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι
ἀγγλικῶν τηλεγράφων.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΜΟΛΥΒΔΙΝΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ.

- 1.—Μολ. 20. Προτομὴ Ποσειδῶνος, ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ ἄνω, ἔξερ-
χομένου ἐκ βράχου, ἔχοντος δὲ ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ δελ-
φῖνα, ἐν δὲ τῇ ὑψωμένῃ ἀριστερᾷ τρίαιναν. Πέριξ Π[Ο]—CΕΙ.
Τὸ δόλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.
- Ὦπ. Θεός τις ἴσταμενος πρὸς ἀρ. πωγωνοφόρος, φέρων ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς μόδιον καὶ ἔχων τὸ σῶμα ἐνδεδυμένον δι' ἵματίου
καλύπτοντος πάντα πλὴν τοῦ στήθους καὶ τῆς ὑψουμένης δε-
ξιᾶς αὐτοῦ, ἐν ᾧ κρατεῖ πτηνόν τι (;), ἐνῷ τὴν ἀριστερὰν ἔχει
πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ σκήπτρον. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ εἰς ὅφις,
ῶν ὁ μὲν ἀριστ. ἐγείρεται πρὸς τὸ πτηνόν, ὁ δὲ δεξ., ἀκτινο-
στεφῆ ἔχων τὴν κεφαλήν, συσπειρᾶται πρὸς δεξ. ἐγείρων τὴν
κεφαλήν. Τὸ δόλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.=Πίναξ IV, 12.
- Ομοιον ἀλλὰ πολὺ καλυτέρας διατηρήσεως τῶν ἐκ τῆς Στοᾶς τοῦ
'Αττάλου δέκα τῶν δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Μυλωνᾶ ἐν 'Αρ-
χαιολ. Ἐφημ. 1901 σελ. 122 ἀριθ. 12 πίν. 7, 12-23 = Διεθν.
'Ἐφημ. Νομισματ. 'Αρχαιολ. τόμ. Θ' σελ 290 ἀρ. 1107-1116.

Β' (2 Σεπτεμβρίου 1906).

Δῶρον κ. Παπαδήμα, ἐμπόρου ἀρχαιοτήτων.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. 'Αλέξανδρος Γ' ή Δ';

- 1.— **Α** 18. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ. Κύκλ. σφαιρ. "Οπ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ἰππος ἐλεύθερος πρὸς δεξ. τρέχων, οὗ κάτω ἀσπίς. — Διατήρησις καλή.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ ἐν γένει.

- 2.— **Α** 17. ΙΠΠΑ ἄνω κεφαλῆς Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ., ἡς κάτω ΙΩ;; "Οπ. ΘΕΣ—ΣΑ Λ—Ω—Ν Ἰππος βαδίζων πρὸς δεξ. — Διατ. καλή.

ΑΡΓΟΛΙΣ. 'Επίδαυρος.

- 3.— **Α** 14. Κεφαλὴ Ἀσκληπιοῦ πρὸς δεξ. "Οπ. Ε ἐν στεφάνῳ, οὗ κάτω Π;; — Διατ. καλή.

ΚΡΗΤΗ. Γόρτυς.

- 4.— **Α** 21. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. Κύκλ. σφαιρ. "Οπ. ΓΟΡΤΥ καὶ ἐν ἔξεργῳ ΝΙΩΝ Ταῦρος κυρίσσων πρὸς ἀρ. Τὸ δλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. = Πίναξ IV, 16. — Διατ. καλή. 'Ανέκδοτον. Πρβλ. Svoronos, Numismatique de la Crète ancienne p. 175, 127-181.

Γ' (5 Σεπτεμβρίου 1906).

Τὰ κομισθέντα παρὰ τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων κ. Ἀντ.

Κεραμοπούλου ἐξ Ἀντικυθήρων καὶ Κυθήρων.

ΑΤΤΙΚΗ. 'Αθῆναι.

- 1.— **Α** 12. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δ. "Οπ. Γλαῦξ δισώματος. — Δ. μετρία.

ΑΡΓΟΛΙΣ. "Ἀργος.

2. **Ρ** τριώβιολον κατιωμένον. Λύκος πρὸς ἀριστ.

"Οπ. Α ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Διατ. μετρία.

ΚΟΡΙΝΘΙΑ. Κόρινθος.

- 3.— **Α** 12. Πήγασος ἀρ. "Οπ. Τείαινα. — Διατ. μετρία.

ΚΥΘΗΡΑ *νῆσος.*

4.—**Α** 17. Κεφαλὴ Ἀφροδίτης δεξ.

”Οπ. Κ—Υ Περιστερὰ ἵπταμένη πρὸς δεξ. — Διατ. καλή.

ΚΡΗΤΗ. *Ιεράπυντρα.*

5.—**Α** 15. Κεφαλὴ Διός ἀριστ.

”Οπ. Φοίνιξ μεταξὺ τοῦ μονογραφήματος τῆς πόλεως καὶ ἀκροστολίου. — Διατ. μετρία.

Κυδωνία.

6-7.—**Α** 13. Κεφαλὴ δεξ. ”Οπ. Κύων ὀκλαῖων. — Δ. μετριωτάτη.

Πριανσός.

8.—**Α** 15. Κεφαλὴ θεᾶς (Ἀρτέμιδος;) δεξ.

”Οπ. ΠΡΙΑ δεξ. Φοίνιξ. — Διατ. μετρία.

9.—**Α** 12. Ὁμοίως (;) — Διατ. κακή.

Ραῦκος.

10.—**Α** 16. Τρίαινα. ”Οπ. Τρίαινα (;) — Ἐφθαρμένον.

Φαλάσαργα.

11-12.—**Α** 13/14. Δελφὶς δεξ. ”Οπ. Φ. — Διατ. μετρία.

”Αβέβαιον Πελοποννήσου¹.

13.—**Α** 10. ΙἼ ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

”Οπ. Α ἐν τετραγώνῳ ἐγκοῦλῳ. — Διατ. καλή. = *Πίναξ IV*, 11.

ΛΥΓΔΙΑ. *Φιλαδέλφεια.*

14.—**Α** 16. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος. Κεφαλὴ γυναικείᾳ Ἱερᾶς Συγκλήτου, πρὸς δεξ.

”Οπ. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος. Τράγος ἴσταμενος πρὸς δ. — Δ. μετρία.

=Πβλ. BMC. Lydia pl. XXI, 10.

ΑΙΓΓΑΠΤΟΣ. *Πτολεμαῖοι.*

Πτολεμαῖος Α' *Σωτήρ.*

15.—Μολ. 28 κίβδηλον. Ἀντίγραφον τετραδράχμου ὅμοιον τῷ παρὰ Σβιοδώνου Νομίσματα τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων ἀρ. 139 (Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ). ”Οπ. Ἀθηνᾶ Πρόμαχος).

1. Τὰ νομίσματα ταῦτα προερχόμενα πάντοτε ἐκ τῆς Νοτίου Πελοποννήσου καὶ ἐκ Κρήτης παραμένουσι μέχρι τοῦδε ἀβεβαίου ἀπονομῆς.

Πτολεμαῖος Γ'.

16.—Ἄ 22. Κεφαλὴ Πτολεμαίου Α' Σωτῆρος δεξ.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Κεφαλὴ Λιβύης δεξ. = Σβορώνου Τὰ Νομίσμ. τοῦ κρ. τῶν Πτολ. ἀρ. 855 πάν. XXXIV, 3.

17.—Ἄ 17. Ἐφθαρμένον Πτολεμαίου Α' (= Σβορώνου ἔ. ἀ. πίναξ III, 31-32; ;).

ΡΩΜΑΪΚΑ.

18.—Ἄ 32. Ρωμαϊκὸν ἀσσάριον ἐφθαρμένον. Κεφαλὴ Ἰανοῦ.

"Οπ. Πρῷρα.

19.—Ἄ 21. Γραμμ. 6,26. Sextans. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἐρμοῦ μετὰ πετάσου πτερωτοῦ πρὸς δεξ. "Οπισθεν αὐτῆς . . Τὸ δὲ ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

"Οπ. Πρῷρα πρὸς δεξ., ἦς ἄνω μὲν στάχυς, δεξιὰ καὶ ΚΑ (= Καπύη) καὶ κάτω ΡΟΜΑ. — Διατ. καλή. = Πίναξ VI, 15.

Ὀκταβίος Αὔγουστος.

20.—Ἄ 30. DIV[VS AVGVSTVS]TVS PATER Κεφαλὴ Ὀκταβ. Αὔγουστου δαφνοστεφῆς, πρὸς ἀρ.

"Οπ. PROVIDENT κάτω βωμοῦ, οὗ πλαγίως S—C = Cohen I p. 94, 228.

Φανστῖνα ἥ νεωτέρα.

21.—Ἄ δηνάριον. DIVA FAV—STINA PIA Προτομὴ αὐτῆς πρὸς δ.

"Οπ. CONSECRATIO ἄνω θρόνου, παρ' ὧ σκῆπτρον καὶ ταῦς = Cohen III 142, 73.

Γορδιανὸς Γ'.

22.—Ἄ 24. "Οπ. PROVIDENTIA. — Διατ. μετριωτάτη.

BYZANTINA.

23.—Ἄ 22. Ἰουστίνου καὶ Σοφίας εἰκοσανούμιον. — Δ. μετριωτάτη. ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. Ἔνετία.

24-25.—Ἄ 28. Κοπέντα διὰ τὰς κτήσεις ἐν DALMA/ET/ALBAN. — Διατ. μετρία.

26.—Μολύβδινον πῶμα ἀγγείου φαρμακευτικοῦ (τοῦ 16^{ου} ἢ 17^{ου} αἰώνος), διάτρητον, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν THERIACA FINA IN VENEZIA. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΝΤΕΛΩΣ ΕΦΘΑΡΜΕΝΑ ΚΑΙ ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΑ.

27-36.—Ἄ Δέκα διάφορα κομμάτια.

Δ' (8 Σεπτεμβρίου 1906).

'Ανασκαφαὶ Ἀργους.

Παρὰ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Γαβρ. Βυζαντινοῦ παρελήφθησαν δυνάμει τῆς ὑπὸ ἀρ. 1449δ 'Υπουργικῆς διαταγῆς (ἴδε 'Αρχείου Νομισμ. Μουσείου ἀρ. 2163) διὰ τοῦ ὑπὸ ἀρ. 2167 πρωτοκόλλου ἐν ἀργυροῦν καὶ ἐβδομήκοντα ὁκτώ χαλκᾶ (ἢ καὶ ἐκ κοράματος) νομίσματα εὑρεθέντα ἐν Ἀργείῳ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Ὄλλανδοῦ ἀρχαιολόγου κ. Vollgraff. Πάντα, πλὴν ὁκτώ, εἰναι λίαν ἐφθαρμένα καὶ ἄχρηστα τῇ συλλογῇ, σημασίαν ἔχοντα μόνον διὰ τὴν ἀνασκαφήν, διὸ καὶ ἐτέθησαν ἰδιαιτέρως ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν εὑρημάτων μετὰ τῶν ἡριθμημένων ὑπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος φακέλων (ἀριθ. 223-302), πλὴν τῶν ὁκτὼ σχετικῶς καλῶς διατηρουμένων, ἅτινα καταταχθέντα νῦν ἐν τῇ συλλογῇ εἰναι τὰ ἔξης:

ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

1 (ἐκ τοῦ φακέλου 229). — **Α 22. IMP CAE TRAI—AN HADRIA..**

Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δ.

*Οπ. **COL L I—VL [COR]** Διόνυσος (;) ἀγένειος ἴσταμενος δεξ. φέρων ἵματιον καταλεῖπον ἀκάλυπτον τὸ στῆθος. Ἐν τῇ ὑψουμένῃ δεξιᾷ ἔχει θύρσον (,), ἐν τῇ κρεμαμένῃ πρὸς τὰ κάτω ἀρ. ἀγγεῖον. — Διατ. μετρία.

2 (ἐκ τοῦ φακέλου 272). — **IVL DOM—NA AVG** Προτομὴ αὐτῆς δεξ.

*Οπ. **[CO]L L I—COR** Νίκη κατενώπιον, ἴσταμένη ἐπὶ σφαιράς. — Διατ. μετρία.

ΑΡΓΟΣ.

3 (ἐκ τοῦ φακέλου 235). — **Α 13. Κεφαλὴ λύκου πρὸς ἀρ.**

*Οπ. Μέγα Α οὖ κάτω **Θ** Πεδίον ἔγκοιλον. — Διατ. καλλίστη. **ΑΡΚΑΔΙΑ. Τεγέα.**

4 (ἐκ τοῦ φακέλου 234). — **Α 25. IO[ΥΛΙΑ] ΔΟΜ[ΝΑ] . . .** Προτομὴ αὐτῆς δεξ.

*Οπ. Ἀταλάντη ὁρμῶσα πρὸς δεξ. καὶ δορατίζουσα κάποιον γονατίζοντα ὑπὸ δένδρον. Ἐν τῷ ἔξέργῳ **ΤΕΓΕΑ** **ΤΩΝ** = *Pίναξ IV,* 14. Πβλ. Imhoof-Gardner, Numism. Commentary on

Pausanias p. 108 1 (Πανσαν. VIII, 45, 6) καὶ Collignon-Baumgarten, Geschichte der Griech. Plastik Bd. II S. 252 fig. 117).

ΡΩΜΑΪΚΑ. *Tάκιτος.*

- 5 (ἐκ τοῦ φακέλου 270).— **A** 24. IMP. C. M. CL. TACITVS AVG
Προτομὴ ἀκτινοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δ.
”Οπ. SPE—S PVBLICA Νίκη στέφουσα τὸν Τάκιτον. — Διατ.
καλή. = Cohen, VI, 234, 140.

Κοίσπος.

- 6 (ἐκ τοῦ φακέλου 272).— **A** 18. IVL CRISPVS NOB C Προτομὴ¹
μετὰ διαδήματος καὶ θώρακος πρὸς δεξ.
”Οπ. PROVIDEN—TIAE CAESS Πύλη φρουρίου, ἡς ἄνω ἀστήρ.
Κάτω . . TSS. — Διατ. καλή,

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. *'Ιουστινιανὸς A'.*

- 7 (ἐκ τοῦ φακέλου 227).— Τεσσαρακοντανούμιον τοῦ ἔτους XXX
κοπὲν ἐν ΝΙΚΟ(μηδείᾳ) B. — Διατ. καλή.

ΠΡΙΓΚΙΠΕΣ ΑΧΑΪΑΣ.

- 8 (ἐκ τοῦ φακέλου 237).— **K** τορνήσιον. G—AC—CA—IΕ Σταυρός.
”Οπ. COR—INT—VM Πύργωμα, οὗ ἄνω σταυρός. — Δ. καλή.
= Schlumberger, Num. de l'Orient Latin σελ. 313.

- 9-79.— Τὰ ἐν τοῖς Ενδήμασι τεθέντα ἐφθαρμένα.
-

E'.

Ἐξ ἀγορᾶς τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου παρὰ
τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου πρόσφυγος Γεωργίου Ἀσλάνογλου
(ἰδε 'Αρχ. Νομοσ. Μουσείου ἀριθ. 2173).

ΘΡΑΚΗ. *Λυσίμαχος (Βυζάντιον).*

- 1.— **R** τειράδρ. γραμμ. 16,60. Κεφαλὴ Λυσιμάχου κερασφόρος καὶ
μετὰ διαδήματος, δεξ.
”Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ δεξ.—ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ἀρ. Ἀθηνᾶ Νικηφόρος
καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ. ἔχουσα παρ' ἑαυτῇ δόρυ καὶ

άσπιδα, ως συνήθως. Ἐπὶ τοῦ θρόνου ΒΥ. Ἐν τῷ ἐξέργῳ τρίαινα. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. ΠΔ. — Διατ. καλή.

ζ'.

'Εξ ἀγορᾶς τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου
παρὰ Ἀλεξάνδρου Ν. Μελετοπούλου
(ἴδε Ἀρχείου Νομισματ. Μουσείου ἀριθ. 2175).

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

18 τετράδραχμα Ἀθηναϊκὰ τῆς νέας τεχνοτροπίας (ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων) παρουσιάζοντα τὰς ἔξης ποικιλίας:

Αριθμός	Όλη	Πρώτον Όνομα	Δεύτερον Όνομα	Τρίτον Όνομα	Ἐπί άμφορα	Υπό άμφορα
1	15,95	ΑΝΔ—ΡΕΑΣ	ΧΑΡΙ/ΝΑΥ/ΤΗΣ	ΑΜΥ/ΝΟΜ	Ι	ΑΠ
2	16,30	> >	> > >	ΔΗΜ/ΗΤΡ	Λ	ΜΕ
3	15,50	ΔΑ—ΜΩ[Ν]	ΣΩΣΙ/ΚΡΑ/ΤΗΣ	ΤΙ/ΜΩΝ	Μ	>
4	16,15	ΔΙΟ—ΝΥΣ	ΔΙΟ/ΝΥΣΙ	ΑΡΙΣ	Β	>
5	15,80	ΔΩ—ΣΙ/ΘΕΟΣ	ΧΑΡΙ/ΙΑΣ	ΔΙΟΝ	Δ	>
6	16,45	ΕΠΙ/ΓΕΝΗ	ΣΩΣΑΝ/ΔΡΟΣ	ΔΕΙΝΟΚ	Δ	ΣΦ
7	15,50	ΕΥΜ/ΑΡΕΙ/ΔΗΣ	ΚΛΕΟ/ΜΕΝ	ΑΣΚ	Ζ	ΜΕ
8	16,55	> > >	> > >	ΜΗΤΡ	Η	ΣΩ;
9	15,70	ΕΥΜΗ—ΛΟΣ	ΚΑΛ/ΛΙ/ΦΩΝ	ΗΡΑ	Λ	ΣΟ
10	16,65	ΘΕΟ/ΔΟ/ΤΟΣ	ΚΛΕ/ΟΦΑ/ΝΗΣ	ΠΟ/ΠΛΙ	Θ	>
11	15,90	> > >	> > >	ΔΗ/ΜΟΣ	Α	ΣΦ;
12	16,25	> > >	> > >	ΕΠΙ/ΜΑΧΟΣ	Ε	ΜΕ
13	16,65	ΙΚΕ—ΣΙΟΣ	ΑΣΚ/ΛΗΠΙ/ΑΔΗΣ	ΘΕΟ	Η	ΠΕ
14	16,35	ΞΕ—ΝΟ/ΚΛΗΣ	ΑΡΜΟ/ΞΕ/ΝΟΣ (τῆς σειρᾶς τῆς τριαίνης καὶ δελφῖνος)	—	Γ	ΣΩ;
15	16,40	ΠΟΛΕ—ΜΩΝ	ΑΛΚΕ—ΤΗΣ	ΘΕΟΔΟ/ΤΟΣ	Α	ΜΕ
16	16,75	> >	> >	ΑΠΟΛ/ΛΟΔΩ	Ε	ΣΦ
17	16,70	> >	> >	ΔΩΡΟ	Κ	ΜΕ
18	16,00	ΧΑΡΙ/ΝΑΥ/ΤΗΣ	ΑΡΙΣ/ΤΕΑΣ	ΗΡΑ/ΚΛ/ΕΙ	Ε	ΣΩ

Z' (26 Σεπτεμβρίου 1906).

Δῶρον Ἰωάννου Λεράκη ἐν Κρήτῃς.

ΑΤΤΙΚΗ. *Αθῆναι.*

Σύμβολον χαλκοῦ Ἐκκλησίας καὶ Θεάτρου.

- 1.—Α 17. Κεφαλὴ λέοντος δεξ. "Οπ. Μ ἢ Σ. — Διατ. καλλίστη.

ΚΡΗΤΗ. *Κρωσός.*

- 2.—Α 29. Κεφαλὴ Διὸς δεξ. Πρὸς αὐτῆς κεραυνός. Ἐπ' αὐτῆς ὑστερόσημον, ἐν ᾧ μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ; "Οπ. [ΚΥΔΑΣ] Ἀετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς δεξ. — Διατ. καλή.

Ραῦνος.

- 3.—Α 18. ΡΑΥ—ΚΙ—ΟΝ Κεφαλὴ ἵππου δεξ.

"Οπ. Τρίαινα, δελφὶς καὶ τριγωνικὸν ὑστερόσημον. — Διατ. καλή.

H' (26 Σεπτεμβρίου 1906).

Παρὰ τῆς Ἐφορείας τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ.

- 1.—Α 44. Νομισματόσημον κοπὲν ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ρίου Ιανεῖρου.
-

Θ' (2 Οκτωβρίου 1906).

Δῶρον Κ. Μ. Σαχηνίδου, διὰ τοῦ ἐν Πετρουπόλει ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀγαθαγγέλου Γεωργιάδου

(ἴδε Ἀρχείου Νομισμ. Μουσείου ἀριθ. 2180 καὶ 2181).

ΠΟΝΤΟΣ. *Μιθραδάτης 5' Εὐπάτωρ.*

- 1.—Ρ κίβδηλον τετράδραχμον χυτόν, χυθὲν ἐπὶ τοῦ γνησίου κομματίου τῆς συλλογῆς Παρισίων τοῦ ἀπεικονισθέντος καὶ περι-

γραφέντος ἐν Babelon-Reinach, Recueil Waddington des monnaies d'Asie Mineure p. 17 pl. II, 14.

I'.

'Εξ ἀγορᾶς παρὰ τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου πρόσσφυγος Σταύρου Ἰωάννου.

ΘΡΑΚΗ. Ἀγχίαλος.

1.— **Α 20. Α. Λ. ΣΕ—ΣΕΥΗΡΟΣ** Κεφαλὴ δαφνοστεφὴς Σεπτ. Σεουήρου, δεξ.

"Οπ. ΑΓΧΙΑ—ΛΕΩΝ Ἡρακλῆς ἄγχων τὸν λέοντα, ἵσταμενος ἀριστ. — Διατ. καλῆ. = Πίναξ IV, 1.

IA'.

'Εξ ἀγορᾶς τοῦ Ἐδνικοῦ Πανεπιστημίου παρὰ **Α. Παπαδήμα**
ἐμπόρου ἀρχαιοτήτων
(ἴδε Ἀρχ. Νομοσ. Μονσείου ἀριθ. 2184).

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

Τετράδραχμα τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων καλῆς καὶ καλλίστης διατηρήσεως.

Ἀρξω ^ρ ἀριθμ.	Όλη	Πρῶτον ὄνομα	Δεύτερον ὄνομα	Τρίτον ὄνομα	Ἐπί ^ρ ἀμφορ.	Ὑπὸ ^ρ ἀμφορ.
1	16,35	ΑΜΦΙ/ΚΡΑ/ΤΗΣ	ΕΠΙ/ΣΤΡ[Α]/ΤΟΣ	ΕΥΛ/Ε	Κ	ΑΠ
2	16,07	ΔΗ—ΜΗ/ΤΡΙ—Ο	ΑΓΑ/ΘΙΠ/ΠΟΣ	[Φ]Ι	Β	ΠΕ
3	16,60	ΔΩΣΙ/ΘΕΟΣ	ΧΑΡ/ΙΑΣ	ΝΙΚ	Γ	»
4	16,49	ΕΠΙ/ΓΕΝΗ	ΣΩΣΑΝ/ΔΡΟΣ	ΜΟ/ΣΧ	Β	ΗΡΑ
5	16,67	»	»	ΕΥ/ΜΗ	Γ	ΣΦ
6	16,60	»	»	ΗΑΙ/ΟΔΩ	Ε	ΗΡ
7	16,42	ΗΡΑ/ΚΛΕΙ/ΔΗΣ	ΕΥΚ/ΛΗΣ	Β]ΑΚ/Χ	Α	ΣΟΛ
8	16,50	ΚΑ—ΡΑΙΧ	ΕΡΓΟ—ΚΛΕ	ΔΙΟΦ	Ι	ΣΩ
9	16,77	ΠΟΛΕ—ΜΩΝ	ΑΛΚΕ—ΤΗΣ	ΔΩΡΟ	Κ	ΣΦ

ΙΒ' (6 'Οκτωβρίου 1906).

Δῶρον Μιχαὴλ Πανταξῆ ἐκ Δελβίνου τῆς Ἡπείρου.

ΗΠΕΙΡΟΣ. Φουνίκη.

1.—Α 26. ΑΥΤΟΚΡΑ[ΤΩΡ] ΚΑΙ ΚΑΡ ΤΡ[ΑΙΑΝΟΣ] Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δεξ.

"Οπ. ΦΟΙΝΙ—ΚΑΙ Ζεὺς γυμνὸς ἵσταμενος ἀρ., ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ φιάλην, τὴν δ' ἀριστερὰν στηρίζων ἐπὶ τοῦ σκήπτρου. — Διατ. μετρία.

ΙΓ' (12 'Οκτωβρίου 1906).

'Εξ ἀγορᾶς τοῦ 'Εθν. Πανεπιστημίου παρὰ Αὐγ. Στογιάννου (ΐδε 'Αρχ. Νομισμ. Μουσείου ἀριθ. 2186).

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

1.—Ρ τετράδρ. γραμμ. 16,30. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

"Οπ. ΜΙΚΙ—ΩΝ ΕΥΡ—ΥΚΛΕ ΔΗΜΟ Τὸ γράμμα τοῦ ἀμφορέως ἔξιτηλον ὑπὸ δὲ τὸν ἀμφορέα ζΩ. Γλαῦξ. Σύμβολον οἱ Διόσκουροι. — Διατ. καλή.

2.—Α 25. Προτομὴ Ἀθηνᾶς μετὰ κορινθιακοῦ κράνους καὶ αἰγίδος πρὸς δεξ.

"Οπ. ΑΘΗΝΑ—ΙΩΝ Ἀπόλλων γυμνὸς ἵσταμενος πρὸς δεξ. ἔχων ἐν τῇ δ. κλάδον καὶ ἐν τῇ ἀρ. τόξον. — Δ. ἀρίστη. =Πίναξ IV, 7.

ΙΔ'.

Δῶρον Ι. Δελλίου, διευθυντοῦ τοῦ δμωνύμου ἐκπαιδευτηρίου.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

1.—Α 20. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

"Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. κηρύκειον. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

IE'.

Δῶρον κ. Ἰωαννίδου ἐκ Σάμου.

ΝΕΩΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΧΑΛΚΑ.

- 1.— Ἰσπανίας Ἀλφόνσος IB' πέντε λεπτὰ τοῦ 1877.
  - 2.— Γαλλικῆς Δημοκρατίας πέντε λεπτὰ τοῦ 1902.
  - 3.— Γερμανίας 2 φένιχ τοῦ 1894.
  - 4.— Οὐγγαρίας 2 κράτισερ τοῦ 1895.
  - 5.— Ρωσίας ἐν καπήκιον τοῦ 1896.
  - 6.— Ρουμανίας Καρόλου A' 2 μπάνι τοῦ 1886.
  - 7-9.— Ἑλλάδος 2 λεπτὰ τοῦ 1837, 5 λεπτὰ τοῦ 1851 καὶ 2 λεπτὰ τοῦ 1854.
  - 10.— Αἰγύπτου χαλκοῦν νεώτατον μεγέθους διλέπτου.
  - 11.— Ἐταιρείας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν νομισμάτιον τοῦ 1804.
  - 12.— Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας ἐν ἔκατοστὸν τοῦ 1890.
-

ΙΓ' (7 Νοεμβρίου 1906).

*Δῶρον κ. Δημητρίου Βικέλα.*ΒΑΤΑΡΙΑ. *Μαξιμιλιανὸς B'.*

- 1.— Ρ τάλληρον κοπὲν εἰς ἀνάμινησιν τῆς ἀνορθώσεως τοῦ κίονος τῆς Μαρίας ἐν Μονάχῳ τῷ 1855.
-

ΙΖ' (1 Αεκεμβρίου 1906).

*'Εξ ἀγορᾶς τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου
(ἴδε Ἀρχ. Νομορ. Μουσείου ἀριθ. 2204-2205).*

ΑΙΓΓΥΠΤΟΣ. *Πτολεμαῖος B' Φιλάδελφος.*

- 1.— ♀ 20, γραμμ. 13,35.—ΑΔΕΛΦΩΝ ἄνω τῶν συνεζευγμένων προτομῶν Πτολεμαίου B' καὶ Ἀρσινόης B', πρὸς δεξ., φερόντων διαδήματα περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἴμάτια περὶ τὸν λαιμόν. Ἐν τῷ πεδίῳ, ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς, ἀσπὶς φοειδῆς, ἡς ἄνω τὸ

χρονολογικὸν γράμμα Δ. Πρὸ τῶν προτομῶν δίκερας. Τὸ δόλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

[”]Οπ. ΘΕΩΝ ἄνω τῶν συνεζευγμένων προτομῶν Πτολεμαίου Α' Σωτῆρος καὶ Βερενίκης Α', πρὸς δεξ., φερόντων διαδήματα περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἱμάτια περὶ τὸν λαιμόν. Τὸ δόλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Διατ. ἀρίστη. = *Πίναξ VI*, 14.

Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι ἀνέκδοτον καὶ σπουδᾶτον ἔνεκα τῆς χρονολογίας αὐτοῦ Δ, ἀναλογούσης πρὸς τὸ ἔτος 267 π. Χ. Πρβλ. Σβορώνου, Τὰ Νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων τόμ. Β' σ. 93 καὶ τὸ ὑπὸ τύπωσιν Συμπλήρωμα (μέρος 4ον) τοῦ αὐτοῦ ἔργου, σελ. 414 ἀρ. 616α πίν. Β, 25.

ΙΗ' (11 Δεκεμβρίου 1906).

Δῶρον κ. Ἰωάννου Φίλτσου ἐμπόρου ἐν Ἀθήναις.

ΗΛΙΣ.

1.— **Ρ** 16, γραμμ. 2,80. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφὴς δεξ.

[”]Οπ. **Φ—Α** Ἀετὸς ἵσταμενος δεξ. Πρὸ αὐτοῦ φύλλον ἐλαίας.— Διατ. καλλίστη. = *Πίναξ IV*, 13.

ΙΘ' (13 Δεκεμβρίου 1906).

Παρὰ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου κ. Β. Στάη κατόπιν τῆς ὑπ' ἀρ. 2202, 28 Νοεμβρίου αἰτήσεώς μου καὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 23653, 10 Δεκεμβρίου ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου, παρέλαβον διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 2217 πρωτοκόλλου τῆς 12 Δεκεμβρίου 1906 τὰ ἔξης:

ΕΛΛΑΣ.

ΟΒΕΛΙΣΚΟΙ ΑΡΓΟΥΣ, ΑΝΑΘΗΜΑ ΦΕΙΔΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΡΓΕΙΟΥ. — ΤΑΛΑΝΤΑ (ΠΕΛΕΚΕΙΣ) ΧΑΛΚΟΥ ΕΚ ΚΥΜΗΣ ΚΑΙ ΜΥΚΗΝΩΝ. — ΠΡΟΦΕΙΔΩΝΕΙΟΣ ΣΤΑΘΜΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ.

α) Δέσμην σιδηρῶν δόβελῶν εὑρεθεῖσαν ἐν ταῖς ἐν ἔτει 1894 ἀνασκαφαῖς τοῦ Ἡραίου ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολ. Σχολῆς, δημοσιευθεῖσαν δ' ἔκτοτε ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐφημερίδι τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολ. τοῦ ἔτους 1906 σελ. 192 κέξ. πίν. Χ-XII. Συγχρόνως παρέλαβον καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρ-

χαιολ. Μουσείου λοιπά πολυάριθμα, ἐν τρισὶ κοφίνοις, λείφανα τῆς αὐτῆς δέσμης. Τὰ σῶα, ἥμισυ καὶ ἔνδις τετάρτου τὸ μέγεθος τεμάχια είναι περὶ τὰ 164. Τὰ μικρὰ θραύσματα είναι ἀνάριθμα!

- β) Τὸν αὐτόνι μεγαν σιδηροῦν προφειδώνειον σταθμητικὸν κανόνα, τὸν δημοσιευθέντα καὶ ἀπεικονισθέντα ἐν Διεθν. Ἐφημ. τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. Θ' σελ. 198 πίν. X καὶ XI.
- γ) Δέκα ἔξι τάλαντα χαλκοῦ, σχήματος πελέκεων, ἐκ τῶν δέκα ἐννέα εὑρεθέντων ἐν τῇ Θαλάσσῃ τῆς Κύμης, καταγεγραμμένων δὲ ὑπ' ἀριθ. 13051 ἐν τῷ εὑρετηρίῳ τοῦ Ἐθν. Ἀρχ. Μουσείου καὶ δημοσιευθέντων ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Διεθν. Ἐφημ. τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. Θ' σελ. 161 καὶ πίν. III.
- δ) Ὁμοιον χῦμα χαλκοῦ εὑρεθὲν ἐν Μυκήναις δημοσιευθὲν καὶ ἀπεικονισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Διεθν. Ἐφημ. τῆς Νομ. Ἀρχαιολ. τόμ. Θ' σελ. 166 πίν. IV-V.

ΙΤΑΛΙΑ.

ΠΙΚΕΝΤΙΑ. Ἀδρεία.

- ε) Ἀσσάριον μεγέθους 85 χιλ. ὀλικῆς γραμμ. 328,40. Κεφαλὴ Σειληνοῦ παγωνοφόρου, ἄνευ τραχήλου, κατενώπιον μετὰ στεφάνου περὶ τὴν κεφαλήν. Δεξιὰ αὐτῆς ΗΑΤ ἐκ τῶν κάτω.

὾π. Κύων κοινώμενος πρὸς δεξ. οὗ κάτω I.

Ὁμοιον τῷ παρὰ Garucci Le monete del Italia Antica Tab. LXI, 1. (Τεταγμένον ὑπὸ ἀρ. 12299 τοῦ εὑρετηρίου τοῦ Ἐθν. Ἀρχ. Μουσείου. Προέλευσις αὐτοῦ ἡ συλλογὴ Ἀθ. Ρουσοπούλου.)

K' (14 Δεκεμβρίου 1906).

Δῶρον κ. A. Kibireff, δώσον, capitaine-commandant au 1er régiment d'infanterie « Newsky » de S.M. le Roi des Hellènes.

ΡΩΣΙΑ.

- 1.— Ρ νομισμάτιον Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης τοῦ 1785.
2.— Α δενέκα τοῦ 1855.

ΑΓΓΕΤΡΙΑ.

- 3.— Α νομισμάτιον 1 κραῖτσαρίου τοῦ 1881.

ΚΑ' (22 Δεκεμβρίου 1906).

Δῶρον κ. Ἰωάννου Φίλτσου, ἐμπόρου ἐν Ἀθήναις.

ΒΟΥΓΑΡΙΑ. Ἰωάννης Βλαδίσλαος καὶ βασιλεὺς Μιχαήλ.

- 1.— **R** 21. **Ι—Χ** 'Ο Ἰησοῦς ἴσταμενος πρὸ θρόνου κατενώπιον μετ' ἀνατεταμένων χειρῶν.

"Οπ. Δύο βασιλεῖς ἴσταμενοι κατενώπιον καὶ κρατοῦντες σταυρὸν ἡ λάβαρον, οὗ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἄνω μὲν παρὰ τὰς κεφαλὰς δύο μονογράφηματα, κάτω δὲ δύο ἀστέρες. 'Εν τῷ πεδίῳ ἀρ. μονογράφημα τοῦ Βλαδισλάου, δεξιᾷ δὲ μονογράφημα τοῦ Μιχαήλ. — Διατ. καλή. = *Πίναξ VI*, 16. Πβλ. Wellenheims Catalogue τόμ. II, 2 σελ. 564 ἀρ. 1194δ κέξ.

ΚΒ' (3 Ἰανουαρίου 1907).

Δῶρον τοῦ αὐτοῦ.

- 1.— **R** κίρδηλον δίδραχμον τῶν Ὁπουντίων Λοκὴῶν (Κεφαλὴ Δήμητρος ἀρ. "Οπ. Αἴας) κεκομιμένον καὶ εὔτεχνον.

ΚΓ'.

Δῶρον κ. Κωνστ. Ρωμαίου, ἀρχαιολόγου.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ.

- 1.— Πηλ. 41. Πήλινον σωζόμενον κατὰ τὰ τρία τέταρτα, ἔχει δὲ δύο δπὰς πρὸς ἀνάρτησιν. **ΜΑ** ἀρ. εῆς Ἀγ. Μαρίνης ἴσταμένης κατε-
ΡΗ νώπιον, ἥς ὅμως ἐλλείπει ἡ κεφαλή.
ΝΑ

"Οπ. "Ασημον. "Εργον μέσων βυζαντινῶν χρόνων (φυλακτήριον). Ὁ πηλὸς εἶναι τόσον λεπτός, ὥστε νομίζει τις ὅτι κατεσκευάσθη ἔξι ἐλεφαντόδοντος. = *Πίναξ VI*, 7.

ΚΔ' (9 Φεβρουαρίου 1907).

Δῶρον κ. Ἰωάννου Φίλτσου.

ΑΙΓΑΙΝΑ.

- 1.—**Α** 14. Α ἐν μέσῳ δελφίνων. "Οπ. Τὸ σύνηθες ἔγκοιλον τετράγωνον τῆς Αἰγίνης. 'Ἐν ἐνὶ τῶν διαμερισμάτων Ε.—Δ. ἀρίστη.
-

ΚΕ' (9 Φεβρουαρίου 1907).

Δῶρον κ. Μ. Καμπάνη (κατ' ἐκλογήν μου).

ΑΘΗΝΑΙ.

- 1.—**Α** 22. Προτομὴ Ἀρσινόης Β' μετὰ καλύπτρας, πρὸς δεξ.

"Οπ. **Α—Ε** Τριπτόλεμος ἐν ἄρματι δρακόντων πρὸς ἄρ.—Διατ. [◎]

καλή.—*Πίναξ IV, 6.* Νόμισμα ἀνέκδοτον καὶ σπουδαῖον ἰστορικῶς. 'Απεικονισθήσεται ἐν τῷ ὑπὸ τύπωσιν βιβλίφ Σβορώνου Τὰ Νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων Μέρος 4ον (Συμπλήρωμα) σελ. 418 ἀρ. 933α πίν. A, 17.

ΚΖ' (20 Μαρτίου 1907).

'Ανασκαφαὶ Δήλου κτλ.

Τὰ παρὰ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Δ. Σταυροπούλου κομισθέντα ἐκ Δήλου καὶ Μυκόνου καὶ παραδοθέντα μοι τῇ 20 Μαρτίου δὰ πρωτοκόλλου ('Αρχ. Νομισμ. Μουσείου ἀρ. 2273) κατόπιν τῆς ὑπὸ ἀρ. ²⁴⁹⁸ ₂₄₆₄ 17 Φεβρουαρίου 'Υπουργικῆς διαταγῆς ('Αρχ. Νομ. Μουσείου ἀρ. 2248). **Σημ.** 'Ἐν τῇ κατατάξει ἡκολονθήσαμεν τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ πρωτοκόλλου.

- A. *Ενδρῆμα τῆς 9 Ἰουνίου 1905 γενόμενον πρὸς Ν τῆς ἀγορᾶς τῶν Κομπεταλιαστῶν.*

ΡΩΜΑΪΚΑ. *Αὐγονοτος.*

- 1-4.—**Ρ** δηγάρια τέσσαρα ὅμοια τοῖς παρὰ Cohen Monnaies Impériales τόμ. I σελ. 69 ἀριθ. 43 (τύποι Γαΐου καὶ Λουκίου) κοπέντα περὶ τὰ 2 π. X.—Διατ. μετρία.

Σημ. "Αλλα πέντε κομμάτια, ὃν τὰ δύο ἀσφαλῶς ὅμοια, δὲν κατιωμένα, ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Σταυροπούλου ἐν Δήλῳ ως ἄχρηστα.

B. Ενδημα τῆς 4 Μαΐου 1906 B τῆς ΒΔ γωνίας τῆς ἐξ A παραλλήλου τῇ στοᾶ τοῦ Φιλίππου ἐλάσσονος στοᾶς, ὑπὸ βάσιν, ἐν μικρῷ κοινῷ πηγίνῳ δοχείῳ τεθραυσμένῳ.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι. Ἐποχὴ τῶν νομισματικῶν ἀρχόντων.

Αὐξων ἀριθμ.	Όλκή	Πρώτον ὄνομα	Δεύτερον ὄνομα	Τρίτον ὄνομα	Ἐπὶ ἀμφορ.	Ὑπὸ ἀμφορ.
5	τεθραυστ	H	Στάχυς	—	—	—
6	3,15	—	»	—	—	—
7	3,75	ΓΛ/ΑΥ	ΕΧΕ	A	Γ	—
8	3,35	»	»	—	—	—
9	3,02	»	»	—	;	—
10	1,65	»	»	—	—	—
11	2,65	[Δ]Η[Μ]Η	ΙΕ/ΡΩ	—	Μ;	—
12	1,75	ΔΩ	ΔΙ	—	—	—
13	14,92	ΜΙ/ΚΙ	ΘΕΟ/ΦΡΑ	—	Μ	ΜΕ
14	1,60	»	» »	—	—	—
15	15,92	ΑΜΜ/ΩΝΙ/ΟΣ	ΚΑΛ/ΛΙΑΣ	ΘΕΜ/ΙΣΤΟ	Z	ΜΕ
16	15,10	» » »	» »	ΒΥΤΤ/ΑΚΟΣ	I	ΣΩ
17	16,00	ΑΝΤΙ—ΟΧΟΣ	ΚΑΡΑ/ΙΧΟΣ	ΕΙΡΗ/ΝΑ	Δ	»
18	3,65	ΗΡΑ	ΑΡΙ—ΣΤΟ	ΦΙΛΩ	—	—
19	15,75	»	ΑΡΙ—ΣΤΟΦ	ΑΡΧΕ	Z	ΓΛΥΚΑ
20	15,60	»	» »	ΠΟΛΥΝ	Δ	ΑΝΔΑΠ
21	3,52	»	ΑΡΙ—ΣΤΟ	ΕΠΙΣ	A	—
22	3,23	»	» »	;	;	—
23	15,70	ΑΦΡΟ—ΔΙΣΙ	ΔΙΟ/ΓΕ	ΕΛ/ΙΞ	E	ΜΕ
24	15,87	ΔΙΟ/ΤΙ/ΜΟΣ	ΜΑ/ΓΑΣ	ΘΟΙ—ΝΟΣ	K	ΣΟ
25	1,50	ΔΙΟ	ΜΑ	ΧΑ—ΡΙ	—	—
26	3,80	ΔΩΡ/ΟΘΕ	ΔΙΟΦ	ΔΙΟ/ΚΛΕ	B	—
27	3,60	ΘΕΜ—ΙΣΤΟ	ΘΕΟ/ΠΟΜ/ΠΟΣ	[Θ]Ε; ΕΠ	A Η Λ	;
28	1,73	ΜΕ—ΝΕ	ΕΠ	ΕΠ	—	—
29	1,62	ΜΙ—ΚΙ	ΕΥ—ΡΥ	ΓΟ	—	—
30	3,90	ΠΟ—ΛΕ	ΑΛ—ΚΕ	ΛΥ	H	;
31	1,70	» »	ΑΚ—Κ[Ε]	Π[Α]	—	—
32	15,70	ΠΟΛΥ—ΧΑΡΜ	ΝΙΚΟΓ	ΘΕΜΙΣ ΤΟΚΛΗ	[Ι]	ΔΙ
33	16,48	ΣΩΚΡ/ΑΤΗΣ	ΔΙΟΝΥ/ΣΟΔΩ	ΑΣΚΛ/ΑΠΟΣ	Θ	ΣΦ
34	15,24	ΤΙΜΑΡ—ΧΟΥ	ΝΙΚΟΓΟ	ΑΜΦΙΚ/ΡΑΤ	;	ΜΕ

Αριθμ. άρθμ.	Όλη	Πρώτον όνομα	Δεύτερον όνομα	Τρίτον όνομα	Έπι άμφορ.	Υπό άμφορ.
35	14,92	ΑΝΔ—ΡΕΑΣ	ΧΑΡΙ/ΝΑΥ/ΤΗΣ	ΚΡΙΤ	Β	ΠΕ
36	15,45	ΔΗ—ΜΗ/ΤΡΙ—ΟΣ	ΑΓΑ/ΘΙΠ/ΠΟΣ	[Α]Π	Ε	ΑΠ
37	14,90	ΔΩ—ΣΙ/ΘΕΟΣ	ΧΑΡ—ΙΑΣ	ΔΙΟΝ	Δ	,
38	15,45	ΕΥΜΗ—ΛΟΣ	ΚΑΛ/ΛΙ/ΦΩΝ	ΑΛΕ/Ξ	Β	ΣΩ
39	14,55	ΗΡΑ—ΚΛΕ[Ι]/ΔΗΣ	ΕΥΚ/ΛΗΣ	ΣΩΣΙ/ΚΡΑ	Η	ΣΟΛ
40	15,02	ΘΕΟ/ΔΟ/ΤΟΣ	ΚΛΕ/ΟΦΑ/ΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ	Β	ΣΩ;
41	15,20	ΙΚΕ/ΣΙΟΣ	ΑΣΚ ΛΗΠΙ ΑΔΗΣ	ΘΕΟ	Ζ	ΜΕ
42	3,58	ΤΙΜΟ-ΣΤΡΑ/ΤΟΣ	ΠΟ	ΑΡΙ	Λ	—
43	15,46	»	ΠΟ—ΣΗΣ	ΛΥΞ	Κ	;

ΜΥΣΙΑ. Πέργαμος (136-67 π. Χ.).

44.— **Ρ** 25, γραμμ. 11,50. Κιστοφόρος. Μονογραφήματα ἐπὶ Λ. Σύμβολον κηρύκειον πτερωτόν. — Διατ. καλή.

Γ. Ενδημα τῆς 13 Μαΐου 1906 ΒΔ τῆς οἰκίας τοῦ Διονύσου (μετ' ἀργυρῷ δακτυλίου ἀφεθέντιος εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Δήλου).

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

45	Ρ δραχ. γραμμ. 3,55	ΗΡΑ	ΑΡΙ—Σ[ΤΟ]	;	;	—
46	»	3,02	ΑΜ/ΦΙ/ΚΡΑ	ΕΠΙ/ΣΤΡ	[;] ^Λ	Α

Ἀθηναϊκὰ χαλκᾶ Δήλου.

47.— **Α** 11. Κεφαλὴ δεξ. (;

”Οπ. ^[Α] Θ—Ε Δύο στάχνες (ώς ἐπὶ τῆς τελευταίας δραχμῆς).

48-54.— **Α** 12. Προτομὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὄμβου πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

”Οπ. Α—Θ Ἀγγεῖον κέρχυνος. Τὸ δὲλον ἐν στεφάνῳ.

55-56.— **Α** 10. Τέττιξ. ”Οπ. ^Α Θ—Ε Ἀμφορεύς, ἐφ' οὐ κλάδος φοίνικος.

57.— **Α** 12. Κεφαλὴ δεξ. ”Οπ. Ἀμφορεύς. Ἐφθαρμένον.

58.— **Α** 8. Κέφαλὴ δεξ. ”Οπ. Γλαῦξ δεξ. ”Εφθαρμένον.

Σημ. Ἀλλα ἔκατὸν πέντε κέρματα, ὃν τὰ 38 ἀσφαλῶς τοῦ αὐτοῦ τύπου τοῦ κέρχυνος (ἀριθ. 48-54), ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Σταυροπούλου ὡς ὅλως ἐφθαρμένα.

A. Ενδρημα τῆς 13 Μαΐου 1906 ΒΔ τῆς οἰκίας τοῦ Διονύσου.

Αθηναίων τῶν ἐν Λήλῳ.

59-65.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαιῶνσα πρὸς δ., ἐν κ. σφαιρ.

"Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες. Τὸ δὲν ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Σημ. "Αλλα 59 κέρματα, ὃν τὰ 45 ἀσφαλῶς τοῦ αὐτοῦ τύπου, δλως δ' ἐφθαρμένα, ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Σταυροπούλου.

E. Ενδρεθέντα τῷ 1904 κατὰ τὸν οἶκον τῶν Βηρυτίων.

Αθηναίων τῶν ἐν Λήλῳ. Τριάριος.

66.—**Α** 16. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὅμου. Κάτω τοῦ λαιμοῦ ΤΡΙΑ. Τὸ δὲν ἐν κ. σφαιρ.

"Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως, πρὸς δ.—Διατ. καλλίστη. ==
Πίναξ IV, 10.

67.—**Α** 14. $\hat{\tau} = \text{ΤΡΙ(άριος)}$ —Α Προτομὴ Ἀρτέμιδος, πρὸς δεξ.

"Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες ἐξ ἐνδὸς στελέχους. Κ. σφ.—Δ. μετρία.

68.—**Α** 8. Κεφαλὴ δεξ. "Οπ. $\overset{\text{Α}}{\circ}$ —Ε Τρίπους. — Διατ. καλή.

ΕΥΒΟΙΑ. *Κάρυστος.*

69.—**Α** 18. Κεφαλὴ Ἡρακλέους δεξ.

"Οπ. $\overset{\text{Κ}}{\text{P}} = \overset{\text{Α}}{\text{ΥΣ}}$ 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς δεξ.
[Τ]—Ι — Διατ. καλή.

ΙΩΝΙΑ. **Ἐφεσος.*

70.—**Α** 25. Προτομὴ Ἀρτέμιδος δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. Ε—Φ Προτομὴ ἑλάφου πρὸς δεξ. στρεφούσης τὴν κεφαλήν, ἡς ὅπισθεν λαμπάς. — Διατ. μετρία.

ΛΥΔΙΑ. *Τράλλεις.*

71.—**Α** 15. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς, δεξ.

"Οπ. ΤΡΑΛΛ[Ι] ἄνω, ΑΝ[ΩΝ] ἐν τῷ ἔξεργῳ. Ταῦρος ὑβρὸς ἴστα-
μενος πρὸς ἄρ. Πρὸ αὐτοῦ ΑΠ.—Διατ. καλή.

Σ. Ενδρεθέντα τῷ 1904 κατὰ τὴν Α πλευρὰν τοῦ ἱεροῦ.

ΑΤΤΙΚΗ. *Αθῆναι.*

72.—**Α** τριώβιοιν, γραμμ. 1,87. **ΓΛ/ΑΥ—ΕΧΕ.** — Διατ. καλή.

73.— **Ρ** τετράδρ. γραμμ. 15,30. **ΦΑΝΟ—ΚΛΗΣ ΑΠΟΛ/ΛΩΝ/ΙΟΣ ΣΑΤ Α ΣΩ.**

ποντος. Μιθραδάτης Σ' Εὐπάτωρ Διόνυσος (120/119-63 π. Χ.).

74.— **Ρ** τετράδρ. γραμμ. 15,27.

Κεφαλὴ Μιθραδάτου Σ' μετὰ διαδήματος, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ἄνω, ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ἐν τῷ ἔξεργῳ. Πή-

γασος βοσκόμενος πρὸς ἀρ., οὗ ἄνω ΘΣ (=209=89/8 π. Χ.),
ἀρ. ἀστὴρ ἐν μηνίσκῳ καὶ δεξ. μονογράφημα ΧΑΥΡ. Τὸ δλον
ἐν στεφάνῳ κισσοῦ.—Πίναξ IV, 32. "Ομοιον τῷ παρὰ Wad-
dington-Babelon-Reinach, Recueil des monn. grecq.
d'Asie Mineure pl. II, 9.

ΔΗΛΟΣ.

75.— Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, ἀρ.

"Οπ. Δ—Η Προτομὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας, πρὸς δεξ. —
Διατ. καλλίστη.

'Αθῆναι καὶ Ἀθηναϊκὰ Δήλου.

76.— **Α** 18. Χαλκοῦν Τριαρίου ὃς τὸ ὑπ' ἀριθ. 66.— Διατ. καλή.

77.— **Α** 15. Χαλκοῦν Τριαρίου ὃς τὸ ὑπ' ἀριθ. 67.— Διατ. καλλίστη.

78.— **Α** 15. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. Κύκλ. σφαιριδίων.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{E}}-\overset{\text{Θ}}{\text{E}}$ Τέττιξ.— Διατ. καλλίστη.

79.— **Α** 13. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος, πρὸς δεξ.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{E}}-\left[\overset{\text{Θ}}{\text{E}}\right]$ Δύο στάχυες.— Διατ. μετρία.

80-82.— **Α** 12. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας, πρὸς δ. Κ. σφαιρ.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{E}}-\overset{\text{Θ}}{\text{E}}$ Κέρχυνος.— Διατ. καλή.

83-84.— **Α** 12. Τέττιξ. "Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{E}}-\overset{\text{Ε}}{\text{Θ}}$ Ἀμφορεύς, ἐφ' οὗ κλάδος.—Δ. καλή.

85.— **Α** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαιζούσα, πρὸς δεξ.

"Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες.— Διατ. καλή.

86-87.— **Α** 10. Προτομὴ Ἀρτέμιδος, πρὸς δεξ.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{E}}-\overset{\text{Θ}}{\text{E}}$ Φαρέτρα.— Διατ. καλή.

88.— **Α** 20. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

”Οπ. **Α—Θ** Ζεὺς γυμνὸς ἵσταμενος δεξ. καὶ δίπτων κεραυνὸν τῇ
Ε δεξ. Πρὸ αὐτοῦ ἀετός. — Διατ. μετρία.

ΕΥΒΟΙΑ. *Κάρυστος.*

89.— **Α** 20. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ, πρὸς δεξ.

”Οπ. **ΚΑ** ἄνω κεφαλῆς ἐστεμένης βοὸς πρὸς πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτῆς
ΜΑΚΤ. — Διατ. ἀρίστη.

ΒΙΘΥΝΙΑ. *Ἡράκλεια.*

90.— **Α** 18. Κεφαλὴ Ἡρακλέους πωγωνοφόρος καὶ ἐν λεοντῇ, πρὸς δ.

”Οπ. [ΗΡ]ΑΚ[ΛΕΑ] ἄνω, ΤΑΝ κάτω λέοντος ἵσταμένου ἐπὶ ὁ-
 πάλου πρὸς δεξ., ἔχοντος δὲ τὸν δεξιὸν πόδα ἐπὶ βουκράνου.

”Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω ἀρ. **ΡΔ.** — Διατ. μετρία.

ΙΩΝΙΑ. *Ἐφεσος.*

91.— **Ε—Φ** Μέλισσα. Τὸ ὄλον ἐν στεφάνῳ.

”Οπ. Ἐλαφος ἵσταμένη δεξ. Εἰς τὸ βάθος ὁρθὴ λαμπάς. Πέριξ
 λείψανα ὀνόματος **Ν—Α** **ΕΝΑ**. — Διατ. καλή.

ΧΙΟΣ.

92.— **Α** 14. Σφίγξ ὀκλάζουσα πρὸς δεξ. ἐπὶ κηρυκείου, ὑψοῦσα δὲ τὸν
 ἀρ. πόδα, δι' οὗ φέρει σταφυλήν.

”Οπ. ΑΙΣΧΙΝ[ΗΣ] δεξ. **ΧΙΟΣ** ἀρ. Ἀμφορεύς. Τὸ ὄλον ἐν στε-
 φάνῳ ἀμπέλου. — Δ. καλλίστη. = BMC. Ionia pl. XXXII, 15.

ΦΟΙΝΙΚΗ. *Μάραθος.*

93.— **Α** 22. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Διὸς πρὸς δεξ.

”Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐφθαρμένη. Δίκερας τεταινιωμένον. — Δ. μετρία.

ΑΙΓΑΙΠΤΟΣ. *Πτολεμαῖος Σ' (;*

94.— **Α** 21. Κεφαλὴ Ἀμμωνος δεξ.

”Οπ. [ΠΤΟΛΕ]ΜΑΙΟΥ—ΒΑΣΙΛΕΩΣ; Ἀετὸς μετὰ κλειστῶν
 πτερύγων ἀριστ. Βαρβαρότεχνον. — Πβλ. Σβιορώνου Τὰ νομί-
 σματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων πίν. LXIV, 21.

ΑΒΕΒΑΙΟΝ.

95.— **Α** 14. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

”Οπ. Ἀετὸς μετὰ κλειστῶν πτερύγων πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτοῦ κέ-
 ρας. — Διατ. μετρία.

Z. Ενδεθέντα τῷ 1904 κατὰ τὴν σοὶ ἀν τοῦ Φιλίππου.

(ΑΡΓΥΡΑ.)

ΡΟΔΟΣ.

96.— **R** 13, γραμμ. 1,27. Κεφαλὴ 'Ηλίου μετ' ἀκτίνων κατενώπιον καί τι πρὸς δεξ.

"Οπ. ΔΕΞΙΚΡΑΤΗΣ; ἄνω. Ρόδον καὶ R—O. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἔγχοιλῳ. — Διατ. καλή.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. *Μιχαὴλ Α' Ραγκαβᾶς καὶ Θεοφύλακτος* (811-813).

97.— **R** 24, γραμμ. [1,80;]. Ιησοῦς ΧΡΙΣΤΟΣ—Τῷς ικανοῖς σταυροῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

"Οπ. [+ ΜΙΧΑ]/HL S ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΕ ΕCΘ/ΒΑΣΙΛΙS RO/ΜΑΙΟH — Διατ. ἐλλιπῆς κατὰ τεμάχια τῆς περιφερείας. — Sabatier pl. XLII, 2.

Μιχαὴλ Β' καὶ Θεόφιλος.

98.— **R** 24, γραμμ. 1,85. 'Ομοίως.

"Οπ. + MIXA/HL S ΘΕΟΦΙΛΕ ΕCΘΕ ζ/ΒΑΣΙΛΙS RO/ΜΑΙΟH — Διατ. καλλίστη.

ΑΡΑΒΙΚΟΝ ΚΟΥΦΙΚΟΝ.

99.— **R** 26. Θραῦσμα (ῆμισυ) ἀρχαίου κουφικοῦ νομίσματος.

(ΧΑΛΚΑ.)

ΑΝΔΡΟΣ ΝΗΣΟΣ.

100.— **A** 12. Κεφαλὴ Διονύσου κισσοστεφής, πρὸς δεξ.

"Οπ. A—N Δ—P_I 'Αμφορεύς. — Διατ. καλλίστη.

Μικρασιατικὸν (ΚΑΡΙΑΣ;).

101.— **A** 19. Κεφαλὴ "Αρεως πρὸς δεξ.

"Οπ. [...] 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς δεξ. ΣΕ—ΩΝ — Διατ. μετρία.

ΑΙΓΑΙΟΣ. *Πτολεμαῖος Η' Ενεργέτης Β'.*

102.— **A** 21. Κεφαλὴ "Αμμωνος δεξ.

"Οπ. [ΕΥ]ΕΡΓΕΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ [ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ] 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. ΘΕ. — Διατ. καλή.

ΡΩΜΑΪΚΑ. *Κωνστάντιος Β'*.

103.— Α 20. Συνήθων τύπων καὶ ἡμίφθαρτον.

H. Ενδεθέντα τῷ 1904 κατὰ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀσκληπιάδου.

ΑΘΗΝΑΙ.

104.— Α 14. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. $\overset{A}{\text{—}} \overset{\odot}{\text{E}}$ Ἀμφορεύς. — Διατ. καλή.

105.— Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. [Α]— $\overset{\odot}{\text{E}}$ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως. — Διατ. καλή.

106.— Α 10. Τέττιξ. "Οπ. $\overset{A}{\text{—}} \overset{\odot}{\text{E}}$ Ἀμφορεύς, ἐφ' οὗ κλάδος. — Δ. καλή.

ΚΑΡΙΑ. *Ἀπολλωνία.*

107.— Α 20. Προτομὴ Ἀθηνᾶς κατενώπιον. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. ΑΠΟΛΛΑΩΝ δεξ. Διόνυσος ἐν βραχεῖ χιτῶνι πρὸς ἄρ. Ἰστάμενος, στηρίζων τὴν ἄρ. ἐπὶ θύρου, ἐν δὲ τῇ δεξ. ἔχων κάνθαρον (;). — Διατ. καλή.

Taβaί.

108.— Α 13. Προτομὴ Βερενίκης Β', ἡς ἄνω ἀστήρος.

"Οπ. [ΤΑΒΗ]Ν—ΩΝ Πῖλοι Διοσκούρων μετ' ἀστέρων. — Δ. μετρία.

ΡΩΜΑΪΚΟΝ ἀβέβαιον. (*Γαλλιηνός ; ;*)

109.— Α 15. . . . . VS CAES Προτομὴ ἀκτινοστεφῆς ἀγένειος δεξ.

"Οπ. . . . . VGG Τύχη Ἰσταμένη ἄρ. — Διατ. κακή

Θ. Ενδεθέντα τῷ 1904-5 κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἀγοράν.

Ἀθηναϊκὰ Δήλου.

110.— Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαιζούσα, πρὸς δεξ.

"Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στελέχους. — Δ. καλή.

111.— Α 10. Κεφαλὴ πρὸς δεξ.

"Οπ. Α—[Θ] Μήκων καὶ δύο στάχυες. — Διατ. μετρία.

112.— Α 11. Κεφ. Ἀρτέμιδος πρὸς δ. μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας ἐπ' ὄμοιν.

"Οπ. $\overset{A}{\text{—}} \overset{\odot}{\text{E}}$ Φαρέτρα. — Διατ. καλή.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ ἐν γένει.

113.— **Α** 20. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. —

"Οπ. ΘΕΣΣΑ—ΛΩΝ Ἀθηνᾶ Πρόμαχος δεξ. "Ανω αὐτῆς ΙΠΠ—ΟΛΟ. — Διατ. καλή.

ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ. "Αμαστοῖς.

114.— Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΑΜΑΣΤΡΙΕΩΝ (ἀμυνδρῶς) κάτω. Γλαῦξ ἐπὶ κεραυνοῦ πρὸς ἄρ. 'Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. μονογράφημα. — Διατ. μετριωτάτη. = Πβλ. BMC. Pontus pl. XIX, 5.

ΙΩΝΙΑ. Κολοφών.

115.— **Α** 20. ΠΥΘΕΟΣ ἄρ. "Ομηρος καθήμενος ἐπὶ θρόνου, πρὸς ἄρ.

"Οπ. [ΚΟ]ΛΟΦΩΝΙ[ΩΝ] Ἀπόλλων Μουσηγέτης δεξ.—Δ. μετρία. ΛΥΚΙΑ. Φάσηλις.

116.— **Α** 21. "Οψις κατεστραμμένη.

"Οπ. Φ—Α Ἀθηνᾶ μαχομένη πρὸς δεξ. μετὰ κεραυνοῦ καὶ αἰγίδος — Διατ. κακή.

ΣΥΡΙΑ. Ἀπίσχος Θ' Κυζικηνός.

117.— **Α** 22. Κεφαλὴ ἐφθαρμένη.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ δεξ. ΦΙΛΟΠΑΤCΡΟΣ ἄρ. Διόνυσος ἐν βραχεῖ χιτῶνι ἴσταμενος ἄρ., ἔχων τὴν ἄρ. ἐπὶ κλάδου (θύρσου), ἐν δὲ τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ κάνθαρον. Ἄρ δύο μονογραφήματα. — Διατ. μετρία.

ΑΙΓΑΙΟΠΤΟΣ. Πτολεμαῖος Ι' Σωτῆρ B' (;

118.— **Α** 12, γραμμ. 1,94. Κεφαλὴ Διὸς Ἀμμιωνος δεξ. Κύκλ. σφαιρ.

"Οπ. ΠΤ[ΟΛΕΜΑΙΟΥ]—ΒΑΣΙΛΕΩΣ Κέρας τεταινιωμένον. — Δ. καλή. Πβλ. Σβορώνου Νομ. Πτολεμαίων ἄρ. 1723=1723^a.

I. Ενδρεθέντα τῷ 1904-5 κατὰ τὴν ἀγορὰν τῶν Κομπεταλιαστῶν.

ΑΘΗΝΑΙ.

119.— **Ρ** τετράδρ. γραμμ. 14,37. ΓΛ/ΑΥ — ΕΧΕ ΣΦ Ι — ΔΗΛΟΣ.

120.— **Α** 17. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἄρ.

"Οπ. Δ—Η Λύρα. Πεδίον ἔγκοιλον. — Διατ. καλή.

- 121.— **Α** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. "Οπ. Δ—Η Λύρα. — Δ. καλή.
- 122.— **Α** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρ. "Οπ. Δ—Η Λύρα. — Δ. καλή.
- Δήλου Ἀθηναϊκὰ καὶ Ἀθῆναι.
- 123.— **Α** 15. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε Τέττιξ. — Δ. καλή.
- 124.— **Α** 20. (*Τριάριος*.) Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ φαρέτρας, πρὸς δεξ. Κάτω ΤΡΙΑ.
- "Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως πρὸς δεξ. — Διατ. ἀρίστη. = *Πίναξ IV*, 9.
- 125.— **Α** 20. Ὁμοιον. — Διατ. μετρία.
- 126.— **Α** 13. Κεφαλὴ Διὸς δεξ.
- "Οπ. Α—ΘΕ 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερούγων δ. — Δ. μετρία.
- 127-8.— **Α** 12. Κεφαλὴ θεᾶς πρὸς δεξ.
- "Οπ. ^Α_{Θ—Ε} Δύο στάχυες. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Δ. καλὴ καὶ μετρία.
- 129.— **Α** 10. Τέττιξ. "Οπ. ^Α_{Θ—Ε} 'Αμφορεύς, ἐφ' οὖ κλάδος. — Δ. μετρία.
- 130.— **Α** 13. Κεφ. Ἀπόλλωνος δ. "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε 'Αμφορεύς. — Δ. καλή.
- 131.— **Α** 12. Κεφαλὴ θεᾶς δεξ. "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε Στάχυς. — Διατ. μετρία.
- 132.— **Α** 10. Κεφ. Ἀρτέμιδος δ. "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε Φαρέτρα. — Δ. μετρία.
- 133-134.— **Α** 11. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας, πρὸς δεξ.
- "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε Κέρχνος. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλλίστη.
- 135.— **Α** 9. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, δεξ.
- "Οπ. ^{Α—Θ}_Ε Φαρέτρα. — Διατ. καλλίστη.
- 136.— **Α** 22 (πέταλον παχύ). Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου, δεξ.
- "Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Δ. καλή.
- 137.— **Α** 21. Ὁμοία κεφαλή.
- "Οπ. ^Α_{ΘΕ} Γλαῦξ ἐπὶ πρώρας πρὸς δεξ. — Διατ. μετρία.
- 138.— **Α** 15. Κεφ. Ἀθηνᾶς, ἡς τὸ κράνος κοσμεῖται ὑπὸ φύλλων, πρὸς δ.
- "Οπ. ΑΘΗ δεξ. Γλαῦξ δεξ., ἡς δύπισθεν θαλλὸς ἐλαίας. — Δ. καλή.

ΙΟΣ.

- 139.— **Α 22. ΟΜΗΡΟΣ** δεξ. Κεφαλὴ Ὄμηρον μετὰ στροφίου, πρὸς δ. "Οπ. ΙΗΤ—ΩΝ Ἀθηνᾶ Πρόμαχος δεξ. Ἐπ' αὐτῆς ὑστερόσημον φοιειδὲς ἐν ᾖ δ αὐτὸς τύπος τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. — Δ. μετρία.
= *Πίναξ IV, 17.*

ΚΕΩΣ. *Iouñis.*

- 140.— **Α 40.** Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς δεξ. "Οπ. ΙΟΥΛΙ δεξ. ἐκ τῶν κάτω, Ε[ΩΝ] ἀρ. Μέλισσα.— Δ. καλή.
ΠΑΡΟΣ.

- 141.— **Α 16.** Κεφαλὴ Δήμητρος δεξ.

"Οπ. ΠΑΡΙ ἄνω. Τράγος ἰστάμενος δεξ. — Διατ. μετρία.

- 142.— **Α 12.** Κεφαλὴ θεᾶς δ. "Οπ. $\frac{\Pi - \Delta}{P - I}$ Στάχνη.— Διατ. καλή.

ΣΥΓΡΟΣ.

- 143.— **Α 22. ΥΑΛ—.** . . . Προτομὴ ἀγένειος καὶ δαφνοστεφῆς Κομμύδον δεξ.

"Οπ. ΗΩΙ δεξ.—[φν] Οἱ Κάβειροι Διόσκουροι ἰστάμενοι. — Δ. μετριωτάτη. Πβλ. τὸ ὑπ' ἀριθ. 4814^α τοῦ Μουσείου.

ΤΗΝΟΣ.

- 144.— **Α 21.** Κεφαλὴ κερασφόρος ἀγένειος καὶ δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. Τ—Η Σταφυλή.— Διατ. μετρία.

ΙΩΝΙΑ. *Mίλητος* (*ἢ Μιλησίων τῶν ἐν Ἀμοργῷ*).

- 145.— **Α 20.** Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. Λέων δεξ., οὖ ἄνω ἀστήρ.— Διατ. μετριωτάτη.

ΙΩΝΙΑ. *Ἐφεος.*

- 146.— **Α 20.** Προτομὴ Ἀρτέμιδος δεξ.

"Οπ. Δάκις ὑφ' ἦν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵστανται δύο ἔλαφοι. Ἐπιγραφαι ἔξιτηλοι. = BMC. Ionia pl. XI, 8.

- 147.— **Α 12.** Πῖλος Διοσκούρου ἐστεμμένος μετ' ἀστέρος ἄνω.

"Οπ. Μέλισσα.— Διατ. καλή.

ΣΑΜΟΣ.

- 148.— **Α 31. Μ ΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡ** Προτομὴ ἀστεφῆς Φιλίππου τοῦ νεωτέρου μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΣΑΜΙ—ΩΝ Ἡρως ὁ ἐπὶ τῆς πρώρας βαίνων.— Δ. καλή.

ΚΩΣ.

149.— **Α** 17. Κεφαλὴ Ἡρακλέους ὀγένειος καὶ ἐν λεοντῇ κατενώπιον,
3/4 δεξ.

"Οπ. ΚΩΙΟΝ—[Κ]ΡΑΤΑΓΟΡΑΣ Τόξον ἐν γωρυτῷ καὶ φόπα-
λον. — Διατ. καλή.

ΡΟΔΟΣ.

150.— **Α** 12. Κεφαλὴ θεᾶς δεξ.

"Οπ. Ρ—Ο Ρόδον, ἀνω αὐτοῦ λείφανα ὀνόματος. — Διατ. καλή.
ΙΟΥΔΑΙΑ. Ἐπὶ Αὐγούστου.

151.— **Α** 15. **L**—Α; Φοῖνιξ.

"Οπ. ΚΑΙΣΑ—ΡΟΣ Κλάδος. — Διατ. μετρία.

ΑΙΓΑΙΠΤΟΣ. Χρόνοι Κλεοπάτρας Ζ'.

152.— **Α** 32. Κεφαλὴ "Αμμωνος δεξ. Πρὸ αὐτῆς ἀστήρ. Κύκλ. σφαιρ.

"Οπ. [ΠΤΟ]ΛΕΜΑ[ΙΟΥ]—ΒΑΣΙΛΕΩΣ Δύο ἀετοὶ ἀρ., ὃν δ εἰς
φέρει σκηπτρὸν ἐπ' ὅμουν. — Διατ. καλή. Πβλ. Σβορώνου Τὰ
Νομίσμ. τῶν Πτολεμαίων ἀρ. 1876.

ΡΩΜΑΪΚΑ. Φαυστῖνα ἥ νεωτέρα.

153.— **Α** 31. Νόμισμα Φαυστίνης τῆς νεωτέρας αἱ μεγέθους, οὗ ἥ ὁπι-
σθία ὄψις (Salus?) ἐφθαμμένη. — Διατ. κακή.

Λουκίλλα.

154.— **Α** 26. [LVCIL]LAE AVG—ANTONINI AVG Προτομὴ δεξ.

"Οπ. SALVS ἰσταμένη ἀρ. πρὸ βωμοῦ, ἀφ' οὗ ἀνορθοῦται ὄψις.
S—C. — Διατ. μετρία.

Κρισπīνα.

155.— **Α** 24. CRISPINA—AVGV[S]TA Προτομὴ δεξ.

"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος. Τύχη μετὰ σταχύων καὶ πηδαλίου. S—C.
— Διατ. μετρία.

Κλαύδιος Γοιθικός.

156.— **Α** 21. "Οπ. TEMPORVM FEL Felicitas ἰσταμ. ἀρ.—Δ. μετρία.
Κωνστάντιος B'.

157.— **Α** 17. Συνήθων τύπων ἡμίφθαρτον.

Ρωμαϊκὸν αὐτοκρατορικὸν ἀβέβαιον.

158.— **Α** 11. Προτομὴ δεξ. "Οπ. Νίκη. — Διατ. κακή

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Ἀρχάδιος.

159.—**Ἄ** 15. DN ARCADIVS AVG Προτομὴ δεξιά.

”Οπ. Ἐπιγραφὴ περὶ Νίκην.

ΝΕΩΤΕΡΙΚΑ. Αἰγυπτιος.

160.—**Ἄ** 27. Νεώτατον κέρμα μεγέθους πενταλέπτου. — Διατ. καλή.

*IA. Ενδεθέντα τῷ 1904-1905 καὶ τὰς ἐμπορικὰς ἀποθήκας
τῆς ἀκτῆς.*

ΔΗΛΟΣ.

161.—**Ἄ** 18. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς ἀρ.

”Οπ. [Δ]—Η Φοῖνιξ. — Διατ. μετρία.

162.—**Ἄ** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δεξ.

”Οπ. Δ ἄνω λύρας, ἡς ἀρ. κλάδος ♀ (ἢ γράμματα;). — Δ. καλή.

’Αθηναϊκὰ Δήλουν.

163.—**Ἄ** 8. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. ’Εν κύκλῳ γραμμῆς.

”Οπ. [Δ]—Η (ἢ μᾶλλον $\begin{bmatrix} \text{Α} \\ \text{Θ} \end{bmatrix}$)—Ε) Λύρα. — Δ. καλή. Πβλ. ἀρ. 182.

164.—**Ἄ** 20. (Τριάριος). Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δεξ. μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας ἐπ' ὅμιουν. Κάτω τῆς κεφαλῆς ΤΡΙΑ. = Πίναξ IV, 8.

”Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως πρὸς δεξ. — Διατ. ἀρίστη.

165-166.—**Ἄ** 13. Τ—Α Προτομὴ Ἀρτέμιδος μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας, πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

”Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες ἐξ ἐνὸς στελέχους. Κύκλος σφαιριδίου. —

Διατ. καλλίστη καὶ καλή. = Πίναξ IV, 11.

167-168.—**Ἄ** 12. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος (;) δεξ.

”Οπ. $\begin{bmatrix} \text{Α} \\ \text{Θ} \end{bmatrix}$ —Ε Δύο στάχυες. ’Εν στεφάνῳ. — Διατ. μετρία.

169-174.—**Ἄ** 11. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

”Οπ. $\begin{bmatrix} \text{Α} \\ \text{Θ} \end{bmatrix}$ —Ε Κέρχνος. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Δ. καλλίστη καὶ καλή.

175-177.—**Ἄ** 12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

”Οπ. $\begin{bmatrix} \text{Α} \\ \text{Θ} \end{bmatrix}$ —Ε Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως. — Διατ. καλή.

178.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. $\begin{array}{c} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{array}$ Ἀμφορεύς. — Διατ. μετρία.

179.—**Α** 8. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος (;) δεξ.

"Οπ. $\begin{array}{c} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{array}$ Φαρέτρα. — Διατ. καλή.

180.—**Α** 10. Προτομὴ Ἀρτέμιδος μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας, πρὸς δεξ.

"Οπ. Ὁμοίως. — Διατ. καλή.

181.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαιῶσυσα, δεξ. Κύκλ. σφαιριδίων.

"Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στελέχους. Κύκλ. σφαιριδίων. — Διατ. καλή.

182.—**Α** 8. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. Κύκλ. σφαιριδίων.

"Οπ. $\begin{array}{c} \text{Α}-\odot \\ \text{Η} \end{array}$ Λύρα. — Διατ. καλή.

ΣΙΚΥΩΝ.

183.—**Α** 12. Περιστερὰ πρὸς ἄρ., ἵς δεξ. Σ.

"Οπ. ΣΙ ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

ΑΧΑΪΑ. Πάτραι.

184.—**Α** 21. Προτομὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΣ ΜΕΝΕΚΛΕ[ΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ:] Ποσειδῶν βαίνων δεξ., ἀκοντίζων τὴν τρίαιναν τῇ δεξιᾷ καὶ ἐν τῇ προτεταμένῃ ἄρ. ἔχων δελφῖνα. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀριστ. τὸ μονογράφημα τῶν Πατρέων. — Διατ. μετρία.

ΑΝΔΡΟΣ.

185.—**Α** 9. Κεφαλὴ Διονύσου σφηνοπώγωνος δεξ.

"Οπ. $\begin{array}{c} \text{Α}-\text{Ν} \\ \Delta-\text{ΡΙ} \end{array}$ Σταφυλή. — Διατ. καλή.

ΚΕΩΣ. Ἰονλίς.

186.—**Α** 16. Κεφαλὴ Διὸς δεξ. Κύκλ. σφαιριδίων.

"Οπ. ΙΟΥΛΙ δεξ. Μέλισσα. — Διατ. καλή.

ΜΥΚΟΝΟΣ.

187.—**Α** 15. Κεφαλὴ Διονύσου πωγωνοφόρος δεξ.

"Οπ. $\begin{array}{c} \text{Μ}-[\text{Υ}] \\ \text{Κ}-\text{Ο} \end{array}$ Σταφυλή, ἵς ἄρ. κόκκος κριθῆς. — Δ. μετριωτάτη.

188.—**Α** 10. Κεφαλὴ θεᾶς δεξ.

^M
"Οπ. ~~K~~ [Y] Ομοίως. — Διατ. καλλίστη.

ΤΗΝΟΣ.

189.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀμμωνος πωγωνοφόρος δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

"Οπ. Τ—Η Σταφυλὴ μετὰ μίσχου καὶ φύλλων. — Διατ. καλλίστη (ώραίας αὐστηρᾶς τεχνοτροπίας). = *Πίναξ IV*, 20.

ΚΑΡΙΑ. Ιασός.

190.—**Α** 18. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δ. Κύκλ. σφαιριδίων.

"Οπ. 1. Ο Ἐρμίας ἐπὶ δελφῖνος δ. Κάτω ΛΥΣΙΟΣ
ἢ ΑΣΣΙΟΣ Τὸ δὲ
ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

ΚΩΣ.

191.—**Α** 14. Κεφαλὴ Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ δεξ.

"Οπ. ΚΩΙΩΝ (;) δεξ., ἀριστ. ὄνομα ἐφθαρμένον. Τόξον ἐν γωνιᾳ. — Διατ. κακή.

ΛΥΚΙΑ. Φάσηλις.

192.—**Α** 18. Πρῷρα δεξ.

"Οπ. Φ—Α Ἀθηνᾶ Πρόμαχος δεξ. — Διατ. μετρία.

ΛΥΔΙΑ. Βλαῦνδος.

193.—**Α** 15. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. Μ[ΛΑΥΝ] δεξ.—ΔΕΩΝ ἀριστ. Τύχῃ ἴσταμένη κατενώπιον
ἔχουσα ἐν τῇ ἀριστ. κέρας καὶ ἐν τῇ ὑψωμένῃ δεξ. δυσδιάκριτόν τι. — Διατ. μετρία.

Αβέβαια Ἐλληνικά.

194.—**Α** 15. Κεφαλὴ ἀγένειος (;) δαφνοστεφῆς δεξ. (ἢ κόιτη λεπτῶς εἰργασμένη).

"Οπ. Κεφαλὴ δεξ. — Διατ. μετρία.

195.—**Α** 16. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος (;) δεξ.

"Οπ. Ἀρτέμις ἴσταμένη ἀρ., παρ' αὐτὴν δ' ἔλαφος. Ἐπιγραφὴ
ἔξιτηλος (=Ἐφεσος Ιωνίας;). — Διατ. κακή.

IB. Ενδεθέντα τῷ 1904-1906 κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἀγορᾶς τῶν Κομπεταλιαστῶν καὶ τοῦ θεάτρου μέρος τῆς πόλεως τῆς Δήλου.

(ΑΡΓΥΡΑ).

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι. Ἀργυρᾶ νομίσματα τῆς νέας τεχνοτροπίας.

<i>Ἀριθμὸς ἀρχμ.</i>	<i>Όλη</i>	<i>Πρῶτον σύνομα</i>	<i>Δεύτερον σύνομα</i>	<i>Τρίτον σύνομα</i>	<i>Ἐπὶ ἀμφορ.</i>	<i>Ἐπὶ ἀμφορ.</i>
196	3,15	ΜΙ/ΚΙ	ΘΕΟ/ΦΡΑ			
197	14,10	ΔΙΟ/ΤΙΜ/ΟΣ	ΜΑ/ΓΑΣ	ΝΙΚΟ/[Δ]Η—ΜΟΣ	Α	ΜΕ;
198	3,38	»	»	ΘΟΙ—ΝΟΣ	;	—
199	3,58	ΔΩΡ	ΔΙΟ	ΔΗΜ/ΟΥ	Δ;	—
200	15,15	ΖΩΙ—ΛΟΣ	ΕΥΑΝ/ΔΡΟΣ	ΔΕΙ/ΝΙΑΣ	Ε	ΣΟ
201	2,97	ℳ	ℳ	—	;	—
202	1,45	Α—[ΘΕ;]	+	—	—	—

ΠΟΝΤΟΣ. Μιθραδάτης Σ' Εὐπάτωρ Διόνυσος.

203.— **R** 32, γραμμ. 15,80. Κεφαλὴ Μιθραδάτου Σ' μετὰ διαδήματος, πρὸς δεξῖ.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ἄνω, ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ ἐν τῷ ἔξεργῳ. "Ελα-

φος βισκομένη ἐπὶ γραμμῆς πρὸς ἀρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. τῆς ἑλάφου ἀστήρ ἐν μήνῃ, δεξ. Α (ἔτος) ἄνω μονογραφήματος. "Υπὸ τὴν ἐπιγραφὴν διὰ μὴν Ε.—Διατ. ἀρίστη. = Πίναξ IV, 31.

Σημ. Ο μὴν Ε είναι ἀνέκδοτος. (Πβλ. Waddington-Babelon-Reinach, Recueil général des monnaies d'Asie Mineure I p. 16 n° 16). Τὸ ἔτος Α ἀναλογεῖ πρὸς τὸ 88/7 π. Χ. — Διὰ τοῦ τετραδράχμου τούτου συμπληροῦνται ἡ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ σειρὰ τῶν ὁμοίων στανίων τετραδράχμων τῶν ἐκ τοῦ εὐρήματος τοῦ Διπύλου.

ΑΙΓΑΙΠΤΟΣ. Πτολεμαῖος Α' Σωτήρ.

204.— **R** τετραδράχμον ἐφθαρμένον τῆς παρὰ I. Σβορώνου Τὰ νομίσματα τῶν Πτολεμαίων σειρᾶς Α τῆς τάξεως Β (ἀρ. 181-239).

ΡΩΜΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

Aelia.

205.— **R** δηνάριον ὅμοιον τῷ παρὰ Babelon I σελ. 110, 4.—Δ. μετρία.

Rutilia.

206.—Ρ δηνάριον ὅμοιον τῷ παρὰ Babelon II σ. 413, 1.—Ἐφιδαιμέν.
(ΧΑΛΑΚΑ).

ΔΗΔΟΣ.

207-208.—Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ. —
”Οπ. Δ—Η Λύρα. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. κύκνος πρὸς ἀρ. — Διατ.
ἀρίστη καὶ καλή.= Πίναξ IV, 19.

209.—Α 11. Ὁμοιον ἄνευ τοῦ κύκνου. — Διατ. καλή.

210.—Α 10. Ὁμοίως, ἀλλ' ἄνευ ἐπιγραφῆς (;). — Διατ. μετρία.

211-213.—Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς ἀρ.
”Οπ. Δ—Η Λύρα. — Διατ. καλή.
Ἀθηναϊκὰ Δήλου.

214-217.—Α 12. Κεφαλὴ θεᾶς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\text{Ε} \\ \odot \end{smallmatrix}$ Δύο στάχυες ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

218-224.—Α 11. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος δεξ. μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὕμου.
Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{smallmatrix}$ Κέρχνος. Τὸ δλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

225.—Α 13. Ὁμοίως.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{smallmatrix}$ Κέρχνος. Ἀνευ στεφάνου. — Διατ. καλή.

226.—Α 8. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος (;) δεξ.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α} \\ \odot-\text{Ε} \end{smallmatrix}$ Κέρχνος κεκοσμημένος ὑπὸ δύο κλαδίσκων. — Δ. καλή.

227.—Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δεξ.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{smallmatrix}$ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως δεξ. — Διατ. καλή.

228.—Α 10. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας δεξ.

”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{smallmatrix}$ Φαρέτρα. — Διατ. καλή.

229-230.—Α 8. Ὁμοίως, ἥ κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἄνευ τόξου καὶ φα-
ρέτρας; — Διατ. καλή.

231.—Α 10 Τέττιξ. ”Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{Α}-\odot \\ \text{Ε} \end{smallmatrix}$ Ἀμφορεύς. — Διατ. μετρία.

232.—**Α** 9. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{—}} \overset{\text{Θ}}{\text{—}} \underset{\text{Ε}}{\text{—}}$ Λύρα. — Διατ. καλή.

233.—**Α** 11. Ὁμοίως. "Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{—}} \overset{\text{Θ}}{\text{—}} \underset{\text{Ε}}{\text{—}}$ Μήκων καὶ δύο στάχυες.—Δ. καλή.

234.—**Α** 8. Ὁμοίως. "Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{—}} \overset{\text{Θ}}{\text{—}} \underset{\text{Ε}}{\text{—}}$ Τρίπους. — Διατ. καλή.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

235.—**Α** 21. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. Α—ΘΕ Τρίπους, οὐ ἀρ. μήκων, δεξ. δὲ κεραυνός.—Δ. καλή.

236.—**Α** 21. Ὁμοίως.

"Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. βάνχος (ἐλευσινιακὸς κλάδος). — Διατ. καλή.

237.—**Α** 18. Ὁμοίως.

"Οπ. $\overset{\text{Α}}{\text{—}} \overset{\text{Θ}}{\text{—}} \underset{\text{Ε}}{\text{—}}$ Γλαῦξ (ἐπὶ πρώρας; δεξ.). Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. δύο στάχυες. — Διατ. καλή.

238.—**Α** 19. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. Α—ΘΕ Ζεὺς γυμνὸς ἀκοντίζων κεραυνὸν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δύο πῖλοι Διοσκούρων. — Διατ. μετρία.

ΣΙΚΕΛΙΑ. Κατάνη.

239.—**Α** 21. ΛΑΣΙΟ ἄνω. Κεφαλὴ κισσοστεφῆς καὶ ἀγένειος Διονύσου δεξ., ἥς δύπισθεν μονογράφημα;

"Οπ. ΚΑ[ΤΑΝΑΙΩΝ] Οἱ δύο Καταναῖοι ἀδελφοί, ὡς συνήθως. — Διατ. μετρία.

Μαμερτῖνοι.

240.—**Α** 27. Κεφαλὴ Ἀρεως δαφνοστεφῆς, ἀρ.

"Οπ. ΜΑ—ΜΕΡΤΙΝΩΝ Ἰππεὺς ἴστάμενος ἀρ. μετὰ δόρατος ἐν τῇ ἀρ. πρὸ τοῦ ἵππου αὐτοῦ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Π. Κύκλος σφαιριδίων. — Διατ. καλή.

ΘΡΑΚΗ. Πέρινθος.

241.—**Α** 24. Κεφαλαιὶ Σαράπιδος καὶ Ἰσιδος πρὸς δεξ.

"Οπ. $\overset{\text{ΠΕ}}{\text{—}} \overset{\text{ΡΙΝ}}{\text{—}} \underset{\text{ΘΙ}}{\text{—}} \underset{\text{ΩΝ}}{\text{—}}$ Ἐρμῆς ἡννοκέφαλος, ἴστάμενος δεξ. μετὰ κλάδου φοίνικος ἐπ' ὅμου. Ἀριστ. μονογράφημα ΜΥΩ. — Δ. μετρία.

ΔΗΜΝΟΣ. *Μύρια.*242.—**Α** 18. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΜΥΡΙ δεξ. Γλαῦξ δεξ. Τὸ δλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. *Δημήτριος;*243.—**Α** 16. Ἀσπίς, ἐφ' ᾧς ἐπίσημον κεφαλὴ Γοργόνος.

"Οπ. Κράνος μακεδονικόν. — Διατ. κακή.

ΒΟΙΩΤΙΑ ἐν γένει.

244.—**Α** 18. Κεφαλὴ Δήμητρος κατενώπιον."Οπ. ΒΟΙΩΤΩΝ δεξ. Ποσειδῶν ἀρ. ἴσταμενος, τὸν πόδα ἔχων
ἐπὶ βράχου. — Διατ. μετρία.

ΣΙΚΥΩΝ.

245.—**Α** 15. ΟΛΥΜΠΙ—ΑΔ[Α] Περιστερὰ ἴπταμένη πρὸς ἀρ.

"Οπ. ΣΙ ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

ΚΡΗΤΗ. *Λύττος.*246.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΛΥΤ ἄνω. Πρῷρα δεξ. Βαρβαρότεχνον. — Διατ. καλή.

ΠΑΡΟΣ.

247.—**Α** 18. Κεφαλὴ Δήμητρος μετὰ καλύπτρας δεξ.

"Οπ. ΠΑΡΙ Τράγος ἴσταμενος δεξ. — Διατ. καλή.

248.—**Α** 13. Ὁμοίως;"Οπ. Π—Α
Ρ—Ι Δύο στάχυες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στελέχους. — Διατ. μετρία.ΠΟΝΤΟΣ. *Ἀμισός.*249.—**Α** 18. Κεφαλὴ Νίκης δεξ.

"Οπ. ΑΜΙ—ΣΟΥ Φαρέτρα. — Διατ. μετρία.

ΑΙΟΛΙΣ. *Ἄβυδος.*250.—**Α** 20. Κεφαλὴ πυργοστεφῆς θεᾶς κατενώπιον (κατεστραμμένη).

"Οπ. ΑΒΝ Ἐλαφος ἴσταμένη δεξ. Τὸ δλον ἐν στεφάνῳ. — Δ. κακή.

*Μύρια.*251.—**Α** 9. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΜΥ—ΡΙ Ἀμφορεύς. — Διατ. καλή.

ΜΥΣΙΑ. *Κύζικος,*252.—**Α** 25. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δεξ. Κύκλ. σφαιριδ.

"Οπ. ΚΥΣΙ δεξ. ΚΗΝΩΝ ἀρ. Τρίπονς. — Διατ. καλή.

253.—Α 19. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ., ἐφ' ἡς δύο ὑστερόσημα, ὧν τὸ μὲν περιέχει κηρύκειον, τὸ δὲ κεφαλὴν θεᾶς πρὸς δεξ.

"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος ἐν στεφάνῳ σταχύων. — Διατ. κακή.

ΙΩΝΙΑ. Ἔφεσος (;

254.—Α 11. Προτομὴ Ἀρτέμιδος δ. μετὰ φαρέτρας (ἢ δαδός) ἐπ' ὄμοιον.
"Οπ. Ἐλαφος ἴσταμένη δεξ. — Διατ. καλή.

Μαγνησία.

255.—Α 20. Κεφαλὴ δεξ.

"Οπ. . . ΚΟ/ . . . Ἰππεὺς δεξ. Ἐν τῷ ἔξεργῳ ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος.
— Διατ. κακή.

Μίλητος.

256.—Α 13. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. Λέων ἴσταμένος δεξ. καὶ στρεφόμενος. Ἄνω αὐτοῦ ἀστήρ.

Δεξ. Μ. Ἐν τῷ ἔξεργῳ **ΜΕΝΕΚΡΑ**
ΤΗΣ. — Διατ. καλή.

Τέως.

257.—Α 11. Γρὺψ δεξ.

"Οπ. **Η—[Τ]**
Ι—Ω Σταφυλῆ. Κύκλος σφαιριδίων. — Διατ. καλή.

ΚΑΡΙΑ. Ἀλικαρνασσός.

258.—Α 21. Κεφαλὴ Ποσειδῶνος δεξ.

"Οπ. Τρίαινα, ἢς κάτω δελφῖνες. — Διατ. κακή.

ΡΟΔΟΣ.

259.—Α 10. Ρόδον δεξ. "Οπ. Τ ἀρ. Ρόδον. — Διατ. κακή

ΦΡΥΓΙΑ. Ἀπάμεια (;

260.—Α 19. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. Εἴδωλον θεᾶς κεκαλυμμένης καὶ τεινούσης τὰς χεῖρας. Δεξ.

....., ἀριστ. ······. — Διατ. κακή.

ΠΑΜΦΥΛΙΑ. Ἀττάλεια.

261.—Α 16. Δύο κεφαλαὶ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

"Οπ. ΑΤΤΑΛΕ.. δεξ. Ζεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἀρ., ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ κεραυνόν, τὴν δ' ἀριστ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου. — Διατ. καλή.

ΣΥΡΙΑ. Δημήτριος Β'.

262.—**Α** 13. Κεφαλὴ Δημητρίου Β' μετὰ διαδήματος.

”Οπ. Δίκερας. — Διατ. μετρία.

ΑΙΓΑΙΟΠΤΟΣ. Πτολεμαῖος Β'.

263.—**Α** 20. Ὁμοιον τῷ παρὰ Σβορώνῳ Τὰ νομίσματα τῶν Πτολεμαίων ἀριθ. 582. — Διατ. καλή.

Πτολεμαῖος Σ'.

264.—**Α** 30 (διάτορητον). Ὁμοιον τῷ παρὰ Σβορώνῳ ἔ. ἀ. ἀρ. 1406. — Διατ. καλή.

Πτολεμαῖος Ι' Σωτῆρ Β'.

265.—**Α** 20. Ὁμοιον τῷ παρὰ Σβορώνῳ ἔ. ἀ. ἀρ. 1718. — Δ. καλή.

ΖΕΥΓΡΙΤΑΝΙΑ. Καρχηδόνων.

266.—**Α** 16. Κεφαλὴ ἄριστερά.

”Οπ. Κεφαλὴ ἵππου κεχαλινωμένου δεξ. — Διατ. μετρία.

ΝΟΥΜΙΔΙΑ. Μίκιψας (148-118 π. Χ.).

267.—**Α** 28. Κεφαλὴ Μίκιψα ἀρ. Κύκλος σφαιριδίων.

”Οπ. Ἰππος ἀρ. — Διατ. μετρία.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ. Βόκχος Β' (80-50 π. Χ.).

268.—**Α** 25. Κεφαλὴ βασιλέως ἀρ.

”Οπ. Ἰππεὺς καλπάζων ἀρ. Κάτω αὐτοῦ ἐν πλαισίῳ φοινικικὴ ἐπιγραφὴ ΚΥΡΡΑΛΛ. — Διατ. μετρία.

ΡΩΜΑΪΚΑ.

269.—**Α** 37. Ἀσσάριον παχέος πετάλου ἐφιμαρμένον. — Διατ. κακή.
Πομπήιος.

270.—**Α** 30. Ὁμοιον τῷ παρὰ Cohen I σελ. 4 ἀρ. 16. — Διατ. καλή.
Αὔγυνοστος.

271.—**Α** 29. Ὁμοιον τῷ παρὰ Cohen I σελ. 139 ἀρ. 515. — Δ. καλή.
Κανοστάντιος δ' Μέγας.

272.—**Α** 17. Κοινῶν τύπων. — Διατ. μετριωτάτη.
Κανοστάντιος δ' νεώτερος.

273.—**Α** 21. Κοινῶν τύπων καὶ ἡμίφθαρτον. — Διατ. κακή.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Αρχάδιος.

274.—**Α** 15. Κοινῶν τύπων καὶ ἡμίφθαρτον. — Διατ. μετρία.

ΙΓ. Συλλεγέντα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Δήλῳ καὶ Μυκόνῳ.

ΑΡΓΥΡΑ.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι. Ἐποχὴ νέας τεχνοτροπίας.

<i>Ἀριθμός</i>	<i>Όλη</i>	<i>Πρώτων σύνομα</i>	<i>Δεύτερον σύνομα</i>	<i>Τρίτον σύνομα</i>	<i>Ἐπὶ ἀμφορ.</i>	<i>Ὑπὸ ἀμφορ.</i>
275	3,90	Σύμβολον, τρόπαιον	ΜΑΤΧ καὶ ΡΕΥ	Δύο μονογραφήματα		
276	3,35	Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ.	στάχυς			
277	3,47	ΔΗ/ΜΗ	ΙΕ/ΡΩ	;	—	—
278	15,15	ΧΑ/ΡΙ	ΗΡΑ	ΜΕΝ	—	—
279	3,41	ΤΙΜ—ΑΡΧ	ΝΙΚ[Ο]..	...	;	—
280	2,98	ΗΡΑ—ΚΛΕ[Δ]ΗΣ	ΕΥΚ[ΛΗΣ]	...	Κ;	ΣΦ;
281	3,34	ΙΚΕ—ΣΙΟΣ	ΑΣΚ/ΛΗΠ/..	...	Δ;	—
282	3,30	[Λ]Υ—ΣΑ[Ν/ΔΡΟ]Σ	ΟΙΝΟ/ΦΙ/ΛΟΣ	—	;	—

ΑΡΚΑΔΙΑ ἐν γένει (*ἢ Μεγαλόπολις*).

283.— **Α** 17, γρ. 2,47. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς ἀρ.

὾π. Ἀ ἀρ. Πὰν καθήμενός ἐπὶ βράχου ἀρ., ἐγείρων τὴν δεξιάν, τὴν δ' ἀριστερὰν ἔχων ἐπὶ τοῦ βράχου, παρ' ὃ κατάκειται ἡ σῦριγξ. — Διατ. καλή.

ΕΥΒΟΙΑ. *Ἴστια*.

284.— **Α** 15, γρ. 1,64. Κεφαλὴ νύμφης δεξ.

὾π. Ἄρτεμις ἐπὶ πρώρας. — Διατ. κακή.

ΣΑΜΟΣ.

285.— **Α** 10, γρ. 0,97. Κεφαλὴ λεοντῆς κατενώπιον.

὾π. ΣΑ κάτω πρώρας. — Δ. καλή. (BMC. Ionia pl. XXXV, 17).

ΧΑΛΚΑ.

ΔΗΛΟΣ.

286.— **Α** 15. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς ἀρ.

὾π. Δ—Η Λύρα. — Διατ. καλή.

287-290.— **Α** 11. Ὁμοίως. — Διατ. καλή.

291-292.— **Α** 11. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς δεξ.

὾π. Δ—Η Λύρα. — Διατ. καλή.

293-294.—**Α** 11. Ὁμοίως.

"Οπ. Δ—Η Λύρα. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. κύκνος πρὸς ἄρ.—Δ. καλή.

295.—**Α** 10. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος δεξ.

"Οπ. Δ—Η Φοῖνιξ.—Διατ. μετρία.

ΜΥΚΟΝΟΣ.

296-297.—**Α** 12. Κεφαλὴ κισσοστεφῆς καὶ πωγωνοφόρος Διονύσου δ.

"Οπ. $\begin{matrix} M-Y \\ K-O \end{matrix}$ Σταφυλή, ἡς ἀρ. κόκκος κριθῆς.—Δ. ἀρίστη καὶ μετρία.

= *Πίναξ* IV, 21. — Σβορώνου Νομισματικὴ καὶ Ἰστορία τῆς ἀρχαίας Μυκόνου B. C. Hell. τόμ. XVII, pl. X, 6-7.

298.—**Α** 18. Κεφαλὴ ἀγένειος Διονύσου κατενώπιον (3/4 δεξ.).

"Οπ. $\begin{matrix} M-Y \\ K-O \end{matrix}$. Σταφυλή, ἡς ἀριστ. κόκκος κριθῆς.—Διατ. κακή.

= Σβορώνου ᷂. ἀ. pl. XI, 19-20.

299.—**Α** 19. Ὁμοίως ἀλλὰ = Σβορώνου ᷂. ἀ. pl. XI, 28-29. — Διατ. μετριωτάτη.

300.—**Α** 15. Ὁμοίως.

"Οπ. $\begin{matrix} M-Y \\ K-O \end{matrix}$ Σταφυλή, ἡς ἀριστερᾶ μὲν θύρσος, δεξιᾷ δὲ κόκκος κριθῆς.—Διατ. μετρία.= Σβορώνου ᷂. ἀ. pl. XI, 30-32.

301.—**Α** 10. Κεφαλὴ Δήμητρος μετὰ καλύπτρας καὶ στεφάνου σταχύων, δεξ.

"Οπ. $\begin{matrix} M-Y \\ K-O \end{matrix}$ ἐν στεφάνῳ κισσοῦ.—Δ. μετρία.= Σβορώνου pl. XI, 23.

302.—**Α** 17. Κεφαλὴ κισσοστεφῆς καὶ ἀγένειος Διονύσου κατενώπιον.

$M-Y-K$

"Οπ. $\begin{matrix} O & - & \Lambda \\ | & - & \omega \end{matrix}$ Δύο στάχνες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στελέχους.—Δ. καλή.

Λ

303.—**Α** 12. Κεφαλὴ Δήμητρος (;) ἄνευ καλύπτρας δεξ.

"Οπ. $\begin{matrix} M-Y \\ K-O \end{matrix}$ Στάχνη.—Διατ. καλή. Ἀνέκδοτον.= *Πίναξ* IV, 22

(κατὰ λάθος ἐπὶ τοῦ πίνακος ἡ ὁπισθία ὅψις ἐτέθη ἀνεστραμμένη).

ΔΗΛΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΑ. (*Τριάριος.*)

- 304-306.—**Α** 18. ΤΡΙΑ κάτω κεφαλῆς Ἀπόλλωνος μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὕμουν, δεξιά.
 "Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπ' ἀμφορέως. — Διατ. καλή.
- 307.—**Α** 11. †—Α Προτομὴ Ἀρτέμιδος δεξιά. Κύκλος σφαιριδίων:
 "Οπ. Α— $\left[\begin{smallmatrix} \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} \end{smallmatrix} \right]$ Δύο στάχυες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στελέχους.—Δ. μετρία.
- 308-317.—**Α** 12. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος μετὰ φαρέτρας, πρὸς δ. Κ. σφ.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Κέρχνος. Τὸ δλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.
- 318-321.—**Α** 13. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος (;) δεξιά.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{—} & \text{E} \end{smallmatrix}$ Δύο στάχυες. — Διατ. καλή.
- 322-323.—**Α** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξιά.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Φαρέτρα. — Διατ. καλή.
- 324.—**Α** 11. Προτομὴ Ἀρτέμιδος δεξιά, μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὕμουν.
 "Οπ. Ὁμοίως. — Διατ. καλή.
- 325-327.—**Α** 13/10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαιῶσα, δεξιά.
 "Οπ. Α—ΘΕ Δύο στάχυες. Κύκλος σφαιριδίων. — Διατ. καλή.
- 328.—**Α** 12. Ὁμοίως.
 "Οπ. Α—[ΘΕ] Μήκων καὶ δύο στάχυες. — Διατ. καλή.
- 329.—**Α** 12. Τέττιξ. "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Φαρέτρα. — Διατ. καλή.
- 330.—**Α** 9. Κέρχνος. "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{—} & \text{E} \end{smallmatrix}$ Φαρέτρα. — Διατ. μετρία.
- 331.—**Α** 9. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος (;) δεξιά.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Στάχυς. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. ἀστήρ. — Διατ. καλή.
- 332-333.—**Α** 12/13. Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος δεξιά.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Ἀμφορεύς. — Διατ. καλή.
- 334-337.—**Α** 9. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξιά.
 "Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{A} & \textcircled{\text{A}} \\ \text{E} & \text{—} \end{smallmatrix}$ Τρίπους. — Διατ. καλή.

338.—**Α** 6. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δ. ^Α
"Οπ. ^Α_Θ—Ε Τρίπονς. — Διατ. καλή.

339-341.—**Α** 8. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. ^Α_Θ—Ε Λύρα. — Διατ. καλή.

342-345.—**Α** 9. Τέττιξ.

"Οπ. ^Α_Θ—Ε Ἀμφορεύς, ἐφ' οὗ κλάδος δάφνης. — Διατ. καλή.

346-354α.—**Α** 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. ^Α_Θ—Ε Γλαῦξ ἐπ' ἀμφορέως πρὸς δεξ. — Διατ. καλή.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

355.—**Α** 22. Προτομὴ Δήμητρος στάχυσιν ἔστειμενη καὶ μετὰ καλύπτρας πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

"Οπ. ^Α—[Θ]_Ε Δημήτρη ἢ Τριπτόλεμος ἐπὶ ἄρματος δρακόντων.

Εὔτεχνον. — Διατ. καλή. Πβλ. τὸ ὅμοιον ἐκ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ φέρον προτομὴν Ἀρσινόης Β'.

356.—**Α** 18. Ὁμοιον, ἀλλὰ μεταγενεστέρας τεχνοτροπίας. — Δ. καλή.

357.—**Α** 20. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου δεξ.

"Οπ. Α—ΘΕ Γλαῦξ ἐπ' ἀμφορέως δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. οἱ πῖλοι τῶν Διοσκούρων. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Διατ. μετρία.

ΘΑΣΟΣ.

358.—**Α** 11. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ δεξ.

"Οπ. ΘΑΣΙΟΝ μεταξὺ τόξου καὶ δοτάλου. — Διατ. καλή.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Δημήτριος Β'.

359.—**Α** 17. Ἀσπίς, ἐφ' ἡς τὸ μονογράφημα τοῦ Δημητρίου.

"Οπ. ΒΑ ΣΙ Κράνος μακεδονικόν. — Διατ. μετρία.

ΚΕΡΚΥΡΑ.

360.—**Α** 12. Κεφαλὴ Δήμητρος μετὰ καλύπτρας δεξ.

"Οπ. Πρόφρα. Δεξ. τὸ μονογράφημα τῆς Κερκύρας. — Δ. καλή.

ΑΧΑΪΑ. Κόρωνθος.

361.—**Α** 22. Κεφαλὴ Αὐγούστου ἄρ.

"Οπ. Ἐπιγραφὴ λατινικὴ ἐφιμαρμένη (...../PONF...). Ναὸς ἔξαστυλος. — Διατ. κακή.

ΚΡΗΤΗ. Ἐλευθερναῖ.

- 362.—Α 10. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος μετὰ φαρέτρας δεξ. Κύκλ. σφαιριδ.
 "Οπ. ΕΛΕΥΘ—ΕΡΝΑΙ Λύρα.—Εὔτεχνον, ἀλλ' ἐλλιπὲς τὴν διατήρησιν.

Κίσαμος (ἢ ΤΗΝΟΣ νῆσος).

- 363.—Α 12. Κεφαλὴ Ἐρμοῦ μετὰ πετάσου δεξ.
 "Οπ. Δελφὶς δεξ., οὗ ἄνω καὶ κάτω γράμματα δυσανάγνωστα.
 Σημ. Νόμισμα σπάνιον, ὃδε Svoronos Numism. de Crète p. 56-57. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τούτοις δυνατὸν νὰ ἀναγνωσθῇ ἵσως $\frac{T-H}{N-I}$ = Τηνίων.

ΑΝΔΡΟΣ.

- 364.—Α 16. Κεφαλὴ κισσοστεφὴς καὶ ἀγένειος Διονύσου δεξ.

"Οπ. $\frac{A-N}{\Delta-P}$ Θύρσος, οὗ δεξ. σταφυλή.—Διατ. καλή.

- 365.—Α 8. Κεφαλὴ πωγωνοφόρος Διονύσου ἢ Διός; δεξ.

"Οπ. $\frac{A-N}{[\Delta]-P}$ Τρίπονς.—Διατ. καλή.

ΚΕΩΣ. Ἰουλίς.

- 366.—Α 16. Κεφαλὴ κισσοστεφὴς Διονύσου δεξ.

"Οπ. Σταφυλή. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος.—Διατ. κακή.

ΜΗΔΟΣ.

- 367.—Α 30. Προτομὴ Ἀθηνᾶς δεξ. Πρὸ αὐτῆς μέγας ἀστήρ.

"Οπ. $\frac{MH}{ΛΙΩΝ}$ ἐν στεφάνῳ.—Διατ. καλή.

ΠΑΡΟΣ.

- 368.—Α 16. Κεφαλὴ Δήμητρος δεξ.

"Οπ. ΠΑΡ Τράγος δεξ.—Διατ. κακή.

ΤΗΝΟΣ.

- 369.—Α 20. Κεφαλὴ ἀγένειος κερασφόρος δεξ.

"Οπ. ΤΗΝΙΩΝ δεξ. Ποσειδῶν ἴσταμενος ἀρ. ἐπὶ γραμμῆς, ἐφ' ἦς, πρὸ τοῦ θεοῦ, ὁόδον.—Διατ. καλή.

- 370.—Α 18. Κεφαλὴ Ποσειδῶνος δεξ.

"Οπ. $\frac{T-H}{N-I}$ Τρίαινα, ἦς ὁ στειλεὸς κοσμεῖται ὑπὸ δύο δελφίνων.
 — Διατ. καλή.

371.— **Α** 20. Ὁμοιον, ἀλλ' ἐφθαρμένον.

372.— **Α** 11. Κεφαλὴ Ποσειδῶνος δεξ.

*Οπ. **ΤΗ**
[Ν]**I** Δελφὶς δεξ. — Διατ. μετρία.

373.— **Α** 10. Ὁμοίως μετὰ **ΤΗ**
Ν**I** — Διατ. καλή.

'Ενταῦθ' ἀνήκει πιθανώτατα καὶ ὁ ἀριθ. 363 (Κίσαμος;).

ΑΙΟΛΙΣ. *Κύμη.*

374.— **Α** 16. Προτομὴ ἵππου πρὸς δεξ. [ἥς ἄνω **ΚΥ**].

*Οπ. Κύπελλον, οὐδὲ ἀρ. μονογράφημα **ΗΑΩ**. — Διατ. μετρία.

Μύρια.

375.— **Α** 18. Κεφαλὴ ἐφθαρμένη δεξ.

*Οπ. [Μ]Υ—ΡΙ 'Αμφορεύς. 'Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. λύρα. — Διατ. μετριωτάτη.

ΜΥΣΙΔ. *Κύζικος.*

376.— **Α** 19. Κεφαλὴ θεᾶς δεξ.

ΚΥ

*Οπ. ἐν στεφάνῳ. — Διατ. μετριωτάτη.

ΙΙ

Πέργαμος. *Βασιλεῖς Περγάμου.*

377.— **Α** 17. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

*Οπ. [Φ]ΙΛΕΤΑΙΡΟΥ *Οφις συνεσπειραμένος πρὸς δ.—Δ. μετρία.

ΙΩΝΙΑ. *Ἐρυνθραί.*

378.— **Α** 16. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ ἀρ.

*Οπ. **ΕΚΑΤΕ;** Τόξον καὶ όπαλον. — Διατ. μετριωτάτη.

**Εφεσος.*

379.— **Α** 20. Προτομὴ Ἀρτέμιδος δεξ. μετὰ τόξου.

*Οπ. 'Επιγραφὴ ἔξιτηλος. Λαμπάς, παρ' ἥ δύο ἔλαφοι.—Δ. κακή.

Σμύρνη.

380.— **Α** 17. Κεφαλὴ πυργοφόρος Κυβέλης δεξ.

*Οπ. **ΙΩ]**ΥΡΝΑΙΩ[Ν... Θεὰ ἰσταμένη δεξ., ἔχουσα ἐν τῇ ἐπὶ στήλῃς στηριζομένῃ ἀρ. Νίκην. — Διατ. κακή.

Tέως.

381.—**Α** 12. Γρὺψ ὄκλατῶν δεξ. ἐγείρων τὸν ἀρ. πόδα.

"Οπ. [Η]—Ν Σταφυλή. — Διατ. καλή.
| — Ω

382.—**Α** 12. Ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ $\pi\!-\!\zeta$ πέριξ τῆς σταφυλῆς.—Δ. καλή.
/ Ψ

ΧΙΟΣ.

383.—**Α** 14. Σφὶγξ ἀρ. Πρὸ αὐτῆς σταφυλή.

"Οπ. . . ΕΙΔΗΣ
ΧΙΟΣ 'Αμφορεὺς οἶνου. — Διατ. μετρία.

ΣΑΜΟΣ.

384.—**Α** 16. Κεφαλὴ δεξιᾷ. "Οπ. Ταῦς. Ἐφθαρμένον. — Διατ. κακή.

ΚΩΣ.

385.—**Α** 10. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους κατενώπιου 3/4 δεξ.

"Οπ. . . ΙΛΗΝΟΣ—[ΚΩΙΟΝ] Τόξον ἐν γωρυτῷ καὶ ὁπαλον. Ἐν τῷ κέντρῳ ὑστερόσημον. — Διατ. μετριωτάτη.

ΡΟΔΟΣ.

386.—**Α** 10. [Ρ]—Ο Ρόδον. "Οπ. Λ ἀρ. ὁδού. — Διατ. καλή.

ΛΥΚΙΑ ἐν γένει.

387.—**Α** 11. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δεξ.

"Οπ. ΛΥ; Φαρέτρα. Τὸ δλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκούλῳ. — Διατ. μετριωτάτη.

Φάσηλος.

388.—**Α** 17. Πρῷρα πρὸς δεξ., ἵς ἄνω ἵπταται Νίκη πρὸς δεξ.

"Οπ. Φ—Α Ἀθηνᾶ ἴσταμένη καὶ μαχόμενη πρὸς δεξ. μετὰ κεραυνοῦ καὶ αἰγίδος. — Διατ. καλή.

ΦΡΥΓΙΑ. Ἀπάμεια.

389.—**Α** 24. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

"Οπ. ΑΠΑΜΕΩ[Ν] ἄνω ἀετοῦ ἴσταμένου πρὸς δεξ. ἄνω μαιάνδρου καὶ μεταξὺ τῶν πύλων τῶν Διοσκούρων. Ὅπερ τὸν ἀετὸν ἀστήρ. Ἐν τῷ ἔξέργῳ ὅνομα . . ΤΑ . . . — Διατ. μετριωτάτη.

‘Ιεράπολις.

390.—**Α 42.** Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΣ—ΒΗ[ΡΟΣ] ΚΑΙϹΑΡ Προτομή ἀγένειος καὶ ἀστεφῆς πρὸς δεξ. μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος.

”Οπ. ΙΕΡΑΠΟ—ΛΕΙΤΩ—Ν 'Απόλλων μετὰ χλαιμύδος καὶ φαρέτρας ἐπ' ὅμου, βαίνων πρὸς δεξ. καὶ τοξεύων τὸν πρὸς ἄρ. ἀνορθούμενον Πύθωνα δράκοντα, οὐ τὸ σῶμα ἔχει ἥδη διαπεράσει διὰ πρώτου βέλους. — Διατ. καλή. — Πίναξ IV, 30.

Σύνναδα.

391.—**Α 27.** Κεφαλὴ πυργοφόρος Κυβέλης πρὸς δεξ. Κύκλ. σφαιριδ.

”Οπ. ΣΥΝΝΑΔ δεξ. Α—ΜΗΤΟ Ζεὺς ἰστάμενος ἄρ., ἔχων ἐν τῇ δεξ. κεραυνόν, τὴν δ' ἄρ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου.—Δ. καλή.

ΠΑΜΦΓΛΙΔΑ. 'Αιτάλεια.

392.—**Α 17.** Κεφαλὴ Διός δεξ.

”Οπ. ΑΤΤΑΛΕΙ δεξ.—.... Ζεύς; ἰστάμενος ἄρ. — Διατ. κακή. Σίδη.

393.—**Α 18.** Κεφαλὴ 'Αθηνᾶς δεξ.

”Οπ. ΣΙ—ΔΗΤΩΝ Νίκη βαδίζουσα ἄρ. 'Εν τῷ πεδίῳ ἄρ. Η — Διατ. καλή.

ΦΟΙΝΙΚΗ. Βηρυτός. Γορδιανὸς Γ'.

394.—**Α 29.** [IMP] CAES M. ANT. GORDIANVS AVG COS II PP

Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δ.

”Οπ. COL IVL [AV]G FEL, ἐν τῷ ἔξεργῳ BE—[R] Ναὸς τετράστυλος, ἐν ᾧ προτομὴ 'Αστάρτης. 'Εν τῷ ἔξεργῳ λέων.—Διατ. μετριωτάτη. — Rouvier: Διεθν. Εφημ. Νοιισμ. 'Αρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 306, ἀριθ. 597.

ΣΥΡΙΑ. 'Αντίοχος Σ' Διόνυσος.

395.—**Α 20** (νόμισμα ἀκτινωτόν). Κεφαλὴ τοῦ βασιλέως ἀκτινοστεφῆς, πρὸς δεξ.

”Οπ. ΒΑ]ΣΙΛΕ[ΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ἄνω, ἐν δὲ τῷ ἔξεργῳ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΔΙΟΝΥΣΟ[Υ] Πάνθηρ πρὸς ἄρ. — Διατ. καλή.

396.—**Α 22** (ἀκτινωτόν). 'Ομοίως, ἀλλ' ὅπισθεν τύπος ἐλέφαντος πρὸς ἄρ. — Διατ. μετρία,

'Αντιόχεια Ὁρόντου.

397.—**Α 18.** Κεφαλὴ Διὸς δεξ.

"Οπ. **ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ.** Ζεὺς νικηφόρος καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ. Ἐφθαρμένον.

ΑΙΓΑΙΠΤΟΣ. Πτολεμαῖος Γ' Σωτὴρ Β'.

398.—**Α 30.** "Ομοιον· τῷ παρὰ Σβιρώνῳ Τὰ νομίσματα τῶν Πτολεμαίων ἄρ. 1697 πίν. LVIII, 14, ἀλλὰ καλυτέρας διατηρήσεως.
ΠΡΟΣΘΗΚΗ¹.

ΛΥΔΙΑ. Μαγνησία Σιπύλου.

399.—**Α 20. ΓΑΙΟΝ ΚΑΙ ΚΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ** Κεφαλὴ ἀκτινοστεφῆς καὶ μετὰ διαδήματος πρὸς δεξ.

"Οπ. **ΑΓΡΙ—ΠΠΙΝΑΝ ΓΕΡ—Μ—ΑΝΙΚ** ἐκ δεξιῶν πέριξ, τοῦ τελευταίου μέρους γεγραμμένου ἐν τῷ ἔξεργῳ. Ἡ Ἀγριππīνα μετὰ καλύπτρας ἴσταμένη πρὸ θεᾶς, ἔχουσης ἐν τῇ δεξ. στάχυς,

A

M

N

C

IΠ

ΣΥΡΙΑ. Ἀντιόχεια.

400.—**Α 16. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΣ** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Ἀπόλλωνος, πρὸς ἄρ.

"Οπ. **ΕΤΟ—Α—ΣΩ** Λύρα.—Δ. μετρία. Πβλ. BMC. Syria XX, 1. ΙΩΝΙΑ. Λέβεδος;

401.—**Α 17. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.**

"Οπ. **ΛΕ** Ἀπόλλων (;) βαδίζων πρὸς ἄρ., δεξ. ὄνομα ἀρχοντος ἔξιτηλον.—Διατ. κακή.

.....;

402.—**Α 20. Κεφαλὴ θεᾶς πυργοστεφῆς, πρὸς δεξ.**

"Οπ. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος. Διόνυσος μετὰ θύρσου ἴσταμενος πρὸς ἄρ.—Διατ. κακή.

1. Τὰ ἔξι ταῦτα ἐπόμενα νομίσματα εἰχον κατ' ἀρχὰς παραληφθῆ ὡς ἀβέβαια, ἀνεγνωρίσθησαν δ' ἐν μέρει τῷ φιλόφρονι βοηθείᾳ τοῦ σεβαστοῦ φίλου μου Fr. Imhoof-Blumer διαρκούσης τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος καταλόγου.

- .....;
- 403.— **Α 21.** Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ. "Οπ. Τρίπους. Ἐπιγραφὴ ἔξιτηλος. — Διατ. κακή.
ΚΩΣ νῆσος.
- 404.— **Α 18. [ΤΙΤ]Ο[Σ] ΣΕΒΑ[ΣΤΟΣ]** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Τίτου, πρὸς δεξ. "Οπ. ΚΩΙΩΝ κάτω καλάθου ἐν μέσῳ δύο λαμπάδων. — Διατ. μετριωτάτη.
- ΡΩΜΑΪΚΑ.** Ἀγιώνιος.
- 405.— **Α** (ὑπόγαλκον) λεγεῶνός τινος τοῦ Ἀντωνίου. Ἐφθαρμένον.
Ἀντωνῖος δὲ Εὐσεβῆς.
- 406.— **Α 30. ANTONINVS AVG PIVS PP TR P XXI** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς δεξ. "Οπ. COS—[ΙΙΙΙ], ἐν δὲ τῷ ἔξεργῳ SC. Ὁ Ἀντωνῖος ἐπὶ βάθρου ἐν ναῷ θολωτῷ μετ' ἀκρωτηρίων Νικῶν κτλ. — Διατ. μετριωτάτη. = Cohen II p. 303 n° 330.
Γορδιανὸς Γ'.
- 407.— **Α 30. IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG** Προτομὴ δαφνοστεφῆς Γορδιανοῦ Γ' μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίέος πρὸς δεξ. "Οπ. VICTORIA AETER S—C Νίκη ἴσταμένη ἀρ. — Διατ. μετριωτάτη. = Cohen V p. 60 n° 352.
- 408.— **Α 28.** ὘μοίως.
"Οπ. IOVI STATORI Ζεὺς γυμνὸς ἴσταμενος. — Διατ. κακή. = Cohen V p. 32 n° 112.
Φίλιππος δὲ πρεσβύτερος.
- 409.— **Α 22.** "Οπ. ANNONA AVG. — Διατ. κακή.
Λικίνιος δὲ πρεσβύτερος.
- 410.— **Α 20. IMP LICI—NIVS AVG** Προτομὴ Λικινίου ἀρ. ἔχοντος εἴλημα ἐν τῇ δεξ. "Οπ. IOVI CONS—ERVATORI AVG, ἔξεργον SMN. Ζεὺς γυμνὸς νικηφόρος ἴσταμενος ἀρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. κλάδος δάφνης, δεξ. Δ. — Διατ. καλή.
Λικίνιος δὲ νεώτερος.
- 411.— **Α 25. IMP LIC LICINIUS PF AVG** Προτομὴ δαφνοστεφῆς δ.

"Οπ. IOVI CONSERVATORI AVG NN, ἔξεργον SIS. Ὁ αὐτὸς τύπος. Ἀρ. ἀετός, δεξ. Γ. — Διατ. καλή.

Κωνστάντιος.

412-413.—Α 17. Δύο μικρὰ κοινῶν τύπων. — Διατ. καλή.

Κάνστας.

414-415.—Α 17. Δύο μικρὰ κοινῶν τύπων. — Διατ. καλή.

Θεοδόσιος A'.

416.—Α 13. DN THEODO—SIVS P.. Προτομὴ δεξ.

"Οπ. SALVS REI—PVBLICAE Νίκη ἀρ. σείρουσα αἰχμάλωτον.
— Διατ. καλή.

ΡΩΜΑΪΚΑ ΕΦΘΑΡΜΕΝΑ.

417-429.—Α 15-28. Δέκα τρία χαλκᾶ δλοσχερῶς ἐφθαρμένα.

BYZANTINA. 'Ιουστινιανὸς A'.

430.—Α 22. "Οπ. Εἰκοσανούμιον τοῦ ἔτους Δ, ΤΕΣ. — Διατ. καλή.

Φωκᾶς.

431-32.—Α 30. "Οπ. Τεσσαρακοντανούμιον τοῦ ἔτους IIII.—Δ. μετρία.

'Ηράκλειος καὶ 'Ηράκλειος Κωνσταντῖνος.

433.—Α 35. Τεσσαρακοντανούμιον, ἔτος ἐφθαρμένον. — Διατ. μετρία.

434.—Α 26. Εἰκοσανούμιον τοῦ ἔτους VI. — Διατ. μετρία.

'Ηράκλειος, 'Ηράκλειος Κωνσταντῖνος καὶ Μαρτῖνα.

435.—Α 30. Τεσσαρακοντανούμιον τοῦ ἔτους VI, CON.—Διατ. καλή.

ΑΧΡΗΣΤΑ.

436-437.—Α. Δύο μικρὰ νομίσματα εἰς τεμάχια ἐφθαρμένα.

KZ' (10 Μαρτίου 1907).

Δῶρον Μιχαὴλ Ζαμαούλη ἐκ Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας.

ΜΟΙΣΙΑ Η ΑΝΩ. Viminacium.

1.—Æ 28. IMP GORDIANVS P F AVG Προτομὴ δαφνοστεφὴς Γορδιανοῦ Γ', πρὸς δεξ.

"Οπ. P. M. S. C—OL VIM, ἐν τῷ ἔξεργῳ ANIIII. Ὁ συνήθης

τύπος τῆς ἐν μέσῳ ταύρου καὶ λέοντος ἴσταμένης γυναικός.—
Διατ. καλή.

ΘΡΑΚΗ. Φιλιππούπολις.

2.— **Ἄ. 32. ΑΥΤ ΑΙΑ ΑΔΡΙΑ—ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ** Κεφαλὴ δαφνοστεφ-
φῆς Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβίου, πρὸς δεξ.

”Οπ. **ΗΓΕ—ΓΑΡΓΙΛ ΑΝΤΙΚΟΥ Φ[ΙΛΙΠΠΟΠΟ]ΛΙΤΩΝ** Ὁ πο-
ταμὸς Ἐβρος κατακείμενος πρὸς ἄρ. — Διατ. μετριωτάτη. =
BMC. Thrace p. 161 n° 5.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Ἀμφίπολις.

3.— **Ἄ. 18. Κεφαλὴ Ποσειδῶνος (;**) πρὸς δεξ.

”Οπ. **ΑΜΦΙΠΟ ΛΙΤΩΝ** ἀνω πρόφρας, πρὸς δεξ. ἡς ἐκατέρωθεν ἀνὰ ἐν
μονογράφημα (Δ —Α). — Διατ. μετρία.

Βοιωτία.

4.— **Ἄ. 28. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.** Κύκλος σφαιριδίων.

”Οπ. **ΜΑ—ΚΕ ΔΟ—ΝΩΝ** Κεραυνὸς πτερωτός. Κάτω **Β.** — Διατ. καλλί-
στη = Gaebler, Die Antiken Münzen Nord-Griechen-
lands Bd. III p. 50 n° 140.

Θεσσαλονίκη.

5.— **Ἄ. 23. ΘΕΣΣΑΛΟ—ΝΕΙΚΕΩΝ** Προτομὴ πυργοστεφῆς τῆς Θεσ-
σαλονίκης δεξ.

”Οπ. **ΚΑΒΕΙΡΟΣ** δεξ. Κάβειρος ἴσταμενος ἄρ., κρατῶν ἐν τῇ δεξ.
χυτόν, ἐν δὲ τῇ ἄρ. ἀξίνην μικράν. — Διατ. καλή.

6.— **Ἄ. 24. I; MP—DN..** Αὐτοκράτωρ ἴσταμενος ἄρ. μετὰ θώρακος
καὶ χλαιμύδος, στηρίζων τὸν δεξ. πόδα ἐπὶ πρόφρας, ἐφ' ἣς στη-
ρίζει καὶ τὸ ἐν τῇ δεξ. δόρυ.

”Οπ. . . . . — **ΕΣΑΙΝΟΝ** ἐκ δεξ. πρὸς ἄρ. Ρωμαϊκὸς θρό-
νος Τιμητοῦ, οὗ τὰ ἄκρα κοσμοῦνται ὑπὸ προσωπίδων. Ἐν
τῷ ἔξέργῳ **Θ.** Κύκλος σφαιριδίων. — Διατ. μετριωτάτη.

Αὐτοκρατορικὰ Μακεδονίας. Κλαύδιος.

7.— **Ἄ. 26. ΤΙ. ΚΛ[ΑΥΔΟΣ]—ΚΑΙΣΑΡ** Κεφαλὴ Κλαυδίου ἄρ.

”Οπ. **ΣΕΒΑΣΤΟΣ [ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ]** πέριξ ἀσπίδος μακεδονι-
κῆς. — Διατ. μετριωτάτη.

- Αντόνομα ἐπαρχιακὰ μακεδονικὰ νομίσματα τοῦ 3ου αἰῶνος μ. Χ.*
- 8.—**Α 27. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ** δεξ. Κεφαλὴ μετὰ διαδήματος ἐν τῇ ἡνε-
μωμένῃ κόμῃ, πρὸς δεξ.
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩΚ** Τράπεζα ἀγωνιστική, ἐφ'
ἥς δύο ἀθλητικὰ στέμματα.— Διατ. μετριωτάτη. Μετὰ μεγάλης
ὅπης ἐν τῷ κέντρῳ. ’Ελλείπει παρὰ Gaebler ᷂. ἀ.
- 9.—**Α 27. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ** δεξ. Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ,
πρὸς δεξ.
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚ—ΕΔΩΝΩΝ** πέριξ, ΝΕΩ ἐν τῷ ἔξεργῳ.
Ζεὺς ἐπὶ θρόνου καθήμενος πρὸς ἄρ. ἔχων ἐν τῇ δεξ. φιάλην
τὴν δ' ἄρ. στηρίζων ἐπὶ τοῦ σκήπτρου.— Διατ. καλή. — Gae-
bler ᷂. ἀ. ἄρ. 408.
- 10.—**Α 27. Ὁμοίως.**
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚΕ/ΔΩΝΩΝ** πέριξ, ΝΕΩ κάτω. Cista mys-
tica, ἥς ἔξεργεται πρὸς τὰ δεξ. ὄφις.— Διατ. μετρία. — Gae-
bler no 437.
- 11.—**Α 27. Ὡς ὁ ἀριθμὸς 8.**
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟ** Ὁ Μ. Ἀλεξανδρος
πρὸς δεξ. δαμάζων τὸν Βουκέφαλον. ’Ἐν μέσῳ αὐτῶν ἀστήρ.
— Διατ. μετρία. — Gaebler no 463.
- 12.—**Α 26. Ὁμοίως.**
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β Ν** Ἰππεὺς μετὰ θώρακος καὶ
προτεταμένου δόρατος δρμῶν πρὸς δεξ.— Διατ. μετριωτάτη. —
Gaebler no 464.
- 13.—**Α 26. Ὁμοίως.**
- “**Οπ. [KOINON ΜΑΚΕΔ]ΟΝΩΝ Β ΝΕΩ** Ἰππεὺς μετ' ἡνεμω-
μένης χλαμύδος, ὑψῶν τὴν δεξ., τρέχων πρὸς δεξ.— Διατ. με-
τριωτάτη. Τακτέον μετὰ τὸ τοῦ Gaebler no 465.
- 14.—**Α 27. ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ** Προτομὴ Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ, πρὸς δ.
Κύκλος σφαιριδίων.
- “**Οπ. KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ** ἀρχόμενα δεξ. ἄνω, **Β ΝΕΩΚΟ**
ΡΩΝ
κάτω. Δύο ναοὶ ἀντιμέτωποι, ὃν ἐκάστου ἄνω ἀθλητικὸν
στέμμα, ἐν μέσῳ δὲ κίων, ἐφ' οὗ ἄγαλμα. — Διατ. μετριωτάτη

ώς πρὸς τὸν δπίσθιον τύπον, καλὴ δὲ διὰ τὸν ἐμπρόσθιον. — Gaebler n° 762^a.

15.— **Α 25. ΑΛΕΞΑΝΔΡ[ΟΥ]** δεξ. Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου μετὰ κράνους πρὸς δεξ. Ἐπὶ τοῦ κράνους δυσδιάκριτον κόσμημα.

"Οπ. KOINON MAKED[ONΩΝ] B NĒ Ἰππεὺς ὁρμῶν πρὸς δεξ. καὶ ἐγείρων τὴν δεξιάν. — Διατ. μετρία. — Gaebler n° 778.

16.— **Α 27. [Α]ΛΕΣΑΝΔΡΟΥ** δεξ. Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ, πρὸς δεξ.

"Οπ. KOINON MAKEDONΩΝ [Δ]ΙC ΝΕΩ ἐξ ἀριστερῶν, κάτω δὲ KOPΩΝ. Ὄλυμπιὰς καθημένη ἐπὶ κλίνης πρὸς ἀρ. καὶ ἐγείρουσα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἀμφοτέρας (;) τὰς χεῖρας. Εἰς τὸ πρό αὐτῆς ἄκρον τῆς κλίνης ἐγείρεται μέγας ὄφις. — Διατ. μετρία καὶ διάτρητον. Ἐλλείπει παρὰ Gaebler (τακτέον μετὰ τὸν ἀρ. 721^a). — *Πίναξ IV, 4.*

17.— **Α 28. ΑΛΕΑΞΝΔΡΟΥ** δεξ. Κεφαλὴ Ἀλεξάνδρου μετὰ διαδήματος ἐν ἡνεμωμένῃ κόμῃ, πρὸς δεξ.

"Οπ. KOIN/ON MAKEDONΩN. B. ΝΕΩ. Ἰππεὺς μετ' ἡνεμωμένης χλαμύδος, ἐγείρων τὴν δεξ., τρέχων δὲ πρὸς δεξ. Κάτω τοῦ ἵππου ΕΟC. — Διατ. καλλίστη. — Gaebler n° 827.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας.

18.— **Ρ 18.** Δραχμὴ ἄρεν συμβόλου ἡ μονογραφήματος, ὥραιας δὲ διατηρήσεως.

19.— **Ρ 17.** Ὁμοίως. Ὅπὸ τὸν θρόνον Η. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Ἐρμῆς ἴσταμενος (;). Πρβλ. Müller, Numis. d'Alexandre le Grand n° 907.

Κάσσανδρος.

20.— **Α 18.** Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕ[ΩΣ] ἀρ. ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ δεξ. Τρίπους. — Διατ. καλὴ.

Πύρρος.

21.— **Α 18.** Ἀσπὶς μακεδονική, ἐφ' ἣς τὸ μονογράφημα τοῦ Πύρρου.

"Οπ. ΒΑΣΙ κάτω κράνους μακεδονικοῦ. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ δρυός.

ΙΑΛΥΓΡΙΑ. *Λυροράχιον.*

22.—**Α** 20. ΜΑΧΑΤΑΣ ἄνω βιόδς θηλαζούσης μόσχου, πρὸς δεξ. Ἐν τῷ ἐξέργῳ σταφυλή (;

"Οπ. ΔΥΡ—ΑΡΙ—ΜΝΑΣ—[ΤΟΣ] Πλαισιον, ἐν ᾧ τὰ δύο συνήθη συμβολικὰ κοσμήματα. — Διατ. καλή.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ. *Φάρσαλος.*

23.—**Α** 21. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς κατενώπιον.

"Οπ. ΦΑΡΣΑΛ (;) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔφιππος πρὸς δεξ. καὶ παρ' αὐτῷ πεζὸς ἀκόλουθος. — Διατ. μετρία.

ΑΤΤΙΚΗ. *Ἀθῆναι.*

24.—**Ρ** τετράδραχμον γραμμ. 16,85.

"Οπ. Α—ΘΕ | ΚΑ—ΡΑΙΧ | ΕΡΓΟ—ΚΛΕ | ΔΙΟΜΕ Μ ΣΩ.—Διατ. καλλίστη.

ΛΥΔΙΑ. *Φιλαδέλφεια.*

25.—**Α** 19. ΠΛΩΤΕΙΝΑ δεξ.—CΕ/ΒΑΣΤΗ ἀρ. Προτομὴ δεξ.

"Οπ. ΦΙ/ΛΑΔΕ/ΛΦΕ/ΩΝ ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

ΑΒΕΒΑΙΑ.

26.—**Α** 20. ΣΕΒΑΣ.. δεξ. Κεφαλὴ αὐτοκράτορος ἀρ.

"Οπ. ΘΕΟΣ ΣΕΒΑ δεξ. Κεφαλὴ ἀκτινοστεφῆς Νέρωνος πρὸς δ. — Διατ. μετριωτάτη.

27.—**Α** 22. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. Πρὸ τῆς ΤΙ. ΚΑ;

"Οπ. ΣΕΒΑΣΤΗ ἀρ. Προτομὴ αὐτοκρατείρας μετὰ πέπλου, πρὸς δεξ. — Διατ. μετριωτάτη.

ΡΩΜΑΪΚΑ.

28.—**Α** 28. D. N. FL. C. L. ΙVΛΙ—ΑΝΒΣ ΡF ΑΝG Προτομὴ δεξ.

"Οπ. SE CVRITAS REIPVB Ταῦρος ἴσταμενος δεξ. Ἐν τῷ ἐξέργῳ ★ TES B. — Διατ. καλή.

ΚΗ' (13 Μαρτίου 1907).

Δῶρον Ζήση Χατζηβασιλείου ἐν Φιλιππουπόλεως τῆς Θράκης.

ΘΡΑΚΗ. Ἀγχίαλος (χυτὸν κίβδηλον νέον).

1.— Η 31. ΑΥΤ ΚΑΙ ΤΑΙ ΑΔΡΙ—ΑΝΤΩΝΙΝΟC Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς, πρὸς δεξ.

“Οπ. ΗΓΕΙΟΥ ΚΟΜΜΟ—ΔΟΥ ἄνω, ΑΝΧΙΑΛΑΙΩΝ κάτω. Ὁ Τριπτόλεμος ἐπὶ ἀρματος δρακόντων πρὸς δεξ. — Διατ. καλή.

ΚΘ' (14 Μαρτίου 1907).

Δῶρον τῆς Α. Σ. Πορφυρίου Β', ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ὀρούς Σινᾶ.

Νομίσματα εὑρεθέντα ἐν Φαράν τῆς χερσονήσου τοῦ Ὀρούς Σινᾶ.

ΙΟΥΔΑΙΑ.

1-2.— Η 15. Δύο ιουδαιϊκὰ συνήθη καὶ ἐφθαρμένα.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ.

3.— Η 25. Μαξιμῖνος Δάζις. Ἐν ἐφθαρμένον.

Λικίνιος Πατήρ.

4.— Η 22. “Οπ. SOLI INV—I—CTO COMITI, ἐν δὲ τῷ ἔξεργῳ
ΩΤ. — Διατ. καλή.

5.— Η 19. “Οπ. IOVI CONS—ERVATORI. “Εξεργ. SMANTZ. ^X
III
— Διατ. καλή.

Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.

6.— Η 23. “Οπ. SOLI IN—VI—CTO COMIT. T—Γ. “Εξεργ. PA.
— Διατ. καλή.

7-8.— Δύο τοῦ αὐτοῦ τύπου, ἀλλὰ κακῆς διατηρήσεως.

9-14.— Η 20. “Οπ. PROVIDEN—TIAE AVG.

9. “Εξεργ. SMANTA. — Διατ. καλή.

10. > SMANTΓ >

11. > SMANTS >

12. > SMANA >

13. > ΓSISŪ >

14. βαρβαρότεχνον (ἀντίγραφον ἀρχαίον). Δ. καλή.

15.— **Α 18.** "Οπ. DN CONCTANTINI MAX AVG πέριξ στεφάνου
 ἐν φ^ῳ VOT XX. 'Εν δὲ τῷ ἔξέργῳ ΤΣΕVI. — Διατ. καλή.

16.— **Α 22.** 'Ομοίως, ἀλλὰ μετὰ VOT XXX. "Εξεργον RP. — Διατ. καλή.

17-18.— **Α 17.** "Οπ. GLOR—IAE EXERC—ITVS. 'Εν τῷ ἔξέργῳ
 SMANB. — Διατ. καλή.

19.— **Α 17.** 'Ομοίως. 'Εν τῷ ἔξέργῳ SMKA. — Διατ. καλή.

20.— **Α 17.** 'Ομοίως. 'Εν τῷ ἔξέργῳ SMALA. — Διατ. καλή.

21.— **Α 19.** VRBS—ROMA Προτομὴ μετὰ κράνους ἄρ.

"Οπ. Λύκαινα θηλάζουσα τὸν Ρωμύλον καὶ Ρῶμον. "Εξεργον
 SMNS. — Διατ. καλή.

22.— "Ομοιον, ἀλλ' ἐν τῷ ἔξέργῳ CONSE. — Διατ. καλή.

Κρίσπος.

23.— **Α 19.** "Οπ. PROVIDEN—TIAE CAESS Πύλη. 'Εν τῷ ἔξέργῳ
 SMANTZ. — Διατ. καλή.

Κωνσταντῖνος ὁ νεώτερος.

24.— **Α 22.** "Οπ. CAESARVM NOSTRORVM πέριξ στεφάνου, ἐν φ^ῳ
 VOT X. 'Εν τῷ ἔξέργῳ CMAR. — Διατ. καλή.

25.— **Α 18.** "Οπ. PROVIDEN—TIAE CAESS Πύλη. 'Εν τῷ ἔξέργῳ
 SMTSΔ. — Διατ. καλή.

26-27.— **Α 18.** "Οπ. GLOR—IAE EXERC—ITVS. "Εξεργον SMKG.
 — Διατ. καλή.

28.— **Α 19.** "Οπ. 'Ομοίως. "Εξεργον SMNA. — Διατ. καλή.

29.— **Α 20.** "Οπ. 'Ομοίως. » SMALA. — Διατ. καλή.

30.— **Α.** "Ομοιον » [:] — Διατ. μετρία.

Κώνστας.

31.— **Α 15.** VOT/XX/MVLT/XXX ἐν στεφάνῳ. — Διατ. καλή.

Κωνστάντιος.

32.— **Α 20.** PROVIDEN—TIAE CAES. SMNS Πύλη. — Διατ. καλή.

33.— **Α.** "Ομοιον μετὰ SMNB. — Διατ. καλή.

34.— **A** 17. GLOR—IAE EXERC—ITVS | SMALS.— Διατ. καλή.

35.— **A** 18. Ὅμοιον μετὰ SMNA.— Διατ. καλή.

36.— **A** 17.   »   » ; ; — Διατ. μετρία.

37-41.— **A** 17. Ἐφθαρμένα ὁμαϊκὰ ὡς τὰ ἀνωτέρω.

BYZANTINA.

42.-44.— **A.** Ἰουστίνου τρία τεσσαρακοντανούμια ἐφθαρμένα.

ΝΕΩΤΕΡΑ.

45.— **A** 17. Ἰουνικοῦ κοράτους νομισμάτιον τοῦ 1834 ἐφθαρμένον.

46-58.— **A** 12-20. Ἀραβικὰ ἀρχαῖα (κουφικὰ) δεκατρία, ὅν δύλιγα μόνον καλῆς διατηρήσεως.

59.— **R** 10/16. Ἰαπωνικὸν τετράγωνον νόμισμα διάτρητον καλῆς διατηρήσεως.

Λ' (14 Μαρτίου 1907).

Δῶρον Μιχαὴλ Καμπάνη.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Νικηφόρος Φωκᾶς (963-969 μ. Χ.).

1.— **R** 22, γραμμ. 2,35. + ΙΗΣΥΣ ΧΡΙ—ΣΤΥΣ ΝΙΚΑ Σταυρὸς πολυτελῆς, οὗ τὸ κέντρον κοσμεῖ ἡ προτομὴ τοῦ Νικηφόρου, περὶ ἥν $\frac{h}{\mid} \frac{\epsilon}{H}$.

”Οπ. + ΗΙϹΗϹ/εϹ χ·ω ΑΝΤΟ/ϹΡΑΤ, ΕΥϹΕΒ/ϹΑϹΙΛΕϹ/ϹΡΩ-
ΜΑΙΩΝ.— Διατ. καλή. = Sabatier pl. XLVII, 13.

ΛΑ' (19 Μαρτίου 1907).

Δῶρον Ε. Μασταπᾶ ἐκ Κρήτης.

ΚΡΗΤΗ. Κυδωνία.

1.— **R** 20, γραμμ. 3,98. Κεφαλὴ νεαροῦ Διονύσου κισσοστεφῆς, ἀρ.

”Οπ. Κύων θηλαζούσα παιδίον, πρὸς ἀριστ. Ἐν τῷ ἔξέργῳ ἐπιγραφὴ [ΚΥΔΩΝ] ἀφανῆς.

Δραχμὴ ἀνέκδοτος, ἀλλὰ λίαν ἐφθαρμένη καὶ ἐλλιπής· ὑποδιαιρεσίς τοῦ διδράχμου τοῦ ἀπεικονισθέντος ἐν Svoronos, Numismat. de la Crète ancienne pl. IX, 23.— Λίαν εὔτεχνον.

ΛΒ'.

Δῶρον Γ. Βεγλερῆ ἐκ Σμύρνης.

ΑΤΤΙΚΗ. Ἀθῆναι.

1.—Ρ τετράδραχμον, γραμμ. 15,72.

Α—ΘΕ | ΑΝΤΙ—ΟΧΟΣ | ΚΑΡΑ/ΙΧΟΣ | ΓΛ/Α Κ [ΣΩ;]. —Δ. καλή.

ΛΓ'.

*Δῶρον τῆς Α. Σ. τοῦ Ἀγίου Ἰορδάνου κ. Ἐπιφανίου,
κομισθὲν διὰ τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλεξανδροπούλου.
(Ἄρχειον Νομοσ. Μουσείου ἀρ. 2267 καὶ 2271.)*

Α'. ΕΥΡΗΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ¹

ΝΕΡΩΝ.

'Αντιόχεια Συρίας (Σελευκίδος καὶ Πιερίας) ἡ ἐπὶ τοῦ Ὁρόντου.

1.—Ρ 24, γρ. 14,65. ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ δ.—[ΣΕΒΑΣΤΟΥ] ἀρ.

Προτομὴ Νέρωνος δεξ. δαφνοστεφῆς καὶ μετ' αἰγίδος περὶ τὸν τράχηλον.

1. Τῆς συλλογῆς ταύτης τὰ ὅπ' ἀρ. 1-285 νομίσματα, φέροντα πάντα δμοιό-μορφον κατίσιν καὶ ἔξ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εὐρήματος προερχόμενα, ὡς καὶ τὰ ὅπ' ἀρ. 325-355 περιγραφόμενα χρυσᾶ κοσμήματα, «ἡγόρασεν ἡ Α. Σεβασμότης παρὰ δύο Μουσουλμάνων κατοίκων τῆς Χεβρῶνος, ἀποτελοῦσι δὲ ταῦτα τὸ τέατρον, ίσως καὶ τὸ ἔκτον τοῦ θησαυροῦ, ὃν εὑρόν κατ' ἀστεῖόν τινα τρόπον. Ἐν Ἐλευθερουπόλει ἦν ὁ Γεριμανικὸς χάρτης τῆς Παλαιστίνης ὄνομάζει καὶ Bedogabra (Bethogabris), καλοῦσι δὲ σήμερον Bed-gibrin, οἱ δύο οὗτοι Μουσουλμᾶνοι καθήμενοι ἔξω ἐν σεληναίᾳ νυκτὶ εἰδον ἀσπάλακα σύροντά τι λαμπρόν, καταδιώξαντες δ' αὐτὸν ἡνάγκασαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὅπην, ἥν διανοίζαντες εἰσέδυσαν εἰς θάλαμον λιθόκτιστον πλήρη λίθων ἐνεπιγράφων. Ἐκεῖ εὑρόν λάγηνον, ἥς δ λαμπὺς ἐπίχρυσος καὶ ἐντὸς ταύτης τὰ νομίσματα, ἄτινα ἐκκενώσαντες ἔκ τῆς λαγήνου καὶ ταῦτην κρύψαντες ἐν τῇ γῇ, ὡς δγκον ποτάσσης (;) μετήνεγκον καὶ ἐπώλησαν μέρος μόνον εἰς τὸν "Ἀγίου Ἰορδάνου, ὅποσχεθέντες δτι θὰ φέρωσι καὶ τὰ λοιπά. Δυστυχῶς μέχρι σήμερον δὲν παρουσιάσθησαν, ὅπερ ἐλύπησε τὴν Α. Σεβασμότητα, ἐπιθυμοῦσαν νάποκτήσῃ τὸ ὅλον τοῦ θησαυροῦ. Σημειωθήτω δτι καὶ τὰ χρυσᾶ ἀντικείμενα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εὑρέθησαν. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀσταύτως τόπου ἔφερον πλείστας λυχνίας διαφόρων τύπων καὶ μεγεθῶν, οὐδεμίαν δμως ἐνεπίγραφον. Αὕτη είναι ἡ ὅλη ιστορία ἡ μυθιστορία τῶν νομισμάτων». (Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ κ. Γ. Μοδινοῦ γραμματέως τοῦ Ἀγίου Ἰορδάνου, τῇ 28 Μαΐου 1907). Τὰ ὅπ' ἀριθ. 1-106 κέρματα είναι σπουδαῖα, ὡς εὔρημα, διὰ τὴν δριστικήν μελέτην περὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν νομισμάτων τῆς μεγάλης Ἀσιατικῆς κατηγορίας εἰς ἥν ἀνήκουσιν.

"Οπ. 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ. ἐπὶ κεραυνοῦ. Πρὸς αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. 'Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Σ_{ΗΡ} (108).

— Διατ. καλή. = BMC. Galatia, Cappadocia and Syria p. 174 n° 189.

2.— R 26, γραμμ. 14,52. Ὁμοίως μετὰ ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΙΣ[ΑΡΟΣ]—ΣΕΒΑΣΤΟΥ.

"Οπ. Ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ Σ_{ΗΡ} (190). — Διατ. καλή. = Πίναξ V, 1. = BMC. ε. ἄ. n° 192.

3-6.— R 25· γραμμ. 14,20· 14,55· 14,80· 14,07. Ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ Η_{ΙΡ} (110). — Τέσσαρα διαφόρου διατηρήσεως (καλῆς-μετρίας).

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου ἡ χρονολογία ἀφανῆς. = BMC. ε. ἄ. n° 192.

7.— R 25, γρ. 14,47. ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ Σ—ΕΒΑΣΤΟΣ Ὁμοίως.

"Οπ. 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς δεξ. ἐπὶ κεραυνοῦ. Πρὸς αὐτοῦ κλάδος φοίνικος, παρ' ᾧ δύο σφαιρίδια. 'Ἐν τῷ ἔξεργῳ ΕΤΟΥΣ (ἀντιστρόφως) καὶ ἄρ. ΑΙΡ.Θ (111). — Διατ. καλή. = BMC. ε. ἄ. n° 195.

8-9.— R 26· γραμμ. 14,22· 14,79.

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ—ΣΕΒΑΣΤΟΣ Ὁμοίως.

"Οπ. Ὁμοιον, ἀλλ' ἄνευ τῶν σφαιρίδιων καὶ μετὰ ΕΤΟΥΣ—ΒΙΡ.Ι (112). = Πίναξ V, 2. = BMC. ε. ἄ. n° 198-200.

10.— R 26, γραμμ. 14,70. Ὁμοιον καθ' ὅλα, ἀλλ' ἔχον κάτω τῆς προτομῆς τοῦ Νέρωνος σφαιρίδιον, ἔτερον δὲ σφαιρίδιον παρὰ τὸν κλάδον τοῦ φοίνικος — Διατ. καλή.

11.— R 26, γραμμ. 14,62. ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ—ΣΕ[ΒΑΣΤΟΣ] Προτομὴ Νέρωνος πρὸς δεξ. ὁμοία ταῖς ἀνωτέρω 7-10.

"Οπ. ΕΤΟΥΣ . . . ΙΡ 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ. ἐπὶ γραμμῆς καὶ κλάδου φοίνικος. 'Ἄρ. κλάδος φοίνικος. — Διατ. μετριωτάτη.

Τύρος Φοινίκης.

12.— R 25, γραμμ. 13,90. ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ἄρ.—[ΣΕΒΑΣΤΟΣ] δεξ. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Νέρωνος πρὸς ἄρ.

"Οπ. 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ. ἐπὶ ρόπα-

λου. Πρὸ αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. Δεξ. ΕΤ[ΟΥC ΑΙP ή ΔΙP;]. — Διατ. μετριωτάτη. — *Πίναξ* V, 3. — Rouvier, Numismatique des villes de la Phénicie (Journal Intern. d'Arch. Numism. vol. VI n° 2261-2262).

ΓΑΛΒΑΣ. Ἀντιόχεια Συρίας.

- 13-14.— **Ρ** 26· γραμμ. 14,45· 14,32. **ΓΑΛΒΑΣ ΚΑΙCΑP ΑYΤΟ** δεξ. — **ΚΡΑΤ[Ω]P ΣΕΒΑСΤΟC** ἀρ. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς δεξ. Πρὸ αὐτῆς ἀστήρ.
- ”**Οπ. ΕΤΟΥC—ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ** Β ’Αετὸς μετ’ ἀναπεπταμένων πτερύγων ἐπὶ κεραυνοῦ πρὸς ἀρ. Πρὸ αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. — Διατ. καλὴ καὶ μετρία. — *Πίναξ* V, 4. — BMC. n° 214.

ΟΘΩΝ. Ἀντιόχεια Συρίας.

- 15.— **Ρ** 28, γρ. 15,27. **[ΑΥΤΟΚΡΑΤ]ΩΡ ΜΑΡΚΟC ΟΘΩΝ ΚΑΙCΑP ΣΕΒΑСΤΟC** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς δεξ.
- ”**Οπ. ΕΤΟΥC Ά.** ’Αετὸς μετ’ ἀναπεπταμένων πτερύγων, ἔχων στέφανον εἰς τὸ δάμφιος, ἵσταμενος ἀριστ. ἐπὶ κλάδου δάφνης. Πρὸ αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. — Διατ. καλή. — *Πίναξ* V, 5.
- 16.— **Ρ** 25, γραμμ. 14,35. ”**Ομοιον,** ἀλλὰ μετὰ **ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Μ. ΟΘΩΝ ΚΑΙCΑP ΣΕΒΑСΤΟC.**
- ”**Οπ.** ”**Ομοιον,** ἀλλ’ ἡ ἐπιγραφὴ ἐκτὸς τοῦ πετάλου, ὑπὸ δὲ τὸν ἀετὸν μηνίσκος. — Διατ. καλή. — BMC. n° 215.

ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ. Ἀντιόχεια Συρίας.

- 17-18.— **Ρ** 25· γραμμ. 14,55· 14,20. **ΑΥΤΟΚΡΑΤ ΚΑΙΣΑ ΟΥΕΣΠΑ-ΣΙΑΝΟΥ** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Οὐεσπασιανοῦ δεξ.
- ”**Οπ. ΦΛΑΝΙ ΟΥΕΣΠ ΚΑΙΣ ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ** πέριξ, Β πρὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Τίτου δαφνοστεφοῦς πρὸς δεξ. ”**Οπισθεν αὐτῆς ἀστήρ.** — Διατ. καλή. — *Πίναξ* V, 6-7. — BMC. ε. ἀ. ἀρ. 224-226.
- 19-21.— **Ρ** 25-28· γραμμ. 15,30· 13,55· 14,05. **ΑΥΤΟΚΡΑ ΟΥΕΣΠΑ-ΣΙΑΝΟC—ΚΑΙCΑP ΣΕΒΑСΤΟC** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Οὐεσπασιανοῦ πρὸς δεξ.
- ”**Οπ. ΕΤΟΥC—ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ.** Β ’Αετὸς μετ’ ἀναπεπταμένων πτερύγων, ἔχων στέφανον ἐν τῷ δάμφιοι, ἵσταμενος ἐπὶ δοπάλου,

πρὸς ἄρ. Πρὸς αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. — Διατ. καλή. = *Πίναξ* V, 8. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 227-228.

22.—*R* 26, γραμμ. 14,45. ΑΥΤΟΚΡΑΤ ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ
Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Οὐεσπασιανοῦ δεξ.

*Οπ. ΕΤΟΥΣ Β ΙΕΡΟΥ 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ. ἐπὶ δόπαλου. Πρὸς αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. — Διατ. καλή. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 230.

23-24.—*R* 25· γραμμ. 14,65· 14,52. Ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ ΕΤ. ΥΣ Γ ΙΕΡΟΥ. — Διατ. καλή. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 231.

25-26.—*R* 24· γραμμ. 14,15· 13,90. Δύο ὅμοια, ἀλλ' ἐφθαρμένα· αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὸ ἔτος ἔξιτηλα.

27.—*R* 23 (παχέος πετάλου), γρ. 14,30. [ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΟΝ]ΕC—ΠΑΣΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑ[Ρ ΣΕΒΑΣΤΟC] Προτομὴ δαφνοστεφῆς πρὸς ἄρ.

*Οπ. ΕΤΟΥC ΝΕΟΥ δεξ.—ΙΕΡΟΥ Δ ἄρ. Βωμός, ἐφ' οὗ ἀετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς ἄρ., ἔχων κηρύκειον εἰς τὸ δάμφιος καὶ παρὰ τοὺς πόδας κλάδον φοίνικος. — Διατ. μετριωτάτη. = *Πίναξ* V, 9.

28.—*R* 27 (λεπτοῦ πετάλου), γραμμ. 14,17. Ὁμοιον μεθ' ὅμοιῶν εὐαναγνώστων ἐπιγραφῶν (τὸ ΣΕΒΑΣΤΟC δλόγραφον), ἀλλ' ἔτους Ε. — Διατ. καλή. = *Πίναξ* V, 10. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 234.

ΝΕΡΒΑΣ. Ἀντιόχεια Συρίας.

29.—*R* 27, γραμμ. 15,25. ΑΝΤ. ΝΕΡΟΝΑΣ δεξ.—ΚΑΙΣ ΣΕΒ ἄρ.
Κεφαλὴ Νερούα δαφνοστεφῆς δεξ.

*Οπ. ΕΤΟΥΣ ἐν τῷ ἔξεργῳ, ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ ἄρ., Ά δεξ. Ἀετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων πρὸς δεξ. ἐπὶ κεραυνοῦ. Πρὸς αὐτοῦ κλάδος φοίνικος. — Διατ. καλλίστη. = *Πίναξ* V, 11. = BMC. ἄρ. 267.

Σημ. 'Ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ἐτεφόν νόμισμα τοῦ Τραϊανοῦ κατεγράφη ὡς του Νερούα.

ΤΡΑΪΑΝΟΣ. Ἀπροσδιορίστον πόλεως.

30.—*R* 26, γραμμ. 15,05. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑ—ΝΟC ΣΕΒ
ΓΕΡΜ Κεφαλὴ Τραϊανοῦ δαφνοστεφῆς δεξ.

*Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤ. Β 'Αετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτε-

ρύγων πρὸς δεξ., ἔχων στέφανον εἰς τὸ δάμφιος, στρέφων δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ. καὶ ἴστάμενος ἐπὶ στάχυος (ἢ κλάδου φοίνικος;). — Διατ. καλλίστη. = *Πίναξ* V, 10.

Καισάρεια Καππαδοκίας.

31.—*Ρ* 25, γραμμ. 10,52. Ὁμοίως.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤ Β Προτομὴ πωγωνοφόρος δλόκληρος Διὸς (;) ἐγχώριον φέροντος ἵματιον, ὑψηλὸν μόδιον ἢ τιάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, προτάσσοντος δὲ τὰς χεῖρας, διν ἢ ἀριστερὰ φέρει κεραυνόν. — Διατ. καλλίστη. = *Πίναξ* V, 13. = BMC. ε. ἀ. Caesareia ἀρ. 46.

32-35.—*Ρ* 21· γραμμ. 7,52· 7,25· 7,36· 6,95. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝΟC ΣΕB ΓΕP M Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ δεξ.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤ. Γ 'Αετὸς μετὰ κλειστῶν πτερύγων ἴστάμενος πρὸς ἄρ. ἐπὶ γραμμῆς, ἔχων δ' ἐπὶ τοῦ ἄρ. ὕμου κλάδον φοίνικος. Πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ δόπαλον. — Διατ. τὰ τρία καλλίστης, τὸ τέταρτον καλῆς. = *Πίναξ* V, 14. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 58.

36-40.—*Ρ* 25· γραμμ. 11,10· 11,38· 10,72· 11,07· 10,67. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝΟC ΣΕB ΓΕP M ΔΑK Προτομὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ πρὸς δεξ.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ—ΕΞ ΥΠΑΤ Ε 'Η Ἀραβία φέρουσα χιτῶνα, πέπλον καὶ στεφάνην, ἴσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν μὲν τῇ δεξ. κλάδον, ἐν δὲ τῇ ἄρ. ξίφος ἐν κολεῷ (;) ἢ δετὴν λαμπάδα (.). Πρὸ αὐτῆς κάμηλος.—Δ. καλή. = *Πίναξ* V, 15. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 59-61.

41-51.—*Ρ* 20· γραμμ. 41) 4,18· 42) 3,68· 43) 3,35· 44) 3,80· 45) 3,05· 46) 3,05· 47) 3,40· 48) 3,20· 49) 3,20· 50) 3,80· 51) 3,05. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝ ΣΕB ΓΕP ΔΑK Προτομὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ πρὸς δ. μετὰ πτυχῆς τοῦ ἵματίου ἐπ' ὕμου.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ—ΕΞ ΙΣ ΥΠΑΤ Σ 'Η Ἀραβία ἀκριβῶς ὡς ἀνωτέρω. = *Πίναξ* V, 16. = BMC. ε. ἀ. ἀρ. 62-64.

52-65.—*Ρ* 20· γραμμ. 52) 2,90· 53) 3,32· 54) 2,98· 55) 3,12· 56) 3,00· 57) 3,20· 58) 2,95· 59) 3,32· 60) 6,15· 61) 3,55· 62) 3,20· 63) 3,55· 64) 3,20· 65) 3,22. Ὁμοια, ἀλλὰ μετὰ ΔΗΜΑΡΧ—ΕΞ ΙΣ ΥΠΑΤ Σ. = *Πίναξ* V, 17.

- 66-73.—**Ρ** 20· γραμμ. 66) 2,85· 67) 2,95· 68) 2,72· 69) 3,10· 70) 2,75· 71) 3,25· 72) 2,98· 73) 2,65. Ὁμοια, ἀλλὰ μετὰ ΔΗΜΑΡΧ—**ΕΞ ΙΗ ΥΠΑΤ Σ.** = *Πίναξ VI, 1.*
- 74-83.—**Ρ** 20· γραμμ. 74) 3,15· 75) 3,22· 76) 3,16· 77) 3,10· 78) 3,00· 79) 2,80· 80) 3,21· 81) 3,16· 82) 2,95· 83) 3,05. Ὁμοια, ἀλλ' ἀτελοῦς διατηρήσεως, οὐδὲ ἔνεκεν ἀδύνατον νὰ διακριθῇ ἡ χρονολογία 15, 12 ἢ 14.
- 84-88.—**Ρ** 20· γραμμ. 84) 3,16· 85) 3,15· 86) 3,15· 87) 3,25· 88) 3,48.
ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝΩ ΑΡΙСΤΩ CΕB ΓΕΡΜ ΔΑK
 Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δεξ. **Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟ Σ** Κάμηλος βαδίζουσα πρὸς ἄρ. = *Πίναξ VI, 3.*
- 89-91.—**Ρ** 24· γραμμ. 89) 9,95· 90) 10,60 (ἐπὶ τοῦ ὅμου τῆς κεφαλῆς ἴματιον) 91) 10,35 (προτομὴ μεθ' ἴματίου ἀντὶ κεφαλῆς).
ΑΥΤΟΚ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝΟC CΕB ΓΕΡΜ ΔΑK Κεφαλὴ Τραϊανοῦ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.
- Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ** (ἄπαξ, δὶς δὲ **ΕΞ**) **ΥΠΑΤΟ Σ** Ναὸς δίστυλος ἐπὶ τριῶν βαθμίδων, ἔχων ἐν τῷ ἀετώματι ἀετόν. Ἐν αὐτῷ δὲ ἐπὶ βάθρου εἴδωλον ἀρχαικὸν κεκαλυμμένον. = *Πίναξ VI, 2.* = BMC. ἔ. ἀ. p. 55, 74 pl. IX, 19.
- 92.—**Ρ** 24, γραμμ. 10,25. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Κεφαλὴ πρὸς δεξ. δαφνοστεφῆς, ἀνευ ἴματίου.
Οπ. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟ Σ Δέσμη σταχύων. = *Πίναξ VI, 4.*
 = BMC. ἔ. ἀ. ἀρ. 85 pl. IX, 23.
- 93.—**Ρ** 24, γραμμ. 10,17. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ πρὸς δεξ., ἐπὶ τοῦ ὅμου δὲ πινγὴ τοῦ ἴματίου.
Οπ. Ὁμοίως. Ἀετὸς ὁμοιός λεγεῶνος καὶ δύο σημαῖαι, ὃν τὴν μὲν στέφει χείρ, τὴν δὲ στέφανος. = *Πίναξ VI, 5.* = BMC. ἔ. ἀ. ἀρ. 90.
- 94.—**Ρ** 24, γραμμ. 10,25. Ὁμοίως, ἀλλ' ἀνευ πινγῆς.
- 95-96.—**Ρ** 24, γραμμ. 10,43 καὶ 10,22. Ὁμοίως, ἀλλὰ προτομὴ μετὰ ἐφαπτίδος πρὸς δεξ.
- Τύρος Φοινίκης.*
- 97-100.—**Ρ** 25· γραμμ. 97) 13,60· 98) 14,25· 99) 14,30· 100) 14,27.
 Ὁμοίως, ἀλλὰ κεφαλὴ δαφνοστεφῆς ἀνευ ἐνδύματος.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ.—.ΕΞ.ΙΕ. ΥΠΑΤ.Ε. 'Αετὸς ἴσταμενος κατενώπιον μετ' ἀναπεπταμένων πτερούγων ἐπὶ δόπαλου καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ. 'Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. κλάδος φοίνικος. = *Πίναξ VI, 6.* = Rouvier, Numismatique des villes de la Phénicie : Journal Intern. d'Arch. Numism. VI n° 2276.
Σημ. Τὸ τέταρτον (ἄρ. 100) ἵσως ἔχει μᾶλλον ΕΞ ΙΖ ΥΠΑΤ ΙΓ.

101.—Ρ 25, γραμμ. 15,25. ΑΥΤ ΚΑΙ ἄριστ., ΝΕΡΟΒΑ ΤΡΑΙ δεξ., ΑΝΟΝ κάτω. Προτομὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΣΕΒ ΓΕΡ ΔΑΚΙ—ΔΗΜ ΕΞ ΥΠ Ε Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς καὶ ἀγένειος Ἡρακλέους πρὸς δεξ. μετὰ λεοντῆς περὶ τὸν τράχηλον. 'Υπ' αὐτὴν LIB. = *Πίναξ VI, 7.* = Rouvier ε. ἄ. ἀρ. 2284.

102.—Ρ 26, γραμμ. 13,80. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕΡ ΤΡΑΙΑΝΟC ΣΕΒ ΓΕΡΜ ΔΑΚ Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Τραϊανοῦ πρὸς δεξ., ἡς κάτω δόπαλον καὶ ἀετὸς ἴσταμενος πρὸς δεξ. μετὰ κλειστῶν πτερούγων.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ.ΕΞ ΙΕ ΥΠΑΤ Ε 'Ομοία κεφαλὴ Ἡρακλέους. = *Πίναξ VI, 8.* = Rouvier ε. ἄ. ἀρ. 2292.

103.—Ρ 25, γραμμ. 14,50. ΑΥΤΟΚΡ ΚΑΙC ΝΕΡ ΤΡΑΙΑΝΟC ΑΡΙ ΣΕΒ ΓΕΡΜ ΔΑΚ ΠΑΡΩ 'Ομοίως.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ—[ΕΞ ΙΣ ΥΠΑΤ] Σ 'Ομοία κεφαλὴ Ἡρακλέους. = *Πίναξ VI, 9.* 'Ελλείπει παρὰ Rouvier.

104-105.—Ρ 25, γραμμ. 14,27 καὶ 14,30. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Κεφαλὴ Τραϊανοῦ δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ.—ΕΞ.ΚΑ ΥΠΑΤ Σ 'Αετὸς ἴσταμενος ἐπὶ δόπαλου κατενώπιον μετ' ἀναπεπταμένων πτερούγων καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἄριστ. ἐστραμμένης κεφαλῆς 'Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. κλάδος φοίνικος. = *Πίναξ VI, 10.* 'Ελλείπει παρὰ Rouvier.

106.—Ρ 25. "Ομοιον τῷ ὑπ' ἀρ. 103.

"Οπ. ΔΗΜΑΡΧ.—ΕΞ..ΥΠΑΤ] Σ 'Ο συνήθης τύπος τῆς ἐπὶ βράχου καθημένης πρὸς δεξ. καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ 'Ορόντου βαινούσης Ἀντιοχείας τοῦ 'Ορόντου. = *Πίναξ VI, 11.* 'Ελλείπει παρὰ Rouvier.

ΛΥΚΙΑ. Τραϊανός.

107.— **R** 18, γραμμ. 3,30. ΑΥΤ ΚΑΙC ΝΕP ΤΡΑΙΑΝΟC ΣΕB ΓΕΡΜ
Κεφαλή δαφνοστεφής Τραϊανοῦ, δεξ.

*Οπ. ΔΗΜ. ΕΞ—[ΥΠ]ΑΤ. Β Δύο κιθάραι, ὃν ἄνω πτηνόν. ==
Πίναξ VI. 12. == BMC. Lycia pl. IX, 11.

ΦΟΙΝΙΚΗ. 'Ασκάλων (*Πτολεμαῖος ΙΔ'*).

108.— **R** 25, γραμμ. 12,15. Κεφαλή Πτολεμαίου ΙΔ' μετὰ διαδήμα-
τος, πρὸς δεξ.

*Οπ. ΙΕΡΑΣ Α[ΣΥΛΟΥ ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ] πέριξ. 'Αετὸς ἴστά-
μενος μετὰ κλειστῶν πτερύγων ἐπὶ κεραυνοῦ, φέρων ἐπ' ὅμον
κλάδον φοίνικος. Πρὸς αὐτοῦ περιστερά. 'Ἐν τῷ πεδίῳ ΑΣ—ΗΛ.
== Πίναξ VI, 13. 'Ανέκδοτον, δημοσιευόμενον νῦν καὶ ἀπεικο-
νιζόμενον ἐν τῷ Παραρτήματι τῆς συγγραφῆς μου «Τὰ νομί-
σματα τῶν Πτολεμαίων» Μέρ. Δ' σελ. 437 ἀρ. 1878α πίν. Δ, 24.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

109.— **R** δηνάριον τῆς Αἰμιλίας οἰκογενείας. == Babelon Mon. Rep.
Rom. I p. 120-121 n° 8-9. 'Εφθαμμένον.

110-114.— **R** δηνάρια λεγεωνικὰ τῆς Ἀντωνίας οἰκογενείας. 'Εφθαμ-
μένα. Μόνον ἐπὶ ἔνὸς διακρίνεται τὸ ἔτος τῆς λεγεῶνος IX.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ. Νέρων.

115.— **R** δηνάριον. [IMP NERO] CAESAR—AVG. P. P Κεφαλὴ δα-
φνοστεφῆς δεξ.

*Οπ. 'Ανεπίγραφον. Δύο σημιαῖαι στρατιωτικαί, ὃν ἐν μέσῳ όωμ.
ἀετός. — Διατ. μετρία. == Cohen Mon. Imper. I n° 356.

Οθων.

116.— **R** δηνάριον. IMP OTHO CAE[SAR AV]G TR P Κεφαλὴ γυ-
μνὴ δεξ.

*Οπ. [SE]CVRI—TAS P. R 'H 'Ασφάλεια ἴσταμένη ἀρ.— Διατ.
μετρία. == Cohen I n° 15.

Βιτέλλιος.

117.— **R** δηνάριον. [A. VIT]ELLIVS GER IMP AVG TR. P Κεφαλὴ
δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. CONCOR—DIA. P. R. Ὁμόνοια καθημένη ἐπὶ θρόνου ἀρ.
— Διατ. καλή. = Cohen I 18.

118.—Ρ δηνάριον. [Α Η]ITELLIVS GERMANICVS [IMP] Κεφαλὴ γυμνὴ δεξ.

"Οπ. XV VIR—SACR FA[C] Τρίπονς, οὗ ἄνω μὲν δελφίς, μεταξὺ δὲ τῶν ποδῶν κόραξ. — Διατ. καλή. = Cohen I 115.

119.—Ρ δηνάριον. A VITELLIVS GERM. IMP TR. P Κεφαλὴ γυμνὴ δεξ.

"Οπ. "Ανευ ἐπιγραφῆς. Νίκη καθημένη πρὸς ἄρ. — Δ. μετρία. = Cohen I 119.

Οὐεσπασιανός.

120.—Ρ δηνάριον. "Οπ. ANNONA—AVG καθημένη ἀρ. — Διατ. μετρία. = Cohen 28.

121.—Ρ δηνάριον. "Οπ. AVGVR—TRI.POT Σύμπονλον, περιόραντήριον, ἀγγείον θυσιῶν καὶ ὁρθός μάντεως. — Διατ. καλή. = Cohen 43.

122-123.—Ρ δηνάρια. "Οπ. COS ITER.FORT.RED Τύχη ἰσταμένη ἀρ., ἔχουσα τὴν δεξ. ἐπὶ πρώρας, ἐν δὲ τῇ ἀρ. κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 82.

124-126.—Ρ δηνάρια. "Οπ. COS ITER—TR POT "Ἄρης βαδίζων δεξ. — Διατ. καλή. = Cohen 87.

127-130.—Ρ δηνάρια. IMP CAESAR VESPASIANVS AVG Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. COS ITER—TR POT Θεὰ καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ., ἔχουσα ἐν μὲν τῇ δεξ. κλάδον, ἐν δὲ τῇ ἀρ. κηρύκειον. — Διατ. καλή. 'Ελλείπει παρὰ Cohen.

131.—Ρ δηνάριον. "Οπ. COS.V Δύο κλάδοι δάφνης. — Διατ. μετρία. = Cohen 110.

132.—Ρ δηνάριον. "Οπ. COS—VII 'Αετὸς ἀναπεπταμένος ἐπὶ βωμοῦ. — Διατ. καλή. = Cohen 121.

133.—Ρ δηνάριον. "Οπ. COS—VIII Πρῷρα, ἥς ἄνω ἀστήρ. Κεφαλὴ αὐτοκράτορος δεξ. — Διατ. καλή. = Cohen 136.

134.—Ρ δηνάριον. "Ομοιον, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 237.

- 135.— **R** δηνάριον. ***Οπ. IMP—XIX** Μόδιος, ἐν φ. ἐπτὰ στάχυες. — Διατ. καλή. = Cohen 215.
- 136.— **R** δηνάριον. ***Οπ. IVDAEA** ἐν τῷ ἔξεργῳ. Ἡ Ιουδαία αἰχμάλωτος, καθημένη πρὸς δ. ὑπὸ τρόπαιον — Δ. καλή. = Cohen 226.
- 137-144.— **R** δηνάρια. ***Οπ. PON. MAX—TR P. COS. VI** Γυνὴ γυμνὴ τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, καθημένη ἀρ. ἐπὶ θρόνου καὶ ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κλάδον. — Διατ. καλή. = Cohen 366.
- 145-147.— **R** δηνάρια. ***Οπ. PONTIF—MAXIM** Ὁ Οὐεσπασιανὸς καθημένος πρὸς δεξ., ἔχων τὴν μὲν δεξ. ἐπὶ σκήπτρου, ἐν δὲ τῇ ἀρ. κλάδον. — Διατ. καλή. Ἐλλείπει παρὰ Cohen, πβλ. Cohen ἀρ. 387 *bronze*.
- 148.— **R** δηνάριον. ***Οπ. PONTIF—MAXIM** Κηρύκειον πτερωτόν. — Διατ. καλή. = Cohen ἀρ. 390.
- 149.— **R** δηνάριον. **IMP CAES VESPASIANVS AVG** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς δεξ. ***Οπ. PON MAX—TP P COS V** Κηρύκειον πτερωτόν. — Διατ. καλή. Ἐλλείπει παρὰ Cohen.
- 150.— **R** δηνάριον. **IMP CAES VESP AVG P M COS IIII CEN** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς δεξ. ***Οπ. SALVS—[AVG]** Ἡ γύγεια καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ., ἔχουσα φιάλην ἐν τῇ δεξ. — Διατ. μετρία. = Cohen 432.
- 151-154.— **R** δηνάρια. ***Οπ. TRI—POT** Ἐστία καθημένη ἀριστ. ἐπὶ θρόνου. — Διατ. μετρία. = Cohen 561.
- 155.— **R** δηνάριον. ***Οπ. TRI POT II—COS III P. P** Εἰρήνη καθημένη ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κλάδον καὶ ἐν τῇ ἀρ. κηρύκειον. — Διατ. καλή. = Cohen 565.
- 156.— **R** δηνάριον. ***Οπ. VES—TA** Ἐστία ἴσταμένη ἀρ., κρατοῦσα ἀρνύταιναν καὶ σκήπτρον. — Διατ. μετρία. = Cohen 572.
- 157-158.— **R** δηνάριον. **DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Οὐεσπασιανοῦ δεξ. ***Οπ. Δύο αἰγόκερω φέροντες ἀσπίδα, ἐφ' ἣς S. C.** Κάτω αὐτῶν σφαῖδα. — Διατ. καλή. = Cohen 497.
- Σημ.** Δύο ἔτερα παραληφθέντα ὡς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, ἐφάνησαν ὅντα κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Τίτου, ὃντες ἀριθ. 159-160.

Tίτος.

- 159.—**R** δηνάριον. **T. CAESAR—IMP VESPASIAN** Κεφαλὴ Τίτου δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. **COS—V** Ἀετὸς ἐπὶ βωμοῦ, ἔχων ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ στρέφων ἀρ. — Διατ. μετρία. = Cohen 60.

- 160.—**R** δηνάριον. **"Οπ. [COS]—VI** Ἀρης τροπαιοφόρος, ἰστάμενος ἀρ. — Διατ. μετρία. = Cohen 65.

- 161-162.—**R** δηνάριον. **"Οπ. TR. P. IX IMP COS VIII P P** Σκύμπους ἐφ' οὗ στέφανος. — Διατ. μετρία. = Cohen 317.

- 163.—**R** δηνάριον. **"Οπ. TR. POT. VIII COS VII** Ἀρμα τέθριππον πρὸς ἀρ., ἐφ' οὗ ἄνθος. — Διατ. καλή. = Cohen 336.

Δομιτιανός.

- 164.—**R** δηνάριον. **"Οπ. CE—RES/AVG/VST** Δήμητρα ἰσταμένη ἀρ. μετὰ στάχυος καὶ μήκωνος ἐν τῇ δεξ. καὶ σκήπτρου ἐν τῇ ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 30.

- 165.—**R** δηνάριον. **"Οπ. COS IIII** Πήγασος βαδίζων δεξ. — Διατ. καλή. = Cohen 47.

- 166.—**R** δηνάριον. **IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. IIII** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς, μετὰ πτυχῆς αἰγίδος ἐπ' ὕμου, πρὸς δεξ.

"Οπ. **IMP VIIIII COS XI CEN—SORIA POTESTAT. P. P** Ἀθηνᾶ ἰσταμένη ἀριστ., στηρίζουσα τὴν δεξ. ἐπὶ τοῦ δόρατος καὶ τὴν ἀριστ. ἐπὶ τῶν ἴσχιών. — Διατ. καλλίστη.

- 167.—**R** δηνάριον. **IMP CAES DOMITAVG/GERM. P. M. TR. P. VII** Κεφαλὴ Δομιτιανοῦ δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

"Οπ. **IMP XIIIII COS XIII CENS. P. P. P** Ἀθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς δεξ. ἐπὶ διπλῆς πρῷρας, ἐφ' ἡς γέγραπται ΕΛ. 'Ἐν τῇ ὑψωμένῃ δεξ. ἔχει δόρυ, διὰ τῆς προτεταμένης δ' ἀρ. φέρει ἀσπίδα. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἐπὶ τῆς πρῷρας γλαῦξ. — Διατ. ἀρίστη. 'Αγνωστον τῷ Cohen, πβλ. Cohen I σελ. 491-492 ἀρ. 237.

- 168.—**R** δηνάριον. **"Οπ. IMP XV COS XIIIII CENS. P. P. P** Ἀθηνᾶ μετὰ κεραυνοῦ καὶ δόρατος ἰσταμένη ἀρ. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἀσπίς. — Δ. καλή. 'Ελλείπει παρὰ Cohen ἔνθα πβλ. ἀρ. 242.

- 169.—**R** δηνάριον. "Οπ. IMP XVII COS XIII CENS. P. P. P
 'Αθηνᾶ ίσταμένη ἀρ., ἔχουσα δόρυ ἐν τῇ δεξ. καὶ τὴν ἀρ. ἐπὶ¹
 τῶν Ισχίων. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 244.
- 170.—**R** δηνάριον. "Οπ. IMP XIX COS XIII CENS P. P. P
 'Ομοίως. — Διατ. καλή. = Cohen 250.
- 171.—**R** δηνάριον. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ μαχομένη ἐπὶ¹
 διπλῆς πρώρας. Πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς γλαῦξ. — Διατ. καλή.
 = Cohen 253.
- 172.—**R** δηνάριον. IMP XXI COS XV CENS. P. P. P 'Αθηνᾶ ίστα-
 μένη ἀρ., ἔχουσα δόρυ ἐν τῇ δεξ. καὶ τὴν ἀρ. ἐπὶ τῶν Ισχίων.
 ("Εμπρ. ΤΡ. Ρ. VIII). — Διατ. καλή. = Cohen 259.
- 173.—**R** δηνάριον. "Οπ. IMP XXI COS XV CENS P P P 'Αθηνᾶ
 μετὰ κεραυνοῦ καὶ δόρατος ίσταμένη ἀρ. — Διατ. καλλίστη. =
 Cohen ἀρ. 260.
- 174.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. X). "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ μα-
 χομένη ἐπὶ διπλῆς πρώρας, ἐφ' ἥς γλαῦξ. — Διατ. καλή. =
 Cohen ἀρ. 266.
- 175.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. XI). "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ
 μετὰ δόρατος ίσταμένη ἀρ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 267.
- 176.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. X ἢ XI). "Οπ. IMP XXI COS XVI CENS
 P P P 'Ο αὐτὸς τύπος. — Διατ. καλή. = Cohen 271.
- 177.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. XI). "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ
 μετὰ κεραυνοῦ, δόρατος καὶ ἀσπίδος, ίσταμένη ἀρ.—Διατ. καλή.
 = Cohen 272.
- 178-179.—**R** δηνάρια. (ΤΡ. Ρ. XII). "Οπ. IMP XXII COS XVI CENS
 P P P 'Ο αὐτὸς τύπος (ἐκ δύο διαιφόρων σφραγίδων). — Διατ.
 καλή. = Cohen 279.
- 180.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. XII). "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αθηνᾶ
 μαχομένη ἐπὶ διπλῆς πρώρας, ἐφ' ἥς δύο γράμματα (ΕΛ;) καὶ
 γλαῦξ. — Διατ. καλή. Πβλ. Cohen 281.
- 181.—**R** δηνάριον. (ΤΡ. Ρ. XIII). "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ αὐ-
 τὸς τύπος. — Διατ. καλή. = Cohen 284.
- 182.—**R** δηνάριον. CAESAR DIVI F. DOMITIANVS COS VII Κε-
 φαλὴ δαφνοστεφής δεξ.

- "Οπ. PRINCEPS—IVVENTVTIS Ἀθηνᾶ μαχομένη πρὸς δεξ.
Διατ. καλή. Ἐλλείπει παρὰ Cohen, ἔνθα πβλ. ἀρ. 380 καὶ 381.
- 183.—Ρ δηνάριον. Ὁμοίως.
"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Βωμὸς ἔστεμμένος καίων.—Διατ. καλή.
Ἐλλείπει παρὰ Cohen, ἔνθα πβλ. ἀρ. 397.
- 184.—Ρ δηνάριον. "Οπ. TR. P. COS VII/DES VIII P P Ἀθηνᾶ μα-
χομένη πρὸς δεξ. — Διατ. μετρία. = Cohen ἀρ. 560.

Nέρβας.

- 185.—Ρ δηνάριον. "Οπ. AEQVITAS—AVGVST. Ἰσότης ἴσταμένη
ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen ἀρ. 9.
- 186.—Ρ δηνάριον. "Οπ. COS III PATER PATRIAE Ἀρύταινα, περιο-
ραντήριον, πρόχους καὶ ὁρόβδος οἰωνοσκόπου.— Διατ. καλή. =
Cohen 48.
- 187.—Ρ δηνάριον. (TR P COS III P P). "Οπ. LIBERTAS—PVBLICA
Ἡ Ἐλευθερία ἴσταμένη ἀριστ., ἔχουσα πῖλον ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ
σκῆπτρον ἐν τῇ ἀρ.— Διατ. καλλίστῃ. = Cohen 113.
- 188.—Ρ δηνάριον. Ὁμοιον, ἀλλὰ μετὰ TR. P. II COS III. P. P.—
Διατ. καλή. = Cohen 117.

Τραϊανός.

- 189.—Ρ δηνάριον. "Οπ. ARAB. ADQ — S. P. Q. R. OPTIMO
PRINCIPI Ἀραβία ἴσταμένη ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾳ κλάδον,
ἐν δὲ τῇ ἀρ. παραζώνιον; Παρ' αὐτὴν κάμηλος ἢ στρουθοκά-
μηλος (;). — Διατ. καλή. = Cohen 26.
- 190.—Ρ δηνάριον. "Οπ. COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC
Ρώμη Νικηφόρος ἴσταμένη ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 68.
- 191-192.—Ρ δηνάρια. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ρώμη Νικηφόρος
καθημένη ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 69.
- 193-195.—Ρ δηνάρια. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη ἴσταμένη ἀρ.,
ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. στέφανον καὶ ἐν τῇ ἀρ. κλάδον φοίνικος.—
Διατ. καλ. = Cohen 74.
- 196.—Ρ δηνάριον. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη βαδίζουσα ἐπ' ἀ-
σπίδων πρὸς ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. στέφανον καὶ ἐν τῇ ἀρ.
κλάδον φοίνικος. — Διατ. καλλίστῃ. = Cohen 76.

- 197-198.—**R** δηνάρια. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Εἰρήνη ἰσταμένη ἀρ. ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κηρύκειον καὶ ἐν τῇ ἀρ. κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 81.
- 199.—**R** δηνάριον. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Εἰρήνη ἰσταμένη ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κλάδον, τὴν δ' ἀρ. στηρίζουσα ἐπὶ κιονίσκου. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 83.
- 200-201.—**R** δηνάρια. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Ισότης ἰσταμένη ἀρ., ἔχουσα ζυγὸν καὶ κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 85.
- 202-203.—**R** δηνάρια. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Η αὐτὴ θεὰ καθημένη ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 86.
- 204.—**R** δηνάριον. "Οπ. COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC Τύχη μετὰ πηδαλίου καὶ κέρατος ἰσταμένη ἀρ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 87.
- 205.—**R** δηνάριον. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. 'Αραβία μετὰ κλάδου καὶ δέσμης ἰσταμένη ἀρ. Πρὸς αὐτῆς κάμηλος. — Διατ. καλή. = Cohen 88.
- 206-207.—**R** δηνάρια. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρόπαιον. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 99.
- 208.—**R** δηνάριον. "Οπ. DAC. CAP—COS V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC Δᾶξ αἴγαλωτος, ἰστάμενος ἀρ. παρὰ ἐσμὸν ὅπλων. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 121.
- 209-213.—**R** δηνάρια. "Οπ. PARTHICO. P. M. TR. P. COS. VI P. P. S. P. Q. R. Εἰρήνη μετὰ κλάδου ἔλαιας καὶ κέρατος ἰσταμένη ἀρ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 191.
- 214.—**R** δηνάριον. "Οπ. PIET ἐν τῷ ἔξεργῳ, S. P. Q. R. OPTIMO PRICIPRI 'Η Εὐσέβεια ἰσταμένη πρὸς βωμοῦ ἀρ. — Διατ. καλή. = Cohen 201.
- 215.—**R** δηνάριον. "Οπ. P. M. TR. P. COS. II. P. P. 'Εστία καθημένη ἀρ. μετὰ φιάλης καὶ λαμπάδος. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 203.
- 216.—**R** δηνάριον. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Τύχη ἢ 'Αφθονία καθημένη ἀρ. ἐπὶ θώκου, ἀποτελουμένου ἐκ δύο κεράτων ἀφθονίας. 'Ἐν τῇ δεξιᾷ φέρει σκῆπτρον. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 206.

- 217.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη καθημένη ἐπὶ θώκου πρὸς ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. φιάλην καὶ ἐν τῇ ἄρ. κλάδον φοίνικος. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 213.
- 218-221.—**Ρ** δηνάρια. [”]Οπ. P. M. TR. P. COS III P. P. Εἰρήνη ἰσταμένη ἄρ. ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κλάδον ἔλαιας καὶ ἐν τῇ ἄρ. κέρας. — Διατ. ἀρίστη (δύο) καὶ καλὴ (δύο). = Cohen 222.
- 222.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. P. M. TR. P. COS. IIII. P. P. Ἡρακλῆς γυμνὸς ἰστάμενος ἐπὶ στρογγύλης βάσεως κατενώπιον, ἔχων ἐν τῇ δεξ. ὁρόπαλον καὶ ἐν τῇ ἄρ. τὴν λεοντῆν. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 234.
- 223.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη ἰσταμένη κατενώπιον μετὰ στεφάνου καὶ κλάδου φοίνικος. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 240.
- 224.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. P. M. TR. P. COS VI. P. P. S. P. Q. R. Ἡ Ἰσχὺς ἰσταμένη δεξ., ἔχουσα τὸν ἀριστ. πόδα ἐπὶ κράνους, τὴν δ' ἀριστ. στηρίζουσα ἐπὶ δόρατος. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 274.
- 225.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀπόλλων (;) γυμνὸς ἰστάμενος κατενώπιον ἄρ., ἔχων ἐν τῇ δεξ. φιάλην καὶ ἐν τῇ ἄρ. στάχυς. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 276.
- 226.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Εἰρήνη ἰσταμένη ἄρ. μετὰ κηρυκείου καὶ κέρατος. — Διατ. καλὴ. = Cohen 278.
- 227-228.—**Ρ** δηνάρια. [”]Οπ. PONT. MAX. TR. POT. COS II. Ἔστια καθημένη ἀριστ. μετὰ φιάλης καὶ λαμπάδος. — Διατ. καλὴ. = Cohen 288.
- 229.—**Ρ** δηνάριον. [”]Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη καθημένη ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. φιάλην καὶ ἐν τῇ ἄρ. κλάδον φοίνικος. — Διατ. καλὴ. = Cohen 295.
- 230.—**Ρ** δηνάριον. IMP. TRAIANO AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P. Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. [”]Οπ. PONT. MAX. TR. PO[Τ] COS..] Ὁ αὐτὸς τύπος τῆς καθημένης Νίκης. — Διατ. μετρία. Ἐλλείπει παρὰ Cohen, ἐνθα πβλ. ἄρ. 295-299 καὶ ἄρ. 305.

- 231-232.— **Ρ** δηνάρια. ⁷Οπ. PONT. MAX. TR. POT. COS. II. Τύχη
ἢ Ἀφθονία ἀρ. ἐπὶ θώκου σχηματιζομένου ὑπὸ δύο κεράτων
ἀφθονίας. Ἐν τῇ δεξ. φέρει σκῆπτρον. — Διατ. καλή. = Cohen 301.
- 233-234.— **Ρ** δηνάρια. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ομόνοια καθημένη
ἀρ. πρὸ βωμοῦ, φέρουσα δὲ φιάλην καὶ δίκερας. — Διατ. καλ-
λίστη. = Cohen 302.
- 235.— **Ρ** δηνάριον. ⁷Οπ. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI Ἄρης
ἰστάμενος κατενώπιον, ἔχων τὴν δεξ. ἐπὶ τοῦ δόρατος καὶ τὴν
ἀρ. ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. — Διατ. καλή. = Cohen 378.
- 236.— **Ρ** δηνάριον. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Ἰσχὺς ὡς ἐν ἀριθ.
224. — Διατ. καλή. = Cohen 402.
- 237-238.— **Ρ** δηνάρια Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Εἰρήνη ἰσταμένη πρὸ βω-
μοῦ πρὸς ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κηρύκειον καὶ ἐν τῇ ἀρ.
κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 412.
- 239.— **Ρ** δηνάριον. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τύχη καθημένη ἀρ. μετὰ
πηδαλίου καὶ κέρατος. — Διατ. καλή. = Cohen 481
- 240-241.— **Ρ** δηνάρια. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἡ Καλὴ Πίστις
ἰσταμένη πρὸς ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. στάχυς καὶ ἐν τῇ ἀρ.
κάνιστρον πλῆρες καρπῶν. — Διατ. ἀριστη. = Cohen 483.
- 242.— **Ρ** δηνάριον. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Δάξ καθήμενος αἰχμά-
λωτος ὑπὸ τρόπαιον, πρὸς δεξ. — Διατ. καλή. = Cohen 537.
- 243.— **Ρ** δηνάριον. ⁷Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τρεῖς στρατιωτικαὶ ση-
μαῖαι. — Διατ. καλή. = Cohen 574.
- 244.— **Ρ** δηνάριον. (P. M. COS). ⁷Οπ. VESTA ἐν τῷ ἔξέργῳ, COS.
V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC. Ἐστία καθημένη ἀρ.
μετὰ παλλαδίου καὶ σκῆπτρου. — Διατ. καλή. = Cohen 644.
- 245.— **Ρ** δηνάριον. (P. M. COS VI. P P). ⁷Οπ. Ὁμοίως ἀλλὰ μετὰ
PRINCIPI. — Διατ. καλή. = Cohen 646.
- 246-247.— **Ρ** δηνάρια. (COS. VI. P. P). ⁷Οπ. VIA TPAIANA (ἔξερ-
γον), S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI Γυνὴ κατακελιμένη
ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρὸς ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. τροχόν, ἐν δὲ τῇ
ἀρ. κλάδον. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 648.

Αδριανός.

- 248.—**R** δηνάριον. Ὁπ. CONCORD (ἐν τῷ ἔξεργῳ), P. M. TR. P. COS. II Ὁμόνοια καθημένη ἀρ. ἐπὶ θρόνου, ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. φιάλην, τὸν δ' ἀριστ. ἀγκῶνα στηρίζουσα ἐπὶ ἀγαλματίου ('Ελπίδος;) τεθειμένου ἐπὶ μικρᾶς βάσεως. Ὑπὸ τὸν θρόνον κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 252.
- 249.—**R** δηνάριον. Ὁμοιον, ἀλλ' ἀντὶ προτομῆς αὐτοκράτορος μετὰ θώρακος καὶ ἵματίου φέρει προτομὴν αὐτοῦ μετὰ μόνου τοῦ ἵματίου. — Διατ. καλή. Ἐλλείπει παρὰ Cohen.
- 250.—**R** δηνάριον. Ὁπ. COS—III Ἀρτεμις ἰσταμένη δεξ. μετὰ ποδῶν ἵματίου, ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. βέλος καὶ ἐν τῇ ἀρ. τόξον. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 315.
- 251-254.—**R** δηνάρια. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Δαίμων ἰστάμενος πρὸ βωμοῦ, ἔχων ἐν τῇ δεξ. φιάλην, ἐν δὲ τῇ ἀριστ. κέρας. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 335.
- 255.—**R** δηνάριον. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ρώμη καθημένη ἐπὶ ὅπλων πρὸς δεξ. μετὰ δόρατος καὶ παραξωνίου. — Διατ. καλή. = Cohen 337.
- 256.—**R** δηνάριον. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἰσχὺς ἰσταμένη δεξ., ἔχουσα τὸν ἀρ. πόδα ἐπὶ κράνους κτλ.—Δ. καλή. = Cohen 353.
- 257.—**R** δηνάριον. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἀφθονία καθημένη ἀρ. πρὸ μοδίου, ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. μήκωνα καὶ ἐν τῇ ἀριστ. κέρας. — Διατ. καλή. = Cohen 380.
- 258.—**R** δηνάριον. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ἐλπὶς ἰσταμένη ἀρ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 390.
- 259.—**R** δηνάριον. Ὁπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Αἰδώς καθημένη ἐπὶ θρόνου ἀρ. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 393.
- 260.—**R** δηνάριον. Ὁπ. FEL—AVG ἐν τῷ πεδίῳ, P. M. TR. P. COS. II. Εὐτυχία ἰσταμένη ἀρ. μετὰ κηρυκείου καὶ κέρατος. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 595.
- 261.—**R** δηνάριον. Ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ COS III. — Διατ. ἀρίστη. = Cohen 599.
- 262.—**R** δηνάριον. Ὁπ. FEL. P. R. (ἐν τῷ ἔξεργῳ), P. M. TR. P—COS III. Ἡ αὐτὴ θεὰ καθημένη ἀρ.—Δ. καλλίστη. = Coh. 600.

- 263.—**R** δηνάριον. "Οπ. FORT. RED (ἔξεργον), COS—III Τύχη καθημένη ἀρ. ἐπὶ θρόνου μετὰ πηδαλίου ἐπὶ σφαιράς ἐν τῇ δεξ. καὶ κέρατος ἐν τῇ ἀρ. — Διατ. ἀριστη. = Cohen 724.
- 264.—**R** δηνάριον. "Οπ. LIBERAL. AVG ἐν τῷ ἔξεργῳ, P. M. TR. III
P.—COS III. 'Ο Αδριανὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου τεθειμένου ἐπὶ ἔξεδρας, ἔχων δπισθεν αὐτοῦ ἰσταμένον ὁμαδιον ἄρχοντα. Πρὸ αὐτοῦ ἐπίσης ἰσταμένη ἡ Liberalitas. Πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἀνέρχεται πολίτης. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 911.
- 265.—**R** δηνάριον. "Οπ. PIE—TAS ἐν τῷ πεδίῳ, PARTH. F. DIVI NER.—NEP P. M. TR. P. COS. Εὐσέβεια ἰσταμένη ἀρ., ἔγειρουσα ἐν δεήσει τὴν δεξιάν. — Διατ. μετρία. = Cohen 1023.
- 266.—**R** δηνάριον. IMP CAES. TRAIAN. HADRIAN. OPT. AVG. GER DAC. Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δεξ. "Οπ. PIE—TAS ἐν τῷ πεδίῳ, PARTHIC. DIVI TRAIAN AVG GERM. TR. P. COS. P. P. 'Ο αὐτὸς τύπος. — Διατ. καλή. = Cohen 1025 (ἔνθα παρελείφθη τὸ HADRIAN).
- 267.—**R** δηνάριον. "Οπ. PIE—TAS ἐν τῷ πεδίῳ, P. M. TR. P. COS II. 'Ο αὐτὸς τύπος. — Διατ. καλή. = Cohen 1027.
- 268-269.—**R** δηνάρια. "Οπ. P. M. T—R—P. COS. III. Ρώμη Νικηφόρος καθημένη ἐπὶ δπλων πρὸς ἀριστ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 1099.
- 270-271.—**R** δηνάρια. "Οπ. P. M. TR. P.—COS III. 'Η Αἰωνιότης ἰσταμένη ἀρ., ὑψοῦσα δ' ἐν ταῖς χερσὶ τὰς κεφαλὰς τοῦ 'Ηλίου καὶ τῆς Σελήνης. — Διατ. καλή. = Cohen 1114.
- 272.—**R** δηνάριον. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Δικαιοσύνη ἡ Εἰρήνη ἰσταμένη ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. κλάδον, τὴν δ' ἀρ. ἐπὶ σκήπτρου. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 1123 καὶ 1140.
- 273-274.—**R** δηνάρια. "Οπ. 'Η αὐτὴ ἐπιγραφή. Νίκη τροπαιοφόρος ἀνιπταμένη πρὸς τὰ δεξ. — Διατ. καλλίστη. = Cohen 1131.
- 275.—**R** δηνάριον. "Οπ. P. M. TR. P—OT. COS. III. Εἰρήνη ἰσταμένη ἀριστ. μετὰ κλάδου καὶ κέρατος. — Διατ. μετρία. = Cohen 1141.

- 276.—**Ρ** δηνάριον. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Ὁμόνοια καθημένη ἀρ. μετὰ φιάλης καὶ κέρατος.—Διατ. μετριωτάτη.—Cohen 1149.
- 277-279.—**Ρ** δηνάρια. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τύχη ἰσταμένη ἀρ. μετὰ πηδαλίου καὶ κέρατος, στρογγυλούσα τὸν ἀρ. ἀγκῶνα ἐπὶ μικρᾶς στήλης.—Διατ. ἀρίστη.—Cohen 1155.
- 280-281.—**Ρ** δηνάρια. "Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ καὶ τύπος, ἀλλ' ἄνευ τῆς στήλης.—Διατ. καλή.—Cohen 1157.
- 282-284.—**Ρ** δηνάρια. IMP. CAESAR TRAIAN. HADRIANVS AVG. Προτομὴ δαφνοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἑφαπτίδος.
"Οπ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή. Τύχη καθημένη ἀρ. μετὰ πηδαλίου καὶ κέρατος.—Διατ. καλή. Ἐλλείπει παρὰ Cohen, ἔνθα πβλ. 1158.
- 285.—**Ρ** δηνάριον. "Οπ. PRO—AVG ἐν τῷ πεδίῳ, P. M. TR. P. COS. III. Πρόνοια ἰσταμένη μετὰ σκήπτρου πρὸς δεξ., δεικνύουσα τῇ δ. σφαιραν κειμένην πρὸ αὐτῆς. —Δ. ἀρίστη.—Cohen 1198. Τέλος τῶν νομισμάτων τοῦ εὐρώματος τῆς Ἐλευθερουπόλεως. Τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εὐρώματος κοσμήματα ἵδε κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 325-355.

Β'. ΕΞ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΕΩΝ.

BYZANTINA. *'Αναστάσιος (491-518).*

- 286.—**Χ** τριμίσσιον, γραμμ. 1,37. D. N. ANASTA—SIVS P. F. AVG
Προτομὴ μετὰ διαδήματος, πρὸς δεξ.

"Οπ. VICTORIA AVGVSTORVM Νίκη βαδίζουσα κατενώπιον, βλέπουσα πρὸς ἀρ., ἔχουσα ἐν μὲν τῇ δεξ. στέφανον, ἐν δὲ τῇ ἀριστ. σφαιραν μετὰ σταυροῦ. Ἐν τῷ ἔξεργῳ CONOB, ἐν τῷ πεδίῳ ἀστήρ. —Διατ. καλή.—Sabatier, Monnaies Byzantines I p. 152, 5 pl. VIII, 27.

- 287.—**Χ** γραμμ. 1,35 (διάτρητον). "Ομοιον τριμίσσιον.—Διατ. καλή.
'Ιουστινιανὸς Α' (527-565).

- 288.—**Χ** σόλιδος, γρ. 4,45. D N IVSTINI—ANVS P. P. AVG Προτομὴ αὐτοῦ κατενώπιον μετὰ σφαιραῖς, ἐφ' ἧς σταυρὸς ἐν τῇ δεξ. "Οπ. VICTORI—A AVGGG Δ Νίκη κατενώπιον ἰσταμένη, ἔχουσα ἐν μὲν τῇ δεξ. σκῆπτρον, ἐφ' οὐ τὸ μονογράφημα τοῦ Χριστοῦ, ἐν δὲ τῇ ἀρ. σφαιραν, ἐφ' ἧς σταυρός. Ἐν τῷ ἔξεργῳ CONOB, ἐν τῷ πεδίῳ ἀστήρ. —Διατ. καλή.

289.—**Χ** σόλιδος, γραμμ. 4,06. Ὁμοιον, ἀλλὰ μετὰ VICTORI—A AVGCG Γ.—Διατ. καλλίστη.

Φωκᾶς (602-610).

290.—**Χ** σόλιδος, γρ. 4,42 (διάτρητον). D. N. FOCAS—PERP. AVG
Προτομὴ κατενώπιον μετὰ σφαιρίας, ἐφ' ἡς σταυρὸς ἐν τῇ δεξ.
Ὦπ. VICTORI—A AVGCG I. Ο αὐτὸς τύπος τῆς Νίκης. Ἐν
τῷ ἔξεργῳ CONOB.—Διατ. καλή.

Ἡράκλειος A' (610-641).

291.—**Χ** τριμίσσιον, γραμμ. 1,35. D. N. HERA—CLIVS P. P. AVG
Προτομὴ πρὸς δεξ.
Ὦπ. VICTORIA AVGCS—CONOB. Σταυρός.—Διατ. μετρία.=
Sabatier ε. ἀ. I 267, 4 pl. XXVIII, 10.

Ἡράκλειος καὶ Ἡράκλειος Κωνσταντῖνος (613-641).

292.—**Χ** σόλιδος, γραμμ. 4,50. DD NN [HERACLI]VS ET HERA
CONST. P. P. Προτομαὶ αὐτῶν κατενώπιον. Ἀνω σταυρός.
Ὦπ. VICTORIA AVGCS. Σταυρὸς ἐπὶ βάσεως. Ἐν τῷ ἔξεργῳ
CONOB (δίπαιστον).—Διατ. μετρία.= Sabatier ε. ἀ. I 274,
48bis pl. XXIX, 18.

Ἡράκλειος, Ἡράκλειος Κωνσταντῖνος καὶ Ἡρακλεωνᾶς (638-641).

293.—**Χ** σόλιδος, γραμμ. 4,40. Ἀνευ ἐπιγραφῆς. Οἱ τρεῖς Αὔγουστοι
ἰστάμενοι κατενώπιον.

Ὦπ. VICTORIA—AVG Θ Σταυρὸς ἐπὶ τριβάθμου βάσεως. Ἐν
τῷ πεδίῳ τὸ μονογράφημα XRH καὶ τὸ γράμμα Ε. Ἐν τῷ
ἔξεργῳ CONOB.—Διατ. καλή.= Sabatier ε. ἀ. I 285, 106
pl. XXXI.

ΚΟΥΦΙΚΑ ΑΡΑΒΙΚΑ, ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΦΑΤΙΜΙΔΑΙ.

294-316.—**Χ** νομίσματα εἴκοσι καὶ τρία ἔλκοντα γραμμάρια:

294 = 4,15	300 = 3,80	306 = 4,20	312 = 4,00
295 = 3,95	301 = 3,85	307 = 4,02	313 = 3,80
296 = 4,05	302 = 4,05	308 = 3,60	314 = 4,02
297 = 3,75	303 = 4,12	309 = 3,87	315 = 3,92
298 = 3,85	304 = 3,60	310 = 4,12	316 = 3,95
299 = 4,02	305 = 4,02	311 = 4,10	

Τὰ νομίσματα ταῦτα, ἐλλείψει τῶν ἀπαιτουμένων εἰδικῶν γνώσεων, ἀδυνατῶ νὰ κατατάξω. Ἐκ παραβολῆς πρὸς τὰς φωτογραφίας τοῦ καταλόγου τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου (Catalogue of Oriental coins vol. IV) εὑρον δτὶ ταυτίζονται ἡ μεγάλως δμοιάζουσί τινα πρὸς τὰ ἔξης:

294 = pl. I, 29	El-Mo'izz	A. H. 343—365
299 = pl. I, 74	El-Hákim	» 391—412
296 = pl. II, 107	Edh-Dháhir	» 412—426
295 = pl. II, 125	El-Mustansir	» 427—486
298 = pl. II, 135	»	» 427—486
297 = pl. II, 220	El-Amir	» 495—519

Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ πάντα φαίνονται ἀνήκοντα εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν τῶν Φατιμιδῶν καλιφῶν τῆς Αἰγύπτου. Ἡ διατήρησις αὐτῶν εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον καλλίστη ἢ καλή.

ΑΙΓΥΠΤΟΥ. ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΥΥΟΟΒΕΕΣ.

Edh-Dháhir Gházee? (590-620 A. H.).

317.— **Ρ** 22 χιλμ. (διάτρητον). Παρόμοιον πρὸς τὸ τοῦ B. M. Cat. of Oriental coins n° 304 pl. III, 304. — Διατ. καλή.

ΑΜΑΒΕΕ καλίφαι τῆς Ἀνατολῆς.

318-323.— **Ρ** 27 χιλμ. Ἐξ νομίσματα παρόμοια πρὸς τὰ ἐν B.M.C. of Oriental coins tom. I pl. III, 48 κεξ. — Δ. μετριωτάτη. ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ, ZWOLL πόλις.

324.— **Ρ** τάλληρον τοῦ 1641. — Διατ. καλή.

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΝΤΟΣ ΕΓΡΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΠΟΛΕΩΣ.

- 325.— Χρυσῆ ἄλυσις (περιδέραιον) μήκους 0,42, ἔχουσα εἰς τὸ ἄκρον κόσμημα ἀσπίδος ὁμφαλωτῆς, παρὰ τὴν στεφάνην τῆς ὅποιας κύκλος μικρῶν ἀσπίδων. Τὸ κέντρον ἐπίσης τῆς ἀσπίδος κοσμεῖται ὑπ' ἀσπιδίου, περιβαλλομένου ὑπὸ στεφάνης κρικίσκων. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἄλυσεως κρίκος, ὑπὸ τεσσάρων σφαιριδίων κεκοσμημένος. Όλκὴ γραμμ. 27,95. = *Πίναξ* VII, 1.
- 326.— Χρυσῆ ἄλυσις (περιδέραιον) μήκους 0,36, ἔχουσα εἰς τὸ ἄκρον κόσμημα σχήματος τροχοῦ. Όλκὴ γρ. 13,85. = *Πίναξ* VII, 2.

- 327.— Δακτύλιος χρυσοῦς διπλοῦς, οὗ ἡ ἔνωσις κοσμεῖται ὑπὸ σειρᾶς σφαιριδίων, ἀποληγόντων εἰς δύο σταφυλάς. Οἱ δύο λίθοι, οἵτινες ἐκόσμουν ποτὲ τὸν δακτύλιον, ἔξεπεσον. Γραμμ. 2,76.
= *Πίναξ VII, 6.*
- 328.— Δακτύλιος ἐκ λεπτοῦ σφυροηλάτου φύλλου χρυσοῦ, κοσμούμενου ὑπὸ σχοινιομόρφου σειρᾶς. Γραμμ. 1,51. = *Πίναξ VII, 5.*
- 329.— Ὁμοιος δακτύλιος. Γραμμ. 1,44. = *Πίναξ VII, 4.*
- 330.— Δακτύλιος ἐκ παχέος φύλλου χρυσοῦ, κοσμούμενος ὑπὸ ὅμοιον σχοινιομόρφου σειρᾶς, ἡς κατὰ μῆκος μὲν τέσσαρα ζεύγη σφαιριδίων, κατ' ἀμφότερα δὲ τὰ ἄκρα ἀνὰ τρία σφαιρίδια βιτρυδὸν διατεθειμένα. Γραμμ. 2,45. = *Πίναξ VII, 3.*
- 331.— Δακτύλιος ὅμοιος, οὗ ὅμως ἡ σειρὰ κοσμεῖται ὑπὸ τεσσάρων ζευγῶν σφαιριδίων καὶ τὰ ἄκρα ὑπὸ ἐνός. Γραμμ. 1,65 = *Πίναξ VII, 9.*
- 332.— Δακτύλιος ἐκ σφυροηλάτου παχυτάτου φύλλου χρυσοῦ, οὗ ἡ σφενδόνη κοσμεῖται ὑπὸ δύο σφαιριδίων καὶ ὑπὸ ἐγχαράκτου κλαδίσκου, ἐξ ἀπλῶν γραμμῶν εἰς σφαιρίδια ἀποληγουσῶν ἐσχηματισμένουν. Γραμμ. 3,56. = *Πίναξ VII, 8.*
- 333-334.— Ζεῦγος ἐνωτίων σχήματος ἡμισφαιρίων, ὃν ἡ ἐπιφάνεια κοσμεῖται ὑπὸ σφαιριδίων, εἰς διομβοειδῆ σχήματα διατεθειμένων. Ἡ ἔνωσις τῆς ἔξαρτήσεως ἀμφοτέρων κοσμεῖται ὑπὸ δίσκου πρασίνης ὑάλου. Γραμμ. 14,73. = *Πίναξ VII, 7.*
- 335-336.— Ζεῦγος ἐνωτίων τοῦ αὐτοῦ σχήματος ἡμισφαιρίων, ὃν ὅμως ἡ ἐπιφάνεια ἐντελῶς ἀκόσμητος, ἡ δ' ἔνωσις τῆς ἔξαρτήσεως ἀποτελεῖται ἐκ δίσκων ἀσπιδοειδῶν. Γρ. 14,00. = *Πίναξ VII, 12.*
- 337-338.— Ζεῦγος ὅμοιον τῷ προηγουμένῳ, ἀλλὰ σχήματος τετάρτου σφαιρίας. Γραμμ. 7,35. = *Πίναξ VII, 11.*
- 339-340.— Ὁμοίως τῷ προηγουμένῳ. Γραμμ. 4,65. = *Πίναξ VII, 13.*
- 341-342.— Ὁμοίως. Γραμμ. 3,60. = *Πίναξ VII, 15.*
- Σημ.* Τὰ πέντε προηγούμενα ζεύγη εἰναι ἐσωτερικῶς κοῖλα καὶ πετληρωμένα ὑπὸ γυψοειδοῦς τινος ὑλῆς.
- 343-344.— Ζεῦγος ἐνωτίων σχήματος τετραγώνων πλαισίων, ὃν τὸ ἐσωτερικὸν πεδίον, διαιρούμενον εἰς δύο μέρη κατὰ μῆκος διὰ διπλῆς χρυσῆς μηρίνθου, πλέγμα φυλλοειδὲς περιβαλλούσης,

κοσμεῖται ὑπὸ ἐξ ἀσπίδων, ὃν ἑκάστη πάλιν κοσμεῖται ὑπὸ τεσσάρων σφαιριδίων. Μικροτέρα ἑβδόμη ἀσπὶς κοσμεῖ τὸ κάτω μέρος τοῦ χωρίσματος. Τὸ δλον περιβάλεται ὑπὸ πλαισίου χρυσῆς μηρίνθου. Αἱ ἑνώσεις τέλος τῶν ἐξαρτήσεων ἀποτελοῦνται ὑπὸ ἀσπίδος, ἡς τὸ κέντρον κοσμεῖ σφαιρίδιον.

Γραμμ. 7,00. = *Πίναξ VII, 14.*

345-346.—Ζεῦγος μικρῶν ἐνωτίων, ἀποτελουμένων ἐξ ἡμισφαιρίων, ἀφ' ὃν κρέμανται διαβίδιον, ἀνέχον μαργαρίτην (δὲ τερος τῶν μαργαριτῶν ἐξέπεσεν). Γραμμ. 1,38. = *Πίναξ VII, 18.*

347-348.—Ἐτερον ζεῦγος τοῦ αὐτοῦ μεγέθους, ἀποτελούμενον ἐξ ἀσπιδίων, ἀφ' ὃν κρέμανται σφαιραι. Γρ. 1,70. = *Πίναξ VII, 16.*

349-350.—Ζεῦγος ἐνωτίων ἡ φαλάρων (;), ἀποτελουμένων ἐκ φύλλων λεπτῶν χρυσοῦ σχήματος ἀσπίδος, ἡς τὸ μὲν κέντρον πληροῖ ἀστήρ, τὴν δὲ στεφάνην διπλοῦς κύκλος σφαιριδίων. Γρ. 1,55. = *Πίναξ VII, 22.*

351.—Ἐν ἐνώτιον σχήματος ἀσπίδος, ἡς τὸ κέντρον κοσμεῖ ὁόδαξ. Γραμμ. 0,52. = *Πίναξ VII, 20.*

352.—Ἐν ἐνώτιον σχήματος ὅφεως. Γραμμ. 0,98. = *Πίναξ VII, 10.*

353 —Ἐνώτιον (;) σχήματος ἄνθους, οὗ τὸ κέντρον κοσμεῖ τεφρόχρονς λίθος στρογγύλος. Γραμμ. 1,27. = *Πίναξ VII, 17.*

354-355.—Δύο τεμάχια χρυσῶν κοσμημάτων (τὸ ἔτερον σχήματος σμικροτάτου δακτυλίου). Ὁλκὴ ἀμφοτέρων διμοῦ γραμμ. 0,75. = *Πίναξ VII, 19.*

ΑΔ'.

Δῶρον Κ. Χ. Μαραΐτοπονύλου ἐκ Θεσσαλονίκης.

ΡΩΜΑΪΚΟΝ. Διοκλητιανός.

- 1.—**A 22. IMP. C. C. VAL. DIOCLETIANVS AVG** Προτομὴ μετ' ἀκτινωτοῦ διαδήματος, θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.
 *Op. CONCORDIA MILI—TVM Ζεὺς Νικηφόρος καὶ Διοκλητιανὸς ἴσταμενοι κατενώπιον. Μεταξὺ αὐτῶν **HA.** — Δ. καλή.

ΛΕ'.

Δῶρον Ἀλ. Βερέτα.

ΒΙΘΥΝΙΑ. Προυσίας Β'.

- 1.— **Α** 24, γραμμ. 5,72. Κεφαλὴ Ἐρμοῦ ἀγένειος μετὰ πετάσου, πρὸς δεξ. Ἐπ' αὐτῆς δύο ὑστερόσημα, περιέχοντα τὸ μὲν μικρότερον τρίποδα, τὸ δὲ μεγαλύτερον κηρύκειον.

Ὀπ. ΒΑΣΙΛΕ[ΩΣ] δεξ. ΠΡΟΥΣΙΟΥ ἄρ. ἐκ τῶν ἄνω. Λύρα (χελώνιον) πεντάχορδος. Ὑπ' αὐτὴν ΨΣ Α ΨΚΑ. — Διατ. καλή.
= Πίναξ IV, 18.

Ανέκδοτον. Τοῦ αὐτοῦ τύπου, ἀλλὰ μετὰ διαφόρων μονογραφημάτων καὶ ὑστεροσήμου νόμισμα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Agnes Baldwin ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. Δ' σελ. 68.

ΛΖ'.

Δῶρον James Anderson, διευθυντοῦ τῶν ἀγγλικ. τηλεγράφων.

ΘΡΑΚΗ ἢ ΒΙΘΥΝΙΑ.

ΤΛΗ... Ἀγρωστος πόλις ἢ δυνάστης τῆς Ἐλλησποντίας.

- 1.— **Ρ** 15, γραμμ. 1,90. ΤΛΗ ἄνω βιός βαδιζούσης πρὸς ἀριστ. ἐπὶ γραμμῆς (;), ἡς κάτω λείψανα γραμμάτων ..ΟΑ (;) ἢ ..ΕΑ.

Ὀπ. Ἐγκοιλον σχήματος τεσσάρων πτερῶν μύλου (σταυροῦ μαιανδρομόρφου), οὗ ἡ ἐπιφάνεια κοκκιδωτή. — Διατ. καλή.
= Πίναξ IV, 3.

Ανέκδοτον. Ἰδε τὴν περὶ τούτου μελέτην μου ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐφημ. τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. I' σελ. 159. .

ΛΖ'.

Δῶρον Β. Νοστράκη.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Δημήτριος δ Πολιορκητής.

- 1.— **Ρ** 27 (ὑπόχαλκον), γραμμ. 15,22. Κεφαλὴ Δημητρίου κερασφόρος καὶ μετὰ διαδήματος πρὸς δ. Ὁπισθεν αὐτῆς Α πλαγίως, χαραχθὲν ἵσως ἐκ παρανοήσεως τῶν ἀκρων τοῦ διαδήματος.
 Ὅπ. ΒΑΣΙΛΕ[ΩΣ] δεξ. ΔΗΜΗΤΡΙ[ΟΥ] ἀρ. Ποσειδῶν γυμνὸς ἴσταμενος ἀρ., ἔχων τὴν μὲν δεξ. ἐπὶ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τεθημένου ἐπὶ πέτρας, τὴν δ' ἀριστ. στηθίζων ἐπὶ τριαντηνῆς. Ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. Δ/ (;) — Διατ. μετρία. — *Πίναξ IV, 5.*
 Ἀνέκδοτον καὶ περίεργον διὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως.

ΛΗ'.

Δῶρον Δημ. Κεραϊτίδου, ἐμπόρου ἐκ Σωζοπόλεως τῆς Θράκης.

ΘΡΑΚΗ. Ἀπολλωνία.

- 1.— **Ἀ** 17, γραμμ. 4,12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ. Ὅπ. Ἀγκυρα, ἦς δεξιὰ ἀστακός, ἀριστερὰ δὲ ΙΗ καὶ κάτω Λ—Α. — Διατ. καλή. — *Πίναξ IV, 2.*
 Ἀνέκδοτον. Πβλ. Bev. Numismatique 1898 σελ. 211, 6 καὶ σελ. 225.

ΛΘ'.

*Δῶρον κ. Γεωργ. Μπουφέτη ἐκ Καβάλλας τῆς Μακεδονίας
 (δοθέν μοι ἐν Θεσσαλονίκῃ).*

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Ἐν γένει.

- 1.— **Ἀ** 25. Κεφαλὴ Σειληνοῦ κατενόπιον. Κύκλος σφαιριδίων.

D

Ὅπ. ΜΑΚΕ ἐν στεφάνῳ κισσοῦ. — Διατ. καλή.
ΔΟΝΩΝ

Αιγαί.

- 2.— **Α 12.** γραμμ. 0,98. Τράγος γονατίζων πρὸς δεξ. καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀριστ. Ἀνω καὶ δεξιὰ ἐν τῷ πεδίῳ ἀνὰ ἐν σφαιρίδιον.

”Οπ. Μαιανδρομόρφου σταυροῦ σχήματος τετράγωνον. — Διατ. μετρία.

Αμφίπολις.

- 3.— **Α 22. ΘΕΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕ δεξ.**—**ΒΑΣΤΟΣ** ἄρ. Κεφαλὴ Αὐγούστου δεξ.

”Οπ. ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ κάτω. Ἀρτεμις ἐπὶ ταύρου πρὸς δεξ. μετ' ἡγεμωμένου πέπλου. — Διατ. καλή.

- 4.— **Α 19. ΑΥΤ. ΚΑΙ ΚΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ** Κεφαλὴ Δομιτιανοῦ δαφνοστεφῆς δεξ.

”Οπ. ΑΜΦΙΠ—ΟΛΙΤΩΝ Ἀρτεμις ἵσταμένη ἐν μακρῷ χιτῶνι πρὸς ἄρ., ἔχουσα τὴν δεξ. ἐπὶ μεγάλης λαμπάδος, κλάδον δὲ ἐν τῇ ἄρ. Παρ' αὐτῇ ἀσπίς. — Διατ. καλή.

- 5.— **Α 20. ΑΥ. ΚΑΙ.—ΚΟΜΟΔΟΣ** Προτομὴ ἀστεφῆς Κομόδου πρὸς δ.

”Οπ. Α—Μ—ΦΙΠ—Ο[ΛΙΤΩΝ] Ἀρτεμις ἐπὶ ταύρου πρὸς δεξ., τὴν μὲν δεξ. ἔχουσα ὑπὲρ τὴν φαρέτραν, τῇ δ' ἀριστ. κρατοῦσα ἐν τῶν κεράτων τοῦ ταύρου. — Διατ. καλή.

Θεσσαλονίκη.

- 6.— **Α 20.** Κεφαλὴ Διονύσου ἀγένειος καὶ κισσοστεφῆς, δεξ.

”Οπ. [Θ]ΕΣΣΑ—ΛΟ Ν—ΙΚΗ—Σ Αἴξ ἵσταμένη δεξ. Ἀνω ἐν τῷ πεδίῳ Δ ΚΑΙ—Λ, ἄρ.; δεξιᾷ ΧΙΔ. — Διατ. μετρία.

- 7.— **Α 26. ΚΑΙ ΚΑΡ—ΤΡΑΙΑΝΟΣ** Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς, δεξ.

”Οπ. ΘΕΕΣΣΑΛΟΝΙ δεξ.—ΚΕΩΝ ἄριστ. Νίκη βαδίζουσα δεξ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. στέφανον. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. μηνίσκος. — Διατ. μετρία.

Ούρανόπολις.

- 8.— **Α 17.** Ἀστήρ δικτὼ ἀκτίνων. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

”Οπ. ΟΥΡΑΝΙΔΩΝ δεξ.—ΠΟΛΕΩΣ ἄρ. Ἀφροδίτη Ούρανία καθημένη ἐπὶ σφαιρίδας. — Διατ. μετρία.

Τραιλιον.

- 9.—Α 9. Κεφαλὴ Ἐρμοῦ (;) μετὰ στροφίου καὶ ἄνευ πετάσου, ἔχουσα τὴν κόμην καταπίπτουσαν εἰς πλοκάμους, πρὸς δεξ.

"Οπ. $\frac{[T]}{[A]} \frac{P}{I}$. — Διατ. μετρία.

Χαλκιδεῖς.

- 10.—Α 12. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, δεξ.

"Οπ. ΧΑΛΚΙ δεξ.—ΔΕΩ[N] ἀρ. Τρίπους. — Διατ. μετρία.

- 11.—Α 12. "Ομοιον.

"Οπ. ΧΑ[ΛΚΙ] ἀρ.—ΔΕΩΝ δεξ. Τρίπους. — Διατ. μετρία.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. Κάσσανδρος.

- 12.—Α 18. Κεφαλὴ ἀγένειος Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ, πρὸς δεξ.

"Οπ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ἄνω, ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ ἐν τῷ ἔξεργῳ. Λέων ἴσταμενος ἀρ. καὶ δάκνων δόρυ. 'Υπ' αὐτὸν Α, πρὸ αὐτοῦ Α; — Διατ. καλή.

Πάτροκλος στρατηγὸς τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου ἐν Μακεδονίᾳ (;.

- 13.—Α 22. Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς δεξ.

"Οπ. Ἀετὸς ἐπὶ κεραυνοῦ δεξ. Πρὸ αὐτοῦ Α, ὅπισθεν λαμπάς. — Διατ. μετρία. "Ιδε Σβορώνου Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων τόμ. Α' σελ. σλη'.

ΜΥΣΙΑ. Πάριον.

- 14.—Α 17. [ΗΑ]ΜΜΟ[N] Κεφαλὴ κερασφόρος Διὸς Ἀμιλωνος δεξ.

"Οπ. [Η]ΟΡΤ ἀρ. ΣΟΛ[P;] δεξ. ἐκ τῶν κάτω. Δύο στάχνες. — Δ. καλή. Πρβλ. Imhoof-Blumer, Griechische Münzen, σελ. 92.

M'.

Δᾶρον Δημ. Ταβανιώτου ἐκ Ροστοβίου τῆς Ρωσίας.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς.

- 1.—Α 26. $\overline{\text{Ι}}\overline{\text{C}}-\overline{\text{Χ}}\overline{\text{P}}$ Προτομὴ Χριστοῦ κατενώπιον.

"Οπ. $\overline{\text{Μ}}\overline{\text{Η}}-\overline{\text{Θ}}\overline{\text{V}}$ Προτομὴ τῆς Παναγίας κατενώπιον.—Δ. μετρία.

ΝΕΩΤΕΡΙΚΑ.

ΓΑΛΛΙΑ. *Ναπολέων Γ'*.2-3.— **Α** 10 ἑκατοστῶν τῶν ἑτῶν 1853 καὶ 1864.ΙΤΑΛΙΑ. *Βίστωρ Ἐμμανουὴλ Β'*.4.— **Α** 5 ἑκατοστῶν τοῦ 1861. .ΒΑΥΑΡΙΑ. *Μαξιμιλιανὸς Ἰωσῆφ* (1745-1777).

5.— **Ρ** 42. D. G. MAX. IOS. U. B. ET P. S. D. C. P. R. S. R. I. A. ET
 EL. L. L. (=Utriusque Bavariae et Palatinus Superioris Dux Comes Palatinus Rheni Sacri Romani Imperii Archidapifer et Elector Langravius Leuchtenbergensis) Προτομὴ αὐτοῦ δεξ.

*Οπ. Ο Βαυαρικός ψηφιδωτός φερόμενος ὑπὸ λεόντων. Κάτω 1756.
 — Διατ. καλή.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

6.— **Α** Ἐν γροσάρμον τοῦ 1900.ΡΩΣΙΑ. *Ιωάννης Γ' Ἀντώνοβιτς* (1740-1741).7.— **Α**. Δέγγα τοῦ 1740. — Διατ. μετρία.*Ἐλισάβετ Πετρόβρα* (1741-1762).8.— **Α** Δέγγα τοῦ 1748. — Διατ. καλή.9.— **Α** Δέγγα τοῦ 1753 (;). — Διατ. μετριωτάτη.10.— **Α** Δύο καπήκια τοῦ 1757. — Διατ. καλή.*Αἰκατερīνα Β' Ἀλεξιέβρα* (1762-1796).11.— **Α** Πέντε καπήκια τοῦ 1770. Ε. Μ. — Διατ. καλή.*Παῦλος Α' Πέτροβιτς* (1796-1801).12.— **Α** Δύο καπήκια τοῦ 1797. Α. Μ. — Διατ. καλή.13.— **Α** > > > 1798. Ε. Μ. — Διατ. καλή.*Ἀλέξανδρος Α' Παῦλοβιτς* (1801-1825 24 Δεκεμβρ.).14-15.— **Ρ** Πολτίνα ($\frac{1}{2}$ ρουβλίου) τοῦ 1817. Π—C C. Π. B. — Δ. καλή.16.— **Ρ** Πολτίνα τοῦ 1819. Π—C C. Π. B. — Διατ. καλή.17.— **Α** Δύο καπήκια τοῦ 1819. Η—Μ Η. Μ. — Διατ. κακή.18.— **Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1820. Π—Δ C. Π. B. — Διατ. καλλίστη.19.— **Α** Ἐν καπήκιον τοῦ 1821. Α—Β ; — Διατ. κακή.

- 20.—**Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1822.   Π—Δ   C. Π. B. — Διατ. καλλίστη.
 21.—**Ρ** Εῖκοσι καπήκια τοῦ 1822.   »   » — Διατ. μετρία.
 22-23.—**Ρ** »   » 1823.   »   » — Διατ. καλή.
 24.—**Ρ** Δέκα   »   » »   » — — »
 25.—**Ρ** »   » » 182; .   »   » — Διατ. κακή.
 26.—**Ρ** Πέντε   »   » . 1824.   »   » — Διατ. μετρία.

Νικόλαος Α' Παύλοβιτς (1825-1855 9 Φεβρ.).

- 27.—**Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1832.   Η—Γ   C. Π. B. — Διατ. ἀρίστη.
 28.—**Ρ** Πέντε καπήκια τοῦ 1835.   »   » — Διατ. καλή.
 29.—**Ρ** Εῖκοσι   »   » 1836.   »   » — — »
 30.—**Ρ** Πέντε   »   » 1838.   »   » — — »
 31.—**Ρ** Πολτῖνα τοῦ 1839.   »   » — Διατ. καλή.
 32.—**Ρ** Εῖκοσι καπήκια τοῦ 1839.   »   » — — »
 33.—**Α** Δύο καπήκια τοῦ 1840.   —   E. M. — »
 34.—**Α** "Εν καπήκιον τοῦ 1840.   ;   ; — Διατ. κακή.
 35.—**Ρ** 15 καπήκια 1 ζλότυ τοῦ 1841 (;)   M—W   ; — Δ. κακή
 36.—**Α** "Εν καπήκιον τοῦ 1841.   —   E. M. — Διατ. καλή.
 37.—**Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1842.   A—q   C. Π. B. — Διατ. καλλίστη.
 38.—**Α** Τρία καπήκια τοῦ 1842.   —   E. M. — Διατ. καλή.
 39-40.—**Α** "Εν καπήκιον τοῦ 1842.   —   » — »
 40a.—**Α**   »   »   » ;   C. Π. M. — Διατ. κακή.
 41.—**Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1843.   A—q   » — Διατ. καλλίστη.
 42.—**Ρ** Δέκα καπήκια τοῦ 1843.   »   » — Διατ. ἀρίστη.
 43.—**Α** "Εν καπήκιον   »   —   E. M. — Διατ. μετρία.
 44.—**Α** Τρία καπήκια τοῦ 1844.   —   ; — Διατ. κακή.
 45.—**Α** Δύο   »   » —   E. M. — »
 46.—**Ρ** Πέντε καπήκια τοῦ 1847.   Π—Α   C. Π. M. — Διατ. καλλίστη
 47.—**Ρ** Πολτῖνα τοῦ 1848.   Η—I   » — »
 48.—**Ρ** Ρούβλιον τοῦ 1851.   Π—Α   » — Διατ. ἀρίστη.
 49.—**Ρ** Εῖκοσι καπήκια τοῦ 1851.   »   » — Διατ. καλλίστη.
 50.—**Ρ** Δέκα   »   » —   » — Διατ. καλή.
 51.—**Α** Καπήκιον τοῦ 1852.   —   E. M. — »
 52.—**Ρ** 25 καπήκια τοῦ 1853.   Η—I   C. Π. B. — Διατ. καλλίστη.
 53.—**Ρ** 10   »   » 1855.   »   » — Διατ. μετρία.

- 54.— **Α** Καπήκιον τοῦ 1855. — ; — Διατ. κακή.
Σημ. Τὰ δύο τελευταῖα δυνατὸν νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν ἐπόμενον αὐτοκράτορα.
- 'Αλέξανδρος **B'** (1855 9 Φεβρ.-1881 1 Μαρτίου).
- 55.— **Α** Τρία καπήκια τοῦ 1856. — **E. M.** — Διατ. καλή.
- 56.— **Α** Δύο , , , — , — Διατ. μετρία.
- 57.— **Α** Καπήκιον τοῦ 1856. — , — Διατ. καλή.
- 58.— **R** Ρούβλιον τοῦ 1858. **Φ—Β** **C. P. B.** — Διατ. καλλίστη.
- 59.— **R** Εἴκοσι καπήκια τοῦ 1858. , , — Διατ. καλή.
- 60.— **R** Δέκα , , , , — , — ,
- 61.— **Α** Δύο , , , — **E. M.** — ,
- 62.— **Α** Καπήκιον τοῦ 1858. — , — ,
- 63.— **Α** Πέντε καπήκια τοῦ 1860. — **E. M.** — Διατ. καλή.
- 64-65.— **Α** Καπήκιον τοῦ 1860. — , — ,
- 66.— **R** Δέκα καπήκια τοῦ 1861. — **C. P. B.** — Διατ. καλλίστη.
- 67.— **Α** Δενέγκα τοῦ 1861. — **E. M.** — Διατ. καλή.
- 68-69.— **Α** Καπήκια τοῦ 1862. — , — Διατ. μετρία.
- 70.— **R** 15 καπήκια τοῦ 1863. **A—B** **C. P. B.** — Διατ. καλή.
- 71.— **R** 20 καπήκια τοῦ 1864. **H—Φ** , — Διατ. καλλίστη.
- 72.— **R** Δέκα καπήκια τοῦ 1866. , , — ,
- 73.— **Α** Δύο καπήκια τοῦ 1866. — **E. M.** — Διατ. καλή.
- 74.— **R** Ρούβλιον τοῦ 1872. **H—I** **C. P. B.** — Διατ. καλλίστη.
- 75.— **R** Ρούβλιον τοῦ 1877. , , — Διατ. ἀρίστη.
- 76.— **R** Πολτīνα τοῦ 1877. , , — Διατ. μετρία.
- 77.— **R** Ρούβλιον τοῦ 1878. **H—Φ** , — Διατ. καλή.

'Αλέξανδρος **G'** (1881 1 Μαρτίου-1894).

- 78.— **R** Πεντήκοντα καπήκια τοῦ 1894. — Διατ. καλή.
- 79.— **R** "Ομοιον.
- Νικόλαος **B'** (1894-19 ;).*
- 80-82.— **R** Εἴκοσι πέντε καπήκια τοῦ 1896. — Διατ. καλή.
- 83.— **R** Πέντε καπήκια τοῦ 1897. — Διατ. καλή.
- 84.— **Α** "Ημισυ καπήκιον τοῦ 1898. **C. P. B.** — Διατ. καλλίστη.

ΡΩΣΙΑΣ ΚΙΒΔΗΛΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

- 85.— **R** Ρούβλιον Αἰκατερίνης τῆς **B'** τοῦ 1769 (;) **C. P. B.** **C—A.**
— Ἐφθαρμένον.

ΡΩΣΙΑΣ ΜΕΤΑΛΛΙΑ.

86.—**Α** 27. Μετάλλιον ἀναμνηστικὸν τοῦ πολέμου 1877-1878 μετὰ κρίκου πρὸς ἀνάρτησιν, ἔχον ἐφ' ἑνὸς ἄγκυραν μετὰ σταυροῦ καὶ τὴν χρονολογίαν, ἐφ' ἑτέρου δὲ τετράστιχον ἐπιγραφήν. — Διατ. καλή.

ΦΙΛΛΑΝΔΙΑ ὑπὸ τὸν *Pώσοντας*.

87.—**Ρ** 25 penniae τοῦ 1873 ('Αλεξάνδρου Β'). — Διατ. καλή.

88.—**Α** "Ἐν penni τοῦ 1888 ('Αλεξάνδρου Γ'). — Διατ. καλή.

ΠΟΛΩΝΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ. 'Ιωάννης Κασιμίρος (1648-1668).

89-90.—**Α** 17. IOAN—CAS. REX Κεφαλὴ δεξ.

"Οπ. SOLID. REGNI POL 1664 'Αετός. — Διατ. μετρία.

ΛΙΘΟΤΑΝΙΑ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ. 'Ιωάννης Κασιμίρος (1648-1669).

91.—**Α** 17. 'Ομοίως.

"Οπ. SOL I. MAG. DVC. LIT 1665 'Ο Λιθουανὸς ἵππεὺς ἀρ.

"Ἄνω στέμμα, κάτω μονογράφημα ΚΗΛΡ. — Διατ. καλή.

ΠΟΛΩΝΙΑ ὑπὸ τὸν *Pώσοντας*.

92.—**Α** 5 γρόσια τοῦ 1840. — Διατ. μετρία.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

93.—**Α** Δύο μπάνι τοῦ 1880. — Διατ. καλή.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.

94.—**Α** Δύο στοτνίκια τοῦ 1881. — Διατ. καλή.

ΤΟΓΡΚΙΑ.

95-96.—**Ρ** Δύο σμικρὰ τουρκικὰ νομίσματα 17 καὶ 15 χιλ. — Διατ. καλὴ καὶ μετρία.

ΑΝΑΤΟΛΗ.

97.—**Α** 18. "Ἐν ἀραβικὸν νόμισμα, φέρον ἐφ' ἑνὸς κόσμημα ὁόδακος καὶ ἐφ' ἑτέρου ἐπιγραφήν. — Διατ. μετρία.

ΠΕΡΣΙΑ.

98.—**Ρ** Τάλληρον νεώτατον τοῦ ἔτους τῆς Ἐγείρας 1325. — Δ. ἀρίστη.

99.—Νίκελ 22 χιλ. τῶν αὐτῶν τύπων. "Υπὸ τὸν λέοντα χρονολογία. — Διατ. καλή.

ΑΙΓΑΙΠΤΟΣ.

100.—**Α** Εἴκοσι παράδεις τοῦ 1ΜΟΟ. — Διατ. καλή.

ΜΕΞΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

101.— **Α** Τάλληρον τοῦ 1894. — Διατ. καλή.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

102.— **Α** Ἐν ἑκατοστὸν τοῦ 1884. — Διατ. καλή.103.— **Α** Δύο ἑκατοστὰ τοῦ 1889. — Διατ. καλή.

ΜΑ'.

*Δῶρον τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Φιλιππουπόλεως
Φωτίου Μανιάτου (διὰ τοῦ κ. Γεωργίου Κύρου).*

ΘΡΑΚΗ. Φιλιππούπολις.

1.— **Α** 18. ΑΔΡΙΑΝΟC—CΕΒΑСΤΟC Κεφαλὴ Ἀδριανοῦ δεξ.

Οπ. ΦΙΛΙΠΠΟP—ΟΛΕΙΤΩN Ἀρης ἴστάμενος γυμνὸς ἀρ., φέρων κράνος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, φιάλην ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξ.
καὶ δόρυ ἐν τῇ ἀρ.— Διατ. μετρία.

ΜΒ'.

*Δῶρον Ἰωάννου Ν. Μεταξᾶ, διευθυντοῦ τῶν καταστημάτων
ἀδελφῶν Ράλλη ἐν Βομβάγ τῶν Ἰνδιῶν.*

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

1-3.— Νίκελ. 1 anna τοῦ 1907 (ἔχοντα ἔλικοειδῆ στεφάνην). Ἀκμαίου κόμματος.

ΜΓ'.

*Δῶρον ἀγωνύμου.**Σφραγὶς Καλύμνου ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.*1.— **Α** Σφραγὶς διαμέτρου 35/28 χιλμ. φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν
ΔΙΟΙΚΗΤΗΡ:—**ΚΑΛΥΜΝΟΥ** πέρεξ Ἀθηνᾶς ἴσταμένης κατε-

νώπιον, ἔχούσης τὴν μὲν ἀριστ. ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τὴν δὲ δεξ.
ἐπὶ τοῦ δόρατος. Κάτω διπλοῦς κλάδος φοίνικος, ἐφ' οὗ γλαῦξ.
— Διατ. καλή.

ΜΔ'.

*Παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐλληνικῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐταιρείας
καὶ τοῦ σφραγιδογλύφου Α. Λαΐου.*

1-9.— Πλαισιον, ἐν ᾧ δύο ἀργυρᾶ νομισματόσημα τοῦ αὐτοῦ τύπου
ἀλλὰ διαφόρων μεγεθῶν, εἰκονίζοντα νεαρᾶς γυναικὸς προτο-
μήν, καὶ δικτὸ ἐκμαγεῖα νομισματοσήμων, ἔργων τοῦ Ἑλληνος
σφραγιδογλύφου Α. Λαΐου.

ΣΥΛΛΑΒΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 1906—1907.

A'.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

ΙΤΑΛΙΑ.

ΠΙΚΕΝΤΙΑ.

Αδρία 189, ε.

ΣΙΚΕΛΙΑ.

Κατάνη, 208, 239.

Μαμερτίνοι 208, 240.

ΜΟΙΣΙΑ Η ΑΝΩ.

Ούμινάκιον 222, 1.

ΘΡΑΚΗ.

Αγχίαλος 185, 1. 227, 1.

Απολλωνία 254, 1.

Βυζάντιον (ΐδε Λυσίμαχος).

Πέρινθος 208, 241.

Τλη... 253, 1.

Φιλιππούπολις 222, 2. 261, 1.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Λυσίμαχος (Βυζάντιον) 182, 1.

ΝΗΣΟΙ ΘΡΑΚΗΣ.

Θάσος 215, 358.

Μύρινα Λήμνου 209, 242 και
251.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Ἐν γένει 223-5, 6-17. 254, 2.

Αίγαι 255, 2.

Αιμφίπολις 223, 3. 255, 3-6.

Βοττίαια 223, 4.

Θεσσαλονίκη 223, 5. 255, 6-7.

Ούρανόπολις 255, 8.

Τραίλιον 256, 9.

Χαλκιδεῖς 256, 10-11.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

Ἀλέξανδρος Γ' 178, 1. 225,
18-19.

Κάσσανδρος 225, 20. 256, 12.

Δημήτριος 209, 243. 215, 359.
254, 1.

Πύρρος 225, 21.

Πάτροκλος στρατηγὸς Αἰγύ-
πτου (;) 256, 13.

ΙΛΛΥΡΙΑ.

Δυρράκιον 226, 22.

ΚΕΡΚΥΡΑ 215, 360.

ΗΠΕΙΡΟΣ.

Φοινίκη 186, 1.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

Ἐν γένει 178, 2. 199, 113.

Φάρσαλος 226, 23.

ΛΟΚΡΙΣ.

Ἐν γένει 190, 1.

ΒΟΙΩΤΙΑ.

Ἐν γένει 209. 244.

ΑΤΤΙΚΗ.

- Αθῆναι 178, 1. 183, 1-18. 185,
 1-9. 186, 1-2 (ΙΓ), 1 (ΙΔ).
 191, 1. 192/3, 5-43. 193, 45
 46. 193/4, 47-68 (Αθηναϊκὰ
 Δήλου). 194, 72-73. 195, 76-
 88 (Αθῆναι καὶ Αθηναϊκὰ
 Δήλου). 198, 104-106. 198,
 110-112 (Αθηναϊκὰ Δήλου).
 199, 119. 200, 123-138 (Α-
 θηναϊκὰ Δήλου). 206, 196-
 202. 207, 214-234 (Αθη-
 ναϊκὰ Δήλου). 208, 235-238.
 212, 275-282. 214, 304-354^α
 (Αθηναϊκὰ Δήλου) καὶ 355-
 358. 226, 24. 230, 1.
- Χαλκᾶ Αττικὰ σύμβολα 184, 1.
 Μολύβδινα Αττικὰ σύμβολα
 178, 1.

ΑΙΓΑΙΝΑ 191, 1.

ΑΧΑΪΑ.

- Πάτραι 204, 184.

ΚΟΡΙΝΘΙΑ.

- Κόρωνθος 178, 3. 181, 1 2. 215,
 361.

ΣΙΚΥΩΝΙΑ.

- Σικυών 204, 183. 209, 245.

ΑΡΓΟΛΙΣ.

- Αργος 178, 2. 181, 2. 188^α
 (δέβελίσκοι σιδηροί προφειδώ-
 νειοι), β (σταθμητικὸς προ-
 φειδώνειος κανών).
 Επίδαυρος 178, 3.

Μυκῆναι 189, δ (τάλαντον χαλ-
 κοῦ).

ΑΡΚΑΔΙΑ.

- Ἐν γένει 212, 283.
 Μεγαλόπολις 212, 283.
 Τεγέα 181, 4.

ΗΛΙΣ.

- Ἐν γένει 188, 1.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΑΒΕΒΑΙΟΝ 179,
 13.

ΚΥΘΗΡΑ 179, 4.

ΚΡΗΤΗ.

- Γόρτυς 178, 1.
 Ελευθερναι 216, 362..
 Ιεράπυτνα 179, 5.
 Κίσαμος (;) 216, 363.
 Κνωσός 184, 2.
 Κυδωνία 179, 6-7. 229, 1.
 Λύττος 209, 284.
 Πριανσός 179, 8-9.
 Ραῦκος 179, 10. 184, 3.
 Φαλάσαρνα 179, 11-12.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ.

- Αμοργὸς 201, 145.
 Ανδρος 197, 100.
 Δῆλος (ἴδε καὶ Αθῆναι) 195,
 75. 199, 120-122. 203, 161-
 162. 207, 207. 212, 286-295.
 Ίος 201, 139.
 Κέω Ιουλὶς 201, 140. 204, 186.
 216, 366.
 Μῆλος 216, 367.
 Μύκονος 304/5, 187-188. 213,
 296-303.

- Πάρος 201, 141-142. 209, 247-
248. 216, 368.
- Σῦρος 201, 143.
- Τήνος 201, 144. 205, 189. 216,
363 καὶ 369-373.
- ΕΓΒΟΙΑ.**
- Ἴστιαια 212, 284.
- Κάρυστος 194, 69. 196, 89.
- Κύμη 189, γ (τάλαντα χαλκοῦ).
- ΠΟΝΤΟΣ.**
- Ἄμισδες 209, 249.
- ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΠΟΝΤΟΥ.**
- Μιθραδάτης Σ' Εὐπάτωρ 184, 1.
195, 74. 206, 203.
- ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ.**
- Ἄμαστρις 199, 114.
- ΒΙΘΥΝΙΑ.**
- Ἡράκλεια 196, 90.
- Πάριον (;) 156, 14.
- Τλη... 253, 1.
- ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ.**
- Προυσίας Β' 253, 1.
- ΜΥΣΙΑ.**
- Κύζικος 209, 252. 217, 376.
- Πέργαμος 193, 44.
- Βασιλεῖς Περγάμου 217, 377.
- ΑΙΟΛΙΣ.**
- Ἄβυδος 209, 250.
- Κύμη 217, 374.
- Μύρινα 217, 375.
- ΙΩΝΙΑ.**
- Ἐρυθραὶ 217, 378.
- *Ἐφεσος 194, 70. 196, 91. 201,
146-7. 205, 195. 210, 254.
217, 379.
- Κολοφῶν 199, 115.
- Μαγνησία 210, 255.
- Μίλητος 201, 145. 210, 256.
- Σιμύρνη 217, 380.
- Τέως 210, 257. 218, 381-382.
- ΝΗΣΟΙ ΙΩΝΙΑΣ.**
- Σάμος 201, 148. 212, 285. 218,
384.
- Χίος 196, 92. 218, 383.
- ΚΑΡΙΑ.**
- Ἄλικαρνασσός 210, 258.
- *Ἀπολλωνία 198, 107.
- Ἰασὸς 205, 190.
- Ταβαὶ 198, 108.
- ΝΗΣΟΙ ΚΑΡΙΑΣ.**
- Κῶς 202, 149. 205, 191. 218,
385.
- Ρόδος 197, 96. 202, 150. 210,
259. 218, 386.
- ΛΥΔΙΑ.**
- Βλαῦνδος 205, 193.
- Τράλλεις 194, 71.
- Φιλαδέλφεια 179. 14. 226, 25.
- ΦΡΥΓΙΑ.**
- *Ἀπάμεια 210, 260. 218, 389.
- *Ιεράπολις 219, 390.
- Σύνναδα 219, 391.
- ΛΥΚΙΑ.**
- *Ἐν γένει 218, 387. 236, 107.
- Φάσηλις 199, 116. 205, 192,
218, 388.

ΠΑΜΦΥΛΙΑ.

Αττάλεια 210, 261. 219, 392.
Σίδη 219, 393.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ.

Καισάρεια 234/5, 31-96.

ΣΥΡΙΑ.

Αντιόχεια Ὁρόντου 220, 397.
230/1, 1-11. 232/3, 13-29.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΣΥΡΙΑΣ.

Αντίοχος Ζ' 219, 395-396.
Δημήτριος Β' 211, 262.
Αντίοχος Θ' 199, 117.

ΙΟΥΔΑΙΑ 202, 151. 227, 1-2.

ΦΟΙΝΙΚΗ.

Ασκάλων 237, 108.
Βηρυτὸς 219, 394.
Μάραθος 196, 93.
Τύρος 231, 12. 235/6, 97-106.

ΑΙΓΑΙΟΠΤΟΣ.

Πτολεμαῖος Α' 179, 15. 180,
17. 206, 204.
Πτολεμαῖος Β' 187, 1. 211, 263.
» Γ' 180, 16. 220, 398.
» Ζ' 196, 94. 211, 264.
» Η' 197, 102.
» Ι' 199, 118.

Κλεοπάτρα Ζ' 202, 152.

ΖΕΥΓΓΙΤΑΝΙΑ.

Καρχηδὼν 211, 266.

ΝΟΥΜΙΔΙΑ.

Μικίπσας Α' 211, 267.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ.

Βόκχος Β' 211, 268.

Β'.

ΡΩΜΑΪΚΑ.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

Ἐν γένει 180, 18-19. 211, 269.
Aelia 206, 205.
Aemilia 237, 109.
Antonia 221, 405. 237, 110-
114.
Rutilia 207, 206.

ΡΩΜΑΪΚΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑ.

Πομπήιος 211, 269.
Αὔγουστος 180, 20. 191, 1-4.
211, 271.
Νέρων 237, 115.
Οθων 237, 116.
Βιτέλλιος 237, 117-119.
Οὐεσπασιανὸς 238/9, 120-158.
Τίτος 239/40, 159-163.

Δομιτιανὸς 242, 164-184.
Νέρβας 242, 185-188.
Τραϊανὸς 242/5, 189-247.
Αδριανὸς 246/8, 248-285.
Αντωνῖνος δ Εύσεβὴς 221, 406.
Φαυστίνα ἡ νεωτέρα 180, 21.
202, 153.

Λουκίλλα 202, 154.

Κρισπίνα 202, 155.

Γορδιανὸς Γ' 180, 22. 221,
407-408.

Φίλιππος δ πρεσβύτερος 221,
409.

Γαλλιηνὸς 198, 109.

Κλαύδιος δ Γοτθικὸς 202, 156.

- Τάχιτος 182, 5.
 Διοκλητιανὸς 252, 1.
 Μαξιμῖνος Δάζας 227, 3.
 Λικίνιος Α' 221, 410. 227, 4-5.
     » Β' 221, 411.
 Κωνσταντῖνος Α' 211, 272. 227,
     6-22.
 Κρίσπος 182, 6. 228, 23.
 Κωνσταντῖνος Β' 198, 103. 228,
     24-30.
 Κώνστας Α' 221, 414-415. 228,
     31.
 Κωνστάντιος Β' 202, 157. 211,
     273. 221, 412-413. 228, 32-36.
 Ἰουλιανὸς δ' Αποστάτης 226, 28.
 Θεοδόσιος Α' 222, 416.

Γ'.

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ.

- Ἀρκάδιος 203, 159. 211, 274.
 Ἀναστάτιος 248, 286-287.
 Ἰουστῖνος 229, 42-44.
 Ἰουστινιανὸς Α' 187, 7. 222,
     430. 248, 288-289.
 Ἰουστῖνος καὶ Σοφία 180, 23.
 Φωκᾶς 222, 431-432. 249, 290.
 Ἡράκλειος Α' 249, 291.
 Ἡράκλειος καὶ Ἡράκλειος Κων-
     σταντῖνος 222, 433-34. 249,
     292.
 Ἡράκλειος, Ἡράκλειος Κων-
     σταντῖνος καὶ Ἡρακλεωνᾶς
     249, 293.

- Ἡράκλειος, Ἡράκλειος Κων-
     σταντῖνος καὶ Μαρτῖνα 222,
     435.
 Μιχαὴλ Α' Ραγκαβᾶς καὶ Θεο-
     φύλακτος 197, 97.
 Μιχαὴλ Β' καὶ Θεόφιλος 197, 98.
 Νικηφόρος Φωκᾶς 229, 1.

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚ. ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΟΝ 190, 1.

Δ'.

ΝΕΩΤΕΡΙΚΑ.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Ἀλφόνσος ΙΒ' 187, 1.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ναπολέων Γ' 257, 2-3.

Δημοκρατία 187, 2.

ΕΝΕΤΙΑ.

Dalmatia et Albania 180,
     24-26.

ΙΤΑΛΙΑ.

Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Β' 257, 4.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Zwol 250, 324.

ΑΥΣΤΡΙΑ 189, 3. 257, 6.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ 187, 4.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ 187, 3.

ΒΑΤΑΡΙΑ.

Μαξιμιλιανὸς Β' 187, 1.

Μαξιμιλιανὸς Ἰωσὴφ 257, 5.

ΡΩΣΙΑ 187, 5. 189, 2.

'Ιωάννης Γ' 257, 7.

'Ελισάβετ 257, 8-10.

Αἰκατερīνα Β' 189, 1. 257, 11.

Παῦλος Α' 257, 12-13. 'Αλέξανδρος Α' 257/8, 14-26. Νικόλαος Α' 258/9, 27-54. 'Αλέξανδρος Β' 259, 55-77. 'Αλέξανδρος Γ' 259, 78-79. Νικόλαος Β' 259, 80-84. Ρωσίας κίβδηλα νομίσματα 259, 85. Ρωσίας νομισματόσημα 260, 86. ΦΙΛΛΑΝΔΙΑ ύπό τοὺς Ρώσους 260, 87-88. ΠΟΛΩΝΙΑ βασίλειον. 'Ιωάννης Κασιμίριος 260, 89-90 ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ μέγα δουκάτον. 'Ιωάννης Κασιμίριος 260, 91. ΠΟΛΩΝΙΑ ύπό τοὺς Ρώσους 260, 92. ΡΟΥΜΑΝΙΑ 187, 6. 260, 93. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 260, 94. 'Ιωάννης Βλαδίσλαος καὶ Μι- χαήλ 190, 1. ΤΟΥΡΚΙΑ 260, 95-96. ΕΛΛΑΣ 182, 8. 187, 79. 262, 1-9. ΙΩΝΙΟΝ ΚΡΑΤΟΣ 229, 45. ΚΑΛΥΜΝΟΣ νῆσος 261, 1. ΙΝΔΙΑΙ 187, 11. 261, 1-3. ΑΙΓΑΙΟΠΟΣ 187, 10. 203, 160. 260, 100.	ΠΕΡΣΙΑ 260, 98-99. ΑΡΑΒΙΚΑ ΚΟΥΦΙΚΑ κτλ. 197, 99. 229, 46-58. 249/50, 294-323. 260, 97. ΙΑΠΩΝΙΑ 229, 59. ΜΕΞΙΚΟΝ 261, 101. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ 187, 12. 261, 102-3. ΕΡΑΖΙΛΙΑ 184, 1. Ε'. ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΑ ἢ ΕΦΘΑΡΜΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ. 180, 27-36. 182, 9-79. 196, 95. 197, 101. 202, 158. 205, 194- 195. 222, 417-429 καὶ 436- 437. 226, 26-27. 229, 42- 44. 233, 30. 236, 106. Σ'. ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΧΡΥΣΑ. Ἐκ τοῦ εύρηματος τῆς Ἐλευθε- ρουπόλεως τῆς Ἰουδαίας 250/2, 325-355.

UNE MONNAIE DE FER

ATHÈNES OU MÉGARE ?

En 1882, Ulrich Koehler signalait plusieurs monnaies de fer, émises par les Grecs et dont voici une brève description.

- 1.— *Tégée*. Gorgoneion. Rs ΤΕΓΕ(ατᾶν), de droite à gauche ; chouette sur un objet indéterminé (massue et branche d'olivier (?)).— 10 gr. 02.
- 2.— Autre ; fruste.
- 3.— Autre, usée.— 8 gr. 8. (Athènes. Autrefois à la Société Archéologique d'Athènes) [=vignette, 3].
- 4.— *Argos*. Demi-loup à droite. Rs A.— 10 gr. 96.

- 5.— Demi-loup à gauche. Rs A.— 12 gr.80. (Collection Mélétopoulos au Pirée, décrite et figurée dans A. Μελετόπουλος, Κατάλογος τῆς Συλλογῆς αὐτοῦ, pag. 90, n° 44, pl. III).
- 6.— Demi-loup. Rs A. (Cab. de Berlin¹, de la coll. v. Prokesch).
- 7.— *Heraia* (Arcadie occidentale). Tête d'Athéna à gauche. Rs ΗΡΑΩΑΙ écrit circulairement (Ἑραοῖ[ον]); point au centre.— 9 gr.62. (Cab. de Berlin)².

Le Cabinet de France possède aussi une pièce d'Argos, en fer (=vignette, 2), avec protomé de loup et A au Rs.— 8 gr.85 (n° 2012, donné par Napoléon III avec la collection Saïd Pacha)³.

Koehler a naturellement rappelé les ὄβελοι et ὄβελίσκοι de fer d'Argos⁴, le πέλανος de Sparte, les σιδάρεοι de Byzance, et enfin la communauté de Clazomène frappant du fer comme monnaie obsidionale⁵.

Koehler pensait que dans l'ouest du Péloponnèse, le monnayage du fer avait précédé celui du bronze; mais qu'il ne s'agissait pas d'une imitation de la monnaie de Sparte, qu'on ne saurait guère en effet considérer comme une véritable monnaie. Selon Koehler encore, les monnaies de fer de Tégée et d'Argos furent fabriquées vers le milieu

1. Pour les six pièces précédentes, voy. l'article *Zur Geschichte des griechischen Münzwesens* dans *Mittheil. des deutschen archäologischen Institutes in Athen*, t. VII, 1882, p. 1 à 7, 2 fig.

2. Ulrich Koehler, *Peloponnesisches Eisengeld*, dans le même vol., p. 377-379, fig.

3. C'est M. J. Svoronos, qui me signala cette pièce, il y a quelques années, lorsque je lui parlai de la pièce dont il est question plus loin.

4. Voy. en dernier lieu, sur ces broches-de fer, l'article de M. Svoronos dans le *Journal internat. d'Archéol. numism.* 1906, p. 147 et s (pl. X-XII reproduisant le faisceau de broches (ὄβελίσκοι) de fer, dédiées par le roi Pheidon au temple d'Héra d'Argos et trouvées dans les fouilles de M. Ch. Waldstein, au temple même d'Héra, *l'Héraion*).

5. Cf. Aristote, *Econom.*, II, 2; Fr. Lenormant, *La Monnaie dans l'Antiq.*, t. 1er, p. 216.

du IVe siècle avant J. C., après la bataille de Leuctres (371).

Depuis lors quelques auteurs ont cité la monnaie de fer, sans apporter d'éléments nouveaux pour l'étude de la question¹. J'ai trouvé, il y a quelques années, chez un marchand de monnaies anciennes à Paris, dans un lot de pièces données comme venant d'Athènes, indication qui ne fournit malheureusement pas une provenance précise, la pièce dont voici la figure (vignette, 1) et la description :

Cheval libre (?) à droite. Rs Roue à quatre rais.— 7 gr. 97.

Bien que le cheval (à gauche et à droite) paraisse sur des pièces d'argent archaïques attribuées à Athènes², et qu'une roue, assez semblable à celle de la pièce de fer, marque d'autres espèces données à cette cité³, je ne propose la même attribution que timidement. Je remarque pourtant que M. Svoronos, s'appuyant sur divers passages d'auteurs anciens, a déjà émis l'hypothèse qu'Athènes avait fait usage de la monnaie primitive de fer (*δβελίσκοι*), comme d'ailleurs Mégare, la métropole de Byzance où les *σιδάρεοι* eurent cours⁴. D'autre part, comme le même érudit a déjà proposé, avec de bonnes raisons, de classer à Mégare⁵ les pièces archaïques, au type de la roue, attribuées généralement à Athènes, on peut placer ma monnaie de fer, avec autant de probabilité, à Mégare ou Athènes : types, métal et provenance conviennent fort bien à ces deux villes.

1. A. Engel, dans la *Rev. numism.*, 1887, p. 399-401; G. F. Hill, *A Handbook of Greek and Roman coins*, 1899, p. 17, fig. (Argos); E Babelon, *Traité des mon. gr. et rom.*, I, 1901, col. 295 et 467; Julius Graf, *Münzverfälschungen im Altertum* dans *Numism. Zeitschrift*, 1903 (Vienne 1904) p. 6 et 7.

2. E. Babelon, *Traité des mon. gr. et rom.*, *Descr.*, t. Ier, 1907, n° 1904 et cf. 1097, pl. XXXIII, nos 3 et 7.

3. *Ibid.*, nos 1103 et 1105, pl. XXXIII, nos 16 et 17.

4. *Journ. intern. d'archéol. numism.*, t. IX, 1906, p. 195.

5. Même recueil, t. I, 1898, p. 373. Lermann, *Athenatypen*, p. 25. E. Babelon, dans *Journ. intern. d'archéol. numism.*, t. VII, 1904, p. 247.

Essayé sur la tranche, le flan a donné un métal qui, attaqué seulement par la lime, a l'aspect brillant et gris du fer. D'ailleurs la pièce est entièrement recouverte d'une couche rouge-noirâtre, plus ou moins épaisse, dont l'aspect est bien celui du sesquioxyde de fer hydraté, dit vulgairement «rouille»¹. Cette couverte empâte beaucoup les types et il est difficile de dire par quels procédés ces types ont été obtenus.

Koehler, qui s'est servi du mot *geschlagen* (frappé), à propos des pièces de fer de Tégée et d'Argos, ne paraît pas avoir soupçonné que la fabrication des monnaies de fer soulevait une question intéressante. Si les procédés actuels permettent de frapper le fer en relief, on peut s'étonner que les Grecs, avec des coins de bronze, aient pu frapper des monnaies de fer. Je sais bien que quelques érudits croient aujourd'hui que les Anciens ont employé aussi des coins d'acier². Mais je n'en ai pas encore vu moi-même de cette nature. Il est probable d'ailleurs que les flans de fer, frappés à chaud, ont pu recevoir une empreinte sans finesse comme est celle des monnaies antiques de fer qui nous sont parvenues.

Ces monnaies de fer sont trop rares pour qu'on puisse en étudier la technique; si rares que beaucoup de numismates, des plus experts, n'en ont jamais eu entre les mains³.

ADRIEN BLANCHET

1. D'ailleurs la pièce s'attache parfaitement à l'aimant qui en est approché. (L'expérience a été faite par mon ami, M. F. de Villenoisy). Elle n'est donc pas d'argent ni de bronze. Elle n'est pas non plus de nickel, métal qui obéit à l'aimant, mais qui ne se recouvre pas de rouille.

2. Voy. sur la question V. Lemaire, dans *Revue belge de num.*, 1892, p. 99 et 107, et Fr. de Villenoisy, dans *Congrès internat de Numism.* réuni à Paris, en 1900, p. 57.

3. C'est ce que m'assure aussi M. G. Froehner.

LES SIGLES LITTÉRALES DES MONNAIES D'ANTIOCHE ET AUTRES VILLES DE SYRIE A L'ÉPOQUE IMPÉRIAILE

Les monnaies frappées à Antioche sous le haut empire romain se répartissent en plusieurs catégories :

1°. Aurei ou deniers latins frappés par les empereurs généralement au départ de leurs expéditions guerrières, mais impossibles à distinguer dans la série impériale romaine, sauf pour certains usurpateurs qui ne purent se faire reconnaître qu'en Orient¹.

2°. Monnaies grecques d'argent avec la tête et le nom de l'empereur, et quelquefois mais rarement celui de son légat; bien qu'elles présentent au revers le nom des Antiochéens et un symbole local, Tyché ou l'aigle hérité de l'époque séleucide, ces monnaies étaient frappées par ordre du *gouvernement impérial*. Leur légende grecque et leur taille n'avaient d'autre but que de les destiner à la circulation dans la partie orientale de l'empire.

3°. Monnaies latines ou gréco-latines de bronze, frappées sans allusion aucune à la ville d'Antioche, avec la marque SC (*Senatusconsulto*). Elles provenaient de l'atelier que le *sénat romain* avait installé à Antioche comme succursale

1. E. Babelon, *Traité des m. gr. et rom.*, t. I, p. 968-9 et 988, d'après Fr. Lenormant.

de son atelier métropolitain. (On sait que la frappe des monnaies de bronze à Rome avait été réservée au sénat.)

4°. Monnaies pseudo-autonomes de bronze, de plus petit module que les sénatoriales, avec ou sans le nom du légat, mais toujours sans le nom de l'empereur. Ces monnaies étaient frappées évidemment au bénéfice de la *ville d'Antioche*.

5°. Monnaies impériales de bronze, qui n'étaient frappées qu'à intervalles irréguliers. Elles portent la tête de l'empereur, mais, sauf cette particularité, sont plutôt assimilables aux autonomes. C'étaient les Antiochéens qui les frappaient, sauf à manifester leur loyalisme par l'apposition de la tête de l'empereur, comme dans toutes les villes grecques. Ces monnaies, sous Auguste, portent la mention expresse d'une dédicace faite au prince à l'occasion de son pontificat.¹

Quand on veut étudier les lettres et sigles diverses qui se rencontrent sur les monnaies d'Antioche à cette époque, il faut les observer d'abord séparément dans chaque catégorie et ne pas oublier qu'il existait plusieurs sortes de monnayeurs appartenant à l'empereur, au sénat, à la ville, ou que du moins les errements pouvaient varier suivant le maître pour qui on travaillait.²

Sous Auguste, les monnaies grecques d'argent sont datées de l'ère impériale d'Actium, ΕΤΟΥΣ ΣΚ ΝΙΚΗΣ (an 26 de la Victoire, et à la suite jusqu'à 42); elles portent parfois accessoirement la marque du consulat ΔΙ (=ΥΠΑ) ΙΒ ou

1. Sur ces catégories de monnaies, cf. B. Pick, *Zur Titulatur der Flavier*, dans *Zeitsch. für Num.*, t. XIII et XIV.

2. E. Babelon (*Traité des m. gr. et rom.* t. I, p. 971-3) expose comment à Rome, bien que les revenus de la frappe de la monnaie d'or et d'argent fussent à l'empereur et ceux de la monnaie de bronze au sénat, et qu'il existât des ateliers distincts, une même direction les régissait, qui tendait à faire pénétrer dans l'un toute pratique reconnue bonne dans l'autre. Sans doute il en fut ainsi à Antioche.

Γ et deux fois en surplus la date de l'ère césarienne locale d'Antioche¹ (ΣΑ d'Actium avec ΔΝ ; et ΒΜ avec Ξ). Les monnaies de bronze avec la tête de l'empereur sont datées de l'ère d'Actium, mais sans la formule rapportée ci-dessus (on en a de ΖΚ à Λ) ; ce sont les pièces votives à la légende ΑΡΧΙΕΠΑΤΙΚΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ, dont le sens complet s'interprète : « *Caesari Augusto pontifici maximo ob susceptum pontificatum coronam Antiocheni dedicaverunt* ». Elles ont dû être frappées par les monnayeurs de la ville, comme les pseudo-autonomes sans tête impériale qui portent aussi l'ère d'Actium (de ΕΚ à ΔΜ).

L'ère d'Actium, personnelle à Auguste, et qui sous son règne s'était étendue des monnaies impériales aux autonomes, fut encore employée la première année de Tibère (ΕΜ= an 45), puis disparut sans retour. Encore la monnaie dont nous parlons porte-t-elle concurremment un Α, qui paraît désigner la première année du règne de Tibère. Les autres impériales, argent (par exception) ou bronze, portent l'ère locale césarienne.

Caligula, sur sa monnaie d'argent frappée à l'effigie de sa mère, adopte l'année de règne : ΕΤ Γ. Claude ne date que le bronze, d'après l'ère césarienne.

Néron frappe des monnaies d'argent avec deux dates concurrentes dont l'une appartient à l'ère césarienne, dont l'autre ne peut être que celle de ses années de règne, tandis que les monnaies de bronze avec ou sans effigie impériale et les autonomes portent uniquement la date césarienne antiochénne.

Galba, Othon ont des impériales d'argent datées de leur règne, avec la formule qui apparaît alors : ΕΤΟΥC ΝΕΟΥ ΙΕΠΟΥ A, B et des impériales de bronze datées de l'ère césarienne.

1. Ère remontant à la bataille de Pharsale, mais faisant commencer l'année comme l'ère des Séleucides, au 1er octobre.

Vespasien, Titus et Domitien font de même pour l'argent, et leurs impériales de bronze, quand il y en a, ne sont pas datées.

Nerva n'a que des impériales d'argent datées de son règne.

Trajan, après avoir daté l'argent quelque temps de l'année de règne avec la formule ordinaire, y renonce tout à coup — à l'époque où on décida de faire concorder le renouvellement de la puissance tribunice avec celui de l'année — et adopte le système, plus conforme aux vieilles traditions, de mentionner le numéro d'ordre de ses magistratures : puissance tribunice et consulat. Les autonomes, sous Vespasien et Trajan, ont bien entendu l'ère césarienne.

Quant aux monnaies sénatoriales, jusqu'à Titus inclusivement, elles ne portent aucune date, aucune lettre numérale ; la mention de la puissance tribunice ou du consulat du prince, mention conforme à l'esprit traditionnellement républicain des Pères Conscrits, peut servir pour quelques-unes à fixer leur chronologie.

Sous Domitien apparaît quelquefois dans le champ, sous les lettres SC, une petite lettre : A, B, Δ, € ou Θ. La première idée qui se présente à l'esprit, est de supposer que cette numérotation était empruntée à l'une des autres catégories de monnaies, impériales ou autonomes, c'est-à-dire dans l'espèce se rapportait aux années de règne.

Mais, sous Nerva, les monnaies sénatoriales ont chacune une lettre de l'alphabet grec, de Α à Κ ; cette numérotation ne peut désigner les années de règne du prince, puisqu'il ne resta pas au pouvoir plus d'un an et quelques mois. Force nous sera donc de chercher une autre explication à ces singles littérales, apparues sous Domitien, probablement à la fin de son règne, et dont la multiplication paraît concorder sous Nerva avec un renouvellement d'activité de l'atelier

sénatorial qui s'explique par la bienveillance connue du premier des Antonins à l'égard du sénat¹.

Sous Trajan, les monnaies sénatoriales portent les lettres grecques de Α à Ι, puis Α', ΒΙ, ΓΙ et Χ, ΓΑ, ΕΚ, ΒΔ. Sous Hadrien, mêmes lettres de Α à Ι, puis ΑΒ, ΓΔ, ΕϚ; sous Antonin, de Α à Ι, puis ΙΑ, ΙΒ, étoile; sous Marc Aurèle et Caracalla, numérotage analogue, moins complet.

Lorsque, d'autre part, nous voyons, sur les impériales de bronze d'Hadrien, apparaître quelques-unes de ces lettres, Α, Β, Γ, nous avons tout lieu de croire qu'elles ne désignent pas les années de règne — dont l'usage, toujours exceptionnel sur les bronzes, avait été aboli pour l'argent même par Trajan — mais qu'elles sont empruntées au genre de numérotation inauguré par les monnaies sénatoriales. Cette présomption devient l'évidence même pour les autonomes du temps d'Hadrien et d'Antonin à chronologie cé-sarienne, où la série littérale recommence chaque année.

Evidemment nous devons distraire de ce système les lettres Κ—Α, qui se rencontrent ensemble pour la première fois sous Marc Aurèle en plus de la marque SC et de la lettre d'exergue; on les retrouve sous Elagabale, et elles doivent être l'abréviation par initiales d'une formule analogue, sinon équivalente au ΔΕ (Δημαρχικῆς Ἐξουσίας) qui prend possession des monnaies à partir de Caracalla. A cette époque, la distinction entre monnaies impériales et sénatoriales disparaît; ΔΕ, marque de l'empereur, et SC, marque du sénat, fusionnent; l'argent, de plus en plus altéré, va d'ailleurs se confondre avec le bronze.

A partir d'Elagabale, en distingue deux séries, celle des monnaies de potin à l'aigle, celle des monnaies coloniales de bronze. Ni les unes ni les autres ne sont numérotées; tout ce qu'on peut signaler, c'est une impériale d'Elagabale avec

1. M. A. Merlin l'a mise en pleine lumière dans sa récente thèse : *Les revers monétaires de l'empereur Nerva*. Paris, Fontemoing, 1906, in 8°.

un globule et une coloniale d'Alexandre Sévère portant un A. Les monnaies coloniales de ce prince ont souvent, en plus des marques ΔΕ et ΣC, la lettre Η, qui demeure inexpliquée.

Mais, par la suite, une nouvelle période commence. Avec Philippe on voit reparaître une série de lettres : A, B, Γ, Δ, sur les impériales à la légende ΜΟΝ ΖΡΒ, c'est-à-dire sur les espèces destinées en principe à une circulation universelle, par opposition à celles qui portent ΑΝΤΙΟΧΙΑ. C'est que dans l'intervalle un fait nouveau s'est produit ; l'atelier de Rome a inauguré, sous Gordien le Pieux, les marques d'officines¹, et ce sont bien les marques de quatre officines antiochées que nous devons, au temps de Philippe, reconnaître sur nos médailles².

Sous Trajan Dèce, le nombre en est porté à sept, désignées, non plus au revers mais au droit de la pièce, soit par des globules en nombre approprié, soit par des lettres grecques jusqu'à Ζ. Cette numérotation persiste sous Trébonien Galle et Volusien, où, par un surcroît de raffinement elle se répète au droit et au revers. Puis le monnayage des villes grecques s'éteint, et la monnaie grecque d'Antioche en même temps. Les empereurs, qui depuis Auguste, ont dû frapper fréquemment de l'or et de l'argent à coins latins dans l'atelier d'Antioche, se contentent alors de ce monnayage, mais il est difficile de le distinguer.

Une nouvelle réglementation devient nécessaire, du moment que les progrès de la latinisation imposent l'uniformité aux espèces, et, de fait, sous Claude le Gothique apparaissent à l'exergue des monnaies latines d'Antioche les lettres grecques A, B etc.... jusqu'à Η. Nous reconnaissons là les officines de notre atelier, portées de sept à huit. Une neuvième officine est créée sous Probus ; une dizième en

1. E. Babelon, *Traité des m. gr. et rom.*, t. I, p. 970 ; cf. Cohen et les travaux de O. Voetter.

2. Ce fait n'a pas encore été signalé.

307; le nombre en est porté en 314 à quinze, chiffre qui ne fut pas maintenu. A partir de Dioclétien, les monnaies d'Antioche étaient désignées par les initiales **ANT** ou **SMA** à l'exergue¹. Tel est le cas des petits bronzes à la légende **GENIO ANTIOCHENI** ou **IOVI CONSERVATORI**, qui ont été attribués à l'époque de Julien et que nous croyons contemporains de la tétrarchie²: ils se repartissent entre dix officines (de A à I).

Je me résume. Entre l'époque de Néron, de Vespasien, où les lettres placées dans le champ des monnaies antiochées désignent des années de règne et celle de Philippe où nous sommes autorisés, je crois, à reconnaître des officines, se placent des monnaies, de Domitien à Caracalla qui ont aussi des lettres à l'exergue. Quelle en est la signification? Apparemment la même que dans le monnayage d'un certain nombre de villes syriennes, dont M. Macdonald dans sa récente étude³ a dressé le tableau.

Si nous ne pouvons accorder ces lettres avec les années de règne à Antioche pour les motifs qui ont été déduits ci-dessus, nous ne devons non plus leur reconnaître cette signification à Doliché, à Germanicia Cæsarea, à Beroia, à Cyrrhus, à Chalcis, tant pour des raisons d'analogie que parce que, voisines du commencement de l'alphabet, elles ne correspondent pas au nombre élevé des années de règne d'un Trajan ou d'un Hadrien et supposeraient des interruptions trop longues⁴. D'autre part, il serait imprudent, semble-t-il, d'admettre dès cette époque des marques d'officines; et cette fois, c'est le chiffre de 9 à Zeugma, de 11 à

1. E. Babelon, *ibid.*, p. 990 et suiv., d'après A. Markl, Th. Rohde et J. Maurice.

2. A. Dieudonné, dans *Bull. de la Soc. des antiq. de France*, 1904.

3. G. Macdonald, *The numerical letters on imperial coins of Syria*, dans *Num. Chron.*, 1903, p. 105 et suiv.—C'est cette curieuse étude de M. Macdonald qui a été le point de départ de nos recherches.

4. La remarque est de Eckhel, *Doct. num.*, t. III, p. 259.

Hieropolis, de 12, 13, 15 ou 16 à Antioche¹, qui serait trop élevé, pour une époque où un si grand nombre de villes avaient conservé leur monnayage.

Au reste, voici le tableau complet² des lettres servant de différents dans la période qui nous occupe, à Antioche.

Liste des lettres grecques apparaissant dans le champ ou à l'exergue des monnaies d'Antioche, de Domitien à Caracalla.

Domitien	M. sénatoriales	A, B	Δ, Ε	Θ
Nerva	»	A, B, Γ, Δ, Ε, Τ, Z, H, Θ, I, K		
Trajan	»	A, B, Γ, Δ, Ε, Τ, Z, H, Θ, I, AI, BI, GI, X, ΓΑ, ΕΚ, BΔ		
Hadrien	»	A, B, Γ	Z, H, Θ, I, AB, ΓΔ, ΕΤ	
»	Très petit module	Γ	Z	Θ
»	M. impériales br.	A, B, Γ		
»	M autonomes an 170	A		
»		» an 172 s. l.		
»		» an 177 A, B, Γ		
Antonin	M. sénatoriales	A, B, Γ, Δ, Ε, Τ, Z, H, Θ, I, IA, IB, X		
»		» (petit aigle)	A, B, Γ, Δ, Ε, Τ, Z, H, Θ, I	(quelquefois, étoile en plus)
»	Très petit module	Γ, Δ		
(Avec M.Aurèle)	M. sénatoriales	A, B, Γ, Δ	H	
(M.Aurèle seul)	M. sénatoriales	A	Ε	Z Θ ΓΙ
»		» (petit aigle)	A	Ε (quelquefois, étoile en plus)
Antonin	M. autonomes an 190			Θ
»		» 194 A, B, Γ, Δ	H	
»		» 195 A, B	Δ, Ε	Z, H, Θ, I
»		» 207 palme, caducée		
M. Aurèle	M. sénatoriales		Ε, Τ	Θ, I BI (en plus qqf. K—Α palme)
L. Verus	»	A	Δ, Ε	H AI, BI (celle-ci avec deux étoiles en plus)
»	M. autonomes an 212			BI
Commode	M. sénatoriales	A		
Caracalla	»	A	Δ	
»	» (petit aigle)	B		

1 G. Maedonald, *ibid*, p. 106 et 107.

2. Il est dressé d'après les trois collections du Cabinet des médailles, du British Museum et du Musée Hunter.

Quoique ces chiffres n'indiquent pas des années de règne, ne sont-ils pas néanmoins des marques *d'émissions successives*, de durée plus ou moins variable ? Le rédacteur du Catalogue du British Museum a adopté cette solution¹. Les émissions sénatoriales de Trajan se répartiraient ainsi :

de 98 à 102 ap. J. C.	néant,
de 102 à 104	» (titre ΔΑΚΙΚΟC) de Α à Γ, trois en 3 ans,
de 105 à 114	» (ΔΑΚΙΚΟC ΑΠΙCTOC) de Δ à ΑΙ, huit en 10 ans,
de 115 à 117	» (ΔΑΚ. ΑPICT. ΠΑΡΘ) de ΒΙ à ΓΙ et Χ, ΓΑ, ΕΚ, ΒΔ (?)�.

Hadrien n'ayant pas reçu d'épithètes variées, ce mode de contrôle lui est inapplicable. Cependant on s'étonnera que les monnaies portant ce rappel de titres : ΘΕ.ΤΡΑ ΠΑΡ. ΥΙ.ΘΕ.ΝΕΡ.ΥΙ (θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ νίος, θεοῦ Νερούα νίωνός), qui, semble-t-il, doivent figurer au commencement du règne, manquent aux émissions Α—Σ et se remontrent à partir de l'émission Ζ ! Enfin, et cela est décisif, Marc Aurèle «consul désigné» se rencontre avec la lettre Η, tandis qu'à son titre de «consul» effectif sont associées Α, Ε, Ζ etc.

Concluons : les lettres des monnaies sénatoriales ne désignent pas des émissions se succédant d'un seul tenant dans l'ordre alphabétique ; elles ont la même signification que les lettres correspondantes des autonomes de la période Antonine, pour lesquelles la preuve n'est pas à faire.

M. Macdonald, frappé de ces coïncidences, a proposé de voir dans les lettres grecques des numéros de *mois*. Le système est des plus ingénieux. Chronologique par essence, il ne l'est pas pour nous, et il déifie ce que j'appellerai «l'art de vérifier les dates», car la lettre Β par exemple peut aussi bien être consécutive à l'Α si elle appartient à la même année ou antérieure si elle est de l'année précéd-

1. *Brit. Mus. Catal. Syria*, p. 182, note.

dente, ce que nous ne pouvons contrôler. Mais, sans ruiner directement cette hypothèse, on peut y faire plus d'une objection :

1e. Quel autre exemple avons-nous dans l'histoire d'une monnaie ainsi désignée par le mois sans mention de l'année? C'est chez les Athéniens seulement que les tétradrachmes de nouveau style ont été datés du mois exclusivement; mais cette indication mensuelle était la marque du magistrat qui entrait alors en fonction, et d'ailleurs elle était accompagnée d'une marque d'atelier, sans compter les noms propres de trois fonctionnaires¹.

M. Macdonald a reconnu des numéros de mois sur certaines monnaies de Tigrane²; il y en a sur les monnaies de Mithridate³, mais toutes ces pièces sont pourvues de la date de l'année. On citera l'exemple des Parthes, qui habitaient la frontière voisine d'Antioche et contre qui mainte expédition fut dirigée au départ de cette ville, mais chez les Parthes encore le nom du mois — car il est exprimé en entier — ne faisait que préciser la mention de l'année. Il y a plus. On trouve sous Pacorus II (78-109 ap. J. C.), sous Volagasès II, III, IV, V (78-221 ap. J. C.) une numérotation par A, B, Γ, Δ, Ε pour les deux premiers; A, B pour le troisième;

1. E. Babelon, *Traité des m. gr. et rom.*, t. I, p. 839, d'après G. Macdonald, *Num. Chron.*, 1899. — M. Svoronos nous informe qu'il y a deux dans une séance publique de l'Ecole Française d'Athènes, il a soutenu que les lettres sons l'amphore des monnaies d'Athènes ne sont pas des marques d'atelier, mais bien les initiales des noms connus des différentes mines du Laurion (p. ex. Ἀρτεμισιακόν, Δημητριακόν, Διφίλειον, Προσπαλτιακόν, Κτησιακόν, Ερμαϊκόν, Φιλημονιακόν etc.), servant à indiquer de quelle mine est tiré le métal qui a servi pour chaque frappe. Comme cette étude fait partie de son *Corpus* des monnaies d'Athènes, elle paraîtra seulement avec ce *Corpus*. Un sommaire de la théorie de Mr Svoronos est donné par les journaux d'Athènes le 22 Fevrier 1906.

2. G. Macdonald, *The coinage of Tigranes I*, dans *Num. Chron.*, 1902, p. 193 et suiv.

3. E Babelon et Th. Reinach, *Recueil général des m. gr. de l'Asie Mineure*, t. I,

A pour le quatrième; B pour le cinquième, numérotation indépendante de la date de l'année et du mois, qui, Longpérier l'a conjecturé¹, serait une indication d'officine. Par conséquent, l'exemple des Parthes se tourne en argument contre la thèse de Mr Macdonald.

Et enfin à quoi, à quel contrôle pouvait bien servir une marque mensuelle commune pour le même type à plusieurs années différentes?

2°. M. Macdonald explique le chiffre 13 (ΙΓ ou étoile) en disant que les Syriens avaient conservé l'usage du calendrier macédonien, adopté par les Parthes, où un treizième mois s'intercalait tous les deux ou trois ans². Il est certain que l'année ne commençait pas dans cette région à la même saison qu'à Rome³; certain aussi que les noms des mois macédoniens avaient été conservés, mais on a conjecturé que, les mois désignés par les noms macédoniens étant devenus solaires avaient été mis d'accord avec le calendrier julien et que par suite le mois intercalaire avait dû nécessairement disparaître⁴. Le système qui admet sans restriction la persistance du calendrier maeédonien et séleucide à l'époque impériale à Antioche paraît plus soutenable⁵.

Nous admettrons donc le 13e mois, mais d'autres lettres ou combinaisons de lettres de nos monnaies ne sauraient

1. *Brith. Mus. Cat., Parthia*, p. 193; A de Longpérier, *Mémoires sur la chronologie et l'iconographie des rois parthes arsacides*, p. 121.

2. Trois fois dans une période de huit ans (octaétéride) ou sept fois en dix-neuf ans (cycle de Méton).

3. Elle commençait à Antioche au 1er octobre

4. H Martin, *Le calendrier chaldéo-macédonien*, dans *Rev. archéol.*, 1853, p. 206 et 339.— Ruelle, art. *Calendarium* du *Dict. des antiq.* p. 829 et 831.— Ideler (*Handbuch der Chronologie*) est hésitant (cf. p. 359 et p. 397).

5. Unger, dans Müller (Iwan), *Handbuch der klass. Altertumswissenschaft*, 2e éd.. t. I, *Hilfs Disziplinen*, p. 770.— Voy. aussi Th. Reinach, *Les m. arsacides et l'origine du calendrier juif*, dans *Rev. num.*, 1889, p. 386.

rentrer dans le cadre des mois. Pour la jonction de deux lettres consécutives, ΑΒ , ΓΔ , ΕϚ (sous Hadrien), M. Macdonald l'explique en disant que la frappe, ayant duré deux mois, porte une double marque; j'aimerais mieux, pour ma part, entrant dans son idée, faire la supposition suivante qui explique plusieurs anomalies. Le numérotage par lettres de l'alphabet s'échelonnant comme des unités, et à partir de la lettre Ι comme des dizaines, n'était pas absolument entré dans les mœurs à la Monnaie d'Antioche. On l'applique sous Trajan (les combinaisons de Ι (10) avec Α , Β , Γ (1, 2, 3), donnent 11, 12, 13); mais sous Nerva on préféra continuer l'alphabet et donner à la lettre Κ la valeur 11 (ce système a été employé parfois dans l'antiquité grecque — seulement en ce cas on négligeait le Ϛ et Κ valait 10 — par exemple par les rédacteurs de l'Iliade et par les monnayeurs de Ptolémée II¹); enfin sous Hadrien, on usa d'un autre artifice, on créa des groupes numéraux après Ι en accouplant deux à deux les premières lettres de l'alphabet ($\text{ΑΒ}=11$; $\text{ΓΔ}=12$; $\text{ΕϚ}=13$). Quant à Χ , ce serait un double de Ι (10). Mais, même avec cette explication, on ne rend pas compte de ΓΑ , ΕΚ (25?). M. Macdonald insinue qu'il y aurait là une tentative pour introduire les noms des monnayeurs; mais, pour des sigles si manifestement identiques et identiquement placées, une pareille différence d'interprétation est peu scientifique.

3º. Beaucoup de séries n'ont de représentées que les premières lettres de l'alphabet, hors d'Antioche principalement, et cette coïncidence ne peut dépendre du hasard des trouvailles. Il faudrait supposer que chaque année, on reportait le monnayage au début de l'exercice et qu'on s'arrêtait aussitôt qu'on jugeait la circulation suffisamment pourvue. Hy-

1. J. N. Svoronos, *Les m de Ptolémée II qui portent des dates*. dans *Revue belge de numismatique*, 1901, p. 27 du tir. à part.

pothèse sur hypothèse ! Et cela sans tenir compte des changements de règle.

Bref, la critique du système est aisée, il est loin de satisfaire l'esprit; mais, dès qu'il s'agit d'y substituer une autre explication, la difficulté commence.

Les lettres en question ont dû marquer les produits des diverses équipes de monnayeurs; dès qu'elles ne fixent pas une date précise ou un numéro d'émission, c'est leur seule raison d'être; mais elles ne correspondent pas purement et simplement aux officines, elles sont en plus grand nombre. Pourquoi n'auraient-elles pas désigné les *coins* ?

Partout où l'indication de l'année permet de reproduire sans inconvenient les mêmes marques, ou bien lorsque la frappe interrompue se trouve reprise avec une légère variante, on ne dépasse pas les premières lettres de l'alphabet; si au contraire la date est omise ou si par exemple la matrice reste la même indépendamment du poinçonnage des lettres; alors on cherche des combinaisons quelconques, prises au hasard d'une circonstance que nous ignorons, ΓΑ, ΕΚ, ΒΔ, pour varier la numération, et même en ce cas l'emploi d'un Κ (pour 11) de préférence à ΑΙ, et des combinaisons ΑΒ, ΓΔ, ΕΖ qui ne correspondent pas à des nombres, s'explique mieux que par rapport à des mois dont le numéro d'ordre était établi par le calendrier.

Rappelons-nous aussi que les coins d'une monnaie étaient au nombre de deux. Le plus important n'était pas celui qui portait la marque banale SC, mais la tête de l'empereur; et cependant on jugeait peu convenable d'affubler d'une lettre de monnayeur l'image respectée, on la mettait au revers. Dès que cassait l'un des coins, celui à la marque SC fût-il intact, peut-être le refaisait-on avec un numéro nouveau puisque la combinaison était nouvelle, et ainsi s'explique le nombre élevé que nous atteignons. Les formes Ω ou Λ pour A, Σ pour B, Ι pour Γ, Ζ pour Ζ, Σ pour Ζ, ΒΙ pour ΙΒ, cons-

titueraient autant de différents qui avaient leur valeur. Au reste, beaucoup de combinaisons peuvent s'imaginer; nous ne prétendons pas les décrire par le menu, mais indiquer seulement dans quel ordre d'idées se trouve, selon nous, la solution du problème.

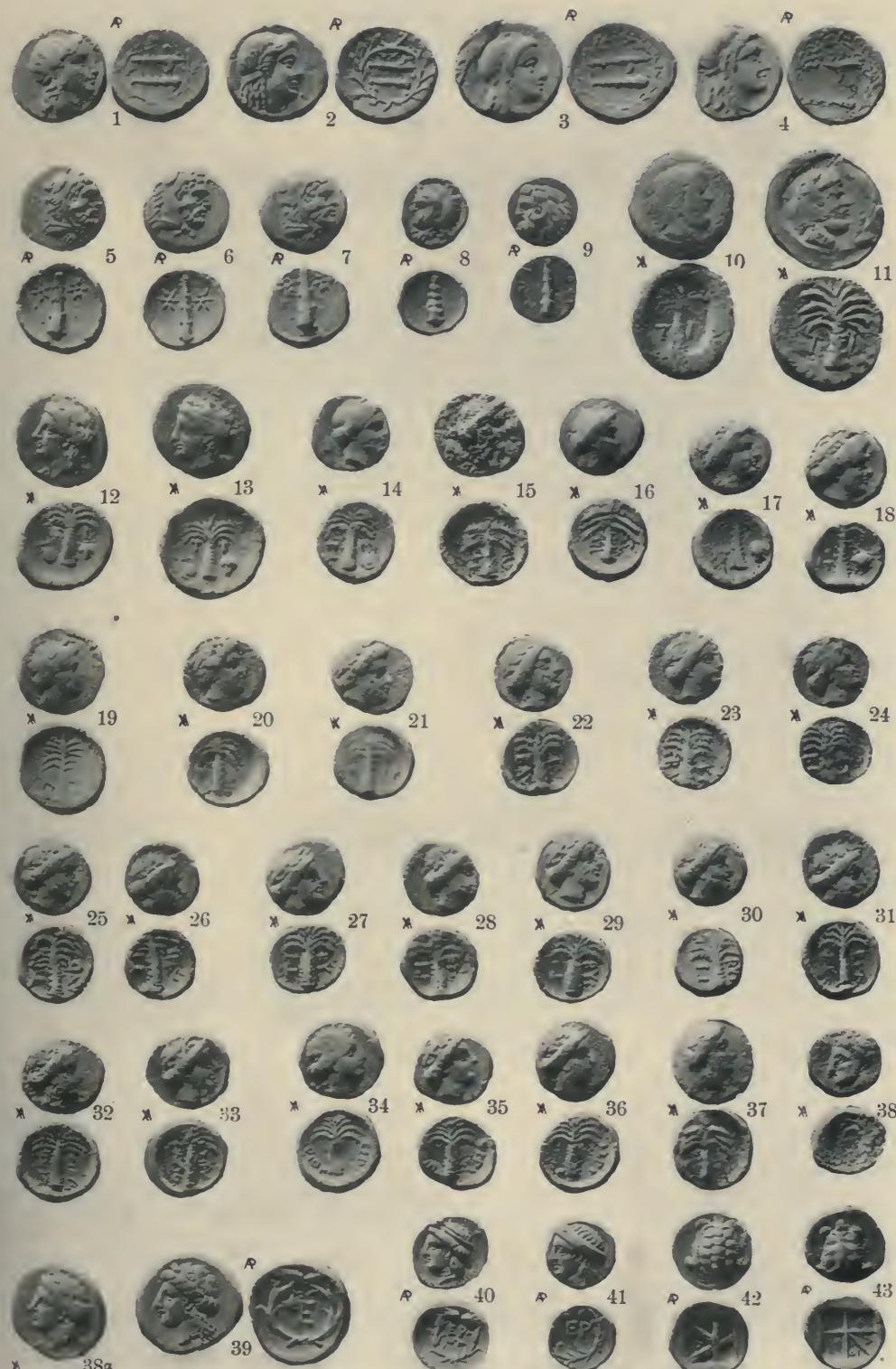
Numéroter des coins était plus compliqué que numérotter des officines, et l'humanité procède en général du simple au composé; mais cette règle n'est pas absolue: on peut avoir créé un système trop compliqué et l'abandonner pour un plus simple.

Cette pratique avait été inaugurée par les monnayeurs du Sénat; elle s'étendit de proche en proche sous les empereurs amis du Sénat, puis fut abandonnée au temps de Caracalla, lorsque prévalut un esprit nouveau. Cependant si elle n'avait pas eu ses inconvénients, il est peu probable qu'on y eût renoncé. Quant à la réapparition des lettres sous Philippe, elle avait été précédée d'une innovation différente introduite à Rome: le numérotage des officines, moins parfait que celui des coins, mais seul applicable à un monnayage de plus en plus actif, comme celui qui, à l'époque de la tétrarchie, dut approvisionner de monnaies uniformes l'empire entier.

A. DIEUDONNÉ.

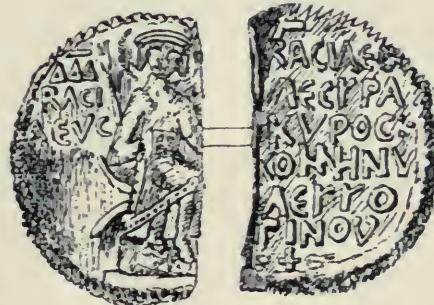

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΑΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚ ΤΙΡΥΝΘΟΣ (1—38^a),
ΕΡΜΙΟΝΗΣ (39—41) ΚΑΙ ΑΙΓΙΝΗΣ (42—43).

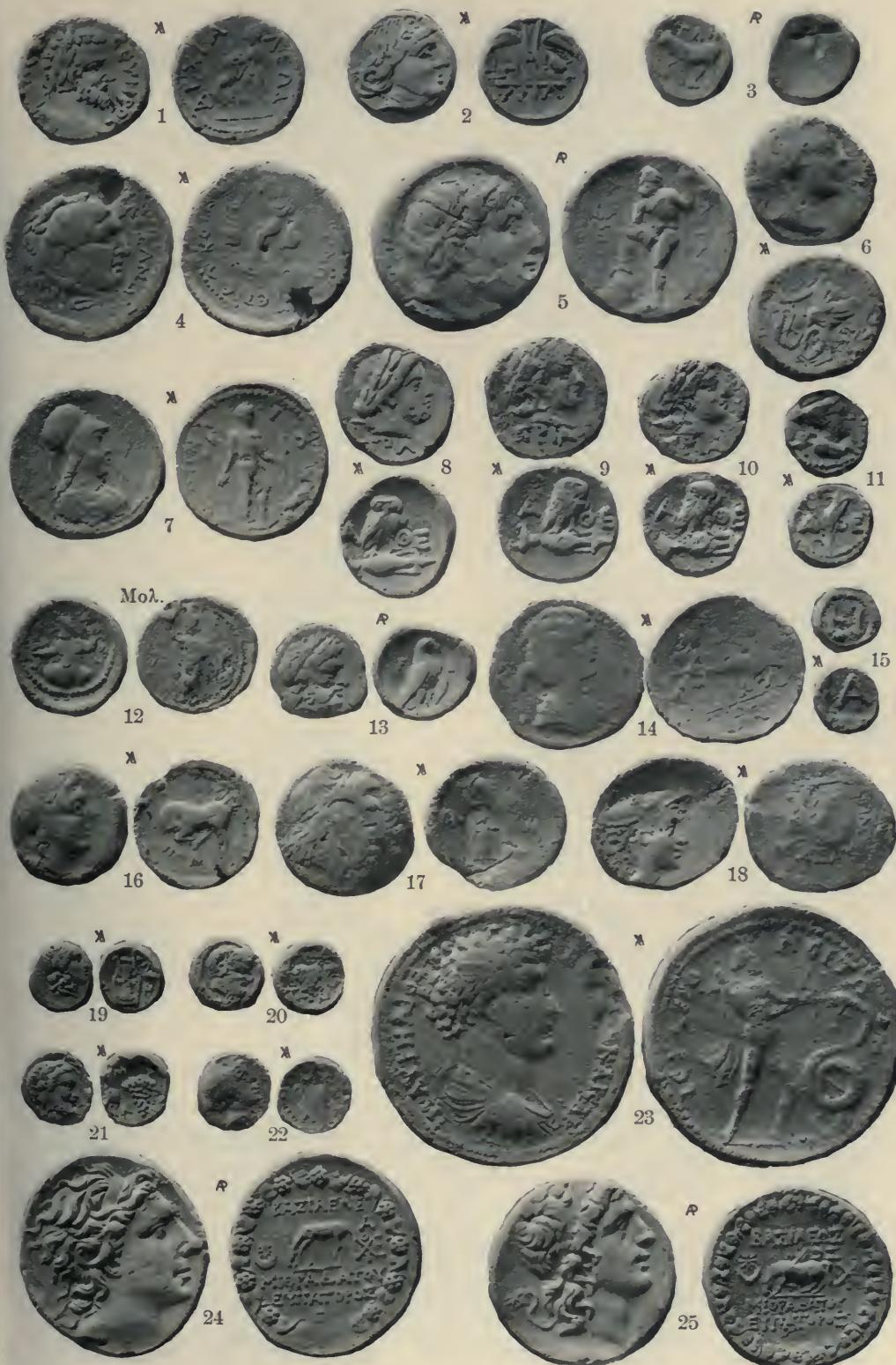
A.

B.

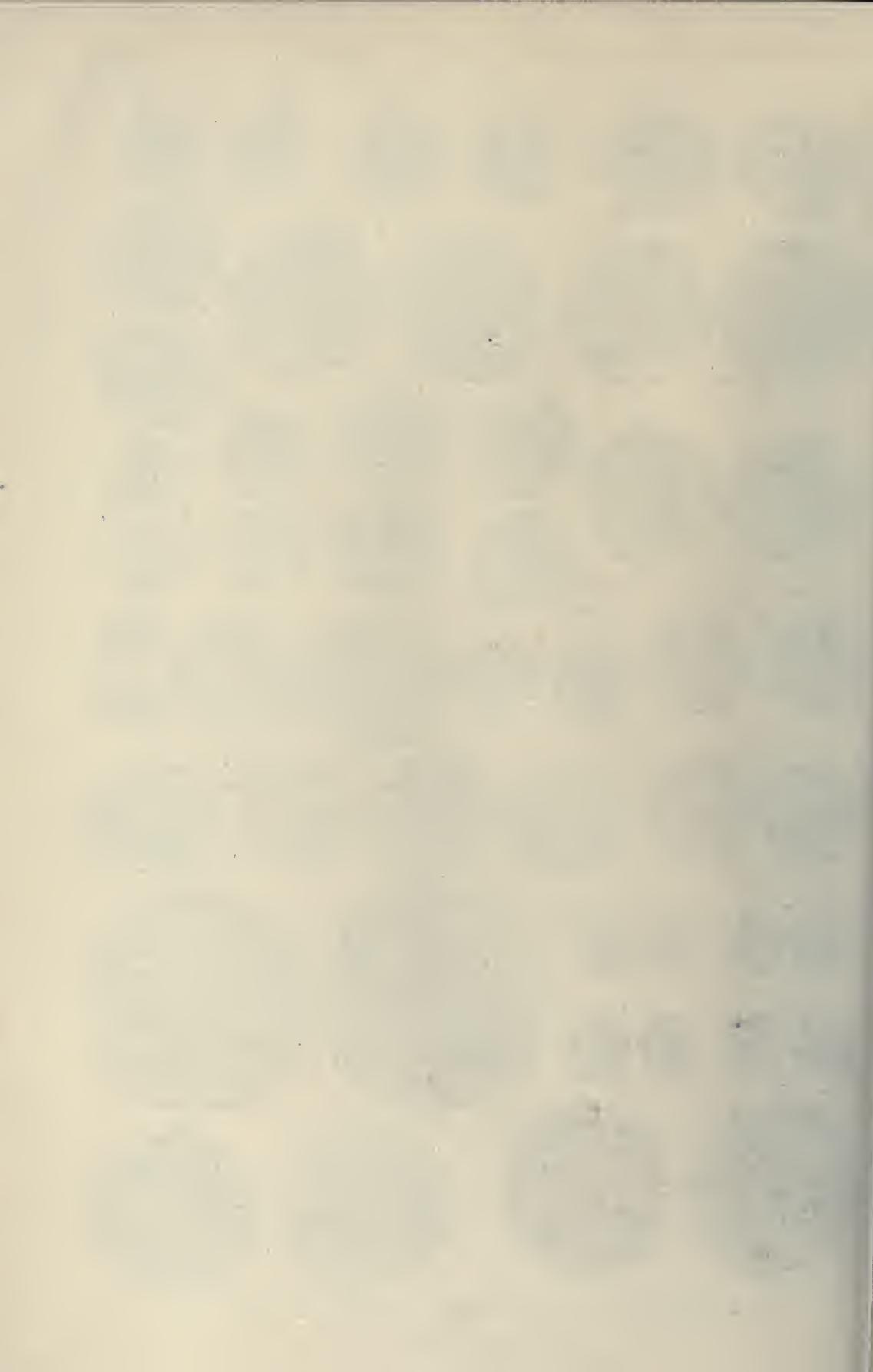
ΤΟ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡ. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΔΑΒΙΔ

ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΑ ΕΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1906/7.

ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΑ ΕΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1906/7.

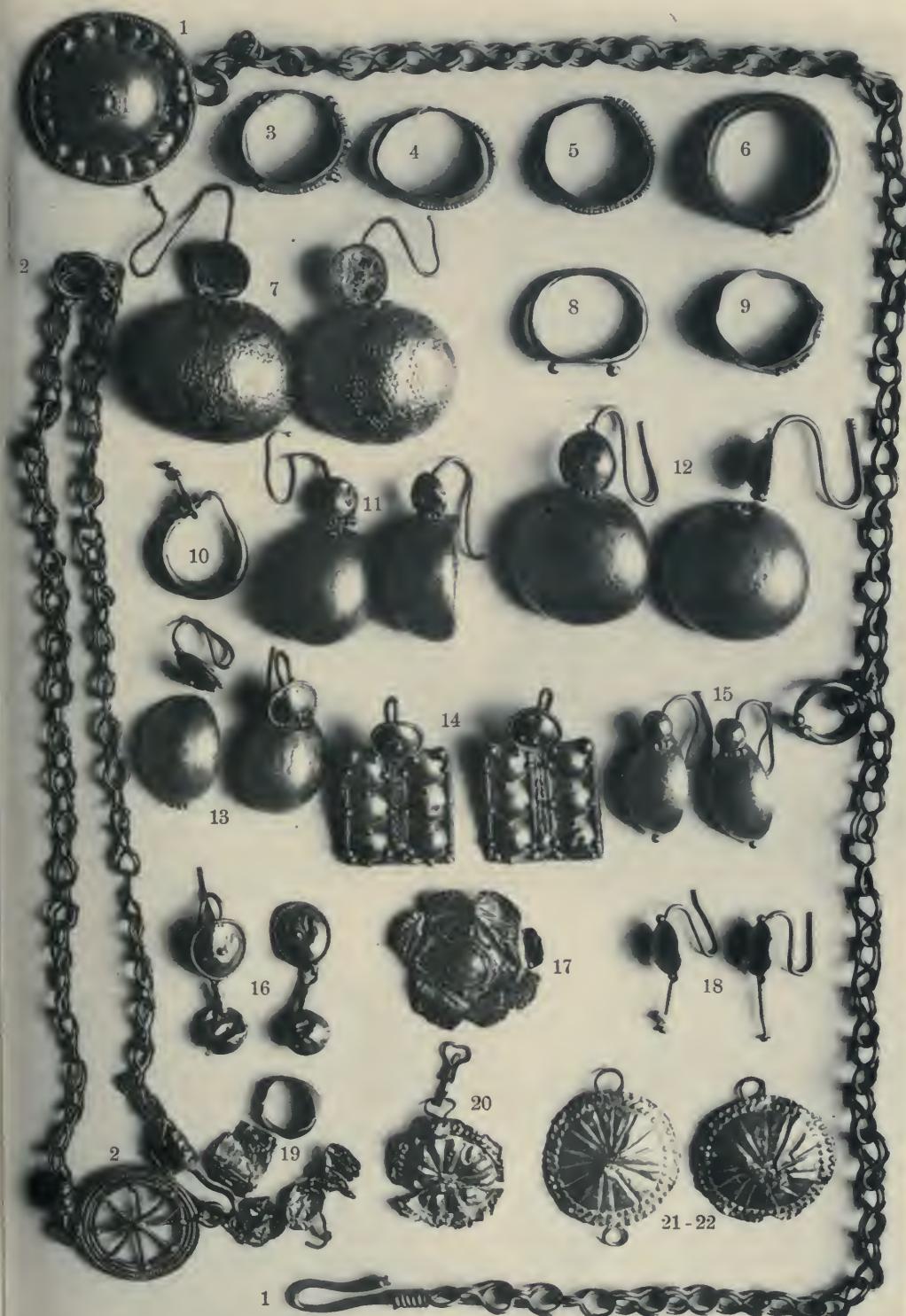

ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΑ ΕΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1896/7.

ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΑ ΕΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1896/7.

1

2

3

1

2

3

1

2

3

ΧΡΥΣΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣΗΜΑ «ΑΒΟΥΚΙΡ»

ΧΡΥΣΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣΗΜΑ «ΑΒΟΥΚΙΡ»

1

2

3

4

1

2

3

DIE SPIESSE DER RHODOPIS

Herodot erzählt, dass die Pyramide des Mykerinos von Einigen der Hetäre Rhodopis zugeschrieben werde. Er widerlegt diese Sage ausführlich (II 134-135): eine Hetäre könnte kein solches Riesenwerk schaffen, das Tausende von Talenten erforderte; und zudem habe Rhodopis lange Jahre nach den Erbauern der Pyramiden gelebt, zur Zeit des Amasis.

Sie stammte aus Thrakien, war Sklavin des Iadmon von Samos, der auch den Fabeldichter Aesop besass. Ein anderer Samier, Xantheus, soll die Rhodopis nach Aegypten gebracht haben, wo sie Charaxos, Sapphos Bruder, um eine hohe Summe freikaufte. So blieb die armutige Hetäre in Aegypten und erwarb grosse Reichtümer, deren Zehnten zu Herodots Zeiten noch Jeder sehen konnte. Denn sie wollte in Hellas ein Denkmal hinterlassen, wie es kein Anderer ersonnen und geweiht hatte, und stiftete daher, soweit der Zehnte ihres Erwerbs reichte, viele eiserne 'Rinderspiesse' (*όβελοὺς βουπόρους πολλοὺς σιδηρέους*) nach Delphi, wo sie zwischen Altar und Tempel vereinigt wurden (*οἵ καὶ νῦν ἔτι συννενέαται ὅπισθε μὲν τοῦ βωμοῦ, τὸν Χῖον ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ νηοῦ*). So berühmt ward Rhodopis, dass alle Hellenen ihren Namen kannten.

So weit Herodot, und es ist zunächst einleuchtend, dass nur einer einflussreichen Frau die seltene Ehre zu Teil werden konnte, ihr Weihgeschenk an der vornehmsten Stelle des delphischen Heiligtums aufstellen zu dürfen.

Dass sie eine Hetäre war, macht dabei keine Schwierigkeit. Konnte doch noch Praxiteles seine Statue der Phryne ganz in der Nähe aufrichten.

Erst eine späte Zeit nahm daran Anstoß (Plutarch, de Pythiae orac. 14, p. 39 f. Paton); damals war das Weihgeschenk der Hetäre schon verschwunden, aber die Fremdenführer zeigten noch seine Stelle: ἔδειξεν δὲ περιγγήτης χωρίον, ἐν τῷ Ροδώπιδος ἔκειντό ποτε τῆς ἑταίρας ὀβελίσκοι σιδηροῖ. Es muss ein bedeutendes Monument gewesen sein; Ροδώπιδος ἀνάθημα war zur sprichwörtlichen Wendung geworden (Suidas s. v., vgl. Αἰσωπος und Ιάδιμων; Hesych s. v.), der Komiker Kratinos hatte es erwähnt (Athen. XIII 596 c: τὸν περιβοήτους ὀβελίσκους..., ὃν μέμνηται Κρατῖνος διὰ τούτων; das Citat ist leider ausgefallen). Vgl. auch die sehr verderbten Verse Epicharmis bei Athen. VIII 362 b.

War Rhodopis blos eine siegreich schöne Hetäre von Naukratis? Nach einer anmutigen Geschichte, die Strabon (XVII 808) und nach ihm Aelian (Var. hist. XIII 33) bewahrt haben, entführt ein Adler der Badenden eine Sandale, trägt sie zu König Psammetich (der Name nur bei Aelian) und lässt sie in dessen Schoss fallen. Der König, überrascht durch dieses wunderbare Geschenk, befiehlt die Herrin der Sandale, die den lieblichsten Fuß ahnen lässt, im ganzen Lande zu suchen, und erhebt die endlich Gefundene zu seiner Gemahlin.

Wenn sich unter diesem Märchen ein Kern von Wahrheit verbirgt, wäre Rhodopis wohl eine Hetäre, aber eine vom Range der Theodora, und man verstände, warum die delphische Priesterschaft ihrem Anathem so viel Ehre erwiesen hat. Herodots Erzählung von ihrem Verhältnis zu

Charaxos mag auf einem Missverständnis beruhen. Denn, wie Athenaeus bemerkt, schmähte Sappho (fr. 138, vgl. 148) nicht Rhodopis, sondern eine Doriche als Geliebte ihres Bruders. Ich nehme mit Wiedemann (Herodots zweites Buch S. 488) an, dass sie ῥοδῶπις als Adjectiv gebrauchte, Herodot aber das Epitheton als Namen der berühmten, zu Sapphos Zeit wohl schon verstorbenen Hetäre fasste. Jedenfalls könnte die angebliche Gemahlin des Psammetich nicht zur Zeit des Amasis 'geblüht' haben (Herod. II 134: οὐτὰ Αμασίν βασιλεύοντα ἦν ἀκμάζουσα ῥοδῶπις); denn die beliebte Verdoppelung zu zwei gleichnamigen Personen wird man in diesem Falle doch nicht anwenden wollen.

Über die sonderbare Weihung eiserner Spiesse, die einem Rinderhirten oder Handwerker besser zu ziemen schien als einer Hetäre, hat man sich vergebens den Kopf zerbrochen, bis Svoronos den rechten Weg wies. In einem lichtvollen Vortrag in unserem Institut (27. 2. 1907), der stark erweitert in dieser Zeitschrift erschienen ist (IX 1906, 192 Taf. 10) hat er ein vergessenes Weihgeschenk des argivischen Heraion uns erst verstehen gelehrt: ein Bündel eiserner Spiesse, Obeloi, die nichts geringeres sind als das berühmte Anathem Pheidons von Argos, die Vorfahren der Obolen, zu einer Zeit da es noch keine Münze gab. Solch' eisernes Geld muss auch Rhodopis nach Delphi geweiht haben, viele Spiesse, wie Herodot bezeugt, gross genug um Rinderstacheln zu gleichen, den Zehnten des Besitzes einer reichen Frau. Damit ist auch bewiesen, dass sie eher zur Zeit des Psammetich als des Amasis gelebt hat, denn als dieser regierte (von 569 an), war gemüzztes Geld in Griechenland schon allbekannt.

Wir können auch mit grosser Wahrscheinlichkeit be-

stimmen wann das Weihgeschenk der Rhodopis zerstört worden ist. Raubgier oder Kunstsinn der Römer, der Sulla und Nero, konnte es nicht reizen, wohl aber die Not der Phoker im dritten heiligen Kriege. Als Philomelos die goldenen und silbernen *Anatheme* zu Münzen, die ehernen zu Waffen einschmelzen liess, mag er die eisernen Spiesse als willkommene Lanzen verwendet haben. So könnte Kratinos sie noch aus eigener Anschauung geschildert haben, zu Plutarchs Zeiten waren sie längst verschwunden. Pausanias erwähnt sie überhaupt nicht mehr, ein neues Zeichen dafür, dass er in Delphi nur Selbstgesehenes anführt.

Abb. 1.

Seit Jahren schon, lange bevor ich das Wesen dieses Weihgeschenks erfasst hatte, glaubte ich die Basis der Spiesse wiedergefunden zu haben, glaubte es um so mehr, als ich vor kurzem erfuhr, dass ein so vorzüglicher Kenner wie E. Bourguet zu demselben Schlusse gelangt war. Es handelt sich um die beiden, auf Abb. 1 wiedergegebenen Steine. Als ich im Jahre 1901, dank Herrn Homolle's freundlicher Erlaubnis, den einen photographieren durfte, stand er mitten unter den Baugliedern des Tempels geschichtet, an dessen Ostfront—also ungefähr an der Stelle,

wo das Anathem der Rhodopis anzusetzen wäre; jetzt sind beide Blöcke am Eingang zum 'Temenos des Neoptolemos' (Fouilles de Delphes II 56; Luckenbach, Olympia und Delphi 45) neben einander gelegt.

Es sind zwei ungleich grosse Platten aus hartem, grauem Kalkstein vom H. Elias (vgl. zum Gestein Pomitow-Lepsius, Philologus LXVI 1907, 264). Sie passen nicht aneinander, wie man nach der Oberansicht (Abb. 1) annehmen sollte. Abb. 2 und 3 geben Unteransichten und die jetzt zusammen gelegten Schmalseiten der beiden Steine, in Zeichnungen von P. Sursos nach meinen Aufnahmen. Man sieht, dass der halben Schwalbenschwanzklammer auf der Unterseite des grossen Blocks (A) keine auf dem kleineren (B) entspricht, dass ferner die Dübellocher auf den Seiten von A und B nicht zu einander passen. A hat auf beiden Schmalseiten solche Dübellocher, B nur auf einer. Die ganze Basis bestand also aus mindestens vier Blöcken, vorausgesetzt, dass jene Löcher nicht von einer späteren Benutzung der Blöcke stammen; an den Langseiten stiessen keine weiteren Steine an. Die Hohlkehle, welche den Unterkanten der Langseiten entlang läuft, kann, ebenso wie die mächtigen Dübellocher der Unterseiten, zu einer Neuverwendung der Steine gehören; eine solche wird wenigstens für A sicher bewiesen durch jene Klammerspur auf seiner Unterseite.

Kehren wir zur Oberfläche der mächtigen Basis zurück, die 1,07 m breit und jetzt noch 1,77 (1,21 + 0,56) m lang ist. Da fallen zunächst die zahlreichen Einsatzlöcher auf, die über die ganze Fläche verstreut sind: meist quadratisch, etwa 1,5 cm im Geviert, mit Blei gefüllt, in dem noch die Reste eiserner Stäbe stecken. Die Stärke des Bleivergusses deutet darauf, dass hohe oder schwere Ge-

genstände hier aufgepflanzt waren. Man denkt sofort an die Spiesse der Rhodopis. Aber eine nähere Betrachtung stellt dieser Lösung Schwierigkeiten entgegen. Auf dem kleineren Blocke (B) stehen die Löcher am Rande so ziemlich

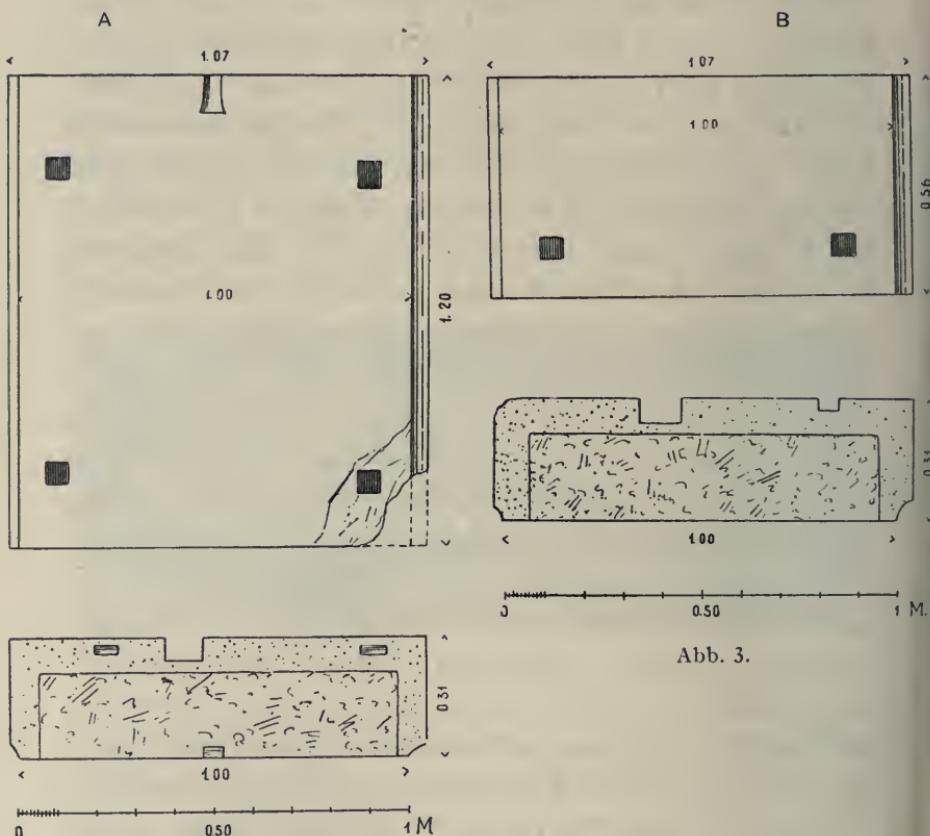

Abb. 2.

Abb. 3.

lich in regelmässigen Abständen und geraden Linien; nach innen zu wird ihre Anordnung zwar freier, aber die ganze Fläche war doch mit ihnen übersät. Die unregelmässige Höhlung, auf der sie jetzt zu fehlen scheinen, ist nur eine spätere Verletzung des Steins.

Anders bei A: da fallen zunächst zwei mächtige Höhlungen auf, die beide dicht am äusseren Rande der Platte liegen. Sie enthalten noch einen dicken Bleiverguss, ihre Ränder sind ausgebrochen, als hätte man gewaltsam einen schweren, fest mit der Basis verbundenen Gegenstand herausgerissen. Leider lässt sich nicht mehr erkennen, ob diese Gegenstände aus Bronze oder Eisen bestanden. Neben den beiden Höhlungen treten dann die quadratischen Einsatzlöcher auf beiden Seiten wieder auf; aber sie sind zunächst spärlich, viel weniger dicht gedrängt als auf der Platte B; und zwischen jenen beiden Höhlungen ist ein weiter, unregelmässiger Raum ganz frei geblieben; die Oberfläche ist hier rauh gelassen, war also wohl nicht sichtbar.

Man denkt zunächst an die Basen grosser Vierfußler, des Stiers von Korkyra, des δούρειος ἵππος (Pomtow-Bulle, AM. XXXI 1906, 459; Klio VIII 1908, 111). Wir hätten auf A etwa die Vorderhufe des Tieres anzusetzen, auf einer anstossenden, jetzt verlorenen Platte die hinteren. Einen Stier im Aehrenfeld möchte man sich vorstellen; hatten doch Apollonia, Myrina, Metapont je ein χρυσοῦν θέρος nach Delphi gesandt (Plut. de Pyth. orac. 16; Hiller v. Gaertringen bei Pauly-Wissowa IV 2541. 2547; vgl. das λήιον χρυσοῦν der Tempelinventare des Parthenon, IG. I 161 ff.). Diese reicheren Weihgeschenke werden aus goldenen Aehren (und Reben) bestanden haben, die auf Steinen wie den unseren oder auf brouzenen Platten aufgepflanzt waren.

Aber diese Lösung wird dadurch ausgeschlossen, dass sich zwar an der äusseren Schmalseite von A wiederum Löcher finden, also gerade unter dem Leibe des vermuteten Stiers, dass sie aber dann ganz unmotiviert zwischen

den 'Hufen' fehlen würden. Viel eher liesse sich diese sonderbare Disposition durch die Annahme einer bekleideten Colossalstatue erklären, deren Sohlen in jenen Höhlungen durch dicke Bronzezapfen befestigt waren, während ihr Gewand die leer gelassene, rauhe Fläche bedeckte. Allerdings ständen dann die Füsse auffallend nahe am Rande. Die Form der Höhlungen stützt leider diese Erklärung nicht, schliesst sie aber auch nicht aus, denn dass Fussspuren von Bronzestatuen nicht immer dem Umriss der Sohle folgen, ist bekannt. Ich möchte daher annehmen, dass wir doch in diesen Steinen einen Teil der Basis besitzen, auf der Rhodopis ihr eigenes Bild, oder eine langgewandete Götterstatue, mitten unter den Spiessen aufgestellt hätte. Dass man nur diese im Altertum beachtet hätte, darf nicht wunder nehmen: Statuen gab es genug zwischen Tempel und Altar, aber dieser sonderbare Wald eiserner Stacheln war ein Unicum¹.

Ich verhehle mir keineswegs, dass ich nicht das abgerundet sichere Resultat zu bieten vermöge, das ich erhoffte. Aber diese Steine bilden ein so eigenartig interessantes Monument, und das Weihgeschenk der Rhodopis ist so altertümlich und bedeutsam, dass ich glaube, Herrn Svoronos' freundlicher Aufforderung zur Publication folgen zu dürfen, auch wenn ich nur Wahrscheinlichkeiten, keine Beweise, aneinanderreihen kann.

GEORG KARO

¹ Ich muss allerdings erwähnen, dass ein kleiner gerundeter Brecciablock, in ähnlicher Weise mit kleinen bleigefüllten Löchern übersät, im Pflaster der Heiligen Strasse. am östlichen Ende der Stoa der Athener, steckt. In seiner jetzigen Lage entzieht er sich der Untersuchung.

ΑΝΑΘΗΜΑ ΑΜΠΕΛΙΩΤΩΝ ΚΥΡΗΝΑΙΩΝ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ

ΚΑΥΔΟΣ ΣΙΔΦΙΟΥ

(Πίραξ XV.)

Τῷ 1894 ἀνευρέθησαν ἐν Δελφοῖς κατὰ τὴν κορυφὴν τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ πλησίον τοῦ μεγάλου βωμοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν βάσεων τῶν ἀναθημάτων τοῦ Γέλωνος καὶ τῶν λοιπῶν Δεινομενειδῶν «τρεῖς γυναικεῖαι μορφαί, αἵτινες χορεύουσι κρατούμεναι ἐκ τῶν χειρῶν περὶ κίονα ἔχοντα εἶδος καυλοῦ φυτοῦ. Φοροῦσι βραχὺν καὶ ἀνεμούμενον χιτῶνα, πόλον διευρυνόμενον (évasé) εἰς σχῆμα κάλυκος καὶ κοσμούμενον ὑπὸ φύλλων δεξικορύφων ὡς εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν δοχηστρίδων τοῦ Τζόλπασι (Benndorf und Niemann, *das Heroon von Gjölbaschi-Trysa*, Wien 1899. Collignon, Hist. de la Sculpt. gr. II, σ. 205). Φαίνεται ὅτι τὸ ὄλον ἦτο βίσις τρίποδος» (BCH, 1894 σ. 180 Ηομόλλη). Προσέτι εὑρέθησαν πολυάριθμα θραύσματα «κιόνων» ἐν σχήματι καυλοῦ σιλφίου, ἄτινα ἐνόμισεν ὁ κ. Homolle (αὐτόν), ὅτι ἡδύνατο νὰ ἀναγάγῃ εἰς τὸν θησαυρὸν τῶν Κυρηναίων. Ἄλλὰ τοιοῦτος θησαυρὸς δὲν ὑπῆρξεν ἐν Δελφοῖς, ὅσον εἴναι γνωστόν, δὲ ἐννοούμενος ἐνταῦθα εἴναι ὁ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ τῶν Ρωμαίων, (ὅρα τὸν ἔιδον Ὁδηγὸν τῶν Δελφῶν 1908 σ. 49 καὶ τὸν συνημμένον χάρτην τοῦ τεμένους τοῦ Ἀπόλλωνος), ὡς θὰ ἀποδεῖξω ἀλλαχοῦ.

Τῷ 1897 δημοσιεύων ἐκτενεστέραν μελέτην περὶ τοῦ εὐρηκατος ὁ κ. Homolle (BCH, 1897 σ. 603-614) λέγει, ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ εὑρέθησαν καὶ ἄλλα ὅμοια θραύσματα, ἄτινα συγκολλώμενα ἀπετέλουν ἔνα φυτικὸν κίονα μέγαν (ψ. 8 μέτρων περίπου), ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅποιον ἦσαν τεθειμέναι αἱ τρεῖς δοχηστρίδες, ἃς ὀνομάζει καρυάτιδας. Ἐγκαταλείπει ἐπομένως τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ὄλον ἦτο κίονας ἢ κίονες τοῦ «θησαυροῦ τῶν Κυρηναίων», δέχεται αὐτὸν ὡς

νύποβαστάζον ποτὲ τρίποδα καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ φυτικὸς καυλὸς δὲν εἶναι καυλὸς σιλφίου, ἀλλὰ ἀκάνθου, λαλοῦντος συμβόλου τῆς Μακεδονικῆς πόλεως Ἀκάνθου, ἀνάθημα δὲ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς ἀνάμνησιν τῆς νικηφόρου δράσεως τοῦ Βρασίδου ἐν Μακεδονίᾳ (424-422 π. Χ., Θουκ. 4, 84-88). Άī «Καρυάτιδες» τότε κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Homolle είναι *Lacaenae saltantes* ἐκ τῆς λακωνικῆς κώμης Καρναί. Βραδύτερον ὅμως (*Comptes Rend. de l'Académ. d. inscr. et belles lettres* 1904 σ. 473) ἔχωρισεν ὁ κ. H. τὸ σύμπλεγμα τῶν δροχουμένων κορῶν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κίονος δεχθεὶς δύο ἀναθήματα σύγχρονα, ἔργα τοῦ αὐτοῦ Ἰσως τεχνίτου: τὸν ἀκάνθινον κίονα καὶ τὸ σύμπλεγμα τῶν *Καρυατίδων*.

Εἰς τὴν ἔρευναν διλοκλήρου τῆς μελέτης τοῦ κ. Homolle δὲν θὰ εἰσέλθω. Θὰ ἀσχοληθῶ ὅμως νὰ καταδεῖξω διὰ βραχέων, ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκ τοῦ φυτοῦ ἐντυπώσεως αὐτοῦ ἀπομάκρυνσις καὶ ἡ προσφυγὴ πρὸς θεωρίαν ὁμοιούμενην νὰ στηριχθῇ διὰ πραγματικῶν ἐπιχειρημάτων, δὲν ἥτο δῷθή, ἀγαγοῦσα διὰ τῆς ἀποπλανήσεως εἰς τοιαύτην ἀβεβαιότητα, ὥστε τὸ μνημεῖον τοῦτο νὰ ὑπολαμβάνηται ἐντελῶς ἀγνώστου προελεύσεως (ὅρα τὸν ἔμδον Ὁδηγὸν τῶν Δελφῶν σ. 21-22).

Δημοσιεύω ἐν τῷ φωτοτυπικῷ πίνακι XV, οὗ εἰκόνα¹ τῆς ἐν τῷ μουσείῳ τῶν Δελφῶν γυψίνης ἀναπαραστάσεως τοῦ ἀποτελεσμέντος, μακρὰν πάσης περὶ σιλφίου σκέψεως, κίονος, ὃς καὶ τινας εἰκόνας κυρηναϊκῶν νομίσμάτων πρὸς σύγκρισιν. Τὰ νομίσματα ταῦτα δεικνύουσι τὸ σπάνιον καὶ κατ’ ἔξαρτεσιν ἐν Κυρήνῃ ποτὲ φυόμενον, ἐντεῦθεν δὲ καθ’ ὅλον τὸν κόσμον διὰ τοῦ Πειραιῶς μάλιστα (Θεοφρ. φυτ. 1στ. 6, 3, 2) ἀποστελλόμενον σίλφιον, οὕτωνος «ἥ τε ὁἶς καὶ ὁ καυλὸς καὶ τὸ φύλλον καὶ ὁ δόπος καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἄπαν πολυτιμότατόν ἔστιν», — «ἐκτετίμηται δὲ παρ’ αὐτοῖς (τοῖς Κυρηναίοις), ὥστε καὶ ἐν τῷ νομίσματι ὃπου μὲν Ἀμμωνα, ὃπου δὲ σίλφιον ἐγκεχαράχθαι».

¹ Τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Κεραμοπούλου δοθεῖσαν ἡμῖν εἰκόνα τοῦ δελφικοῦ γυψίνου ἐκμάγματος, ἣτις κυκλοφορεῖ καὶ ἐν εἰκονογραφημένοις δελταρίοις, μὴ δεικνύοντα τὸ κάτω μέρος τοῦ φυτοῦ, ἀντικατεστήσαμεν διὰ τῆς δημιουριούμενης ἐν τῷ πίνακι πληρεστέρας.

Σημ. τῆς διευθ. τῆς Διεθν. Νομ. Ἐφημ.»

Ίδου ἡ περιγραφὴ τούτων τῶν σιλφιοφόρων νομισμάτων τῆς Κυρηναϊκῆς, ὃν τὰ ἐκμαγεῖα ἐκλέξας διέθεσεν ἐπὶ τοῦ πίνακος ἡμῶν ὁ κ. Σβιορῶνος. Προσέθηκα ἐν ἐν λία εἰκόνι (1).

1.—'Αργ. τετράδραχμον ἀττικόν. Γραμμ. 18.35.

Σύλφιον.

"Οπ. Δένδρον, οὗ ἐκατέρωθεν ἵστανται ἀντιμέτωποι ὁ Ἡρακλῆς φέρων λεοντῆν καὶ νύμφῃ προσφέροντα τῷ Ἡρακλεῖ καρπὸν ἐκ τοῦ δένδρου. *Eἰκὼν I*—Müller ἔ. ἀ. I σελ. 11 εἰκ. 23.

2.—'Αργ. τετράδραχμον. Ἀριστ. σύλφιον, δεξ. ἄνω μὲν κεφαλὴ λέοντος πρὸς ἀριστερά, κάτω δὲ εἰς καρπὸς σιλφίου. Περὶ τὸ ὅλον κοκκιδωτὴ περιφέρεια.

"Οπ. Κεφαλὴ ἀτεοῦ πρὸς δ. κρατοῦσα ἐν τῷ δάμφιει δφιν. "Ανω δεξιὰ κόσμημά τι Τὸ ὅλον περιβάλλεται ὑπὸ κοκκιδωτοῦ τετραγώνου καὶ κεῖται ἐν τετραγώνῳ ἐγκοῦλῳ. (Βρεττ. Μουσ. "Ορα L. Müller ἔ. ἀ. I σ. 11, ἀριθ. 22 καὶ Head-Σβιορώνου Ἰστ. τῶν νομ. πίν. ΛΔ', 1). — *Πίναξ XV*, 1.

Εἰκ. 1.

3.—'Αργ. Γρ. 13.85. Κεφαλὴ Διὸς Ἀμμιωνος πωγονοφόρος καὶ κερασφόρος, πρὸς δεξ., μετὰ κόμης διαδεδεμένης. Ἐμπροσθεν ΒΑΡΚΑΙ (ων).

"Οπ. σύλφιον μετὰ δύο παραφυάδων ἐκατέρωθεν κατὰ τὴν δέξιαν. (Πρβλ. L. Müller ἔ. ἀ. σελ. 79 ἀριθ. 307). Μουσεῖον Πάρμας ἀριθ. 224. — *Πίναξ XV*, 2.

4.—'Αργ. Γραμμ. 13.00. Κεφαλὴ δμοία πρὸς ἀριστ. Ἡ κόμη ἄνευ διαδήματος καὶ ἐκτενισμένη πρὸς τὰ ἄνω. Ἐμπροσθεν ΣΟΙΚΙΑ.

"Οπ. σύλφιον μετὰ δύο παραφυάδων ἐκατέρωθεν τῆς δέξιης διευρυνομένης δλίγον. Φύλλα τινὰ ἄωρα καὶ κεκλεισμένα. Ἐπιγρ. Υ—Κ (=ΚΥΡΑ[ναίων]) (Πρβλ. Müller σελ. 44, ἀριθ. 137). Α—Ψ Μουσεῖον Πάρμας ἀρ. 231. — *Πίναξ XV*, 3.

- 5.—^{αρχ.} Γραμμ. 13.00. Κεφαλὴ διμοίᾳ πρὸς δεξ., δαφνοστεφής.
 "Οπ. σίλφιον. Ἐπιγραφή: ΨΥ—Κ
                           ΙΑ—ΝΑ   Μουσεῖον Πάρμας, ἀριθ.
                           Ν—Ο   μὸς 232, Πίναξ XV, 4.
- 6.—^{αρχ.} δίδραχμον φοινικῆς ὀλκῆς. Κεφαλὴ λιβυκοῦ Διονύσου
 ἀπώγων καὶ φέρουσα κέρατα κριοῦ, πρὸς δεξιά.
 "Οπ. σίλφιον μετὰ ὁζῆς διευρυνομένης. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἡ
 ἐπιγραφή ΚΥ—ΡΑ καὶ ἀριστερὰ μὲν τρίποντος, δεξιὰ δὲ τὸ
 μονογράφημα ΕΠ. (Head-Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀριθ. 5.—Πίναξ
 XV, 5. Müller, σ. 47 ἀριθ. 168).
- 7.—^{αρχ.} τετράδραχμον ἀττικῆς ὀλκῆς. Κεφαλὴ Ἀμμιωνος παραπλη-
 σία, πρὸς δεξ. Ἡ κόμη ἀρχαιῶν ἐσχηματισμένη εἰς πλοκάμους
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κατὰ τὸν τραχήλον. Ἐμπροσθεν ΚΥΡΑ.
 Τὸ πεδίον ἔγκοιλον, πέριξ δὲ δακτυλοειδῆς κρίνος ἀστραγα-
 λοειδῆς, περιθεόμενος ἐκατέρωθεν ὑπὸ περιφερικῆς γραμμῆς.
 "Οπ. σίλφιον μετὰ παχείας ὁζῆς καὶ δύο παραφυάδων ἐκατέ-
 ρωθεν. (Müller, ἔ. ἀ. σ. 43, ἀριθ. 120. Head-Σβορῶνος ἔ. ἀ.
 ἀριθ. 2)—Πίναξ XV, 6.
- 8.—^{αρχ.} Γραμμ. 13.20: Κεφαλὴ Ἀμμιωνος ἀντωπὸς, ὀλίγον πρὸς ἀρ.
 ἐστραμμένη. Ἐπὶ τοῦ μετώπου διάδημα σχηματίζον κόσμημα
 αἰγυπτιαῖς ἐν τῷ μέσῳ. Τὸ δόλον ἐντὸς στεφάνου δάφνης.
 "Οπ. σίλφιον, οὗ φύλλα τινὰ ἄωρα καὶ κεκλεισμένα. Ἐπιγρ.:
 Β—Κ
 Ρ—Α
 Α—Λ ("Ορα Müller, ἔ. ἀ., Supplement σελ. 9, ἀριθ. 141,
 Pl. I. καὶ Head-Σβορῶνος ἔ. ἀ. ἀριθ. 4=Πίναξ XV, 7).
- 9.—^{αρχ.} Γραμμ. 13.00. Κεφαλὴ Ἀμμιωνος πρὸς ἀριστ. μετὰ κοσμή-
 ματός τινος ὑπὲρ τὸ μέτωπον ὅπισθεν τοῦ τραχήλου δύο
 φύλλα δάφνης.
 "Οπ. σίλφιον ἀρράβδωτον, φέρον ὡς παραφυάδας δύο ἔτερα
 μικρὰ σίλφια κατὰ τὴν ὁζᾶν. Ἐπιγραφὴ δυσδιάγνωστος μεταξὺ
 τῶν φύλλων τοῦ σίλφιον: Ο|ΤΑ|ΡΤ—>|ΒΙ|Λ (Müller ἔ. ἀ.
 σ. 23, ἀριθ. 41. Πρβλ. Imhoof - Keller, Tier- und Pflan-
 zenbilder, Taf. X, 14). Μουσεῖον Πάρμας, ἀριθ. 230.—Πίναξ
 XV, 8.

10.—'Αργ. Γραμμ. 12,80. Κεφαλὴ Ἀμμιωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.
Ἐμπροσθεν ὄνομα δυσδιάγνωστον.

Οπ. σύλφιον ὑπὸ τὴν ὁμίζαν τοῦ ὀποίου κάθηται δορκάς.

Ἄριστερὰ ἐν τῷ πεδίῳ μεταξὺ τῶν φύλλων τοῦ σιλφίου
[ΒΑΡΚΑ;] JOIN. Μουσεῖον Πάριμας ἀριθ. 229. Πρβ. Müller
I, 81,322. — Πίναξ XV, 9.

11.—'Αργ. Κεφαλὴ Ἀμμιωνος διαδεδεμένη, πρὸς δεξιά. Πέριξ κύκλος
κοκκιδωτός.

Οπ. σύλφιον, οὐ ἔκατερονθεν ὁρίζοντιώς KOI—NON. Ἄριστ.
ἄνω κέρας δορκάδος (ἀντιλόπης). Τὸ δὲ τοῦ κύκλῳ κοκκι-
δωτῷ. (Head-Sβορ. ἔ. ἀ. ἀριθ. 6. — Πίναξ XV, 10. Πρβλ.
Müller σ. 37 ἀριθ. 103).

Ἡ περιφερικὴ βάσις (ἀφανῆς ἐν τῇ εἰκόνι), ἦν ἔχει τὸ γύψινον
δελφικὸν μνημεῖον ὑπὸ τὰ κατώτατα ἔλευθέρως γεγλυψιμένα καὶ προ-
πετῇ φύλλα (ἔλλιπῃ τὰ ἄκρα ἐν τῇ ἀπεικονίσει), δὲν φαίνεται ἐσχη-
ματισμένη ἐκ λειψάνων παλαιῶν, ἀλλ᾽ εἴναι φανταστική. Τὰ κατώ-
τατα δὲ ἔκεινα φύλλα ἔπρεπε πάντως νὰ ἔρειδωνται ἐπὶ τίνος ἐπιπέδου
ἔδαφους, ἐπειδὴ ὑπὸ τὰς πρὸς τὰ κάτω καμπτομένας κορυφὰς τὰ
πρωτότυπα ἔχουσιν ἐπίπεδον τομήν ἔρειδομένην ποτὲ ἐπὶ ἐπιπέδου
ἐπιφανείας. Τοῦτο δὲ ἥτο καὶ ἀναγκαῖον πρὸς στερεότητα τῶν φύλ-
λων τούτων. Ἰσως ὅμως ὑποκάτω αὐτῶν ἡ βάσις τοῦ δὲ τούτου κίονος
ἔξειχε περίκινοτος μικρὸν ὑπὲρ τὴν γῆν, ἢν δὲ καλλιτέχνης τοῦ μνη-
μείου εἶχε μιητή τὴν ἀληθή δύψιν τοῦ σιλφίου, ὃς περιγράφει αὐτὸ
ἐν τούτῳ τῷ μέρει ὁ Θεόφραστος (ἔ. ἀ. 6, 4) λέγων «ταύτην δὲ (τὴν
ὁμίζαν) ἔχειν ἐπὶ τοῦ μέσου κεφαλήν, δὲ καὶ μετεωρότατόν ἐστι καὶ
σχεδὸν ὑπὲρ γῆς, καλεῖσθαι δὲ γάλα». Καὶ πολλὰ δὲ τῶν νομισμά-
των τῆς Κυρανῆς, τῆς Βάρκης καὶ ἐν γένει τῆς Κυρηναϊκῆς (Πίν.
XV ἀριθ. 3, 5, 6, 7, 10) δεικνύουσι τὴν ὁμίζαν (τὸ γάλα) ἐν μέρει
φανεράν. (Πρβλ. L. Müller, Numismatique de l'ancienne Afrique
I σελ. 31).

Ἡ δομοίότης τοῦ δελφικοῦ καλλιτεχνήματος πρὸς τὰ σύλφια τῶν
κυρηναϊκῶν νομισμάτων είναι τόσον προφανής, ὥστε νὰ μὴ είναι
ἀνάγκη πολλῶν λόγων πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς. Ὡς ἐκφύονται τὰ φύλλα
τὰ καλούμενα μάσπετα, (Θεοφρ. ἔ. ἀ. 6, 1), κατ' ἀποστάσεις ἐκ τῶν
καυλῶν τῶν νομισμάτων, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ δελφικοῦ (εἰς ἔκαστον κόμι-
βον ἔξι μάσπετα, τρία ἄωρα ἐσωτερικῶς καὶ τρία σχετικῶς ὁριμώτερα

έξωτερικῶς), ὁ δὲ ἡδινὸς κορμὸς ἀλλακοῦται ἐκατέρῳ καὶ ὅμοιον τρόπον.¹ Ἐν αἱ εἰκόνες τῶν νομισμάτων δὲν ἔσαν μικροτεχνήματα ἢ ἄν ἔσαν περιφερῆ ἔργα, θὰ ἐδηλοῦτο κάλλιον καὶ ἡ τελεία ὅμοιότης τῶν φύλλων ἀλλ ὅμως καὶ ταῦτα, ὅσάκις μάλιστα ἔχουσι τὰς κορυφὰς κεκαμμένας πρὸς τὰ κάτω, ὅμοιάζουσιν ἀπαραγωγίστως πρὸς τὰ χαμηλότατα ἢ τὰ ὑψηλότατα φύλλα τοῦ δελφικοῦ καυλοῦ. Ο κόμβος, ἔξ οὖν ἐκφύονται ἐκάστοτε αἱ ὅμιλες τῶν φύλλων τοῦ δελφικοῦ καυλοῦ, εἶνε δρατὸς ἐν τισι μόνον νομίσμασιν (εἰκ. I καὶ Müller σελ. 44 ἀριθ. 135, σ. 46 ἀ. 153, σ. 47 ἀ. 159, σ. 130 ἀ. 344). Ὅτι ἐλλείποντιν ἐν Δελφοῖς πατὰ τὰς ἐκφύσεις τῶν φύλλων οἱ εἰς τὸ ἄκρον μακροῦ καὶ λεπτοῦ μίσχου καρποί, ἡ μαγύδαρις, (Θεοφρ. ἔ. ἀ. 6, 4) προέρχεται βεβαίως ἐκ φυσικῶν λόγων, τοῦ τεχνίτου ἀπεικονίζοντος καυλὸν σιλφίου μὴ διανοῦσαντα τὰ μάσπετα μηδὲ παραγαγόντα εἰσέτι καρποὺς ἔνεκα τῆς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καθ' ἣν ἐλαβεν αὐτὸ πρὸς ἀπεικόνισιν (τοιαύτας εἰκόνας ἀώρου σιλφίου δεικνύουσι καὶ τὰ νομίσματα ἐν τινι βαθμῷ. Müller ἔ. ἀ. σ. 31). Ἔλαβε δὲ αὐτὸ τοιοῦτον ἔνεκα λόγων τεχνικῶν, ἐπειδὴ θὰ ἦτο οὐ μόνον δυσχερὲς ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν στερεότητα τοῦ μαρμαρίνου ἔργουν νὰ γλυφῶσι λεπτουργικῶς ἔξεχοντα τὰ μάσπετα καὶ ἡ εἰς τὸ ἄκρον λεπτοῦ μίσχου μαγύδαρις. Τὰ μάσπετα ὅμως τὰ ἐντελῶς κλειστὰ καὶ ἀδιαμόρφωτα, ἄτινα δεικνύει ὁ δελφικὸς καυλὸς ὑπὸ τὸν φυλλομανοῦντα κόμβον, ἐφ' οὐ ἵστανται αἱ τρεῖς κόραι, εἶναι ἐντελῶς ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοιῶς κεκλεισμένα μάσπετα τῶν νομισμάτων ὑπὸ ἀριθ. 3 καὶ 7, ἄν καὶ εἶνε διατεθειμένα ἔνδον τῶν μειζόνων φύλλων. Εἶνε δὲ ζήτημα καθαρῶς βοτανικόν, τίς παραστασὶς ἀποδίδει ἀληθέστερον τὴν φύσιν.

Ο Θεόφραστος καὶ ὁ Πλίνιος (Müller ἔ. ἀ. σ. 15) λέγουσιν, ὅτι τὰ μάσπετα τοῦ σιλφίου εἶναι προσόμοια πρὸς τὰ φύλλα τοῦ σελίνου. Ο Müller ἔξαιρει τὰς δρωμένας διαφορὰς τῶν φύλλων τούτων, ὡς παριστάνονται ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Σελινοῦντος, ἀλλὰ ὅμοιογει

¹ Τὸ νόμισμα πίν. XV ἀριθ. 8 εἶναι ἀρράβδωτον ἔνεκα ἀμελείας τοῦ τεχνίτου βεβαίως. Παρομοίᾳ ἀμέλεια παρατηρεῖται συνήθως εἰς μικρὰ νομίσματα, ἔνθα ἦτο δυσχερὲς νὰ χαραχθῶσι πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι. Πρβλ. Müller, ἔ. ἀ. σ. 27 ἀριθ. 84, 89, σ. 45 ἀριθ. 147, σ. 48 ἀριθ. 180, σ. 79 ἀριθ. 296. Εἶναι ὅμως δυνατόν, τινῶν ἐκ τῶν νομισμάτων τούτων ἡ ὅψις νὰ προηλθεν ἔνεκα ἀποτριβῆς ἢ καὶ ἔνεκα τῆς ἐκ τῆς θερμότητος βλάβης τῆς κηρίνης μήτρας τοῦ ἐκμαγείου τοῦ ἐνταῦθα ἀπεικονιζομένου νομίσματος.

Εἰκ. 2.

Εἰκ. 3.

τὴν συγγένειαν αὐτῶν πρὸς τὰ τοῦ σιλφίου ἐν τισὶ χρόνοις τῆς βλαστήσεως. Αἱ ἀνωτέρῳ παρατιθέμεναι εἰκόνες (2 - 3) φύλλων σελίνου, εἰλημμέναι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, δεικνύουσι μεῖζονα τὴν διμοιότητα τῶν λοβίων τῶν νεαρῶν αὐτοῦ φύλλων πρὸς τὰ μάσπετα τοῦ δελφικοῦ μινημείου· ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη ἄγει νὰ δεχθῶμεν ἢ ὅτι ἡ γνῶσις τῶν ἀρχαίων ἡτο ἀπορίεστέρᾳ ἔκείνης, ἢν ποριζόμενη ἐξ ἀτελῶν καὶ κατὰ διαφόρους χρόνους τῆς βλαστήσεως εἰλημμένων εἰκόνων τῶν νομισμάτων, ἢ ὅτι ὁ τεχνίτης τοῦ δελφικοῦ μινημείου, γινώσκων τὴν ὑπάρχουσαν συγγένειαν τῶν δύο φυτῶν μὴ ἴδων δὲ αὐτὸν τοῦτο τὸ φυσικὸν σύλφιον, ἀπειμιήθη περισσότερον τοῦ προσήκοντος τὰ φύλλα τοῦ γνωστοῦ αὐτῷ σελίνου. Ἐν ἑκατέρᾳ περιπτώσει ποριζόμενα τεκμήριον, ὅτι ὁ τεχνίτης ἀλιγθῶς ἤθελε νὰ εἰκονίσῃ σύλφιον.

Ο καυλὸς τοῦ φυτοῦ ἐξακολουθεῖ καὶ μεταξὺ τῶν σωμάτων τῶν δοχειούμενων κορῶν, παρὰ τοὺς μηδοὺς δ' αὐτῶν καὶ εἰς τὸ ὕψος τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πόλων προέχουσι μικρὸν αἱ κορυφαὶ τῶν τελευταίων τριγνωμένων ἡμικλείστων μασπέτων. Ἐπ' αὐτῶν θὰ ἡτο φυσικὸν νὰ

νποθέσωμεν, ὅτι ἡτο ἡ κορυφαία μαγύδαις ἢ τὸ ἄνθος τοῦ σιλφίου.
Ἄλλὰ φυτὸν εἰκονιζόμενον ἐν οὕτῳ τρυφερῷ καταστάσει καὶ οὐδα-
μοῦ τοῦ λοιποῦ καυλοῦ ἔχον καρπούς, οὓς βλέπομεν ἐπὶ τῶν νομι-
σμάτων, βεβαίως οὐδὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς είλη μαγύδαιν. Τοεῖς δὲ
ὅπαὶ (διαστάσεις 0,135 × 0,075 × 0,065 βάθ.), εὑρισκόμεναι ἐπὶ τῶν
τριῶν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν κορῶν καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἔχειντων φύλ-
λων τοῦ καυλοῦ (ἡ διατήρησις τῆς ὀπῆς εἶναι ἀρτία ἐπὶ τοῦ ἐνός),
μαρτυροῦσιν, ὅτι ἐνταῦθα ἴδρυντο ὑψίπους τρίπους μετάλλινος ἔξι-
κνούμενος μέχρι τῆς ἄκρας κορυφῆς τοῦ μηνιμείου. Ἐνταῦθα ὑπὲρ
τὰς κεφαλὰς τῶν κορῶν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου δλου σχηματίζει
ἔλαφορὰν κοιλότητα φέρουσα προσέτι ἀτάκτως διατεθειμένας τέσσα-
ρας ὀπάς, ὥν ἡ μία, ἡ «κεντρική», μεῖζων (βάθ. 0,10 × 0,11 × 0,065).
Αἱ ὅπαὶ αὖται ἔχονται μεταξύ τῶν βεβαίως πρὸς στερέωσιν τοῦ λέβητος,
ὅστις ἔκορύφου τὸν τρίποδα καὶ τὸ δλον ἀνάθημα.

Παρὰ πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐν τῇ μαρμαρίνῃ δελφικῇ ἀπεικονίσει
κυρηναϊκοῦ φυτοῦ σχηματοποίησιν, ἡς δὲ βαθμὸς δὲν εἶναι εὐχερές
νὰ ὁρισθῇ, ὑπολαμβάνω ὡς δεδομένην οὕτω ἡ αὐταπόδεκτον τήν τε
ἀλήθειαν, ὅτι περὶ σιλφίου πρόκειται ἐν τῷ δελφικῷ καλλιτεχνίατι,
καὶ τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀπεικονίσεις τοῦ φυτοῦ ἐπὶ τῶν
κυρηναϊκῶν νομισμάτων. Ἡ δομοιότης αὕτη εἶναι ἀσυγκρίτως μεί-
ζων ἐνταῦθα ἡ μεταξὺ τῶν νομισμάτων καὶ τῆς κυρηναϊκῆς κύλικος
Studniczka, *Kyrene* σ. 18· πορτζομαὶ δέ, ὅτι μημεῖον τοιοῦτον,
εἰκονίζον τὸ «ἔθνικόν» κυρηναϊκὸν φυτόν, δὲν ἡτο δυνατὸν νὰ ἀνα-
τεθῇ εἰς Δελφοὺς ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἢ ὑπὸ τῶν Κυρηναίων. Οὕτω καὶ
οἱ Σελινούντιοι εἶχον ἀναθέσει ποτὲ εἰς Δελφοὺς χρυσοῦν σέλινον, δ
ἀπεικόνιζον καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν, οἱ δὲ Τενέδιοι πέλεκυν,
ὅστις ἡτο ἐπίσης νομισματικὸς τύπος τῆς Τενέδου, (Πλούτ. de Pyth.
ορ. 12. Παυσ. 10, 14.)

Τὴν γνώμην ταύτην βεβαιοῖ ἀρχαία μαρτυρία ὁγητή, ἦν ὑπολαμ-
βάνω ὡς ἀναμφισβήτήτως ἀναφερομένην εἰς τὸ μηνημείον τοῦτο. Ἡ
μαρτυρία αὕτη, ἀναγομένη εἰς τὸν δελφὸν Ἀναξανδρίδαν (ζήσαντα
περίπου ἐν τοῖς χρόνοις 225-182 π.Χ. πρβλ. Pauly-Wirsowa's R.E.
ἄρθρο. Delphoi σ. 2523, 2630 Hiller von Gärtringen - Pomitow)
καλῶς τοὺς Δελφοὺς γινώσκοντα καὶ «περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς χορηστη-
ρίου» καὶ «περὶ τῶν συλημέντων ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων» (Müller,
Fr. Hist. Gr. III, 106, 1 καὶ 2.) γράφαντα, κεῖται ἐν τοῖς σχολίοις

(Dindorf σελ. 592. Προβλ. καὶ Rose, Aristoteles pseudopigraphus σελ. 485 καὶ *Thrigē, Res Cyrenensium* σελ. 284 καὶ 312.) εἰς Ἀριστοφάνους Πλούτον στ. 925. Ἐνταῦθα, ὅμεν ἐλήφθησαν καὶ τὰ ἀνωτέρῳ παρατεθέντα περὶ τοῦ σιλφίου χωρία, γινομένου λόγου περὶ τῆς μέγαν πλοῦτον αἰνιττομένης γνωστῆς φράσεως «Βάττου σιλφιού» λέγει εἰς σκολιαστὴς «... Καὶ οἱ Ἀμπελιῶται δέ, ἔθνος Λιβύης, εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίου, ὡς φησιν Ἀλεξανδρίδης (γρ. Ἀναξανδρίδας)» Ἐτερος δὲ σκολιαστὴς λέγει: «... Καὶ εἰς Δελφοὺς δὲ Ἀπόλλωνι Λίβυες καυλὸν σιλφίου ἀνέθεσαν.» Καὶ ὁ Σουΐδας δὲ λέγει ἐν λέξει «Βάττου σιλφιού... Οἱ δὲ ἐπὶ Λιβύης Ἀμπελιῶται εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίου», ἐν δὲ λέξει «σιλφιού... Καὶ οἱ Ἀμπελιῶται, ἔθνη Λιβύης, εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίου». Ὅτι Λιβύην ἔλεγον καὶ τὴν Κυρηναϊκὴν προβλ. Πανσ. 6, 12, 7 κλ.

Οἱ Ἀμπελιῶται ἐκαλοῦντο οὕτω ἐκ τῆς Ἀμπέλου, ἥτις ἦτο ἀκρωτήριον καὶ πόλις (;) τῆς Κυρηναϊκῆς. Ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει ἐν λ. Ἀμπελος (προβλ. καὶ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Aug. Meinek αὐτόθι) «... καὶ ἄλλῃ (ἄκρᾳ) ἐν Κυρήνῃ» δὲ δὲ Ἡσύχιος «... Κυρηναίας δὲ αἰγιαλός». Ἀλλας μαρτυρίας ἐκ τοῦ Σουΐδα καὶ τοῦ Σκύλλιακος (Müller, Geogr. gr. min. I, σ. 83) περὶ τῆς Ἀμπέλου, κειμένης μεταξὺ Κυρήνης καὶ Ἐσπερίδων, ἀναφέρει καὶ ὁ Pietschmann ἐν Pauly - Wirsowa's R. E. λ. Ἀμπελος 4.

Ἐπειδὴ τὸ ἀνάθημα τοῦτο, μέγα καὶ πολυτελὲς ὅν, ἀνετέθη ὑπὸ τῶν Ἀμπελιῶτῶν ὡς ἔθνος πατὰ τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας, συμπεραίνομεν, ὅτι ὅτα ἀνήκῃ εἰς τοὺς χρόνους, καὶδ' οὖς αἱ δημοκρατικαὶ ἀρχαί, διαδοθεῖσαι εὐρέως ἐν τῇ Κυρηναϊκῇ, διέσχισαν τὰ συμπαγῆ ὅπωσδήποτε κράτη, ἀτίνα εἶχον ἀποτελεσθῆ ἥδη περὶ τινας ἴσχυρὰς πόλεις, οἷα ἡ Κυρήνη, ἡ Βάρκη, καὶ οἱ Εὐνεσπερίδαι. Ὁ δημοκρατικὸς οὗτος τεμαχισμὸς ἐγένετο περὶ τὸ 400 π. Χ. (Προβλ. *Thrigē, Res Cyrenensium* σ. 186 ἐξ L. Müller ἐ. ἀ. σ. 4 καὶ 30). Εἰς τοὺς χρόνους δὲ τούτους ἀνάγεται τὸ μνημεῖον τῶν Δελφῶν καὶ διὰ τὸν τεχνικὸν αὐτοῦ τρόπον, συγγενὲς ὅν πρὸς τὸ ἐν Βίεννη μνημεῖον τῆς Τούσης (Τζιόλπασι) καὶ πρὸς τὸ ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ «μνημεῖον τῶν Νηρηΐδων» ἐκ Ξάνθου τῆς Λυκίας. Φαίνεται λοιπόν, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ Ἀμπελος εἶχεν ἀποσπασθῆ εἰς ἴδιον κράτος, τὸ κατόρθωμα δὲ τοῦτο ἡ ἄλλο τι ἀποκλειστικῶς ἴδιον εὐτύ-

χημα ἔδωκεν ἀφορμὴν πρὸς ἀνεξάρτητον ἀνάθεσιν εἰς Δελφοὺς τοῦ χαρίεντος καλλιτεχνήματος. "Οταν δ' οὕτω ὡς ἔθνος ἐμφανίζωνται οἱ Ἀμπελιῶται, γίνεται πιθανόν, ὅτι τὰ φέροντα τὸ γράμμα Α κυρηναϊκὰ νομίσματα τῶν Μακῶν (Ἑροδ. 4, 176. L. Müller ἔ. ἀ. σ. 133 ἔξ. καὶ τόμ. IV Suppl. σ. 23) εἶναι ἀληθῶς κοινὰ καὶ τῆς Ἀμπέλου (πρβλ. Σουΐδ. λ. σύλφιον «Ἀμπελιῶται, ἔθνη—οὐχὶ ἔθνος—Λιβύης». Ἡ πιθανότης στενῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν δημοκρατιῶν τῆς Κυρηναϊκῆς ἔξαιρεται ὑπὸ τοῦ Müller (σελ. 30) δεδότως.

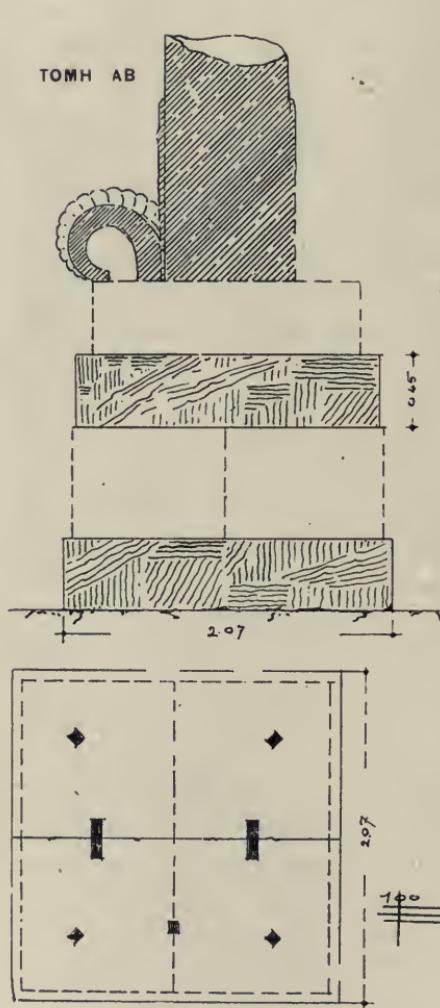
"Η κορυφὴ τοῦ Ἀμπελιωτικοῦ μαρμαρίνου ἀναθήματος ἡ φέρουσα τὰς τρεῖς ὁρογυμένας κόρας, ὡς καὶ ὅλα τεμάχια αὐτοῦ εὑρέθησαν, ὡς ἐρρίθη ἀνωτέρω, πρὸς Α. τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τὰς βάσεις τῶν Δεινομενειδῶν. Ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὸν ταπεινότερον χῶρον, εἰς δὲν εὑρέθησαν κατακυλισθέντα τινὰ ἔτερα τεμάχια τοῦ αὐτοῦ ἀναθήματος, δυνάμενα νὰ ισχυρισθῶμεν, ὅτι τὸ ὄλον μηνυμένον ἵστατο παρὰ τὸν τρίποδα τοῦ Γέλωνος καὶ παρὰ τὸ κυρηναϊκὸν ἀνάθημα τοῦ Βάττου (Παυσ. 10, 15, 6. Κεραμοπούλου, Ὁδηγὸς τῶν Δελφῶν σελ. 56). "Αν δὲ ἀναμνησθῶμεν, ὅτι ἐκεῖ που ἀπέναντι τοῦ Μεγάλου Βωμοῦ ἦταν παρὸς αὐτὸν ἥτο τὸ ἐπίχρυσον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐπὶ χαλκοῦ φοίνικος, ἀνάθημα τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῶν ἐπί Εὐρυμέδοντι ποταμῷ μαχῶν (Παυσ. 10, 15, 4'), δὲ ἐπίχρυσος τρίπους τῶν Πλαταιῶν (Παυσ. 10, 13, 9), ἡ ἐπίχρυσος εἰκὼν τῆς Φρούνης (Παυσ. 10, 15, 1'), οἵ χρυσοῖ τρίποδες τῶν Δεινομενειδῶν (Διογ. Λαερτ. 4, 58, πρβλ. Διοδ. 11, 67, 7. Homolle ἐν *Mélanges Weil*, σ. 207), δὲ χρυσοῦς ἀνδριὰς τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου τοῦ «Φιλέλληνος» (Ἑροδ. 8, 121. Δημοσθ. 12, 21') καὶ δὲ ἀργυροῦς κρατήρος τοῦ Ἀλυάττου, οὔτινος μόνον τὸ σιδηροῦν ὑποκρητηρίδιον ὑπῆρχε μετὰ τὸν γένερον πόλεμον (Ἑροδ. 1, 51. Παυσ. 10, 16, 1), ἀντὶ ἀπίδωμεν πρὸς τὸ ὑψος τοῦ Ἀμπελιωτικοῦ ἀναθήματος καὶ πρὸς τὴν ὄμοιότητα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ Εὐρυμέδοντος (ἀμφοτέρων δὲ κορμὸς ἥτο φυτόν), ἀγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐλλείπων τρίπους ἥτο ἴσως χρυσοῦς ἢ ἐπίχρυσος. Τὴν πίστιν ταύτην ἐνισχύει τὸ ὅτι ἡ περὶ τοῦ ἀναθήματος τούτου ἀρχαία μαρτυρία προέρχεται ἐκ τοῦ «Αναξανδρίδου καὶ δὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τοῦ «περὶ τῶν συληθέντων ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων» βιβλίου αὐτοῦ. "Αν δὲ ὅληθῶς δὲ Ἀναξανδρίδας περιελάμβανε τὸ ἀνάθημα τοῦτο μεταξὺ τῶν συληθέντων, τότε, ὡς ἐκ τῆς φύσεως

τῶν σωθέντων λειψάνων ἔξαγεται (πάντα εἶναι πεντελήσιον μάρμαρον), οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ μνημείῳ πολύτιμον μέρος ἄξιον συλήσεως πλὴν τοῦ ἐλλείποντος ἐκ τῆς κορυφῆς πολυτίμου ἐπιθήματος. Τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ συνεδυάζετο ἀρμονικῶς πρὸς τὸ ἔρυθρὸν χρῶμα, διὸ οὖν ἦτο κεχρωσμένος ὁ κανός καὶ τὰ φύλλα τοῦ μαρμαρίνου σιλφίου. Τὸ χρῶμα τοῦτο κατεστράφη κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀλλ᾽ ὑπελείφθησαν μικρὰ λείψανα αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸν κανόνην καὶ τὰ φύλλα.

Ἄφ' οὗ τὰ τεμάχια τοῦ ἀνάθηματος εὑρέθησαν κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ τοῦ πλακοστρώματος τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ἀναγομένου γενικῶς εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρωματικοὺς χρόνους, συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ μνημεῖον ἵστατο ὅρμιον μέχρι σχεδὸν τῶν νεωτάτων χρόνων τῆς ἐνεργείας τοῦ δελφικοῦ ἱεροῦ, ἡ δὲ περὶ αὐτοῦ σιωπὴ τοῦ Παυσανίου πρέπει νὰ ἔριμηνευθῇ ὡς καὶ ἡ περὶ πλείστων ἀλλων δελφικῶν μνημείων ὅμοιά σιωπῆ.

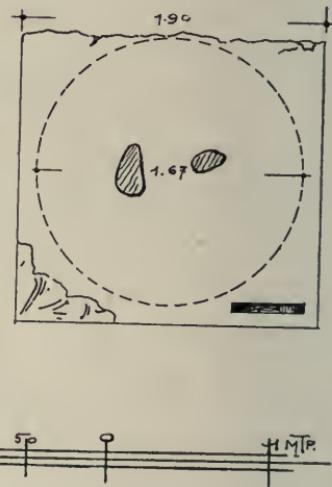
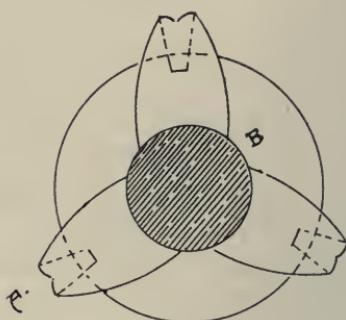
Ἡ ἀκριβῆς θέσις, ἐφ' ἣς ἴστατο τὸ ἀνάθημα, εἶνε δυσχερεῖς νὰ δοισθῇ. Πρὸ τῆς βάσεως ὅμως τοῦ τρίποδος καὶ τῆς Νίκης τοῦ Γέλωνος εἶναι βάσις τις (πλ. καὶ μῆκ. 2,07 μ.), ἣς οἱ δύο τιτανώδεις ἐγχώριοι λίθοι συνδέονται διὰ συνδέσμων □ σφιζομένων τελείως καὶ ἀποκλινόντων ἐνεκα τοῦ περικεχυμένου μιολύβδου πρὸς τὸ σχῆμα τῶν πελεκίνων. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς κατόψεως τῆς βάσεως ταύτης (εἰκ. 4) σφιζούσης κατὰ τὰς ἀκμὰς τῶν πλευρῶν τὸ ἔχνος περιθωρίου πλ. ο,ο6 ἐν μέσῳ δὲ ἔχνος ἀρμοῦ BN διευθυνομένου, ἀπώλετο μία σειρὰ ἐκ λίθων δύο ὑπερκειμένων καὶ συνδεομένων διὰ γόμφων πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς τὰς ὑποκειμένας κατὰ χώραν δύο πλάκας. Ἐπὶ τῶν ἀπολομένων τούτων λίθων νομίζω, ὅτι ἔκειτο μεγάλῃ τετράγωνος πλάξ λίθου τιτανώδοντος (πάχ. 0,45 × 1,90 πλ.) ἀποκειμένη νῦν μεταξὺ τῆς βάσεως τοῦ τρίποδος τῶν Πλαταιῶν καὶ τοῦ κτιρίου τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ θησαυροῦ τῶν Κλαζομενίων ἐν τῷ χάρτῃ I τοῦ ἔμοιον Ὀδηγοῦ τῶν Δελφῶν. Τῆς πλακὸς ταύτης τὸ πρόσωπον καθορίζεται ὑπὸ δῆμης δρυθογωνίου ἐπιμήκους ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας (εἰκ. 5) πρὸς ἔνθεσίν ποτε στήλης. Ἡ ἀντίθετος πλευρὰ εἶναι κάπιστα εἰργασμένη ἥ ἀποκεκρουσμένη καὶ ἐλλιπής, βεβαίως δὲ δὲν ἦτο ὅρατή ποτε, προσκολλωμένη εἰς τὰ ἀκατέργαστα κρηπιδώματα τῆς βάσεως τοῦ Γέλωνος. Ἡ ἐπάνω ἐπιφάνεια δεικνύει προσέτι τὸ ἔλαφος βεβαθυσμένον ἔχνος μεγάλου κύκλου ἔξικνουμένου μέχρι σχεδὸν τῶν τριῶν καλῶς εἰργασμένων πλευρῶν τῆς πλακός, βεβαίως δὲ

Εικ. 7.

Εικ. 4.

Εικ. 6.

Εικ. 5.

μέχρι τῆς δπισθίας κακῶς εἰργασμένης πλευρᾶς. Ὁ κύκλος οὗτος οὐδεμίαν δπήν συνδέσμου δεικνύων ἔχει περίπου 5 μ. περίμετρον, ἦν ἀποδίδω εἰς περιφερικὴν πλάκα απολομένην, κειμένην δέ ποτε ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης ἔξεφύνετο, νομίζω, ὁ καυλὸς τοῦ σιλφίου τῶν Ἀμπελιωτῶν, οὗτος ἡ μεγίστη κατωτάτη περίμετρος εἶναι 3,47 μ. Ἐπὶ τῆς περιφερικῆς ἐκείνης πλακὸς ἥρειδοντο αἱ ἄκραι κορυφαὶ τῶν κάτω πρώτων προπτετῶν μεγάλων φύλλων τοῦ καυλοῦ.

Τοιουτοδόπιος ἡ ὅλη βάσις τοῦ μνημείου κατ' ἐλεύθερον πως σχεδιογράφημα τοῦ φύλου μου ἀρχιτέκτονος κ. Ἀριστοτέλους Ζάχου βασισθέντος εἰς τὰ μέτρα ἢ παρέσχον αὐτῷ, εἴχε τὴν διαμόρφωσιν, ἦν δεικνύει ἡ εἰκ. 6 καὶ 7. Ἡ φέρουσα τὸ κυκλικὸν ἵχνος πλάξ (εἰκ. 5) φέρει ἐν μέσῳ καὶ τὰ κακόπλαιστα ἐπιπόλαια ἵχνη δύο ποδῶν ἀγάλματος, ἰδρυθέντος ἐπ' αὐτῆς κατὰ τοὺς ἑσχάτους χρόνοις προφανῶς τοῦ μαντείου, ὅτε τὸ μνημεῖον θὰ εἴχε καταστραφῆ.

Χάριν συγκρίσεως μνημονεύω, ὅτι ἡ τετράγωνος γυψίνη βάσις τοῦ ἐν τῷ δελφικῷ μουσείῳ σταθέντος καυλοῦ ἔχει πλευρᾶς 1,93 μ. (ἀπέναντι 1,90 τῆς ἀνωτέρω πλακὸς τῆς φερούσης τὸ κυκλικὸν ἵχνος), ὃ δὲ γύψινος ἔχινοιδής δγκος ἔχει περίμετρον 5,97 μ. (ἀπέναντι 5 περίπου μ. τοῦ κύκλου τῆς ἀνωτέρω πλακός).

Καταλήγων λέγω, ὅτι μέχρι κρείσσονος γνώμης δινάμιεθα νὰ ὑπολαμβάνωμεν τὴν πρὸ τοῦ τρίποδος τοῦ Γέλωνος βάσιν ὡς βάσιν τοῦ ἀναθηματος τῶν Ἀμπελιωτῶν, γειτνιάζοντος οὕτω πρὸς τὸ ἔτερον κυρηναϊκὸν ἀνάθημα, τὸ τέθριππον τοῦ Βάττου.

Αἱ δοχούμεναι κόραι, ἂς ὁ κ. Hoimolle καλεῖ Καρυάτιδας, πρέπει νὰ εἶναι νύμφαι τινές, νομίζω, Ἐσπερίδες, αἵτινες δὲν θὰ εἴχον μόνον τὰ ἐσπεριδοειδῆ δένδρα ὑπὸ τὴν προστασίαν αὗτῶν. Ὅτι ἐτέλουν χοροὺς αἱ Ἐσπερίδες ὅρᾳ Ἀριστοφ. νεφ. 271. Ὅτι δὲ αἱ νύμφαι αὗται δὲν ἥσαν ξέναι πρὸς τὴν κυρηναϊκὴν λατρείαν, εἶναι γνωστὸν ἀλλως τε καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων, ἐφ' ὃν παρίσταται ὁ Ἡρακλῆς καὶ μία τούτων ἐκατέρωθεν δένδρους ὁπωροφόρου (Müller ἔ. ἀ. ἀρ. 23, σ. 18) ἥ ἐφ' ὃν αὔτῃ κάθηται ἔχουσα ἔμπροσθεν σιλφιον. Ὁ Studniczka (Kyrene σελ. 20, 22) καλεῖ αὐτὴν Κυρήνην Ἐσπερίδα. Ἰσως δὲ συνηριθμοῦντο αἱ Ἐσπερίδες μεταξὺ τῶν Νυμφῶν τῶν λατρευομένων μετὰ τοῦ Διονύσου ἐν τῇ Λιβύῃ (Κυρηναϊκῇ) κατὰ τὴν αὐτόθι ἔορτὴν τὰ Θεοδαίσια (Σουΐδ. «Ἀστυδρόμια» παρὰ

Λίβυσιν οίονεὶ τῆς πόλεως γενέθλια καὶ Θεοδαιίσια ἑορτή, ἐν ᾧ ἐτίμων Διόνυσον καὶ Νύμφας».

Προσέτι κυρηναϊκὴ πόλις ἥτο ἡ Ἐσπερίς ἢ Ἐσπερίδες ἢ Εὐεσπερίδες (ἥ ὑστερὸν Βερενίκη), ἔνθα εὐρεῖα παλαιὰ (Müller ἔ. ἀ. σ. 90 σημ. 1. Gruppe, Griech. Myth. σ. 385,2) παράδοσις ἐτοποθέτει τὸν κῆπον τῶν Ἐσπερίδων. Τὴν παράδοσιν ταύτην συνεμερίζοντο καὶ οἱ Κυρηναῖοι, ἀντιφιλοτιμούμενοι μάλιστα εἰς τὴν προσοικείωσιν τοῦ ἀμφιδηρίτου (πρβλ. Roscher, Lex. mythol. ἄρθ. Herperiden σ. 2598) κῆπου τῶν Ἐσπερίδων (Müller ἔ. ἀ. σ. 22). Ὁ δὲ Σκύλαξ (ἔ. ἀ.) ἀκριβῶς ἐν τῷ χώρῳ, ὃν ἐκάλουν Κῆπον τῶν Ἐσπερίδων, τοποθετεῖ τὴν Ἀμπελὸν λέγων: «Φυκοῦς κόλπος· ἀνω δὲ ἐνταῦθα ἐστιν ὁ κῆπος τῶν Ἐσπερίδων. Ἔστι δὲ τόπος βαθὺς ὀργυιῶν η̄ ἀπότομος κύκλῳ, οὐδαμοῦ ἔχων πατάβασιν. Ἔστι δὲ δύο σταδίων πανταχῇ, οὐκ ἔλαττον, εὔρος καὶ μῆκος. Οὗτός ἐστι σύσκιος δένδρεσιν ἐμπεπλεγμένοις ἐν ἀλλήλοις ὡς ὅτι μάλιστα πυκνοτάτοις· τὰ δένδρα ἐστὶ λωτός, μηλέαι παντοδαπαί, δρυί, ἄπιοι, μιμαίκυλα, συκάμινα, ἄμπελοι, μυρσίναι, δάφναι, κισσός, ἐλαῖαι, κότινοι, ἀμυγδαλαῖ, καρύαι. Τῶν δὲ χωρίων, ἂν οὐκ εἴρηται, ἔστι πατὰ τὸν κῆπον Ἀμπελὸς, Ἀπιος». . . Καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν Ἐσπερίδων νυμφῶν περιορίζεται ὑπό τινων ἀρχαίων εἰς τρεῖς, ὃν ὀνόματα φέρονται Ἐσπέρη, Ἐρυθής, Αἴγλη (Ἀπολλων. 4, 1427 πρβλ. Unger, Philol. 46, 188 σ. 238) ἢ Ἐρυθία, Ἐστία, Ἐρέθουσα. (Ἀπολλοδ. 2, 114). Άλλὰ καὶ ἄν δεχθῶμεν, ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβής, καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐσπερίδων ἥτο μεῖζων (ἥ κύλιξ τοῦ Ἀστέα φέρει ἔξι ὀνόματα Ἐσπερίδων: Kretschmer, Griech. Vaseninschr. 221, Roscher's Lex. mythol. ἄρθ. Hesperiden σ. 2597), πάλιν τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀποδέψῃ ἡμᾶς ἐντελῶς ἀπὸ τῆς γνώμης, ὅτι Ἐσπερίδες εἶναι αἱ τρεῖς ἐπὶ τοῦ δελφικοῦ καυλοῦ κόραι· διότι ὅπως ἐπὶ τοῦ νομίσματος καὶ τῆς γνωστῆς μετόπης τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν Ὁλυμπίᾳ ἐτέθη μία μόνη Ἐσπερίς, οὕτω ἐπὶ τοῦ σιλφίου τῶν Δελφῶν ἥδύναντο νὰ τεθῶσι τρεῖς. «Οπως ἡ παράλειψις πλειόνων Ἐσπερίδων ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει δὲν ἥτο πρόσκοιμα οὕτω καὶ κατὰ ἥττονα λόγον προσέκρουν ἡ παράλειψις διγωτέρων ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει.

Ἐν Θήβαις 1908.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

P. S. Εἶχε παραδοθῆ τὸ χειρόγραφον τῆς ἀνωτέρω μελέτης τῆ Διευθύνσει τῆς Διεύθυνσις ἐφημερίδος τῆς νομισματικῆς ἀρχαιολογίας, πρὸν κυκλοφορήσῃ ἐν τῷ BCH, 1908 σ. 205 - 235 τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Homolle «la colonne d'acanthe». Ἡ ἀπουσία ὅμως τοῦ μὲν κ. Σβορώνου ἔξω τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἐλλάδος ἐμοῦ δ' ἐν Δήλῳ ἐγένετο αἰτία, ὥστε νὰ προφθάσω τὴν ἀνωτέρω μελέτην μόλις κατὰ τὴν τρίτην διόρθωσιν τῆς τυπώσεως αὐτῆς. Προσθέτω λοιπὸν ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Homolle συλλεχθέντα ἐκ τῆς ἀγγειογραφίας καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὅμοια πρὸς τὸν δελφικὸν καυλὸν ἔργα πρέπει νὰ συναριθμηθῇ δὲν Δήλῳ εὑρεθεὶς Β τῆς ἀγορᾶς τοῦ Θεοφράστου κατώτατος σπόνδυλος μετὰ συναφοῦς ἀποκεκρουσμένης βάσεως ὅμοιου πρὸς τὸν δελφικὸν μαρμαρίνου κίονος ἀλλὰ λεπτοτέρου καὶ ἔχοντος τὰς ὁμοιώσεις ἐλικοειδεῖς. Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ ἡ δημοσίευσις τοῦ ἔργου τούτου, ἀλλ' ἐμνημόνευσα αὐτοῦ ἐνταῦθα, πεποιθώς ὅτι δὲν θὰ προσκρούσω οὐδαμοῦ.

Πάντα ὅμως τὰ ἔργα ταῦτα δεικνύουσι καυλὸν σιλφίου (ἀμφιβάλλω μόνον περὶ τῶν ἐν BCH ἔ. ἀ. σ. 218, 221) κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον ἐσχηματοποιημένον οὐχὶ δ' ἄκανθον. Ὡς πρὸς τοῦτο παραδέτω τὴν εἰδησιν, ἦν ὀφείλω τῷ κ. Σ. Μηλιαράκη καθηγητῇ τῆς Βοτανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὅτι ἡ ἄκανθος δὲν ἔχει καυλὸν μετὰ συστημάτων φύλλων ἐκφυομένων ἐκ διαφόρων κόμβων, ἐν ᾧ τὸ σίλφιον ἔχει. Τὰ λοιπὰ θὰ εἴπωσι τὰ πράγματα (ώς ἐκτίθενται ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦ κ. Homolle καὶ τῷ ἐμῷ) καὶ ἡ κρίσις τοῦ ἀναγνώστου καὶ τοῦ μελετητοῦ. Βεβαίως ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι πρόκεινται ἡμῖν δύο ἔρωτήσεις, πρὸς ἃς πρέπει νὰ ἀπαντήσωμεν· αἱ ἔρωτήσεις αὗται εἰναι: 1. Τί εἶναι τὸ δελφικὸν μνημεῖον, οὗτονς τὰ λείφανα εὑρέθησαν παρὰ τὴν βάσιν τοῦ ἄρματος τοῦ Βάττου, ἡ δὲ πρὸς τὰ σίλφια τῶν κυρηναϊκῶν νομισμάτων ὅμοιότης εἶναι ἀπαραγνώριστος; 2. Τί ἀπέγινε τὸ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα τῶν Ἀμπελιωτῶν τὸ παριστάνον καυλὸν σιλφίου;¹ Εἰς τὰς ἔρωτήσεις

¹ Δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἀνάθημα τοῦτο ἦτο σύτούσιος καυλὸς σιλφίου, ἐπειδὴ τὸ σίλφιον, φυτὸν ἐπετειόκαυλον τρυφερόν, δὲν συνεπρέπει φυλαττόμενον δλόκληρον, ἀλλὰ μόνον δὲ πρὸς αὐτοῦ ζυμούμενος μετ' ἀλεύρῳ καὶ καθιστάμενος οὕτω ἀσηπτος (προβλ. Θεόφρ. ἔ. ἀ. 6,3). ἀν δ' ἀνετίθετο δλόκληρον φυσικὸν σίλφιον, οὔτε θὰ ἐσφέζετο ἐπὶ μακρόν, ὥστε νὰ καταλάβῃ θέσιν ἐν βιβλίοις γράφουσι τὰ συλληθέντα ἀναθήματα τῶν Δελφῶν ἐν γρόνοις νεωτέροις, οὔτε θὰ ἦτο ἀνάθημα ἀντάξιον ἐθνους δλοκλήρου.

ταύτας ἀμφοτέρας δίδει ἀπάντησιν, νομίζω, μόνη ἡ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἔκτενεῖσα ἔρμηνεία.

Περὶ τῶν ὁρχουμένων νυμφῶν πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ ἐν Zeitschr f. bildende Kunst N. F. VI σ. 36 ἑξ. ἀρθρου «Karyatiden» τοῦ κ. P. Wolters. Περὶ τοῦ πόλου ἡ καλαθίσκου τῶν «χορευουσῶν Καρυατίδων» γίνεται λόγος ἐν σελίδῃ 43· βεβαίως ὅμως ὁ καλαθίσκος οὗτος ἐσχηματισμένος ἐκ φύλλων φοίνικος, δένδρου κατ' ἔξοχὴν αἰγυπτιακοῦ, προσόμοιος δὲ σφόδρα πρὸς τὰς ἐκ πτερῶν ἡ τὰς ἀκτινωτὰς τιάρας τῆς Ἀνατολῆς (πρβλ. Menant, Rech. sur la glyptique orientale I, σ. 249 καὶ 32 - 33, II, σ. 29 καὶ 55 καὶ 144 - 5) καὶ πρὸς τὸν πῦλον τοῦ αἰγυπτιακοῦ θεοῦ Βισᾶ καταγομένου ἐξ Ἀραβίας (πρβλ. καὶ τὴν τιάραν τοῦ Χέοπος ἐν Primitive art in Egypt by Capart - Griffith εἰκ. 204 σ. 269), εἰνε παλαιὸν ἀνατολικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἐπίσημον, διατηρηθὲν καὶ ἔπειτα, ὃς διετηρήθη μέχρις ἡμῶν τὸ σχῆμα τῶν καλυμμάτων τῶν ἰερέων τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

²Αθήνησι 31/Χ/08.

Α. Δ. Κ.

PRÄGSTÄTTEN UNTER SEVERUS ALEXANDER.

Bei einer Untersuchung über Severus Alexander, die demnächst in Berlin im Druck erscheinen wird, habe ich mir ein Verzeichnis der Prägstätten angelegt. Dabei stellte sich heraus, dass das von Cohen Bd. IV S. 476 ff gegebene nach dem heutigen Stande der Veröffentlichungen nicht mehr ausreicht. Vielleicht wird daher die folgende Sammlung nicht unwillkommen sein.

Abonotichus-Ionopolis Paphlagoniae: Inv. Wadd. 142 Recueil S. 132, 16.

Abydus: Mt II n. 59 ff s. V n. 66 Friedlaender Rep. S. 254
Imhoof Kl M S. 33, 4 JW 1078 f.

Acmonea Phrygiae: Mt IV n. 38 Friedlaender S. 313 Kl M
S. 194, 7 IW 5514 ff BM Phrygia S. 16 ff n. 78 ff.

Acrasus Lydiae: Mt II n. 20 ff s. III n. 17 ff IW 4856 ff
BM Lydia S. 14 ff n. 31 ff; Rev. 1852 S. 25; 1883
S. 387; 1884 S. 22.

Adramytium: Mt II n. 21 s. V n. 37 ff Friedlaender S. 246
IW 619 ff Mus. Tor. 3661 BM Mysia S. 6, 20 Leake S. 3.

Aegae Aeolidis: Mt III n. 26 s. VI n. 15 BM Troas S. 99, 28 f.

Aegae Ciliciae: Mt III n. 36 ff s. III n. 52 ff Imhoof Gr M
549 M gr. S. 349, 9 Leake S. 4 Moustier 2661 NZ 16,
1884 S. 280 n. 121 IW 4079 ff BM Lycaonia S. 26,
36 f.

Aelia Capitolina: Saulcy S. 103 Coh. n. 715.

- Aezani: IW 5585 BM Phrygia S. 41, 129 f.
- Agrippaeum-Anthedo: Saulcy S. 235.
- Alexandria *Caesar*: Mt VI n. 2580 ff s. IX n. 499 f Moustier 2679 f Hunter 3 S. 493 f n. 627 ff Mus. Tor. 7753 ff BM Alexandria S. 204 f n. 1581 f Feuardent 2392 ff Dattari 4239 ff.
- Augustus*: Mt VI n. 2596 ff s. IX n. 501 ff Friedlaender S. 371 Hunter 3 S. 494 ff Mus. Nap. 11941 ff Mus. Tor. 7757 ff ZfN 13, 1885 S. 245 BM Alexandria S. 205 ff Feuardent n. 2401 ff Dattari 4251 ff Chaix 1044 f Moustier 2681 ff.
- Alexandria ad Issum: IW 4095.
- Alexandria Troas: Mt II 140 ff s. V n. 238 ff Coh. 641 ff Gr M 213 Hunter 2 S. 294 f IW 1098 f Mus. Tor. 3822 ff BM Troas S. 23 ff Chaix 443 f Moustier 2656 Leake S. 7 Friedlaender S. 254. Über die Darstellung Silens auf einigen Münzen vgl. Drexler ZfN 15, 85.
- Amasia: Mt II n. 25 ff s. IV n. 82 ff IW 19 f Leake S. 8 Recueil S. 41, 101 ff Moustier 2643 cf. ZfN 21, 1889 S. 18 Friedlaender S. 227.
- Amastris: Recueil S. 155, 167.
- Amblada Pisidiae: Rev. 1883 S. 379.
- Amisus: BM Pontus S. 12, 38 ff Recueil S. 69, 128.
- Amphipolis: Mt I n. 157 s. II n. 306 Mus. Tor. 2269 Chaix 155 Friedlaender S. 140 Leake European Grece S. 13; über dort gefundene Münzen Alexanders cf. Rev. 1892 S. 94.
- Anazarbus Ciliciae: Mt III n. 83 f s. VII n. 100 ff Friedlaender S. 298 Hunter 2 S. 529 n. 9 IW 4139 BM Lycaonia S. 36, 26 ff Leake S. 11 Rev. 1854 S. 10 n. 5.
- Anchialus Thraciae: Mt s. II n. 115.

- Andeda Pisidiae: Friedlaender S. 290 IW 3562 BM Lycaonia S. 174, 3 f n. chr. 1840 S. 1. 3.
- Anemurium Ciliciae: Mt s. VII n. 151 ff.
- Antiochia ad Maeandrum: BM Caria S. 21, 46 Chaix 622.
- Antiochia Pisidiae: Mt III n. 43 ff s. VII n. 64 ff Kl M S. 361, 22 Hunter 2 S. 516 n. 11 f Leake S. 143 Suppl. S. 18 BM Lycaonia S. 187, 65 f Chaix 660 Coh. 684 ff.
- Antiochia Syriae: Mt V n. 477 ff s. VIII n. 124 f Friedlaender S. 335 Hunter 3 S. 178 f Mus. Nap. 11541 Mus. Tor. 5169 ff BM Galatia S. 207 ff Chaix 861 ff Mousnier 2668 f Leake S. 18.
- Apamea Bithyniae: BM Pontus S. 114, 37 Coh. 634.
- Apamea Phrygiae: Mt IV n. 258 IW 5730 BM Phrygia S. 101, 179 f.
- Aphrodisias Cariae: IW 2217 Mt III n. 328 BM Caria S. 46, 123; S. 53, 162.
- [Apollonia Joniae: Mt s. VI n. 9 aus Vaillant und daher zweifelhaft].
- Apollonia Lydiae: Mt IV n. 48 s. VII n. 38 IW 4869 Rev. 1883 S. 388 Imhoof Lyd. Stadtm. S. 27, 5.
- Apollonia ad Rhyndacum: Mt s. V n. 77 IW 653; Leake suppl. S. 23 ‘Σευῆρος Σεβ’, von Leake kaum mit Recht dem Severus Alexander gegeben.
- Apollonia Salbace: Mt IV n. 30 s. VI n. 190 kl M S. 122, 11.
- Ariassus Pisidiae: Kl M S. 365, 2.
- Ascalon: Mt V n. 102 Saulcy S. 207, 4 Berl. Bl. 6 S. 134.
- Aspendus Pamphyliae: Mt III n. 8 f Kl M S. 321, 46 IW 3242 Journ. int. 6 S. 196 n. 178 f BM Lycia S. 105, 88 ff.
- Assus Mysiae: Mt II n. 65 s. V n. 92 Friedlaender S. 247.
- Attalea Lydiae: Mt s. VII n. 48 IW 3284 BM Lycaonia S. 29, 23.

Attalea Pamphyliae: Caesar: Mt s. VII n. 50; Augustus:
Gr M 589.

Attuda Phrygiae: Mt s. VII n. 207.

Augusta Ciliciae: BM Lycaonia S. 47, 3.

Bargasa Cariae: Mt III n. 184 s. VI n. 195.

Bargylia Cariae: IW 2285.

Baris Pisidiae: Mt s. VII n. 62 (bei Bagis Lydiae) cf Friedlaender S. 307 Kl M 367, 6 IW 3643 ff Journ. int. 6 S. 224 n. 454 ff Mt s. VII n. 132 BM Lycia S. 207, 4 S. 300, 4 a.

[Beroea: Ngr M III 1 n. 864].

Bithynium: Mt II n. 51 s. V n. 119 Hunter 2 S. 240 n. 1 IW 248 BM Pontus S. 120, 16 f Friedlaender S. 239.

Bostra Arabiae: Coh. IV S. 475 f Hunter 3 S. 299 Saulcy S. 367 ff Mus. Tor. 5485 Chaix 926 ff Belfort 5485; über den Ammonskult der legio Cyrenaica cf. ZfN 13, 1885 S. 282. Dass Bostra unter Alexander Kolonie geworden sei, hat festgestellt Benzingér bei Pauly-Wissowa RE 3, 790. Aber da unter Caracalla Bostra 'col. met. Antoniniana' genannt wird (Coh. IV S. 238 f Chaix 922 ff), unter Alexander auf allen Münzen colonia, auf den meisten auch 'Alexandriana', so sind unter diesem die Verhältnisse neu geordnet worden. Daher ist Leake S. 35 nicht zuzugeben, dass eine neue Kolonie gegründet sei.

Botrys Phoeniciae: Caesar: Journ. int. 4, 1901 S. 37 n. 627.

Byblus Phoeniciae: Caesar: Babelon Cat. m. gr. 1411 f Journ. int. 4 S. 58 n. 717.

Bruzus Phrygiae: Rev. 1851 S. 163.

Byzantium: Mt I n. 121 f s. II n. 379 ff Ant. M. I S. 155 ff Friedlaender S. 119 Hunter 1 S. 397 n. 31 ff Lischine

346 ff Mus. Tor. 2020 Chaix 58 f Moustier 2640 Leake Suppl. S. 118 Rev. 1891 S. 243 n. 22; über Götter- und Menschennamen auf Byzantiner Münzen Alexanders vgl. Pick NZ 27, 1896 S. 46 ff.

Cadi Phrygiae: Mt IV n. 345 Friedlaender S. 316 IW 5790 BM Phrygia S. 123, 34.

Caesarea Cappadociae: Mt IV n. 180 ff s. VII n. 265 ff IW 6788 ff BM Galatia S. 86 ff Chaix 750 Moustier 2663 ff Mus. Tor. 4504 ff Hunter 2 S. 593 n. 82 ff Leake S. 39 Suppl. S. 32 Rev. 1895 S. 74 n. 26 = Blanchet Études II S. 70 n. 26 Friedlaender S. 328.

Caesarea Paneas Phoeniciae: Caesar: Mt V n. 146 s. VIII n. 91 f Moustier 2670 Friedlaender S. 340 ZfN 24, 1904 S. 133 (seit Elagabals Regierung Kolonie nach dem Nachweise Reglings); Augustus: Saulcy S. 131, 1 Journ. int. 4, 1901 S. 62 f

Caesarea Samariae: Mt V n. 32 f Coh. n. 713 f Friedlaender S. 342.

Caesarea Germanica: Mt V n. 31 s. VIII n. 19 f Leake S. 56 fälschlich bei Caes. Germ. Commagene, vielmehr zu geben nach Caes. Germ. Bithyniae, cf. im allgemeinen Head Historia numorum S. 653.

Calchedo: Mt II n. 92 s. V n. 162.

Callatia Moes. inf.: Ngr M I 1 n. 330 ff, NZ 33, 1902 S. 19 n. 2 Rev. 1903 S. 207 n. 14.

Carallia Ciliciae: Rev. 1883 S. 26 n. 8.

Carrhae: Caesar: Mt V n. 33; Augustus: Mt V n. 34 ff s. VIII n. 40 ff Friedlaender S. 348 Chaix 937 f Hunter 3 S. 303 n. 18 f.

Casae Ciliciae: Journ. int. 6, 1903 S. 252 n. 710.

Cassandrea Macedoniae: Mt s. III n. 376 f Coh. 620 f.

Celenderis Ciliciae: IW 4217.

Cerasus: Friedlaender S. 228 Kl M S. 3, 2 Recueil S. 76, 11 ff n. chr. 1893 S. 7 n. 12.

Cibyra: Mt IV n. 396 Gr. M 161 Kl M S. 255, 23 S. 258, 32
IW 5839 Journ. int. 6, 1903 S. 261 n. 765 BM Phrygia S. 142 f Rev. 1851 S. 165 n. 6. Die für Eckhel IV S. 292 unsichere Neokorie findet sich auf einer Münze Alexanders, BM Phrygia S. 148, 94. Über die 'concordia' zwischen Ephesus und Cibyra cf auch Rev. 1884 S. 30 n. 29

Cius Bithyniae: Mt s. V n. 1478 ff ZfN 7 S. 55 IW 304
BM Pontus S. 135, 43 f Annali dell' Instituto archeologico 1847 S. 280, jetzt in Berlin, vgl. ZfN 7 S. 60.

Clazomenae: IW 1479 BM Jonia S. 35, 134.

Codrula Pisidiae: Journ. int. 6, 1903 S. 229 n. 501.

Coela Chers. Thrac.: Mt s. II n. 37 ff Ant. M. I S. 261 n. 10 ff
Coh. 617 ff Friedlaender S. 129.

Colbasa Pisidiae: Friedlaender S. 293 IW 3672 Rev. 1893
S. 339 n. 32 n chr 1900 S. 22 f Berl. Bl. 2, 1865 S. 184
n. 14 (diese Münze allein war bekannt Head Hist. num.
S. 590). Κολβασέων steht auf den Münzen des Antoninus Pius und des Septimus Severus, Κολβασσέων auf denen Alexanders und Mamaeas, cf Dressel ZfN 21, 223.

Colopho: Mt III n. 129 s. VI n. 153 f.

Colybrassus Pisidiae: IW 4223 f BM Lycaonia S. 61 n. 4 f
Rev. archéol. 1901 S. 291 Oesterr. Jahreshefte 7, 1904
S. 11 cf. S. 38 f.

Comana Ponti; Mt II n. 11 Leake Suppl. f. 41.

Conana Pisidiae: n. chr. 1861 S. 221 Kl M S. 381, 4 IW 3685
Rev. 1893 S. 339 n. 33.

Coracesium Ciliciae: Kl M S. 461, 4 ff.

Corcyra Epiri: Mt II n. 86 s. III n. 209.

Corycus Ciliciae: Mt III n. 188 s. VII n. 226 f IW 4255
BM Lycaonia S. 68, 14 f.

Corydalla Lyciae: Friedlaender S. 284.

Cotiaeum Phrygiae: Mt IV n. 468 ff s. VII n. 295 Leake
S. 47 Friedlaender S. 318 BM Phrygia S. 170 ff IW
5106 ff; Rev. 1903 S. 226 ‘Σεβαστὴ Μαραία’ gehört
nach Imhoof der Matidia, cf. Rev. 1905 S. 451.

Cyme: Mt III n. 74 s. VI n. 149 Friedlaender S. 259 Journ.
int. 6, 1903 S. 181 n. 25 IW 1301 ff BM Troas S. 120,
139 ff Moustier 2712.

[Cyparissias Messeniae: NZ 33, 1902 S. 27 n. 28, aber an
der Lesung ist wegen der sonstigen Irrtümer desselben
Verfassers stark zu zweifeln, vgl Regling ZfN 24, 1904
Jahresbericht S. 34 ff].

Cyzicus: Mt II n. 229 s. V n. 399 ff Friedlaender S. 249
Leake S. 146 BM Mysia S. 55 f IW 755; über die bei-
den Neokorien cf. Reinach Rev. 1890 S. 242 ff.

[Cyrene: Leake African Greece S. 3: das sind Alexandriner
Münzen].

Damascus: Mt V n. 60 f s. VIII n. 26 f Saulcy S. 43 f; die
Stadt wurde nach seinem Nachweis, dem sich Benzin-
ger R. E. 4, 2047 angeschlossen hat, unter Alexander
Kolonie und wird so genannt auf Münzen der Philippi,
der Otacilia, des Trebonianus Gallus, Volusian und des
älteren Valerian, cf. BM Syria S. 286 ff.

Dardanus Troadis: IW 1138.

Deultum Thraciae: Mt I n. 129 s. II n. 479 ff Coh. 600 ff
Friedlaender S. 120 Ant. M. 1 S. 159 ff Hunter 1 S. 439
n. 2 f Lischine 361 ff Mus. Tor. 2024 ff Rev. 1892 S. 94
cf. 1893 S. 75 n. 32; 1900 S. 408 n. 6 ff; 1885 S. 216.

Dionysopolis Phrygiae: Mt s. VII n. 313.

— Moes. inf.: Ngr M 1, 380 ff Rev. 1903 S. 209 n. 29 f.
Dioshieron Lydiae: Mt IV n. 196 ff s. VII n. 135 Rev. 1883
S. 396.

Dium Macedoniae: Mt s. III n. 414 cf. Riggauer ZfN 8,
1880 S. 90 Coh. 622 Friedlaender S. 142.

Dorylaeum Phrygiae: Mt IV n. 531 Friedlaender S. 320
IW 5973.

Edessa Macedoniae: Mt s. III n. 454 ff Friedlaender S. 142
Chaix 163.

Edessa Mesopotamiae: Caesar: Mt V n. 68. 75; n. 73 s. VIII
n. 38 (aus Sestini *Descriptio numorum veterum* S. 551)
'M. Ἀλέξανδρος Κα', an dem belorbeerten Kopfe wird
zu zweifeln sein; Augustus: Mt V n. 69 ff s. VIII n. 37
ff Friedlaender S. 348 Hunter 3 S. 310 ff Mus. Nap.
11591 ff Mus. Tor. 5511 ff Chaix 947 ff Moustier 2671 f
2702 Leake S. 53 Suppl. S. 48.

Elaea Aeolidis: Mt III n. 116.

Ephesus: Caesar: Kl M 1 S. 61, 72 f; Augustus: Mt III
n. 389 ff s. VI n. 649 ff Imhoof Münzb. S. 294, 1 Hunter
2 S. 335 n. 60 ff BM Ionia S. 93 ff Chaix 503 Mous-
tier 2657 Leake S. 57. 147 Suppl. S. 51 Friedlaender
S. 264 ZfN 23 S. 192 f.

[Epidaurus: Mt II n. 73 s. IV n. 157, auf beiden ganz fal-
sche Lesung].

Epiphenea Ciliciae: Mt V n. 622 (irrtümlich bei E. Syriae)
Kl M S. 444, 2 f BM Lycaonia S. 76, 2 f.

Erythrae: Mt s. VI n. 962 Gr M 296 Chaix 524 BM Ionia
S. 148, 266 ff IW 1687.

Etenna Pamphyliae: Mt s. VII n. 63 Friedlaender S. 288
Gr M 491 IW 3726 BM Lycia S. 221, 7.

- Flaviopolis Ciliciae: Hunter 2 S. 533, 5.
- Gerasa Decapoleos: Mt s. VIII n. 30 Saulcy S. 385 Friedlaender S. 338.
- Germe: Mt s. V n. 523 N. journ. 1837 S. 43; nicht in Mysien (so Head Hist. num. S. 455), sondern in Lydien, cf Imhoof Lyd. Stadtm. S. 66 ff.
- Gordus Iulia: Mt IV n. 223 f s. VII n. 145 BM Lydia S. 97, 42 f Rev. 1883 S. 397 IW 4982 f n chr 1852 S. 120.
- Hadrianea Mysiae | Hadriani » | cf. Hill Journ. int. 1, 1898 S. 249.
- Hadrianopolis: Gr M 687 Kl M S. 233, 5 f BM Phrygia S. 226, 6 ff Rev. 1892 S. 84 n. 50 IW 6074 ff.
- Harpasa: BM Caria S. 115, 12 IW 2396.
- Heliopolis Coelesyriae: Mt s. VIII n. 71 gehört Philipp dem Vater nach Saulcy S. 12; Coh. 693.
- Heraclea Bithyniae: Caesar: Mt II n. 173; Augustus: s. V n. 342 ff Friedlaender S. 241 IW 352.
- Hierapolis Phrygiae: Caesar: Mus. Tor. 4452 ZfN 26, 1907 S. 166, 177; Augustus: Mt IV n. 639 f Gr M 703 Molt-hein 2780 f Chaix 704 IW 6170.
- Hierocaesarea: BM Lydia S. 107, 28.
- Hieropolis Syriae: Mt V n. 55 f s. VIII n. 58 f Gr M 773 ff Chaix 800 n chr 1878 S. 119 Hunter 3 S. 139 n. 30 f BM Galatia S. 145, 55 f.
- Hydisus Cariae: Kl M S. 135, 3.
- Hyrgalea: Gr M 708 n chr 1846 S. 29 BM Phrygia S. 275, 10 ff.
- Ilium: Mt s. V n. 488 BM Troas S. 71, 98 Fritze, Die Münzen von Ilion (bei Dörpfeld, Troja und Ilion) S. 500 n. 107 IW 1181 ff Rev. 1897 S. 531.
- Ionopolis: cf. Abonotichos.

- Iotape Ciliciae: ZfN 10, 1883 S. 80 n. 39.
- Irenopolis Ciliciae: Mt s. VII n. 267 Leake Suppl. S. 61.
- Isaura: BM Lycaonia S. 14, 6.
- Isindus Pisidiae: Caesar: Rev. 1891 S. 247 n. 36.
- Istrus Moes. inf.: Ngr M I 1 S. 516 ff.
- Iuliopolis Bithyniae: Mt II n. 196 s. V n. 377 ff BM Pontus S. 150, 9 IW 379.
- Lampsacus Mysiae: Kl M S. 28, 6 IW 902.
- Laodicea ad Lycum Phrygiae: IW 6317 f.
- Syriae: Mt V n. 801 s. VIII n. 260 Mus. Tor. 5258 Coh. 691 f.
- Lesbus: Mt s. VI n. 24.
- Macedonia κοινόν: Ngr M III 1 S. 90 ff.
- Maeonia: Mt IV n. 358 s. VII n. 241 Rev. 1883 S. 404 BM Lydia S. 135, 52 IW 5070.
- Magnesia ad Maeandrum: Mt III n. 669 ff s. VI n. 1069 ff Gr. M 319 f Kl M S. 81, 33 f Hunter 2 S. 349 n. 18 Molthein 2198 IW 1749 ff Mus. Tor. 4009 BM Ionia S. 167, 67 ff Chaix 527 Leake Suppl. S. 67 ZfN 15 S. 76 Friedlaender S. 266.
- Magnesia ad Sipylum: Mt IV n. 421 ff s. VII n. 306 Friedlaender S. 309 Hunter 2 S. 456 n. 10 BM Lydia S. 148 f Rev. 1883 S. 406 f.
- Magnesia Thessaliae: BM Ionia S. 167, 66, irrtümlich bei M. Ioniae, cf Wace Journ. of Hellen. studies 26, 1906 S. 165 ff.
- Magydus Pamphyliae: BM Lycia S. 116, 7 Journ. int. 6, 1903 S. 203 n. 244.
- Marcianopolis Moes. inf.: Ngr M I 1 S. 293 ff Hunter 1 S. 412 n. 9 ff Journ. int. 7, 1904 S. 10 n. 13 Rev. 1902 S. 371; 1903 S. 212; 1900 S. 404 NZ 33, 1902 S. 20 n. 6; 35, 1904 S. 215.

- Maronea Thraciae: Mt s. II 844 Friedlaender S. 121.
- Mastaura: Mt IV n. 465 f s. VII n. 342 BM Lydia S. 158,
12 f IW 5092.
- Methymna: Mt III n. 66 ff s. VI n. 36 Friedlaender S. 261
BM Troas S. 183, 48 f ZfN 12 S. 315.
- Metropolis Ioniae: Mt III n. 712 s. VI n. 1151 f IW 1770 f
BM Ionia S. 176 f Hunter 2 S. 352 n. 3.
- Metropolis Phrygiae: Mt IV n. 812 ff.
- Midaeum: Mt IV n. 859 Friedlaender S. 322 BM Phrygia
S. 337, 14 f Leake S. 82 IW 6343.
- Miletus: Mt III n. 802 BM Troas S. 211, 220 ff IW 1876.
- Minoa Amorgi: Rev. 1853 S. 250 NZ 2, 1870 S. 383.
- Mylasa Cariae: Kl M S. 146, 12.
- Mytilene: Mt III n. 179 n chr 1845 S. 59 IW 1402.
- Neapolis Cariae: ZfN 15 S. 43 irrtümlich bei N. Ioniae,
das es nicht gibt, vgl. von Wilamowitz, Berliner Sitzungs-
berichte 1906 S. 45 Anm. 1; IW 2483.
- Neapolis Samariae: Mt V n. 115 s. VIII n. 87 f Saulcy
S. 264 Mus. Tor. 5444 M gr S. 294, 111.
- Neocaesarea Ponti: Mt II n. 128 s. IV n. 199 Friedlaender
S. 228 IW 76 Hunter 2 S. 225 n. 8 Recueil S. 91, 40 ff.
- [Neoclaudiopolis Paphlagoniae: Mt s. IV n. 107 ganz un-
sicherer Lesung].
- Nicaea: Mt II n. 279 ff s. V n. 770 ff Friedlaender S. 242
Hunter 2 S. 250 n. 26 ff n chr 1846 S. 41 Mus. Nap.
11267 ff Mus. Tor. 3622 ff IW 432 ff BM Pontus S. 167 ff
Chaix 347 ff Moustier 2651 Leake S. 89 Suppl. S. 74.
- Nicomedia: Mt II n. 354 f (cf. Pick Oesterr. Jahreshefte
7, 1904 S. 27 Anm. 47 S. 7 n. 5) s. V n. 1211 ff Bith.
M. 52 Mus. Tor. 3637 BM Pontus p. 189, 57 ff Chaix
374 ff Moustier 2652 f IW 483 f.

Nicopolis Epiri: Mt s. III n. 299 Friedlaender S. 171 Schlosser S. 89, 91.

[Nicopolis Moes. inf.: irrtümlich wurden von älteren Autoren Münzen hierher gegeben, vgl. Pick NZ 23, 1891 S. 38 und Ngr M I 1 S. 504 Anm.].

Nicopolis Seleucidis: Mt V n. 822 ff s. VIII n. 270 f Friedlaender S. 336 BM Galatia S. 265, 2.

Ninica Ciliciae: cf. Kubitschek NZ 34, 1903 S. 18 ff, dazu Rev. 1903 S. 342.

Ninive: ist Ninica, cf. Kubitschek a. a. O.

Nisibis: Mt V n. 170 s. VIII n. 76 ff Mus. Tor. 5567 Chaix 962 ff Leake S. 88 Friedlaender S. 348.

Nysa: Mt III n. 386 s. VI n. 429 BM Lydia S. 180, 53.

Odessus Thraciae: Mt I n. 228 s. II n. 918 ff Ant. M. I S. 195, 13 ff Lischine 630 f Hunter 1 S. 419 n. 4.

Olbasia Pisidiae: IW 3761 BM Lycia S. 229 n. 23.

Olbia Sarmatiae: Mt I n. 7 s. II n. 106 ff Ant. M. I S. 29 f Chaix 3 Friedlaender S. 107 f.

Orthosia Phoeniciae: Caesar: Cat. m. gr. 1501; Augustus: Mt V n. 189 ff Cat. m. gr. 1500 Journ. int. 4, 1901 S. 152 n. 882 ff.

Palaeopolis Pisidiae: Kl M S. 386, 3 Journ. int. 6, 1903 S. 233 n. 528.

Paltus Syriac: Imhoof Gr. Münzk. S. 46, 1. 2.

Panemotichus Pisidiae: Kl M S. 387, 2.

Parium Mysiae: Mt s. V n. 767 ff Coh. 635 ff.

Pednelissus Pisidiae: n chr 1848 S. 95 n. 3.

Pella: Mt s. III n. 586 ff Friedlaender S. 144 Mus. Nap. 9997 Mus. Tor. 2333 Coh. n. 623 ff Hunter 1 S. 364 n. 20 f.

Peltae Phrygiae: Mt IV n. 885 Mus. Tor. 4458 IW 6389 f Kl M S. 284, 11 f BM Phrygia S. 351, 29 ff.

Perga: Mt III n. 104 ff s. VII n. 130 Berl. Bl. 6, 1873 S. 133

Chaix 650 IW 7150 Friedlaender S. 290 Kl M S. 329, 17

Journ. int. 6, 1903 S. 209 n. 327 BM Lycia S. 128, 45 ff.

Pergamum: Mt s. V n. 1143 ff Chaix 430 Gr M 184 BM

Mysia S. 158 f.

Pergamum und Sardes: n chr 1852 S. 118.

Perinthus: Mt I n. 318 ff s. II n. 1347 ff (cf. Pick Oesterr.

Jahreshefte 7, 1904 S. 9 n. 7) Friedlaender S. 125 Rev.

1868 S. 315 NZ 16, 1884 S. 235 n. 8 (durch diese

Münze wurde die schlafende Ariadne erklärt) Lischine

802 ff Ant. M. 1 S. 215 n. 45 ff Leake Suppl. S. 139

Hunter 1 S. 403 n. 24 ff.

Perperene Mysiae: n chr 1844 S. 187 IW 979 Hunter 2
S. 286 n. 2.

Philadelphia Decapoleos: Mt s. VIII n. 46 Saulcy S. 392
Friedlaender S. 339.

Philadelphia Lydiae: Mt IV n. 591 s. VII n. 406 ff Molthein
2686 ff IW 5151 ff Imhoof Lyd. Stadtm. S. 126, 41
M gr S. 387, 23 Hunter 2 S. 461 n. 11 BM Lydia
S. 204 ff.

Philomelium: Mt IV n. 897 ff Friedlaender S. 323 Leake
S. 100 Suppl. S. 81 IW 6401 ff Gr M 722 f Rev. 1851 S.
179; 1903 S. 231 n. 113 NZ 23, 1891 S. 16 n. 23 BM
Phrygia S. 356 ff.

Phocaea: Mt III n. 870 ff s. VI n. 1353 ff Chaix 539 IW
1907 BM Ionia S. 224 f NZ 33, 1902 S. 36 n. 58.

Pitane: Mt s. V n. 1240 Friedlaender S. 260 BM Mysia
S. 170, 12 f.

Pogla Pamphyliae: Journ. int. 6, 1903 S. 234 n. 535.

Priena: Mt s. VI n. 1387 Friedlaender S. 268 Kl M S. 95, 7
BM Ionia S. 234, 55.

- Prostanna Pisidiae: Kl M S. 391, 8.
- Prusa ad Olympum Bithyniae: Moustier 2654. 2711 IW 511 BM Pontus S. 198, 30.
- Prusias ad Hypium Bithyniae: Mt II n. 404 s. V n. 1364 ff.
- Prymnessus Phrygiae: Mt IV n. 919.
- Ptolemais-Ace: Mt V n. 26 ff s. VIII n. 33 Saulcy S. 165 f Coh. 708 ff Cat. m. gr. 1550 Journ. int. 4, 1901 S. 224 ff Friedlaender S. 342.
- Raphaea Seleucidis: Mt V n. 833 s. VIII n. 278 BM Galatia S. 267, 4.
- Raphia: n chr 1862 S. 122 Saulcy S. 239.
- Rhesaena Mesopotamiae: Mt V n. 186 f Leake S. 104 Moustier 2673 Chaix 969 Hunter 3 S. 317 n. 2.
- Saettae ad Hermum: Mt IV n. 621 IW 5190 f BM Lydia S. 223, 56.
- Sagalassus Pisidiae: Mt III n. 127 Berl. Bl. 2, 1865 S. 186 n. 22 Friedlaender S. 295 BM Lycia S. 246, 32 ff Journ. int. 7, 1904 S. 389 n. 273.
- Sala Phrygiae: Mt IV n. 942 IW 6465 Friedlaender S. 324.
- Samosata: Mt V n. 67 s. VIII n. 55 n. journ. 1 S. 45.
- Samus: Mt III n. 211 ff s. VI n. 231 Leake Insular Greece S. 39 Chaix 589 ff Mus. Tor. 4173 ff ZfN 9, 1882 S. 122 Hunter 2 S. 407 f Journ. int. 6, 1903 S. 183 n. 34 BM Ionia S. 379 ff.
- Sardes: Mt IV n. 762 ff s. VII n. 514 ff Molthein 2707 IW 5267 ff Rev. 1884 S. 25 Hunter 2 S. 466 n. 26 BM Lydia S. 266 ff.
- Scepsis: Mt II n. 258 f Rev. 1852 S. 96 Gr M 234 f M gr S. 268, 201 IW 1232 ff Friedlaender S. 257 BM Troas S. 85, 34 ff.
- Sebaste Phrygiae: IW 6484 BM Phrygia S. 376, 38.

- Sebaste Samariae: Saulcy S. 281.
Sebastopolis Cariae: Gr M 446.
Seleucia ad Calycadnum Ciliciae: Mt III n. 306 f s. VII
n. 336 Moustier 2662 IW 4466 ff Kl M S. 484 f BM
Lycaonia S. 135, 33 ff Hunter 2 S. 541 n. 5.
Seleucia Pieriae: Mt V n. 913 ff s. VIII n. 301 IW 7269
BM Galatia S. 277, 58.
Seleucia Pisidiae: n chr 1848 S. 99 n. 4 Kl M S. 399, 5: 6
BM Lycia S. 253, 6 Journ. int. 6, 1903 S. 243 n. 614.
Selge Pisidiae: Leake S. 112 Moustier 2660 IW 3972 ff
Kl M S. 406 f BM Lycia S. 266, 78 f Journ. int. 6, 1903
S. 241 n. 598 ff.
Selinus-Traianopolis Ciliciae: (Journ. of hell. studies 1898)
Coin-Types S. 164, 8 BM Lycaonia S. 143, 2.
Sibidunda Phrygiae: Journ. int. 6, 1903 S. 263 n. 777.
Side Pamphyliae: Mt III n. 207 ff s. VII n. 219 ff ZfN 10,
1883 S. 80 n. 37 Friedlaender S. 291 Kl M S. 340, 23 f
IW 3469 ff Journ. int. 6 S. 216 n. 394 BM Lycia
S. 156, 90.
Sidon: Caesar: NZ 1, 1869/70 S. 385; Augustus: Mt V
n. 367 ff s. VIII n. 189 ff Rev. 1861 S. 102 n. 6 Fried-
laender S. 341 NZ 1 S. 296 Anm. 2. S. 386 Cat. m. gr.
1849 ff Coh. 696 ff Journ. int. 5, 1902 S. 259 ff.
Sillyum Pamphyliae: Kl M S. 352, 15.
Singara Mesopotamiae: Mt V n. 216.
Sinope: Mt s. IV n. 175 f Moustier 2649 Coh. 631 (cf NZ
21, 1889 S. 9 ff) BM Pontus S. 102, 60 Friedlaender
S. 238 Recueil S. 206, 145 ff.
Smyrna: Mt III n. 1391 ff s. VI n. 1822 ff Molthein 2302
ff Mus. Tor. 4118 Kl M S. 97, 5 Hunter 2 S. 385 f n.
246 ff IW 1957 f BM Ionia S. 292 ff Leake S. 122

- Suppl. S. 94 n chr 1900 S. 208 n. 24 Oest. Jahreshefte
7 S. 4 Chaix 567.
- Soli-Pompeipolis Ciliciae: IW 4523.
- Stectorium: Rev. 1851 S. 182 IW 6504 BM Phrygia
S. 385, 11 ff.
- Stratonicea Cariae: Mt s. VI n. 502 Friedlaender S. 279 Gr
M 628 IW 1003 BM Caria S. 159, 72.
- Stratonicea Lydiae: Imhoof Lyd. Stadtm. S. 36, 17 ff BM
Lydia S. 287, 14.
- Syedra Ciliciae: Mt III n. 376.
- Syrus (im ägäischen Meer): Mt s. IV n. 308 Friedlaender
S. 224.
- Tabae: Mt III n. 482 f BM Caria S. 172, 90.
- Tabala: Mt s. VII n. 551 Rev. 1884 S. 405 n. 15 Lyd.
Stadtm. S. 146, 3. 4 IW 5303 ff BM Lydia S. 291 15 ff.
- Tarsus: Mt III n. 494 ff s. VII n. 469 ff BM Lycaonia
S. 202 ff ZfN 3, 1876 S. 338 Friedlaender S. 304 Coin-
Types S. 173, 33 S. 177, 48 Hunter 2 S. 550 n. 30 IW
4654 ff 7168 Mus. Tor. 4347 Leake S. 129 Rev. 1859
S. 291 n chr 1900 S. 101.
- Temenothyrae Lydiae: Mt IV n. 841 f IW 5325 f 7061 f.
- Temnus: Mt III n. 176 ff s. VI n. 275 IW 1352 BM Troas
S. 148, 34 ZfN 20, 1897 S. 283 n. 2.
- [Tenus (im ägäischen Meer): Mt s. IV n. 330 aus Gessner,
ganz verkehrter Lesung].
- Themisonium Phrygiae: Mt s. VII n. 606 f IW 6569.
- Thessalia οὐτών: Mt s. III n. 105.
- Thessalonice: Caesar: Mt s. III n. 972 Leake Suppl. S. 148
Chaix 191; Augustus: Mt s. III n. 970 ff Mus. Tor. 2409
ff Chaix 192 Hunter 1 S. 374 n. 68 Friedlaender S. 148.
- Thyatira: Eckhel III S. 122 irrtümlich unter Cararalla cf.

Friedlaender S. 32; Mt IV n. 983 ff s. VII n. 634 ff Leake Suppl. S. 104 NZ 23, 1891 S. 80 n. 1 Lyd. Stadtm. S. 159, 30 ff M gr S. 390, 37 IW 5372 ff BM Lydia S. 314 ff; Mt IV n. 878 ist unter Alexander geprägt nach Imhoof Lyd. Stadtm. p. 156.

Timbrias Pisidiae: ZfN 6, 1879 S. 11 IW 4031.

Tium Bithyniae: n chr 1844 S. 121 NZ 2, 1870 S. 314 n. 9 ff IW 560 ff BM Pontus S. 206, 18 f.

Tomi: Mt s. II n. 803 ff Leake Eur. Greece S. 107 Suppl. S. 150 Ant. M. 1 S. 93 n. 18 ff Chaix 43 Hunter 1 S. 417 n. 8 n chr 1869 S. 161 Rev. 1892 S. 78 n. 72; 1893 S. 61 n. 67 ff; 1900 S. 406 n. 19 NZ 23, 1891 S. 58 n. 14 Friedlaender S. 115.

Tralles: Mt IV n. 1107 s. VII n. 739 Kl M S. 187, 4 IW 5449 BM Lydia S. 353 f.

Trapezus: IW 100 ff Gr M 76 BM Pontus S. 40, 3. 4 ZfN 20, 1897 S. 266 Recueil S. 112, 33 ff Rev. arch. 1901 S. 291.

Tripolis: (nicht Carien, sondern Lydien, cf Imhoof-Blumer Lyd. Stadtm. S. 37 f); Mt III n. 529 f s. VI n. 584 Mouster 2659 IW 2687 f 7053 BM Lydia S. 375, 67.

Tripolis Phoeniciae: Caesar: Journ. intern. 6 S. 46 n. 1774; Augustus: Mt V n. 470 Friedl. S. 341 Cat. m. gr. 1978.

Tyra Sarmatiae: Berl. Bl. 6, 1871-73 S. 43 f cf. Friedlaender S. 108.

Tyrus: Caesar: Mt V n. 673 f s. VIII n. 333 ff Cat. m. gr. 2260 f Mus. Tor. 5406 Journ. int. 7 S. 84 n. 2416 ff Coh. 703 ff; Augustus: Cat. m. gr. 2262 Journ. int. 6 S. 322 n. 2205, S. 84 f n. 2421 ff 2413 ff Mus. Tor. 5407 Coh. 707.

Verbia Pamphyliae: Friedlaender S. 292.

Verbis Pisidia: Kl M S. 415, 2 IW 4036 f Journ. int. 6
S. 233 n. 525.

Zeugma Commagenae: Mt V n. 99.

Bosporus – Könige, Tib. Julius (cf. Prosop. III S. 129)
Rhescuporis IV. Cotys III. Cotys IV. Sauromates III.
Rhescuporis V. (a. 521-531 = p. Chr. 224-5 — 234-5):
Mt II S. 380 ff s. IV S. 528 ff, dessen Irrtümer längst
verbessert sind, cf. Koehne Musée Kotschoubey (Peters-
burg 1857) II S. 307 ff Moustier 2644 BM Pontus S. 71
ff. Ausserdem sind veröffentlicht Münzen des Rhescu-
poris III. Rev. 1900 S. 134 n. 20 Bachofen 1891; Sau-
romates III. der zur Zeit des Perserkriegs regierte, Hun-
ter 2 S. 232 n. 1. Endlich gibt es Inschriften, die gesetzt
sind dem Rhescuporis in Prusias am Hypius a. 222
(Cagnat I 869), in Panticapaeum a. 223 (ibid. 888), dem
Cotyis in Tanais (ibid. 920 a. 228. 921. 924). Ein unbe-
stimmter Sauromates begegnet in einer Inschrift von
Panticapaeum (ibid. 870).

Münzen Alexanders

Europa. Sarmatia: Olbia, Tyra.

Moes. inf.: Callatia Dionysopolis Istrus Marcianopolis
Odessus Tomi.

Thracia: Anchialus Byzantium Deultum Maronea Perinthus.

Macedonia: ονιών Amphipolis Cassandrea Dium Edessa
Pella Thessalonice.

Thessalia: ονιών Magnesia.

Epirus: Nicopolis.

Cherson. Thrac.: Coela.

Inseln des äg. Meeres: Samus Syrus.

Asia. Pontus: Amasia Amisus Cerasus Comana Neocaea-sarea Trapezus.

Paphlagonia: Abonotichus-Ionopolis Amastris Sinope.

Bithynia: Apamea Bithynium Caesarea Germanica Chalce-don Cius Heraclea Iuliopolis Nicaea Nicomedia Prusa ad Olympum Prusias ad Hypium Tium.

Mysia: Adramytium Apollonia ad Rhyndacum Cyzicus Hadrianea Hadriani Lampsacus Parium Pergamum Perperene Pitane.

Troas: Abydus Alexandria Assus Dardanus Ilium Scepsis.

Aeolis: Aegae Cyme Elaea Temnus; Lesbus Methymna Mytilene.

Ionia: Clazomenae Colopho Ephesus Erythrae Magnesia ad Maeandrum Metropolis Phocaea Priene Smyrna.

Caria: Antiochia ad Maeandrum Aphrodisias Apollonia Salbace Bargasa Bargylia Harpasa Hydisus Mylasa Stratonicea Tabae.

Lydia: Acrasus Apollonis Attalea Dioshieron Germe Gor-dus Iulia Hierocaesarea Maeonia Magnesia ad Sipylum Mastaura Nysa Saettae Sardes Stratonicea Tabala Temenothyrae Thyatira Tralles Tripolis.

Phrygia: Acmonea Aezanis Apamea Attuda Cadi Cibyra Cotiaeum Dionysopolis Dorylaeum Hadrianopolis-Hie-rapolis Hyrgalea Laodicea ad Lycum Metropolis Midaeum Peltae Philomelium Prymnessus Sala Sebaste Stectorium Themisonium.

Pamphylia: Aspendus Attalea Corydalla Magydus Perga Pogla Side Verbia.

Pisidia: Andeda Antiochia Ariassus Baris Codrula Colbasa Conana Etenna Olbasa Palaeopolis Panemotichus Pro-stanna Sagalassus Seleucia Selge Timbrias Verbis.

Cilicia: Aegae Alexandria ad Issum Anazarbus Anemurium
 Augusta Casae Celenderis Colybrassus Coracesium
 Corycus Epiphanea Flaviopolis Iotape Irenopolis Ninica
 Seleucia Selinus-Traianopolis Soli-Pompeipolis Syedra
 Tarsus.

Cappadocia: Caesarea.

Syria: Commagene: Samosata Zeugma; Cyrrhestica: Hieropolis.

Seleucus: Antiochia Laodicea Nicopolis Paltus Raphanea
 Seleucia.

Coelesyria: Damascus Heliopolis.

Phoenicia: Botrys Byblus Caesarea Paneas Orthosia Sido
 Tyrus Tripolis.

Decapolis: Gerasa Philadelphia.

Iudea: Aelia Capitolina Agrippaeum — Anthedon Ascalon
 Raphia.

Samaria: Caesarea Neapolis Sebaste.

Arabia: Bostra.

Galilaea: Ptolemais-Acre.

Mesopotamia: Carrhae Edessa Nisibis Rhesaena Singara.

Aegyptus: Alexandria.

Münzen Mamaeas

Europa. Sarmatia: Olbia Tyra.

Moes. inf.: Callatia Istrus Marcianopolis Tomi.

Thracia: Amphilis Anchialus Byzantium Deultum Perinthus.

Macedonia: οὐρών Pella Thessalonice.

Epirus: Nicopolis.

Inseln des äg. Meeres: Amorgus: Minoa.

Asia. Pontus: Comana Trapezus.
Paphlagonia: Sinope.
Bithynia: Caesarea Germanica Heraclea Nicaea Nicomedia
Prusias ad Hypium Tium.
Mysia: Cyzicus Hadriani.
Troas: Abydus Alexandria Ilium Scepsis.
Aeolis: Cyme Temnus; Mytilene.
Ionia: Clazomenae Ephesus Erythrae Magnesia Metropolis
Phocaea Smyrna; Samus.
Caria: Aphrodisias Apollonia Neapolis Sebastopolis Stra-
tonicea Tralles Tripolis.
Lydia: Acrasus Attalea Dioshieron Gordus Iulia Magnesia
Mastaura Philadelphia Tabala Temenothyrae Tripolis.
Phrygia: Acmonea Cadi Cibyra Cotiaeum Dorylaeum Peltae
Philomelium Sibidunda Themisonium.
Pamphylia: Aspendus Magydus Perga Side Sillyum Verbia.
Pisidia: Amblada Andeda Ariassus Baris Colbasa Comana
Etenna Pednelissus Prostanna Sagalassus Selge Verbis.
Cilicia: Aegae Anazarbus Coracesium Flaviopolis Ninica
Seleucia Tarsus.
Syria: Cyrrhestica: Hieropolis.
Seleucis: Antiochia Apamea Nicopolis Seleucia.
Coelesyria: Damascus.
Samaria: Neapolis.
Arabia: Bostra.
Mesopotamia: Edessa Nisibis.
Aegyptus: Alexandria.

Münzen Alexanders und Mamaeas.

Europa: Moesia inferior: Marcianopolis.
Asia: Bithynia: Caesarea Germanica Nicaea Nicomedia.

Mysia: Cyzicus.

Ionia: Smyrna.

Lydia: Maeonia Magnesia.

Pamphylia: Aspendus.

Cilicia: Ninica.

Iudaea: Aelia Capitolina. Mesopotamia: Edessa Nisibis.

Aegyptus: Alexandria.

Münzen Orbianas.

Pontus: Trapezus.

Bithynia: Cius Nicaea Prusa ad Olympum Prusias ad Hypium.

Aeolis: Cyme.

Ionia: Ephesus Priene.

Caria: Aphrodisias.

Lydia: Apollonis Hierocaesarea.

Phrygia: Sala.

Pamphylia: Aspendus Side.

Cilicia: Carallia Colybrassus Flaviopolis. Cappadocia: Caesarea.

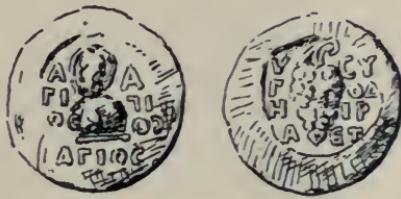
Arabia: Bostra.

Aegyptus: Alexandria.

Severus Alexander hat also in Achaia, Lycien, Galatien überhaupt nicht, in Thracien, Macedonien, Moesia inferior, Kleinasiens, Pontus und Bithynien, Pamphylien, Pisidien, Cappadocien, Syrien und Aegypten sehr stark geprägt. Dasselbe Bild ergibt die Prägung der Kaiser von 218-263 in den Provinzialstädten, abgesehen davon, dass weder zu Nicopolis in Thracien noch zu Philippopolis unter Alexander Münzen geschlagen wurden.

Dr. WALTHER THIELE

BYZANTIAKON ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΟΝ

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς συλλογῆς βυζαντιακῶν νομισμάτων Φωτιάδου πασσᾶ, τῷ συνταχθέντι ὑπὸ W. Froehner¹ ἐδημοσιεύθη ὅπ' ἀριθ. 679, καὶ ἀπεικονίσθη ἐν φωτοτυπικῷ πίνακι II, χαλκοῦν νομισματόμορφον κέρμα, ἔχον ἐφ' ἐνὸς μὲν προτομὴν τοῦ Θεοῦ Πατρὸς μετὰ τῶν λέξεων πέριξ ΑΓΙΟΣ, ΑΓΙΟΣ, ΑΓΙΟΣ, ἐφ' ἑτέ-

V CV
ρου δὲ σταφυλὴν καὶ ἐπιγραφὴν ἑκατέρωθεν ταύτην: Γ ΟΔ Ο
HA IP
ΕΤ

Froehner περιωρίσθη εἰς τὴν ἀπλῆν δημιοσίευσιν τοῦ κέρματος, μὴ ἐπιχειρήσας οὔτε τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ὅπισθεν ὅψεως νὰ ἐρμηνεύσῃ, οὔτε νὰ δρίσῃ ποίας χρήσεως ἡ τὸ μικρὸν τοῦτο μνημεῖον. Βραδύτερον δὲ G. Schlumberger ἀνεδημοσίευσεν αὐτὸ μετὰ καὶ τινος ἄλλου μικροτέρου, ἀνήκοντος εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον τῶν Παρισίων, διαφέροντος τοῦ προκειμένου κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ὅπισθεν ἐπιγραφήν, ἢ μᾶλλον αὗτη ἐγένετο ἔξιτηλος². Ο κ. Schlumberger πειρώμενος ν' ἀναγνώσῃ τὴν ὅπισθεν ἐπιγραφὴν νομίζει

ΟΔ
μετὰ δισταγμοῦ ὅτι τὸ IP δέον ν' ἀναγνωσθῇ ΑΙΡΕΤΕ· θέλων
ΕΤ

¹ Collection Photiades-pacha, Monnaies byzantines, σελ. 49.

² Melanges d'archéologie byzantine, Première serie, σελ. 307 - 308, μετὰ τετραγωνικῶν εἰκόνων τῶν δύο κερμάτων.

δὲ νὰ δρίσῃ τὴν χρῆσιν τοῦ κέρματος ἐρωτᾶ μήπως τοῦτο ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸν ὅμινον τοῦ Τρισαγίου ἢ μήπως ἡτο προσωρι- σμένον διὰ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ψαλτῶν. Προσθέτει δὲ ἐν σχέσει πρὸς τὸν τύπον τῆς σταφυλῆς διὰ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς τινὰ ἀνακό- ρων, ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς ὅχθης τοῦ Βοσπόρου, ἐτελεῖτο ἕορτὴ τοῦ τρυγητοῦ, καθ' ἥν δὲ βασιλεὺς διένειμεν εἰς τοὺς αὐλικοὺς σταφυλάς.

Τὴν ἔξήγησιν ὅμως ποίας χρήσεως ἡτο τὸ κέρμα, παρέχει, φρο- νοῦμεν, ἢ ἐπιγραφὴ τῆς ὅπισθεν αὐτοῦ ὄψεως, ὁρθῶς ἀναγινωσκο- μένη, διότι ὡς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger οὐδὲν νόημα σαφὲς παρέχει. Τὸ πρὸς ἀριστερὰ πρῶτον ἥμισυ τῆς ἐπιγραφῆς ταύ- της ἀναγινώσκεται εὐχερῶς ΒΓΗΑ, τὸ ἔτερον ὅμως ἥμισυ ὡς ἔχει ΣΥΟΔΙΡΕΤ ἢ, ὡς διορθώθη ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger, ΣΥ ΑΙΡΕΤΕ εἶναι ἀκατάληπτον. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι δὲ χαράκτης τοῦ κέρματος ὃς ἐν τῇ ἔμπροσθεν ὄψει τῆς δευτέρας λέξεως ΑΓΙΟΣ τὰ γράμματα ἐχάραξεν ἀντιστρόφως οὕτω καὶ ἐνταῦθα πλὴν τῶν δύο πρώτων τὰ ἄλλα ἐχάραξεν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, ἐπομένως δέον νὰ ἀναγνωσθῶσι ταῦτα ΔΟΡΙΤΕ ἢ δὲ δὴ ἐπιγραφὴ ΒΓΗΑ ΣΥ ΔΟΡΙΤΕ. ὁρθογραφουμένη δέ: ‘Ὑγεία[ν] σοὶ δωρεῖται’ δηλαδὴ τὸ κέρμα παρέχει νησίειν εἰς τὸν φέροντα. Εἶναι λοιπὸν τοῦτο φυλα- κτήριον προφυλάσσον ἀπὸ ἀσθενειῶν ἢ θεραπεῦνον τοιαῦτας. Κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους ἥσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει τοιαῦτα νομισμα- τόμορφα φυλακτήρια. Τῆς κατηγορίας τῶν θεραπευτικῶν, εἰς ἥν ἀνήκει καὶ τὸ προκείμενον, περιεσώθησαν ἵκανά. Τὴν ἴδιότητα τοῦ κέρματος ἥμῶν ὡς φυλακτήριον ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἔμπροσθεν ἐπι- γραφὴ ΑΓΙΟΣ, ΑΓΙΟΣ, ΑΓΙΟΣ, ἣτις ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ ἄλλων νομι- σματομόρφων φυλακτηρίων¹.

K. M. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

¹ Φυλακτήριον πρὸς θεραπείαν ὑστερικῆς νόσου ἐδημοσιεύθη παρ' ἥμῶν, (Βυζαντιακὰ μολυβδόβουλλα κλ. Διεθν. Ἐφημ. τῆς N. Ἀρχ. Τόμ. Η' σελ. 219) φέρον ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ὄψεως τὴν ἐπιγραφὴν πρὸς ὄφελαν ὑστέρας καὶ ἐν μέσῳ τὰς λέξεις “Ἄγιος,” “Ἄγιος,” “Ἄγιος Κ(έντρο)s.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΩΝ

(ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΠΡΩΤΗ)

1

‘Ο κ. Schlumberger ἐν τῇ *Bυζαντινῇ Σιγιλλογραφίᾳ*¹ αὗτοῦ ἔξεδωκε κατ’ ἀνακοίνωσιν τοῦ μακαρίτου Παύλου Λάμπρου ἀρίστης διαιτηρήσεως καὶ πολλῆς προσοχῆς ἀξιον μολιβδόβουλον, ἐναποκείμενον ταῦν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν, οὗτος ἡ ἐτέρα τῶν ὅψεων φέρει τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

COΦΡΑ
ΓΙCΠΑΝΑ
ΓΝΕΘΕΟ
ΦΥΛΑΚ
—Τ—

Ταῦτα μεταγράφει: «.... COΦΡΑΓΙC ΠΑΝΑΓΝΕ ΘΕΟΦΥ-
ΛΑΚΤ'(ω)»². Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι πλήρης καὶ δὲν ἐλλείπει τι ἐν ἀρχῇ, ὡς ὑπονοεῖ ὁ ἐκδότης διὰ τῶν ἐν τῇ μεταγραφῇ συνεχῶν γραμμῶν. Ἐπειτα μεταγραπτέον μᾶλλον

¹ Gus. Schlumberger, *Sigillographie de l'Empire Byzantin*. Ἐν Παρισίοις 1884, σ. 724 c.

² ‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος ἐν τῷ πολυτίμῳ καταλόγῳ του τῶν βυζαντινῶν μολυβδοβούλων τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἀναγνώσκει τὴν περὶ ἣς ὁ λόγος ἐπιγραφήν:

COΦΡΑ — ΓΙCΠΑΝΑ — ΓΝΕΘΕΟ — ΦΥΛΑΚ — —Τ—

= Σ(φ)ρα[γ]ής Πάναγνε Θεοφυλάκι(ω). Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην αὐτὸ τοῦτο τὸ μνημεῖον ἔξετάσας. (Πρβλ. Ἐφημερὶς τῆς Διεθνοῦς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας. *Journal International d'Archéologie Numismatique*. Τόμ. VIII, 1905, σ. 84, ἀριθ. 965).

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤ(ον) καὶ οὐχὶ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤ(ω). Ὡς πρὸς δὲ τὸ ΣΟΦΡΑΓΙC ἐπάγεται κατὰ λέξιν δὲ κ. Schlumberger ὅτι «*doit être une erreur pour ΣΦΡΑΓΙC, ce qui paraît toutefois étrange sur un sceau d'une exécution aussi soignée*». Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ λάθους. Ἀπλούστατα τὸ σοφραγίς εἶναι ἀνεπιτυγμένος τύπος τῆς λέξεως σοφραγίς. Ὡς γνωστόν, καὶ ἔξι ἴδιας ἵσως ἀντιλήψεως ἑκάστου, διὰ λόγους ψυχολογικοὺς ἄμμα καὶ φυσιολογικοὺς ἐν τῇ ἐκφρῷ ἐπαλλήλων συμφώνων, δύο εἴτε καὶ πλειόνων, ἀναπτύσσεται πολλάκις μεταξὺ τούτων ἀσθενής τις συνοδίτης φθόγγος, συνηθέστατα μὲν *ι* (π. χ. καπνὸς = καπ-ι-νός¹, ἀτμόπλοιον = ἀτ-ι-μόπλοιον, πνίγω = π-ι-νίγω, ψαλτήρι = ψαλ-ι-τήρι, στάμνα = στάμ-ι-να, βιβλίον = βιβ-ι-λίον² κλ.), σπανιότερον δὲ ο *ῃ* ο *ῃ* [=ον]. Ἰκανὰς δὲ τοιαύτας λέξεις τῆς νέας ἐλληνικῆς, ἀνεπιτυγμένας διὰ ο *ῃ* ο *ῃ* [=ον], ἀναγράφει δὲ κ. Γ. Χατζιδάκις³ καὶ δὲ κ. Dieterich⁴ εἰς ἄς προσθετέον ἀκριβῶς καὶ τὸ σοφρα(γ)ῆδα καὶ σουφρα(γ)ῆδα, τύπους κοινοτάτους ἐν τῇ ζώσῃ γλώσσῃ τῶν Πελοποννήσιων καὶ τῶν Ἡπειρωτῶν⁵, ἵσως δὲ

¹ Θ. Ν. Φιλαδελφέως, *Ιστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας*. Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1902, σ. 272. Κλ. κλ. κλ.

² Πρόβλ. *Nίκον Α. Βέη*, *Ἐλληνίδες βιβλιογράφοι καὶ κύριαι κωδίκων κατὰ τοὺς μέσους αἰώνας καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας*. Ἐν Ἀθήναις 1905, σ. 9 καὶ 14 ἐν ὑποσημ. 2.—Κῶδις τις τοῦ Θουκυδίδου, ἐν βιβλ. Δ', 70.1, ἔχει *Φιλιασίων*. Μὴ ὀνάπτυξις *ι* μεταξὺ *φ* καὶ *λ*; "Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλοῦ βιβλιογραφικοῦ σφάλματος;

³ G. N. Hatzidakis, *Einleitung in die neugriechische Grammatik* (Ἐν τῇ Bibliothek indogermanischer Grammatiken. Τόμ. V). Ἐν Λειψίᾳ 1892, σ. 109.—Γ. Ν. Χατζιδάκι, *Ἀκαδημεικὰ ἀναγνώσματα εἰς τὴν Ἑλληνικήν, Λατινικήν καὶ μικρὸν εἰς τὴν Ἰνδικήν γραμματικήν*. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 546.

⁴ Karl Dieterich, *Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache von der hellenistischen Zeit bis zum 10. Jahrhundert N. Chr.* (Ἐν τοῖς Byzantinisches Archiv. Τεῦχ. I). Ἐν Λειψίᾳ 1898, σ. 277.

⁵ Καὶ παροιμιώδης φράσις ἐν Πελοποννήσῳ: «ὅ ἄνθρωπος εἴναι σον φραῆδα τοῦ θεοῦ». Ἰδὲ π. χ. ταύτην ἐν δημοτικῷ θρύλλῳ, ἔξι Ἀλωνισταίνης τοῦ δήμου Φαλάνθου, ἀποτεμησαυρισμένῳ παρὰ Ν. Γ. Πολίτη (Μελέται περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ἐλληνικοῦ λαοῦ. Παραδόσεις. Μέρος Α'. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 454, ἀριθ. 766).—Εἰς τὰς ὑπὸ Χατζιδάκι καὶ Dieterich (ἴδε ἀνωτέρῳ) συνηγμένας λέξεις μετ' ὀνταπτύξεως διὰ τοῦ *ῃ* [=ον] ἡδυνάμην νά προσθέσω καὶ τὸ *Kouλαρέντζα*=*Κλαρέντζα* (ἥ γνωστή καὶ δὴ ἐκ τῆς μεσοχρονίου ιστορίας κάμη)

καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐν Ἡπείρῳ μάλιστα κατὰ τὴν προφορικὴν πρός με ἀνακοίνωσιν τοῦ Δρεσ. κ. Μάρκου Αὐγέρη Παπαδοπούλου συνήθεις εἶναι καὶ οἱ τύποι σφροραῖδα καὶ σφοραῖδα.

Τὸ ἀνωτέρῳ μολυβδόβουλλον εἶναι πάντως τοῦ IA' ή IB' αἰῶνος. *“Ωστε κάλλιστα δυνάμενα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἔκτοτε τοῦλάχιστον — εἰ μὴ καὶ πρότερον — εἶναι ἐν χρήσει δὲ ἀνεπτυγμένος οὗτος τύπος σφροραῖδα¹.*

2—5

Μολυβδόβουλλον ἀνῆκον εἰς Ἰωάννην Ἀρβαντηνόν. Ἐξ ἐνὸς ή ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἐξ ἐτέρου ή ἐπιγραφῆ:

ΙΩΑΝΝΗΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΒΑΝΤΗΝΟΝ ΣΚΕΠΟΙC.

“Αν δεχθῶμεν τονισμόν: Ἀρβαντῖνον, τότ’ ἔχομεν τρίμετρον ἰαμβικὸν κανονικώτερον στίχον:

‘Ιωάννην μὲ τὸν Ἀρβαντῖνον σκέποις.

‘Ο κ. Schlumberger², ἐκδοὺς μετὰ πανομοιοτύπου τὸ μολυβδόβουλλον, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς ἐπιγραφῆς μετά τίνος ἀμφιβολίας εἰκαζει [ΚΕ = Κ(ύρι)ε], δπερ εἶναι τελείως περιττὸν τοσούτῳ μᾶλλον καθ’ ὅσον καταστρέφει καὶ τὸ ἰαμβικὸν μέτρον, τὸ δὲ ἐπώνυμον τοῦ κατόχου τῆς σφραγίδος ἀναγινώσκει ΑΡΒΑΝΤΗΝΟΝ. Ἀλλὰ τὸ πανομοιότυπον ἔχει σαφῶς ὡς ήμετες ἀνωτέρῳ γράφομεν ΑΡΒΑΝΤΗΝΟΝ, ὅστις τύπος εἶναι ἄλλως τε γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων κειμένων καὶ δὴ ἐκ μολυβδοβούλλων³.

‘Ο ἐκδότης ἀνάγει τὸ περὶ οὐδὲ λόγος μολυβδόβουλλον εἰς τὸν IA'- IB' αἰῶνα. Κατ’ ἐμὲ δὲ κριτὴν πρέπει νάποδώσωμεν τοῦτο

τῆς Ἡλιδος). Εὔρηται δὲ ὁ τύπος οὗτος ἐν σ. 471 τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1750 τοῦ Χρονογραφικοῦ Βιβλίου τοῦ [Ψευδο]Δωροθέου Μονεμβασίας. Ἀλλ’ ὑποθέτω ὅτι πρόκειται περὶ τυπογραφικοῦ σφάλματος καὶ οὐχὶ πραγματικῶς λαλουμένου τύπου. Τοσούτῳ μᾶλλον καθ’ ὅσον τὸ προμηνυμένην Χρονογραφικὸν Βιβλίον εἶναι πλῆρες σφαλμάτων περὶ τὰ τοπωνυμικά καὶ μάλιστα ή ἐκδοσίς αὗτη τοῦ 1750.

¹ Πρεβλ. Νίκου Α. Βέη, Σημειώματα γιὰ τὴ γλῶσσα. Ἐν τῷ Νουμᾶ. Χρόνος Δ' (1906). Ἀριθ. 208, σ. 4.

² Sigillographie de l’Empire Byzantin, σ. 619, ἀριθ. 2.

³ Αὐτόθι (ἀριθ. 1), σ. 620 (ἀριθ. 4 καὶ 5), σ. 490 (ἀριθ. 1).

εἰς τὸν πανσέβαστον σεβαστὸν Ἱωάννην Ἀρքαντηνὸν τὸν ἐπ' ἀνεψιᾳ γαμβρὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ. Εἰδῆσεις τινὰς περὶ τούτου παρέχει τὸ πολύτιμον ἔκεινο κτητορικὸν τυπικὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ, διπερ κατὰ τὸ ἔτος ,ΣΧΜΕ' (=1136) διετύπωσεν ὑπὲρ αὐτῆς ὁ προμνημονευθεὶς εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ. «Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἐπ' ἀνεψιᾳ γαμβρὸς τῆς βασιλείας μου — ἀντιγράφω αὐτολεξὲὶ ἐκ τοῦ τυπικοῦ — ὁ πανσέβαστος σεβαστὸς κῆρις Ἱωάννης ὁ Ἀρքαντηνός, θελήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς βασιλείας μου ἴδιοκτήτῳ μονῇ ταφῆναι, διάφορα ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀκινήτων ταύτῃ ἀφιέρωσεν, οἰκόν τε καὶ κτήματα, ἔχοντα προσόδους ἵκανάς, ἐφ' ὃ γίνεσθαι καθ' ἡμέραν παννυχίδα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ Τρισάγιον ὅρθιον τε καὶ ἑσπέριον παρά τινων μοναχῶν ἀπὸ τῆς μονῆς, εἰ μὴ πλειόνων τέως τεσσάρων πρὸς τούτοις δὲ ἡθέλησεν ὁ αὐτὸς ἀπὸ τῶν προσόδων τῶν αὐτῶν ἀκινήτων δίδοσθαι κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ εἰς ψυχικὰς διαδόσεις τὸ τρίτον μέρος τῶν προσόδων τῶν ἀφιερωθέντων παρ' αὐτοῦ ἀκινήτων, τυποῦ ἡ βασιλεία μου ταῦτα οὕτω γίνεσθαι, ὡς τε καὶ Τρισάγιον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτελεῖσθαι ἐκάστης ἡμέρας παρά τινων μοναχῶν κατὰ δὲ τὸν ὅρθον, καὶ μετὰ τὸ λυχνικόν, καὶ παννυχίδα διμοίώς παρ' αὐτῶν ψάλλεσθαι παρακλητικὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ηγρίον ἀκοίμητον καὶ κανδήλαν διμοίώς ἀκοίμητον ἐν τῷ τάφῳ τούτου διηνεκῶς ἄπτειν, καὶ ψυχικὰς διαδόσεις πρὸ τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ καὶ μετὰ τὰ μνημόσυνα γίνεσθαι προσεχῶς, ὡς συμποσοῦσθαι τὰ δι' ἀμφοτέρων διδόμενα εἰς τὸ τρίτον τῶν προσόδων τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ, καὶ ταύτην τὴν ἀκολουθίαν οὕτω προβαίνειν ἀναλλοίωτον ἐξ ἀεί, διὰ τὸ καὶ τοῦτο ἐπὶ τοιαύτῃ ἐλπίδι ἀφιερῶσαι τὰ διαφέροντα αὐτῷ τῇ τοιαύτῃ μονῇ τῆς βασιλείας μου...¹»

¹ **A. Dmitrijevskij**, Τυπικά. Ἐν Κιέβῳ 1895, σ. 663 κ. ἔ., ὅπου τὸ κείμενον ἐκδίδεται κυρίως κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. 85 κώδικα τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς. Μᾶλλον ἐφθαρμένον είναι τὸ κείμενον ὃς ἀνεκοινώθη ἐν περιλήψει ὑπὸ τοῦ **κ. P. Bezobrazow** (ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ 'Ρωσικοῦ 'Υπουργείου τῆς Παιδείας, 1887, τόμ. 254, Νοέμβριος σ. 64 κ. ἔ.—Πρβλ. καὶ **E. Kurtz** ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift, τόμ. II, 1893, σ. 627 κ. ἔ.) κατὰ τὸν ἐν Ζακύνθῳ κώδικα, τὸν νῦν ἐν τῇ Φωσκολιανῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς πόλεως ταύτης ἐναποκείμενον, ἔνθα καὶ ἐμελέτησα αὐτὸν, δοὺς τούτῳ ἀριθμὸν 3 [67], κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ γενομένην ταξινόμησιν καὶ καταγραφὴν τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Βιβλιοθήκης.

Εἰς τὸν αὐτὸν Ἰωάννην Ἀρβαντηνὸν ἀποδοτέα, νομίζω, καὶ τὰ ἔξῆς μολυβδόβουλα, τῆς αὐτῆς περιόδου πρὸς τὰνωτέρω, ἐναποκεύμενα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Schlumberger, καὶ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἰδίου:

1) Ἐξ ἑνὸς κεφαλὴ Παναγίας τῆς Βλαχερνιώτισσῆς μετὰ τῶν συνήθων μονογραφημάτων.³ Ἐξ ἑτέρου: + ΣΦΡΑΓ(ις) ΙΩ [=⁴Ιω(άννου)] Τ8 ΑΡΒΑΝΤΗΝΟΥ. Οὕτω κατὰ τὸ πανομοιότυπον τὸ συνοδεῦον τὴν ἔκδοσιν.⁴ Ο κ. Schlumberger¹ ἀναγινώσκει: ΑΡ[Α]-ΒΑΝΤΗΝΟΥ.

2) Ἐξ ἑνὸς ὁ ἄγιος Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης κατ' ἑνώπιον, δῷθιος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΟΔ(γιος) ΘΕΩΔΟΡΟΣ. Ἐξ ἑτέρου + ΚΕ ΒΘ [=Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει)] ΙΩ [=Ιω(άννη)] ΚΩΡΟΠΑΛΑΤΗ ΤΩ ΑΡΒΑΝΤΙΝΩ². Κατὰ τοῦτο δὲ τὸ μολυβδόβουλον ἐπινωρθωτέα ἡ ἀνάγνωσις ἑτέρου ὡς ἔξῆς περιγραφέντος ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου ἐν τῷ καταλόγῳ του τῶν βυζαντιακῶν μολυβδοβουλῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν:³

«[Ἄριθ.] 387α—...—ΔΟΡΟΣ. Ὁ ἄγιος Θεόδωρος ἴσταμενος. Όπ. + ΚΕΡΘ,—. ΒΚΟΟΥΡΟ.—. ΑΛΑΤΗ—. ΖΑΡΒΙ...=Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) [Π]ω(άννη) κουρο[π]αλάτη [τ]ῷ Ἀρβι... Άλλὰ προφανῶς ἀνάγνωσι: τ[ῷ] Ἀρβ[αντινῷ].

(Πρβλ. *Níκον Ἀ. Βέη*, "Ἐκθεσις ἴστοριοδιφικῶν καὶ παλαιογραφικῶν ἔρευνῶν ἐν Ζακύνθῳ. Ἐν τοῖς «Παναθηναίοις» 1907, ἀριθ. 161 - 162, σ. 161). Τὸ ἀρχέγραφον ὅμως κείμενον τοῦ τυπικοῦ διέσωσε, πλὴν ἀκέφαλον δυστυχῶς, κῶδις τῆς μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου, εἰς ὃν ἔδωκα ἀριθμὸν 26 ἐν τῷ ἡμετέρῳ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς μονῆς ταύτης (Πρβλ. *Níκον Ἀ. Βέη*, "Ἐκθεσις παλαιογραφικῆς καὶ ἴστοριοδιφικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων. Ἐν τοῖς «Παναθηναίοις». Τόμ. Θ', 1904-1905, σ. 139.—Πρβλ. καὶ *Níκον Ἀ. Βέη*, Προσθήκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὸ «Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit» [Sonderabdruck aus der «Byzantinischen Zeitschrift» XV Band, 1 und 2]. Leipzig 1906, σ. 448). Άλλὰ τὸ ἀρχέγραφον κείμενον πρὸς τὰ ἐκδεδομένα παραβαλλόμενον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνωτέρω παρατεθεῖσαν περικοπὴν δὲν παρέχει ούσιόδη τινὰ διαφορούν.

¹ *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, σ. 619, ἀριθ. 1.

² Αὐτόθι, σ. 490, ἀριθ. 1.

³ *Journal International d' Archéologie Numismatique*. Τόμ. IX (1906) σελ. 102.

‘Ο βιζαντινὸς οἶκος Ἀρβαντηροῦ, εἴτε Ἀραβαντηροῦ (καὶ Ἀλαβαντηροῦ¹ κατ’ ἐναλλαγὴν τοῦ ρ καὶ λ²) κατά τινα εἰκασίαν τοῦ κ. Schlumberger³ ἔσχε τὸ ἐπώνυμιον ἐκ τῆς Ἀρμενικῆς πόλεως *Araventani*⁴, ὅπερ δὲν θεωρῶ κοὶ τελείως ἀπίθανον.

6

Ο διδάκτωρ κ. Mordtmann⁵ υἱὸς ἐξέδωκε πρῶτος ἐκ τῆς ἴδιας αὐτοῦ συλλογῆς μολυβδόβουλλον, ἐν ᾧ ἐξ ἑνὸς μὲν ἡ Παναγία ἡ ὁδηγήτρια ὄφιος μετὰ τῶν συνήθων μονογραφημάτων ΜΡ—ΘΥ. Ἐξ ἑτέρου δὲ ἡ ἐπιγραφή: + **ΚΕΒ, Θ,**

ΜΑΝΗΑ
σεRACTW
τΩΡΩΤW
ΝΕΙΑT,

Τοῦτο αὐτὸ συμπεριέλαβε καὶ ὁ κ. Schlumberger ἐν τῇ *Bυζαντινῇ Σιγιλλογραφίᾳ*⁶ του μεταγράφων τὴν κυρίως ἐπιγραφήν:

ΚΕ Β'Θ' ΜΑΝΗΑ ΣΕΒΑCTW ΤW ΒΩΤΩΝΕΙΑΤ'(η)

Ο Mordtmann συνοδεύει τὴν ἔκδοσιν μετὰ τοῦ ἀκολούθου ὑπομνήματος: «Σημειωτέον τὴν γραφὴν *Βωτωνειάτης* ἀντὶ *Βοτανειάτης*. Οὐδαμοῦ εὔρον μνείαν. τινὰ περὶ Βοτανιάτου Μανουήλ. Είναι ἵσως ὁ ἔγγονος Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου μνημονειόμενος

¹ Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 171 (τῷ 1214).

² Περὶ τοῦ φαινομένου τούτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, μεσοχρονίῳ καὶ τῇ καθ’ ἡμᾶς Ἑλληνικῇ ἰδὲ προχείρως Jean Psichari, Essai de grammaire historique sur le changement de λ en ρ devant consonnes en grec ancien, médiéval et moderne. Extrait des Mémoires Orientaux.—Congrès de 1905 (publiés par l’École nationale des Langues orientales vivantes). Ἐν Παρισίοις 1905, σ. 295 κ. ἐ. (σ. 7 τοῦ χωριστοῦ τεύχους).

³ Ἐνθ’ ἀνωτέρω, σ. 619 ἐν ὑποσημειώσει.

⁴ Ed. Muralt, Essai de chronographie Byzantine 1057-1453. Ἐν Πετρουπόλει 1871, σ. 119.

⁵ Dr Mordtmann Fils, Περὶ βιζαντινῶν μολυβδοβουλλῶν (Ἑλληνιστὶ κατὰ μετάφρασιν A. Λιούμα). Ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινοπόλεως. Τόμ. Z' (1872-73) σ. 78, ἀριθ. 31.

⁶ Σελ. 626, ἀριθ. 4.

ἐν τῇ Ἀλεξιάδι, καὶ δοτις προώριστο ὡς σύζυγος μιᾶς τῶν θυγατέρων Μανουὴλ τοῦ Κομιηνοῦ». Ἡ εἰκοτολογία περὶ ταυτισμοῦ τοῦ σεβαστοῦ Μανουὴλ Βοτα(ω)γειάτου πρὸς τὸν ἐν τῇ χρονογραφίᾳ τῆς Ἀννης Κομιηνῆς¹ ἀναφερόμενον, ἀνευ βαπτιστικοῦ ὀνόματος, ἔγγονον τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Βοτανειάτου δὲν ἔχει τι ἑδραιόν ἔρεισμα. Ὁπως δήποτε ὅμως τὸ μολυβδόβουλλον δέον τάποδοθῆ πρὸς τὸν σεβαστὸν Μανουὴλ Βοτανειάτην τὸν μνημονευόμενον ἐν τῷ ἀνωτέρῳ προμνημονευθέντι κτιτορικῷ τυπικῷ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος (τῷ 1136). Ἀναγράφων ἐν αὐτῷ ὁ κτίστης τῆς μονῆς αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Κομιηνὸς τὰ εἰς ταύτην ὑπὸ διαφόρων γενόμενα ἔγγεια ἀφιερώματα λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις: «Ἐπεὶ δὲ καὶ κτήματα διάφορα ἀφωρίσθησαν τῇ τοιαύτῃ μονῇ παρ’ αὐτῆς τε τῆς βασιλείας μου, καὶ παρὰ τῆς μακαριωτάτης δεσποινῆς καὶ περιποθήτου συζύγου μου, παρὰ μὲν τῆς βασιλείας μου ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Διαβενέτων, τὸ προάστειον τοῦ Ἀνθεμιώτου καὶ τὸ προάστειον τοῦ Κοστομύρη· . . . . τὸ προάστειον ἡ ἀγία Γαλακτερή, τὸ ἀπὸ δωρεᾶς τινων Θεοσαλονικέων περιελθὸν τῇ μονῇ, ἡ ἐν Βερδοίᾳ περιελθοῦσα ἐπίσκεψις τῇ βασιλείᾳ μου ἀπὸ δωρεᾶς τοῦ σεβαστοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Βοτανειάτου, μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ πλανητῶν καὶ λοιπῶν δικαίων . . . βούλομαι καὶ ταῦτα πάντα ἀνεκποίητα παρὰ τῇ μονῇ συντιχεῖσθαι ἀεί»². Ὡστε κατὰ ταῦτα τὸ περὶ οὐδὲ λόγος μολυβδόβουλλον ἀνακτέον εἰς τὸν ΙΒ' αἰῶνα, μᾶλλον δὲ ἀσφαλέστερον εἰς τὸν ΙΑ' - ΙΒ'.

7

Ο. κ. Κ. Α. Κωνσταντόπουλος ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ τῶν βιζαντιακῶν μολυβδοβούλων τοῦ καθ' ήμας Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου συμπεριέλαβε καὶ τι φέρον ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὄψεων τὴν ἐπιγραφήν:

+ ΣΦ
ΡΑ . . . ιῶ
ΑΝ8Σ.ΒΑΣ
Τ8Τ8ΑΛ
VΛ.8+

¹ Ἐκδοσις Βόνης σ. 45 κ. ἔ. Ἐκδοσις Reifferscheidii σ. 69 κ. ἔ.

² A. Dmitrijevskij, Τυπικά, σ. 697 κ. ἔ.

‘Ο κ. Κωνσταντόπουλος ἀνέγνω καὶ συνεπλήρωσε:

«Σφρά[γισ]μα] Ἰωάννου σ[ε]βαστοῦ τοῦ Ἀλυλ. οὐ»¹.

«Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ — καθ᾽ ἄ παρετήρησεν εὑφυῶς δ κ. Ἀ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς—μετὰ τὸ Α τῆς δευτέρας σειρᾶς ὑπάρχει ἔλλειμα τριῶν στοιχείων, προτιμώτερον ὅτα εἶναι νάναγγώσωμεν Σφρα[γίς]»². Παρετήρησε δὲ πρὸς τούτοις δ κ. Ἀ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ὅτι ἐάν προσεκτικώτερον ἔξετασθῇ τὸ μηνημεῖον νὰ φανερώσῃ «ώς ἐπωνύμιον τοῦ σεβαστοῦ Ἰωάννου τὸ σαφὲς καὶ πολὺ γνωστὸν Ἀλυά[τ]ου»³. Καὶ πράγματι ἡ μελέτη αὐτοῦ τούτου τοῦ μολυβδοβούλλου, ὑπ’ ἐμοῦ γενομένη, ἀπέδειξε τρανῶς πόσον στοχαστικὴ Ἰνπῆρεν ἡ παρατήρησις τοῦ σοφοῦ βυζαντινολόγου καὶ ὡς πρὸς τὸ περὶ οὗ δ λόγος μολυβδόβούλλον.

Ἡ τέχνη τῆς σφραγίδος κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου εἶναι τοῦ IA'-IB' αἰῶνος⁴. Εἰς ἐμὲ δημιώς φαίνεται ἔτι μεταγενεστέρα, τοῦ IB'-II' αἰῶνος. Κατὰ ταῦτα δ σεβαστὸς Ἰωάννης Ἀλυάτης, δ τῆς σφραγίδος, δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀλυάτην, ὃν ἀναφέρει σημείωμά τι ἐπὶ τοῦ νώτου (a tergo) παλαιοῦ ἀπογράφου χρυσοβούλλου λόγου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Γ' Ἀγγέλου Κομνηνοῦ πρὸς τὴν ἐν Πάτμῳ μονὴν τοῦ ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τοῦ ἔτους ΣΨΣ' [=1197]⁵. Παραδέτω πλῆρες τὸ σημείωμα τοῦτο: «+Κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, μηνὶ νοεμβρίῳ, ἵνδικτιῶνος α', ἔτους ΣΨΣ' διὰ τοῦ Ἀλυάτου Ἰωάννου. πλὴν ἡ ἐντὸς [τοῦ χρυσοβούλλου λόγου] δηλουμένη ἐξκουσσεία ἐπὶ τοῖς κεκωλυμένοις εἴδεσιν οὐκ ἐξακούσθεται»⁶.

¹ Journal International d'Archéologie Numismatique. Τόμ. VII (1904), σ. 165, ἀριθ. 495. (Πρόβλ. καὶ τόμ. X, 1907 σελ. 81).

² **Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως**, Διορθωτικὰ εἰς χριστιανικὰς ἐπιγραφάς. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δελτίου τοῦ Ρωσσικοῦ Υπουργείου τῆς Παιδείας. Νέα σειρά. Νό XII, 1907) σ. 509, ἀριθ. 83.

³ Αὐτόθι.

⁴ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ.

⁵ Ἰδὲ τοῦτο παρὰ **Miklosich** et **Müller**, Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 137 κ. ἔ., ἀριθ. XXXIII.

⁶ Αὐτόθι, σ. 138 κ. ἔ.

Ἐτερος Ἱωάννης Ἀλυάτης ἀναφέρεται ἐν πρᾶξεσι τοῦ ἔτους 1357¹. Πλὴν εἰς αὐτὸν δὲν δυνάμεθα νάποδώσωμεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μολυβδόβονλον, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ τέχνη αὐτοῦ δὲν ἐπιτρέπει νὰ κατέλθωμεν εἰς τὸν ΙΔ' αἰῶνα.

8—9

Ο κ. Schlumberger ἐν τῷ τμήματι τῆς *Bυζαντινῆς Σιγκλο-*
γραφίας² αὐτοῦ τῷ περιλαμβάνοντι τὰ οἰκογενειακὰ καὶ οὐλινά
μολυβδόβονλα περιγράφει ὡς ἑξῆς σφραγῖδα τῆς Ἰδίας αὐτοῦ
συλλογῆς:

«Buste de l'archange Michel.

X

Rev. +ΦΥΛ[ΑΞ?] ΜΙ (pour ΜΙΧΑΗΛ) Τ8 ΠΑΝΑΓΙΟΤ. . .
· · · · · »

Οοῖσει δὲ τὸ μὲν ἐπώνυμον τοῦ κυρίου τῆς σφραγίδος *Παναγιώτης*,
ὅς ἡλικίαν δὲ ταύτης τὸν ΙΒ'-ΙΓ' αἰῶνα.

Ἐπ' ἐσχάτων δὲ κ. N. I. Γιαννόπουλος ἀνεκοίνωσεν³ ἐτερον
μολυβδόβονλον προερχόμενον ἐκ τοῦ Νοτίου Μεσαιωνικοῦ Ἀλμυ-
ροῦ τῆς Θεσσαλίας, διότε «Ἐμπροσθεν μὲν — λέγει — παρίστησι
τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ κατ' ἐνώπιον, φέροντα στιχάριον μετὰ
λώδους, ὡς οἱ τῶν Βυζαντιακῶν αὐτοκρατορικῶν σάκκων λῶδοι, καὶ
πιέρυγας ἔνθεν καὶ ἔνθεν, δπισθεν δὲ ἐπιγραφὴν ἀποτελοῦσσαν, ὡς
εἰκαζομεν, στίχον τρίμετρον Ιαμβικόν. Οἱ Ἀρχάγγελος—ἕξακολονθεὶ
δὲ κ. Γιαννόπουλος — φέρει ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ μακρὰν ὁάδον
τελευτῶσαν εἰς τρεῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐξερχομένας γραμμὰς ἐν
εἶδει Ψ, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σφαιραῖς, ὡς εἰκονίζονται καὶ σήμερον
ἐν τοῖς Ὀρθοδόξοις ναοῖς οἱ Ἀρχάγγελοι, ἵδιως δὲ Γαβριὴλ, ἐν ᾧ δὲ

¹ Αὐτόθι. Τόμ. I, σ. 370 καὶ 371. Ἐν σ. 370 ἀναγινώσκομεν: «— δ ἔκδικος,
ἕξαρχος καὶ ταρθονλάριος Ἱωάννης δ Ἀθνάτης τὰ κυρωθέτα καὶ ἀποφαν-
θέντα στέργων ἑπέγραψα». Τὸ Ἀθνάτης ἀντὶ Ἀλυάτης εἶναι παρανάγνωσις. Ἐν
σ. 371 κεῖται δόθεν «Ιωάννης δ Ἀλυάτης».

² G. Schlumberger, *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, σ. 685, ἀριθ. 1.

³ N. I. Γιαννόπουλος, Μολυβδόβονλα προερχόμενα ἐκ τοῦ Νοτίου
Μεσαιωνικοῦ Ἀλμυροῦ. Ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift*. Τόμ. XVII (1908)
σ. 139 κ. ἐ., ἀριθ. Ε'.

Μιχαὴλ παρίσταται πάντοτε στρατιωτικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος κρατῶν μάχαιραν καὶ δόμφαιάν. Πιθανῶς δ' ἐν τῷ ἡμετέρῳ μολυβδοβούλῳ ἡ μακρὰ δάβδος, ἥν φέρει ὁ Ἀρχάγγελος ἐν εἶδει Ψ παρίστησι δόμφαιάν (;). Τοῦτο ἄλλοι διευκρινέτωσαν. Ἐνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τοῦ Ἀρχαγγέλου φέρεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ :

X   X
AP — MI

(ὁ Ἀρχάγγελος) — (Μιχαὴλ)

ὅπισθεν δὲ

[CΦΡΑ]

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ [Α]   ἦτοι : [Σφραγὶς Μιχ[α]ὴλ τοῦ γένους] | Παναγίτλαγρος | ΠΑΝΑΓ[Ι]ΩΤΟΥ

ΑΓΓΕΛΟΥ

‘Ο δεύτερος στίχος — ἐπάγεται δ. κ. Γιαννόπουλος — μετὰ τὴν συλλαβὴν ΗΛ ἔχει ΤΛ(;)Γ, τοῦθ' ὅπερ ἐδυσχέρανε ἡμῖς πολὺ εἰς τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ, καθ' ὅσον ἡ ἀνάγνωσις ταῦγ[ούστου] Παναγίτλαγρος ἐφαίνετο ἡμῖν λίαν ἀπίθανος, καίτοι τὸ μολυβδόβουλον φέρει ἐν γράμμα μετὰ τὸ Τ παρεμφερὲς πρὸς Α καὶ οὐχὶ πρὸς Ο. Ἐπειδὴ διώς γνωρίζοινεν καὶ ἔξ ἄλλων μολυβδοβούλων ἵδιως δὲ τοῦ Σεβαστοκάτορος Ἰωάννου Ἀγγέλου Δούκα Κομινηνοῦ ἐχόντων ΣΦΡΑΓΙC CEBASTOK. ΙΩΑΝΝ8 Τ8 Δ8ΚΑ ΡΙΖΑΝ ΓΕΝ8C ΕΧΟΝΤΟC ΕΚ ΒΑΣΙΛΕΩΝ¹, νομίζομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ΤΑΥΓ= ἀναγνωστέον ΤΟΥ Γ[ένους] ἵνα οὕτω ἀποτελεσθῇ καὶ δ τρύμετρος ίαμβικὸς στίχος πλήρης, ἐνῷ ΤΑΥΓ φαίνεται ἡμῖν ἀκατάλληλον καὶ ἀκατανόητον. Όποῖος δέ τις ἦν ὁ Μιχαὴλ οὗτος; Εἶναι γνωστὸς ἡμῖν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐπίσκοπός τις Δημητριάδος Μιχαὴλ ὁ Πανάρετος, ἀλλ' ἐν τῷ μολυβδοβούλῳ ἡμῶν λείπει δ τίτλος Δημητριάδος. Ἐὰν συνεπληροῦμεν τὸ τοῦ μολυβδοβούλου ΠΑΝΑΓ[Ι]ΩΤΟΥ εἰς ΠΑΝΑΡΙΕΤΟΥ, θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ νομίσωμεν ὅτι τὸ μολυβδόβουλον τοῦτο ἀνήκει εἰς Μιχαὴλ τὸν Πανάρετον

¹ Δελτίον Ιστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Δ', σ. 108, σημ. 1. (Ἡ παραπομπὴ αὕτη εἶναι τοῦ κ. Γιαννοπούλου. Ἀλλ' ἡ σφραγὶς πράγματι ἔχει CEBATON = σεβαστοῦ καὶ οὐχὶ CEBASTOK = σεβαστοκάτορος.—Πρβλ. προχείρως G. Schlumberger, ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 428).

ἐπίσκοπον Δημητριάδος. Ἐλλ' ἐν τῷ μολυβδοβιούλλῳ εὐκρινῶς ἀναγινώσκεται ΠΑΝΑΓ[Ι]ΩΤΟΥ: καὶ ἐπομένως τὸ μολυβδόβουλλον. τοῦτο ἀνήκει μᾶλλον εἰς λαϊκόν, οὐτινος δὲ ἴδιότης, τό γε τοῦ ἔχον, εἶναι ἄγνωστος ήμιν. Ως πρὸς τὸν χρόνον δὲ καὶ τὴν καθόλου τεχνοτροπίαν τοῦ μολυβδοβιούλλου τούτου φρονοῦμεν, ὡς ἐκ τῆς παρουσίας εἰκόνος ἐν αὐτῷ ἔξαγεται, διτὶ ἀνήκει εἰς τὴν IA' ἢ IB' ἑκατονταετηρίδα».

Πρὸς τὰνωτέρῳ—παραλείπων τὰς τυχόν καθαρῶς τεχνικὰς ἀντιρρήσεις μου—παρατιθῶ τὰ ἔξῆς. Ἐὰν παραδεκθῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κ. Γιαννοπούλου:

[Σφραγὶς Μιχ[α]ὴλ τοῦ γ[ένους Παναγ[ι]ώτου,

τότ' ἔχομεν ἀσφαλῶς τρίμετρον λαμβικὸν στίχον ἀναγινωσκομένης τῆς λέξεως Παναγιώτου μετὰ συντίξησεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸ φωτοτυπίκὸν πανομοιότυπον, διπερπαρέσκεν δὲ κ. Γιαννόπουλος, ἐγὼ ἀναγινώσκω ἀπλῶς:

[ΣΦΡΑ] | ΓΙΑΝΝΙΧ[Α] | ΗΛΤΟΥ | ΠΑΝΑΓ[Ι] | ΩΤΟΥ
ητοι:

[Σφραγὶς Μιχ[α]ὴλ τοῦ Παναγ[ι]ώτου.

Ο δὲ Μιχαὴλ Παναγιώτης, εἰς δν ἀναμφιφρίστως ἀνήκουσιν ἀμφότερα τὰνωτέρῳ μολυβδόβουλλα, τὸ ὑπὸ Schlumberger καὶ τὸ ὑπὸ Γιαννοπούλου ἔκδοιθέν, δύναται κάλλιστα νὰ ταυτισθῇ πρὸς Μιχαὴλ τὸν Παναγιώτην, διὸ ἀναφέρει σημείωμα ἐπὶ τοῦ νάτου (a^{tergo}) χρυσοβιούλλου λόγου τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Ἀγγέλου ὑπὲρ τῆς ἐν Πάτιῳ μιονῆς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου¹. Τὸ σημείωμα τοῦτο ἔχει ὡς ἔξῆς: «+ Κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, μηνὶ Ιανουαρίῳ ἵνδικτιῶνος δ', κατεστρώθη δὲ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Παναγιώτου καὶ διὰ τοῦ Λιβαδᾶ Δημητρίου. Κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ γενικοῦ, μηνὶ Ιανουαρίῳ, ἵνδικτιῶνος δ', ἔτους σχηδ' [=1186] διὰ Θεοδώρου τοῦ Μαρτζαρηγοῦ²+». Κατὰ τὸ παρατεθὲν σημείωμα δὲ Μιχαὴλ Παναγιώτης ἥτο ἀξιωματικὸς ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου λογαριασμοῦ, ἵσως

¹ Ἰδὲ τοῦτο παρὰ Miklosich et Müller. Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 119 κ. ἔ., ἀριθ. XXXI.

² Αὐτόθι, σ. 120.

δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος μέγας λογαριαστής¹, ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα. Ὡστε κατὰ ταῦτα καὶ τάνωτέρω δύο μοινβδόβιοιλλα ἀνακτέα εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ μάλιστα ὑπερομεσοῦντα.

Τὸ ἐπώνυμον *Παναγιώτης* προηῆλθε βεβαίως ἐκ τῆς ἐν τῷ ἐπωλησιαστικῷ πρὸ πάντων λόγῳ εὐχρήστου λέξεως: ἡ *παναγιώτης* (ὅθεν προφανῶς τὸ νεοελληνικὸν .βαπτιστικὸν *Παναγιώτης*).² Άλλα ὄνχὶ ἀστόχως δυνάμεθα νῦν κατατάξωμεν τοῦτο καὶ εἰς ἔκεῖνα τὰ βιζαντινὰ ἐπώνυμα ἄτινα προηῆλθον ἐκ μονῶν, ναῶν, ἐνοριῶν, ὡς τὸ *Αγιοπετρίτης*, *Αγιοχρυσοφορίτης*, *Βλαχερνίτης*, *Περιβλεπτίτης*, *Στουδίτης*³ κλ. κλ. Οὕτω καὶ *Παναγιώτης*—δ ἐκ τῆς μονῆς *Παναγίου* (περὶ ἣς κατωτέρω διεξοδικώτερον). Τὰ τοιαῦτα ἐπώνυμα συνήθως καταλήγουσιν εἰς -ίτης, ἀλλὰ καὶ εἰς -άτης, -ανός, -ώτης, -ηρός, -ώτης⁴.

10

Μοινβδόβουλλον ἐκδοθὲν μετὰ πανομοιοτύπου ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger⁵, ἐκ τῆς ἵδιας αὐτοῦ συλλογῆς. Ἐξ ἑνὸς ἡ *Παναγία κατ'* ἐνώπιον ὁρθία καὶ δεομένη ἐκατέρωθεν αὐτῆς: Μ—Ρ — ΘΥ. Ἐξ ἑτέρου δ ἄγιος Νικόλαος ὁρθίος ἐκατέρωθεν ἡ ἐπιγραφή: Ο Α(γιος) **ΝΙΚΟΛΑΟΣ**· πέριξ ἡ ἐπιγραφή: **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝ(ω)** **ΤΩ ΠΑΝΑΓΙΟΤ(η).**

Ο ἐκδότης ἀνάγει τὸ μνημεῖον εἰς τὸν ΙΒ'—ΙΓ' αἰῶνα. Κατ' ἐμὲ εἶναι μεταγενέστερον, ὡς ἔξαγω ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀγιογραφικῶν τύπων. Πιθανῶς τὸ μοινβδόβιοιλλον ἀνήκει εἰς *Κωνσταντῖνον* τὸν *Παναγιώτην*, ὅστις κατ' ἐπανάληψιν μνημονεύεται ἐν πρᾶξεσι τοῦ ἔτους 1357⁶. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μνημεῖον ἀνακτέον εἰς τὸν ΙΔ' αἰῶνα.

¹ Περὶ τοῦ ἀξιώματος ἴδε προχείρως **Du Cange**, *Clossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis*, σ. 819.

² Περὶ τούτων ἴδε **H. Moritz**, *Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten. Theil I—II* (Programm des humanistischen Gymnasiums 1896/97, 1897/1898). Passim.—Πρβλ. καὶ **Συν. Παπαδημητρίου** ἐν *Vizantinskij Vremennik* (Βυζαντινά Χρονικά). Τόμ. Ε' (1898), σ. 728.

³ Πρβλ. καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ **Συν. Παπαδημητρίου**, ἔνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 729.

⁴ *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, σ. 686.

⁵ **Miklosich et Müller**, *Acta et diplomata*, Τόμ. I σελ. 373, 374, 375 (αὐτόθι μνημονεύεται καὶ τις «Γεόργιος δ *Παναγιώτης*»).

11

Μολυβδόβουλλον *Κωνσταντίνον* ‘*Pογερίον*, σεβαστοῦ τὴν ἀξίαν, ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει ἱεροῦ κ. Κ. Μακρίδου, ἥτις ἐπ’ ἐσχάτων περὶ ἡλιθεν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον καταγραφεῖσα μετ’ ἐπιστήμης ὑπὸ τοῦ ἐμπειροτάτου περὶ τὴν βυζαντινὴν σιγιλλογραφίαν κ. Κωνσταντοπούλου. Ἰδού δὲ περιγραφὴ τούτου:¹

‘Αριθμὸς 493^a — ΘΟΡΗΓΙΟC — ΘΟΡΑ.ΧΟC = δ ἄγιος Σέργιος — δ ἄγιος Βάκχος. Σέργιος καὶ Βάκχος ἵσταμενοι.

‘Οπ. + ΤΟV — ΡΩΓΕΡΙΟ — CΕΡΑCTΟV — ΚΩΝСТА—TINOV = Τοῦ Ρώγερίου) σεβαστοῦ Κωνσταντίνου. Τρ. Ιαμβ.».

Καὶ διὰ τὴν κατάταξιν τούτου ἔχομεν καὶ πάλιν ἀσφαλῆ διδηγὸν τὸ πράγματι πολύτιμον κτητορικὸν τυπικὸν τῆς ἐν Κωνσταντινούπολει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει διάταξις περὶ τῶν ἐκάστοτε μνημοσύνων, καθ’ ἥν δὲ ἴδρυτής τῆς μονῆς Ἰωάννης Κομινῆνός, δὲ αὐτοκράτωρ, παραγγέλλει «Γενέσθωσαν δὲ κοινῶς ὑπὲρ πάντων² ὅμοίως κατὰ σάββατον καὶ διὰ κολύβων κανίσκια τρία. Μνημονευθήσονται οὖν διὰ τοῦτο αἱ δηλωθεῖσαι³ ὀνομασίαι τῶν κεκοιμημένων κατὰ δὲ τὸ σάββατον τῆς ἀπόκρεω, τὸ σάββατον τῆς τυροφάγου καὶ σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς μνημονευθήσονται καὶ οὕτοι δὲ ποιηθήσονται ἐκεῖνος εὐνοῦχος Ἰωάννης δ Μυστικός, . . . δ σεβαστὸς κύριος Κωνσταντῖνος δ ‘*Ρογέρης*, . . . καὶ δ βεστιαρίτης τῆς τῆς βασιλείας μου Θεόδωρος δ Βεροΐτης, διδομένης καὶ ὑπὲρ ἐκάστου τούτων προσφορᾶς μιᾶς»⁴. Κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν 1136, καθ’ δὲ διετυπώθη καὶ ὑπερημάρθη τὸ τυπικόν, δ σεβαστὸς Κωνσταντῖνος ‘*Ρογέριος*, δ τῆς σφραγίδος κάτοχος, διότι πάντως περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου πρόκειται, εἶχεν ἀποθάνει. Λοιπὸν ἀνακτέον τὸ μολυβδόβουλλον εἰς τὸν IA’- IB’ αἰῶνα. ‘Υπὸ σημείωσιν δτὶ δ κ. Κωνσταντόπολος εἶχεν ἐπιφυλαχθῆ ἀπολύτως νὰ ἐκφράσῃ γνώμην τινὰ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ μνημείου.

¹ Journal International d’Archéologie Numismatique. Tόμ. IX (1906) σ. 115.

² Τῶν βασιλικῶν συγγενῶν, λέγει.

³ Προαναφέρονται ἀμέσως.

⁴ Dmitrijevskij, Τυπικά, σ. 663.

12

Ἐν τῇ *Bυζαντινῇ Σιγιλλογραφίᾳ* τοῦ κ. Schlumberger¹ δημοσιεύεται, μετὰ πανομοιοτύπου, μολυβδόβουλλον ἀνήκον εἰς ἀξιωματικὸν τοῦ θέματος Δυρράχίου. Τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ μνημείου τούτου μεταγράφει ὁ ἐκδότης ὡς ἔξῆς:

**ΚΥΡΙΕ ΒΟΗΘΕΙ (σταυροειδὲς μιονογράφημα) ΤΩ ΣΩ ΔΑΣΛΩ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ Β'(ασιλικῶ) ΣΠΑΘ'(αρτῶ) Σ (=καὶ) STPA-
ΤΙΓ'(ω) ΔΥΡΡΑΧ'(ιον).**

ἄλλὰ γράφε *ΔΥΡΡΑΧ(ιον)*, ὡς δῆλον ὅτι ἔχει τὸ πανομοιότυπον τοῦ μολυβδοβουλλού καὶ ὡς ἐλέγετο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἡ πόλις². Οὕτω δέ, *ΔΥΡΡΑΧ(ιον)*, ἀναγινώσκει ὁρθῶς καὶ ὁ κ. Κωνσταντόπουλος³.

13

Μολυβδόβουλλον ἐφθαρμένον δλίγον κατὰ τὴν κυρίως πλευράν, τὴν ἔχουσαν δῆλον ὅτι τὴν ἐπιγραφήν. Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger⁴ ἀναγνόντος ὡς ἔξῆς:

ΜΙΧΑΗΛ ΔΙΙΓΚΙΤΗ'(σ) ΧΙΧ.

Περὶ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης παρατηρεῖ ὁ κ. Ἡ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς⁵. «Ἄλλὰ τί σημαίνει διουκιτής; ἀναμφιβόλως οὐδέν· ἔχομεν δὲ ἐνταῦθα ἀπλῶς τὴν λέξιν διουκητής (ἄλλο ἀνορθόγραφον) ἐν γενικῇ πτώσει μορφῆς νεοελληνικῆς· ὅθεν ἀναγνωστέον:

[+] *Mi -*
[χα]ὴλ δι -
[οι]κιτῆ
Xiov »

¹ Σελ. 734, 9.

² Ηρόβιλ. *Tafel*, Via militaris Romanorum Egnatia. Ἐν Τυβίγκῃ 1841, σ. 16 κ. ἐ.

³ *Journal International d'Archéologie Numismatique*. Τόμ. V (1902) σ. 203 κ. ἐ., ἀριθ. 106 καὶ 107.

⁴ *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, σ. 196.

⁵ Διορθωτικὰ εἰς χριστιανικὰς ἐπιγραφάς. Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σελ. 506 κ. ἐ., ἀριθ. 80. »

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς. Ἐλλὰ δὲ τύπος ΔΙΩΚΗΤΗΣ καὶ συντομογραφικὸς ΔΙΩΚΤΗΣ εἶναι μεμαρτυρημένος ἐκ μολυβδοβούλων καὶ μάλιστα ἀσφαλοῦς ἀναγνώσεως¹. "Ἄν λοιπὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ τρίτου στίχου ὑπάρχει χῶρος δι' ἓν μόνον γράμμα —ῶς φαίνεται πράγματι συμβαῖνον —τότε ἀναγνωστέον ΔΙ[[8]]ΚΙΤΗ, τοῦ οὐ λαμβανομένου πάντοτε συντομογραφικῶς (δῆλον ὅτι 8). Κατὰ τὰ λοιπὰ ἀποδέχομαι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Παπαδοπούλου Κεραμέως παρατηρηθέντα. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς πρέπει νὰ ἔννοησωμεν βεβαίως τὸ Σφραγίς.

14

"Ο κ. Dr Mordtmann υῖδς² ἀνεκοίνωσεν ἐκ τῆς ἴδιας αὐτοῦ συλλογῆς μολυβδόβουλον, ἐφ' οὗ ἔμπροσθεν μὲν φέρεται δὲ "Άγιος Γεώργιος ὄρθιος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Ο ΑΓΙΟΣ — ΓΕΩΡΓΙΟΣ³, ὅπισθεν δὲ τάδε:

. . ΡΗΓΟ
ΟΣΣΕΡΑ
ΟCSΔΞΕ
ΠΑΚΓΡΙ
. ΝΟC

ἄτινα δὲ ἐκδότης μεταγράφει:

«Γρηγόριος σεβαστὸς καὶ δοὺξ δὲ Πακούριανός»,

ἄλλα πιστότερον μεταγραπτέον:

«[+ Γ]ρηγό[ρι]ος σεβα[τὸ]ς καὶ δοὺξ [δ] Πακούρι[ά]νος».

Περὶ τοῦ τύπου Πακούριάρος, δι' οὗ ἀντεκατέστησα τὸ Πακούριανός, λέγονται τὰ δέοντα κατωτέρω.

¹ G. Schlumberger, Sigillographie de l'Empire Byzantin σ. 496, σ. 498, ἀριθ. 14 καὶ 17, σ. 499, ἀριθ. 18.

² Πρβλ. τὸ περιοδικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως. Τόμ. Ζ' σ. 79, ἀριθ. 33.

³ Ο κ. Dr Mordtmann υῖδς γράφει, ἔνθ' ἀνωτέρῳ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ἀλλὰ τὸ Ω εἶναι προφανῶς τυπογραφικὸν ἀβλέπτιμα.

Τὸ αὐτὸ δὲ μολυβδόβουλον ἀνεδημοσίευσε καὶ ὁ κ. Schlumberger¹ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

**ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΕΒΑСΤΟΣ Σ ΔΟΥΞ Ο ΠΑΚΥΡΙΑΝΟΣ
[= Πακουριανός].**

Ἄλλὰ εἰς τίνα ἀνήκει ἡ προκειμένη σφραγίς; Ὁ κ. Dr Mordtmann νιὸς λέγει ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὰ ἔξης:² «Ἐπιστολή τις τοῦ Θεοφυλάκτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας ἐπιγράφεται: «Γρηγορίῳ τῷ Πακουριανῷ τῷ γαμβρῷ τοῦ μεγάλου δρογγαρίου Νικηφόρου τοῦ Κομνηροῦ». Ἡ ταντότης μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς σφραγῖδος ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Πακουριανοῦ εἶναι τόσῳ πιθανωτέρα καθ' ὅσον ὀνομάζεται δούξ, ἀξίωμα ὅπερ συχνάκις δηλοῖ ἔξοχον ἀρχηγίαν εἰς τὸ ναυτικὸν αὐτῆς τῆς ἐποχῆς. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρόκειται περὶ τινος νιοῦ τοῦ πολυθρυλλήτου δομεστίκου Πακουριανοῦ³ ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηροῦ μνημονευομένου πολλάκις ἐν τῇ Ἀλεξιάδι (σ. 50. 183). Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος Πακόδ μετὰ τῆς πατρωνυμικῆς καταλήξεως *ιαν*, ἐμφαίνει ἀρκούντως ἀρμενικὴν καταγωγὴν τῆς οἰκογενείας ταύτης . . .». Ἐπίσης καὶ ὁ κ. Schlumberger ἐπόμενος εἰς τάνωτέρω ὑπὸ τοῦ κ. Dr Mordtmann νιοῦ ἔξενεχθέντα σημειοῦ ὅτι *Γρηγόριος σεβαστὸς καὶ δοὺξ Πακουριάρος*, ὃ ἐν τῇ σφραγῖδι ἡμῶν, ὑπῆρξε «Fils du fameux Pakourianos, qui fut domestique sous Alexis Comnène et qui est fréquemment cité dans l'*Alexiade*». Περὶ δὲ τῶν Πακουριάρων καθ' ὅλου ὑποσημειοῦ: «Famille arménienne, *Pakourian*»⁴. Πρὸς ταῦτα παρατηρῶ ὅτι οὐδαμοῦ τῶν κειμένων ἀναφέρεται διητῶς νιὸς «τοῦ πολυθρυλλήτου δομεστίκου Πακουριανοῦ ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηροῦ μνημονευομένου πολλάκις ἐν τῇ Ἀλεξιάδι . . .». Ἀπορῶ μάλιστα ποῦ στηρίζεται ὁ ταῦτα λέγων κ. Dr Mordtmann νιὸς (καὶ κατ' αὐτὸν καὶ ὁ κ. Schlumberger), ἐκτὸς ἂν ἐκφράζῃ ἀπλῆν εἰκασίαν, ὅπότε ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεώς του εἶναι δὸς εἰπεῖν ἀδόκιμος. Ἡ σφραγὶς ἀνήκει εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν μέγα δομέστικον Γρηγόριον Πακουριάνον, ὃν κατ' ἐπανάληψιν,

¹ Sigillographie de l'Empire Byzantin σ. 684.

² Ἐνθ' ἀνωτέρω.

³ Πρβλ. αὐτόθι καὶ σ. 78, ἀριθ. 31.

⁴ Ἐνθ' ἀνωτέρω.

πλὴν ὅμως διὰ τοῦ ἐπωνύμου μόνου, ἀναφέρει ἡ Ἱερά Κομνηνή¹. Ὁ μέγας οὗτος δομέστικος εἶχε βαπτιστικὸν ὄνομα Γρηγόριος (ῶστε ἀναντιλέκτως δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Γρηγόριον ἐκεῖνον Πακουριανόν, πρὸς δὲ ἐπιστέλει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Θεοφύλακτος), πρὸιν ἦτορ ἀνέλμη δὲ εἰς ὑψηλότερα ἀξιώματα διετέλεσε δοὺς, ἥτοι διοικητής, Θεοδοσιουπόλεως καὶ ὡς τοιοῦτος βεβαίως μετεχειρίζετο καὶ τὴν περὶ ἣς ὁ λόγος σφραγῖδα. Τὰς εἰδήσεις ταύτας καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας περὶ αὐτοῦ διέσωσε «Τὸ τυπικὸν τὸ ἐκτεθὲν παρὰ τοῦ μεγάλου δομέστικου τῆς Δύσεως κυροῦ Γρηγορίου τοῦ Πακουριάνου», ἥτοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἥρωος ἡμῶν, «πρὸς τὴν παρὰ αὐτοῦ κτισθεῖσαν μονὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πετριτζονιτίσσης» ἐπὶ τῆς Ροδόπης, οὐχὶ μιακὸν τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ παρὰ τὴν Στενήμαχον, κοινῶς δὲ τανῦν καλούμενην μονὴν τοῦ Μπατζόβου. Τοῦ τυπικοῦ τῆς μονῆς ταύτης — ὅπερ ἔξετέθη τῷ ΣΦΗΒ (=1083) εἰς τρεῖς γλώσσας, Ἑλληνικήν, Ἰβηρικήν καὶ ἀρμενικήν — πρὸ πολλῶν ἡδη ἐτῶν δὲ Στενημαχίτης Δεκατοκατάρχης. Γεώργιος Μουσαῖος εἶχεν ἐκδώσει νεοελληνικὴν μετάφρασιν ὑπὲρ ἀδήλου τινὸς φιλοπονηθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1782², ἐσχάτως δὲ ὁ κ. Louis Petit ἔξεδωκε καὶ τὸ ἀρχέγραφον κείμενον αὐτοῦ³. Μία δὲ τῶν πολυτιμοτέρων καὶ αὐθεντικωτέρων εἰδήσεων, ἀς ἔχομεν ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῆς μονῆς Πετριτζονιτίσσης, είναι ὅτι ὁ Γρηγόριος Πακουριάνος δὲν ἦτο ἐξ Ἀρμενίων, ὡς λέγει περὶ αὐτοῦ ἡ Ἱερά Κομνηνή⁴ (καὶ κατ' αὐτὴν καὶ ὁ κ. Schlumberger), ἀλλ' ἐκ τῆς

¹ Ἔκδοσις Reifferscheidii (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Teubner) τόμ. I, σ. 67, 13 κ. ἐ., σ. 137, 2 κ. ἐ., σ. 144, 25, σ. 160, 18, σ. 223, 12 κ. ἐ.

² Γεωργίου Μουσαίου Στενημαχίτου, Γρηγόριος Πακουριανός μέγας δομέστικος τῆς Δύσεως καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ τυπικὸν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Πετριτζονιτίσσης. Ἐν τῷ *Dissertationes Jenenses*. Τόμ. IV. Ἐν Λειψίᾳ 1888, σ. 135-210 (καὶ ἐν ἴδιῳ τεύχει).

³ *Typikon de Grégoire Pacourianos pour le monastère de Pétritzos* (Backovo) en Bulgarie. Texte original publié par le R. P. Louis Petit. (Vizantiniskij Vremennik, Βυζαντινὰ Χρονικά. Παράρτημα ὑπὲρ ἀριθ. 1 τοῦ IA' τόμου). Ἐν Πετρουπόλει 1904. Ἐν σ. 13, στίχ. 14-15, γίνεται λόγος περὶ τῆς προαγωγῆς εἰς δοῦκα Θεοδοσιουπόλεως τοῦ Γρηγορίου Πακουριάνου. Ἐν δὲ τῇ σ. IX, 1 τῶν προλεγομένων ὁ ἐκδότης κ. Petit σημειοῖ: «M. A. Mordtmann possède un sceau d'un Γρηγόριος σεβαστὸς καὶ δοὺς ὁ Πακουριανός, qui provient évidemment de notre héros ...»

⁴ I, 67, 15.

τῶν Ἱβήρων παμφαεστάτης φυλῆς¹, δπερ ἔξαγεται καὶ ἐκ τινος χωρίου τῆς χρονικῆς συνόψεως τοῦ Γεωργίου Κεδρηνοῦ² Ἡ Ἀννα Κομνηνὴ συγχύει φαίνεται Ἀρμενίους καὶ Ἱβηρας, ἥτις σύγχυσις εἶναι συνήθης παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις, ἀν καὶ οὗτοι μὲν εἶναι ὅρθοδοξοί, ἔκεινοι δὲ αἱρετικοί³. Πανταχοῦ δὲ τοῦ ἀρχεγράφου κειμένου τοῦ πολυτίμου τυπικοῦ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μονῆς καὶ μεγάλου δομεστίκου τῆς Δύσεως τονίζεται κατὰ σύστημα Πακουριάρος (ὅστις τύπος ἀπαντᾶ καὶ παρὰ Κεδρηνῷ⁴ καὶ ἐν γράμματι τοῦ ΙΔ' αἰώνος τῆς ἀγιορειτικῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου⁵) ἀντὶ Πακουριανός, δπερ ἀπαντᾶ ἐν τῇ Ἀλεξιάδι καὶ ἀλλοις βυζαντιακοῖς κειμένοις. Εἶναι δὲ ὁ τύπος Πακουριάρος αὐθεντικώτερος τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον τὸ τυπικόν, ἐν ᾧ ἀπαντᾶ, ἐγράφη ἐπιστασίᾳ αὐτοῦ τούτου τοῦ Γρηγορίου Πακουριάνου καὶ ὑπεργράφη μάλιστα δι' ἀρμενικῶν γραμμάτων ἵδιᾳ χειρὶ αὐτοῦ, ὡς ὁητῶς ἐν τέλει τοῦ τυπικοῦ μηνιμονεύεται. Καὶ νάντικαταστήσωμεν μὲν ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς κειμένοις τὸν τύπον Πακουριανὸς διὰ τοῦ Πακουριάρος δὲν τολμῶ νὰ προτείνω, διότι βεβαίως τοιαῦτη ἀντικαταστασίς δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῆς σφραγίδος τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μονῆς Πετριτζονίτισσης ἀνατιλέκτως πρέπει νάποκαταστήσωμεν τὴν ἐκδοχὴν ἔκεινην τοῦ ὄνοματος, ἣν αὐτὸς οὗτος ἀπεδέχετο καὶ μετεχειρίζετο, ἀναγινώσκοντες ὡς ἀνωτέρω Πακουριάρος καὶ οὐχὶ Πακουριανός, ὡς μέχρι τοῦδε ἀνεγινώσκετο.

Καὶ περαίνομεν ἐνταῦθα τὴν ζήτησιν δι' ὅσων λέγει περὶ τοῦ ὄνοματος Πακουριάρος βαθὺς γνώστης τῶν ἀνατολικῶν φιλολογιῶν,

¹ Τυπικὸν Γρηγορίου Πακουριάνου, ἔκδοσις L. Petit, σ. 2. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ὁητὴν αὐτὴν μαρτυρίαν τὸν Γρηγόριον Πακουριάνον παραδέχεται ὡς Χαλκηδονίτην Ἀρμένιον ὁ γεωργιανὸς ἐρευνητὴς κ. N. Marr, ἐν τοῖς Vizantiniskij Vremennik (Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς), τῆς Πετρουπόλεως, τόμ. XII (1906) σελ. 17 κ. ἑ.—Πρβλ. «Νέα Σιάν», ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα. «Ἐτος Δ'. Τόμ. Ε' (1907) σ. 182.—Byzantinische Zeitschrift. Τόμ. XVI (1907) σ. 370.

² Ἐκδοσις Βόννης, τόμ. II, σ. 447, 22.

³ Πρβλ. Π. Καρολίδου, Τὸ τυπικὸν τῆς μονῆς Πετριτζοῦ — Ἐλληνες καὶ Ἱβηρες. Ἐν τοῖς Παναθηναίοις, τόμ. IA' (1905 - 1906) σ. 290, ἐν ὑποσημ. 1.

⁴ Ἐκδοσις Βόννης, τόμ. II, σ. 447, 22.

⁵ Πρβλ. Louis Petit et W. Regel, Actes de l'Athos. III. Actes d'Esphigmenou. (Παράρτημα ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ IB' τόμου τῶν Vizantiniskij Vremennik, Βυζαντινῶν Χρονικῶν). Ἐν Πετρουπόλει 1906, σ. XVI.

δ κ. Παῦλος Καρολίδης: «Τὸ ὄνομα.... [Πακουριάνος] — λέγει ὁ σοφὸς καθηγητής μου — πάντως εἶναι παράγωγον τοῦ ἀπὸ τοῦ Γ' ἥδη αἰῶνος γνωστοῦ Ἰβηρικοῦ ὄνόματος Βακοὺρ (ἥγεμόνος Ἀρσακίδου τῆς Ἰβηρίας) ἢ Βακούριος (ώς καλεῖται... δ περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικόμενος «βασιλίσκος Ἰβήρων»¹), ὑπάρχει δὲ καὶ ὄνομα Ἀρμενικὸν τῶν αὐτῶν χρόνων Παγ- (κ)ούρ. Εἰς τὸ Πακουριάνος ἡ κατάληξις ιανος δὲν εἶναι Λατινικὴ (κατὰ τὸ Ἰουστῖνος, Ἰουστινιανὸς) ἀλλὰ Περσοαρμενικὴ καὶ Ἰβηρικὴ (πρβλ. τὸ Ἰβηρ. Χοσριάνης ἐκ τοῦ Χοσροῦ, Χοσρόης). Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὁ Βυζαντινὸς τύπος τοῦ ὄνόματος συνάδει πρὸς τὸν Ἀρμενικὸν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν Ἰβηρικόν...»²

15

Αἱμέσως μετὰ τὴν ἀνωτέρω σφραγῖδα Γρηγορίου σεβαστοῦ καὶ δουκὸς τοῦ Πακουριάνου ἔκδίδει ὁ κ. Schlumberger³ ἔτεραν, τοῦ IB'-ΙΓ' αἰῶνος, ἦς ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ὡδέ:

Θ(εοτό)ΚΕ Β(οή)Θ(ει) ΒΛΑСΤΟΝ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΚΟΥΡΙΑΝΟΝ

Νομίζει δὲ ὁ ἔκδότης τὸ βλαστὸς τῆς σφραγίδος ταύτης ὡς ὄνομα βιττιστικόν, ὅπερ δὲν εἶναι προφανῶς ἀληθές, κανὸν δούλως ἡ λέξις ἐτέθη πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι ὁ κάτοχος τῆς σφραγίδος ὁρμάτῳ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Πακουριάνων.⁴ Η τοιαύτη χρῆσις τῆς λέξεως παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις ἡτο ἔξαιρέτως ἀγαπητὴ καὶ μάλιστα ἐν συνθέσει. Οὕτω — ἵνα ἀναφέρω παραδείγματα ἐκ τῶν προχειροτάτων μοι — στίχοι τινὲς ἐκ τῶν προσγραφομένων μὲν εἰς Θεόδωρον Πτωχοπρόδοροιν, ἀπευθυνόμενοι δὲ πρὸς Μανουὴλ Κομνηνόν, ἄρχοντα:

Μόλις τολμήσας, βασιλεῦ, δέσποτα στεφηφόρε
σκηπτοῦχε Κομνηνόβλαστε, κράτιστε κοσμοκράτωρ⁴.

¹ [Σωκράτους Σχολαστικοῦ, Ἐκκλησ. Ἰστορία, (ἐκδοσις H. Valesii) σ. 43].

² Π. Καρολίδης, ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 291 ἐν ὑποσημ. 1.

³ Sigillographie de l'Empire Byzantin, σ. 684.

⁴ E. Legrand, Bibliothèque grecque vulgaire. Τόμ. I. Ἐν Παρισίοις 1880, σ. 107. (Πρβλ. [A. Κοραῆ], Ἀτακτα. Τόμ. A'. Ἐν Παρισίοις, 1828, σ. 1.

Δ. Μανδοφρεύδη, Ἐκλογὴ μιημείων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐν Αθήναις 1866, σ. 17).

Ἐπειτα ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ τάφου ποτὲ Ἀνδρονίκου, καὶ ἐν μοναχοῖς Ἀντωνίου, Κοντοστεφάνου, ἀρχεται:

*Ἐνταῦθα κεῖται πορφυρόβλαστος κλάδος
Κομνηνόφυτος, ἀρετῶν πασῶν τύπος¹,*

Ἐν τέλει πάλιν τῶν διαφόρων διπλωμάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ μοναστήρια τῆς Παναγίας τῆς Μακρινίτισσης («περὶ τὸ δρός τοῦ Δρόγγου . . . ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Δημητριάδος») καὶ τοῦ Προδρόμου τῆς Νέας Πέτρας («ἐν τῷ τῆς Δρυανουρβαίνης δρει»), ἀτινα διπλώματα περιείχε καθδιξ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Τουρίνου²—δλοκαυτωθείς, φεῦ!, κατὰ τὴν ἀπασίαν ἐκείνην πυρκαϊάν τῆς 13/26 Ιανουαρίου 1904—στίχοι τινές, γεγραμμένοι κατὰ δύο σελίδας, ἀρχονται:

*Ἐκ βασιλικῆς προσταγῆς εὐσυνέτου—Μιχαὴλ τρισάνακτος
Γ' Ἀγγελωνύμου
Παλαιολόγου Κομνηνοβλάστον κλάδον—Μαλιασηνὸς
Κομνηνὸς Ιωάσαφ³,*

Ἄλλὰ καὶ ἐν μολυβδοβιούλλῳ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Schlumberger κεῖται κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν (ὕποπτον ἐν τισι) τοῦ αὐτοῦ:

Σφραγίς τῶν γραφ[(ῶν) τοῦ] σεβαστοῦ Γ[εωργίου]
πορφυροβλάστον Π[αλαιολόγου] Κομνηνοῦ Δούκας⁴.

Κλ.—Συνηθέστερον δὲ ὅμως, εἰρήσθω καὶ τοῦτο, μετὰ σημασίας τοιαύτης, πρὸς δήλωσιν δῆλον ὅτι τῆς ἔξι οίκου τινὸς καταγωγῆς, κεῖται ἐν ταῖς βυζαντιακαῖς σφραγῖσιν ἡ λέξις κλάδος⁵.

¹ «Πανδώρα» τόμ. ΙΔ' (1864) σ. 436 κ. ἔ. — I. Σακκελλίων, αὐτόθι τόμ. ΙΓ' (1866) σ. 284 κ. ἔ. καὶ τόμ. ΙΖ' (1867) σ. 496. — Εμ. Ιωαννίδης [Αμοργῖνος] ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Τόμ. Γ' (1867) σ. 83. — (Πρβλ. I. Σακκελλίων, αὐτόθι, παράρτημα τοῦ ΙΓ' τόμου, 1880, σ. 42 κ. ἔ.) — A. Dmitrijevskij, Τυπικά, σ. XCVI, ἐν ὑποσημ. 1.

² S. Pasini, Codices manuscripti Bibliothecae regii Taurinensis Athenaei. Τόμ. I. Ἐν Τουρίνῳ 1749, σ. 319. Κῶδις CCXXXVI.

³ Miklosich - Müller, Acta et Diblomata. Τόμ. IV, σ. 429.

⁴ G. Schlumberger, Sigillographie de l'Empire Byzantin, σ. 582, ἀριθ. 3.

⁵ Αὐτόθι, σ. 585, ἀριθ. 2-3, σ. 643, ἀριθ. 18 καὶ 21. — K. Κωνσταντόπουλος ἐν τῷ Journal International d'Archéologie Numismatique. Τόμ. IX (1906) σ. 141, ἀριθ. 670α. Κλ. κλ. κλ.

16 — 17

‘Ο κ. Schlumberger¹ ἐκ τῆς Ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς ἔξεδωκε μετὰ πανομοιοτύπου μολυβδόβουλλον, οὗτονος ἡ ἑτέρα τῶν ὅψεων φέρει τὴν ἐπιγραφήν: ΣΦΡΑΓ' ΤΙC ΠΑΝΑΓ' ΘΕ(οτόκου) ΤΙC ΔΙΑΚ' Τ' ΡΕΟΒΙΝΤ' = σφραγ(ίς) τῆς Παναγ(ίας) Θε(οτόκου) τῆς δια(κονίας) τ(οῦ) Ρεοβίντ(ον);. ‘Ο ἐκδότης ἀνάγει τὸ μνημεῖον εἰς τὸν Θ'-Ι' αἰῶνα, ἀλλὰ κατ' ἐμὲ κριτὴν εἶναι ἔτι μεταγενέστερον, τοῦ IA'-IB' αἰῶνος. Τὸ ΔΙΑΚ' ὁ κ. Schlumberger προτιμᾷ νάναγνώσωμεν μᾶλλον: διακ(ονίσσης), ἀλλ' ἡ ἀνάγνωσις αὕτη δὲν εὑροδοῦται διότι ὁ θεσμὸς τῶν διακονισῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καθ' οὓς χρόνους ἐτυπώθη τὸ προκείμενον μολυβδόβουλλον, είχε πλέον καταργηθῆ².

Ἐπειτα προτιμητέα ἡ ἀνάγνωσις τῆς διακονίας τ(οῦ) Ροεβίντ(ον), διότι ἀνάλογοι ἐκφράσεις ἀπαντῶσι καὶ ἐν τοῖς διαφόροις κειμένοις: οὗτω π. χ. ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου, τῷ παρὰ Νικήτα τοῦ πανευφήμου Πατρικίου καὶ κνέστορος συγγραφέντι, ἀναγινώσκομεν: «καὶ μετ' ὀλίγον ὁ πολὺς ἐν διδασκαλίαις πατήρ γίνεται πατήρ ὁρφανῶν, τὴν τοῦ εὐαγοῦς Ὁρφανοτροφείου ἐμπιστευθεὶς φροντίδα... καὶ τὴν τῆς εὐσεβοῦς διακονίας τῶν Εὐγενίου διοίκησιν»³. Ἐν γράμματι δὲ διαγνωστικῷ, τοῦ ἔτους 1316, τῆς ἀγιορειτικῆς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου ἀναφέρεται κατ' ἐπανάληψιν ἡ ἵερα τῆς Μέσης διακονία⁴.

Κατὰ ταῦτα καὶ ἔτερον μολυβδόβουλλον τῆς μονῆς Δεξικράτου, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger⁵, ἀναγνωστέον + ΔΙΑΚ(ονία) ΤΩΝ ΔΕΞΙΚΡΑΤΩΝ

¹ Sigillographie de l'Empire Byzantin, σ. 141.

² Πρβλ. **Abbe Martigny**, Dictionnaire des antiquités chrétiennes. Ἐν Παρισίοις 1877, σ. 243. Κλ. κλ. κλ.

³ **A. Παπαδοπούλου Κεραμέως**, Ἀνάλεκτα ἰεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας. Τόμ. Ε'. Ἐν Πετρουπόλει 1908, σ. 174, στίχ. 16-20.

⁴ **Louis Petit et W. Regel**, Actes de l'Athos. III. Actes d'Esphigménou. (Παράτημα ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ IB' τόμου τῶν *Vtzantiniskij Vremennik, Bvzantinow Xrogorikow*). Ἐν Πετρουπόλει 1906, σ. 18, στίχ. 120, σ. 19, στίχ. 182, σ. 20, στίχ. 184-190.

⁵ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 136.

18

Ἐπίσης ἐκ τῆς ἴδιας αὗτοῦ συλλογῆς ἔξεδωκε μετὰ πανομοιοτύπου δ κ. Schlumberger¹ μολυβδόβουλον (τοῦ IA'-IB' αἰῶνος), οὐτινος τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκει: +ΘΚΕ ΒΟΗΘΕΙ [ΤΩ ΣΩ ΔΟΥΛ'(ω)]—ΝΙΚΙΤ'(α) ΜΟΝΑΚ'(ω) ΠΡΕCΒΥΤ'(ερω) Τ8 ΜΟΝ'(αστερίου) ΤΟΥ ΔΥΔΥ'(μον). Ἀλλὰ κατὰ τὸ πανομοιότυπον ἀνάγνωθι: +ΘΚΕ ΡΟΗΘΕΙ Τ[Ω ΣΩ ΔΟΥΛ(ω)] — ΝΙΚΙΤ(α) ΜΟΝΑΧ(ω) ΠΡΕCΡΥΤ(ερω) Τ8 ΜΟΝ(αστηρίου) Τ8 ΔΥΔΥ(μον).

19 — 21

Ο κ. Σπ. Π. Λάμπρος ἐν συνεδριάσει τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τοῦ ἐν Ἱαμνούσιοι τοῦ 1885 — «ἐπέδειξε μολυβδίνην σφραγίδα Θεοδώρου ἥγουμένου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τῶν Στουδίων, ἦν ἀνήγαγεν ὡς ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς τεχνοτροπίας εἰς τὸν γνωστὸν ἐκκλησιαστικὸν συγγραφέα καὶ ὅμιλογητὴν Θεόδωρον τὸν Σουδίτην»². Τὸ μολυβδόβουλον τοῦτο ἐδημοσίευσε μετὰ πανομοιοτύπου δ κ. Schlumberger³ ἀναγνοὺς τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν: ΠΡΟΔΡΟΜΕ ΒΟΗΘ — ΘΕΟΔΩΡ'(ω) ΗΓ8ΜΕΝ'(ω) ΤΩΝ ΣΤ8Δ'(ιον) ή ΣΤ8Δ(ιτῶν) καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν εἰς IA'-IB' αἰῶνα, οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύναται νᾶληθεύῃ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου ἀπόδοσις τοῦ μνημείου εἰς τὸν συγγραφέα καὶ ὅμιλογητὴν Θεόδωρον τὸν Σουδίτην, διστις ὡς γνωστὸν ἥκμασε πολὺ πρότερον, ἀποθανὼν τῷ 826⁴. Ο κ. Κωνσταντόπουλος⁵ ἐκδοὺς τὸ αὐτὸν μνημεῖον

¹ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 142 κ. ἔ., ἀριθ. 2.

² Παρνασσός. Τόμ. Θ' (1885) σ. 78.

³ G. Schlumberger, Sceaux byzantins inédits. Ἐν τῇ Revue des Études grecques. Τόμ. IV (1891) σ. 115 κ. ἔ., ἀριθ. 36. (Πρβλ. Mélanges d'archéologie Byzantine. Première série. Ἐν Παρισίοις 1895, σ. 220, ἀριθ. 36.

⁴ Πρβλ. K. Krumbacher, Geschichte der byzantinischen Litteratur. Ἐκδοσις Β'. Ἐν Μονάχῳ 1897, σ. 148. — S. Pargoire, Saint Théophane le Chronographe et ses rapports avec Saint Théodore Studite. Ἐν «Vizantiiskij Vremennik, Bučavtovoč Xgoriškoč». Τόμ. IX (1902), σ. 91 (καὶ ἐν ἴδιῳ τεύχει, σ. 60).

⁵ Jurnal International d'Archéologie Numismatique. Τόμ. V (1902) σ. 158 κ. ἔ., ἀριθ. 28.

μετὰ πολὺ λεπτομερεστέρας περιγραφῆς ἀναγινώσκει τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφήν: . . . ἡγουμένῳ τῶν Στουδίων. Προτιμητέαν νομίζω τὴν ἀνάγνωσιν: . . . ἡγουμένῳ τῶν Στουδίων ἢ Στουδίουν, διότι ἐν τοῖς κειμένοις ἀδιαφόρως φέρεται μονὴ Στουδίου εἴτε Στουδίων.

Είναι δὲ τάνωτέρω μολυβδόβουλλον τὸ μόνον μέχρι τοῦδε γνωστόν, ὅπερ μετ' ἀσφαλείας δυνάμεθα νάποδώσωμεν εἰς τὴν περίφημον κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους μονὴν τοῦ Στουδίου. Διότι ἔτερον μολιβδόβουλλον τοῦ IA'-IB' αἰῶνος, φέρον ἐφ' ἐνὸς μὲν τὴν βάπτισιν τοῦ Σωτῆρος, ἐφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐπιγραφήν: ΣΦΡΑΓΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΩΝ ΘΕΟΥ ΚΕΦΑΛΗΣ (τάτου) Τῷ ΤΟC^χ ΙΩ(αννου), ἀνεν οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἐνδείξεως δ. κ. Schlumberger¹ ἀποδίδει εἰς τὸ περὶ οὗ δ. λόγος μοναστήριον. Ἀλλο δὲ πάλιν μολυβδόβουλλον, τοῦ IA' ἢ μᾶλλον κατ' ἔμε τοῦ IB' αἰῶνος, φέρον τὴν ἐπιγραφήν: +ΚΕ [Β'Θ] Τῷ ΣΩ ΔΟΥΛ(ω). . . [ΔΕΚ]ΑΝΟ Σ Η[Γ]ΥΜΕΝΟ ΜΟΝΙΚ Τ(οῦ) ΣΤΥΛ(ον)= . . . μονῆς τ(οῦ) Στύλ(ον) κακῶς ἀπεδόθη εἰς τὴν μονὴν Στουδίου ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger², ἀναγνόντος ἐσφαλμένως τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς: . . . μονῆς τοῦ Στυλή(ον)= Στουδίουν. Ἡ δοθὴ ἀνάγνωσις: μονῆς τ(οῦ) Στύλ(ον) ἐγένετο ἥδη ὑπὸ τοῦ κ. K. Κωνσταντοπούλου³, διστις ὅμως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν μολυβδοβούλλων τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου συμπεριέλαβε τὸ προκείμενον μνημεῖον εἰς τὰ «Μολυβδόβουλλα μὴ ἀσφαλοῦς κατατάξεως», ἐνῶ ἐπρεπε ὁρισμένως νὰ κατατάξῃ αὐτὸ μετὰ τῶν μολυβδοβούλλων τοῦ θέματος Καλαβρίας. Διότι ἡ μονὴ Στύλου εἰς ἦν ἀνήκει τοῦτο εἶναι ἡ ἐν τῇ διοικήσει Σκύλλακος (Squillace) τοῦ προμηνημονευθέντος θέματος, μονὴ τοῦ τάγματος τῶν Βασιλειανῶν⁴. Περὶ τούτου ἀμέσως πείθεται τις, ἀν λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ περὶ οὗ δ. λόγος μολυβδόβουλλον ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας αὐτοῦ φέρει κεφαλὴν ἀγίου, παρισταμένου ἐν Ἱερατικῇ περιβολῇ μετὰ μακρᾶς κόμης καὶ γενείου, καὶ φέρει καὶ τὴν ἐπι-

¹ G. Schlumberger, *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, σ. 139.

² Αὐτόθι.

³ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, τόμ. V (1902) σ. 227, ἀριθ. 181.

⁴ Πρβλ. J. Gag, *Notes sur la conservation du rite grec dans la Calabre et dans la terre d'Otrante au XIVe siècle; listes de monastères basiliens (d'après les archives du Vatican)*. Ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift*, τόμ. IV (1893) σ. 63.

γραφὴν Ο Α(γιος) Ἰωάννης)¹. Ἀκριβῶς δὲ καὶ ἡ μονὴ τοῦ Στύλου τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἰδρύσαντος αὐτὴν Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεοφίστοῦ, οὗτινος τὸν βίον ἔγραψε μοναχὸς τις βασιλειανὸς ἐλληνιστί, μετέφρασε δὲ λατινιστὶ ὁ Στέφανος Cardaro, μοναχὸς ἐκ τῆς τάξεως τῶν Frères Mineurs, καὶ ἔξεδωκιν οἱ Βολλανδισταὶ².

Ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεοφίστοῦ ἐν Στύλῳ ἥκμαζεν ἔξοχος μέχρι τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, συμπεριλαμβανομένοι, ὃς τὸ πρῶτον τῶν ἐν Καλαβρίᾳ σεμνείων τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγ. Βασιλείου³. Διάφορα διπλώματα ἀναφερόμενα εἰς αὐτήν, ἐλληνιστὶ γεγραμμένα τῶν ἑτῶν 1099, 1144 καὶ 1165, καὶ λατινιστὶ τῶν ἑτῶν 1320, 1382 καὶ 1473 ἔξεδωκεν ὁ Montfaucon⁴. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ λίαν ἐνδιαφερούσας εἰδήσεις περὶ τῆς μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Στύλου παρέσχεν ὁ κ. Edouard Jordan⁵ ἐκδοὺς ἄμα ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Βατικανοῦ καὶ δύο πολύτιμα διπλώματα αὐτῆς, τῶν ἑτῶν 1101 καὶ 1106, περισσωθέντα μέχρι ἡμῶν ἐν Ἰταλικῇ παραφράσει τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, ἀπολομένου δυστυχῶς τοῦ ἀρχετύπου λατινικοῦ κειμένου αὐτῶν. Ἔτερον δὲ γράμμα εἰς τὴν αὐτήν μονὴν ἀναφερόμενον λατινιστὶ τοῦ ἑτούς 1144, διασωθὲν ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχείῳ Νεαπόλεως, ἔξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Karl And. Kehr⁶.

Σποράδην δὲ μνεῖαι περὶ τῆς αὐτῆς μονῆς, τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεοφίστοῦ τοῦ Στύλου, κεῖνται ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἰταλιωτικῶν γραμμάτων τοῦ Trinchera⁷ καὶ τοῦ Ζαμπελίου⁸. Ἡ δὲ ἀναγωγὴ

¹ Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κ. Schlumberger (ἐνθ' ἀνωτέρῳ): [Ο Α(γιος)] ΙΩ(αννης) ο Π[ΡΟΔΡΟΜΟΣ] εἶναι ἐσφαλμένη.

² Φεβρουάριος, τόμ. III, σ. 484 κ. ἔ.

³ Πρβλ. B. de Montfaucon, Palaeographia graeca. Ἐν Παρισίοις 1708, σ. 112 κ. ἔ. 388.

⁴ Αὐτόθι, σ. 391 κ. ἔ., 410 κ. ἔ., 413 κ. ἔ. (πρβλ. καὶ σ. 381 καὶ 388 κ. ἔ.) σ. 428-432 (πρβλ. καὶ 390).

⁵ Edouard Jordan, Monuments Byzantini de Calabre. Ἐν τοῖς Mélanges d'Archéologie et d'Histoire (τῆς École Française de Rome). Τόμ. IX (1889), σ. 331 κ. ἔ.

⁶ K. A. Kehr, Die Urkunden der normannisch-sicilischen Könige. 1902, σ. 424 κ. ἔ.

⁷ Francisco Trinchera, Sullabus graecarum membranarum. Ἐν Νεαπόλει 1860.

⁸ Σπ. Ζαμπελίου, Ἰταλοελληνικά, ἦτοι κριτικὴ πραγματεία περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις Νεαπόλεως ἀνεκδότων ἐλληνικῶν περγαμηνῶν. Ἐν Ἀθήναις 1864.

τοῦ περὶ οὗ δὲ λόγος μολυβδοβούλλου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Στύλου είναι καὶ ἐμὲ ἀναντίλεκτος. Ἐν τούτοις δημοσίᾳ ἐπιτραπήτω μοι νὰ σημειεώσω ἐν παρόδῳ διὰ τοῦ παραχοῦ ἔχομεν μοναστήρια ἐπιλεγόμενα τοῦ Στύλου. Οὕτω ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Σκύλλακος οὐχὶ μακρὰν τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεοφιστοῦ ἴδονται ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Λεοντίου τοῦ Στύλου, εἰς ἣν ἀναφέρονται ἵκανὰ ἔγγραφα τῶν ἑτῶν 1059 - 1184¹. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπαντᾶ μονὴ τοῦ Ἅγιου Δαμήλη τοῦ ἐν τῷ Στύλῳ καὶ τοῦ Ἅγιου Ἀρδέου πλησίον τοῦ Στύλου². Παρὰ δὲ τὴν ἀρχαίαν Μύλητον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Λάτρου(ς) (τοῦ Λάτρου τῶν ἀρχαίων³, τανῦν Μπές - παρομάνει = Πενταδάκτυλον) ἴδοντο ἡ Λαύρα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἐπορομαζομέρης τοῦ Στύλου ἡ Στυλιωτίσσης, συνηθέστερον καλούμενη τοῦ Ἅγιου Παύλου ἐκ τοῦ ἴδρυσαντος αὐτὴν Πατρός⁴. Ἡ ιστορία τῆς μονῆς ταύτης είναι μακρὰ καὶ περὶ αὐτῆς ὡς καὶ τῶν λοιπῶν μονῶν τοῦ Λάτρου διέλαβε δὲ *Hip. Delehaye*⁵. Ὁ βατικανὸς κῶδις Urbinas 80 διέσωσεν ἵκανὰ γράμματα ἀναφερόμενα εἰς ταύτην⁶, ἐπίσης σποράδην περιέχουσιν εἰδήσεις περὶ αὐτῆς τὰ γράμματα τῆς μονῆς Λέμβων⁷ καὶ τῆς ἐν Πάτρῳ τοῦ Ἅγιου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου⁸. Ὁ κτίστης μάλιστα τῆς ἐν Πάτρῳ μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, δὲ μοναχὸς Χριστόδουλος, ἐν τῇ Λαύρᾳ ταύτῃ τοῦ Ἅγιου Παύλου τοῦ Στύλου ἐφησύχαζεν⁹,

¹ Πρόβλ. [Paul Marc] Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit. . . . Ἐν Μονάχῳ 1903, σ. 72.

² Du Cange, Constantinopolis Christiana. Ἐν Παρισίοις 1680, σ. 156 κ. ἐ.

³ Στραβών, 635.

⁴ Περὶ τοῦ Ἅγιου Παύλου, τοῦ ἴδρυτοῦ τῆς μονῆς Στύλου τοῦ Λάτρου ἴδε P. Martinov, Annus ecclesiasticus Graecorum. Acta Sanctorum Bollandi, Οκτώβριος, τόμ. XI, σ. 308. Κλ. κλ. κλ.

⁵ Hip. Delehaye, Vita S. Pauli Junioris. Ἐν τῷ περιοδικῷ «Analecta Bollandiana». Τόμ. XI (1892) σ. κ. ἐ.

⁶ Ἐξεδόθησαν ὑπὸ Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. IV, σ. 290 - 329.

⁷ Αὐτόθι. Τόμ. IV, σ. 93 κ. ἐ. καὶ 113.

⁸ Αὐτόθι. Τόμ. VI, σ. 16 κ. ἐ., 17 κ. ἐ., 30 κ. ἐ., 44 κ. ἐ., 59 κ. ἐ., 81 κ. ἐ., 429 κ. ἐ.

⁹ Ἀκολουθία ιερὰ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ καὶ κτίτορος τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πάτρᾳ περιωνύμου βασιλικῆς καὶ αὐτοκρατορικῆς μονῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐκδοσις τρίτη, ἡ προσετέμθησαν ἡ ὑποτύπωσις αὐτοῦ, δὲ ἐν

ὅθεν, ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΑ' αἰῶνος «διὰ τὴν ἔφοδον τῶν ἀθέων Ἰσμαηλιτῶν¹, ὁ Ἀγιος Χριστόδονλος μετώησεν εἰς τὴν Πάτμον φέρων ἐν ἑαυτῷ ὅσα δυνάμενος βιβλία καὶ ἔτερα», ὡς λέγει κατὰ λέξιν σημείωμα τοῦ ὑπὸ ἀριθ. 598² ἐλληνικοῦ κώδικος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, κώδικος γεγραμμένου ἐν αὐτῇ ταύτῃ «τῇ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Στύλου, ἥγουν τοῦ Ἅγιου Παύλου τοῦ Λάτρου, διὰ χειρὸς Μιχαήλ, ἐν τῷ ἔτει ,σφρη' [=1049] μηρὶ νοεμβρίῳ β...»³. Εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν ἀνῆκε ποτε καὶ ὁ ὑπὸ ἀριθ. 364 κώδικς τῆς πατριαρχικῆς τῶν Ἱεροσολύμων Βιβλιοθήκης ἐκ τῶν κομισθέντων εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς Λαύρας Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, ὡς λέγει ἐν τέλει σημείωμα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος (...ἔγδος ἔθηκα αὐτὸν εἰς τὴν ἄγιαν μονὴν τοῦ Στύλου...)⁴. Ἐπιστολὴ δέ τις Θεοδώρου Β' Δούκα Λασκαρέως, τοῦ λογίου βασιλέως Νικαίας, ἀπευθύνεται πρὸς Νεῖλον μοναχὸν καὶ καθηγούμενον τοῦ Στύλου⁵. Ἐπίσης σημειώματα κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα γεγραμμένα ἐν τῷ ὑπὸ ἀριθ. 12 κώδικι τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα μονῆς τοῦ Ἅγιου Γεωργίου τοῦ Περιστερεώτα ἀναφέρουσι κατ⁶ ἐπανάληψιν μονὴν Στύλου⁶. Πιθανώτατα ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις ὑπομνήμασι

πλάτει βίος, δύο ἐγκώμια καὶ διήγησις θαύματος αὐτοῦ, ὃν πρῶτον ἐκδιδόμενα ἐπιμελείᾳ καὶ φροντίδι Κυρίλλου Βοΐνη τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς. Ἐν Αθήναις, 1884.

¹ Πρόβλ. Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 61 καὶ 87.

² Ancien Fonds. Olim Colbertianus ἀριθ. 912.

³ H. Omont, Fac-similés des manuscrits Grecs datés de la Bibliothèque Nationale du IX au XIV siècle. Ἐν Παρισίοις 1887, σ. 5, πίναξ XXI. — Πρόβλ. H. Omont, Note sur un manuscrit grec copié en 1050 au mont Latros (Anatolie) ἐν τῇ Revue des Études Grecques, τόμ. A' (1889) σ. 336 κ. ἔ. (κατὰ παραδομὴν ἐνταῦθα δοξίζεται ὁ κώδικς γεγραμμένος τῷ 1050, ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ 1049, ἦτοι ,ΤΦΝΗ' νοεμβρίῳ β.). — Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 430 κ. ἔ. — Πρόβλ. A. Παπαδόπολον Κεραμέως, Ιεροσολυμιτική Βιβλιοθήκη. Τόμ. B'. Ἐν Πετρουπόλει 1894 σ. 747. — Πρὸ τοῦ Omont εἶχεν ἐκδώσει, τῷ 1708, τάνωτέρω σημείωμα ὁ Montfaucon, Palaeographiae graeca σ. 78, ἀναγνούς ἐσφαλμένως τὸ ἔτος: ,ΤΞΜΙ' (+1435).

⁴ A. Παπαδόπολος Κεραμεύς, ἔνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 480, ἀριθ. 364.

⁵ N. Festa, Theodori Ducae Lascaris epistulae. Ἐν Φλωρεντίᾳ 1898. (Πρόβλ. «Vizantiniiskij Vremmenik, Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς». Τόμ. V (1900) σ. 371).

⁶ A. Παπαδόπολον Κεραμέως, Τραπεζούντιακά. Ἐν τοῖς «Vizantiniiskij Vremmenik, Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς». Τόμ. V (1898) σ. 679.

πρόκειται περὶ τῆς μονῆς Στύλου τοῦ Ἅγιου Παύλου τοῦ Λάτρου.

Ἐτερον σημείωμα κώδικος ἱεροσολυμιτικοῦ, γραφὲν ὡς φαίνεται κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, ἀναφέρει μονὴν Στύλου καὶ Ἅγροῦ¹, ἡς μνημονεύει καὶ σημείωμα τοῦ ὑπὸ ἀριθ. 842 [88] κώδικος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν. Εἶναι δὲ τὸ σημείωμα τοῦτο τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κώδικος κεχρονισμένον, τοῦ ,^{εΨΞΓ'} ($=\frac{1254}{1255}$) ἔτους, λέγον ὅτι ὁ γράφας τὸν κώδικα διέτριβε ἐν «...τῇ μονῇ τῇ ἀγίᾳ τοῦ Στύλου συνέζευ[γμ]ένῃ Ἅγροῦ μονῇ...»². Ὁ ἀκριβῆς προσδιορισμὸς τῶν μυνῶν τούτων καὶ ἰδιαιτέρας δεῖται ἐρεύνης καὶ παρέλκει ἐνταῦθα. Ὅθεν ἀρκοῦμενοι νὰ σημειώσω ὅτι ἡ συνεζευγμένη τῇ μονῇ Στύλου μονὴ τοῦ Ἅγροῦ εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἄλλως λεγομένη τοῦ Μεγάλου Ἅγρου, συχνότατα μνημονευομένη ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς κειμένοις, ἴδρυμένη ἐν τῇ Συγριανῇ (εἴτε Σιγρηνῇ³) κατὰ τὴν Προποντίδα, μεταξὺ Κυζίκου καὶ Ρυνδακοῦ⁴. Καίτοι καὶ ἄλλαχοῦ

¹ *A. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Β', σελ. 385.*

² *Ιωάννου καὶ Ἀλκιβιάδου Σακκελίωνος, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1892, σ. 152 κ. ἐ. Τὸ περὶ οὐδὲ λόγος σημείωμα τοῦ κώδικος τούτου, ὥπερ δὲν διέγνωσαν οἱ ἐκδόται ὅτι εἶναι ἔμμετρον, δεῖται ἀναθεωρήσεως.*

³ *Γεώργιος Ἀκροπολίτης (ἔκδοσις Βόννης) σ. 73. — Ἀρωνύμου, Σύνοψις Χρονική, ἐν Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Ζ', σ. 476, 30. (Πρβλ. *Α. Μηλιαράκη, Ιστορία τοῦ βασιλείου τῆς Νίκαιας καὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου. Ἐν Ἀθήναις 1896, σ. 263* ἐν ὑποσημ.).*

⁴ Περὶ ταύτης ἴδε *W. Ramsay, The historical Geography of Asia minor. Ἐν Λονδίνῳ 1890, σ. 162.* — *W. Tomaszek, Zur historischen Topographie von Kleinasiens im Mittelalter. Ἐν Βιέννῃ 1891, σ. 14.* — *W. Regel, Analecta byzantino-russica. Ἐν Πετρουπόλει 1891, σ. 131, ἐν λέξει Ἅγρος, καὶ ἐν «Vizantiniiskij Vremmenik, Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς». Τόμ. I (1894) σ. 238.* — *Τρ. Εὐαγγελίδου, Οἱ βίοι τῶν ἁγίων. Ἐν Ἀθήναις 1896, σ. 239.* — *Νικοδήμου μητροπολίτου Κυζίκου, Ἀκολουθία τοῦ Ἅγιου Αιμιλιανοῦ. Ἐν Κωνσταντινούπολει 1896, σ. XXXVI.* — *K. Krumbacher, Geschichte der byzantinischen Litteratur. Ἐκδοσις Β'. Ἐν Μονάχῳ 1897, σ. 342 (καὶ 723, 771). — (Πρβλ. *B. Μυστακίδου, Οἱ τάφοι τοῦ Ἅγιου Θεοφάνους. . . . Ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ». Τόμ. ΙΔ', 1894 σ. 243).* — *Πρβλ. J. Pargoire, Saint Théophane le Chronographe et ses rapports avec Saint Théodore Studite. Ἐν «Vizantiniiskij Vremmenik, Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς». Τόμ. IX (1902) σ. 30-102 καὶ ἐν ἴδιῳ τεύχῃ, passim.**

ἀπαντῶσι μοναὶ καὶ μονύδρια ὑπὸ τὸ παρόνυμον Ἀγρὸς καὶ δὴ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ¹.

Ἐν Ἱεροσολύμοις ἔχομεν μονὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Στύλου, κοινῶς τῆς Κολώνας καλουμένην καὶ ταῦν ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων κατεχομένην². Προφανῶς εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται καὶ τὸ σημείωμα: [πτῆμα] τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Στύλου, ὅπερ γεγραμμένον περὶ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἀπαντᾷ δὶς ἐν τῷ ὑπὸ ἀριθ. 2 κώδικι τῶν ἐκ τοῦ μοναστηρίου τοῦ τιμίου Σταυροῦ μετακομισθέντων εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικὴν βιβλιοθήκην³.

Ἐν Ἡπείρῳ πάλιν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυνούπολεως, ἰδρυται ἡ παλαιὰ σταυροπηγιακὴ μονὴ τῆς Κομήσεως τῆς Θεοτόκου, Στύλου καὶ Δίρθεως⁴.

Ἐν Μετεώροις δὲ τῆς Θεσσαλίας οἱ ἀπορρῶγες βράχοι, ἐφ' ὧν ἰδρυνται τὰ κοινόβοια, συνηθέστατα καλοῦνται προσφυῶς στύλοι. Οὗτοι δὲ ἐν σημείωμασι βιβλιογράφων καὶ ἐν ἄλλοις κειμένοις, ἀπαντᾶ μονὴ τοῦ Μεγάλου Στύλου, τοῦ Πλατέως Στύλου, τοῦ Στύλου Μετεώρου, τοῦ Στύλου Βαρλαάμ, τοῦ Στύλου Ἀγ. Ιωάννου, τοῦ Στύλου Ρουσιάνου⁵ κλ. κλ.

¹ L. Petit et W. Regel, Actes de l'Athos. III. Actes d' Esphigménou. (Παραρτημα ὑπὸ ἀριθ. 1 τοῦ ΙΒ' τόμου τῶν «Vizantiniskij Vremmenik, Bučanskih Xronikā»). Ἐν Πετρουπόλει 1896, σ. VII.

² Ά. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας. Τόμ. Γ'. Ἐν Πετρουπόλει 1897, σ. 223.

³ Ά. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Τεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Γ'. Ἐν Πετρουπόλει 1897, σ. 5.

⁴ Τίς ἡ σχέσις ἀρα γε ταῦτης πρὸς τὸ Στύλον τοῦ Ἐρημίτου, μνημονευόμενον ἐν χρυσοβούλῳ τοῦ Συμέων Οὐρανού Παλαιολόγου, ἐκδιδόμενον κατὰ τὸ ἔτος 1361; (Πρβλ. Π. Αραβαντηνοῦ, Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1837, σ. 311. — Mikosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. III, σ. 127).

⁵ Πορφυρίου Οὐσπένσκη, ἀρχιμανδρίτου. Χριστιανικὴ Ἀνατολή. Ταξείδιον εἰς Μετέωρα καὶ τὴν Ὀσσαν καὶ Ὁλυμπὸν μοναστήρια τῆς Θεσσαλίας. Ἐκδοσις τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Π. Α. Σύρκου. Ἐν Πετρουπόλει 1896, (ὅωσιστι) passim. — Σπυρ. Π. Λάμπτρου, Συμβολαὶ εἰς τὴν ιστορίαν τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων. Ἐν τῷ «Νέῳ Ἑλληνομυήμονι». Τόμ. Β' (1905) σ. 61 κ. ἐ. — Πρβλ. Νίκον Ά. Βέη, Βυζαντιναὶ ἐπιγραφαὶ Γορτυνίας μεθ' ὑπομνημάτων ἐκδιδόμεναι. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ΙΑ' τόμου τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν [Vizantiniskij Vremmenik]). Ἐν Πετρουπόλει 1904, σ. 5 (τοῦ τόμου σ. 65).

Καὶ ταῦτα μέν, ἵσως πως διεξοδικώτερον, περὶ τῶν διαφόρων μονῶν τῶν λεγομένων τοῦ Στύλου. Εἰς τὸ μολυβδόβουλλον δὲ τῆς MONIC T(oū) CTYLOΥ ἐπανερχόμενοι λέγομεν καὶ πάλιν ὅτι διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀγιογραφικὴν παράστασιν μόνον εἰς τὴν ἐν Καλαβρίᾳ μονὴν τοῦ Ἅγ. Ἰωάννου τοῦ Θεοιστοῦ, τοῦ Στύλου, δύναται ἀναντιρρήτως νάποδοθῆ.

22

Τὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὅψεων τοῦ μολυβδοβούλλου Μιχαὴλ μητροπολίτου Ἀθηνῶν—ὅστις πιθανώτατα εἶναι αὐτὸς ὁ Ἀκομινᾶτος—ἀναγνώσκει ὁ κ. Schlunberger¹ ὡς ἔξης: ΜΗΤΗΡ ΘΞ
ΒΟΗΘΙ ΜΟΙ ΤΩ ΣΩ ΔΛΛΩ ΜΙΧΑΗΛ ΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ
ΑΘΗΝΩΝ. Κατὰ τὸ πανομοιότυπον ὅμως τῆς σφραγῖδος² ἀνάγνωσθι: Θ[8] ἀντὶ ΘΞ, ROHΘEI ἀντὶ ΒΟΗΘΙ καὶ Μ-ΡΟΠΟΛΙΤΗ ἀντὶ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ. Εἶναι δὲ ἡ ἐπιγραφὴ — καθ' ἄ πρωτος ἐσημείωσεν ὁ W. Froehner³ — ἔμμετρος:

Μήτερ Θεοῦ βοήθει μοι τῷ σῷ δούλῳ
Μιχαὴλ τῷ μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν.

Τὴν ἐπιγραφὴν τὴν περὶ ἡς ὁ λόγος σφραγῖδος ἔδημοσίευσε καὶ ὁ Gregorovius⁴, ὅστις δ' ὅμως ἐπόμενος τῷ Schlumberger γράφει καὶ αὐτὸς ἐσφαλμένως πρὸς τοῖς ἄλλοις ΒΟΗΘΙ, καὶ ὁ κ. G. Millet⁵, ὅστις μεταγράφει:

Μήτερ Θεοῦ βοήθ’ ἐμοὶ τῷ σῷ δούλῳ.

¹ Sigillographie de l'Empire Byzantin σ. 174.

² Ἰδε τοῦτο παρὰ Σπ. Π. Λάμπρω, Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰώνος. Ἐν Ἀθήναις 1878, ἐν τῷ προσηγρημένῳ πίνακι, ἀριθ. 2.—G. Schlumberger, ἐνθ' ἀνωτέρῳ.

³ W. Froehner, Bulles métriques. Deuxième série. Macon 1884 σελ. 19, ἀριθ. 67.

⁴ F. Gregorovius, Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter. Τόμ. A'. Stuttgart 1889, σ. 213, ἐν ὑποσημ. 2. —Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὅμως μεταφράσει τοῦ ἔργου ὑπὸ Σπ. Λάμπρου (Ιστορία τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰώνας . . . ὑπὸ Φερδινάνδου Γρηγοροβίου. Τόμ. A'. Ἐν Ἀθήναις 1904, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ, σ. 283, ἐν ὑποσ. 3) φέρεται ὁρθῶς κατὰ τοῦτο: ΒΟΗΘΕΙ.

⁵ G. Millet, Plombs Byzantins. Ἐν τῷ Bulletin de Correspondance Hellénique. Τόμ. XVII (1893), σ. 76.

Πάντες δὲ οἱ ἀνωτέρω παρέλιπον νὰ σημειώσωσιν ὅτι τῆς ἐπιγραφῆς προτάσσεται σταυρός.

23

Μολυβδόβουλον Λέοντος κουμερκιαρίου Κύπρου καὶ Ἀτταλείας.¹ Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτοῦ ἀναγίνωσκεται ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger: + KE BΘ ΛΕΩΝΤ(ι) K[8M]ΕΡΚ(ιαρίω) ΚΥΠΡ8 S ΑΤΤΑΛ'(είας). Κατὰ τὸ πανομοιότυπον ἀνάγνωθι: [K]Ε B[Θ] [Λ]ΕΩΝΤ(ι) . . .

24

Παρὰ Schlumberger² ἀπεικονίζεται μολυβδόβουλον Εὐσταθίου βασιλικοῦ σπαθαροκανδιδάτου καὶ τουρμάχου Πάλτου. Κατὰ τὸ πανομοιότυπον ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγνωστέα: K(ύρι)Ε ROHΘHI ΤW [CW Δ8]Λ(ω) — + EYCTAΘ'(ιω) R'(ασιλικῷ) CΠΑΘ'(αρο) KANΔ'(ιδάτω) S TROMAPX'(η) T8 ΠΑΛΤ8.

Ο κ. Schlumberger³ ἀναγινώσκει ἐνιαχοῦ διαφόρως:... BOΗΘΕΙ... EYCTPATIΩ... CΠΑΘ'(αρο) KANΔ(ιτατω)... .

Τὸ BOΗΘΗ ἀντὶ BOΗΘΕΙ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἄπαξ ἀπαντώντων ἐν ἐπιγραφαῖς μολυβδοβουλῶν⁴.

25

Μολυβδόβουλον Μαρτίνου (;) πατρικίου, βασιλικοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ δομεστίκου τῶν βασιλικῶν ἔξουσιτώρων, ἔξεδόθη ὑπὸ Schlumberger⁴ μετὰ πανομοιοτύπου, καθ' ὃ τὴν ἐφ' ἐνὸς ἐπιγραφὴν ἀναγνωστέον ἵσως ὡς ἔξης: ΘΕ [=Θεὲ] ΗΓΟΥ Σ ΚΑΛΟΝ ΔΙΔΟΥ [MOI].⁵ Εν δὲ τῇ ἐπὶ τῆς ἐτέρους ὅψεως ἐπιγραφῇ ἀναγνώσκω: ΔΟΜΕΞΤ'(ι)Κ'(ω), καὶ οὐχὶ ΔΟΜΕΞΤ(ικω) ὡς ὃ ἐκδότης.

26

Μολυβδόβουλον Δαβὶδ μεγάλου ἔταιρειάρχου, τοῦ IA' αἰῶνος. Εφ' ἐνὸς κεφαλὴ τῆς Θεοτόκου, ἐφ' ἐτέρους ἡ ἐπιγραφή: ΘΚΕ

¹ Sigillographie de l'Empire Byzantin σ. 318, ἀριθ. 3.

² Αὐτόθι.

³ Αὐτόθι, σ. 339, ἀριθ. 2.

⁴ Αὐτόθι, σ. 346, ἀριθ. 1.

[=Θεοτόκε] ΡΟΗΘΕΙ ΔΑΔ [=Δαβὶδ] ΜΕΓΑΛΩ ΕΤΑΙΡΕΙΑΡΧΗ,
ἢν ὁ κ. Schlumberger¹ ἀναγινώσκει: Θ(εοτόκε) Β(οήθει) . . . κλ.

27

‘Ωραιον μολυβδόβουλον φέρον ἐξ ἐνὸς τὴν Παναγίαν τὴν Βλαχερνίτισσαν καὶ ἐξ ἑτέρου ἔμμετρον ἐπιγραφῆν, ἢν ὁ κ. Schlumberger ἀναγινώσκει:²

ΣΚΕΠΟΙC ΜΕ ΜΗΤΕΡ ΜΑΡΧΟΝ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΝ.

ἄλλ³ ἀντὶ ΜΑΡΧΟΝ τὸ πανομοιότυπον ἔχει ΜΑΡΚΟΝ. Οὗτος δὲ Μᾶρκον γράφει καὶ ὁ W. Froehner⁴, ὁ πρῶτος ἐκδότης τοῦ λινημείου.

28

Ἐν τῇ Βυζαντινῇ Σιγιλλογραφίᾳ τοῦ κ. Schlumberger⁴ ἐξεδόθη μολυβδόβουλον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΜΙΧΑΗ[Λ] Κ8R8ΚΛ'(ισιος) Σ ΥΠΟΔΙΑΚΟΝ'(ος). Ἐν τῇ τελευταίᾳ διμως λέξει τῆς ἐπιγραφῆς, κατὰ τὸ πανομοιότυπον, δὲν ὑπάρχει σημείον ἐπιτιμήσεως, ὥστε ἀναγνωστέον: ΥΠΟΔΙΑΚΟΝ = ὑποδιάκων. Τὸ διάκων είναι σύνηθες ἐν τοῖς βυζαντινοῖς κειμένοις⁵ καὶ περὶ αὐτοῦ ἵδε δσα σημειοῖ καὶ ὁ Κοραῆς⁶.

29

Μολυβδόβουλον τῆς περιόδου τῶν Κομνηνῶν, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger⁷ ἐκ τῆς ἴδιας αὐτοῦ συλλογῆς μετὰ πανομοιοτύπου. Ἐφ' ἐνὸς ἡ Παναγία ἡ Βλαχερνίτισσα καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῆς [ΜΡ] Θ. Ἐφ' ἑτέρου ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκδότου: +ΘΚΕ ΒΟΗΘ'(ει) ΝΙΚΟΛ'(αω) ΚΕΝCΩΡΗ [ΚΡΙ]ΤΗ Τ8 ΒΗΛ8 [S] ΟΙΚΟΝΟΜ8 (sic) [Τ'(ων)] ΕΥΑΓ'(ων) ΤΩ

¹ Αὔτόθι, σ. 348, ἀριθ. 2.

² Αὔτόθι, σ. 376, ἀριθ. 1.

³ W. Froehner, Bulles métriques (Extrait de l'Annuaire de la Société Française de Numismatique et d'Archéologie pour 1882). Ἐν Παρισίοις 1882, σ. 24, ἀριθ. 74.

⁴ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 389, ἀριθ. 6.

⁵ Du Cange, Glossarium mediae et infimae Graecitatis, σ. 294.

⁶ A. Κοραῆ, "Ατακτα. Τόμ. Α', σ. 52.

⁷ Ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σ. 395, ἀριθ. 2.

Μ[Α]ΤΖΟΥΚ... ἔχων δῆμας ὑπ' ὅψιν τὸ πανομοιότυπον ἀναγινώσκω ΝΗΚΟΛ'(αω) ἀντὶ ΝΙΚΟΛ'(αω). Ὁ ἐκδότης ἀποδίδει τὸ μολυβδόβουλον εἰς Νικόλαον τινὰ Ματζούκαρ. Προτιμῶ δῆμος νὰ συμπληρωθῇ τὸ ἐπώνυμον: Μ[Α]ΤΖΟΥΚ[Η], τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον πρακτικὸν τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐμπεριέχει ἔτερον ἔνταλμα τοῦ «περιβλέπτου πατρικίου καὶ μεγάλου οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἴκων τοῦ Ματζούκη»¹, πρὸς ὃν προφανῶς πρέπει νὰ ταυτισθῇ ὁ τῆς σφραγίδος Νικόλαος Ματζούκης, κέρσωρ, κορής τοῦ βῆλου καὶ οἰκονόμος τῶν εὐαγῶν [οἴκων]. Εἶναι δὲ τὸ πρακτικὸν τῆς Πάτμου κατὰ τὸ ἔτος 1073 συντεταγμένον, ὥστε καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μολυβδόβουλον κατατακτέον εἰς τὰ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ἐν ᾧ ὁ κ. Schlumberger χαρακτηρίζει αὐτὸν καθ' ὅλου τῶν χρόνων τῶν Κομνηνῶν. Ὅποδη σημειώσιν ὅτι τὸ ἐπώνυμον Ματζούκης εἶναι συνηθέστατον κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους². Κατὰ δὲ τὴν περίοδον μᾶλιστα τῶν Κομνηνῶν ὁ οἶκος Ματζούκη ὑπῆρξεν ἐκ τῶν εὐγενεστέρων. Οὕτω δὲ ἔμφανενται καὶ δσα ἐν τοῖς πτωχοποδοριμίοις καλούμενοις στίχοις φέρονται δῆθεν λεγόμενα ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Πτωχοποδορόμου πρὸς αὐτὸν τοῦτον:

Ἐγὼ ἡμην ὑποληπτικὴ καὶ σὺ ἡσουν ματζούματος·
ἐγὼ ἡμην εὐγενικὴ καὶ σὺ πτωχὸς πολίτης,
σὺ εἶσαι Πτωχοποδορομος καὶ ἐγὼ ἡμην Ματζούνη,
σὺ ἐκοιμῶ εἰς τὸ ψιαθήν καὶ ἐγὼ εἰς τὸ κλιτάρι.
ἐγὼ εἰχον προσκα περισσήν, καὶ σὺ εἰχες ποδο[γήπταιρη],
ἐγὼ εἰχον ἀσημοχρύσαφορ, καὶ σὺ εἰχες ὄκαφοδούγας,
καὶ σκάφην τοῦ ζυμώματος καὶ μέγαν πυροστάτην³.

Ἐν τέλει εἰρήσθω ὅτι ἐν γράμματι τῆς μονῆς Λέμβων τοῦ ἔτους 1231 καὶ ἐν ἑτέρῳ ἀχρονίστῳ, πιθανῶς τοῦ 1255, κεῖται Νικόλαός τις Ματζούκης⁴. Ἀλλ' εἰς αὐτὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νάποδοθῇ τάνωτέρω μολυβδόβουλον, διότι καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς τέχνης αὐτοῦ ἀδύνατον νάποδοθῇ εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, καὶ ὁ Νικόλαος Ματζούκης τῶν γραμμάτων τῆς μονῆς Λέμβων φαίνεται εὐτελής τις καὶ ἀγράμματος καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον σιγνογραφῶν.

[Ἔπειται συνέχεια]

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

¹ Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. VI, σ. 4.

² Προβλ. H. Moritz, Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten. Teil I, σ. 30. -- Συν. Παπαδημητρίου ἐν «Vizantinskij Vremennik, Byzantinotz Chorologioz». Τόμ. Γ' (1899) σ. 167, ἐνθα καὶ περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐπωνύμου λέγονται τίνα.

³ E. Legrand, Bibliothéque grecque vulgaire. Τόμ. I, σ. 40, στίχ. 68-73.

⁴ Miklosich et Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. IV, σ. 61 καὶ 77.

ZU S. 287

Eine erneute Untersuchung der delphischen Basisblöcke zwingt mich, sie dem Weihgeschenk der Rhodopis abzusprechen und zu der oben geäusserten Vermutung zurückzukehren, dass hier ein Stier im Ährenfelde dargestellt war; und zwar ein Stier mit gesenktem Kopfe, wie ihn Bulle für das Denkmal der Korkyraeer rekonstruiert (Ath. Mitt. XXXI 1906, 458. 460). Diese Kopfhaltung erklärt aufs Beste das Fehlen der Löcher und den roheren Zustand der Oberfläche zwischen den beiden grossen Höhlungen, welche dann den Vorderhufen des Tieres entsprechen, weil hier der Kopf den Boden fast berührte.

Heberdey, der mit mir die Steine untersucht hat, und dessen Zweifel mich auf den richtigen Weg wiesen, hat auch die unregelmässige Höhlung auf dem kleineren Blocks einleuchtend erklärt: hier waren einmal in späterer Zeit die Ähren entfernt und eine Sichel eingelassen worden, wie sie uns jetzt von den Stelen aus dem Heiligtum der Artemis Orthia in Sparta geläufig sind (Brit. School Annual XII 354 ff., XIII 185 ff.). Wie gut die Sichel zum Ährenfeld passt, bedarf keiner Erörterung.

Wenn somit leider die Hoffnung schwindet, von dem Weihgeschenk der Rhodopis einen Rest wiederzugewinnen, so bleiben unsere Blöcke doch als Teile eines einzigartigen archaischen Denkmals der Publication wohl wert.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΙΣ ΣΕΛΙΔΑ 309

Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Homolle συλλεχθέντα δμοια ἔργα πρὸς τὸν ἐκ Δελφῶν καυλὸν σιλφίου (δρα σελ. 309 ἑξ.) προσθέτων νῦν καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἐπίσης εὑρεθὲν καὶ ἀποκείμενον χαλκοῦν θραῦσμα (Fouilles de Delphes V, σ. 137 εἰκ. 494), λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ εἴπω, δτι ἄλλοτε θὰ δυνηθῶ νά προσαγάγω καὶ ἄλλα δμοια ἔργα πρὸς ἀπόδειξιν δτι πολλὰ κορινθιακὰ κιονόκρανα ἀπομιμοῦνται σίλφιον καὶ ὅχι ἀκανθαν. Ἐπίσης δ' ἐκ καυλοῦ φυτοῦ, οἶον τὸ σίλφιον, δυνατὸν νὰ ἔξηγηθῇ ἡ χωρίζουσα τὰς ὁαβδώσεις τοῦ κορινθιακοῦ κίονος ἀπόθεσις.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣΗΜΑ ΤΟΥ ΑΒΟΥΚΙΡ

Εἰς τὸ μέγα ζήτημα περὶ τῆς γνησιότητος ἢ μὴ τῶν πρό τινων ἐτῶν ἐμφανισθέντων καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου ἀγορασθέντων νομισματοσήμων, τῶν νῦν γνωστῶν ὑπὸ τὸ δῆνομα τοῦ Ἀβουκίρ, εὐθὺς ὡς ἔλαβον γνῶσιν αὐτῶν ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κ. Ἀρβανιτάκη, ἐτάχθην μετὰ τῆς γνώμης ἐκείνων, οἵτινες κατεδίκαζον αὐτὰ δικίας κίβδηλα. Λεπτομερῆς δὲ μελέτη αὐτῶν, εἰς ἣν εὐθὺς κατόπιν προέβην ἐπὶ τῇ βάσει φωτογραφιῶν καὶ ἔκμαγείων, ἐπεισέ με τόσον τελείως περὶ τοῦ κιβδήλου αὐτῶν ὥστε ἄν καὶ δὲν εἶχον, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας μου, κατορθώσῃ νὰ λάβω ποτὲ ἄνα κεῖρας αὐτὰ τὰ πρωτότυπα αὐτῶν, ἐθεώρησα καθῆκόν μου νὰ ἐκθέπω δημοσίᾳ καὶ λεπτομερῶς τοὺς περὶ τούτων ἀκραδάντως πείσαντάς με λόγους, ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦ πρώτου ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου συνελθόντων ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ νομισματικῶν καὶ ἀρχαιολόγων. Φρονῶν δ' ὅτι δὲν ἐπερέπετο μνημεῖα ἡδη ἐν μέρει ἀγορασθέντων ὑπὸ ἐνὸς τῶν κρατίστων συναδέλφων νὰ καταδικᾶσσονται ἀορίστως καὶ ἀνευθύνως ἡ προφορικῶς μόνον, ἥμην ἔτοιμος νὰ προβῶ ἀμέσως τότε εἰς δημοσίευσιν, ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ, τῶν ἐπικειμάτων μου, ἵνα οἱ τὸ ἐναντίον φρονοῦντες ἔχωσι πρὸ αὐτῶν οὐχὶ σκιάς, ἀλλὰ τοὺς συγκεκριμένους ἐκείνους λόγους, ἐφ' ὧν ἔβασιζετο ἡ πεποίθησις ἐνὸς τούτου λάχιστον τῶν πολλῶν καταδικάζοντων τὰ ἐν λόγῳ εἴκοσι νομισματόσημα.

Δὲν ἔπραξα δ' ὅμως τοῦτο τότε, διότι διεβαστός μιοι σινάδελφος κ. Dressel, ἡτοι αὐτὸς δ ἀγοράσας ὡς γνήσια ὑπὲρ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου πέντε τῶν ἐν λόγῳ νομισματοσήμων, συνέστησέ μοι ἵναι ἀναμείνω πρῶτον τὴν δημοσίευσιν ἐκτενοῦς μελέτης ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου γνώμης, ἣν αὐτὸς προητοίμαζε τότε καὶ περὶ ἣς ἐφρόνει ὅτι ἥθελε πείσην καὶ ἐμὲ περὶ τούτου. Ἡ ἐργασία αὗτη τοῦ κ. Dressel βραδέως λίαν ἐδημοσιεύθη ἐνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως ἣν ἔλαβε κατὰ τὴν συγγραφὴν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη αὐτῆς οὐδό-

λως ἔπεισέ με περὶ τοῦ δόρθου τῆς γνώμης τοῦ κ. Dressel, οὐδὲ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ παρ' ἄλλων γραφέντα ὑπὲρ τοῦ αἰβδήλου ἐφάνησάν μοι καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ἵνα δεῖξωσι τὸ κίβδηλον, οὐδὲ τὸ πρωτότυπον τοῦ μόνου τῶν ἐν λόγῳ νομισματοσήμων, ὅπερ ἐν τῷ μεταξὺ εὐηρεστήθη ὁ κάτοχος αὐτοῦ νά μοι ἐγχειρίσῃ ἐπί τινα δευτερόλεπτα πρὸς ἔξετασιν, ἐφάνη μοι γνήσιον, ἀπεφάσισα νὰ δημοσιεύσω ἀμέσως τότε τὴν μελέτην μου, ἀφοῦ μεταφράσω πρῶτον τὸ Ἑλληνικὸν χειρόγραφόν μου εἰς ἔννην γλῶσσαν καὶ προσθέσω ἐν αὐτῷ πᾶν ὃ, τι παθίστα ἀναγκαῖον ἡ λεπτομερῆς ἀναίρεσις τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Dressel προτατάμεντων ἐπιχειρημάτων.

Ἐντυχῶς, ὅτε συνετελέσθη ἡ ἐργασία μου αὗτη, ἐπῆλθον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ παρόντος περιοδικοῦ αἱ σπουδαῖαι ἔκειναι τυπογραφικαὶ ἀνωμαλίαι, ὡν ἔνεκα εἰς μὲν τὰ ἐμοῦ ἐκδοθέντα τρία πρῶτα τεύχη τοῦ ἔτους 1907 δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ τὸ ἀριθμόν μου, ἀλλὰ μέρος μόνον τῶν πινάκων, τὸ δὲ τέταρτον τεύχος τοῦ 1907, δημοσιεύεται ἐν ἄλλῳ τυπογραφείῳ μόλις νῦν τῷ Φεβρουάριον τοῦ 1909! Γράφω δ' εὐτυχῶς, διότι ἐν τῷ μεταξὺ τὸ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1908 ταξεδίον μου πρὸς συγγραφὴν τοῦ Corpus τῶν νομισμάτων τῶν Ἀθηναίων ἔφερέ με καὶ εἰς Βερολίνον, ἔνθα ἡδυνήθην ἐπὶ μῆνα διλόκλιρον νὰ ἔχω ἐν πάσῃ ἀνέσει εἰς χειράς μου πρὸς μελέτην πέντε τῶν ἐν λόγῳ εἴκοσι περιφήμων νομισματοσήμων τοῦ Ἀβουκίο.

Ἡ πρώτη ἔξ αὐτῶν ἐντύπωσίς μου ἦτο καὶ πάλιν ὅτι πρόκειται περὶ κιβδήλων. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ἥρχισεν ἀναδιδομένη ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην πρὸ ἐμοῦ, τῇ παρακλήσει μου, παρατιθεμένων νομισματοσήμων, ἰσχυρά τις ἐντύπωσις γνησιότητος, ἢν μήτε ἡ λεπτομερῆς μελέτη, μήτε δὲ πείσμων ὑπ' ἐμοῦ ἔλεγχος τοῦ τεχνικοῦ μέρους ἡδύνατο νὰ διαλύσῃ ἐν τῇ διανοίᾳ μου. Συντόμως δ' εἶπεν, τὸ συμπέρασμα τῆς ἐπὶ μῆνα μελέτης μου ταύτης ἦτο τὸ νὰ κλονισθῇ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡ περὶ τοῦ αἰβδήλου τῶν νομισματοσήμων τούτων πεποίθησίς μου, ὥστε τούλάχιστον νὰ μὴ ἐπιτρέπηται πλέον εἰς ἐμὲ ἡ ὑποστήριξις τῆς ἀντιμέτου γνώμης. διὸ καὶ ἔσπευσα νὰ παραγγείλω ἐκ Βερολίνου τὴν ἀναστολὴν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ χειρογράφου μου.

Ἡδη δ' ὅτε ἀπώλεσα τὴν ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν πεποίθησιν, ἀγνοῶ ἀν συμβαίνει εἰς ἐμὲ τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς τοῦ συμβάντος ἄλλοτε αὐτῷ τῷ κ. Dressel, προκειμένου περὶ τῶν αὐτῶν νομισματοσήμων, ὅστις,

καθ' ἄ αὐτὸς οὗτος ἔγραψε μοι, ἀφοῦ ἡγόρασε τέσσαρα τῶν νομισμάτων τούτων ἐν πλήρει πεποιθήσει περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἥρχισε ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ γνησίου αὐτῶν εὐθὺς ὃς εἶδεν ἔκτυπα ἔξ τῶν λοιπῶν 16 νομισμάτων. Ἐπίσης ἀγνοῶ ἂν ἔχουσι δίκαιον τινὲς τῶν καὶ νῦν φρονούντων ὃς κίβδηλα τὰ νομισμάτοσημα ταῦτα συναδέλφων μου—εἰς οὓς ἀνεκοίνωσα τὴν νέαν ἐντύπωσιν, ἥν ἀπεκόμισα ἐκ τῶν ἐν Βερολίνῳ πρωτοτύπων—λέγοντές μοι, ὅτι μόνη ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶναι ἡ δρῦη, ὅτι δ' ὑπερτίσθην ὑπὸ τῆς συνεχοῦς θέας τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν ἐν Βερολίνῳ νομισμάτων. "Ο, τι δ' ὅμιως ἀσφαλῶς γνωρίζω εἶναι ὅτι νῦν, ὅτε, δρῦῶς ἢ ἐσφαλμένως, ἀπώλεσα τὴν ἀκράδαντον πεπούλησιν, ἥν εἶχον σχηματίσει περὶ τοῦ κιβδήλου, ἐπιβάλλεται μοι ὑπὸ στοιχειώδους ἐπιστημονικοῦ καθήκοντος νὰ διολογήσω τοῦτο δημοσίᾳ καὶ νὰ ἀπόσχω πάσης ὑπὲρ τῆς ἐναντίας γνώμης δημιουρεύσεως.

Βεβαίως φρονῶ ὅτι ἡ δημοσίευσις τῆς μελέτης μου ἡδύνατο καὶ νῦν ἐν πλείστοις νὰ θέσῃ εἰς δύσκολον θέσιν τοὺς ὑπερασπίζοντας τὸ γνήσιον τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων, διότι, ὃς ἤκουσα καὶ ἐκ τῶν προφορικῶν μου συζητήσεων μετὰ τῶν φρονούντων γνήσια τὰ ἐν λόγῳ νομισμάτοσημα, εἰς πλεῖστα τῶν τεθειμένων ζητημάτων καὶ προβλημάτων οὐδεμίᾳ ἀπάντησις δυνατὸν νὰ δοθῇ. Ἄλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν ἀποδεικνύει καὶ τὸ κίβδηλον τῶν ἐν λόγῳ μνημείων, ἀτινα ὃς μὴ νομίσματα, οὐ μόνον δὲν δύνανται νὰ κριθῶσι κατὰ τοὺς περὶ τῶν νομισμάτων κανόνας, ἀλλὰ καὶ ἀνήκουσιν εἰς τάξιν μνημείων ἐλάχιστα ἡμῖν γνωστήν. Ἀλλως δὲ ἦδη ὁ κ. Dressel ἔδειξε διὰ τῆς μελέτης αὐτοῦ, ὅτι δυνατὸν νὰ λυθῶσιν ἐπιστημονικῶς τινὲς τῶν ἐν λόγῳ πολυπληθῶν ἀποριῶν, τοῦτο δὲ παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ ἄλλαι δυνατὸν ἐν τῷ μέλλοντι διοιώσις νὰ λυθῶσιν, ἀν μάλιστα πλοιτισμῷ ἡ ἐν λόγῳ νέα κατηγορία νομισματομόρφων μνημείων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει νῦν χαιρῶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἴλικρινῶς ἀντὶ νὰ λυπῶμαι ἐπὶ τῇ ἥν νῦν φρονῶ προσωπικῇ μου ἀποτυχίᾳ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ. Χαίρω δὲ διότι δι' αὐτῆς ἔξαιρεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία ἐκείνου, ὅστις εἰχε τὸ θάρρος, παρὰ τὴν τότε περὶ τοῦ ἐναντίου γενικῶς ἐπικρατοῦσαν πεπούλησιν, νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀντὶ κολοσσαίου ποσοῦ ἀγορὰν μέρους τῶν νομισμάτων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τελοῦντος Μουσείου.

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ι' ΤΟΜΟΥ

TABLE DES MATIÈRES

CONTENUES DANS LE

JOURNAL INTERNATIONAL D'ARCHÉOLOGIE NUMISMATIQUE

TOME DIXIÈME

Quatrième trimestre 1907

	Pages
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, Ἔρμιονίδος Ἀλιεῖς οἱ ἐκ Τίρυνθος καὶ τὰ νομίσματα αὐτῶν (<i>Planche II</i>)	5— 34
— — Εὑρημα Σοφικοῦ Ἐπιδανοίας (<i>Planche I</i>)	35— 46
K. M. ΚΩΑΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Βυζαντιακὰ μολυβδόβουλα ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν (συμπληρωματικὸς κατάλογος, συνέχεια καὶ τέλος)	47—112
Γ. Π. ΒΕΓΛΕΡΗ, Τὸ μολυβδόβουλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ τοῦ Κομνηνοῦ (<i>Planche III</i>)	113—156
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ, Μικρὰ πάρεργα.—Α'. Νόμισμα Δηριέων τῆς Ἀκαρναίας.—Β'. Τλη... καὶ Λίνον τῆς Ἐλλησποντίας ἢ Λίλαιον τῆς Βιθυνίας.—Γ'. Μναιαῖον Πτολεμαίου Ε', κοπὲν ὑπὸ Σκόπα τοῦ Αἰτωλοῦ	157—162
— — Ἐκθεσις περὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισμ. Μουσείου καὶ τῆς Ἰδιαιτέρας νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου μετὰ περιγραφικοῦ καταλόγου τῶν προσκτημάτων κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1906—1907 (<i>Planches IV, V, VI et VII</i>)	163—268

- A. BLANCHET, Une monnaie de fer. Athènes ou Mégare? (1 vignette) . . . . . 269—272
- A. DIEUDONNÉ, Les sigles littérales des monnaies d'Antioche et autres villes de Syrie à l'époque impériale . . . . . 273—286
- J. N. SVORONOS, Les médailloons d'or provenant de Tarse et d'«Aboukir» (*Planches* VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV . . . . . (309-371)
- G. KARO, Die Spiese der Rhodopis . . . . . 287—294 καὶ 367
- A. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΛΟΓ, Ἀνάθημα Ἀιτπελιωτῶν Κυρηναίων ἐν Λελφοῖς, καυλὸς σιλφίου (Πίναξ XV). . . . . 295—310 καὶ 368
- W. THIELE, Prägstätten unrer Severus Alexander . 311—332
- K. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΛΟΓ, Βυζαντιακὸν φυλακτήριον . . . . . 333—334
- N. BEH, Ἀναγνώσεις καὶ κατατάξεις Βυζαντιακῶν μολυβδοβούλλων (Ἀνακοίνωσις πρώτη) . . . . . 335—336
- I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΓ, Τὰ νομίσματα τοῦ Ἀβουκίο . . . . . 309—371

